Bundel van de 1.2 Raadsvergadering van 14 december 2021

1 Opening

2 Spreekrecht

3 Vaststellen agenda

Agenda Raad 2021-12-14.doc

Antwoorden vragen raadsvergadering 14 december 2021.docx

Bijlage Kaart fietspad.docx

4 Ingekomen stukken, terugkoppeling uit gemeenschappelijke regelingen en overige mededelingen

Conceptlijst ingekomen stukken raad 14-12-21.doc

wk 45.6 Collegebrief over Masterplan Veluwezoom scenario D.

wk 46.1Reactie Rosendael'74 en BGR op collegebrief Masterplan Veluwezoom scenario D.

wk 48.2 Frauderisicoanalyse Gemeente Rozendaal 2021 def.

wk 49.1 A. Raadsinformatiebrief - concept Recreatiezoneringsplan Veluwe - december 2021.docx

wk 49.1 B. Brief GS college concept Recreatiezoneringsplan Veluwe.PDF

wk 49.1 C. Concept Recreatiezoneringsplan Veluwe.pdf

wk 49.1 D. Kaart Rozendaal Recreatiezoneringsplan Veluwe.pdf

5 Notulen van de vergadering van 2 november 2021 en het vervolg op 9 november 2021

Concept-besluitenlijst Raadsvergadering 2 november 2021.docx

Bijlage besluitenlijst raad 2-11-21 schriftelijke vragen en antwoorden.docx

Bijlage bij besluitenlijst raad 2-11-21 amendement carbidschieten.pdf

Bijlage bij besluitenlijst raad 2-11-21 amendement Masterplan scenario D.pdf

Bijlage bij besluitenlijst raad 2-11-21 verworpen amendement Masterplan scenario C-samen.pdf

Bijlage bij besluitenlijst raad 2-11-21 motie hondenlosloopgebied.pdf

Concept-besluitenlijst Raadsvergadering 2021-11-09.docx

Bijlage besluitenlijst raad 9-11-21 Schriftelijke vragen en antwoorden begroting 2022.docx

6 Lijst van Moties en Toezeggingen (MOT-lijst)

MOT lijst na de raadsvergadering van 2 en 9 november 2021.doc

7 Regionale verstedelijkingsstrategie

Voorgesteld wordt:

1. Het verstedelijkingsconcept (deel 1) als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking vast te stellen.
2. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2).
3. Akkoord te gaan om de ontwerpprincipes van dit concept door te vertalen naar het lokale omgevingsbeleid.

Raadsvoorstel vaststellen Verstedelijkingsstrategie.docx

Raadsbesluit vaststellen Verstedelijkingsstrategie.docx

Verstedelijkingsstrategie.pdf

Onderzoek Kieskompas Verstedelijkingstrategie.pdf

Aangekondigd amendement regionale verstedelijkingsstrategie.docx

8 Nieuwe belastingverordeningen

Voorgesteld wordt om de volgende verordeningen vast te stellen;

** Verordening op de heffing en de invordering van riool- en waterzorgheffing 2022;*
** Verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing 2022*
** Verordening op de heffing en de invordering van onroerende-zaakbelastingen 2022*
** Verordening op de heffing en de invordering van grafrechten 2022*
** Verordening op de heffing en de invordering van leges 2022*

Raadsvoorstel belastingverordeningen 2022.docx

Concept-Raadsbesluit riool 2022.docx

Concept-Raadsbesluit afvalstoffenheffing 2022 def.docx

Concept-Raadsbesluit Ozb 2022.docx

Concept-Raadsbesluit grafrechten 2022.docx

Concept-Raadsbesluit leges 2022.docx

TARIEVENTABEL LEGES 2022.docx

9 Digitale agenda 2022

Voorgesteld wordt:

1. De Digitale Agenda 2021-2023 (Bijlage 1) vast te stellen.
2. Een krediet ter hoogte van € 80.900 ter beschikking te stellen ten behoeve van een aantal projecten uit te voeren in 2021-2022 (te weten de website, cloudoplossingen en implementatieprojecten t.b.v. wettelijke verplichtingen), te dekken uit het restant reserve digitalisering (44.000) en voor het overige deel uit de Algemene Reserve.
3. Een krediet ter hoogte van € 116.600 ter beschikking te stellen ten behoeve van de uitvoering van de taken in het I-domein, te dekken uit de Algemene Reserve.
4. Bij Kadernota 2023 de structurele personeelskosten voor uitvoering van taken in het I-domein af te wegen.

Raadsvoorstel Digitale Agenda 2021-2023.docx

Concept-Raadsbesluit Digitale Agenda 2021-2023.docx

Bijlage Digitale Agenda 2021-2023.pptx

Aangekondigd amendement Digitale agenda.docx

10 Renovatie fietspaden buitengebied

Voorgesteld wordt:

1. Instemmen met het beschikbaar stellen van een bedrag ad € 147.550,- uit de reserve fietspaden ten behoeve van de renovatie fietspad begraafplaats tot aan de Kluizenaarsweg;
2. Instemmen met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 92.450,- uit de algemene reserve ten behoeve van de renovatie fietspad begraafplaats tot aan de Kluizenaarsweg;
3. Instemmen met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 79.500,- uit de algemene reserve ten behoeve van de renovatie fietspad Kluizenaarsweg tot aan betonfietspad gemeente Rheden.

Raadsvoorstel renovatie fietspaden buitengebied.docx

Concept-Raadsbesluit renovatie fietspaden buitengebied.docx

11 Governancewijziging MGR

Voorgesteld wordt:

In te stemmen met de wijziging van de regeling Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Centraal Gelderland (MGR).

Raadsvoorstel Governanceregeling MGR

Concept Raadsbesluit Governanceregeling MGR

Concept-gewijzigde regeling MGR 2022.docx

Toelichting gewijzigde regeling MGR.docx

concept Instellingsbesluit Bestuurscie Onderwijs.docx

concept Instellingsbesluit Bestuurscie Participatie.docx

concept Instellingsbesluit Bestuurscie Zorg.docx

12 Wijzigen gemeenschappelijke regeling Bedrijfsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

Voorgesteld wordt

1. In te stemmen met de wijziging van de 'Regeling BVO DRAN' overeenkomstig bijgevoegde wijzigingsregeling
2. Het college toestemming te verlenen om de regeling te wijzigen
3. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het uiten van wensen en bedenkingen

Raadsvoorstel Herziening GR BVO DRAN.docx

Concept-Raadsbesluit Herziening GR BVO DRAN.docx

Herz. GR BVO DRAN Bijl 1a Nieuwe regeling.pdf

Herz. GR BVO DRAN Bijl 1b Wijzigingsregeling.pdf

Herz. GR BVO DRAN. Bijl 1c Stemverhouding.pdf

Herz. GR BVO DRAN. Bijl 2 Overzicht wijzigingen.pdf

Herz. GR BVO DRAN Bijl 3 toelichting.docx

13 Beslissen op een bezwaarschrift tegen het raadsbesluit van 8 september 2020, waarbij werd ingestemd met het beschikbaar stellen van een krediet voor het uitvoeringsplan communicatie en handhaving schoolplein IKC Dorpsschool

Voorgesteld wordt:

*Overeenkomstig het advies van de commissie bezwaarschriften gemeente Rozendaal het bezwaarschrift van de vijf omwonenden gericht tegen het beschikbaar stellen van een krediet op 8 september 2020 **niet ontvankelijk** te verklaren.*

Raadsvoorstel beslissing op bezwaar.docx

Advies bezwarencommissie - beschikbaar stellen krediet - anoniem.pdf

Concept-Raadsbesluit beslissing op bezwaar.docx

Bezwaarschrift tegen raadsbesluit krediet uitvoering handhavings en communicatieplan bestemmingsplan dorpsschool - anoniem.pdf

14 Krediet verlengen inhuur sociaal domein

Voorgesteld wordt

1. In te stemmen met een krediet van € 45.000 voor de tijdelijke inzet van een senior adviseur sociaal domein in 2022;
2. Dit krediet te onttrekken aan de reserve sociaal domein.

Raadsvoorstel Overbruggingskrediet inhuur sociaal domein.docx

Concept- Raadsbesluit Overbruggingskrediet verlenging inhuur sociaal domein.docx

Voortgang opdracht sociaal domein 211123.pptx

15 Bestuursbrief interimcontrole 2021

Voorgesteld wordt

Kennisnemen van de Bestuursbrief interimcontrole 2021 en de Bestuurlijke reactie

Raadsvoorstel Bestuursbrief interimcontrole 2021

Concept-Raadsbesluit Bestuursbrief interimcontrole 2021

Bijlage 1 Bestuursbrief 2021 Rozendaal (w.g.).pdf

Bijlage 2 Bestuurlijke reactie.docx

16 Comptabiliteit

Voorgesteld wordt

De investerings- en financieringsstaat / begrotingswijzigingen voor bovengenoemd dienstjaar te wijzigen als aangegeven in de bij dit besluit behorende begrotingswijzigingen (nr. 2021-12, 2022-01, 2022-02 en 2022-03).

Raadsvoorstel comptabiliteit 14 december 2021.docx

Raadsbesluit comptabiliteit 14 december 2021.docx

Begrotingswijziging 2021-12 DA projectkosten.xlsx

Begrotingswijziging 2022-01 DA organisatiekosten 2022.xlsx

Begrotingswijziging 2022-02 Fietspad Kluizenaarsweg.xlsx

Begrotingswijziging 2022-03 Inhuur sociaal domein.xlsx

Reserves en voorzieningen raad 14-12-2021.xlsx

17 Rondvraag

18 Sluiting

Agenda

van de openbare, digitale vergadering van de raad van Rozendaal van dinsdag 14 december 2021 direct na afloop van de commissievergadering die om 19:00 uur begint. De vergadering is live te volgen via de website van de gemeente https://www.rozendaal.nl.

1. Opening;
2. Spreekrecht;
3. Vaststellen agenda;
4. Ingekomen stukken, terugkoppeling uit gemeenschappelijke regelingen en overige mededelingen;
5. Besluitenlijst van de raadsvergadering van 2 november 2021 en de besluitlijst van het vervolg van de vergadering op 9 november 2021;
6. Lijst van Moties en toezeggingen (MOT-lijst);
7. Regionale verstedelijkingsstrategie;
8. Nieuwe belastingverordeningen;
9. Digitale agenda 2022
10. Renovatie fietspaden Buitengebied
11. Governancewijziging MGR;
12. Wijzigen Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN);
13. Beslissen op een bezwaarschrift tegen het raadsbesluit van 8 september 2020, waarbij werd ingestemd met het beschikbaar stellen van een krediet voor het uitvoeringsplan communicatie en handhaving schoolplein IKC Dorpsschool.
14. Krediet verlengen inhuur Sociaal Domein
15. Bestuursbrief interimcontrole 2021
16. Comptabiliteit;
17. Rondvraag.

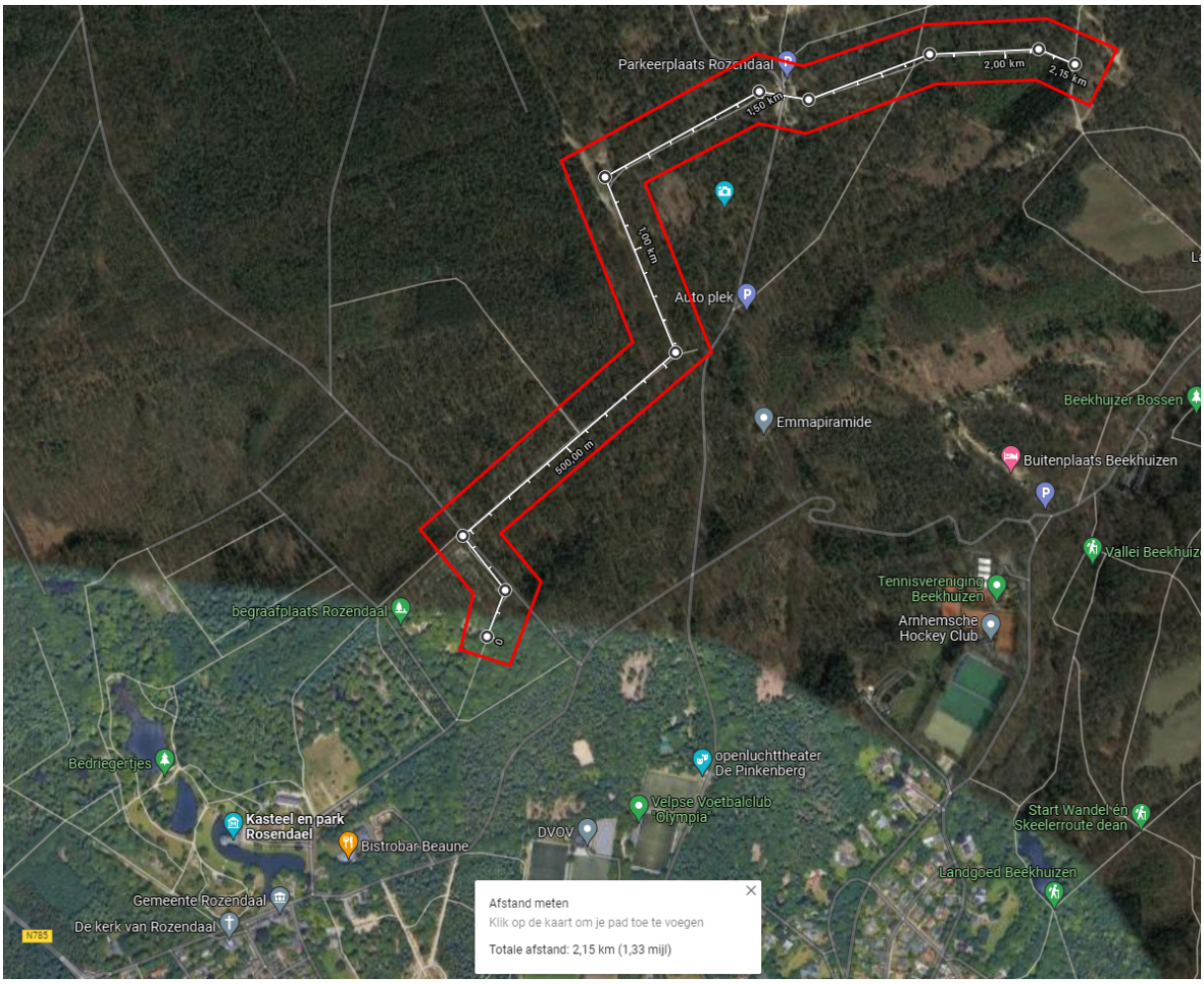
Sluiting

Regeling ten aanzien van het spreekrecht:
Wilt u persoonlijk inspreken in de raadscommissie en/of in de vergadering van de gemeenteraad? Maakt u dit dan minstens 24 uur voorafgaand aan de vergadering per email kenbaar bij de griffier: griffie@rozendaal.nl of telefonisch: 026-3843661. De griffier laat u dan weten hoe u tot het inspreekgedeelte van commissie en/of raad wordt toegelaten. U kunt uw inspreekreactie ook 24 uur voorafgaand aan de vergadering sturen naar griffie@rozendaal.nl. De voorzitter van de vergadering spreekt uw tekst dan tijdens de vergadering uit. We vragen u uw bijdrage zo kort en bondig mogelijk te formuleren en bij voorkeur minder dan de toegestane 5 minuten te benutten.
Van deze vergadering worden geluid en beeld worden vastgelegd. Uw bijdrage is openbaar en wordt eveneens vastgelegd.

Antwoorden op vragen raadsvergadering 14 december 2021

GEMEENTE ROZENDAAL

Fractie	V/A	Vraag en antwoord
BGR	V	**Krediet verlengen inhuur sociaal domein** Op 12 oktober 2021 heeft de interim adviseur van de gemeente een presentatie gegeven over de stand van zaken. Toen werd aangegeven dat begin december 3 scenario's zouden voorliggen. Waar zijn deze scenario's?
	A	De scenario's hebben samenhang met de bredere organisatiestrategie en zijn nog onderwerp van gesprek in het college. Zij vragen een zorgvuldige voorbereiding die meer tijd vraagt. In het raadsvoorstel voor de structurele invulling van het sociaal domein dat geagendeerd is voor de raad van 8 februari 2022, zult u deze scenario's terugvinden.
BGR	V	**Renovatie fietspaden buitengebied** Is er een kaartje beschikbaar over welke fietspaden het nu gaat? U zou begin 2022 met een plan komen voor alle fietspaden, en geeft nu de hier genoemde 2,4 km prioriteit. Verderop zegt u de overige 3,2 km fietspaden in de komende jaren te blijven herstellen. Is het totaalplan van de baan en zo ja waarom?
	A	In de bijlage vindt u een kaart met de fietspaden. In 2022 komen wij met een totaalplan meerjarig onderhoudsplan wegen en onderdeel daarvan is het onderhoud van de fietspaden in ons buitengebied.
BGR	V	**Verstedelijkingsstrategie** Wanneer heeft consultatie van de concept-verstedelijkingsstrategie bij onze gemeenteraad plaatsgevonden? U geeft aan dat in **veel gevallen** het budgetrecht van de raad van toepassing is, in welke gevallen niet?
	A	De gemeenteraad is in de vergadering van juli 2021 met een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de concept-verstedelijkingsstrategie. Het budgetrecht van de raad is niet van toepassing bij voorstellen die alleen een inhoudelijke standpuntbepaling vragen zonder financiële implicaties.


Parkeerplaats Rozendaal
1,50 km
2,00 km
2,15 km
1,00 km
Auto plek
500,00 m
Emmapiramide
Beekhuizer Bossen
Buitenplaats Beekhuizen
Vallei Beekhuiz
Tennisvereniging Beekhuizen
Arnhemsche Hockey Club
begraafplaats Rozendaal
openluchttheater De Pinkenberg
Bedriegertjes
Velpse Voetbalclub 'Olympia'
Kasteel en park Rosendael
Bistrobar Beaune
DVOV
Start Wandel en Skeelerroute dean
Landgoed Beekhuizen
Gemeente Rozendaal
De kerk van Rozendaal
N785
Afstand meten
Klik op de kaart om je pad toe te voegen
Totale afstand: 2,15 km (1,33 mijl)

Gemeente ROZENDAAL

Reactie

Raadsvergadering 14 december 2021

Concept-lijst ingekomen stukken en mededelingen

Memo's/notities van B&W voor de raad	B&W stellen voor
wk 49.1 Raadsinformatiebrief Recreatiezonering	Voor kennisgeving aannemen
Collegebrief Masterplan Veluwezoom Scenario D (wk.45.6)	Voor kennisgeving aannemen
Frauderisicoanalyse (wk.48.2)	Voor kennisgeving aannemen

Ingekomen stukken door raads-/commissieleden opgevoerd ter bespreking
Reactie BGR en Rosendael'74 op de collegebrief Masterplan Veluwezoom Scenario D (wk .46.1)

GEMEENTE ROZENDAAL
Kerklaan 1, 6891 CL Rozendaal

T.a.v. de Griffie, dhr. K. Schaap
Kerklaan 1
6891 CL Rozendaal

Datum : 15-11-2021 Behandeld door : Wethouder S. Warmerdam
Ons Kenmerk :

Onderwerp: Masterplan Veluwezoom; Scenario D

Geachte gemeenteraden van Rheden en Rozendaal,

Naar aanleiding van de door u op 19 oktober en 2 november aangenomen amendementen hebben de colleges met de stuurgroep hard gewerkt aan de interpretatie van Scenario D. Hierbij is vooral gekeken naar de inhoudelijke consequenties en naar de tijdsplanning. Daaruit volgen een aantal keuzen die richtinggevend zijn voor de uitwerking. In de voorliggende brief worden deze keuzen op een rij gezet en nader geduid. De colleges hechten eraan u hier tijdig over te informeren, zodat de uitwerking van scenario D voorspoedig ter hand kan worden genomen en er geen misverstand is over de te volgen koers. Het is onze intentie om de raden gedurende het verdere proces op de hoogte te houden van de voortgang. Daar waar nodig zullen wij de meer formele besluitvormingsmomenten van de raden gebruiken. Nu is het van belang vaart te maken.

De kern van Scenario D is een afsluiting in de periode van 1 april tot en met 31 oktober en dan alleen in weekenden en op feestdagen. De overige punten staan open voor nadere uitwerking.

Inleiding bij keuzes 1 en 2
Om de wegen tijdens de afsluitingen op een goede manier te beëindigen, moet er aan het eind in ieder geval een keergelegenheid aanwezig zijn, het liefst gecombineerd met een parkeerplaats.

De parkeerplaatsen langs de Beekhuizenseweg zijn (met uitzondering van parkeerplaats Beekhuizen) eigendom van Natuurmonumenten. Natuurmonumenten heeft al eerder aangegeven te overwegen de kleinere parkeerplaatsen in het Nationaal Park zoveel mogelijk te zullen afsluiten en de ruimte ervan terug te geven aan de natuur.

De in scenario D aangegeven parkeerplaatsen zijn ongeschikt om gemotoriseerd verkeer te laten keren. Het is verkeerskundig (veiligheid!) ondenkbaar dat een parkeerplaats ook wordt gebruikt om te keren, temeer omdat de parkeerplaatsen waar het over gaat, erg klein zijn. Het inrichten van een parkeerplaats als 'keerlus' betekent de facto het opheffen van die parkeerplaats. Daarnaast kan Natuurmonumenten in een Natura2000 gebied buiten de huidige contouren geen uitbreiding realiseren. Dit zou betekenen dat er aanpassingen aan de wegen moeten plaatsvinden om de wegen op een veilige en beheersbare manier te beëindigen. Aanpassingen aan de wegen om nieuwe parkeer- en/of keergelegenheden te realiseren lijken met het oog op de eigendomssituatie en vanuit juridisch oogpunt (uitbreiding infrastructuur in Natura2000 gebied) eveneens niet haalbaar.

De colleges concluderen derhalve dat de afsluitingen niet op de in scenario D aangegeven locaties kunnen worden gerealiseerd. Scenario D zou wel kunnen worden gerealiseerd door, rekening houdend met de kern van scenario D, de afsluitingen te verschuiven:
- aan de oostzijde zou de afsluiting ter hoogte van Lappendeken kunnen worden ingepast
- aan de westzijde zou de afsluiting ter hoogte van parkeerterrein Beekhuizen kunnen worden ingepast
- centraal in het gebied zou de afsluiting bij het Paviljoen kunnen worden ingepast.

Keuze 1
De afsluitingen van scenario D worden uitgewerkt op de hiervoor genoemde alternatieve locaties.

Keuze 2
Scenario D gaat uit van de afwezigheid van betaald parkeren. Invoering van betaald parkeren op de terreinen van Natuurmonumenten is door Natuurmonumenten, in afwachting van het Masterplan, uitgesteld om geen desinvestering te doen en om tot een optimale samenhang van maatregelen te komen.

Gemeenten kunnen alleen beslissen over al dan niet invoeren van betaald parkeren op haar eigen parkeerterreinen. Natuurmonumenten heeft een (landelijk) beleid om op haar parkeerterreinen betaald parkeren in te voeren en daar houden wij rekening mee in de uitwerking van Scenario D.

Inleiding bij keuze 3
Scenario D gaat uit van het afsluiten van de wegen op een aantal drukke dagen van het jaar. Uit de telgegevens van Natuurmonumenten komt overigens naar voren dat dergelijke drukke dagen zich gedurende het hele jaar voordoen (dus ook in de winterperiode), met een piek in augustus/september. Sterker nog: de drukke dagen in het weekend zijn gelijkelijk over het jaar verdeeld met pieken tijdens de bloei van de heide. De gekozen periode in scenario D is daarmee een willekeurig gekozen periode, waardoor de maatregel geen sterke juridische basis heeft wanneer deze aangevochten wordt.
Een dergelijke periodieke afsluiting met uitzonderingen zal volgens onze colleges leiden tot verwarring en zorgen voor naar alternatieven zoekende automobilisten in de regio. Zeker op piekdagen kan dit leiden tot oncontroleerbare waterbedeffecten en verkeersopstoppingen op onvoorspelbare plaatsen.

Keuze 3
Omdat de afsluitingen niet permanent zijn, bestaat het risico dat veel gemotoriseerd verkeer toch zal proberen in het gebied te komen. Dat geldt ook voor alternatieven zoals bij Beekhuizen en het Rozendaalseveld. Er is een reëel risico dat het verkeer op deze dagen vastloopt op diverse locaties. Een elektronisch toegangssysteem, gekoppeld aan het PRIS (parkeerverwijssysteem), kan een belangrijke rol spelen bij het beperken van de verkeersoverlast. Bij de uitwerking is de invoering van een dergelijk elektronisch systeem voor ons een van de mogelijkheden.

Keuze 4
Met de toegankelijkheid van de Posbank voor het gemotoriseerd verkeer is een vorm van aanvullend collectief vervoer minder noodzakelijk en minder goed exploitabel. Bij de uitwerking van scenario D wordt niet gekeken naar een vorm van aanvullend vervoer.

Inleiding bij keuze 5
In uw amendement is opgenomen dat er na 2 jaar een evaluatie moet plaatsvinden van de bijdrage van het scenario aan de oplossing van de problematiek. Ten aanzien van de monitoring van de

overlast voor de bewoners en de verkeersstromen is het relatief eenvoudig om een combinatie van periodieke en permanente verkeers- en parkeermetingen uit te voeren, al dan niet in combinatie met geluidsmetingen.

Herstel van de natuur is nauwelijks meetbaar over een periode van 2 jaar, omdat natuurherstel (en dus ook de monitoring ervan) een langere periode vergt en er veel meer factoren van invloed zijn op de natuur.

Keuze 5
Inzicht in de gevolgen voor de hoeveelheid gemotoriseerd verkeer (aantallen, snelheden enz.) en de overlast is voldoende basis voor een evaluatie na 2 jaar en wordt uitgewerkt. Bij de uitwerking van de evaluatie hechten wij eraan dat de natuurwaarden adequaat worden meegenomen. De vorm waarin moet nog worden gevonden en kan aanleiding zijn om dit verder uit te werken zelfs tot over de deadline voor de uitwerking van het masterplan.

Vervolgproces en participatie
De colleges hechten eraan bij de uitwerking van Scenario D dezelfde mate van onderbouwing te borgen als bij de eerdere scenario's, zowel inhoudelijk als procesmatig. Eerder in het proces is bewust gekozen voor een traject waarin een belangrijke rol is weggelegd voor belangengroepen in een klankbordgroep. Zowel de colleges als de stuurgroep zijn van mening dat ook bij de uitwerking van scenario D een rol moet zijn weggelegd voor de klankbordgroep. Daarmee praten belanghebbenden direct mee over de uitwerking van scenario D. Daarbij zullen wij naast de bestaande klankbordgroep ook de belangengroepen uitnodigen die zich na de start van het proces hebben gemeld om mee te praten. Met deze opzet krijgt uw raad straks ook inzicht in het draagvlak en de aandachtspunten die er vanuit de klankbordgroep worden aangedragen.

De colleges concluderen ook dat de doorlooptijd van de nieuwe koersbepaling en de uitwerking van het plan ervoor zorgen dat een compleet Masterplan Veluwezoom met het bijbehorende uitvoeringsprogramma dit jaar niet meer kan worden afgerond. De colleges zijn daarom voornemens om scenario D uit te werken tot een 'principeplan' waarover uw Raden in februari 2022 een besluit kunnen nemen. De uitwerking van dit principeplan tot een compleet Masterplan met uitvoeringsprogramma vindt dan in het voorjaar plaats, waarna besluitvorming daarover na de verkiezingen door de nieuwe Raden kan plaatsvinden.

In verband met de aanpassing van de planning en de eventuele gevolgen hiervan voor de subsidiebijdrage uit de Regiodeal, zal op korte termijn bestuurlijk overleg met de voorzitter van de Regiegroep van Veluweop1 plaatsvinden. De insteek van de colleges en de stuurgroep Masterplan Veluwezoom zal daarbij zijn dat de maatregelen uit het Masterplan, ondanks de vertraging, in aanmerking kunnen blijven komen voor subsidie uit de Regiodeal. Een en ander is natuurlijk wel afhankelijk van de mate waarin de maatregelen passen binnen de voorwaarden uit de Regiodeal.

De colleges veronderstellen u zo goed te hebben geïnformeerd over de wijze waarop zij om willen gaan met de uit uw amendement voortkomende keuzes. Mochten er naar uw mening zwaarwegende bezwaren zijn tegen de wijze waarop de colleges met deze keuzes willen omgaan, dan ontvangen de colleges die van uw Raden graag aanwijzingen voor 22 november 2021.

Namens de colleges van Rheden en Rozendaal,

Wethouder S. Warmerdam

Rozendaal/Rheden, 21 november 2021

Geachte Colleges, heer Haverkamp, heer Warmerdam,

Dank voor uw uitvoerige brief.

Wij vinden het belangrijk dat het keuzeproces en de besluitvorming met betrekking tot de uitwerking van scenario D, transparant en in de openbaarheid plaatsvinden, namelijk tijdens openbare vergaderingen van beide Raden. In deze brief zullen we dan ook niet ingegaan op de verschillende keuzeonderdelen van scenario D, maar wordt een toelichting gegeven op de achtergronden en bedoelingen ervan.

Toelichting op de afsluitingen en consequenties:
Scenario D maakt de rondjes Posbank (in de aangegeven periode) niet meer mogelijk. Hierdoor zullen de bezoekers hun auto parkeren, gaan wandelen en na terugkomst wegrijden in dezelfde richting waar ze vandaan kwamen. Het uitgangspunt van scenario D is instandhouding van de bestaande parkeerfaciliteiten.
Nogmaals, met de knippen die op de tekening van scenario D zijn gezet wordt bedoeld dat er niet meer kan worden rondgereden, maar dat de parkeerplaatsen van het Rozendaalse Veld en het Posbankgebied wel bereikbaar blijven.

Toelichting op de periodes van afsluiting:
De keuze van de periode (1 april – 31 oktober) is gebaseerd op de overlast die door omwonenden wordt ervaren van met name rondrijdende motoren en ander gemotoriseerd verkeer. Met name tijdens de weekenden in de zomerperiode wordt lawaai- en verkeersoverlast ervaren, veroorzaakt door motorrijders, rallyrijders, door rondjesrijders in het algemeen. Tijdens de wintermaanden is er minder sprake van dit soort overlast. De keuze voor de weekenden in de zomerperiode is dus een pragmatische keuze en de evaluatie over twee jaar zal meer inzicht geven of deze periode april-oktober goed gekozen is of verlengd c.q. verkort moet/kan worden. De periode van twee jaar is bedoeld om te monitoren en te meten. Op basis van onder andere de gegevens uit deze monitoring kan de evaluatie plaatsvinden.

Toelichting op de mogelijke verkeersoverlast:
In uw oorspronkelijke plan (scenario C) gaf u aan dat nog veel in het Masterplan zou worden uitgewerkt, zoals de problemen van verkeersoverlast. Wij verwachten dat dit niet anders is dan bij de uitwerking van scenario D.
Wij brengen u daarbij de oplossingsrichtingen onder de aandacht die ook zijn aangedragen met het parkeerplan Stichting Red Heuven De Posbank (door de heer Beumer).



Uiteraard willen we voorkomen dat rondjesrijders ‘naar boven’ rijden en daar alsnog moeten keren, omdat ze niet verder kunnen. Dat betekent dus dat er ‘beneden’ op cruciale punten informatieborden moeten komen, waarop vermeld wordt dat alle parkeerplaatsen bereikbaar zijn, maar dat er géén doorgaand verkeer mogelijk is tijdens zomerse weekenden.

Ook al gaan de raden niet over het al dan niet betaald parkeren op het terrein van Natuurmonumenten; wij zijn geen voorstander van betaald parkeren. Wij vinden het belangrijk dat onze inwoners een wandeling kunnen maken in het Veluwezoomgebied, zonder dat daarvoor (parkeer)kosten moeten worden gemaakt.

Dat bij scenario D er geen vorm van min of meer openbaar vervoer is voorzien, klopt. Het is bij scenario D niet noodzakelijk; alle parkeerplaatsen blijven immers bereikbaar.

Bovendien is uit onze inventarisatie gebleken dat veel oudere inwoners deze vervoersvorm ook niet wenselijk achten.
Wij gaan ervan uit dat de colleges een afweging maken over het eventueel gebruik van het (dure) PRIS-systeem of een andere oplossing presenteren. Wij zien een voorstel graag tegemoet.

Toelichting op de evaluatie na 2 jaar:
Een evaluatie na 2 jaar lijkt ons voor de beoordeling van de afname van de verkeershinder een redelijke termijn. Voor de evaluatie - c.q. onderzoek naar – de invloed van het verkeer op de natuur, gaan wij ervan uit dat er een nulmeting plaatsvindt en dat vooraf de beoordelingscriteria (hoe meet je 'herstel van de natuur') worden vastgesteld. Indien de conclusie is, dat er voor de nulmeting en het vaststellen van de criteria meer tijd nodig is dan nu wordt voorzien, dan wordt een voorstel daartoe tegemoet gezien onder het motto 'beter goed en degelijk dan snel en slecht'. (Overigens zou dit natuurherstel-onderzoek ook bij andere scenario's moeten plaatsvinden).

Toelichting op participatieproces:
Wij vinden het van belang dat naast belangengroepen óók de inwoners worden betrokken bij het participatieproces. Belangengroepen vertegenwoordigen belangen, dat is niet altijd het belang van de inwoner.

Gedachten over de doorlooptijd:
U geeft aan te hechten aan een korte doorlooptijd en dat doen wij ook. Scenario D brengt geen ingrijpende voorzieningen met zich mee, zoals de aanleg van bushaltes, grote nieuw te bouwen parkeerplaatsen en plaatsing van betaalautomaten. Een korte doorlooptijd is wenselijk en ons inziens goed mogelijk.

Met vriendelijke groet namens,

Fractie Rosendael '74

Corine ter Brugge

Fractie BGR

Loes Hupkes

Activiteit/proces	Risicodefinitie fraude	Risico inschatting	Getroffen maatregel	Te nemen maatregel
BELASTINGEN				
1. Afvalstoffenheffing	Het risico dat bij een belastingaanslag op basis van het aantal containers het aantal naar beneden wordt aangepast, waar-door de belasting-opbrengst te laag is. Het risico dat bij een belastingaanslag de grootte van het huis-houden niet juist is en de belastingopbrengst niet volledig is.	Klein, registratie van mutaties in containers wordt via bonnen geregistreerd in het systeem. Klein, de belasting-aanslag is gekoppeld aan de gegevens uit de GBA.	Momenteel loopt een actie waarmee de administratie van de containers op orde wordt gebracht. De uitkomsten hiervan worden gecommuniceerd met DC tbv de aanslagoplegging.	Actie loopt
2. Belastingen algemeen	Het risico dat belasting-tarieven te laag in de belastingadministratie worden ingebracht en hierdoor de belasting-opbrengst te laag is	Klein	Er vindt interne controle plaats op de totaalopbrengst van de verschillende gemeentelijke belastingen. De verlangde interne controles worden geleverd door De Connectie (zoals de tarievencheck in het systeem).	Geen actie
3. OZB	Het risico dat de WOZ-waarde te laag in het systeem wordt geregistreerd en hierdoor de belastingopbrengst te laag is. Het risico dat de WOZ-waarde te laag wordt vastgesteld en hierdoor de belastingopbrengst te laag is.	Klein Klein	De afdeling waarderen bij De Connectie levert de nieuwe waardes aan waarna deze worden verwerkt in het nieuwe systeem. De interne controle hierop moet nog worden afgestemd met /de Connectie Daarnaast controleert de waarderingskamer de waardebepaling.	Onderdeel van IC's door DC
4. Rioolheffing	Het risico dat een	Klein	Deze interne controle dient nog te worden	Onderdeel van IC's

Activiteit/proces	Risicodefinitie fraude	Risico inschatting	Getroffen maatregel	Te nemen maatregel
	huishouden geen aanslag rioolheffing krijgt opgelegd		afgestemd met De Connectie.	door DC
VERGUNNINGSVERLENING				
5. - APV - Kapvergunning - Omgevingsvergunning	Het risico dat leges niet of te laag worden opgelegd. Het risico dat leges niet op de rekening van de gemeente worden ontvangen maar op de rekening van een derde/ambtenaar.	Klein Klein	Op de omgevingsvergunningen wordt een interne controle uitgevoerd. Inning van de verschuldigde leges geschiedt door de Connectie volgens een via het systeem ingeregeld ritme. Regelmatig afstemming hierover.	Geen actie Geen actie
LEGES BURGERZAKEN				
6. - Eigen verklaring - Huwelijk - Identiteitskaart - Inlichtingen GBA - Paspoort - Rijbewijs - Uittreksel GBA - Uittreksel/afschrift burgerlijke stand - Verklaring omtrent gedrag (VOG) - Enz	Het risico dat verschuldigde leges niet of te laag wordt opgelegd/verantwoord	Klein	Er is een kasregister met voorgeprogrammeerde tarieven. Er vindt een interne controle plaats op verschillende leges (huwelijken/rijbewijzen/reisdocumenten, Eigen Verklaringen) en een controle op de gehanteerde tarieven. De opbrengst van huwelijken wordt via een interne controle 100% gecontroleerd. De opbrengst graven via een interne controle steekproef op de begraafplaats (volledigheid) zelf en op een selectie uit de opbrengsten.	Geen actie
7. Waardedocumenten/informatie: - Identiteitskaart - Paspoort - Rijbewijs - Trouwboekje	Het risico dat waardedocumenten worden ontvreemd	Klein	Bij de receptie vindt uitreiking van waardedocumenten plaats. De daar aanwezige kluis wordt gebruikt voor de opslag. De ruimte waar de kluis zich bevind is beveiligd. Er vindt voorraad registratie/controle plaats op de afdeling	Geen actie

Activiteit/proces	Risicodefinitie fraude	Risico inschatting	Getroffen maatregel	Te nemen maatregel
	Het risico dat ambtenaren vertrouwelijke/ beschermde informatie verstrekken aan onbevoegden. Het risico dat een ID-bewijs door een ander dan rechthebbende wordt aangevraagd op naam van rechthebbende	Klein Klein	zelf. Valt eenvoudigweg niet te voorkomen. (ondanks een integriteitsverklaring van de ambtenaren) Bij aanvraag wordt identiteit vastgesteld aan de hand van oude ID-bewijs. Dit wordt gecontroleerd in het burgerzaken pakket	Geen actie
8. Aankoop graven	Het risico dat aankoopsommen niet of te laag worden ontvangen/verantwoord.	Klein	Via een steekproef op de begraafplaats wordt hier op gecontroleerd. Interne controle vindt plaats op de gehanteerde tarieven aan de hand van brondocumenten.	iBegraafplaats wordt inmiddels gebruikt en kan worden ingezet voor verdere controle
9. Inlagen	Het risico dat inlagen niet of te laag worden gefactureerd/verantwoord.	Klein	Via een steekproef op de begraafplaats wordt hier op gecontroleerd (volledigheidscontrole). Interne controle vindt plaats op de gehanteerde tarieven aan de hand van brondocumenten.	Geen actie
OVERIGE INKOMSTEN				
10. Algemene uitkering	Het risico dat indicatoren die de algemene uitkering bepalen worden beïnvloed.	Klein	De algemene uitkering is gebaseerd op gegevens van het CBS. Opgave aan het CBS vindt plaats via geautomatiseerde systemen door verschillende personen en instanties. Nagenoeg alle gegevens worden via basisregistraties (met hun eigen controlesystematiek) gecontroleerd. Daarnaast wordt elke aanpassing in de specificatie gecontroleerd op oorzaak	Geen actie
11. Huuropbrengsten	Het risico dat huur-	Klein	Hier wordt jaarlijks een interne controle op	Geen actie

Activiteit/proces	Risicodefinitie fraude	Risico inschatting	Getroffen maatregel	Te nemen maatregel
	opbrengsten niet of te laag worden ontvangen / verantwoord		gedaan door de adviseur bedrijfsvoering die geen bemoeienis heeft met de berekening en inning van de huren. In de begroting ligt bovendien vast welke huurinkomsten binnen moeten komen waardoor afwijkingen opvallen.	
12. Rentebaten	Het risico dat rentebaten niet of te laag wordt ontvangen/verantwoord	Klein	Rozendaal ontvangt rente over een langdurige lening bij de Rabobank. Bij de schatkist wordt geen rente ontvangen. Jaarlijks wordt een interne controle op de rentebaten gedaan. Ook deze inkomsten liggen vast in de begroting.	Geen actie
13. Personeel/salarisadministratie	Het risico dat personen in de salarisadministratie zijn opgenomen die niet in dienst zijn. Het risico dat personeelsleden een hogere beloning of emolumenten krijgen dan waar zij recht op hebben	Klein Klein	Er wordt een standenregister gehanteerd en bij de jaarrekeningcontrole kijkt de accountant naar alle mutaties in het personeelsbestand. Alle onderbouwde (door documenten) mutaties die worden aangeleverd aan de De Connectie worden voor het versturen en verwerken hiervan door de gemeentesecretaris geparafeerd. De Connectie doet een controle bij de verwerking van de gegevens a.d.h.v. brondocumenten en output.	Geen actie Geen actie
14. Loonheffing/sociale lasten, OB, BCF	Het risico dat aangiften niet juist, tijdig en/of volledig worden ingediend.	Klein	Aangifte loonheffing en sociale lasten gaat automatisch via het salarispakket. De omzetbelasting wordt door De Connectie aangegeven. Voor de deadlines is altijd contact over de aangifte. De aangifte Btw-compensatiefonds gebeurt door aansluiting te zoeken met het grootboek.	Geen actie
OVERIGE				

Activiteit/proces	Risicodefinitie fraude	Risico inschatting	Getroffen maatregel	Te nemen maatregel
15. Doeluitkeringen/subsidies	Het risico dat subsidievoorwaarden niet worden nageleefd en/of subsidies onrechtmatig worden gedeclareerd.	Klein	Bij subsidieverlening/vaststelling wordt hierop getoetst. Ook vindt hier een interne controle op plaats.	Geen actie
16. Onkostenvergoedingen	Het risico dat niet gemaakte kosten worden gedeclareerd en/of het risico dat privé-uitgaven worden gedeclareerd.	Klein	Alle declaraties worden voor akkoord getekend door de leidinggevende. Noodzaak van het maken van de kosten wordt vooraf gecommuniceerd.	Geen actie
17. Tijdverantwoording	Het risico dat niet-gewerkte-tijd als werktijd wordt verantwoord.	Klein	Tijd wordt niet meer volledig verantwoord via tijdschrijfformulieren. Er wordt meer gestuurd op outputgerichte verantwoording. Hierbij is de administratieve verantwoording beperkter geworden	Geen actie
18. Vergoeding commissieleden	Het risico dat vergoedingen uitbetaald worden waarvoor geen prestatie is verricht	Klein	Aan de hand van presentielijsten die door de griffier worden opgesteld worden de vergoedingen uitbetaald.	Geen actie
19. Gunning	Het risico dat de gunning van opdrachten niet onafhankelijk plaatsvindt of dat er schijn van belangenverstrengeling ontstaat.	Klein	Op basis van het landelijk aanbestedingbeleid worden offertes aangevraagd. Hierbij wordt (indien aan de kwaliteitseisen is voldaan) de financieel meest gunstige aanbieding gehonoreerd.	Aandacht voor vastlegging offerteaanvraag
20. Ontvangst en controle	Het risico dat facturen worden betaald waarvoor geen overeenstemming is tussen de factuur en de voor de gemeente geleverde prestaties.	Middel	Facturen worden getekend bij akkoord voor levering door de budgetbeheerders en voor betaling door desbetreffende budgetbehouder. Aanvullend vindt extra interne controle plaats op prestatie-verklaring.	Geen actie, behalve aandacht voor facturen uitbestede diensten aan De Connectie en gemeente Rheden

Activiteit/proces	Risicodefinitie fraude	Risico inschatting	Getroffen maatregel	Te nemen maatregel
21. Grondverkopen	Het risico dat grond-verkopen niet onafhankelijk plaats vinden.	Klein	Verkoop loopt via notaris. Onafhankelijke makelaar wordt ingeschakeld.	Geen actie
22. Kasontvangsten/uitgaven	Het risico dat kasontvangsten niet volledig en tijdig en kasuitgaven niet juist worden verantwoord.	Klein	De kasmutaties worden periodiek door de medewerker financiën gecontroleerd die niet belast is met het beheer van de kas (voorschotkas). De kasstroom is fors ingeperkt. - De legeskas wordt maandelijks gecontroleerd door de financieel beleidsmedewerker. De afdeling burgerzaken levert daartoe alle benodigde stukken aan en sluit zelf ook alles aan. Ook hier is de contante geldstroom ingeperkt, pin wordt gestimuleerd.	Geen actie
23. Betalingsverkeer	Het risico dat op onrechtmatige wijze gelden aan de bank-rekeningen worden onttrokken.	Klein	Alle uitgezette gelden staan op de schatkistrekening en bij de Rabobank. Overboekingen zijn alleen mogelijk door twee daartoe geautoriseerde functionarissen. Voor De Connectie die de meeste betalingen uitvoert wordt een ISAE verklaring afgegeven. De crediteurenbetaallijsten worden gecontroleerd door de adviseur bedrijfsvoering van Rozendaal.	Geen actie
24. Beheer crediteuren	Het risico dat informatie in het crediteuren-stambestand niet betrouw-baar en niet juist is.	Klein	Alle mutaties in het crediteuren-stambestand worden ingevoerd en gecontroleerd door een medewerker die geen bevoegdheid heeft tot het muteren in dit bestand. Hiertoe wordt per 2022 een ISAE verklaring ontvangen door De Connectie. Tot die tijd vindt extra interne controle plaats	Geen actie

Activiteit/proces	Risicodefinitie fraude	Risico inschatting	Getroffen maatregel	Te nemen maatregel
25. Memoriaalboekingen	Het risico dat memoriaal-boekingen niet juist, tijdig en volledig zijn geautoriseerd en verwerkt, waardoor het identificeren van afwijkingen wordt bemoeilijkt.	Klein	Alle memoboekingen worden opgesteld door de adviseur bedrijfsvoering en verwerkt door De Connectie. Regelmatig wordt het grootboek en de tussenrekeningen nagelopen (door Rozendaal en door De Connectie) op mogelijk benodigde memoriaalboekingen.	
26. Beheer netwerk/automatisering	Het risico dat het netwerk/applicaties voor onbevoegden toegankelijk is en/of onbevoegden wijzigingen aanbrengen in het netwerk en/of applicaties.	Groot	Alle beveiligingsmaatregelen zijn genomen, zoals een firewall, anti-virus programmatuur en wachtwoord-beveiliging. Hierbij worden wij ondersteund door een extern ICT bedrijf. Ook worden wij ondersteund door de informatiebeveiligingsdienst (IBD) in informatievoorziening over risico's die spelen. Middels ENSIA wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over informatiebeveiliging (incl audits). De afspraken over ICT met De Connectie zijn nog niet rond.	De afspraken over ICT met De Connectie moeten nog formeel geregeld worden. Daarbij is aandacht nodig voor alle privacy en beveiligingsaspecten.
27. Bezittingen	Het risico dat op onrechtmatige wijze bezittingen aan de gemeente worden onttrokken.	Klein	Kantoorartikelen worden beheerd op burgerzaken en door de bode. Het financiële fraudebelang wordt als gering ingeschat. De voorraad koffie/soep e.d. wordt op zolder in een afgesloten kast bewaard. Het frauderisico wordt als gering ingeschat. Het frauderisico bij gereedschappen wordt als gering ingeschat. Apparatuur (ICT) heeft een aanzienlijke waarde. Het frauderisico wordt als gering ingeschat. Bij ontbreken van apparatuur kan iemand zijn werk direct niet meer uitvoeren.	Geen actie
28. Beheer gebouwen	Het risico dat personen zich	Klein	Het gemeentehuis is beveiligd met een	Geen actie

Activiteit/proces	Risicodefinitie fraude	Risico inschatting	Getroffen maatregel	Te nemen maatregel
	in (delen van) gemeentelijke gebouwen bevinden waartoe zij niet geautoriseerd zijn.		alarmsysteem. De afdeling burgerzaken is nog een keer apart beveiligd waartoe alleen de medewerkers burgerzaken en de bode toegang hebben.	
29. Archivering	Het risico dat stukken niet gedurende de wettelijke bewaartermijnen worden bewaard.	Klein	Jaarlijks krijgt iedereen een lijst met te vernietigen stukken waarbij iedereen kan aangeven of er dingen nog bewaard moeten blijven. Daarnaast hebben wij een gekwalificeerde archiefmedewerker van een kwalitatief goed bureau. Door de hybride werkwijze is er wel een risico op ondeugdelijke archivering. Hierin moet een DMS voorzien.	Invoering DMS en attendering personeel op volledigheid archiefstukken bij hybride werkvormen.
30. Nevenwerkzaamheden	Het risico dat als gevolg van nevenwerkzaamheden de werkzaamheden als bestuurder niet onafhankelijk plaats vinden.	Klein	Op de gemeentelijke website is een actuele lijst met nevenfuncties van de bestuurders gepubliceerd.	Nevenwerkzaam-heden voor medewerkers zullen ook worden geregistreerd.
31. Uitkeringen en voorzieningen sociaal domein	Het risico dat valse cliënten worden opgenomen in de uitkeringsadministratie en hierdoor te veel uitkeringen worden verstrekt. Het risico dat een te hoge norm wordt verstrekt aan cliënten. Het risico dat niet alle gegevens worden gecontroleerd en hierdoor te veel uitkeringen worden verstrekt.	Klein	De controller van de gemeente Rheden voert ieder half jaar een interne controle uit op alle verstrekte uitkeringen en vergoedingen. Het rapport hiervan wordt aan de gemeente Rozendaal toegezonden. De accountant van de gemeente Rheden doet hiertoe ook een steekproef. Gezien de schaalgrootte van Rozendaal is het risico hierop heel klein. Voor de Participatiewet, Wmo en jeugd wordt gesteund verbijzonderde interne controles die door de gemeente Rheden worden opgeleverd en de controleverklaringen van de zorgleveranciers.	

Activiteit/proces	Risicodefinitie fraude	Risico inschatting	Getroffen maatregel	Te nemen maatregel
32. Regelgeving	Het risico dat niet wordt voldaan aan het BBV en de financiële verordening.	Klein	Kennis wordt bijgehouden door cursussen, nieuwsbrieven en lidmaatschap van groepen op social media (Linkedin). Ook de accountant levert informatie aan d.m.v. bijeenkomsten en kennisoverdracht tijdens de controles. Bij de controle op de jaarrekening wordt door de accountant getoetst op alle van toepassing zijnde regelgeving.	

Register:

Datum	Omschrijving	Schade	Maatregelen
Geen fraudegevallen geconstateerd			

Raadsinformatiebrief

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Concept Recreatiezoneringsplan Veluwe

Adviseur : R. Berendsen
Portefeuillehouder : A. Logemann
Datum : 30 november 2021

Aan de Raad

Inleiding
Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland heeft op 12 oktober 2021 de concept Recreatiezoneringsplan Veluwe vastgesteld. Kern van dit plan is dat de provincie de Veluwe indeelt in vijf zones, waarbij zone A staat voor intensief recreatief gebruik, zone B voor matig intensief recreatief medegebruik, zone C extensief recreatief medegebruik en zone D voor geen recreatief medegebruik (gedurende geheel of gedeelte van het jaar). Gemeenten worden nu gevraagd dit plan te bespreken en standpunten en adviezen mee te geven op weg naar het definitieve besluit.

Besluitvormingsproces
Met deze raadsinformatiebrief willen wij uw raad informeren over het voorlopig standpunt dat wij als college hierover innemen. Mede op verzoek van de gemeenten heeft de provincie het afgelopen half jaar met lokale belanghebbenden (inwoners, recreatieondernemers, milieu- en natuurorganisatie en gebruikersgroepen) geïnformeerd en waar nodig betrokken bij de uitwerking van de recreatiezonering. Het gevraagde voorlopige standpunt van het college over de recreatiezonering brengt de portefeuillehouder via het Bestuurlijk overleg Recreatie Veluwezoom in bij de Veluwe Alliantie. De Veluwe Alliantie bespreekt dit op 17 december. De Veluwe Alliantie (een netwerkorganisatie die bestaat uit partijen die de ambitie van de Veluwe Agenda onderschrijven) adviseert het college van GS voor hun besluitvorming in januari 2022. Vervolgens bestaat in februari 2022 de mogelijkheid voor partijen om een formele zienswijze in te dienen, op weg naar de vaststelling van het definitieve plan door GS in april 2022.

Uitgangspunten Recreatiezoneringsplan: betere balans tussen natuur en recreatie
De Veluwe is het grootste aaneengesloten natuurgebied op land van Nederland. De Veluwe is geliefd bij de recreanten, het gebied wordt op veel manieren ‘gebruikt’. In het verleden is niet veel regie gevoerd op de ruimtelijke verdeling van dat gebruik. Met het steeds intensiever worden van het recreatief gebruik van de Veluwe en de ambities om meer voor kwaliteit in plaats van kwantiteit te kiezen is meer sturing nodig. Dit wordt uiteraard ook ingegeven door het kunnen behalen van de instandhoudingsdoelen voor natuur. Provincie Gelderland pakt nu deze regierol op in het kader van de N2000-opgaven.

De achterliggende gedachte bij de zonering is dat in het centrale deel van de Veluwe ruimte moet zijn voor enkele grote, echt rustige gebieden. Aan de randen van de Veluwe is vanouds al veel reuring en intensief recreatief gebruik. Door de verandering in aard en intensiteit van het recreatieve gebruik de laatste jaren is de druk op het gebied toegenomen. Waar in het verleden wandelen en fietsen de standaard waren, zijn daar de laatste jaren verschillende vormen van recreatief gebruik bijgekomen. Bij veel van deze nieuwe ontwikkelingen is de functie van natuur verschoven in de richting van het faciliteren van de activiteit en functioneert natuur veel meer als decor. Uitgangspunt in dit recreatiezoneringsplan is dat je daarvoor niet de meest kwetsbare natuur moet gebruiken. De provincie zoekt hiermee naar een goede balans tussen natuur en recreatie waar voor iedereen iets te beleven valt.

De wettelijke basis voor dit Recreatiezoneringsplan is gelegen in de Wet natuurbescherming en in het kader dat geldt voor bescherming van Natura 2000-gebieden. Doelstellingen voor natuur- en soortenherstel zijn dan ook leidend geweest voor de inhoud van dit Recreatiezoneringsplan. Tegelijkertijd is gezocht naar een zonering die ook bijdraagt aan de recreatieve kwaliteit van de Veluwe en een optimale beleving voor recreanten. Daarnaast moet de recreatiezonering verenigbaar zijn met andere belangen en taken van terreineigenaren op de Veluwe, bijvoorbeeld op het gebied van cultuurhistorie, grondwaterbescherming, natuurbrandpreventie of bosexploitatie. Om te borgen dat al deze doelen gediend worden, is het Recreatiezoneringsplan in nauwe samenspraak tussen de partners tot stand gekomen (zie voor de processamenwerking hoofdstuk 3 van het Recreatiezoneringsplan).

Beïnvloedingsmogelijkheden: bestuurlijk overleg en zienswijzen
Door de portefeuillehouder recreatie is op 2 november jl. aangegeven dat wij met anderen spreken over eventuele alternatieven voor het hondenlosloopgebied. Zoals afgesproken neemt ons college hiertoe niet het initiatief. In het concept Recreatiezoneringsplan constateert de provincie dat het hondenloslooopterrein van het Rozendaalse Veld is gelegen op een heideterrein en dat de hier aanwezige natuur te kwetsbaar is voor loslopende honden. Onderzocht wordt wat de mogelijkheden zijn om het hondenloslooopterrein te verplaatsen. Daarbij wordt vooral gekeken naar alternatieve locaties buiten het als Natura 2000 aangewezen gebied.

In reactie op het concept Recreatiezoneringsplan brengen wij in het bestuurlijk overleg van 17 december in dat zowel wij als ook uw raad grote waarde hecht aan het Rozendaalse Veld als hondenlosloopgebied. Hierbij wordt er wat ons betreft niet aan het huidige gebruik van het Rozendaalse Veld als hondenlosloopgebied niet getornd, totdat er een aanvaardbare, alternatieve locatie is gevonden voor het huidige losloopgebied. Ook willen wij graag opheldering over de vraag of de formulering bij zone B “honden in principe aangelijnd” (op p.52 Concept Recreatiezoneringsplan Veluwe) betekent dat ook in zone B een hondenlosloopgebied wel tot de mogelijkheden blijft behoren.

In februari 2022 kunnen inwoners – net als het gemeentebestuur van Rozendaal – bij GS een zienswijze indienen. Wij zullen de inwoners hierop attent maken via In de Roos.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage:

- Brief GS aan college van Burgemeester en wethouders d.d. 12 oktober 2021
- Concept Recreatiezoneringsplan Veluwe
- Kaart Rozendaal Recreatiezoneringsplan Veluwe

Aan colleges van Burgmeester en Wethouders Veluwse gemeentes

Datum
12 oktober 2021

Zaaknummer
2019-012790

Onderwerp
Recreatiezonering Veluwe

Inlichtingen bij
Hans van Altena
026 359 8473
post@gelderland.nl

Geacht college,

Met deze brief sturen wij u het concept Recreatiezoneringplan Veluwe toe. Dit conceptplan is tot stand gekomen in samenwerking en afstemming met terreinbeheerders, gemeenten, belangenorganisaties, bewoners, recreatie-ondernemers en recreatieve gebruikers van de Veluwe. Voorliggend concept zullen we begin volgend jaar ter inzage leggen. Daarmee willen wij belanghebbenden in de gelegenheid stellen een zienswijze te geven voordat wij het Recreatiezoneringsplan Veluwe definitief vaststellen.

Mensen genieten van de Veluwe. Maar het gaat niet goed met de natuur op de Veluwe, veel dieren- en plantensoorten hebben het moeilijk. Er wordt daarom hard gewerkt aan natuurbehoud. Dat gebeurt via het beheerplan N2000 Veluwe dat gericht is op natuurherstel en via de Gelderse Maatregelen Stikstof dat is gericht op terugdringen van de stikstofdepositie. Een vitale Veluwe die interessant is voor elke bezoeker vraagt balans in de aanwezigheid van mensen om verstoring te beperken. Die kunnen we onder meer bereiken met zonering van het recreatief gebruik. In het concept Recreatiezoneringsplan Veluwe leest u hoe we dit willen uitvoeren.
Voor meer informatie: www.recreatiezoneringopdeveluwe.nl.

Brief februari 2021
In februari 2021 ontving u van ons de vraag om te reageren op de provinciale aanpak om tot dit concept Recreatiezoneringsplan voor de Veluwe te komen. U heeft ons toen, in reactie op de brief, inhoudelijke vragen gesteld, onder andere over de concept zonering in uw gemeente. Deze vragen en de inhoudelijke inbreng, die wij van veel gemeentes ontvingen, is via de ambtelijke lijn gespecificeerd en heeft een plaats gekregen in het uitwerkingsproces.
Ook heeft u ons nadrukkelijk gevraagd om de lokale belanghebbenden (inwoners, recreatie-ondernemers, milieu- en natuurorganisaties en gebruikersgroepen) te informeren en waar nodig betrekken bij de uitwerking van recreatiezonering.

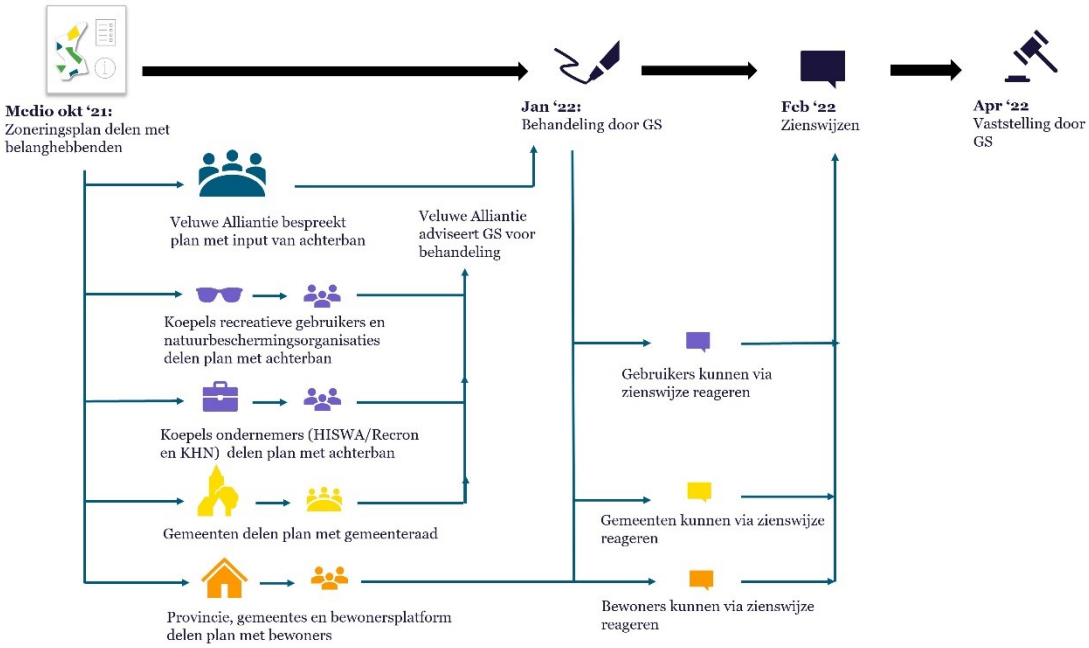
Afgelopen half jaar hebben we hier gevolg aan gegeven. Er is samen met de terreinbeheerders en gemeenten een intensief traject doorlopen van gebiedsprocessen, gesprekken met lokale belanghebbenden en informatiesessies voor specifieke groepen (o.a. dorpsraden, milieu- en natuurorganisaties, recreatie-ondernemers). De zorgen, maar ook ideeën en voorstellen die we in deze fase van gebiedsprocessen mochten ontvangen, hebben geleid tot het concept Recreatiezoneringsplan Veluwe zoals dat er nu ligt.

Besluitvormingsfase ontwerp Recreatiezoneringsplan Veluwe
We zijn nu zo ver dat het concept Recreatiezoneringsplan Veluwe gereed is en we in de aanloop naar de vaststelling zijn aangekomen. Zie het schema hieronder. In oktober delen we het concept Recreatiezoneringsplan Veluwe met alle belanghebbenden op de Veluwe en organiseren we op meerdere momenten informatie-bijeenkomsten om het plan toe te lichten.

Bijeenkomsten (online):

- 25 oktober 2021: Bestuurlijk Overleg portefeuillehouders Veluwse gemeentes;
- 3 november 2021: Online informatiebijeenkomst voor gemeenteraadsleden;
- 23 november 2021: Online informatiebijeenkomst voor belanghebbenden (bewoners, recreatie-ondernemers, recreatieve gebruikersgroepen).
- 17 december: Bespreking in de Veluwe Alliantie

(Aanloop naar) besluitvorming recreatiezoneringsplan



Informeren van gemeenteraadsleden
De recreatiezonering heeft de aandacht bij raadsleden. Om die reden hebben we, waar er om is gevraagd, presentaties verzorgd in de meeste gemeenteraden op de Veluwe. Wij organiseren daarnaast op 3 november 2021 een online informatiebijeenkomst om raadsleden over de inhoud van het Recreatiezoneringsplan te informeren. Wij hebben de raden daarover geïnformeerd via de raadsgriffies.

Mogelijkheden voor reactie op het plan

Advies VeluweAlliantie aan Gedeputeerde Staten
In aanloop naar de ter inzage legging vragen wij de VeluweAlliantie een advies uit te brengen. De VeluweAlliantie zal het concept Recreatiezoneringsplan bespreken tijdens haar vergadering op 17 december 2021 en een advies uitbrengen aan Gedeputeerde Staten, voordat zij begin 2022 besluit over de ter inzage legging.
Met deze brief nodigen wij u als college van B&W uit om via de VeluweAlliantie te reageren op het concept Recreatiezoneringsplan Veluwe.

Mogelijkheid tot indienen zienswijzen voorafgaande aan besluitvorming
Gedeputeerde Staten besluiten naar verwachting in januari 2022 om het concept Recreatiezoneringsplan ter inzage te leggen. Daarna bestaat voor een ieder, ook uw College, de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen. Met inachtneming van de zienswijzen die ingediend worden, zal Gedeputeerde Staten in april 2022 het Recreatiezoneringsplan Veluwe vaststellen als beleidsuitwerking van het Beheerplan Natura 2000 Veluwe. Enkele onderdelen van het plan staan daarna open voor beroep bij de bestuursrechter. Na besluitvorming start de uitvoering van het Recreatiezoneringsplan Veluwe.

Hartelijk dank
Tot slot willen wij u hartelijk danken voor de constructieve bijdrage die afgelopen jaar/jaren zowel bestuurlijk als ambtelijk door de gemeenten is geleverd. Nogmaals, wij stellen het op prijs als u uw reactie op het Recreatiezoneringsplan Veluwe wilt delen via de VeluweAlliantie. Of u maakt gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen, zodra het Recreatiezoneringsplan ter inzage ligt.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,



Ernst Boere
Teammanager Programmering, Vitaal Platteland

Bijlage: Concept Recreatiezoneringsplan Veluwe

Verzonden naar colleges B&W gemeentes:
Apeldoorn
Arnhem
Barneveld
Brummen
Ede
Elburg
Epe
Ermelo
Harderwijk
Hattem
Heerde
Nijkerk
Nunspeet
Oldebroek
Putten
Renkum
Rheden
Rozendaal
Voorst
Wageningen

Concept Recreatiezoneringsplan Veluwe

Natuur beschermen én beleven



11 oktober 2021

provincie Gelderland

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**4**
1.1	Waarom recreatiezonering	4
1.2	Doel van het Recreatiezoneringsplan	5
1.3	Bouwstenen van het Recreatiezoneringsplan	5
1.4	Reikwijdte en beoogde werking van het Recreatiezoneringsplan	6
1.5	Lange termijn opgave	6
1.6	Leeswijzer	6
2	**Wettelijke en beleidsmatige context van het Recreatiezoneringsplan**	**7**
2.1	Recreatiezoneringsplan onderdeel van het Beheerplan Natura 2000 Veluwe	7
2.2	Recreatiezonering deel van bredere aanpak verbetering natuurkwaliteit	7
2.3	Relatie met toeristisch-recreatieve ontwikkeling en beleid Veluwe	8
3	**Totstandkoming Recreatiezoneringsplan**	**9**
3.1	Betrokken en belanghebbende partijen	9
3.2	Fases in de planvorming	10
3.2.1	Fase 1 Ontwikkelen conceptzonering	10
3.2.2	Fase 2 Uitwerken zoneringsmaatregelen	11
3.2.3	Fase 3 Besluitvorming	12
3.2.4	Fase 4 Uitvoering	12
4	**Methodiek achter de recreatiezonering**	**13**
4.1	Totstandkoming zoneringsmethodiek	13
4.2	Ruimtelijke indeling in vier zones	13
4.3	Vuistregels voor sturen recreatief gebruik	15
4.4	Zeven categorieën zoneringsmaatregelen	16
5	**Recreatiezoneringskaart: de ambitie**	**18**
5.1	Zoneringskaart: weergave gewenste situatie	18
5.2	Overall kaartbeeld	19
5.3	Ligging van de zones	21
5.4	Inhoudelijke onderbouwing van de zoneringskaart	21
5.5	Doorkijk naar de toekomst	23
6	**Maatregelprogramma: de aanpak**	**24**
6.1	Karakter van het maatregelprogramma	24
6.2	Overall beeld van de maatregelen	24
6.2.1	Maatregelen voor inrichting, onderhoud en onderzoek	24
6.2.2	Inzoomen op inrichtingsmaatregelen	25
6.2.3	Inzoomen op onderzoeksmaatregelen	25
6.3	Maatregelen en vergunningplicht	26
6.4	Doorkijk naar de toekomst	27
7	**Effect van de recreatiezonering**	**28**
7.1	Verwacht effect op natuurkwaliteit	28
7.1.1	Toelichting gebieden met ‘mismatch’ recreatiezonering met ideaalsituatie voor vogelsoorten	29
7.1.2	Nulmeting maaswijdte	30
7.2	Verwacht effect op belevingskwaliteit	30
8	**Inzoomen op gebieden: proces en resultaat lokale gebiedsprocessen**	**32**
8.1	De Haere	32
8.2	Heideterreinen Ermelo	33
8.3	Hulshorster- en Beekhuizerzand	34
8.4	Omgeving Kootwijk	35
8.5	Putten, Garderen, Voorthuizen	37
8.6	Veluwezoom/Posbank	38
8.7	Wolfheze	39

9 Uitvoering van het Recreatiezoneringsplan 40
9.1 Rollen en verantwoordelijkheden betrokken partijen 40
9.2 Financiering 40
9.3 Monitoring en evaluatie 41
9.4 Communicatie 43
9.5 Aandachtspunten voor de toekomst 44
9.5.1 Loslopen van honden op de Veluwe 44
9.5.2 Terreinfietsen: MTB en gravelbiking 45
9.5.3 Afstemming openstellingsbeleid 45
9.5.4 Geharmoniseerd evenementenbeleid 45
9.5.5 Openbare (zand)wegen 46
9.5.6 Toezicht en handhaving 46
9.5.7 Samenwerking met Defensie 46
9.6 Blijvende samenwerking rondom recreatiezonering 47

Bijlagen 48
Bijlage 1: Toelichting op betrokkenheid partners en stakeholders 49
Bijlage 2: Toolbox recreatiezoneringsmethodiek 51
Bijlage 3: Ecologische onderbouwing recreatiezonering 54
Bijlage 4: Onderbouwing toeristisch-recreatieve kaarten 66
Bijlage 5: Maatregeltabel 71
(Toelichting kolom N2000-doel) 94

1 Inleiding

1.1 Waarom recreatiezonering

De Veluwe is een groot en zeer waardevol natuurgebied. De uitgestrekte zandverstuivingen, heidevelden, bossen, vennen en beken zijn vanuit natuuroogpunt van internationaal belang. De Veluwe is dan ook aangewezen als Natura 2000-gebied. Natura 2000 is een Europees netwerk van waardevolle natuurgebieden, waarin de natuur extra beschermd wordt. De Veluwe is, mede dankzij de prachtige natuur, ook een zeer populaire recreatiebestemming. Niet alleen voor direct omwonenden, maar ook voor recreanten elders uit Nederland en uit het buitenland. De aantallen (binnen- en buitenlandse) toeristen en dagrecreanten nemen bovendien toe. We willen graag dat al deze mensen van de natuur kunnen blijven genieten en dat beleving van de Veluwe gewaarborgd kan blijven.

Tegelijkertijd moeten we constateren dat het niet goed gaat met de natuur op de Veluwe, veel dieren- en plantensoorten hebben het moeilijk. Dit heeft verschillende oorzaken. Depositie van stikstof, verdroging, klimaatverandering en versnippering van natuur spelen een belangrijke rol. Daarnaast heeft ook verstoring door menselijke activiteiten negatieve effecten op de natuur. Als het gaat om verstoring, dan is recreatie een factor van belang[1]. Het recreatief gebruik op de Veluwe is divers: fietsen (ook mountainbike en e-bike), paardrijden, wandelen, hondenuitlaat, hardlopen, vliegeren, zweef- en modelvliegen, ballonvaren, motorcross, ecologische toerisme (natuurfotografie en wildspotters), festivals en evenementen. In dit plan zal de term ‘recreant’ regelmatig gebruikt worden. Het is een koepelterm die verwijst naar alle groepen die recreatief gebruik maken van de Veluwe, van wandelaars tot paardrijders, en van bewoners van de Veluwe die de natuurterreinen bezoeken tot mensen ‘van buitenaf’.

De mate waarin recreatie negatieve effecten op de natuur heeft, is afhankelijk van de locatie, van de intensiteit van het recreatief gebruik en van de frequentie van het bezoek. De aard van de verstorende effecten op natuur loopt ook uiteen. Denk aan het vertrappen van planten, het overrijden van reptielen en het verontrusten van wild en vogels. Om de natuur op de Veluwe te beschermen is een goede balans tussen recreatie en natuur nodig. Dit Recreatiezoneringsplan moet daaraan bijdragen.

De drukte op de Veluwe heeft niet alleen negatieve effecten op de natuur, maar ook op de belevingswaarde en recreatieve kwaliteit van het gebied. Verschillende groepen bezoekers ondervinden in toenemende mate hinder van elkaar. Dit komt de beleving niet ten goede, leidt tot onderlinge spanningen en tot een groeiend aantal klachten bij natuurterreinbeheerders. Het goed ‘geleiden’ van verschillende recreatiestromen, zodat iedereen optimaal kan genieten van de Veluwe natuur is een punt van aandacht. Ook voor ondernemers op en rondom de Veluwe is het op peil houden en verbeteren van de belevingskwaliteit van belang.

Uitgangspunten Recreatiezoneringsplan

De Veluwe is het grootste aaneengesloten natuurgebied op land van Nederland. De Veluwe is geliefd bij de recreanten, het gebied wordt op veel manieren ‘gebruikt’. In het verleden is niet veel regie gevoerd op de ruimtelijke verdeling van dat gebruik. Met het steeds intensiever worden van het recreatief gebruik van de Veluwe en de ambities om meer voor kwaliteit in plaats van kwantiteit te kiezen is meer sturing nodig. Dit wordt uiteraard ook ingegeven door het kunnen behalen van de instandhoudingsdoelen voor natuur. Provincie Gelderland pakt nu deze regierol op in het kader van de N2000-opgaven.

De achterliggende gedachte bij de zonering is dat in het centrale deel van de Veluwe ruimte moet zijn voor enkele grote, echt rustige gebieden. Deze worden niet doorsneden door drukke infrastructuur en zijn niet versnipperd door bebouwing. Hier kan de relatieve rust door het nemen van zoneringsmaatregelen verder toenemen zodat de geschiktheid van deze gebieden voor kritische soorten (gidssoorten) toeneemt. Aan de randen van de Veluwe is vanouds al veel reuring en intensief recreatief gebruik. Voor de dorpen op de Veluwe geldt dat in wat mindere mate maar ook rond de dorpen zijn meer recreatieve voorzieningen en intensiever gebruik van de natuur mogelijk.

Daarnaast speelt nog mee dat de aard van het recreatief gebruik verandert; in het verleden was wandelen en fietsen de standaard, daar is ruiteren later bijgekomen. Activiteiten vooral gericht op beleven en genieten van

1 Andere menselijke activiteiten die op de Veluwe verstoring veroorzaken zijn bijvoorbeeld verkeer, evenementen, militair gebruik en (noodzakelijk) natuurbeheer.

< Inhoudsopgave

de natuur. Tegenwoordig komt er bij een aspect bij; het moet spannend zijn, een uitdaging bijvoorbeeld door vervoermiddelen die je thuis niet hebt. Bovendien maakt de elektrificeren van fietsen (in allerlei typen) de actieradius van recreanten groter.

Bij veel nieuwe ontwikkelingen is de functie van natuur verschoven in de richting van het faciliteren van de activiteit en functioneert natuur veel meer als decor. Uitgangspunt in dit recreatiezoneringsplan is dat je daarvoor niet de meest kwetsbare natuur moet gebruiken.
We zoeken hiermee naar goede balans tussen natuur en recreatie waar voor iedereen iets te beleven valt.

De wettelijke basis voor dit Recreatiezoneringsplan is gelegen in de Wet natuurbescherming en in het kader dat geldt voor bescherming van Natura 2000-gebieden. Doelstellingen voor natuur- en soortenherstel zijn dan ook leidend geweest voor de inhoud van dit Recreatiezoneringsplan. Tegelijkertijd is gezocht naar een zonering die ook bijdraagt aan de recreatieve kwaliteit van de Veluwe en een optimale beleving voor recreanten. Daarnaast moet de recreatiezonering verenigbaar zijn met andere belangen en taken van terreineigenaren op de Veluwe, bijvoorbeeld op het gebied van cultuurhistorie, grondwaterbescherming, natuurbrandpreventie of bosexploitatie. Om te borgen dat al deze doelen gediend worden, is het Recreatiezoneringsplan in nauwe samenspraak tussen de partners tot stand gekomen (zie voor de processamenwerking hoofdstuk 3).

1.2 Doel van het Recreatiezoneringsplan

Het doel van de recreatieve zonering is het bereiken van een duurzaam evenwicht tussen de natuurkwaliteit van de Veluwe en de beleving van de Veluwenatuur. De mogelijkheid voor recreanten om de natuur op de Veluwe te beleven is belangrijk en moet blijven bestaan. Tegelijkertijd vraagt de achteruitgang van verschillende (wettelijk beschermde) soorten om aanpassingen in het huidige recreatieve gebruik: niet alles kan overal. Het Recreatiezoneringsplan brengt in beeld waar meer ruimte is voor recreatie en op welke plekken de natuur extra rust en ruimte nodig heeft. Het plan laat ook zien welke maatregelen genomen moeten worden om te komen tot die betere balans tussen de aanwezigheid van mensen en bescherming van de natuur.

1.3 Bouwstenen van het Recreatiezoneringsplan

Het Recreatiezoneringsplan bestaat uit twee bouwstenen:
1 de recreatiezoneringskaart
2 de recreatiezoneringsmaatregelen

De recreatiezoneringskaart geeft in grote lijnen weer op welke plek meer nadruk ligt op recreatie en op welke plek meer op natuur. De recreatiezoneringskaart brengt daarmee in beeld welke intensiteiten en recreatieve faciliteiten op welke plek passend zijn. Deze ruimtelijke herschikking van recreatieniveaus, zorgt dat de natuurdoelen gewaarborgd worden én dat de kwaliteit van natuurbeleving verbetert. Dat is echter alleen het geval als de recreatiezoneringskaart ook doorwerking krijgt in de natuurterreinen zelf. Daarvoor moeten zoneringsmaatregelen genomen worden. Op sommige plekken zijn de recreatiezoneringsmaatregelen vooral gericht op het realiseren van meer rust voor de natuur, op andere plekken worden maatregelen ook genomen voor het verbeteren van de recreatieve kwaliteit.

De afgelopen jaren zijn er door terreineigenaren/-beheerders op de Veluwe al diverse maatregelen genomen voor een beter evenwicht tussen recreatie en natuur en voor het beter op elkaar afstemmen van verschillende recreatievormen. De meerwaarde van dit plan is dat deze inspanningen geïntensiveerd en op elkaar afgestemd worden, zodat ze meer effect hebben op natuur én recreatieve kwaliteit in het gehele Natura 2000-gebied Veluwe.

< Inhoudsopgave

1.4 Reikwijdte en beoogde werking van het Recreatiezoneringsplan

Geografisch heeft het Recreatiezoneringsplan alleen betrekking op het als Natura 2000 begrensde deel van de Veluwe. Inhoudelijk gaat het plan alleen over dagrecreatie. In het Recreatiezoneringsplan zijn maatregelen opgenomen die bijvoorbeeld betrekking hebben op de aanwezigheid van fiets- en wandelpaden, op recreatieve routenetwerken, faciliteiten als bankjes en picknickplaatsen, informatievoorziening voor recreanten, toezicht en handhaving, etc.

De recreatiezonering biedt een inhoudelijk basis voor het maken van keuzes ten aanzien van routeontwikkeling op de Veluwe, bezoekersmanagement, parkeerbeleid, evenementenbeleid etc. De zoneringskaart laat zien op welke plekken recreatieve waarden verder ontwikkeld kunnen worden, omdat de natuur daar tegen een stootje kan en waar daarvoor minder ruimte is. Het Recreatiezoneringsplan geeft daarmee invulling aan de ambitie uit de VeluweAgenda 2030 om de recreatieve belevingswaarde te versterken en tegelijkertijd ook te voorkomen dat natuur, landschap en erfgoed door toerisme verder onder druk komen te staan. (Zie ook paragraaf 2.3)
Het Recreatiezoneringsplan geeft daarmee ook een kader voor de toetsing van vergunningen op het aspect verstoring. Het plan heeft nadrukkelijk geen directe planologische werking en doet geen uitspraken over bestemmingen (zie verder paragraaf 2.1).

1.5 Lange termijn opgave

De recreactiezoneringsopgave op de Veluwe is groot. Integrale recreatiezonering is bovendien nieuw op de Veluwe. Het is een proces waarin partijen samen inzicht en ervaring opdoen. Bij aanvang van het proces in 2019 constateerden de samenwerkende partijen dan ook dat het plan eind 2021 niet voor alle terreinen tot in detail uitgewerkt kon zijn. Op sommige plekken hangt de recreatiezonering nauw samen met andere ontwikkelingen, bijvoorbeeld de realisatie van ontvangstlocaties. Het goed inhoudelijk op elkaar laten aansluiten van dergelijke processen kost tijd. Ook zal het gesprek over en optimale afstemming tussen natuurwaarden en recreatief gebruik de komende jaren voortgaan en nieuwe inzichten opleveren. Zoneringsambities die eerst niet zinvol of haalbaar leken, kunnen over enkele jaren mogelijk heel anders bezien worden. Ook wordt de natuur, na voldoende herstel, op sommige plekken wellicht weerbaarder waardoor er daar weer meer ruimte komt voor menselijke activiteit.

We weten, met andere woorden, nog niet alles. Tegelijkertijd is het nemen van maatregelen urgent en willen partijen al op korte termijn de eerste verbeteringen in de terreinen doorvoeren. We kiezen er daarom voor om het plan vast te stellen, in de wetenschap dat de zoneringskaart in de toekomst nog kan wijzigen en dat het maatregelprogramma nog niet helemaal compleet is. Langer wachten is niet goed voor de Veluwe-natuur. De komende jaren blijft er ruimte voor aanscherping van het plan en voor het door ontwikkelen van de planuitvoering. De effecten van de recreatiezonering zullen worden gemonitord, terreineigenaren gaan merken hoe de zonering in de praktijk uitwerkt en gebruikers van de Veluwe zullen hun ervaringen terugkoppelen. Het komen tot een optimale balans tussen natuur en recreatie is een opgave voor de lange termijn en blijft de komende jaren nog werk in uitvoering.

1.6 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt de wettelijke en beleidsmatige context van het Recreatiezoneringsplan geschetst. Hoofdstuk 3 gaat vervolgens in op de totstandkoming van het Recreatiezoneringsplan en de daarbij betrokken partijen. Hoofdstuk 4 beschrijft de gehanteerde methodiek voor recreatiezonering op de Veluwe. Hoofdstuk 5 gaat over de recreatiezoneringskaart, feitelijk de visie op zonering van de Veluwe. Hoofdstuk 6 gaat over de zoneringsaanpak: het maatregelprogramma waarmee de opgestelde recreatiezonering in de praktijk gebracht gaat worden. Hoofdstuk 7 geeft een vooruitblik naar de te verwachten effecten van de recreatiezonering, voor de natuur en voor de belevingskwaliteit. In hoofdstuk 8 wordt ingezoomd op enkele specifieke deelgebieden van de Veluwe. De uitvoering van dit Recreatiezoneringsplan komt aan de orde in hoofdstuk 9.

< Inhoudsopgave

2 Wettelijke en beleidsmatige context van het Recreatiezoneringsplan

Het Recreatiezoneringsplan Veluwe staat niet op zichzelf. In dit hoofdstuk wordt eerst de koppeling met het Beheerplan Natura 2000 Veluwe toegelicht (§ 2.1). In §2.1 wordt beknopt uitgelegd hoe de recreatiezonering zich verhoudt tot de bredere aanpak voor natuurherstel op de Veluwe. Paragraaf 2.3 schetst de relatie met beleid en programma's op het gebied van recreatie en toerisme.

2.1 Recreatiezoneringsplan onderdeel van het Beheerplan Natura 2000 Veluwe

Voor ieder Natura 2000-gebied wordt op grond van de Wet natuurbescherming een beheerplan opgesteld. Het beheerplan maakt inzichtelijk welke natuurdoelen nagestreefd worden, geeft aan hoe de aanwezige natuur het best beschermd kan worden en beschrijft mogelijkheden om de natuur verder te ontwikkelen. Het beheerplan maakt ook inzichtelijk welke activiteiten wel en niet zijn toegestaan in het Natura 2000-gebied en onder welke condities. Op 23 januari 2018 werd door Gedeputeerde Staten het Beheerplan Natura 2000 Veluwe vastgesteld.

In het Beheerplan Natura 2000 Veluwe is vastgelegd dat een betere afstemming tussen natuur en recreatie nodig is om enerzijds de Natura 2000-doelen te kunnen halen en anderzijds ruimte te kunnen bieden aan diverse vormen van natuurbeleving en recreatie is. Om dit te bereiken moet een Recreatiezoneringsplan opgesteld worden, zo concludeert het beheerplan. Aan deze opdracht wordt met dit voorliggende Recreatie–zoneringsplan voldaan. Doordat het Recreatiezoneringsplan onderdeel vormt van het Natura 2000-beheerplan stellen Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland het Recreatiezoneringsplan vast. De koppeling met het Natura 2000-regime maakte ook dat een regierol van de provincie voor de hand lag in de totstandkoming van dit Recreatiezoneringsplan.

Het Recreatiezoneringsplan valt, als onderdeel van Beheerplan Natura 2000 Veluwe, onder de werking van de Wet natuurbescherming (Wnb). Daarmee zal, bij toekomstige vergunningverlening voor aanleg van (dag) recreatieve voorzieningen, het zoneringsplan een belangrijk toetsingskader gaan vormen. In de praktijk zal dit leiden tot meer onderscheid binnen het huidige eenvormige Natura 2000-kader. Ten opzichte van de oude situatie betekent dit dat het op de ene plek eenvoudiger zal zijn om een vergunning te krijgen voor een dagrecreatieve activiteit/voorziening terwijl het op een andere plek – met meer verstoringsgevoelige natuurwaarden – juist moelijker wordt. Er gaat van het Recreatiezoneringsplan geen direct ruimtelijk sturende werking uit: er wordt geen planologische ruimte gecreëerd voor nieuwe functies en het plan gaat niet over bestemmingen. Voor bijvoorbeeld de uitbreiding van een toeristische attractie blijft de Wnb-vergunningplicht onverminderd van kracht. Het recreatiezoneringsplan heeft geen externe werking, ofwel de aanwezigheid van een bepaalde zone binnen het Natura 2000-gebied is geen toetsingskader voor een ontwikkeling buiten de N2000 begrenzing.

2.2 Recreatiezonering deel van bredere aanpak verbetering natuurkwaliteit

De urgentie voor recreatiezonering komt voort uit de achteruitgang van de Veluwenatuur. In hoofdstuk 1 is benoemd dat recreatieve verstoring niet de enige oorzaak is voor de achteruitgang van plant- en diersoorten op de Veluwe. Vooral de grote hoeveelheid stikstof die vanuit landbouw, industrie en verkeer neerslaat op het natuurgebied en de toenemende verdroging hebben negatieve effecten. Ook de verminderde connectiviteit tussen natuurgebieden draagt bij aan de achteruitgang.
Recreatiezonering is daarom ook niet het enige spoor in de provinciale aanpak van het herstel van de natuur. Er wordt gelijktijdig op provinciale schaal gewerkt aan systeemgerichte maatregelen voor verbetering van de natuurkwaliteit: stikstofmaatregelen en aan verdrogingsbestrijding. Belangrijk in dit verband is het programma Gelderse Maatregelen Stikstof (GMS) vastgesteld in juli 2021. Hierin hebben provincie en GMS-partners afspraken gemaakt over maatregelen die zorgen voor een afname van Gelderse stikstofbronnen in 2025, naast de landelijke stikstofaanpak, en voor het sterker maken van de natuur bijvoorbeeld via verdrogingsbestrijding.

< Inhoudsopgave

Op het niveau van het Natura 2000-gebied Veluwe zelf wordt gewerkt aan programma's met herstelmaatregelen voor specifieke natuurtypen en soorten. Denk bijvoorbeeld aan maatregelen voor het verbeteren van de bosstructuur (zoals laten staan van dood hout), of het openhouden van heidevegetatie. Het Recreatiezoneringsplan is inhoudelijk en procesmatig verweven met deze programma's. Het nemen van natuurherstelmaatregelen loont vooral op plekken waar de verstoringsdruk niet te hoog is en vice versa.



Figuur: Samenhangende programma's voor natuurherstel op de Veluwe

2.3 Relatie met toeristisch-recreatieve ontwikkeling en beleid Veluwe

Het toeristisch-recreatieve belang van de Veluwe is groot. Niet alleen voor bewoners en bezoekers, maar ook voor de lokale economie. In 2018 stelden Gedeputeerde Staten de koersnotitie 'Beleef het in Gelderland' vast. In de Koersnotitie staat, in lijn met landelijke adviesrapporten, de verschuiving van een kwantitatieve naar een kwalitatieve benadering van recreatie en toerisme centraal: van bestemmingspromotie naar bestemmingsmanagement en -ontwikkeling. In de VeluweAgenda 2030 is dit verwoord als: "Een bredere kijk op recreatie en toerisme, waarbij het niet meer in de eerste plaats gaat om het trekken van meer bezoekers, maar om meer kwaliteit. Wij zien toerisme vooral als een middel om de Veluwse natuur, economie en samenleving te versterken." De recreatiezonering draagt bij aan dit streven naar kwaliteitsverbetering.

In lijn met de ambities uit de VeluweAgenda wordt door de samenwerkende Veluwepartijen hard gewerkt aan het optimaliseren van de recreatieve ontwikkelingen op en rondom de Veluwe. Dit gebeurt via verschillende programma's en sporen. Belangrijk zijn het spoor van de Veluwse Belevingsgebieden, Bestemmingsmanagement/de ontwikkeling van Veluwse ontvangstlocaties, het programma Vitale Vakantieparken, de activiteiten van het Routebureau Veluwe en de activiteiten van de Taskforce financiering recreatieve infrastructuur Veluwe. Tijdens het opstellen van het Recreatiezoneringsplan is uitgewisseld en afgestemd met deze initiatieven om te zorgen dat ze elkaar kunnen versterken in hun intentie en in hun doorwerking. Zo is de programmalijn 'Bestemmingsmanagement/ontvangstlocaties' gericht op sturing van dagrecreatie naar daartoe aangewezen zones op de Veluwe. De recreatiezoneringskaart vormt daarvoor de basis, bijvoorbeeld door alleen grotere ontvangstlocaties te ontwikkelen op plekken waar voldoende ruimte is voor recreatief medegebruik van de natuur.

< Inhoudsopgave

3 Totstandkoming Recreatiezoneringsplan

Het Recreatiezoneringsplan is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met een groot aantal partijen op de Veluwe. In § 3.1 worden de betrokkenen en belanghebbenden benoemd. De verschillende fases in de planvorming zijn beschreven in § 3.2.

3.1 Betrokken en belanghebbende partijen

Recreatiezonering op de Veluwe is van belang voor een groot aantal partijen en vraagt ook om de betrokkenheid van veel verschillende belanghebbenden.

Terreineigenaren (grote terreinbeheerders, gemeenten, landgoederen, particuliere eigenaren)
Terreineigenaren hebben een centrale rol gespeeld in de ontwikkeling van recreatiezonering. Het is immers hun bezit dat de collectieve waarde van natuur en recreatieve beleving voortbrengt waar andere belang–hebbenden gebruik van maken. Het zijn ook hun terreinen waarop de zoneringsmaatregelen uiteindelijk in – de praktijk gebracht worden. Het grondeigendom in Natura 2000-gebied de Veluwe is verdeeld over bijna 8.000 verschillende rechtspersonen en natuurlijke personen, een deel van de eigendommen is zeer beperkt van oppervlakte. Om uiteenlopende redenen, zoals het ontbreken van contactgegevens en de beperkt beschikbare doorlooptijd voor planvorming, konden deze niet allemaal betrokken worden in de planvorming. Voor kleinere terreineigenaren heeft de recreatiezonering bovendien weinig tot geen consequenties. Er is daarom gekozen om hun belangen te laten behartigen via de koepelorganisatie Gelders Particulier Grondbezit (GPG) en het Grondeigenaren Overleg Veluwe (GOV). Daarnaast is aan de Bosgroep Midden Nederland opdracht verstrekt om actief contact op te nemen met particuliere eigenaren voor wie de recreatiezonering mogelijk wel van direct belang is. Zij hebben hun wensen met betrekking tot de zonering via de Bosgroep kunnen doorgeven. Daarnaast hebben enkele particuliere eigenaren zich direct bij de provincie gemeld, bijvoorbeeld nadat zij via een gebiedsproces betrokken waren geraakt. Al met al waren met name grote eigenaren/ beheerders actief in het proces betrokken: Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Geldersch Landschap en Kasteelen, Rijksvastgoedbedrijf/Defensie, Nationaal Park De Hoge Veluwe, Kroondomein Het Loo, Vitens, diverse grote landgoederen, verschillende particulieren met grotere eigendommen en Veluwse gemeenten met grondeigendom in de Natura 2000-begrenzing: Arnhem, Apeldoorn, Barneveld, Brummen, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Nunspeet, Putten, Oldebroek, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen.

Gemeenten (in andere rollen dan die van terreineigenaar)
Behalve als grondeigenaar van natuurterreinen brachten gemeenten lokale publieke belangen in bij het ontwikkelen van de recreatiezonering. Bijvoorbeeld het belang van inwoners bij een aantrekkelijke leefomgeving, bij voldoende recreatiemogelijkheden en bij een goede bereikbaarheid. Daarnaast is er voor de gemeenten het economisch belang van het lokale toerisme. Gemeenten hebben ook een belangrijk rol in relatie tot de infrastructuur op de Veluwe. Openbare gemeentelijke wegen, fietspaden en parkeerplaatsen vallen onder de gemeentelijke bevoegdheid en zijn van groot belang voor de geleiding van recreanten over de Veluwe.

Bewoners van de Veluwe
Niet alleen aan de randen van het natuurgebied maar ook midden op de Veluwe wonen mensen.
De Veluwenatuur is voor hen van groot belang om te recreëren, te sporten, rust te vinden, voor hun werkgelegenheid of letterlijk als achtertuin. Het aantal ‘Veluwebewoners’ is groot en de door hen gevoelde betrokkenheid bij de ontwikkeling van het natuurgebied loopt uiteen. In het verlengde hiervan waren bewoners ook op verschillende manieren betrokken bij de vormgeving van het Recreatiezoneringsplan. Soms heel direct in gesprekken over de gewenste zonering(smaatregelen) op een locatie, soms indirect. Bijvoorbeeld vertegenwoordigd door gemeenteraden, door dorpsraden, ‘plaatselijk belang’ of platforms van bewoners.

< Inhoudsopgave

Gebruikers van de Veluwe
Hierbij kan gedacht worden aan fietsers, ATB-ers, wandelaars, ruiters en menners, hondenbezitters, etc. Hun betrokkenheid bij de planvorming verliep voor een deel via periodiek overleg met de koepelorganisaties (ANWB, NTFU, KNHS, Wandelnet, Fietsplatform) en kreeg voor een ander deel gestalte via locatie-specifiek overleg met lokale vertegenwoordigers van de gebruikersgroepen.

Natuurorganisaties
Gedurende het planvormingsproces is het gesprek gevoerd met regionale en lokale natuurorganisaties zoals IVN (verschillende afdelingen), Natuur en Milieu Gelderland, afdelingen van de KNNV, vogelwerkgroepen en diverse stichtingen en verenigingen. De gesprekken vonden plaats in de verschillende gebiedsprocessen en tijdens speciaal voor deze groep georganiseerde bijeenkomsten.

Ondernemers
Op en rondom de Veluwe. Ook voor ondernemers in verblijfs- en dagrecreatie, horeca, cultuursector en marketing geldt dat hun betrokkenheid enerzijds via landelijke koepels en anderzijds lokaal is vormgegeven. Vooral voor ondernemers in verblijfsrecreatie is de zonering relevant. Daarom zijn met behulp van lokale toeristische platforms en koepelorganisatie HISWA/ Recron gesprekken georganiseerd tussen terreinbeheerders en individuele ondernemers.

Aanpassingen in de recreatieve kwaliteit, toegankelijkheid en gebruiksintensiteit van delen van de Veluwe hebben op verschillende manieren invloed op de persoonlijke, collectieve, financiële en economische belangen van bovengenoemde partijen. De genoemde partijen beschikken bovendien over ambities, kennis en ervaring die essentieel zijn gebleken voor de totstandkoming van het Recreatiezoneringsplan. Zonder hun inzet en inbreng was de totstandkoming van een integraal Recreatiezoneringsplan voor de Veluwe niet mogelijk geweest. Het proces dat samen met bovenstaande partijen is doorlopen, wordt geschetst in paragraaf 3.2.

3.2 Fases in de planvorming

In paragraaf 2.1 werd al genoemd dat de provincie – vanuit de verantwoordelijkheid voor het behalen van de Natura 2000-doelstellingen op de Veluwe – een regisserende en besluitvormende rol heeft in de totstand-koming van het Recreatiezoneringsplan. Het opstellen van de recreatiezonering is echter in nauw partnerschap met de Veluwse terreineigenaren/-beheerders en gemeenten gebeurd. In alle fasen van de planvorming is gezamenlijk opgetrokken. Niet alleen met de provincie maar ook onderling hebben gemeenten en terreineigenaren onderling intensief met elkaar het gesprek gevoerd over de mogelijkheden om te komen tot een optimale balans tussen recreatie en natuur.

De totstandkoming van het Recreatiezoneringsplan verliep via vier fases en een 'tussenfase':



Figuur: Fases in de planvorming

3.2.1 Fase 1 Ontwikkelen conceptzonering

In fase 1 zijn in interactie tussen provincie, terreineigenaren en gemeenten eerst afspraken gemaakt over een zoneringsmethodiek waarmee alle partijen uit de voeten konden. De betekenis van de zones en de achterliggende methodiek worden uitgebreider beschreven in paragraaf 4.2.

Vervolgens is in werksessies voor vier deelgebieden van de Veluwe door terreineigenaren, gemeenten en provincie een eerste concept-zoneringskaart opgesteld. Daarbij is gekeken naar aanwezige natuur- en belevingswaarden, aanwezige toeristische infrastructuur en recreatief gebruik, ambities voor terreinbeheer en verwachte toekomstige ontwikkelingen. Het ontwerpen van een recreatiezonering op Veluwe-schaal was voor de meeste deelnemers nieuw en vergde bovendien de betrokkenheid van een groot aantal terrein-eigenaren en gemeenten. Vanwege deze complexiteit is er voor gekozen om andere belanghebbenden (bewoners, gebruikersgroepen, ondernemers) niet direct bij het intekenen van het allereerste concept-kaartbeeld te betrekken. Wel zijn zij geïnformeerd via bijeenkomsten met koepelorganisaties en brede

< Inhoudsopgave

publiekscommunicatie (social media, website, e-zine, etc.). Zo werd een eerste globaal beeld verkregen van de richting van de zonering. Dit globale beeld kon daarna gebruikt worden als startpunt voor het gesprek met een bredere groep betrokkenen.

Tussenfase voor complexe gebieden
Bij het ontwikkelen van de eerste concept zoneringskaart werd geconstateerd dat het komen tot een goede recreatiezonering op sommige plekken meer uitdaging oplevert dan op andere locaties. Op sommige plekken vraagt realiseren van een toekomstbestendige recreatiezonering bijvoorbeeld om uitvoering van complexere maatregelen, of de visies van verschillende belanghebbende partijen over de gewenste recreatie-intensiteiten lopen er uiteen. Op aandringen van Provinciale Staten is daarom een 'tussenfase' ingelast waarin, voor de meer complexe gebieden, belanghebbenden zoals bewoners en gebruikersgroepen nadrukkelijk uitgenodigd zijn om eerst mee te praten over de zonering zelf en daarna over de uitwerking daarvan. Hiervoor zijn gebiedsprocessen of gebiedsgesprekken georganiseerd.

Soms gingen deze gesprekken met een brede groep stakeholders vooral over de concept-zoneringskaart. In andere gevallen gingen de gesprekken niet zozeer over de beoogde recreatie-intensiteit maar vooral over de praktisch te nemen zoneringsmaatregelen. Dit tweede type gebiedsprocessen en -gesprekken viel daarmee voor een belangrijk deel onder fase 2 van het recreatiezoneringsproces.

3.2.2 Fase 2 Uitwerken zoneringsmaatregelen

In fase 2 stond de uitwerking van de concept-zoneringskaart naar in de praktijk te nemen maatregelen centraal. Een kaart draagt op zichzelf niet bij aan een betere balans tussen natuur en recreatie. Die betere balans wordt pas bereikt als daarvoor in de terreinen effectieve zoneringsmaatregelen genomen worden. Meer toelichting op de categorieën maatregelen is te vinden in paragraaf 4.4.

Op dit moment is nog niet in alle gevallen duidelijk welke maatregelen het best genomen kunnen worden om de recreatiezonering in de praktijk te brengen, bijvoorbeeld omdat dit om aanvullend ecologisch inzicht of een gebiedsproces vraagt. In het plan zijn daarom ook onderzoeksmaatregelen opgenomen om daarover meer duidelijkheid te krijgen. Ook kunnen op latere momenten nog maatregelen toegevoegd worden aan het Recreatiezoneringsplan (zie ook hoofdstuk 6 over het maatregelprogramma). Op aantal plaatsen wordt de komende jaren verder nagedacht over maatregelen. Input voor het denken daarover kan komen uit voortgaande gesprekken met de omgeving en natuurlijk uit de andere herstelprogramma's in het Beheerplan N2000 Veluwe. Zo kunnen de inzichten die worden verkregen uit de herstelprogramma's Heide en Stuifzanden helpen bij een verdere maatregelspecificatie.

Het denken over maatregelen heeft op diverse locaties tot bijstelling van de concept-zoneringskaart geleid. Bijvoorbeeld wanneer de oorspronkelijk gewenste zonering in de praktijk moeilijk te realiseren bleek. Fase 1 en fase 2 zijn dan ook deels parallel aan elkaar verlopen.

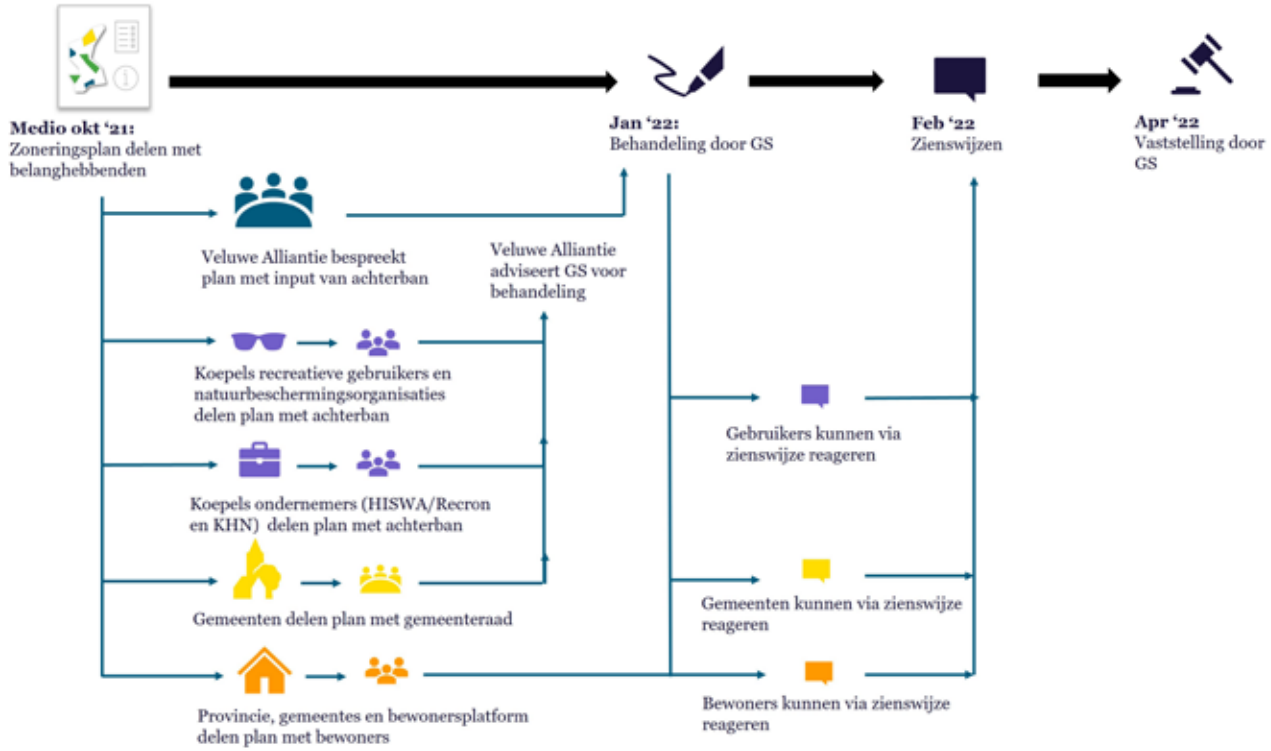
< Inhoudsopgave

3.2.3 Fase 3 Besluitvorming

De provincie is bevoegd gezag voor het Natura 2000-gebied Veluwe en heeft het beheerplan voor dit gebied vastgesteld. Het Recreatiezoneringsplan is in het Beheerplan Natura 2000 Veluwe opgenomen als maatregel M22. Het Recreatiezoneringsplan is daarom een planuitwerking van het beheerplan. Juridisch gezien bevat het Recreatiezoneringsplan onderdelen waar geen beroep op mogelijk is en onderdelen waar wel beroep op mogelijk is. Omdat de provincie het belangrijk vindt dat het plan tot stand komt in dialoog met belang–hebbenden op de Veluwe, wordt het plan als afronding van het intensieve participatietraject in zijn volledigheid ter inzage gelegd. Dat betekent dat op alle onderdelen zienswijzen kunnen worden gegeven die GS zal meewegen bij de definitieve vaststelling van het plan.

De onderdelen van het Recreatiezoneringsplan die gericht zijn op het soortenherstel op de Veluwe staan daarna niet meer open voor beroep. De onderdelen van het plan die via vaststelling van het plan worden vrijgesteld van een Wnb vergunning staan wel open voor beroep. Het betreft hier een concrete lijst van maatregelen die is opgenomen als bijlage 5.

(Aanloop naar) besluitvorming recreatiezoneringsplan



Figuur: Schematische weergave van (aanloop naar) besluitvorming

3.2.4 Fase 4 Uitvoering

Uitvoering is feitelijk geen onderdeel meer van de planvorming maar volgt daar op en is essentieel voor het behalen van de in de plannen gestelde doelen. De uitvoering van het Recreatiezoneringsplan ligt in handen van tientallen partijen en zal een periode van meerdere jaren in beslag nemen (tot 2030). Veel maatregelen kunnen op korte termijn uitgevoerd worden, voor andere maatregelen is meer tijd nodig. Soms omdat het uitvoeren van de maatregel doorlooptijd nodig heeft, soms omdat nog onduidelijk is welke maatregelen het best genomen kunnen worden. Maar ook omdat het borgen van draagvlak voor recreatiezonering vraagt om een groeimodel in de uitvoering.

De uitvoering van het Recreatiezoneringsplan vereist met andere woorden een lange adem. Het in goede banen leiden van de implementatie van de recreatiezonering vraagt om een goede planning van de uitvoering en om tussentijds vinger aan de pols houden. Aan de uitvoering is daarom een apart hoofdstuk gewijd: hoofdstuk 9.

In bijlage 1 wordt verder inzichtelijk gemaakt hoe de betrokkenheid van verschillende partijen er uit heeft gezien in de verschillende planvormingsfasen.

< Inhoudsopgave

4 Methodiek achter de recreatiezonering

Om te komen tot een integrale recreatiezonering die past bij de specifieke kenmerken van de Veluwe is een speciale zoneringsmethodiek ontwikkeld. Paragraaf 4.1 beschrijft kort de totstandkoming van de zoneringsmethodiek. De vier zones, die het hart vormen van de zonering, worden toegelicht in § 4.2. De afgesproken vuistregels voor het reguleren van recreatiedruk worden kort besproken in § 4.3. Het soort zoneringsmaatregelen dat genomen kan worden voor het realiseren van gewenste zonering, komt aan de orde in § 4.4.

4.1 Totstandkoming zoneringsmethodiek

De recreatiezoneringsmethodiek is opgesteld in een interactief proces met gebiedspartijen op de Veluwe. De methodiek is oorspronkelijk gebaseerd op een door Staatsbosbeheer ontwikkelde zoneringsindeling voor natuurgebied De Peelvenen. Vervolgens is de methodiek getest en doorontwikkeld in een samenwerking tussen gebiedspartijen die betrokken waren bij de 'Pilot Recreatiezonering Noord West Veluwe'. In deze pilot hebben Veluweteam, natuur- en bosbeheerders, gemeenten en provincie gezamenlijk verkend wat de vereisten zijn voor een realistische recreatieve zonering die toepasbaar is voor alle terreineigenaren op de Veluwe. Vervolgens is de in de pilot doorontwikkelde methodiek in interactie met eigenaren/beheerders toegepast op de andere deelgebieden van de Veluwe en meermalen in een speciaal daarvoor ingericht 'methodiekoverleg'. Dit heeft tot verdere aanscherping van de methodiek geleid.

4.2 Ruimtelijke indeling in vier zones

Op de Veluwe is een onderscheid gemaakt naar vier zones met een verschillend karakter en daarbij horende natuurwaarden en recreatie-intensiteiten:

Zone A: De poorten van de Veluwe (intensief recreatief gebruik)
'De poorten van de Veluwe' liggen dichtbij woonkernen, recreatieve hotspots en verblijfsrecreatie. Er zijn veel recreatieve voorzieningen als horeca, speelterreinen en bezoekerscentra. De gebieden zijn het startpunt van routes voor korte en lange wandelingen, fietstochten en ruitertochten. Er zijn volop picknickplaatsen en parkeergelegenheid. De poorten van de Veluwe zijn bosrijk. Je vindt er vooral algemene diersoorten zoals de grote bonte specht, koolmees, merel en eekhoorn.

Zone B: Visitekaartje van de Veluwe (matig intensief recreatief medegebruik)
In 'het visitekaartje van de Veluwe' vinden we de mooie, toegankelijke Veluwse natuur. Er liggen fiets-, ruiter en wandelpaden die zijn verbonden met paden van zone A en de wat langere gemarkeerde routes zijn hier ook te vinden. Zone B vormt de overgang tussen zones A en C. De dichtheid van de paden is minder dan in zone A, waardoor er meer ruimte is voor de natuur. Je vindt hier soorten die in Nederland nog op veel plaatsen voorkomen maar ook meer zeldzame soorten als de zwarte specht en de boomklever voelen zich hier thuis in het bos. Soms zie je het wilde zwijn of edelherten rondlopen.

Zone C en C*: De stille, eindeloze Veluwe (extensief recreatief medegebruik)
Hier ervaar je, in de regel, wat verder weg van parkeerplaatsen, dorpskernen en verblijfsrecreatie de 'stille, eindeloze Veluwe'. In deze gebieden ligt de nadruk op natuurbeleving en de rustige recreatie die daarbij past. Je kunt er wandelen, fietsen en paardrijden, maar er zijn minder paden, routes en bankjes dan in zone A en B. De natuur is minder doorsneden, er zijn grotere aaneengesloten terreinen waar je de natuur echt kunt beleven. Naast bos vind je hier ook uitgestrekte heidevelden en zandverstuivingen. De kwetsbare dieren die hier beschermd worden zijn de zwarte specht, wespendief, draaihals, boommarter en hazelworm. Dalkruid is een voorbeeld van een kwetsbare plant die we hier willen behouden. In de zoneringsmethodiek wordt onderscheid gemaakt tussen zone C en zone C*. In zone C* bevinden zich soorten die nog verstoringsgevoeliger zijn dan in zone C, waardoor in zone C* gestreefd wordt naar een lagere dichtheid aan paden.

< Inhoudsopgave

Zone D en D*: De ongerepte en kwetsbare Veluwe ((tijdelijk) geen recreatief medegebruik)
Hier vinden we de 'ongerepte en kwetsbare Veluwe'. In zone D kan buiten het broedseizoen gewandeld, gefietst en paardgereden worden. Recreanten zijn daar welkom van half juli tot half maart[2]. De mogelijkheden zijn dan meestal vergelijkbaar met die in een zone C of C*. Tijdens het broedseizoen zijn deze terreinen niet of beperkt toegankelijk.
In zone D* is jaarrond geen recreatief gebruik mogelijk. Het grootste deel van deze gebieden was voorafgaande aan de recreatiezonering al niet opengesteld: defensieterreinen, wildrustgebieden en particuliere eigendommen. De gebieden zijn vaak wel beleefbaar vanuit de randen, bijvoorbeeld vanaf uitkijkpunten. Soms is bezoek mogelijk onder leiding van de boswachter.
Naast de dieren en planten die ook voorkomen in de zones A tot en met C, worden hier de duinpieper, tapuit, boomleeuwerik, nachtzwaluw, de zandhagedis en edelherten hun rust gegund. En de klokjesgentiaan (belangrijk voor de zeldzame vlindersoort gentiaanblauwtje), rendiermos, orchideeën en beenbreek krijgen hier volop kans om te groeien en bloeien.

Onderstaande Infographic verbeeldt de vier verschillende zones:



Figuur: Vier zones op de Veluwe voor balans tussen natuur en recreatie

Zoals hierboven te lezen en te zien, varieert het karakter van de zones van intensief bezocht (A) tot niet toegankelijk (D*). Daarbij moet opgemerkt worden dat alle zone-aanduidingen toegepast worden op een waardevol Natura 2000-gebied. In Natura 2000-gebieden staan natuurbehoud en natuurbeleving standaard en overal voorop. (Nieuwe) activiteiten zonder natuurbeleving, zoals motorcross, drones, muziek/cultuur–evenementen etc. zijn niet, of erg moeilijk te verenigen met de doelen van Natura 2000.

De recreatiezoneringskaart wordt besproken in hoofdstuk 5.

2 De afsluitingsperiode voor het broedseizoen loopt van 15 maart tot 15 juli. Wanneer de laatbroedende tapuit aanwezig blijkt, dan moet de afgesloten periode worden verlengd tot 1 september.

< Inhoudsopgave

4.3 Vuistregels voor sturen recreatief gebruik

De vier verschillende recreatiezones zijn verder uitgewerkt in de vorm van een 'Toolbox recreatiezonering Veluwe'. Zie voor de volledige 'toolbox' bijlage 2. In de toolbox is gezocht naar door elke beheerder toepasbare vuistregels om invulling te geven aan het 'geleiden en verleiden van recreanten' in aansluiting op het karakter van de betreffende zone.

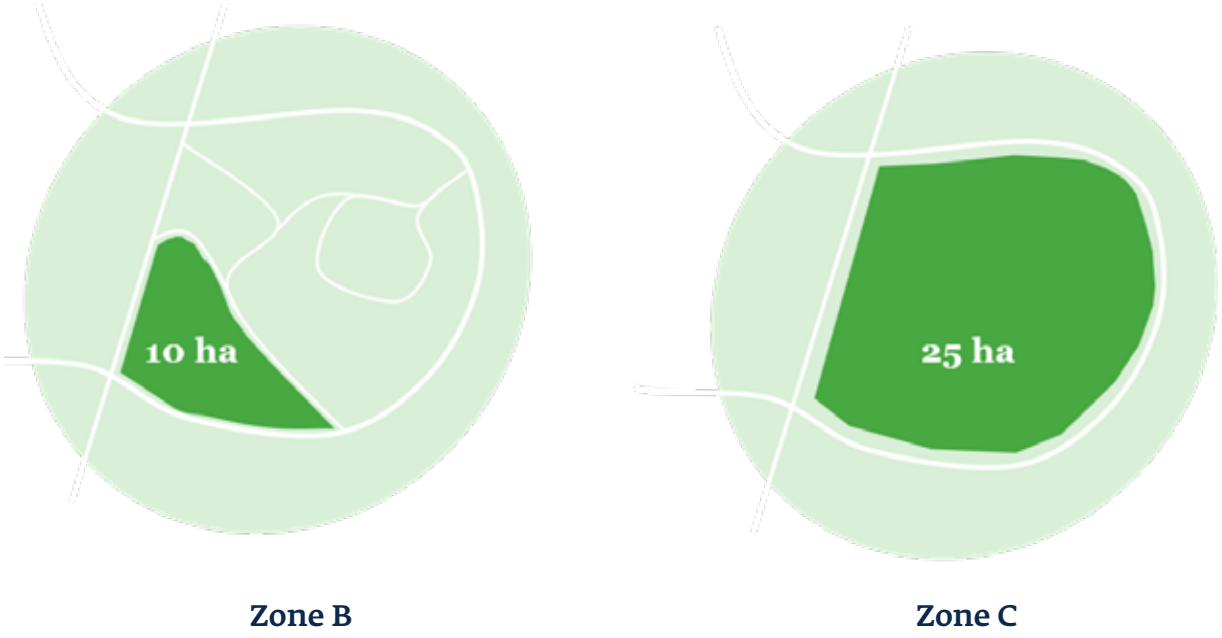
Er wordt gebruik gemaakt van twee hoofdprincipes om te sturen op het recreatieve gebruik van een terrein en daarmee op de verstoringsdruk:

1. Maaswijdte
2. Typen recreatie en daarbij horende faciliteiten

Ad 1 Maaswijdte

De maaswijdte geeft de maat voor de omvang van terreindelen tussen aangrenzende paden. In zone C* wordt bijvoorbeeld gestreefd naar een maaswijdte van tenminste 50 hectare. Dat betekent dat er tussen de paden rustige kernen zonder betreding zijn van 50 hectare of meer. Hoe hoger de maaswijdte, hoe kleiner de dichtheid aan paden en hoe groter de kernen van rust. Voor zone C is de na te streven maaswijdte 25 hectare en voor zone B is dat minimaal 5 hectare. Voor zone A, de zone met het meest intensieve recreatieve medegebruik, is geen maaswijdte aangegeven. Zone D* is voor recreanten niet toegankelijk. De ideaaltypische maaswijdtes zullen in de praktijk niet overal haalbaar blijken, bijvoorbeeld bij zeer kleine terreinen, bij terreinen met een cultuurhistorisch padenpatroon, omwille van bereikbaarheid van hulpdiensten, etc. In zulke gevallen kan worden gezocht naar andere manieren om rust te creëren.

De groene vlakken in onderstaande figuur verbeelden de zogenaamde 'maaswijdte', de witte lijnen geven paden weer:



Figuur: Schematische weergave van het concept maaswijdte

De toepassing van het instrument 'maaswijdte' en de gehanteerde maaswijdtes zijn gebaseerd op ecologisch onderzoek naar mogelijke maatregelen voor herstel van verstoringsgevoelige soorten (Sierdsema et. al, 2020, Natuurbeheer- en zoneringsmaatregelen voor zeven aangewezen vogelsoorten in Natura 2000-gebied Veluwe). In dit rapport is de best beschikbare wetenschappelijke kennis over de relatie tussen verstoring en effect op vogelpopulaties meegenomen. Het in verband brengen van wetenschappelijke kennis over de specifieke verstoringsgevoeligheid van verschillende soorten, de afstanden waarover menselijke activiteiten leiden tot verstoring en de uiteenlopende impact van verschillende vormen van verstoring, heeft uiteindelijk geleid tot uitspraken over de gewenste 'maaswijdte'.

< Inhoudsopgave

Ad 2 Recreatie-intensiteiten en daarbij horende faciliteiten
Om te kunnen sturen op de mate van recreatieve verstoring wordt in de zoneringsmethodiek aangegeven welke recreatie-intensiteiten in de verschillende zones zijn toegestaan en welke faciliteiten er voor recreanten aanwezig kunnen zijn. De toegestane recreatieve activiteiten en aanwezige faciliteiten nemen af van zone A naar zone D*. Hiermee wordt gestuurd op bezoekersaantallen, de mate van verstoring die door bezoekers ondernomen activiteiten met zich meebrengen en de te verwachten ontwikkeling daarin.

Het is belangrijk op te merken dat het altijd aan de terreineigenaar/-beheerder is om een afweging te maken over de faciliteiten die aangeboden worden in een terrein. In een zone die als A getypeerd is, hoeft bijvoorbeeld niet per se een hondenloslooopterrein of een ruiterroute aanwezig te zijn. In een zone worden alleen faciliteiten geboden die goed te verenigingen zijn met de overige belevingswaarden en met de plaatselijke natuurwaarden in het betreffende terrein.

4.4 Zeven categorieën zoneringsmaatregelen

Het ruimtelijke zoneringsbeeld in de vorm van de recreatiezoneringskaart heeft pas doorwerking als ook aanpassingen in de terreinen gedaan worden. Het gaat daarbij om het geleiden en verleiden van recreanten richting plekken op de Veluwe met belevingswaarde en ruimte voor recreatie. Bij de operationalisering van de kaart in maatregelen is enerzijds gekeken naar het voorkomen van de verschillende natuurwaarden in een gebied en de mate waarin zij profiteren van specifieke maatregelen. Anderzijds is gekeken naar het gebruik van de gebieden en de mogelijkheid voor optimalisatie van de natuurbeleving.

Recreatiezoneringsmaatregelen kunnen fysiek in de natuurterreinen genomen worden, denk aan het omleiden van paden, het plaatsen van borden, verbinden van routes etc. Daarnaast zijn niet-fysieke maatregelen van belang, bijvoorbeeld voorlichting aan recreanten over de regels en recreatieve mogelijkheden in een gebied of het houden van toezicht op correct gebruik van aanwezige voorzieningen. In onderstaande tabel is weergegeven welke categorieën zoneringsmaatregelen opgevoerd konden worden door terreineigenaren en zijn per categorie enkele toelichtende voorbeelden gegeven.

Categorieën zoneringsmaatregelen	Voorbeelden
a. maaswijdte en toegankelijkheid	aanpassen van paden, omleiding van paden tijdens broedseizoen, verbeteren pad-aanduiding, periodieke afsluiting terrein met borden, etc.
b. aanpassen routestructuren	nieuwe routes realiseren, verleggen bestaande routes, bundeling van verschillende routes etc.
c. aanpassen openbare (zand)wegen, fietspaden en parkeerplaatsen	afwaarderen (zand)wegen, verplaatsen parkeerplaatsen in terreinen, aanpassen verharding fietspaden, etc. NB. Maatregelen opgenomen in het RZ-programma hebben in hoofdzaak betrekking op zandwegen door de terreinen en niet om wegen met een brede verkeersfunctie.
d. verplaatsen/aanpassen recreatieve voorzieningen	aanpassen of verplaatsen hondenloslooopterrein, verplaatsen van picknicktafels naar zone A, etc.
e. realiseren nieuwe recreatieve voorzieningen	een uitkijktoren om een afgesloten gebied te kunnen beleven, rolstoelpad, spartelvijver voor honden, etc.
f. communicatie en bebording	infopanelen, borden met openstellingsbepalingen, gedragscampagnes, digitale apps, etc.
g. toezicht en handhaving	ter begeleiding van genomen maatregelen en anders dan of aanvullend op regulier toezicht en handhaving

Tabel: Schematische toelichting op categorieën zoneringsmaatregelen

< Inhoudsopgave



In het Herikhuizerveld (Zuid Veluwe) gebruikt Natuurmonumenten takken om te zorgen dat recreanten de 'wilde paardenpaadjes' niet betreden. Fotografie: H. Sierdsema

Locatie-specifieke onderzoeksmaatregelen
Als al wel duidelijk is dat een recreatiezoneringsmaatregel genomen moet worden, maar nog niet duidelijk welke maatregel in de praktijk het meest effectief en/of best haalbaar zal zijn, kan een 'locatiespecifieke onderzoekmaatregel' in het Recreatiezoneringsplan opgenomen zijn. Deze onderzoeksmaatregel zal eerst uitgevoerd worden, om inzicht te krijgen in de benodigde vervolgmaatregelen. Het kan daarbij ook gaan om een lokaal gebiedsproces waarin met betrokken stakeholders samen onderzocht wordt welke zonerings-maatregelen het meest passend zijn.

Het maatregelprogramma dat onderdeel vormt van dit Recreatiezoneringsplan wordt besproken in hoofdstuk 6.



In de duinen bij Zandvoort worden paaltjes gebruikt om bezoekers door het terrein te geleiden. Het is mogelijk deze techniek ook op de stuifzandterreinen op de Veluwe toe te passen. Fotografie M. Bons

< Inhoudsopgave

5 Recreatiezoneringskaart: de ambitie

De visie op de gewenste ruimtelijke schikking van recreatie-intensiteiten op de Veluwe is vastgelegd in de recreatiezoneringskaart Veluwe. De zoneringskaart is het sturingsinstrument om de benodigde balans tussen natuur en recreatie op de Veluwe te bewerkstellingen. Paragraaf 5.1. gaat in op het karakter van de zoneringskaart. Het samen met de partners ontwikkelde kaartbeeld is te vinden in § 5.2. Paragraaf 5.3 geeft vervolgens een duiding van de ligging van de verschillende zones. De inhoudelijke onderbouwing die ten grondslag ligt aan de recreatiezoneringskaart wordt toegelicht in § 5.5. Een doorkijk naar de toekomst wordt gegeven in § 5.6.

5.1 Zoneringskaart: weergave gewenste situatie

De recreatiezoneringskaart geeft een gezamenlijke, Veluwe-brede visie op de gewenste ruimtelijke schikking van recreatieniveaus in het Natura 2000-gebied. De recreatiezoneringskaart is een weergave van de ambitie – de gewenste zonering – en dus niet van de huidige situatie in het natuurgebied. Wel is het zo dat op flinke delen van de Veluwe de nagestreefde zonering al in grote lijnen overeenstemt met huidige inrichting en gebruik van de terreinen. Op deze terreinen zullen geen, of weinig ingrijpende veranderingen doorgevoerd worden en is de impact van de zonering op het gebruik van de terreinen beperkt.

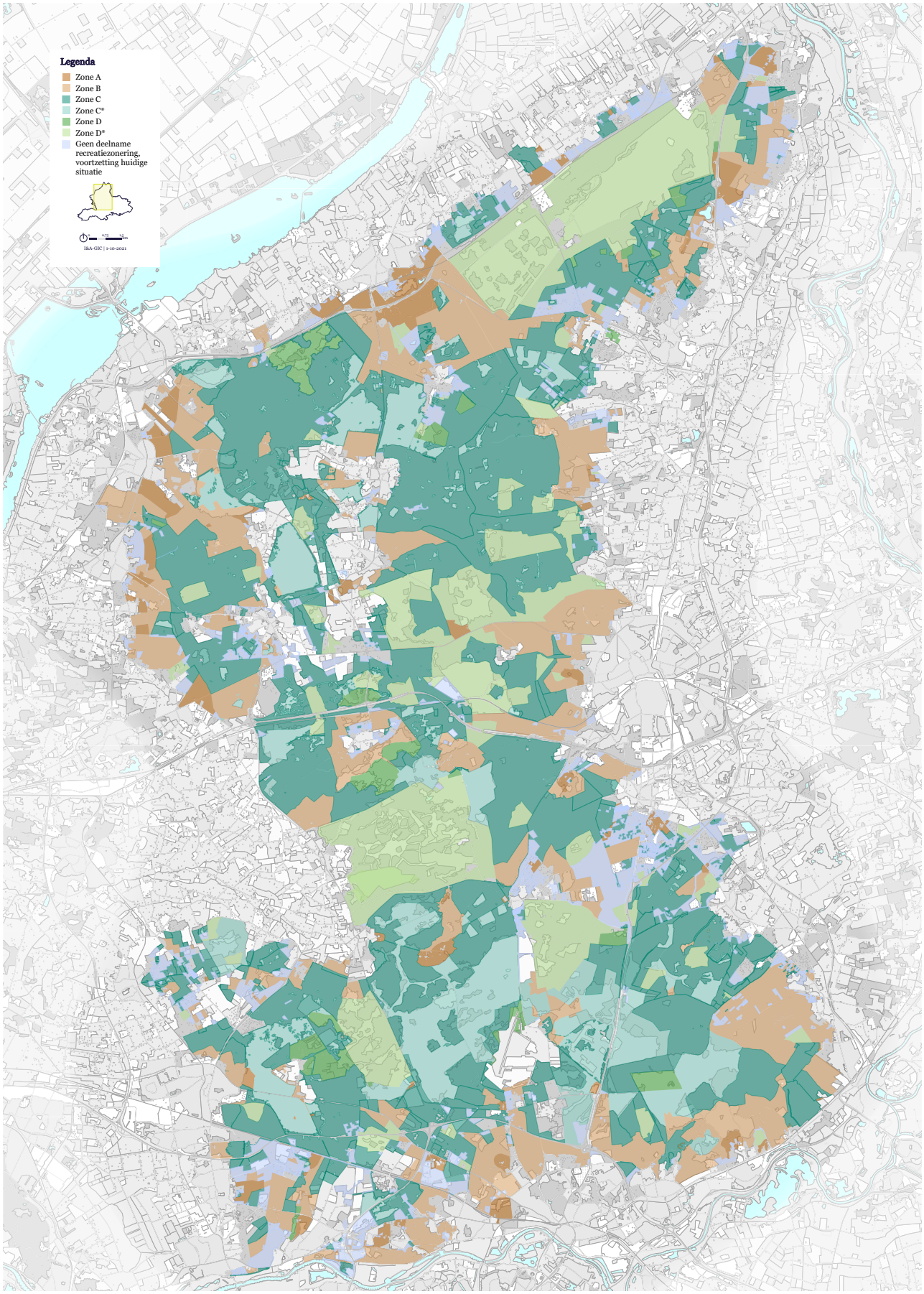
Bij de ontwikkeling en uitvoering van recreatiezonering hebben de eigenaren zeggenschap over de eigen terreinen. Er wordt geen zonering 'van bovenaf' opgelegd. Het feit dat het eigendom van natuurterreinen op de Veluwe verdeeld is over bijna 8.000 eigenaren maakt dat er niet overal een zone-aanduiding gegeven is. Enkele grotere terreineigenaren gaven aan niet te willen deelnemen. Daarnaast zijn er (clusters van) kleinere particulieren eigenaren die we niet hebben kunnen bereiken[3]. Op deze terreinen worden vanuit het Recreatiezoneringsplan geen maatregelen genomen, de huidige situatie blijft er behouden. Voor niet ingekleurde terreinen werkt dit Recreatiezoneringsplan ook niet als toetsingskader. Vergunningen voor dagrecreatieve activiteiten/voorzieningen worden getoetst aan de hand van het generieke Natura 2000-kader.

3 We hebben geprobeerd zo veel mogelijk kleinere particuliere eigenaren te betrekken, via Gelders Particulier Grondbezit en via de Bosgroep Midden-Nederland, die voor veel particulieren het beheer uitvoert. We hebben echter niet de mogelijkheid en capaciteit om met alle eigenaren in gesprek te gaan.

< Inhoudsopgave

5.2 Overall kaartbeeld

Onderstaand is de actuele recreatiezoneringskaart voor de Veluwe afgebeeld. Voor een webviewer van de kaart met zoommogelijkheid: klik hier



Figuur: Recreatiezoneringskaart Natura 2000-gebied Veluwe

< Inhoudsopgave

Op de kaart is te zien dat het grootste deel van de Veluwe het hele jaar toegankelijk blijft voor recreatief gebruik: de zones A (lichtbruin), B (zalmkleur), C (donker turquoise) en C* (licht turquoise). Op sommige terreinen in de zones A t/m C zullen aanpassingen gedaan worden in de paden- en routestructuren. De padendichtheid op de Veluwe is op dit moment echter dusdanig groot dat het weghalen of (gedurende een deel van het jaar) omleiden van paden voor bezoekers er niet toe leidt dat grote delen van het natuur-gebied niet meer beleefd kunnen worden.

In zone D* (lichtgroen) is het hele jaar geen recreatief medegebruik mogelijk. Dat was op deze terreinen voorafgaand aan het recreatiezoneringsproces meestal ook al het geval, bijvoorbeeld omdat het een wildrust-gebied, militair oefenterrein of niet-opengesteld particulier eigendom betreft. De natuurwaarden op deze terreinen zijn vaak groot.



Voorbeeld van een tijdelijke terreinafsluiting i.v.m. broedende vogels in Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske

Nieuw op de Veluwe is wel de tijdelijke afsluiting (of sterk beperkte toegang) van gebieden tijdens het broedseizoen[4], op de kaart weergegeven als zone D (donkergroen). In de zones D zijn recreanten buiten het broedseizoen wel welkom om te fietsen, wandelen en paardrijden. De mogelijkheden zijn dan veelal vergelijkbaar met die in zone C/C* (respectievelijk donker en licht turquoise). Toegangsbeperkingen tijdens het broedseizoen zijn nieuw op de Veluwe, maar in diverse andere agrarische en natuurgebieden al langer een bekend fenomeen.

Omvang verschillende zones

In onderstaand tabel is weergegeven wat het totale en procentuele oppervlak is van de verschillende zones op de Veluwe:

Zone	Opperv. in hectare	% van het geheel
Zone A Poorten van de Veluwe (intensief recreatief gebruik)	3.078	3,5%
Zone B Visitekaartje van de Veluwe (matig intensief recreatief medegebruik)	16.201	18,4%
Zone C De stille, eindeloze Veluwe (extensief recreatief medegebruik)	35.047	39,8%
Zone C* De stille eindeloze Veluwe (extensief recreatief medegebruik extra verstoringsgevoelige soorten)	10.695	12,2%
Zone D De kwetsbare en ongerepte Veluwe (geen/beperkt reactief gebruik in het broedseizoen)	2.067	2,3%
Zone D* Jaarrond geen recreatief gebruik	15.597	17,7%
Geen deelname recreatiezoneringsproces, voortzetting huidige situatie	5.321	6,0%
TOTAAL	**88.005**	**100%**

Tabel: Omvang van de verschillende zones op de Veluwe

4 De afsluitingsperiode voor het broedseizoen loopt van 15 maart tot 15 juli. Wanneer de laatbroedende tapuit aanwezig blijkt, dan moet de afgesloten periode worden verlengd tot 1 september. In sommige zone D-gebieden zijn ook tijdens het broedseizoen nog enkele paden toegankelijk.

< Inhoudsopgave

5.3 Ligging van de zones

In hoofdstuk 4 over de methodiek achter de recreatiezonering zijn de karakteristieken van de zones A t/m D beschreven. Deze karakteristieken komen ook tot uiting in de positionering van de zones op kaart.

De A-zones met hun intensieve recreatief gebruik zien we terug op een beperkt aantal plekken waar hoge recreatieve druk aanwezig is door de aantrekkelijkheid en aantrekkingskracht van het gebied voor recreanten. Zones A liggen bij belangrijke toegangen tot de Veluwe op de plekken waar relatief veel recreanten de Veluwe op komen en hun bezoek aan het natuurgebied starten. We vinden ook A-zones wat meer midden op de Veluwe. Ook hier zien we dat ze gekoppeld zijn aan bebouwing, bijvoorbeeld op het Veluwemassief, en daarnaast aan toeristische trekpleisters, zoals de Schaapskooi in Ede, Landgoed Staverden of de toeristische kern van Nationaal Park Hoge Veluwe met het Kröller Muller Museum.

De B-zones (matig intensief recreatief medegebruik) beslaan een wat groter deel van de Veluwe. We vinden deze zones vooral aan de randen van de Veluwe grenzend aan bebouwing en rondom de A-zones. Zone B vormt de overgang van de 'drukte' rondom Natura 2000-gebied Veluwe naar de rustige kern van het natuurgebied. Ook op de Veluwe zelf werkt zone B als overgang. Veelal gaat zone A over in zone B, voordat we in zone C/C* terecht komen. Soms zien we de zones B tot wat verder in de kern van de Veluwe liggen. Vaak heeft dat te maken met een wat ruimer aanbod aan paden en routes op deze terreinen vanuit de overweging om recreatie op deze plekken sterker te faciliteren, zodat op andere plekken de natuur wat meer ontzien kan worden (het principe van geleiding).

Zone C en C* (extensief recreatief medegebruik) beslaat verhoudingsgewijs het grootste deel van de Veluwe. Het recreatief gebruik is hier extensiever en daarmee zijn de terreinen rustiger ten behoeve van de Natura 2000-soorten. De ligging van zone C correspondeert in grote lijnen met de bosgebieden van de Veluwe. Zone C* zien we vooral terug op de meer open heideterreinen en stuifzanden.

Zone D, terreinen die beperkt of niet toegankelijk zijn tijdens het broedseizoen, vinden we ook vooral op stuifzanden en heideterreinen. Dat zijn de terreinen waar de verstoringsgevoelige, op de grond broedende vogels, zich bevinden. Voor deze soorten is de recreatiezonering van groot belang. Voorbeelden van zone D vinden we onder andere bij Kootwijk, bij Hulshorst en bij De Ginkel (nabij Ede).

De jaarrond afgesloten terreinen (zone D*) zijn qua ligging moeilijker te typeren. Dat komt omdat het hier om terreinen gaat die om verschillende redenen afgesloten zijn. De positie van de zone D*-terreinen wordt met andere woorden door meerdere factoren bepaald en die hebben niet altijd met de balans tussen natuur en recreatie te maken. Deels betreft het militaire oefenterrein (bijvoorbeeld Artillerie Schietkamp en De Harskamp), deels afgesloten particuliere eigendommen (bijvoorbeeld Landgoed Deelerwoud), deels wildrustgebieden (bijvoorbeeld op Planken Wambuis en op Kroondomein het Loo) en deels terreinen die gekoppeld zijn aan ecoducten (bijvoorbeeld ecoduct Jac. P. Thijsse over de A12).

5.4 Inhoudelijke onderbouwing van de zoneringskaart

Het indelen van de Veluwe in de getoonde recreatiezones is vanzelfsprekend niet zomaar gedaan, maar op basis van een inhoudelijke onderbouwing. De onderbouwing van de zoneringskaart kent twee componenten:

1 de ecologische onderbouwing;
2 het ruimtelijk beeld van recreatie en toerisme.

Ad 1 Ecologische onderbouwing

Het startpunt voor de ecologische onderbouwing waren de te behalen Natura 2000-doelen, met een accent op de verstoringsgevoelige soorten.

Een belangrijke ecologische onderlegger voor de zonering werd gevormd door een onderzoek naar mogelijk–heden voor het herstel van de populaties van zeven verstoringsgevoelige vogelsoorten op de Veluwe: boomleeuwerik, draaihals, duinpieper, nachtzwaluw, tapuit, wespendief en zwarte specht. De Natura 2000-doelen voor deze soorten worden niet gehaald en ingrijpen is geboden. In ket kader van het onderzoek 'Natuurbeheer- en zoneringsmaatregelen voor zeven aangewezen vogelsoorten in Natura 2000-gebied Veluwe' (Sierdsema et. al, 2020) is een kaart ontwikkeld waarop voor de verstoringsgevoelige vogelsoorten is aangegeven hoe een optimale recreatiezonering er voor deze soorten uit zou zien. De zeven vogelsoorten kunnen bovendien als gidssoorten gezien worden voor andere soorten die eveneens baat hebben bij meer rust. Zo profiteert bijvoorbeeld de boommarter van verbeteringen in het leefgebied van de zwarte specht. De kaart met de optimale zonering voor de zeven vogelsoorten is te vinden in bijlage 3. In deze bijlage over de ecologische onderbouwing van de recreatiezonering is ook een tabel opgenomen, waarin is uitgewerkt welke

< Inhoudsopgave

bijdrage een voor de vogels optimale zonering levert aan het herstel van de vogelpopulaties. De onderzoek-matige gegevens zijn in de totstandkoming van de zoneringskaart verrijkt met de ecologische en gebieds-kennis van de terreinbeheerders.

Bij het opstellen van de recreatiezonering is daarnaast gebruik gemaakt van de kennis over de ligging van de verschillende habitattypen op de Veluwe en van overzichtskaarten met hotspots en knelpunten voor reptielen[5]. Kaartbeelden hiervan zijn opgenomen in bijlage 3. Ook is gekeken naar faunapassages en rustgebieden voor wild, zoals die nu al door terreineigenaren beheerd worden.



Zwarte specht. Fotografie: Saxifraga (Bart Vastenhouw)



Zandhagedis

5 De overzichtskaart is opgesteld door Ravon, een kennisorganisatie die zich richt op de studie en bescherming van in Nederland voorkomende amfibieën, reptielen en vissen.

< Inhoudsopgave

Ad 2 Ruimtelijk beeld van recreatie en toerisme
Bij het opstellen van de zoneringskaart is daarnaast zo veel mogelijk aangesloten op het bestaande recreatieve gebruik op de Veluwe. Er is rekening gehouden met het ruimtelijke beeld van woonkernen, toeristische hotspots, recreatieve routes, infrastructuur en vakantieparken en de daarmee samenhangende 'bewegingen van recreanten'. Hiervoor is gebruik gemaakt van kaartmateriaal (zie hiervoor bijlage 4) en van expert judgement van deelnemers aan het proces. Er is niet alleen gekeken naar de actuele situatie, maar ook de koppeling gemaakt met te verwachten ontwikkelingen (bijvoorbeeld bekende nieuwbouwlocaties, toename elektrisch fietsen, etc.) en met ambities en visies op het gebied van recreatie en toerisme.

5.5 Doorkijk naar de toekomst

De zoneringsambities zoals vastgelegd op de recreatiezoneringskaart zullen in de komende (circa 10) jaren gerealiseerd worden door het nemen van recreatiezoneringsmaatregelen (zie hiervoor hoofdstuk 6). Aan het begin van dit hoofdstuk is al benoemd dat de ingetekende ambitie op sommige plekken al dicht bij de huidige situatie ligt. Hier worden weinig ingrijpende maatregelen genomen. Op andere plekken is de afstand tussen ambitie en huidige situatie groter. In die terreinen worden in de toekomst meer aanpassingen gedaan.

De partners hebben er naar gestreefd om met de hier gepubliceerde recreatiezoneringskaart een toekomstig bestendige ambitie te ontwikkelen voor de balans tussen natuur en recreatie op de Veluwe. Tegelijkertijd is het belangrijk op te merken dat de huidige recreatiezoneringskaart niet het absolute eindbeeld voor de Veluwe is: het is een proces van leren en ontwikkelen.

Met het oog op bovenstaande zal de recreatiezoneringskaart (en het bijbehorende maatregelprogramma) in de toekomst periodiek tegen het licht gehouden worden om te kijken of er aanpassingen nodig zijn. Dit Recreatiezoneringsplan maakt deel uit van het Natura 2000-beheerplan voor de Veluwe. Het Natura 2000-beheerplan wordt elke zes jaar geactualiseerd en tussentijds geëvalueerd. In samenhang met deze momenten zal ook gekeken worden of de recreatiezoneringskaart om actualisatie vraagt. Zie hiervoor ook hoofdstuk 9 over de uitvoering van het Recreatiezoneringsplan.

< Inhoudsopgave

6 Maatregelprogramma: de aanpak

In het vorige hoofdstuk stond het al: het vaststellen van een ambitiekaart leidt op zichzelf nog niet tot een betere balans tussen recreatie en natuur. Er moet concreet actie worden ondernomen om in de praktijk tot en betere geleiding en verdeling van recreatief gebruik te komen. Waar de recreatiezoneringskaart de ambitie op de ontwikkeling van balans tussen Veluwe-natuur en recreatie geeft, geeft het maatregelprogramma een inkijk in de aanpak om deze visie te realiseren. In paragraaf 6.1 wordt het karakter van het maatregel–programma toegelicht. Een overall beeld van de recreatiezoneringsmaatregelen wordt geschetst in § 6.2. In § 6.3 wordt besproken hoe het gesteld is met de vergunningplicht van te nemen zoneringsmaatregelen. Paragraaf § 6.4 geeft een doorkijk naar de zoneringsaanpak in de toekomst.

6.1 Karakter van het maatregelprogramma

Er is in korte tijd veel inzicht verkregen in de mogelijkheden om effectief te sturen op een betere balans tussen natuur en recreatie. Tegelijkertijd weten we nog niet alles, en zal ook voor een deel in de praktijk moeten blijken wat de effecten van maatregelen zijn op natuurbehoud en belevingskwaliteit. We werken daarom programmatisch aan de recreatiezonering waarbij de focus niet ligt op individuele maatregelen, maar we sturen op een totaalpakket dat optimaal bijdraagt aan het doelbereik (voor natuur én recreatie).

De maatregelen die we nu in beeld hebben geven een goed inzicht in de fysieke en niet-fysieke maatregelen die op de Veluwe genomen gaan worden. Maar het maatregelprogramma, in de vorm van de in bijlage 5 opgenomen tabel, is niet in beton gegoten. Het is een flexibel instrument. Het kan voorkomen dat, op basis van voortschrijdend inzicht of nadere ecologische toetsing, besloten moet worden om een maatregel niet, of anders uit te voeren.

De voorgenomen maatregelen zijn verschillend van karakter. Sommige maatregelen zijn heel direct gericht op de instandhouding van Natura 2000-doelsoorten, andere maatregelen zijn meer gekoppeld aan geleiding van recreanten of gericht op het verhogen van belevingskwaliteit. Soms gaat het om eenmalige investeringen, soms om aanpassingen in terugkerend beheer. Afhankelijk van doel en focus van een maatregel, komen ook verschillende, al dan niet provinciale, financieringsbronnen in beeld. Financiering van maatregelen in het programma is niet per definitie gegarandeerd (zie voor financiering verder paragraaf 9.2).

Tot slot is het belangrijk op te merken dat ook vanuit andere programma's en sporen maatregelen genomen kunnen worden die relevant zijn voor de recreatiezonering, denk aan de natuurherstelprogramma's, aan mitigerende maatregelen voor economische ontwikkelingen, aan projecten in het kader van de Regio Deal Veluwe, etc.

6.2 Overall beeld van de maatregelen

De tabel met het totale programma van recreatiezoneringsmaatregelen, voor zover nu in beeld, is opgenomen in bijlage 5. De tabel laat zien welke maatregelen genomen worden in de verschillende gebieden, voor welk natuurdoel dat gebeurt en welke terreineigenaar de maatregelen gaat uitvoeren.

Het huidige maatregelprogramma bestaat uit iets minder dan 250 maatregelen, ingediend door bijna 20 verschillende eigenaren. Maatregelen worden verspreid over alle windstreken van de Veluwe genomen. Het aantal te nemen maatregelen verschilt sterk per eigenaar, in lijn met het feit dat ook de omvang van de door eigenaren beheerde terreinen sterk uiteenloopt. Ook de omvang van de te nemen maatregelen zelf loopt uiteen, soms gaat het bijvoorbeeld om het aanpassen van een specifiek stukje van één route dat niet gunstig ligt, terwijl in een ander gebied de complete routestructuur geoptimaliseerd gaat worden.

6.2.1 Maatregelen voor inrichting, onderhoud en onderzoek

Het overgrote deel van de maatregelen betreft inrichtingsmaatregelen, dat zijn maatregelen die fysiek in de terreinen genomen gaan worden. Soms vergen deze maatregelen gerichte communicatie om recreanten bewust te maken van de nieuwe situatie, specifiek onderhoud om te zorgen dat ze blijven functioneren, of toezicht met betrekking tot de naleving door recreanten. Ook hiervoor zijn maatregelen opgenomen, generiek voor de hele Veluwe en soms ook per terrein. Daarnaast bevat het maatregelprogramma onder–zoeksmaatregelen. Onderzoeksmaatregelen zijn opgevoerd wanneer nog niet duidelijk is hoe een specifieke situatie het best verbeterd kan worden. Vaak zullen deze onderzoeken uiteindelijk resulteren in fysiek te nemen inrichtingsmaatregelen.

< Inhoudsopgave

6.2.2 Inzoomen op inrichtingsmaatregelen

Van de te nemen inrichtingsmaatregelen valt het grootste deel binnen de categorie 'maaswijdte en toegankelijkheid', dit zijn maatregelen die betrekking hebben op de aanwezigheid van paden en op de mate waarin terreinen door recreanten betreden mogen worden. Het kan daarbij gaan om het omleiden, verleggen of weghalen van paden, om (tijdelijk) beperkte toegang van terreinen, etc. Deze maatregelen zijn vooral bedoeld om meer, grotere en 'goed-getimede' kernen van rust te creëren op die plekken op de Veluwe waar zich verstoringsgevoelige natuur bevindt. De maatregelen zijn vaak kleinschalig en eenvoudig uit voeren, maar hebben potentieel een grote impact op de kwaliteit van het leefgebied van verstoringsgevoelige plant- en diersoorten.

Inrichtingsmaatregelen die betrekking hebben op de aanpassingen van routes (wandel, fiets- ATB-, ruiter- en menroutes) hangen nauw samen met maatregelen uit de hierboven besproken categorie. Als een pad verdwijnt, of tijdelijk niet door recreanten gebruikt kan worden, dan wordt gezocht naar een oplossing voor een eventueel aanwezige langere route die gebruik maakt van dat pad. Maar ook van tracés die specifiek aangelegd zijn als onderdeel van een route, kan met de huidige kennis over verstoring en zonering blijken dat ze op een ongunstige plek liggen, bijvoorbeeld vlak naast een belangrijk broedgebied. Daarnaast geven (nieuwe) behoefte van gebruikers soms ook aanleiding om routes aan te passen, bijvoorbeeld om een kortere of juist langere route mogelijk te maken, om de aansluiting op een parkeerplaats te verbeteren of om verschillende gebruikersgroepen beter van elkaar te scheiden. Het aanpassen van routestructuren is dan ook een inrichtingsmaatregel die geregeld genomen zal worden.

De Veluwe wordt doorkruist door een flink aantal openbare fietspaden en (zand)wegen en er zijn de nodige parkeerplaatsen te vinden. Sommige zijn recent, sommige liggen er al decennia. De partijen die nu samenwerken aan de recreatiezonering constateren in diverse gevallen dat de ligging, inrichting en/of het gebruik ervan, met de kennis en in de context van nu, niet bijdragen aan een optimale natuur- en belevingskwaliteit. In deze gevallen kan aanpassing van de bestaande situatie zinvol zijn, bijvoorbeeld verplaatsen van een parkeerplaats, afwaarderen van een weg, of aanpassen van verharding. Vaak spelen echter meerdere belangen, naast natuur- en belevingskwaliteit ook bereikbaarheid, veiligheid en leef–omgevingskwaliteit, die zorgvuldig tegen elkaar afgewogen moeten worden. Aanpassingen van openbare wegen, fietspaden en parkeerplaatsen zijn daarom op dit moment vaak nog als onderzoeksmaatregel in het Recreatiezoneringsplan opgenomen. Belangrijk is ook op te merken dat de beslissingsbevoegdheid over openbare wegen, fietspaden en parkeerplaatsen bij gemeenten berust en zij ook een regierol hebben in het nemen van maatregelen op dit vlak.

De maatregeltabel bevat ook maatregelen die betrekking hebben op het opwaarderen van een bestaande of toevoegen van een nieuwe recreatieve voorziening. Denk bijvoorbeeld aan het upgraden of verplaatsen van een wildobservatiepunt, het realiseren van een nieuwe uitkijktoren, het aanleggen van een spartelvijver voor honden of van een mindervalidenpad. Dergelijke maatregelen als onderdeel van het Recreatiezoneringsplan worden nooit genomen met enkel het oog op de recreatieve kwaliteit van de Veluwe. Ze dragen ook bij aan de natuurkwaliteit doordat ze bezoekers geleiden naar plekken waar de natuur minder gevoelig is voor verstoring.

6.2.3 Inzoomen op onderzoeksmaatregelen

Het maatregelprogramma bevat zo'n 60 onderzoeksmaatregelen in relatie tot opgaven die nog om nadere verkenning vragen. Er is analyse van lokale kansen en knelpunten nodig en veelal nader gesprek met stakeholders. Zo kan worden uitgewerkt welke maatregelen nodig zijn en hoe die het beste kunnen worden uitgevoerd.

Onderzoeken kunnen verschillende vormen aannemen. Het kan bijvoorbeeld gaan om een studie naar de aanwezigheid van bepaalde verstoringsgevoelige soorten. Vaak zal het ook gaan om het onderzoeken van de praktische haalbaarheid van een maatregel, bijvoorbeeld bij het afwaarderen van een weg. Of om het in een proces met betrokkenen verkennen hoe een lokale aanpassing in een natuurterrein, zoals het verleggen van een bestaande route, het best gerealiseerd kan worden met een optimaal resultaat voor de natuur en de recreant.

Onderzoeksmaatregelen die nu opgenomen zijn in het maatregelprogramma hebben vooral betrekking op de aanpassing van bestaande routestructuren, op het optimaliseren van het aantal en de ligging van paden in een terrein (maaswijdte), op de aanwezigheid van hondenloslooopterreinen en op de aanpassing van openbare (zand)wegen, fietspaden of parkeerplaatsen in de terreinen. Bij openbare wegen gaat het vooral om onverharde wegen die de natuurterreinen doorsnijden en niet om wegen met een brede verkeersfunctie. De in het plan opgenomen onderzoeksmaatregelen kunnen, na afronding van het onderzoek, uitmonden in fysiek te nemen inrichtingsmaatregelen.

< Inhoudsopgave



In natuurgebied de Maashorst zijn boomstammen geplaatst om 'berm-parkeren' te voorkomen. Fotografie: R. Goderie

6.3 Maatregelen en vergunningplicht

Het Recreatiezoneringsplan bevat, juridisch bezien, verschillende soorten maatregelen:
- instandhoudingsmaatregelen die vrij zijn van vergunningplicht;
- maatregelen die met een Natuurtoets beoordeeld worden;
- maatregelen waarvoor een Passende beoordeling vereist is.

Instandhoudingsmaatregelen vergunning vrij

Een belangrijk deel van de maatregelen in dit plan wordt primair genomen met het oog op het verbeteren van de natuurkwaliteit, draagt direct bij aan het behalen van de Natura 2000-instandhoudingsdoelen zoals geformuleerd voor de Veluwe en is voor het behalen van de instandhoudingsdoelen ook van groot belang. Dit geldt voor de maatregelen in de categorie maaswijdte en toegankelijkheid, de categorie communicatie en bebording en de categorie toezicht. Het is ook van toepassing op maatregelen die gericht zijn op het weghalen of verkleinen van een recreatieve voorziening. Denk aan het afwaarderen van een weg, het weghalen van een parkeerplaats of het verkleinen van een hondenloslooopterrein. We noemen dit instandhoudingsmaatregelen: er is een 1-op-1 relatie met de natuurdoelen en er worden geen nieuwe activiteiten in het gebied geïntroduceerd. Deze zogenaamde 'instandhoudingsmaatregelen' zijn gezien hun aard en doelstelling vrijgesteld van vergunningplicht. Het merendeel van de maatregelen uit het Recreatiezoneringsplan valt in deze categorie.

Maatregelen te beoordelen met een Natuurtoets

Het Recreatiezoneringsplan bevat ook maatregelen die bijdragen aan de staat van instandhouding van de aangewezen Natura 2000-doelen, maar daar niet direct noodzakelijk voor zijn. Denk bijvoorbeeld aan het verplaatsen van een ruiterpad. Het verplaatsen helpt om verstoring weg te halen op een plek waar zich kwetsbare natuur bevindt en is in die zin nuttig in het kader van het Recreatiezoneringsplan. Echter, voor het bijdragen aan de instandhoudingsdoelen volstaat het weghalen van het ruiterpad, het terugleggen op een betere plek is niet noodzakelijk voor de natuurkwaliteit. De maatregel kwalificeert daarom slechts deels als instandhoudingsmaatregel, het weghalen wel, het terugplaatsen niet, als terugplaatsing plaatsvindt buiten binnen de begrenzing van het N2000-gebied Veluwe. Voor dit soort maatregelen geldt dat het effect ervan – in samenhang – beoordeeld moet worden. Als de schaal en omvang van de effecten beperkt is (m.a.w. geen significant effect), dan volstaat een Natuurtoets en is geen Passende Beoordeling nodig. Voor maatregelen uit de categorieën 'aanpassen routestructuren' en 'verplaatsen/opwaarderen recreatieve voorzieningen' kan hiervan sprake zijn.

< Inhoudsopgave

Maatregelen onder Passende beoordeling
Het Recreatiezoneringsplan bevat alleen maatregelen waarvan we verwachten dat ze bijdragen aan een betere balans tussen recreatie en natuur. Om de geleiding van recreanten over de Veluwe te verbeteren en daarmee verstoringsgevoelige natuur te ontzien, wordt op enkele plaatsen het opwaarderen van een bestaande of het realiseren van een nieuwe recreatieve voorziening voorgesteld. Het introduceren van nieuwe activiteiten in het Natura 2000-gebied, of het opschalen van bestaande activiteiten moet zorgvuldig beoordeeld worden op potentiële effecten op de instandhoudingsdoelen. Daartoe wordt een Passende beoordeling uitgevoerd. Met de Passende beoordeling wordt bepaald of er significante ecologische effecten te verwachten zijn en wat de impact en doorwerking daarvan is. Uitvoering van de betreffende recreatiezoneringsmaatregelen is afhankelijk van de uitkomsten van de Passende beoordeling.
We streven er naar om voor het Recreatiezoneringsplan één Passende beoordeling uit te voeren, waarin de relevante maatregelen, waarvan een significant effect zelfstandig of in samenhang met andere ingrepen op voorhand niet kan worden uitgesloten, in hun samenhang beoordeeld worden.

6.4 Doorkijk naar de toekomst

Eerder werd al benoemd dat het maatregelprogramma nog niet compleet is. Dat is in lijn met het feit dat de uitvoering van het Recreatiezoneringsplan in elk geval tot 2030 zal lopen. Het is in een programmatische aanpak ook niet nodig dat de te nemen maatregelen tot in detail bekend zijn. Er is ruimte om gaandeweg te evalueren en bij te sturen. De nu bekende recreatiezoneringsmaatregelen vormen de eerste tranche. Op latere momenten zullen nieuwe maatregelen toegevoegd worden aan het plan. Nieuwe recreatiezoneringsmaatregelen kunnen voortkomen uit verschillende sporen:

- Zomer 2021 waren nog niet alle gebiedsprocessen en -gesprekken afgerond. Uit de nog op te starten en lopende gebiedsprocessen komen ook zoneringsmaatregelen voort die uiteindelijk onderdeel gaan vormen van het Recreatiezoneringsplan.
- Er wordt op dit moment ook gewerkt aan natuurherstelprogramma's om de natuur op de Veluwe te herstellen en weerbaarder te maken. De natuurherstelprogramma's zijn toegesneden op verschillende Veluwse natuurtypen (heide en stuifzanden, bossen, vennen en venen, beken). Hoewel deze herstel–programma's niet gericht zijn op het verminderen van verstoring, bieden ze wel inzicht in en kennis van verstoringsgevoelige natuur die mogelijk aanvullend is op de kennis die is opgedaan in het kader van het Recreatiezoneringplan. De natuurherstelprogramma's kunnen daardoor ook aanleiding geven om aanvullende recreatiezoneringsmaatregelen op te nemen, ook kunnen maatregelen al onderdeel van het herstelprogramma zijn.
- De recreatief-toeristische ontwikkeling van de Veluwe staat niet stil. Gebruiksintensiteiten veranderen, er komen nieuwe gebruiksvormen op (neem bijvoorbeeld de opkomst van de elektrische mountainbike), de ontsluiting van de Veluwe kan wijzigen (door bijvoorbeeld aanpassingen in openbaar vervoer). Dergelijke ontwikkelingen vragen mogelijk om nieuwe zoneringsmaatregelen, zodat de balans tussen natuur en recreatie niet (opnieuw) verstoord wordt.
- In het maatregelprogramma van zomer 2021 zijn diverse onderzoeksmaatregelen opgenomen. De onderzoekmaatregelen zijn bedoeld om meer zicht te krijgen op de uiteindelijk uit te voeren zoneringsmaatregelen. Logischerwijs kunnen deze onderzoeksmaatregelen dus leiden tot nieuwe, nog uit te voeren maatregelen.
- In het algemeen kunnen nieuwe ecologische inzichten, over de specifieke situatie op de Veluwe of over de verstoringsgevoeligheid van soorten, of monitoring aanleiding geven tot het treffen van nieuwe maatregelen of bijsturing.

< Inhoudsopgave

7 Effect van de recreatiezonering

In de toekomst moet blijken wat het effect van de recreatiezonering op de natuurkwaliteit en belevings-kwaliteit daadwerkelijk is. Vooruitlopend daarop is al wel een eerste doorkijk te geven naar te verwachten effecten. In paragraaf 7.1 wordt de potentiële bijdrage aan natuurbehoud en -herstel besproken. Paragraaf 7.2 gaat over het te verwachten effect op de belevingskwaliteit.

7.1 Verwacht effect op natuurkwaliteit

Om nu een inschatting te kunnen maken van de bijdrage aan natuurbehoud en –herstel is vooral gekeken naar het potentiële effect op de zeven verstoringsgevoelige Vogelrichtlijn-soorten waarvoor in het Beheerplan Natura 2000 Veluwe extra inspanning wordt gevraagd. Voor de boomleeuwerik, draaihals, duinpieper, tapuit, wespendief en zwarte specht worden de Natura 2000-doelen niet gehaald en is recreatiezonering een belangrijke knop om aan te draaien. In paragraaf 5.4 werd al genoemd dat onderzocht is hoe een optimale recreatiezonering er voor deze soorten uit zou zien (Sierdsema et. al 2020): waar bevinden zich idealiter de rustige zones gekoppeld aan het leefgebied van deze vogels?

Aan Sovon Vogelonderzoek Nederland is gevraagd te toetsen in welke mate de eerder uitgewerkte 'optimale vogelzonering' afwijkt of overeenkomt met de recreatiezonering zoals vastgelegd in dit plan. Hiervoor is de in dit plan opgenomen recreatiezoneringskaart vergeleken met de op basis van onderzoek opgestelde kaart (zie bijlage 3) met daarin een optimale zonering voor de genoemde vogels (Sierdsema et. al 2020). In welke mate komt de door middel van zonering te bereiken recreatie-intensiteit op verschillende delen van de Veluwe overeen met de daar vereiste rust voor de vogels?[6]

Het overall beeld is dat de recreatiezonering op de Veluwe voor ongeveer driekwart overeenstemt met de gewenste zonering voor de vogels. Inzoomend blijkt uit de gemaakte vergelijking (stand van zaken september 2021) dat op zo'n 43% van Natura 2000-gebied Veluwe het vereiste rustniveau voor de zeven vogelsoorten overeenkomt met de daar ingetekende recreatiezonering. Op 31% van de Veluwe wordt/is het, op grond van de recreatiezoneringskaart, zelfs iets rustiger dan voor de genoemde vogelsoorten vereist is. Vaak heeft dit te maken met het feit dat hier rust gecreëerd wordt voor andere natuurwaarden op plaatsen waar voor de vogels geen specifieke maatregelen nodig zijn, bijvoorbeeld in de wildrustgebieden en bij de ecoducten, of het hangt samen met de afsluiting van een terrein om niet-ecologische redenen (militair oefenterrein, particulier eigendom). Op ongeveer 26% van de Veluwse natuurterreinen zal het, uitgaande van de recreatiezonering, drukker kunnen blijven dan voor de vogels en daaraan gerelateerde plant- en diersoorten gewenst is.

Vergelijking vogel- en recreatiezonering	Percentage
MATCH	43%
RUSTIGER (dan voor specifiek de vogels noodzakelijk)	31%
DRUKKER (dan voor de vogels gewenst)	26%
TOTAAL	**100%**

Figuur: Vergelijking tussen optimale zonering voor vogels en recreatiezonering, op basis van toetsing Sovon Vogelonderzoek (stand van zaken sept. 2021)

Vervolgens is voor de toetsing een uitsplitsing gemaakt naar open terreinen (heide en stuifzand, ca. een kwart van het Natura 2000-gebied) en gesloten terreinen (bos, ca. driekwart van het Natura 2000-gebied). Hier bevinden zich immers verschillende soorten vogels met een verschillende mate van verstorings-gevoeligheid. Deze vogels zijn daarmee ook gebaat zijn bij uiteenlopende maatregelen. Tapuit, duinpieper en draaihals zijn typisch soorten van open terreinen. Nachtzwaluw en boomleeuwerik worden daar ook toe gerekend, maar houden zich ook deels op in bossen. Zwarte specht en wespendief zijn bossoorten. Kijkend naar de 'match' tussen de optimale zonering voor de vogels en de recreatiezonering in dit plan, dan blijkt de recreatiezonering voor de bosvogels iets gunstiger uit te pakken dan voor de soorten van open terreinen. Dit is weergegeven in onderstaande tabel.

6 Zoals eerder benoemd is de verwachting dat andere soorten mee zullen profiteren van de gecreëerde rust, de vogels zijn in dit opzicht te zien als gidssoorten.

< Inhoudsopgave

Vergelijking vogel- en recreatiezonering	Open terreinen (%)	Bossen (%)
MATCH	33,3%	46,2%
RUSTIGER (dan voor specifiek de vogels noodzakelijk)	38,5%	28,4%
DRUKKER (dan voor de vogels gewenst)	28,2%	25,4%
TOTAAL	**100%**	**100%**

Figuur: Uitgesplitste vergelijking optimale vogelzonering en recreatiezonering voor open terreinen en bossen op basis van toetsing Sovon Vogelonderzoek (stand van zaken sept. 2021)

Wanneer de gekozen recreatiezonering afwijkt van de op een specifieke plek gewenste mate van rust voor vogels, dan is de betekenis daarvan voor de vogels niet altijd hetzelfde. Dit komt doordat sommige terreinen op de Veluwe voor vogels van groter belang zijn dan andere. Een gebied dat volgens de eerder verrichte analyse (Sierdsema et.al 2020) afgesloten zou moeten worden voor vogels, is bijvoorbeeld belangrijker voor de betreffende broedvogels dan een gebied dat ingericht kan worden als terrein met extensief recreatief medegebruik. Ook de mate waarin de recreatiezonering afwijkt van de optimale zonering voor broedvogels kan verschillen. De afstand tot de optimale situatie voor vogels is groter wanneer op een terrein een recreatiezone B is aangegeven, terwijl voor de vogels (periodieke) afsluiting gewenst is (zone D), dan wanneer daar een zone C* wordt gerealiseerd. In een eind 2021 te verschijnen rapportage van Sovon Vogelonderzoek over de uitgevoerde toetsing van te verwachten ecologische effecten, wordt nader ingezoomd op de situatie op verschillende terreinen. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de zoneringskaart, maar ook naar de te verwachten effecten van het bijbehorende maatregelprogramma. Dan wordt ook berekend welke potentiële bijdrage de recreatiezonering kan leveren aan de toename van de vogelaantallen op de Veluwe en daarmee aan de instandhoudingsdoelen uit het Natura 2000 beheerplan.

Het is belangrijk op te merken dat bij het opstellen van een optimale zonering voor vogels alleen is gekeken naar het best mogelijke scenario voor de vogels, terwijl er in het recreatiezoneringsproces een bredere belangenafweging heeft plaatsgevonden. Het was op voorhand dan ook niet te verwachten dat er een complete match mogelijk zou zijn tussen de recreatiezoneringskaart en de 'vogelzonering'. Het streven was wel om beiden zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen. Met de huidige recreatiezonering is nu een eerste – forse – stap gezet op weg naar optimalisatie voor vogels. Het proces stopt niet, na 2021 blijft gewerkt worden aan verdere optimalisatie, daar waar dat nodig en mogelijk is.

Hieronder lichten we toe op welke plaatsen er, met het oog op een bredere belangenafweging, andere keuzes gemaakt zijn dan het streven naar een ideale zonering voor de vogels.

7.1.1 Toelichting gebieden met 'mismatch' recreatiezonering met ideaalsituatie voor vogelsoorten

Zoals hierboven te lezen zal het op een kwart van de Veluwe naar verwachting drukker zijn dan de optimale situatie voor de genoemde vogelsoorten. Dit heeft tot gevolg dat waarschijnlijk het met zonering maximaal haalbare effect voor de vogelstand op de Veluwe niet bereikt gaat worden. Dit is inherent aan het feit dat in de totstandkoming van dit plan niet alleen gekeken is naar natuur. Recreatie op de Veluwe moet mogelijk blijven, is het uitgangspunt.

De gebieden waar de zonering meer recreatief gebruik toestaat dan voor de vogels gewenst, zien we voornamelijk nabij de woonkernen op en rondom de Veluwe. Voorbeelden zijn de terreinen aan de oostkant van Ede, aan de rand van de Veluwe op de flank Voorthuizen-Putten-Ermelo-Harderwijk-Nunspeet of aan de noordoost rand van de Veluwe op de flank Epe-Heerde-Hattem. Het zijn plaatsen waar veel recreanten de Veluwe op komen. Volgens de zoneringsmethodiek bevinden zich hier ook de zones A en B als plekken waar de meeste faciliteiten worden aangeboden: parkeerplaatsen, startpunten van routes, etc.
Ook rondom toeristische trekpleisters zien we dat er meer ruimte voor recreatie en minder rust voor natuur is, dan voor de verstoringsgevoelige soorten optimaal zou zijn. Bijvoorbeeld aan de noordwest kant van Apeldoorn met het Paleispark en grote attracties als Julianatoren en Apenheul, of bij Laag Soeren waar zich horeca, campings en vakantieparken bevinden. Ook historische landgoederen trekken veel publiek en hebben bovendien vaak een cultuurhistorisch waardevol padenpatroon, waardoor grote maaswijdtes daar moeilijk te realiseren zijn (denk bijvoorbeeld aan de langgoederenzone ten noorden van Arnhem).

Ecologisch gezien is het gunstiger om hogere verstoring te concentreren op een beperkt aantal locaties, dan gelijkmatig over een gebied uit te smeren. Het is dan ook een bewuste keuze om op een aantal plekken – waar recreanten logischerwijs het natuurgebied betreden en er voor hen veel te beleven valt – volop ruimte te bieden voor recreatie. Hiermee kan op andere plekken meer rust gerealiseerd worden, zodat de natuur daar behouden blijft en/of herstel wordt.

< Inhoudsopgave

7.1.2 Nulmeting maaswijdte

Een ander aspect om naar te kijken als we uitspraken willen doen over het te verwachten ecologisch effect van de recreatiezonering, is de maaswijdte. De maaswijdte geeft de maat voor de omvang van terreindelen tussen aangrenzende paden of, met andere woorden, de grootte van de vlakken waarop geen menselijke betreding plaatsvindt. Voor het overgrote deel van het Natura 2000-gebied is bij het opstellen van dit Recreatie–zoneringsplan de maaswijdte in beeld gebracht. Hiermee is feitelijk een nulmeting van de maaswijdte verricht. Vervolgens is geanalyseerd in welke mate de huidige maaswijdte in de terreinen overeenstemt met de maaswijdte die nagestreefd wordt, conform de zones die nu op de recreatiezoneringkaart ingetekend staan. Daarbij is specifiek gekeken naar zone B (streefwaarde 5 hectare), zone C (streefwaarde 25 hectare) en zone C* (streefwaarde 50 hectare). Er is niet gekeken naar zone A, omdat daarvoor geen streefwaarde is vastgesteld. Ook naar zone D en D* is (nog) niet gekeken. Daar vindt in principe (tijdens het broedseizoen) geen betreding plaats.

Onderstaande tabel geeft het resultaat van de uitgevoerde analyse:

Actuele geschiktheid ten opzichte van gewenste oppervlakte conform ingetekende zone in %	% aandeel op Veluwe (zones B, C en C*)
<50	40
50-75	12
75-99	8
=100	**39**

Figuur: Tabel met geschiktheidspercentages maaswijdte op basis van analyse Borgman Beheer en Advies

Het percentage in de eerste kolom geeft aan hoe groot het perceel is ten opzichte van de gewenste maaswijdte-omvang. Bijvoorbeeld <50 betekent: het perceel is minder dan de helft van de gewenste grootte, =100 betekent: het perceel voldoet aan de oppervlakte-eis van de zone waarin het ligt. De tweede kolom geeft het percentage waarin de categorie voorkomt op het totale aantal hectares op de Veluwe in de zones B, C en C*. Op bijna 40% van het totale oppervlakte van deze zones op de Veluwe voldoet de perceelgrootte in de huidige situatie al, op 40% nog verre van.

Deze analyse laat zien dat er nog flinke winst te behalen is door het optimaliseren van de padenstructuur, hiervoor zijn in het maatregelprogramma ook veel maatregelen opgenomen. Over enkele jaren kan gekeken worden in welke mate deze maatregelen daadwerkelijk geleid hebben tot maaswijdtes die passen bij de zoneringsambities, en daarmee de rust voor de aanwezige natuurwaarden garanderen.

7.2 Verwacht effect op belevingskwaliteit

Het samenwerkingsverband Veluwe-op-1 noemt als tweede punt op de VeluweAgenda 2030: ‘Een bredere kijk op recreatie en toerisme, waarbij het niet meer in de eerste plaats gaat om het trekken van meer bezoekers, maar om meer kwaliteit’. In de recreatiezonering is deze focus op kwaliteit in plaats van kwantiteit ook omarmd. De recreatiezonering kan op verschillende manieren een impuls geven aan de kwaliteit van de natuurbeleving op de Veluwe.

Vanuit diverse hoeken is in de achterliggende periode het signaal gekomen dat het te druk is op de Veluwe. Ondernemers gaven aan dat hun gasten geen echte Veluwe-rust meer ervaren, bewoners ervaren dat de toenemende drukte hun directe leefomgeving negatief beïnvloedt en verschillende recreantengroepen ervaren hinder van elkaar. De recreatiezonering zorgt voor meer differentiatie in recreatie-intensiteit zodat er geen deken van drukte meer over de Veluwe ligt. Op sommige plekken komen extra voorzieningen, zodat bezoekers daar ook goed gefaciliteerd worden en de recreatiedruk minder overlast geeft. Op andere plekken wordt het voorzieningenniveau juist lager. Door op bepaalde terreinen het aantal paden te verminderen ontstaan bijvoorbeeld grotere aaneengesloten stukken natuur waardoor de recreant meer weidsheid kan ervaren.

Ook het beter scheiden van gebruikersgroepen, door te zorgen dat specifieke routes en paden voor verschillende recreatievormen (ruiters, MTB-ers, etc.) elkaar niet meer raken of kruisen, heeft een positief effect op de beleving. Met de recreatiezonering wordt ook bijgedragen aan betere routenetwerken op de Veluwe, onder andere doordat terreineigenaren meer met elkaar in gesprek gaan over het beter op elkaar laten aansluiten van eigendomsgrens overschrijdende routes. Met het Recreatiezoneringsplan is het optimaliseren van routenetwerken op de Veluwe overigens nog niet af. Het Routebureau Veluwe gaat daaraan de komende jaren in opdracht van de Veluwse gemeenten verder werken, samen met terreinbeherende organisaties en vrijwilligers.

< Inhoudsopgave

Een aanzienlijk deel van de maatregelen in het Recreatiezoneringsplan heeft betrekking op een betere ontsluiting van de natuurterreinen. Het gaat dan bijvoorbeeld om een logische route naar het natuurterrein vanaf een parkeerplaats via gemarkeerde routes. Maar ook het voorkomen dat fietsers en wandelaars gehinderd worden door auto's die met veel stof over zandwegen rijden of met berm- en wildparkeren voor overlast zorgen. Aan een betere ontsluiting van de Veluwe wordt ook gewerkt via de programmalijn 'Bestemmingsmanagement/ontvangstlocaties' uit de VeluweAgenda 2030.

In het kader van de recreatiezonering wordt een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor een meer geharmoniseerd evenementen- en activiteitenbeleid voor de Veluwe. Doel is om met terreineigenaren gezamenlijk te spreken over heldere kaders en richtlijnen voor evenementen. Wat kan op welke plek en op welk moment wel, of juist niet en waarom? Daarbij zal ook gekeken worden naar de effecten van evenementen op de beleving van andere bezoekers van de Veluwe. Meer afstemming in het evenementenbeleid moet duidelijkheid bieden aan initiatiefnemers, zodat zij in een vroeg stadium weten waar zij aan toe zijn en de organisatie van hun evenement daarop kunnen afstemmen.

In het kader van het Recreatiezoneringsplan is ook afgesproken dat de recreatiedruk en belevingskwaliteit op de Veluwe gemonitord zal worden, zodat de effecten van de recreatiezonering op lange termijn in beeld gebracht worden.



Het Routebureau Veluwe werkt aan eenduidige aanduidingen voor alle routes op de Veluwe. Afbeelding: Routebureau Veluwe

< Inhoudsopgave

8 Inzoomen op gebieden: proces en resultaat lokale gebiedsprocessen

Het Recreatiezoneringsplan vormt één geheel. Juist met een integrale aanpak voor het gehele Natura 2000-gebied Veluwe wordt gestreefd naar een betere balans tussen natuur en recreatie. Dat neemt niet weg dat in de totstandkoming van het plan telkens maatwerk is geleverd op het niveau van kleinere gebieden. De Veluwe is groot en divers. Terreintypen en natuurwaarden variëren, net als de ligging ten opzichte van steden, dorpen en vakantieparken, de aanwezigheid van toeristische trekpleisters loopt uiteen, het bestaande recreatieve gebruik is niet overal hetzelfde, etc. Komen tot een passende, goed werkende én toekomstbestendige recreatiezonering vraagt om gebiedspecifieke afwegingen. Voor een aantal gebieden is het komen tot een passende recreatiezonering extra complex, omdat er een grote opgave ligt en/of er veel verschillende belangen spelen. In deze gebieden zijn/worden bewoners, ondernemers en gebruikers direct betrokken bij de totstandkoming van de recreatiezonering en bij de uitwerking daarvan in te nemen maatregelen. In dit hoofdstuk zoomen we in op deze gebieden.

8.1 De Haere

Tussen ‘t Harde en Nunspeet ligt De Haere. Dit is een bos- en heidegebied met als belangrijkste kenmerk de centraal gelegen zandverstuiving. Langs de randen van het Natura 2000-gebied en ook nabij de zandverstuiving liggen enkele vakantieparken, buitensportaccommodaties en woningen. Het gebied wordt voor een groot deel beheerd door Geldersch Landschap en Kasteelen. Er lopen verschillende wandelroutes, zoals het Westerborkpad, een klompenpad en het Thornspicerpad, een ruiterroute en een fietsroute. Het gebied wordt aan de zuidkant begrensd door de snelweg A28.

Het belangrijkste knelpunt voor de natuur in dit gebied is rust en ruimte voor bijzondere vogelsoorten zoals de tapuit, nachtzwaluw, wespendief, draaihals en zwarte specht. De recreatiedruk is hoog door de aantrekkingskracht van de zandverstuiving en de aanwezigheid van vakantieparken en accommodaties. De zandverstuiving heeft extra aantrekkingskracht doordat het ook hondenlosloopgebied is. Door het grote aantal bezoekers is de parkeergelegenheid regelmatig vol en wordt er langs de toegangswegen geparkeerd.

De opgave in dit gebied is om de bezoekersstromen beter te geleiden en de gebruikersdruk op de zandverstuiving en de heide te verminderen. Het gebied is door Geldersch Landschap en Kasteelen aangeduid als recreatiezone C (matig intensief gebruik) waarbij is geconstateerd dat het terrein daar nog niet in alle opzichten aan voldoet. Veel omwonenden ervaren drukte en wensen een betere verkeersafwikkeling en parkeergelegenheid zodat er minder overlast ontstaat. De vakantieparken willen voor hun klanten de toegang tot en het diverse gebruik van het gebied handhaven.

Om de verschillende belangen goed te betrekken en af te kunnen wegen en is in de zomer 2021 een beperkt gebiedsproces gestart. De organiserende partijen zijn de gemeente Elburg, Geldersch Landschap en Kasteelen en provincie Gelderland. Eind augustus is een eerste, druk bezochte en online meegekeken, bewonersavond voor omwonenden en gebruikers van De Haere georganiseerd, in september gevolgd door een bijeenkomst voor de omliggende recreatieondernemers.

Voor De Haere willen Geldersch Landschap en Kasteelen en de gemeente enkele maatregelen onderzoeken die tot een betere geleiding en verspreiding van de recreatiedruk moeten leiden. In de komende tijd wordt nog met bewonersgroepen over deze mogelijke maatregelen gecommuniceerd. Het gaat om de volgende onderzoeksmaatregelen:

- Verminderen van verkeers- en parkeerdruk: De gemeente onderzoekt een alternatief voor de bestaande parkeerplaats langs de Badweg. Gezien vanuit de zonering ligt deze te dicht bij de zandverstuiving. Toegang tot het gebied vanaf een andere plek voor mensen die van veraf komen, biedt ook de mogelijkheden om routes aan te passen zodat die beter bij het terrein aansluiten. Een eerste optie is een locatie gelegen bij de Bovenweg. Ook andere locaties zijn in beeld.
- Aanpassen hondenloosloopterrein: Gezien vanuit recreatiezonering is het gewenst om voor de honden–losloop een ander gebied dan de zandverstuiving in te richten, of deze functie geheel op te heffen zodat honden alleen aangelijnd de natuur in kunnen. Het loosloopterrein Zwaluwenburg bij ‘t Harde, ook beheerd door Geldersch Landschap en Kasteelen, blijft in ieder geval bestaan.

< Inhoudsopgave

- Geldersch Landschap en Kasteelen wil i.s.m. gebruikersgroepen verkennen hoe de bestaande wandel-, fiets-, MTB-, en ruiterroutes aan te passen zijn, zodat kwetsbare terreindelen meer worden ontzien.
- Aanpassen maaswijdte bos- en heidepaden: Op basis van een nulmeting van de maaswijdte wil Geldersch Landschap en Kasteelen nagaan waar de dichtheid van paden aanpassing behoeft. Ook wordt gekeken naar de paden op de overgangen tussen verschillende biotopen (bos/heide en zand/heide). Deze overgang zijn ecologisch waardevol en kwetsbaar.

Bovenstaande onderzoeksmaatregelen zullen in een vervolgtraject nader worden besproken. Daarbij kan ook gekeken naar andere zaken die naar voren zijn gekomen tijdens de bewonersavond en de ondernemers–bijeenkomst. Zo is bijvoorbeeld genoemd dat een goede parkeerplek voor (elektrische) fietsen ontbreekt.



Zandverstuiving op De Haere. Fotografie: C. Biemans

8.2 Heideterreinen Ermelo

De heideterreinen Ermelosche heide, Groevenbeekse heide en Houtdorper- en Speulderveld zijn in beheer van de gemeente Ermelo. De gemeente wil voor deze heideterreinen een nieuw beheerplan opstellen. Het doel van het beheerplan is om de natuur- en belevingskwaliteit van de heideterreinen een impuls te geven. In het beheerplan wordt aangegeven welke maatregelen daarvoor de komende tien jaar uitgevoerd gaan worden. De recreatiezonering wordt hieraan gekoppeld, zodat één plan ontstaat waarin alles staat beschreven, zowel de natuurmaatregelen als de recreatieve maatregelen.

Over het heidebeheerplan wil de gemeente Ermelo met belanghebbenden in gesprek (bewoners, ondernemers, belangengroepen). Op dit moment wordt gewerkt aan het wettelijk kader (aan welke natuurdoelen moet worden voldaan) en aan een eerste schets om over door te praten. Najaar 2021 gaat de gemeente Ermelo met belanghebbenden in gesprek over de inrichting en het beheer van de heideterreinen.



Recreatie op één van de Ermelose heideterreinen. Fotografie: gemeente Ermelo

< Inhoudsopgave

8.3 Hulshorster- en Beekhuizerzand

Het Hulshorsterzand en Beekhuizerzand zijn twee unieke zandverstuivingen op de Noordwest Veluwe. Het stuifzandlandschap bestaat uit een mozaïek van open zand waar de wind vrij spel heeft, zand met gras, mossen en heide. Een landschap dat in Nederland en Europa steeds minder voorkomt. Buiten Nederland bestaat er zelfs nauwelijks stuifzand. De planten- en diersoorten die in dit gebied voorkomen hebben zich aangepast aan deze soms extreme omstandigheden van de 'Atlantische woestijnen', zoals zandverstuivingen wel worden genoemd. Voorbeelden van bijzondere soorten in dit gebied zijn nachtzwaluw, duinpieper, boomleeuwerik en levendbarende hagedis. Ooit was er in Nederland zo'n tachtigduizend hectare stuifzand, daarvan is nog ongeveer 1.400 hectare over.

Het Hulshorsterzand hoort, met een omvang van ongeveer 430 hectare, bij de vijf grootste zandverstuivingen van Nederland. Natuurmonumenten is de terreinbeheerder van het Hulshorsterzand. Om ervoor te zorgen dat het stuifzand 'levend' blijft en niet gaat vergrassen, is Natuurmonumenten in 2009 al gestart met de uitvoering van het herstelplan Hulshorsterzand. Het stuifzand kan hier (weer) actief stuiven. Het beheer vindt onder andere plaats met een rondtrekkende schaapskudde.
Het Beekhuizerzand is een stuifzandgebied ter grootte van ongeveer 160 hectare, in eigendom en beheer van de Gemeente Harderwijk. Het gebied is in 2004 weer teruggebracht van een bosgebied tot een echt stuifzand–gebied. Defensie gebruikt het Beekhuizerzand bij Harderwijk voor militaire oefeningen met onder meer helikopters.

Rondom het Hulshorsterzand en Beekhuizerzand liggen een aantal hotels, campings en vakantiewoningen, maar het gebied is vooral belangrijk voor bewoners van de omliggende gebieden. Zij komen naar deze gebieden om te wandelen, in het zand te spelen, te mountainbiken, paard te rijden, of om te fietsen. Daarnaast zijn er in de omgeving van de gebieden bezienswaardigheden zoals het bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer in Nunspeet, de uitkijktorens rond het gebied (o.a. bij natuurtransferium Nunspeet en bij Harderwijk), de speel–plaats Stakenberg en het Aortjeshuus. Op en rond het gebied bevinden zich paden en routes voor fietsen, wandelen, mountainbiken, paardrijden en mennen.

Het bijzondere maar ook kwetsbare stuifzand- en heidelandschap is een belangrijk gebied voor zowel recreatie als natuur. Omdat er veel belangen spelen is een gebiedsproces doorlopen waarin met inwoners, recreatie–ondernemers, lokale gebruikersgroepen en belangenorganisaties is samengewerkt aan de recreatiezonering. Het gebiedsproces was enerzijds gericht op het geven van duidelijkheid over het doel van recreatiezonering, en de impact op het recreatief gebruik en anderzijds op het betrekken van omwonenden, recreatieondernemers, lokale gebruikersgroepen en belangenorganisaties bij de zonering en de uitwerking ervan in maatregelen.

Het gebiedsproces werd georganiseerd door de provincie Gelderland in nauwe samenwerking met de gemeente Harderwijk (terreineigenaar Beekhuizerzand) en gemeente Nunspeet en Natuurmonumenten (terreineigenaar Hulshorsterzand). In de periode mei – september 2021 zijn op een 11-tal momenten bijeenkomsten georganiseerd en gesprekken gevoerd met bewoners, recreatieondernemers, buurtverenigingen en lokale gebruikersgroepen.

Op basis van de inbreng van de deelnemers aan het gebiedsproces is de conceptzonering op enkele punten aangepast. Het Hulshorsterzand blijft – over gemarkeerde wandelpaden aan de randen – jaarrond toegankelijk voor wandelaars in zone D Delen van het Hulshorsterzand zullen nog worden aangepast van zone D naar een zone C/C*, zodat het zand daar jaarrond beleefbaar blijft door over (gemarkeerde) routes te wandelen en bijvoorbeeld in het zand te spelen. De exacte ligging van deze gebieden wordt nog onderzocht. Een aantal paden dwars over het zand is in het broedseizoen ontoegankelijk, zodat daar de grondbroedende vogels voldoende rust krijgen. Het Beekhuizerzand is uiteindelijk aangeduid als zone C* (rustig gebied met extensief recreatief medegebruik, rekening houdend met zeer verstoringsgevoelige soorten), mede vanwege de omvang van het zandgebied, de maaswijdte (afstand tussen paden) en het gebruik door Defensie. In het broedseizoen worden enkele paden in de kwetsbare overgangszones ontoegankelijk.

De komende tijd moet een aantal zaken nog verder verkend worden. Op het Hulshorsterzand wordt nog onderzocht of de strook direct onder de A28 tussen Hierderweg en Klarenweg aangepast moet worden van zone C naar zone D om in dit deel van het gebied een zo robuust mogelijke zone zonder verstoring in het broedseizoen te maken. De MTB-verbinding Nunspeet en Harderwijk (tussen Klarenweg en Hierderweg) is belangrijk voor met name de lokale fietsers en verenigingen. Daarom zijn met Toerclub de Volharding gesprekken gestart die de komende tijd worden voortgezet. In deze gesprekken wordt gezamenlijk gekeken naar een alternatief tracé, hiervoor zijn ook door de vereniging ideeën aangedragen.
Ook wordt nog gekeken waar precies een jaarrond open te blijven wandelpad komt tussen de Klarenweg en de Oude Klarenweg op het Hulshorsterzand.

< Inhoudsopgave

Voor het Beekhuizerzand is het fietspad over het zand nog onderwerp van onderzoek. Er wordt verkend of het mogelijk, wenselijk en haalbaar is om het tracé van het fietspad te verleggen. Tijdens het gebiedsproces zijn er een aantal alternatieven besproken en op een rij gezet.



Fietsers kijken uit over het Beekhuizerzand. Fotografie: T. Blaauw (Wing)

8.4 Omgeving Kootwijk

Voor het gebiedsproces 'Kootwijk en omgeving' zijn partijen benaderd op de Midden-Veluwe, zowel oostelijk tot aan Ugchelen en Beekbergen als aan de westzijde tot en met Kootwijkerbroek, Stroe en Harskamp. Centraal in dit gebied liggen de dorpen Kootwijk en Radio Kootwijk. Aan de noordzijde is de N344 (Apeldoorn-Voorthuizen) als grens aangehouden. Het gebied wordt grotendeels beheerd door Staatsbosbeheer.

Door de omvang, de variatie in habitats en de geschiktheid als leefgebied voor vrijwel alle voor Natura 2000 kwalificerende vogelsoorten is dit gebied voor het bereiken van de natuurdoelen op de Veluwe van grote betekenis. Een echte hotspot is het Kootwijkerzand, het grootste stuifzandgebied van Nederland.
Voor grondbroedende vogelsoorten is dit een toplocatie. Dit deel van de Veluwe is daarnaast ook belangrijk voor recreatie door de aantrekkingskracht van de stuifzanden, open heide en de dorpen Kootwijk en Radio Kootwijk in combinatie met de aanwezigheid van vakantieparken, hotels en horeca, zowel in het centrale deel als aan de randen van het gebied. Er zijn ruime parkeerplaatsen bij o.a. Hoog Buurlo en 't Leesten om van daaruit de natuur te ontdekken via de aanwezige fietsknooppunten, wandelroutes, mountainbikeroute en ruiterroutes. Ook zijn er diverse hondenlosloopgebieden. De recreatiedruk is hoog.

Het belangrijkste knelpunt gezien vanuit recreatiezonering is rust en ruimte voor bijzondere grondbroedende vogelsoorten en soorten als wespendief, draaihals en zwarte specht. De groep grondbroeders is erg gevoelig voor verstoring, juist omdat ze in open en halfopen gebied (randen) verblijven waar verstoring ver doordringt. Deze kwetsbare delen zouden meer ontzien moeten worden. Tegelijkertijd moet het gebied beleefbaar blijven, door een goede geleiding van bezoekers. Er is een grote betrokkenheid en (vaak ook) veel kennis van dit gebied bij de inwoners en de gebruikers. De inwoners en de dorpsverenigingen hebben een duidelijk belang bij een goed gebruik van dit gebied, het is immers hun directe leefomgeving.

De partijen die hebben deelgenomen aan het gebiedsproces zijn: gemeente Apeldoorn, gemeente Barneveld, dorpsverenigingen en buurtraden, lokale milieu- en gebruikersgroepen en (vertegenwoordigers van) recreatieondernemers. In de periode maart-september 2021 zijn 20 bijeenkomsten gehouden in groot en klein verband.

< Inhoudsopgave

Er is met de betrokken partijen als eerste gesproken over de concept-zoneringskaart, met name over de betekenis en de onderbouwing van de zones die in dit gebied op de kaart zijn gezet. Dit heeft op een enkele locaties tot aanpassing van de zones geleid. Zone B rond Hoog Buurlo is uitgebreid met het dorp Radio Kootwijk en een gebiedje ten noorden van het dorp, ook zone B rond Hoog Buurlo zelf is iets vergroot. Ten noorden van Hoenderloo zijn twee bosdelen die grenzen aan vakantieparken vanwege het bestaande gebruik en dichte padennet gewijzigd van zone C naar zone B.

Vervolgens is gesproken over de knelpunten ten aanzien van het huidige recreatief gebruik en de beoogde maatregelen om de zonering in de praktijk te laten werken. Er is vooral gekeken naar het gedurende het broedseizoen vergroten van de rust in de open terreinen. Een voorbeeld van zo'n maatregel is het niet toegankelijk maken van het zuidoostelijk deel van het Kootwijkerzand, wel blijft een verbindingspad midden–door open. Op de Stroese heide worden enkele paden langs de rand van heide en bos in het broedseizoen niet toegankelijk. Een ander voorbeeld vinden we bij het Kootwijkerveen. Door verleggen van het pad en het realiseren van een uitkijkplateau wordt betreding van de rand van het veen verminderd en kan het toch goed bekeken worden. Een beperkt aantal maatregelen is bedoeld om meer rust in de gevarieerde oudere bossen te bereiken. Er is ook gekeken naar verbetermogelijkheden voor het recreatief gebruik. Onder andere aanleg van een hondenspartelvijver in het hondenlosloopgebied bij Harskamp en bij 't Leesten, het vergroten van enkele voor zonering gunstig gelegen parkeerterreinen en het aanleggen van een mindervalidenroute bij 't Leesten. Nader onderzoek moet nog uitwijzen hoe de aantrekkelijkheid van wandelroutes en MTB paden verbeterd kan worden en hoe goede verbindingen tussen diverse (fiets)routes tot stand kunnen komen. Daarbij moet een nadere en brede afweging gemaakt worden tussen natuur, bereikbaarheid en belangen van bewoners en ondernemers.

Het overleg over de uitvoering en verkenning van maatregelen wordt de komende tijd nog lokaal voortgezet. Voor diverse deelnemers aan het proces blijven er nog vragen over het effect dat de recreatiezonering zal hebben op de vergunningverlening aan recreatiebedrijven (op grond van Wet natuurbescherming), over de laagvliegoefeningen van Defensie die als zeer verstorend worden ervaren, en over de druk die MTB-gebruik veroorzaakt op de terreinen. Dit zijn aandachtspunten voor de komende tijd.



Radio Kootwijk. Fotografie: T. Blaauw (Wing)

< Inhoudsopgave

8.5 Putten, Garderen, Voorthuizen

Tussen de dorpen Putten, Garderen en Voorthuizen ligt een uniek stukje Veluwe. Het gebied is voor een groot deel bebost en er liggen enkele 'landbouw-enclaves' rondom Koudhoorn, Garderen en Speuld. Het gebied trekt veel bezoekers en biedt een verscheidenheid aan verblijfsaccommodaties, horeca en recreatieve routes. Staatsbosbeheer is in dit gebied in omvang de grootste terreinbeheerder. Daarnaast is er aantal kleinere particuliere landgoederen en liggen er terreinen van Geldersch Landschap en Kasteelen, Vitens en de gemeente Putten.

De focus van het doorlopen proces lag op het gebied tussen Putten, Garderen en Voorthuizen dat in het zuiden wordt begrensd door de N344. Het belangrijkste knelpunt voor de natuur in dit gebied is gebrek aan rust en ruimte voor bijzondere vogelsoorten zoals de boomleeuwerik, wespendief, draaihals en zwarte specht.
De kleinere landgoederen in dit gebied ervaren de laatste jaren grote drukte op hun terreinen, die ook gepaard gaat met excessen in gebruik, bijvoorbeeld door MTB-ers en loslopende honden. De opgave is om door gerichte maatregelen in de natuurterreinen bezoekersstromen beter te geleiden, zodat kwetsbare natuurdelen meer worden ontzien. Speciaal bij de kleinere landgoederen is er behoefte aan maatregelen om meer rust op het eigen terrein te realiseren. Voor de Plaatselijk belangen (dorpsvertegenwoordigingen) is voornamelijk het toegankelijk houden van de natuurgebieden vanuit de dorpen en vakantieparken van belang.

De partijen die deelnamen aan het gebiedsproces waren: gemeente Putten, gemeente Barneveld, Plaatselijk belang Garderen, Plaatselijk belang Voorthuizen, Natuur en Milieu Putten, recreatieondernemers Putten, Staatsbosbeheer, landgoed Klein Boeschoten, landgoed Nieuw Veluwe, landgoed Nieuw Groevenbeek, landgoed Schovenhorst, Vitens. Aanvankelijk was er voor zowel de Puttense kant van het Speulder/Sprielderbos als voor de Ermelose kant voorzien in een gebiedsproces. Omdat gemeenten Ermelo en Nunspeet voor de heide–terreinen een eigen heidebeheerplan gaan opstellen waarin ook recreatiezonering wordt opgenomen, is afgezien van het opstarten van een gebiedsproces voor het Ermelose deel. Er bleek echter behoefte aan overleg over het bos- en heidegebied rondom Speuld. Daarom is voor dit deelgebied een aparte bijeenkomst met de buurtvereniging Speuld en enkele inwoners gehouden. In de periode maart-september is een tiental overleggen en bijeenkomsten georganiseerd in wisselende samenstelling van betrokken partijen.

Het gebiedsproces heeft als resultaat gehad dat de zone-aanduiding die in eerste aanleg op de kaart waren ingetekend op diverse plekken is aangepast. Op een aantal plekken is gekozen voor een zone die meer ruimte voor recreatie biedt, op andere locaties wordt juist ingezet op meer rust. Er is ook uitgebreid gesproken over te nemen matregelen op de terreinen van Staatbosbeheer. In het grootste deel van de bosgebieden zijn er geen wijzigingen. Met name bij de open terreinen zoals de Grote Ark en de heide aan de Arnhemse Karweg zal meer rust gecreëerd worden (verwijderen kleine parkeerterreintjes, verleggen wandelpaden en opheffen illegale paadjes). Andere voorbeelden van maatregelen zijn het verwijderen van een wandelpad over de Stroesche heide, het beter beschermen van het Watergraafsmeertje en een kwaliteitsimpuls voor het hondenlosloop–gebied gelegen aan de N344. In de toekomst wordt nog gekeken naar het afwaarderen van enkele doorgaande zandwegen in het bos en naar het actualiseren van routenetwerken binnen en buiten de Natura 2000-begrenzing. Deze zijn opgenomen als onderzoeksmaatregelen in het maatregelprogramma recreatiezonering en zal in samenspraak met gebruikers worden opgepakt.

Voor het toekomstig gebruik van het gebied zijn is ook de ontwikkeling van de zone tussen Krachtighuizen en landgoed Schovenhorst tot 'Putter Poorten' van belang. Dit is een project van gemeente Putten e.a., met als doel betere geleiding van recreatief gebruik, inclusief het ontwikkelen van ontvangstlocaties. Hiervoor wordt een bijdrage uit de regiodeal Veluwe aangevraagd. Ook ontwikkeling van gebied Veenhuizerveld, net ten westen van het Natura 2000-gebied is relevant. Dit is een project van diverse partijen onder regie van de provincie, bedoeld om invulling te geven aan doelen als een ecologische verbindingszone, natuurinclusieve landbouw en verbetering van het landschap. Veenhuizerveld biedt goede kansen voor recreatieontwikkeling, die de druk op het Natura 2000-gebied kan verminderen.

In het gebiedsproces zijn nog diverse andere ideeën geopperd, die in de toekomst mogelijk uitwerking krijgen: elektrisch vervoer tussen drukbezocht (ontvangst)locaties, het gemeentebos van Putten aan de Domeinenweg verder ontwikkelen tot een biodivers buurtbos met o.a. voedselbos en wildakkers, en het inrichten van daartoe geschikte locaties voor wildobservatie.

< Inhoudsopgave



Sluippaadje door heideterrein

8.6 Veluwezoom/Posbank

De Veluwezoom bij Rheden en Rozendaal heeft een grote recreatieve aantrekkingskracht. In het bijzonder de Posbank, met zijn bijzondere afwisseling van heide, bossen, landgoederen en heuvels, trekt ieder jaar grote hoeveelheden bezoekers. Deze bezoekersstromen brengen overlast met zich mee. De druk op de natuur neemt toe en de leefbaarheid voor omwonenden staat steeds meer onder druk. De gemeente Rheden en de gemeente Rozendaal maken daarom samen met Natuurmonumenten een plan voor de toekomst. Dit zogenoemde Masterplan heeft als doel om te komen tot meer evenwicht tussen recreatie, natuur en omgeving in dit deel van de Veluwezoom. In het kader van het Masterplan wordt gesproken met verschillende belangenorganisaties, bewoners en ondernemers. Er zijn wensen en ideeën opgehaald en scenario's opgesteld.

In het proces dat hiervoor is georganiseerd is ook de recreatiezonering in het gebied geagendeerd. Omdat Natuurmonumenten in het gebied al langjarig bezig is met het in balans brengen van recreatie en natuur weerspiegelt de zoneringskaart in dit gebied grotendeels de bestaande indeling van het gebied.



Edelherten op de Posbank. Fotografie: D. Vermeulen

< Inhoudsopgave

8.7 Wolfheze

Wolfheze is een eeuwenoud landschap met imposante bossen, heidevelden, kronkelende beeklopen, voormalige landbouwgronden en smalle paadjes. Terreineigenaar Natuurmonumenten wil investeren in de kwaliteit van het gebied. Voor de aan de heide gebonden soorten is het van belang dat er extra rust wordt gecreëerd. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de bijzondere populatie reptielen en vogels, ook op de randen waar de heide overgaat in bos. Het bosgebied rondom Wolfheze kent nu nog een hoge fijnmazigheid aan paden, dit is niet gunstig voor onder andere de (broedende) vogelsoorten.

De ambitie is om van Wolfheze een rustiger natuurterrein te maken met extensief recreatief medegebruik (zone C/C*). Tegelijkertijd moeten de hoogtepunten beleefbaar blijven en moet de mogelijkheid voor wandeling van verschillende lengtes blijven bestaan. Met bewoners, lokale natuurorganisaties en gebruikersgroepen is besproken hoe de padenstructuur en de parkeersituatie bij Wolfheze het beste aangepakt kunnen worden. Tijdens een terreinbezoek hebben betrokken partijen en Natuurmonumenten een keuze gemaakt in de meest geschikte maatregelen.



Gladde slang. Fotografie: A. de la Lande Cremer

< Inhoudsopgave

9 Uitvoering van het Recreatiezoneringsplan

Van medio 2019 tot eind 2021 is door veel partijen op de Veluwe hard gewerkt om te komen tot dit Recreatie-zoneringsplan. Goede planvorming is essentieel, maar uiteindelijk is het de uitvoering waarmee de positieve effecten op natuur- en belevingskwaliteit behaald worden. Paragraaf 9.1 gaat kort in op rollen en verant-woordelijkheden van de verschillende partijen tijdens de uitvoering. Monitoring en tussentijdse evaluatie van de uitvoering komen aan de orde in § 9.2. In § 9.3 worden enkele onderwerpen besproken die van belang zijn voor een goed functionerende recreatiezonering en die in de toekomst nog aandacht vragen.

9.1 Rollen en verantwoordelijkheden betrokken partijen

De recreatiezonering op de Veluwe wordt realiteit door het uitvoeren van de in dit plan opgenomen zoneringsmaatregelen. Net als bij het opstellen van het plan, geldt dat ook de uitvoering een gezamenlijke inspanning van een groot aantal partijen vraagt.

De daadwerkelijke praktische uitvoering van de maatregelen is in handen van de verschillende terrein-eigenaren op de Veluwe. Zij zorgen er voor dat de maatregelen in hun terreinen op het juiste moment, op de juiste wijze en op de juiste plek uitgevoerd worden. Ook de communicatie over de praktische uitvoering van maatregelen is in handen van de terreineigenaren. Om de uitvoering in goede banen te leiden zullen de betreffende terreineigenaren waar nodig afstemmen met hun 'buren' en met de bezoekers/gebruikers van hun terreinen, zoals zij dat ook bij andere soorten werkzaamheden in de terreinen doen. Als de precieze uitvoering van een zoneringsmaatregel (het 'hoe') nog verder uitgewerkt moet worden, dan worden daarvoor mogelijk nog gesprekken met belanghebbenden/betrokkenen gevoerd. Zeker bij locatie-specifieke onderzoeks-maatregelen die de vorm hebben van een gebiedsproces, zal sprake zijn van overleg met uiteenlopende betrokken partijen.

Als voortouwnemer van het Natura 2000-beheerplan voor de Veluwe, waarvan het Recreatiezoneringsplan deel uitmaakt, is de provincie belast met het bewaken van de voortgang van de uitvoering. Hierover worden afspraken met de terreineigenaren gemaakt, gekoppeld aan de afspraken die gemaakt worden over de financiering van de maatregelen. Indien nodig neemt de provincie het initiatief om de voortgang en eventuele bijsturing van de uitvoering te bespreken met de partners. Over de financiering van de uitvoering van de maatregelen, en de provinciale rol daarin, wordt nader ingegaan in paragraaf 9.2.

Eerder is al benoemd dat de uitvoering van het Recreatiezoneringsplan een meerjarig proces is. De uitvoering loopt door tot in de tweede Natura 2000-beheerplanperiode (looptijd van het tweede beheerplan is op dit moment voorzien als 2024-2030). De lange uitvoeringsduur heeft niet zozeer te maken met de complexiteit van de uit te voeren maatregelen als wel met het feit dat op dit moment nog niet alle te nemen maatregelen in beeld zijn. In paragraaf 6.4 is beschreven dat uit verschillende sporen nieuwe zoneringsmaatregelen voort kunnen komen. In de periode tot en met 2023 moet het overgrote deel van de te nemen maatregelen in beeld zijn. In de jaren daarna zullen vooral nog nieuwe maatregelen opgevoerd worden op basis van 1) nieuwe inzichten over het effect van reeds genomen maatregelen, 2) voortschrijdende ambities op het gebied van recreatiezonering in relatie tot de natuurdoelen en 3) nadere afstemming met de omgeving.

9.2 Financiering

Financiering van recreatiezoneringsmaatregelen kan vanuit verschillende bronnen gebeuren, naar gelang de aard en impact van de maatregel. Middelen kunnen door de provincie beschikbaar gesteld worden of door een andere partij. Opname van een maatregel in het recreatiezoneringsprogramma houdt dan ook nog geen provinciale verplichting tot financiering in.

Wanneer maatregelen onder het reguliere beheer van terreinen vallen, dan valt financiering onder het bestaande Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Voor een groot deel van de maatregelen zal dit echter niet van toepassing zijn. Voor de uitvoering van recreatiezoneringsmaatregelen is daarom aanvullende provinciale financiering beschikbaar. Hiervoor wordt de Subsidieregeling Recreatiezonering opengesteld. De Subsidieregeling Recreatiezonering is opgenomen als paragraaf in de overkoepelende regeling Ruimte voor Gelderland. De recreatiezoneringsmaatregelen worden gefinancierd als onderdeel van de Specifieke

< Inhoudsopgave

Uitkering van het Rijk (SPUK) voor stikstofreductie en natuurherstel. Het gaat hier om middelen die gereserveerd zijn voor natuurbehoud en -herstel. Bij het nemen van een financieringsbeslissing over recreatiezoneringsmaatregelen wordt dan ook gekeken naar de bijdrage van de betreffende maatregel aan de natuurkwaliteit.

Recreatiezoneringsmaatregelen die helemaal gericht zijn op natuurbehoud en -herstel (instandhoudings–maatregelen, zie paragraaf 6.2) kunnen volledig (100%) gefinancierd worden vanuit de Subsidieregeling Recreatiezonering. Er zijn ook recreatiezoneringsmaatregelen die voor een deel ten goede komen aan de natuurkwaliteit maar daarnaast een investering in recreatie zijn. Het is niet legitiem dergelijke maatregelen volledig te financieren met geld dat gereserveerd is voor natuurbehoud en -herstel. Voor deze maatregelen geldt dat er sprake kan zijn van cofinanciering vanuit de Subsidieregeling Recreatiezonering. Het bepalen van het cofinancieringspercentage is maatwerk.

Voor maatregelen die primair een investering zijn in de recreatieve kwaliteit dienen andere financierings–bronnen gezocht te worden. Hierbij kan bijvoorbeeld gekeken worden naar de Regio Deal Veluwe.

Binnen de SNL-regeling is een bepaling opgenomen dat beperkte openstelling van natuurterreinen in zone D (geen/beperkte openstelling tijdens het broedseizoen) geen effect heeft op de SNL- openstellingsvergoeding die de provincie toekent aan de beheerder.

9.3 Monitoring en evaluatie

Wanneer planuitvoering veel doorlooptijd vergt, zijn monitoring en evaluatie extra zinvol omdat de daaruit voortkomende inzichten benut kunnen worden voor bijsturing in de planuitvoering als dat nodig blijkt. Monitoring is gericht op het in beeld brengen van de effecten van het Recreatiezoneringsplan. Monitoringsgegevens kunnen benut worden om te evalueren of de uitvoering van het Recreatiezoneringsplan tot het gewenste resultaat leidt.

Monitoring natuurontwikkeling

Om te volgen hoe de natuur zich in het Natura 2000-gebied Veluwe ontwikkelt, kan gebruik gemaakt worden van gegevens die provincie en terreinbeheerders (o.a. in opdracht van de provincie) periodiek verzamelen over de ontwikkeling van de natuur. Afhankelijk van het natuurbeheertype, worden planten, broedvogels, libellen, sprinkhanen en vegetatiestructuur in kaart gebracht. Deze (SNL-)monitoring is ingericht om iets te zeggen over de kwaliteit(s)ontwikkeling van een gebied.

Voor alle aangewezen Natura 2000-soorten op de Veluwe heeft de provincie samen met soortenorganisaties (Ravon, Floron, Zoogdiervereniging, Sovon, etc.) een monitoring opgezet. Voor de vogelsoorten sluiten we voor een belangrijk deel aan bij de monitoring die Sovon al lange tijd uitvoert in kader van het landelijke Netwerk Ecologische Monitoring (zie www.sovon.nl). Voor veel andere soorten heeft de provincie zelf de monitoring laten ontwikkelen en opzetten. Voor (bijna) alle Natura 2000 aangewezen soorten loopt de monitoring nu. Op basis van deze monitoring kunnen straks op niveau van Natura 2000-gebied Veluwe uitspraken gedaan worden over hoe het gaat met een soort.

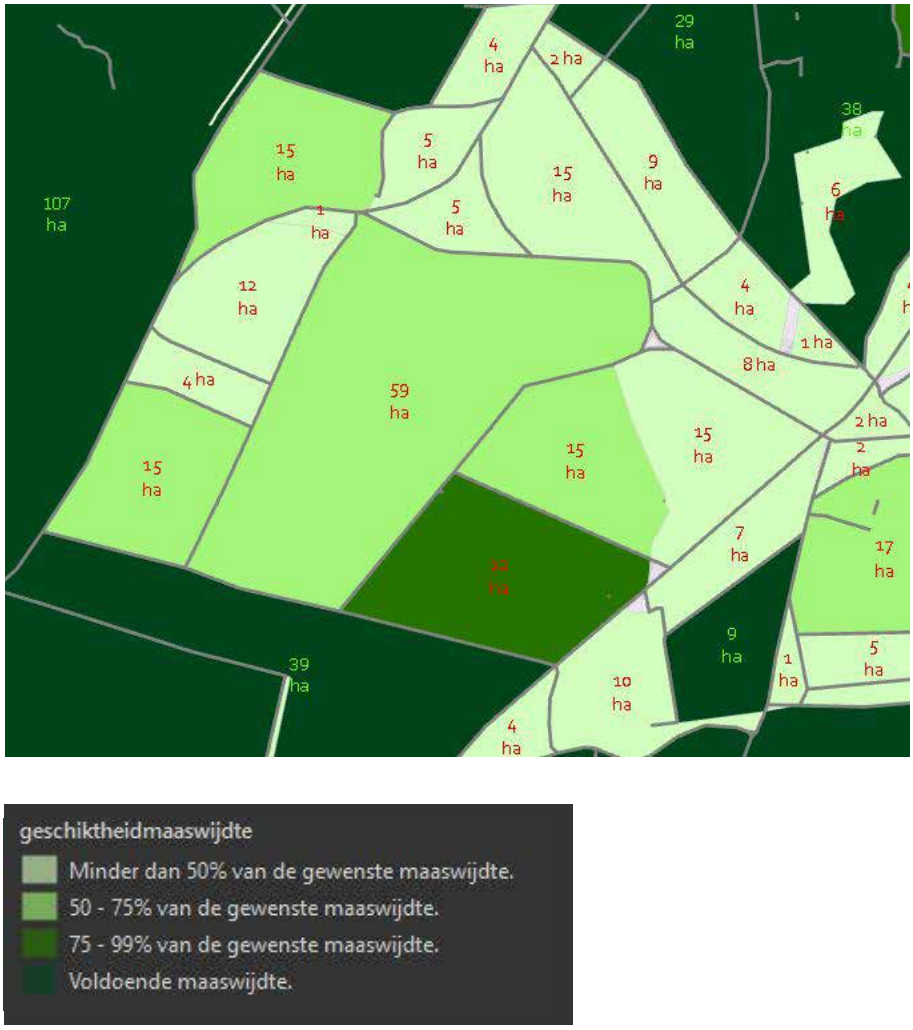
De ontwikkeling in populaties is altijd afhankelijk van meerdere factoren binnen en buiten het betreffende natuurgebied. Een directe koppeling tussen recreatiezoneringsmaatregelen en de aanwezigheid van soorten op de Veluwe zal dan ook niet altijd te leggen zijn en vraagt in elk geval om nauwkeurige interpretatie van de monitoringsgegevens. Het is verder belangrijk op te merken dat ecologische processen tijd kosten en dat resultaten vaak niet direct zichtbaar zijn.

Monitoring ontwikkeling maaswijdte

De maaswijdte is één van de centrale sturingsprincipes in de recreatiezoneringsmethodiek van de Veluwe. De maaswijdte geeft aan wat de dichtheid van paden in een terrein is en daarmee hoe groot de voor de natuur rustige kernen zonder menselijke betreding in een terrein zijn (zie ook uitleg in paragraaf 4.3).
De padendichtheid is op de Veluwe op veel plekken zeer groot, veel groter dan in veel andere Natura 2000-gebieden. Het fijnmazige padenpatroon is historisch gegroeid, onder andere vanuit voormalige bosaanleg en -exploitatie. Ook zijn er door de jaren heen veel informele olifantenpaadjes ontstaan, bijvoorbeeld door herhaaldelijke menselijke betreding van wildpaden. Tijdens het planvormingsproces is voor een groot deel van de Veluwe het actuele padenpatroon in kaart gebracht en berekend wat de maaswijdte in de verschillende terreinen is. Hiermee is voor de maaswijdte een goede indicatie van de nulsituatie verkregen.

< Inhoudsopgave

Op basis van dit Recreatiezoneringsplan zullen aanpassingen gedaan worden in het padenpatroon. Door in beeld te brengen hoe het padenpatroon zich ontwikkelt, kan ook inzicht verkregen worden in de ontwikkeling van de maaswijdte en daarmee in rust en ruimte voor de natuur. Bij het aflopen van het eerste Beheerplan Natura 2000 Veluwe, in 2023 of 2024, zal de maaswijdte opnieuw in beeld gebracht worden. Op basis daarvan kan beoordeeld worden of de maaswijdte zich ontwikkelt in lijn met de visie zoals vastgelegd in dit Recreatie–zoneringsplan. De provincie organiseert de monitoring van de maaswijdte, de terreineigenaren leveren de daarvoor benodigde gegevens.



Voorbeeld van een maaswijdte geschiktheidskaart voor een willekeurig deel van de Veluwe, stand van zaken medio 2021

< Inhoudsopgave

Monitoring ontwikkeling recreatief gebruik
Om uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit van de recreatiezonering is het goed ook zicht te hebben op de ontwikkeling van het recreatief gebruik van de Veluwe. Er zijn twee aspecten die van belang zijn om te monitoren: 1) drukte en 2) waardering van recreanten.

Ad 1. Monitoring drukte
Is het daadwerkelijk rustig op de plekken waar en momenten wanneer de natuur minder verstoring kan verdragen? Dit is een kernvraag om inzicht te krijgen in de effectiviteit van de genomen zonerings-maatregelen. Om dit in beeld te krijgen, wordt op geselecteerde locaties de drukte gemonitord. Zo wordt een beeld verkregen van het totale aantal bezoekers en van piekdrukte in de terreinen. Hiervoor kan op dit moment eveneens gebruik worden gemaakt van de data uit de Druktemonitor Gelderland.

Ad 2. Monitoring waardering recreanten
De recreatiezonering beoogt ook bij te dragen aan een betere belevingskwaliteit van de Veluwe, bijvoorbeeld door bezoekers te geleiden naar plekken met een hoge belevingswaarde of door conflicterend gebruik van paden en routestructuren te verminderen (scheiden van gebruikersgroepen). In dit licht is het interessant om in kaart te brengen hoe de waardering van bezoekers over hun bezoek aan de Veluwenatuur zich ontwikkelt. Over de inrichting en uitvoering van deze monitoring worden afspraken gemaakt met de partijen die samen uitvoering geven aan de VeluweAgenda.

(Tussentijdse) evaluatie van het Recreatiezoneringsplan
Het is belangrijk dat de uitvoering en de resultaten van het Recreatiezoneringsplan geëvalueerd worden. De samenwerking in recreatiezonering is nieuw en de ervaring met zoneringsmaatregelen is nog beperkt. Het is niet ondenkbaar dat de samenwerkende partijen gaandeweg tot de conclusie komen dat bijsturing gewenst is, in de visie (kaartbeeld) en/of in de aanpak (maatregelprogramma).

Evaluatie en eventuele bijstelling van de recreatiezonering worden in de tijd gekoppeld aan evaluatie-momenten van het Beheerplan Natura 2000 Veluwe: over ca. 2,5 jaar aan het einde van de eerste beheerplan-periode en dan weer drie jaar later in het midden van de tweede beheerplanperiode bij de tussentijdse evaluatie van het beheerplan. De provincie neemt het initiatief tot de evaluatie en zorgt dat deze uitgevoerd wordt.

Monitoringsgegevens kunnen dienen als inhoudelijke input voor de evaluatie, maar zullen mogelijk niet altijd op het gewenste moment of het gewenste niveau beschikbaar zijn. Expert judgement, de expertise en ervaringen van terreineigenaren op de Veluwe, zijn ook van groot belang e voor een goede beoordeling van de voortgang in en de resultaten van de recreatiezonering.

9.4 Communicatie
Recreatiezonering is nodig om de natuur op de Veluwe te kunnen beschermen en tegelijkertijd voor recreanten toegankelijk te houden (vandaag, morgen en de volgende jaren). Een essentie daarbij is, zoals eerder genoemd, het “geleiden en verleiden” van mensen naar de plekken waar de natuur dat het beste kan hebben.
In combinatie met het juiste gedrag (op de aangewezen paden blijven, honden aanlijnen, alleen met toegestane vervoermiddelen de natuur in, etc.) neemt de druk op de kwetsbare delen van de Veluwe af. Effectieve recreatiezonering vraagt dus iets van het gedrag van de recreant. Voor balans tussen recreatie en natuurbehoud is respectvolle omgang met de natuur noodzakelijk.

Met dit Recreatiezoneringsplan wordt daarom niet alleen ingezet op fysieke maatregelen maar ook op communicatie. Daarbij zijn drie kernwoorden van toepassing:
- Bewustwording: Uitleg over de effecten van menselijke aanwezigheid op overlevingskansen voor specifieke soorten.
- Gedragsbeïnvloeding: Informatie die er op is gericht dat mensen zich aan de openstellingsregels houden.
- Draagvlak voor lokale veranderingen: Uitleg over te nemen zoneringsmaatregelen, de beoogde werking ervan en de alternatieven die er worden geboden.

Deze communicatieopgave is een gezamenlijke opgave voor de partijen die aan het Recreatiezoneringsplan hebben gewerkt. Elke organisatie neemt daar vanuit de eigen positie, doelgroepen, taakinhoud en communicatiemiddelen een verantwoordelijkheid in. De komende jaren vraagt dit voortgaande samenwerking langs twee sporen:
1 Publiekscampagnes gericht op de omgang van met de kwetsbare natuur. Een voorbeeld hiervan op nationaal niveau is de campagne “Kraamkamer van de natuur” door de terreinbeherende organisaties.
2 Uitvoeringscommunicatie in de natuurterreinen bij implementatie van zoneringsmaatregelen.

Beide sporen vragen regie en afstemming in strategie en uitvoering.

< Inhoudsopgave

9.5 Aandachtspunten voor de toekomst

Om binnen de gestelde termijn te komen tot een breed gedragen en goed afgestemd Recreatiezoneringsplan is door alle betrokken partijen een grote hoeveelheid werk verricht. De complexiteit van de opgave was groot en de tijdsdruk aanzienlijk. De beschikbare capaciteit van de betrokken partners is in het planproces maximaal benut. Het resultaat, in de vorm van voorliggend Recreatiezoneringsplan, is een flinke stap op weg naar een Veluwe die zowel voor natuur als voor recreanten beter is ingericht. Tegelijkertijd is het ook belangrijk om te realiseren dat in het achterliggende proces nog niet alle aspecten volledig/voldoende aan bod zijn geweest. Een aantal onderwerpen vraagt nog om aandacht en om verdere uitwerking in samenspraak met de betrokken partijen op de Veluwe. De conclusies daaruit kunnen direct landen in beleid en uitvoering van de betrokken terreineigenaren, meegenomen worden in aanvulling op/actualisatie van het Recreatiezoneringsplan, of een plek krijgen in andere projecten/programma's op de Veluwe. Onderwerpen die, voor een goede balans tussen recreatie en natuur, in elk geval nog verder uitgewerkt moeten worden zijn:

1 Loslopen van honden op de Veluwe
2 Terreinfietsen (MTB, gravelbiking)
3 Afstemming openstellingsbeleid
4 Evenementenbeleid
5 Openbare (zand)wegen
6 Toezicht en handhaving
7 Samenwerking met Defensie

9.5.1 Loslopen van honden op de Veluwe

Bij het loslopen van honden gaat het om twee verschillende zaken. Ten eerste om loslopende honden op delen van de Veluwe waar een aanlijngebod geldt. Hierbij gaat het vooral om het naleven van geldende regels. En ten tweede om de aangewezen hondenloslooopterreinen binnen het Natura 2000-gebied. Hier mogen honden loslopen, maar voor een aantal van de hondenloslooopterreinen speelt wel de vraag of ze op de juiste plek liggen.

<u>Loslopende honden waar een aanlijngebod geldt</u>
Terreineigenaren en -beheerders constateren dat de naleving van aanlijngeboden nog veel te wensen overlaat. Het is helaas geen zeldzaamheid dat recreanten hun honden laten loslopen op plekken waar dat niet mag. Soms gebeurt dat omdat er (net) buiten de grenzen van het hondenloslooopterrein niet aangelijnd wordt, soms ook op plekken waar helemaal geen sprake is van een hondenlosloopzone. Op sommige plekken op de Veluwe geldt dat honden, onder appèl van hun 'baasje' mogen loslopen op de paden maar niet naar de buiten. In de praktijk blijkt dit vaak lastig.

Het laten loslopen van honden op plekken die daarvoor niet bedoeld zijn, heeft negatieve effecten op de natuur en leidt regelmatig tot conflicten met andere recreanten. Het verbeteren van de naleving van de regels vraagt om goede communicatie, zodat mensen weten waar en waarom honden aan de lijn moeten, en om toezicht en handhaving als hondenbezitters de regels desondanks overtreden.

<u>Hondenloslooopterreinen</u>
De Veluwe kent zo'n 50 door de terreineigenaar aangewezen hondenloslooopterreinen. Veel van deze hondenlosloopgebieden zijn al geruime tijd als zodanig in gebruik. De drukte op en rondom een deel van deze terreinen is de laatste jaren flink toegenomen, volgens de eigenaren/-beheerders. Dit heeft mogelijk te maken met een toename in het aantal honden (de hondenpopulatie in Nederland steeg recent naar 1,9 miljoen) en met het grotere aantal honden-uitlaatservices. Beheerders signaleren bovendien dat de grenzen van de hondenloslooopterreinen niet overal goed in acht genomen worden en dat het loslopen 'uitwaaiert'.

Mede op basis van recente inzichten over de verstoringsimpact van loslopende honden, komt de vraag naar voren of hondenlosloop in deze omvang nog passend is op de Veluwe. Terreineigenaren stellen zich daarbij ook vragen over de lange termijn. Hoe, gezien de kwetsbare toestand van de natuur, om te gaan met de behoefte aan mogelijkheden voor hondenlosloop in de komende 10 jaar?

In het kader van dit Recreatiezoneringsplan wordt al gekeken hoe om te gaan met enkele specifieke honden-loslooopterreinen. Denkrichtingen zijn: zoeken naar alternatieven, aanpassen van de omvang en tijdelijke aanlijngeboden in het broedseizoen. De partners zijn echter van mening dat het goed is om, gezamenlijk en onder regie van de provincie, nog wat scherper te kijken naar de actuele aanwezigheid en verdeling van hondenloslooopterreinen over het Natura 2000-gebied. Liggen ze op de juiste plek in relatie tot natuur, staat de verdeling van hondenloslooopterreinen over de Veluwe in verhouding tot het gebruik daarvan, etc.? Vervolgens moet in samenspraak gekeken worden naar de toekomstige ontwikkeling van hondenlosloop–

< Inhoudsopgave

terreinen op de Veluwe en naar (de ontwikkeling van) eventuele alternatieve locaties buiten de Natura 2000-begrenzing. Hiervoor is ook een onderzoeksmaatregel opgenomen in het maatregelprogramma dat uitvoering geeft aan dit Recreatiezoneringsplan.

9.5.2 Terreinfietsen: MTB en gravelbiking

Het fietsen op de Veluwe ziet er nu heel anders uit dan zo'n 10 jaar geleden door de introductie van de e-bike, de toename van het aantal mountainbikers[7] en de opkomst van de gravelbike. Mobiele applicaties zoals Strava hebben er bovendien toe geleid dat 'officieuze' routes, eens gefietst en gedeeld, door vele andere recreanten navolging kunnen krijgen.

Het veranderde fietsgebruik stelt terreineigenaren voor de nodige uitdagingen. Wandelaars ervaren de in hoog tempo langs 'flitsende' fietsers al storend en er komen met regelmaat klachten binnen over confrontaties tussen fietsers en wandelaars. Paden die daarvoor niet aangelegd zijn, hebben veel te lijden van intensief fietsverkeer. En de toenemende aantallen terreinfietsers (niet zelden grote groepen) leiden tot extra verstoring (optische verstoring, geluid en aanrijdingen) van kwetsbare natuur. Tegelijkertijd is er een grote groep gebruikers die de Veluwe graag met de terreinfiets wil verkennen en beleven. Deze behoefte vraagt aandacht. Omdat de actieradius van terreinfietsers relatief groot is, is afstemming tussen meerdere terreineigenaren nodig om te komen tot een kwalitatief goed netwerk waarin confrontaties met andere gebruikersgroepen vermeden worden en dat tegelijkertijd optimaal rekening houdt met de vereisten vanuit natuurbescherming.

Het Routebureau Veluwe ontwikkelt en beheert de Veluwebrede routenetwerken. Het Routebureau heeft een moutainbikevisie opgesteld, waarin gekeken is naar de ligging van kwetsbare gebieden (recreatiezoneringskaart), scheiding van overige recreantengroepen en het bieden van de beste beleving voor de terreinfietser. Realisatie van de visie ligt bij gemeenten, (andere) terreineigenaren en Routebureau.

9.5.3 Afstemming openstellingsbeleid

Een goede recreatieve zonering kan niet zonder heldere toegangsregels. De toegangsregels van de diverse terreinbeheerders op de Veluwe verschillen. Bij de één mag je bijvoorbeeld op alle paden wandelen én fietsen, bij de ander mag fietsen alleen op daarvoor aangewezen fietspaden en -routes. De recreant is zich lang niet altijd bewust bij welke eigenaar hij/zij nu door de natuur wandelt/fietst en welke specifieke regels op dat terrein gelden. Het gros van de in het recreatiezoneringsproces betrokken terreineigenaren geeft aan eenduidigheid in toegangsregels belangrijk te vinden om zo te komen tot beter naleefgedrag en om, indien nodig, toezicht en handhaving te vergemakkelijken. De eerste onderlinge gesprekken hierover zijn gevoerd. Terreineigenaren werken aan afspraken over eenduidige openstellingsregels.

9.5.4 Geharmoniseerd evenementenbeleid

In het Natura 2000-gebied worden uiteenlopende activiteiten en evenementen georganiseerd. Dit varieert van kleinschalige natuureducatie activiteiten van de terreineigenaren zelf, tot grootschalige sportevenementen en een internationale 'happening' als Airborne. Terreineigenaren signaleren dat evenementen en activiteiten de laatste jaren talrijker en grootschaliger zijn geworden. Soms zijn evenementen jaren geleden kleinschalig begonnen, maar hebben ze zich inmiddels doorontwikkeld tot activiteiten van serieuze omvang. Dit heeft impact, niet alleen op de natuur maar ook op andere bezoekers.

Op Veluwe-niveau is er geen totaaloverzicht van evenementen die op jaarbasis in het Natura 2000-gebied plaatsvinden. In lijn hiermee zijn er zorgen over de cumulatieve effecten die evenementen hebben op de kwaliteit van de Veluwe-natuur. Ook wordt geconstateerd dat initiatiefnemers 'rond shoppen' over de Veluwe: als één eigenaar geen toestemming geeft, dan wordt het op een naburig terrein nog eens geprobeerd. Dit wordt mede veroorzaakt doordat voor initiatiefnemers op dit moment vaak niet duidelijk is waar en wanneer een aanvraag voor een activiteit kansrijk is en waar en wanneer niet.

Bij terreineigenaren bestaat behoefte aan meer onderlinge afstemming over het beleid voor activiteiten en evenementen in de verschillende zones. Men ziet voor zich dat er gezamenlijke aanknopingspunten komen voor een toetsingskader voor activiteiten en evenementen die duidelijkheid geven aan terreineigenaren én aan initiatiefnemers. Daarbij moet de koppeling met de Wet natuurbescherming en met de verschillende zones (A t/m D*) goed gelegd worden. Met het oog hierop is een regierol voor de provincie weggelegd.
De uitwerking van het gezamenlijke kader voor activiteiten en evenementenbeleid is opgenomen als onderzoeksmaatregel in het maatregelprogramma van dit Recreatiezoneringsplan.

7 De coronapandemie heeft hieraan nog een extra impuls gegeven. Volgens VeiligheidNL werd er in 2019 11 miljoen uur gemountainbiked in Nederland tegen 5 miljoen uur in 2020.

< Inhoudsopgave

9.5.5 Openbare (zand)wegen

De verkeerssituatie op en rond de Veluwe is van invloed op de ontsluiting van natuurterreinen. De verkeers-situatie wordt echter niet automatisch geregeld met het Recreatiezoneringsplan. Dat is ook in lijn met het feit dat rondom wegen bredere afwegingen spelen dan de balans tussen natuur en recreatie. Het gaat ook om bereikbaarheid, doorstroming, verkeersveiligheid en leefomgevingskwaliteit. De bevoegdheid voor openbare wegen, uitgezonderd provinciale wegen, berust bovendien bij gemeenten. Zij voeren de regie op eventueel door te voeren aanpassingen. In het recreatiezoneringplan zijn wel (onderzoeks)maatregelen opgenomen die betrekking hebben openbare wegen. Het betreft hier veelal onverharde zandwegen die de natuurterreinen doorsnijden.

9.5.6 Toezicht en handhaving

Toezicht en handhaving zijn nodig om te zorgen dat gebruikers van de Veluwe zich houden aan de regels die gelden in de natuur. Goede naleving start met heldere communicatie en goede inrichting van de terreinen die bezoekers als vanzelf 'op het goede spoor zet', maar in sommige gevallen is daarnaast extra toezicht en handhaving vereist. Bijvoorbeeld bij nieuw genomen maatregelen, op specifieke piekmomenten of op plekken waar gebruikers herhaaldelijk in de fout gaan. In het maatregelprogramma recreatiezonering hebben eigenaren/beheerders aangegeven waar en wanneer extra toezicht en handhaving nodig zijn, om te zorgen dat de fysiek te nemen recreatiezoneringsmaatregelen (bijvoorbeeld een pad-afsluiting) in de praktijk ook effectief kunnen zijn.

Maatregelen op het vlak van toezicht en handhaving zullen in de periode 2022-2023 onderdeel vormen van het maatregelprogramma Recreatiezonering. Na deze periode moeten de aan recreatief gebruik gerelateerde toezichts- en handhavingsinspanningen onderdeel worden van het Handhavingsplan Veluwe. Met het opstellen van het nieuwe Handhavingsplan Veluwe wordt gestart in 2022.

9.5.7 Samenwerking met Defensie

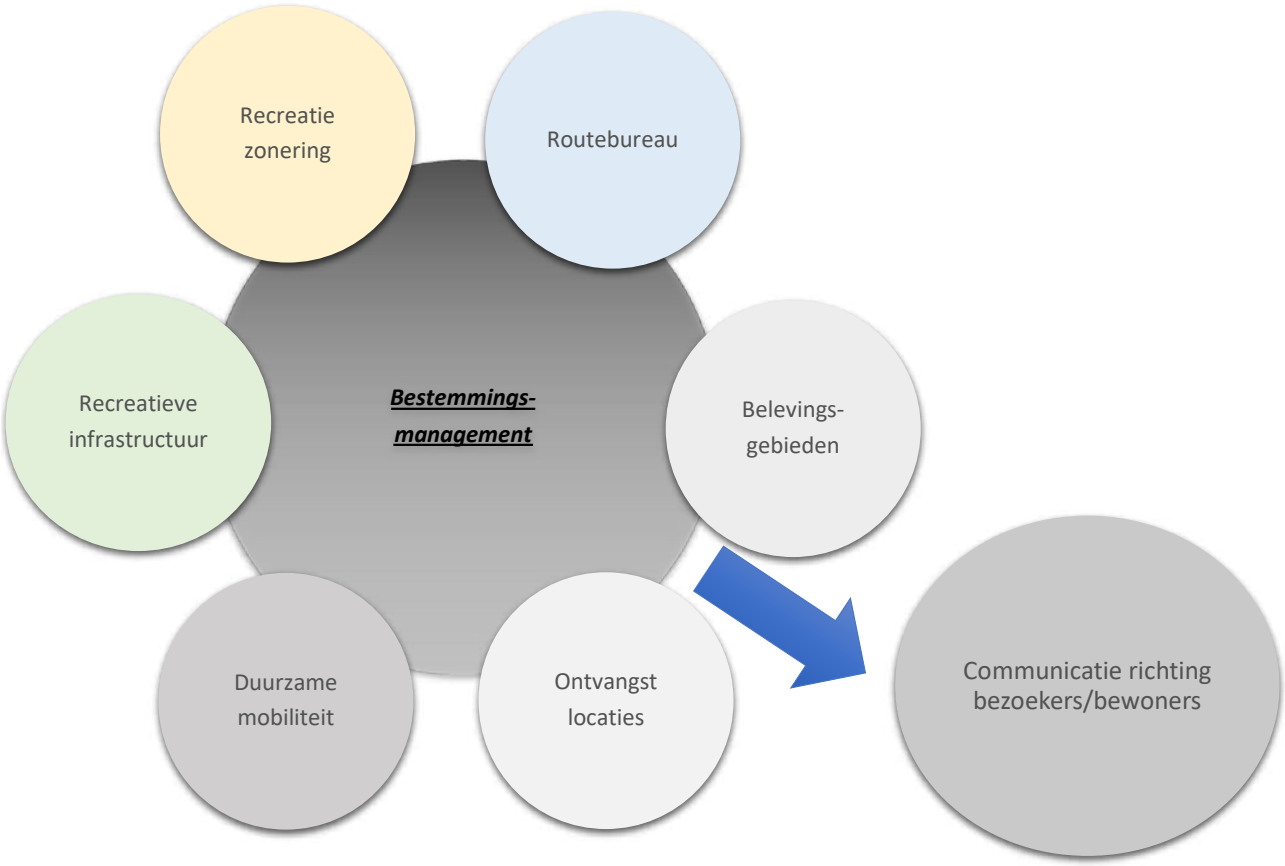
De Veluwe is niet alleen een populair gebied voor recreatie en toerisme. Het heeft ook een belangrijke functie als militair oefenterrein. Verschillende locaties zijn aangewezen als laagvlieggebied voor helikopters. Zowel de landmacht als de luchtmacht oefenen op en rond de zandverstuivingen en heidevelden, onder meer om situaties in woestijnomgevingen te simuleren. Militair gebruik vormt geen onderdeel van de recreatiezonering. Toch is aandacht voor militair gebruik belangrijk. De vraag dient zich namelijk aan of beperking van recreatie op bepaalde terreinen tijdens het broedseizoen wel zin heeft als er nog andere vormen van verstoring zijn. Naast de inzichten in de effecten van verstoring door recreatie is daarom kennis nodig van de impact van militair gebruik. Dit vraagt in eerste instantie inzicht in de feitelijke impact van militair gebruik op de verstoringsgevoelige (veelal als zone D, D* of C*) aangewezen delen van de Veluwe. Daar zal nader onderzoek naar worden gedaan.

< Inhoudsopgave

9.6 Blijvende samenwerking rondom recreatiezonering

Het samenwerken aan de recreatiezonering heeft een proces van bewustwording op gang gebracht bij de Veluwse gebiedspartijen en een brede groep betrokkenen. Het inzicht over de mogelijkheden voor een betere balans tussen natuur en recreatie en de samenwerking op dit vlak hebben een stevige impuls gekregen. Er is in kort tijd een enorme hoeveelheid werk verzet door alle betrokken partijen en veel bereikt. Het werk is echter nog niet af. Het feitelijke werk in de natuurterreinen moet zelfs nog beginnen. Het is cruciaal om de komende jaren in de implementatie en verdere uitwerking van de recreatiezonering samen op te blijven trekken. Het maatregelprogramma (zie bijlage 5) en de inhoud van dit hoofdstuk over uitvoering zetten hiervoor de agenda.

Ook de afstemming en samenwerking met parallelle programma's en initiatieven blijft de komende jaren van belang. Voor een goede (door)werking van de recreatiezonering is het essentieel dat de in dit plan neergelegde visie doorwerkt in bijvoorbeeld de Veluwe-op-1 programmalijn rondom bestemmingsmanagement en ontvangstlocaties, in de door het Routebureau Veluwe geregisseerde samenwerking rondom routestructuren en in een programma als Vitale Vakantieparken. Voor dit soort programma's en samenwerking geeft de recreatiezoneringskaart belangrijk input.



Figuur: Recreatiezonering is één van de inhoudelijk sporen die richting geeft aan bestemmingsmanagement (afbeelding Matthijs Bouwman, Veluwe-op-1)

< Inhoudsopgave

Bijlagen

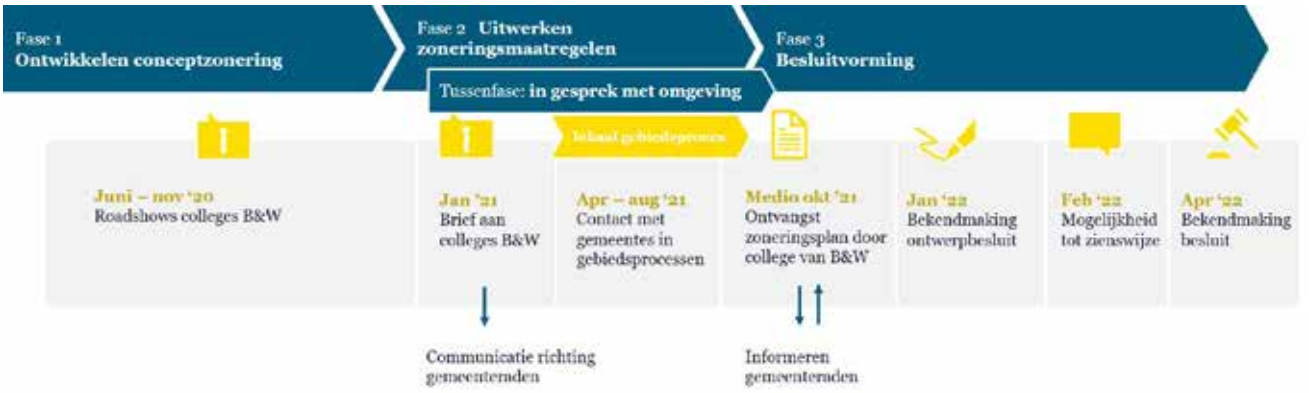
Bijlage 1:	Toelichting op betrokkenheid partners en stakeholders
Bijlage 2:	Toolbox recreatiezoneringsmethodiek
Bijlage 3:	Ecologische onderbouwing recreatiezonering
Bijlage 4:	Onderbouwing toeristisch-recreatieve kaarten
Bijlage 5:	Maatregeltabel

< Inhoudsopgave

Bijlage 1 Toelichting op betrokkenheid partners en stakeholders

Deze bijlage geeft een toelichting op de betrokkenheid van verschillende partners en stakeholders in de totstandkoming van het Recreatiezoneringsplan. Met schema's wordt inzichtelijk gemaakt hoe partijen in verschillende planvormingsfasen betrokken zijn. Voor de terreineigenaren (inclusief gemeenten met terreineigendom) is geen apart schema opgenomen, omdat zij in elke processtap een centrale rol gespeeld hebben.

Gemeenten (anders dan in de rol van terreineigenaar)



Figuur: Betrokkenheid gemeenten in het planvormingsproces

Bovenstaande figuur geeft de betrokkenheid van gemeenten weer. Het gaat hier om de publiek- en bestuurs-rechtelijke rol van gemeenten, en niet om hun rol als terreineigenaar. In de rol als terreineigenaar hebben gemeenten zelf invulling geven aan de recreatiezoneringskaart en aan de inventarisatie van te nemen maatregelen op de eigen terreinen.

Bewoners



Figuur: Betrokkenheid bewoners in het planvormingsproces

Bewoners waren soms betrokken op individueel niveau. In de meeste gevallen zijn echter bewonersplatforms en dorps- en wijkraden betrokken als vertegenwoordigers van deze groep. Daarnaast is veel geïnvesteerd in publiekscommunicatie via nieuwsbrieven, e-magazines, www.recreatiezoneringopdeveluwe.nl en social media om bewoners te informeren en te betrekken.

< Inhoudsopgave

Gebruikersgroepen



Figuur: Betrokkenheid gebruikersgroepen in het planvormingsproces

In paragraaf 3.1 was al te lezen dat het soort gebruikersgroepen op de Veluwe sterk uiteenloopt, van beoefenaars van een specifieke sport tot hondenbezitters of natuurliefhebbers. Voor de meeste gebruikersgroepen geldt dat zij zowel op koepelniveau betrokken zijn geweest, als via een lokale vertegenwoordiging in gebiedsprocessen.

Ondernemers



Figuur: Betrokkenheid ondernemers in het planvormingsproces

Ook voor ondernemers geldt dat betrokkenheid zowel individueel vorm kon krijgen, via ondernemersspreek-uren en gebiedsprocessen als via de koepelorganisaties.

Het is tot slot belangrijk om op te merken dat de betrokkenheid van de verschillende groepen niet per definitie ophoudt na afronding van de besluitvormingsfase, maar dat die door kan lopen in de uitvoeringsfase van het Recreatiezoneringsplan.

< Inhoudsopgave

Bijlage 2 Toolbox recreatiezoneringsmethodiek

Onderstaande tabel/toolbox geeft een instrumentele uitwerking van de zoneringsmethodiek. De tabel laat zien hoe de verschillende zones te typeren zijn en welk recreatief gebruik er gefaciliteerd wordt. De tabel is in dit opzicht niet uitputtend/limitatief. Er worden met enige regelmaat nieuwe recreatieve activiteiten ontwikkeld/aangeboden op de Veluwe. Daarvan zal apart bekeken moeten worden waar en wanneer ze passend zijn. Toepassing van de tabel vraagt maatwerk. Het is een instrument dat zorgt voor eenduidige toepassing van de zonering, maar soms kan om moverende redenen afgeweken worden.

	Zone A: Intensief recreatief gebruik	Zone B: Matig intensief recreatief medegebruik	Zone C: Rustig gebied met extensief recreatief medegebruik (verstorings-gevoelige soorten)	Zone C*: Rustig gebied met extensief recreatief medegebruik (zeer verstorings-gevoelige soorten)	Zone D: Rustig gebied geen/beperkt recreatief gebruik tijdens broedseizoen	Zone D*: Jaarrond afgesloten gebied
Karakteristiek	Poorten en ontvangst-locaties van de Veluwe met ruimte voor recreatieve activiteiten	Visitekaartje van de Veluwe. Overgangs-gebied van de recreatiezone naar de rustige Veluwe met matig intensief recreatief medegebruik	Natuur met rustige, extensieve recreatie. Stilte, ruimte en natuur spelen hier de hoofdrol	Natuur met rustige, extensieve recreatie. Stilte, ruimte en natuur spelen hier de hoofdrol	Afgesloten gebied tijdens de broedtijd	Jaarrond afgesloten gebied alleen toegankelijk onder begeleiding van de boswachter.
(N2000)-soorten	Algemene soorten als Grote bonte specht, Koolmees, Merel, Eekhoorn	Zwarte specht, Boomklever	Zwarte specht, Wespendief, Draaihals, Boommarter, Hazelworm, Dalkruid	Roodborsttapuit, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Zandhagedis, Hazelworm, Klokjesgentiaan, Rendiermos	Zwarte specht, Wespendief, Draaihals, Boommarter, Hazelworm, Dalkruid, Duinpieper, Tapuit, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Nachtzwaluw, Zandhagedis, Hazelworm, Klokjesgentiaan, Rendiermos	Zie kolom hiernaast. In aanvulling daarop: Orchideeën, Beenbreek, Edelhert, Wild zwijn
Motief-groep recreatie	Gezelligheid, eropuit, beweging, sport, kinder-activiteiten.	Beweging, sport, natuur-beleving, interesse, eropuit	Natuurbeleving, interesse, volledig opgaan in de natuur	Natuurbeleving, interesse, volledig opgaan in de natuur	Natuurbeleving	Natuurkennis en daaraan gerelateerde natuurbeleving
Typen recreatie	Wandelen, fietsen, paardrijden, ATB, hardlopen	Wandelen, fietsen, paardrijden, ATB, hardlopen	Wandelen, fietsen, paardrijden, ATB op gemarkeerde routes	Wandelen, fietsen, paardrijden, ATB op gemarkeerde routes	(Wandel) excursie met de boswachter	(Wandel) excursie met de boswachter
Buiten wegen en paden	Alleen met toestemming van beheerder	nee	nee	nee	nee	nee

< Inhoudsopgave

	Zone A: Intensief recreatief gebruik	Zone B: Matig intensief recreatief medegebruik	Zone C: Rustig gebied met extensief recreatief medegebruik (verstorings-gevoelige soorten)	Zone C*: Rustig gebied met extensief recreatief medegebruik (zeer verstorings-gevoelige soorten)	Zone D: Rustig gebied geen/beperkt recreatief gebruik tijdens broedseizoen	Zone D*: Jaarrond afgesloten gebied
Faciliteiten	TOP/ Transferium/ P-Veluwe, speelbos, kabouter-paden, uitkijktorens, bezoekers-centra, zoekgebied voor hondenlosloop, startpunt routes en ATB-tracks.	P-Veluwe, parkeerplaats, ATB-routes, wandel, fiets- en ruiterroutes, zoekgebied voor hondenlosloop.	Wandel, fiets- en ruiterroutes. Nog nader bepalen hoe het ATB gebruik geleid kan worden	Wandel, fiets- en ruiterroutes. Nog nader bepalen hoe het ATB gebruik geleid kan worden	geen	geen
Maaswijdte paden	nvt	> 5 ha	> 25 ha Op cultuur-historische landgoederen en kleinschalige natuur-terreinen wordt hiervan afgeweken	> 50 ha + 50% van omtrek zonder pad. Op cultuur-historische landgoederen en kleinschalige natuur-terreinen wordt hiervan afgeweken	100 ha	nvt
Activiteiten/ Evenementen	Ruimte voor onge-motoriseerde (sport)-activiteiten, en kleinschalige evenementen	Ruimte voor onge-motoriseerde (sport)-activiteiten	Alleen beperkt ruimte voor onge-motoriseerde (sport)-activiteiten buiten het broedseizoen	Alleen beperkt ruimte voor onge-motoriseerde (sport)-activiteiten buiten het broedseizoen	Excursies onder begeleiding. Ruimte voor onge-motoriseerde (sport)-activiteiten buiten het broedseizoen	Excursies onder begeleiding.
Openstelling	Tussen zonsopgang en zonsondergang. Beheerder kan uitzondering toestaan.	Tussen zonsopgang en zonsondergang	Tussen zonsopgang en zonsondergang	Tussen zonsopgang en zonsondergang	In het broedseizoen niet/beperkt, buiten het broedseizoen tussen zonsopgang en zonsondergang.	niet
Honden	In losloop-gebieden honden vrij	Honden in principe aangelijnd	Honden aangelijnd	Honden aangelijnd, soms geen toegang voor honden	Geen toegang in broedseizoen, daarbuiten alleen aangelijnd	Geen toegang voor honden
Motor-voer-tuigen*	Bij uitzondering voor ondersteuning evenementen (spullen brengen)	Alleen voor beheer en toezicht en (beperkt) voor excursies met de eigen boswachter.	Alleen voor beheer en toezicht en (beperkt) voor excursies met de eigen boswachter.	Alleen voor beheer en toezicht en (beperkt) voor excursies met de eigen boswachter.	Alleen voor beheer en toezicht en (beperkt) voor excursies met de eigen boswachter.	Alleen voor beheer en toezicht en (beperkt) voor excursies met de eigen boswachter.

< Inhoudsopgave

	Zone A: Intensief recreatief gebruik	Zone B: Matig intensief recreatief medegebruik	Zone C: Rustig gebied met extensief recreatief medegebruik (verstorings-gevoelige soorten)	Zone C*: Rustig gebied met extensief recreatief medegebruik (zeer verstorings-gevoelige soorten)	Zone D: Rustig gebied geen/beperkt recreatief gebruik tijdens broedseizoen	Zone D*: Jaarrond afgesloten gebied
Wet- en regelgeving	Natura 2000 (Wnb), gemeentelijke verordeningen.	Natura 2000/ Wet natuur-bescherming	Natura 2000/ Wet natuur-bescherming	Natura 2000/ Wet natuur-bescherming	Natura 2000/ Wet natuur-bescherming	Natura 2000/ Wet natuur-bescherming
Eerste aanspreek-punt	Beheerder	Beheerder	Beheerder	Beheerder	Beheerder	Beheerder

*Het gebruik van motorvoertuigen is in alle zones toegestaan ten behoeve van beheer (inclusief inventarisaties en monitoring) en ook voor excursies onder begeleiding van de boswachter. Motorvoertuigen worden alleen ingezet indien ongemotoriseerde alternatieven niet haalbaar zijn of tot nog meer verstoring zouden leiden.

< Inhoudsopgave

Bijlage 3 Ecologische onderbouwing recreatiezonering

Deze bijlage bevat gegevens die gebruikt zijn bij de ecologische onderbouwing van de recreatiezonering. Het gaat achtereenvolgens om:

A Kaart met de gewenste situatie voor de zeven verstoringsgevoelige vogelrichtlijnsoorten die op de Veluwe extra aandacht nodig hebben.
B Kaarten met aanwezigheid van geschikt leefgebied voor de zeven individuele verstoringsgevoelige vogelsoorten op de Veluwe, ingedeeld naar geschiktheidsklassen.
C Diagram met daarin de potentiële vogelstand op de Veluwe na het nemen van optimale zoneringsmaatregelen. Tabel met te verwachten populatie effecten van 'optimale vogelzonering'.
D Kaart met daarop de in het Natura 2000 Aanwijzingsbesluit vastgelegde 18 habitattypen die essentieel zijn voor de natuurlijke rijkdom van de Veluwe.
E Overzichtskaarten met hotspots en knelpunten voor reptielen op de Veluwe.

A Gewenste zonering verstoringsgevoelige vogelsoorten

Door een consortium bestaande uit Sovon Vogelonderzoek, Stichting Bargerveen en Bureau ZET is onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor soortherstel van zeven Vogelrichtlijnsoorten op de Veluwe, waarmee het op dit moment niet goed gaat (Sierdsema et. al, 2020, Natuurbeheer- en zoneringsmaatregelen voor zeven aangewezen vogelsoorten in Natura 2000-gebied Veluwe). In het kader van dit onderzoek is gekeken naar natuurherstelmaatregelen ten behoeve van de boomleeuwerik, draaihals, duinpieper, nachtzwaluw, tapuit, wespendief en zwarte specht en naar recreatiezoneringsmaatregelen voor deze verstoringsgevoelige vogelsoorten. Voor de zeven vogelsoorten is het gewenste niveau van rust in beeld gebracht op basis van de beschikbare kennis over de verstoringsgevoeligheid en vervolgens gekeken waar die rustige zones gecreëerd moeten worden op basis van het historische en actuele voorkomen van deze vogelsoorten op de Veluwe.

De kaart op de volgende bladzijde geeft een overzicht van de gewenste zonering voor de zeven vogelsoorten gezamenlijk. Kaarten voor de individuele soorten vindt u daaronder.

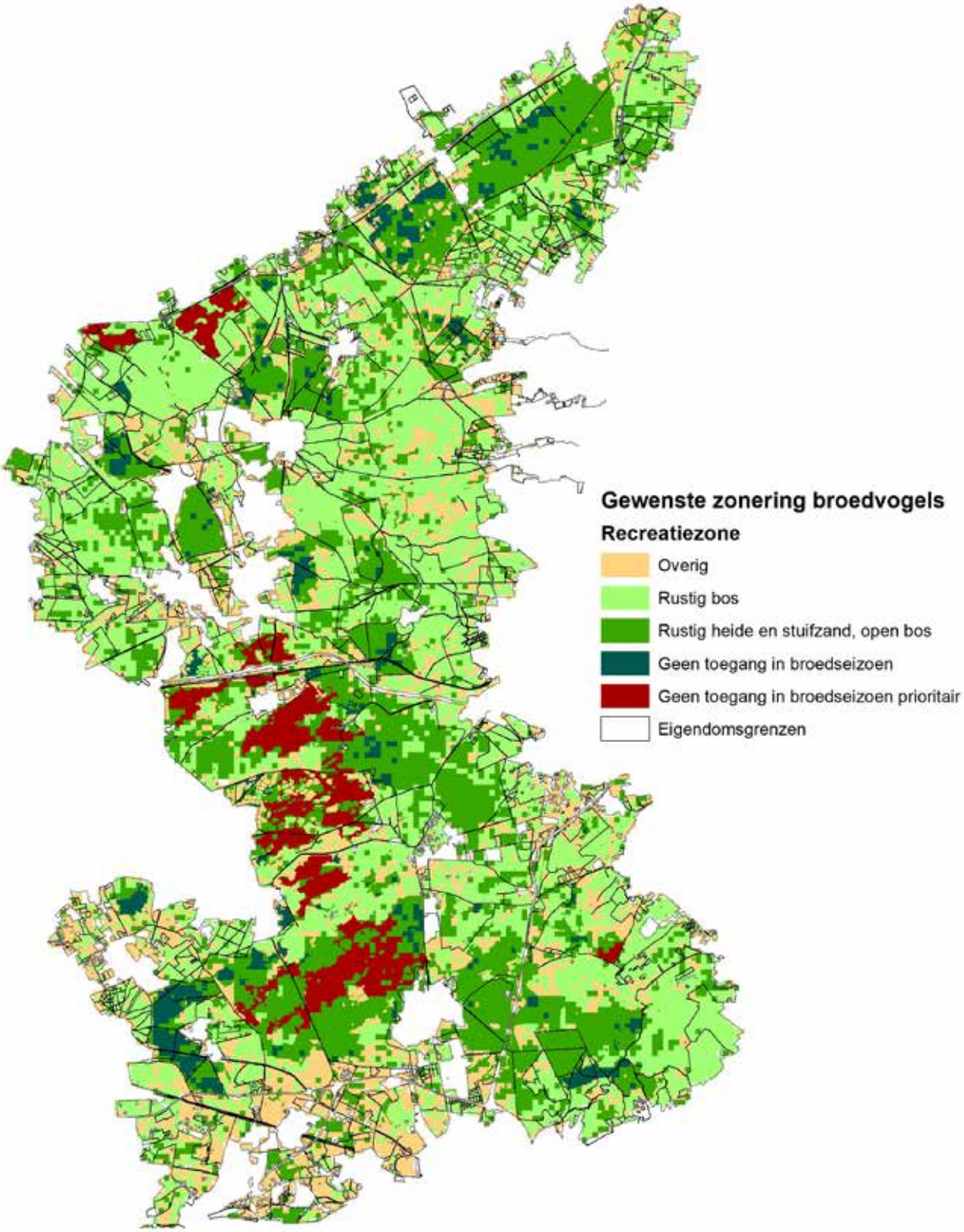
Legenda Gewenste zonering broedvogels:

Niet-toegankelijk in het broedseizoen:
- maaswijdte paden van 100 ha of meer
- gebieden zonder paden niet toegankelijk in broedseizoen

Rustige heide, stuifzand en open bos:
- alleen extensieve dagrecreatie
- geen paden langs > 50% van de bosranden
- maaswijdte paden van 25 ha of meer

Rustig bos:
- alleen extensieve dagrecreatie
- maaswijdte paden van 25 ha of meer

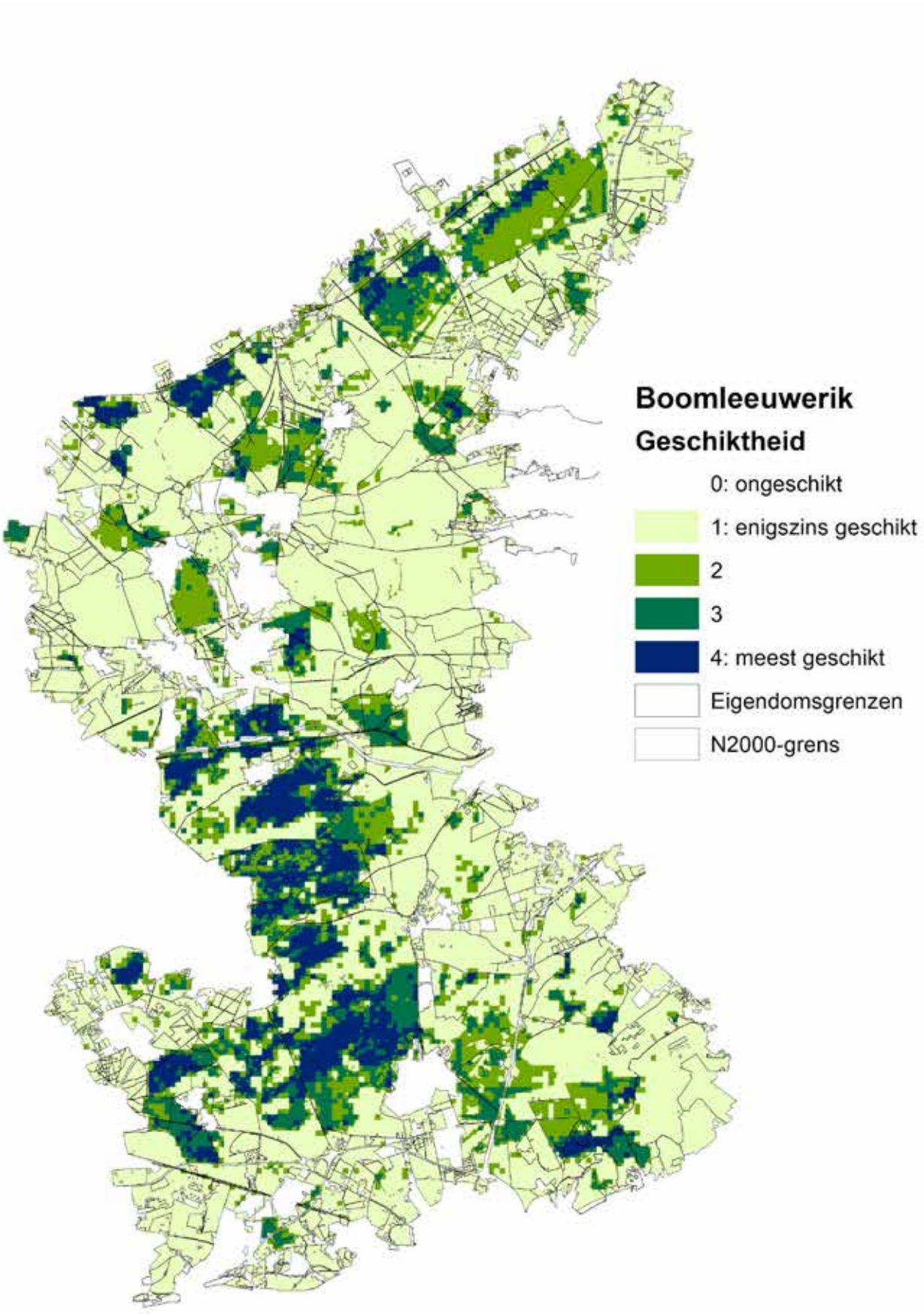
< Inhoudsopgave



Figuur: Totaalbeeld gewenste zonering uitgaande van leefgebied en verstoringsgevoeligheid zeven vogelsoorten (Sovon).

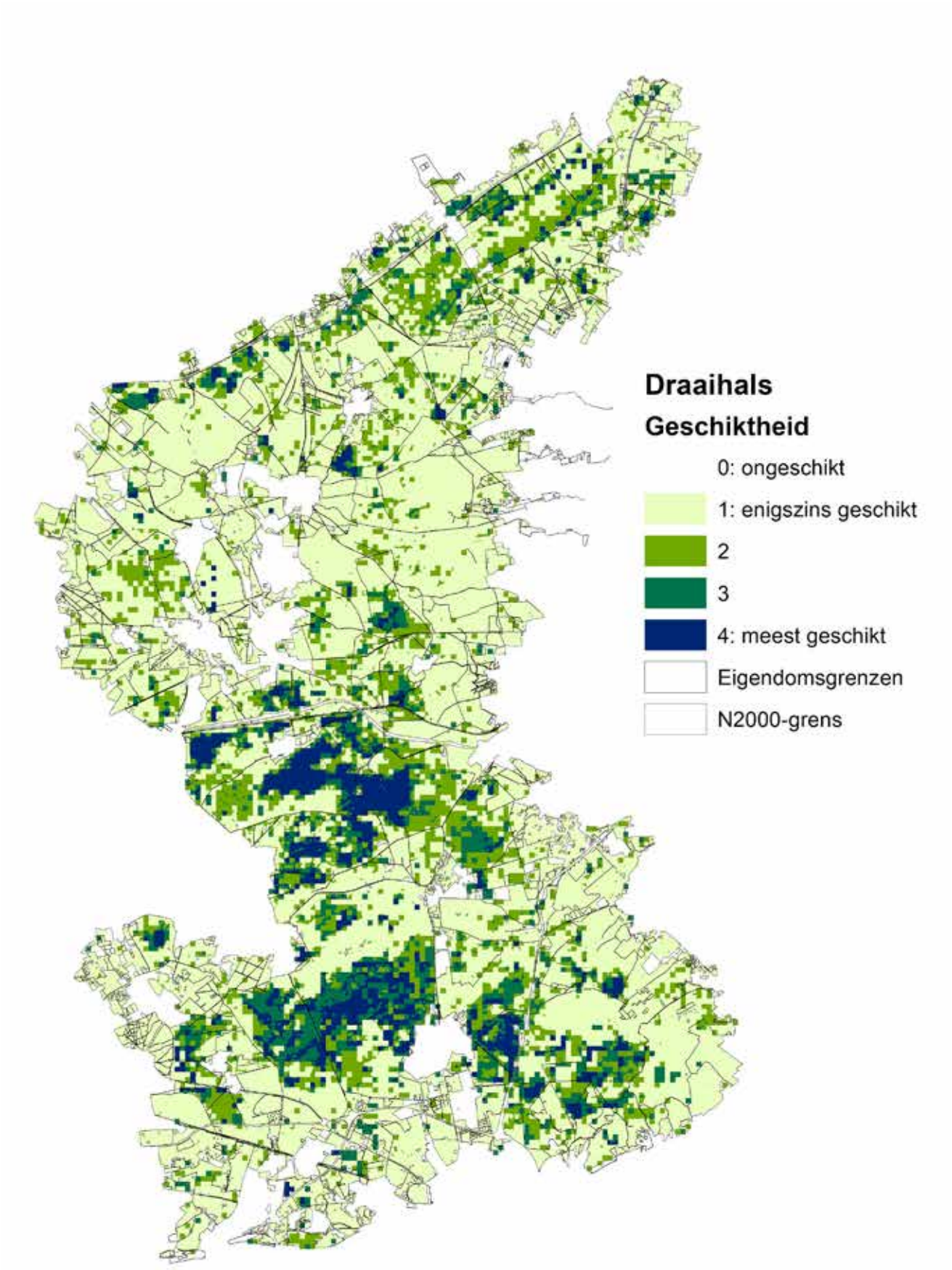
< Inhoudsopgave

B Aanwezigheid geschikt leefgebied verstoringsgevoelige vogelsoorten Veluwe



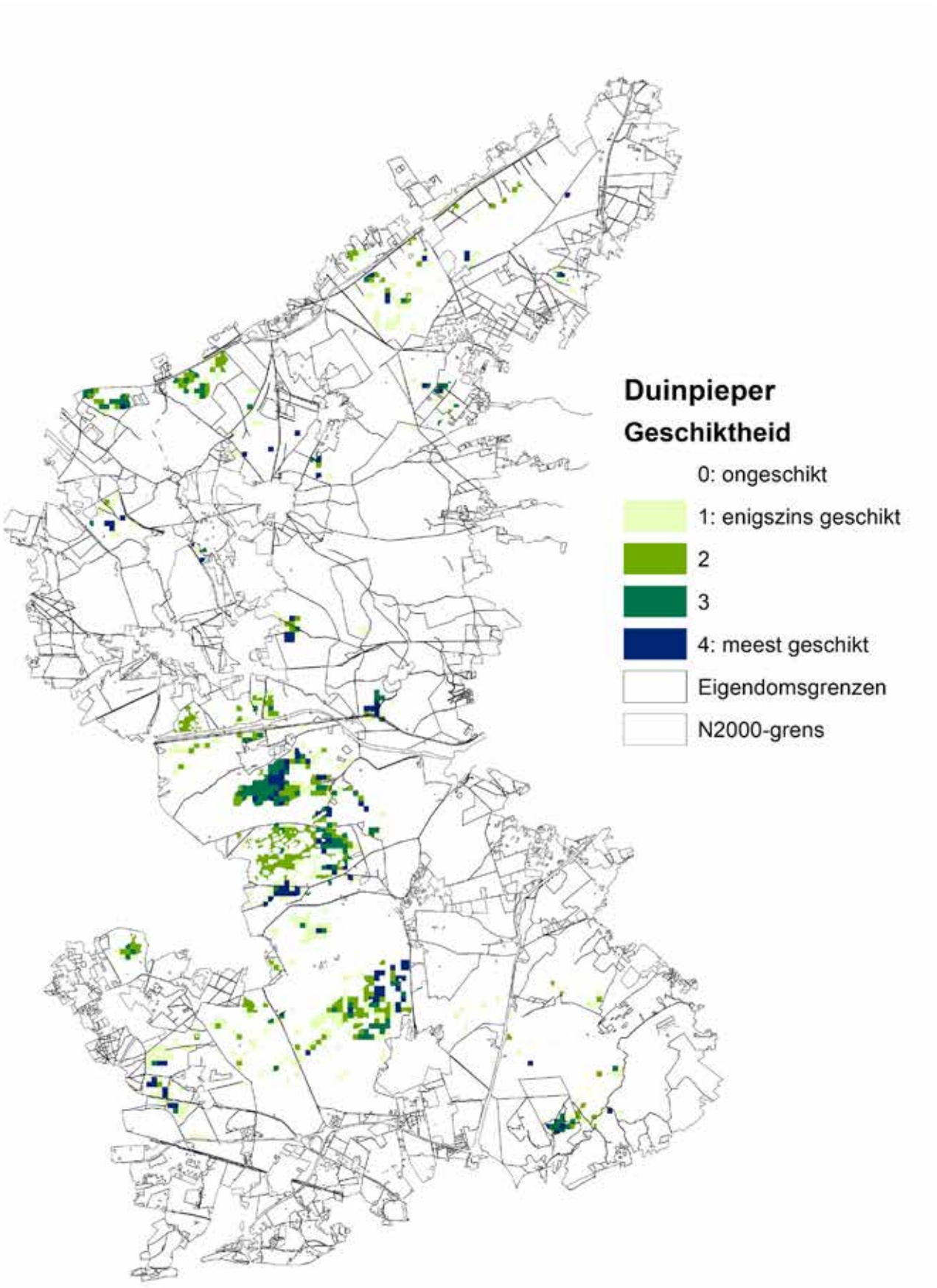
Figuur: Ligging leefgebied boomleeuwerik naar geschiktheidsklasse (Sovon)

< Inhoudsopgave



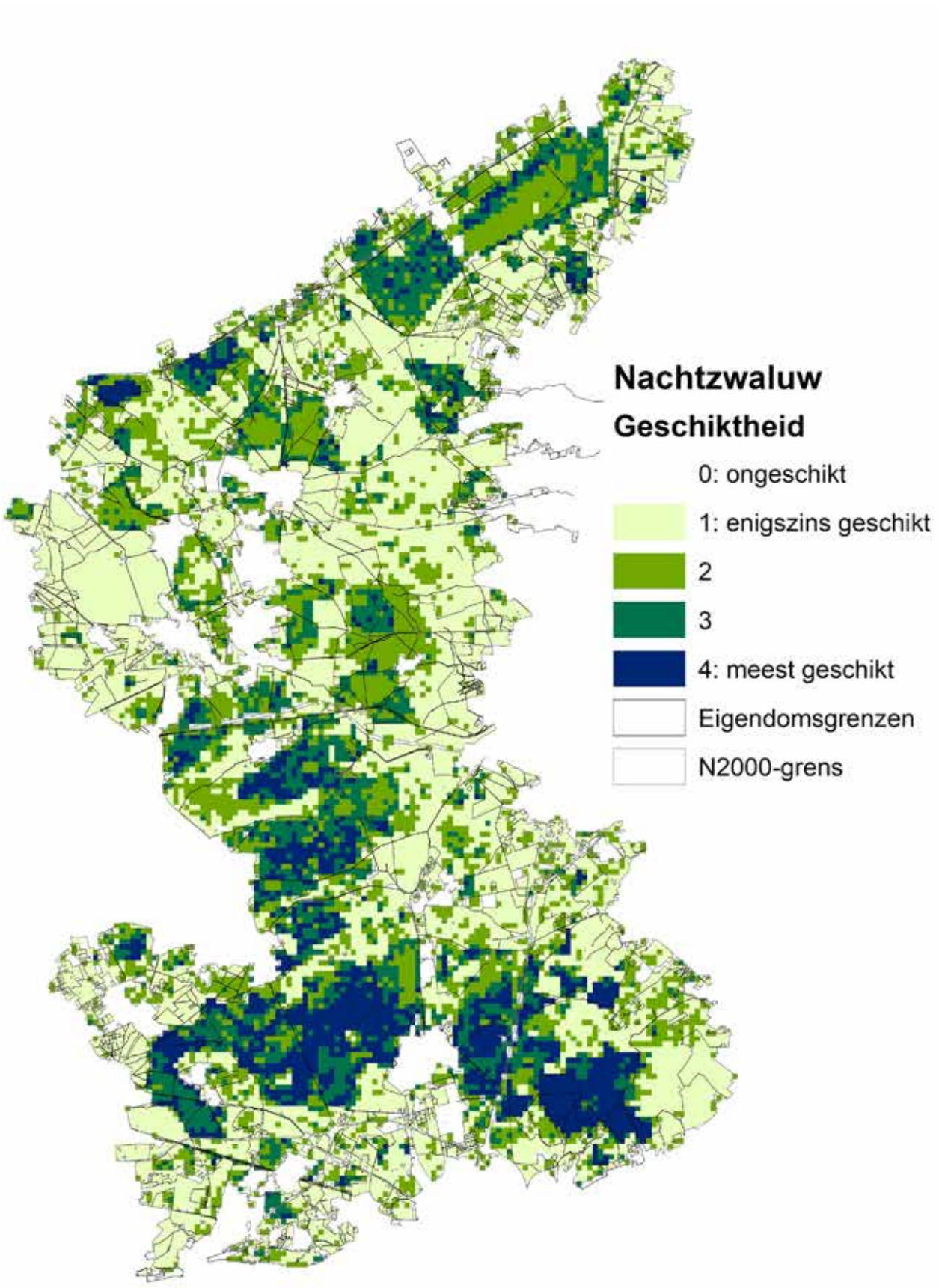
Figuur: Ligging leefgebied draaihals naar geschiktheidsklasse (Sovon)]

< Inhoudsopgave



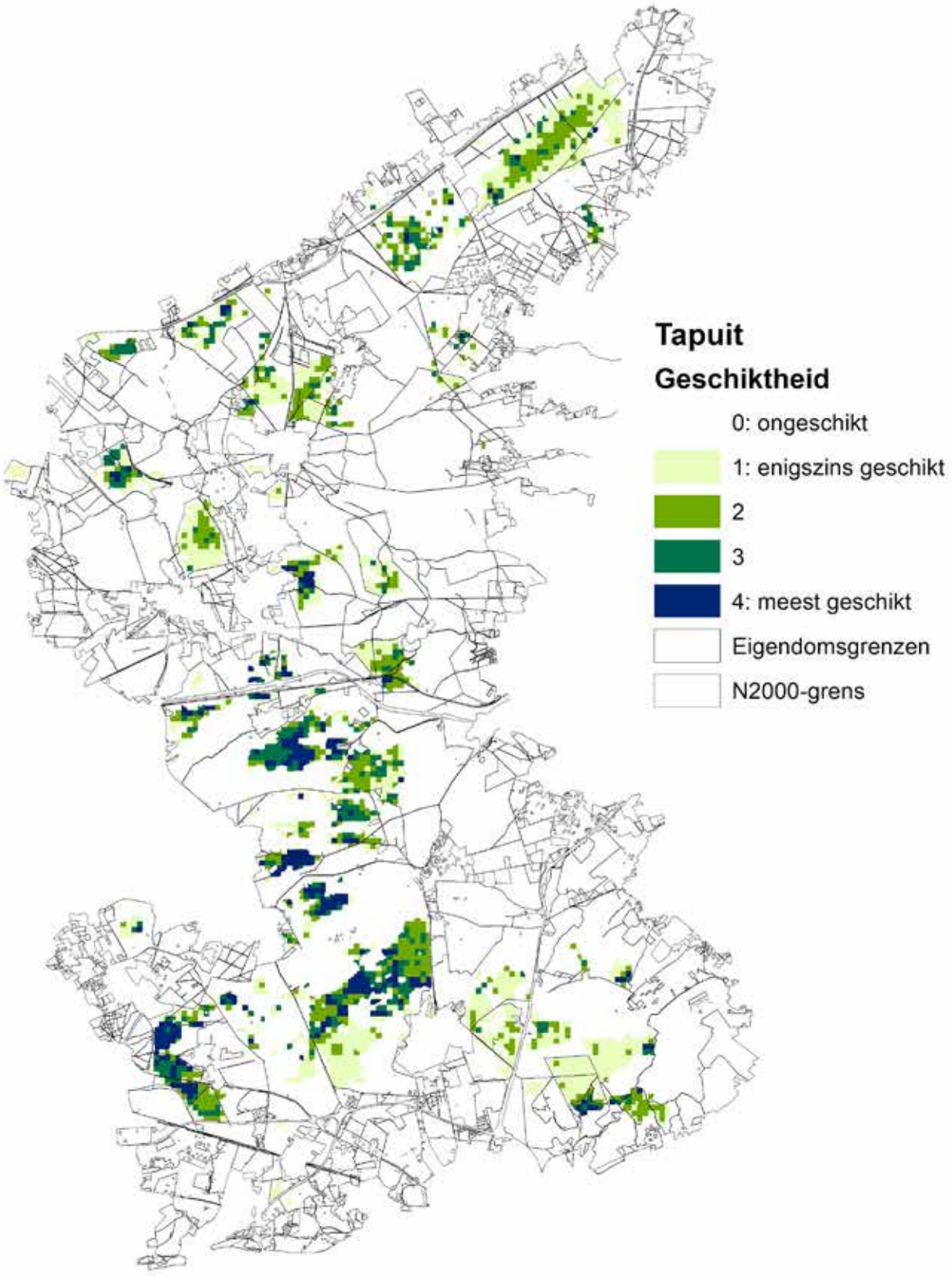
Figuur: Ligging leefgebied duinpieper naar geschiktheidsklasse (Sovon)

< Inhoudsopgave



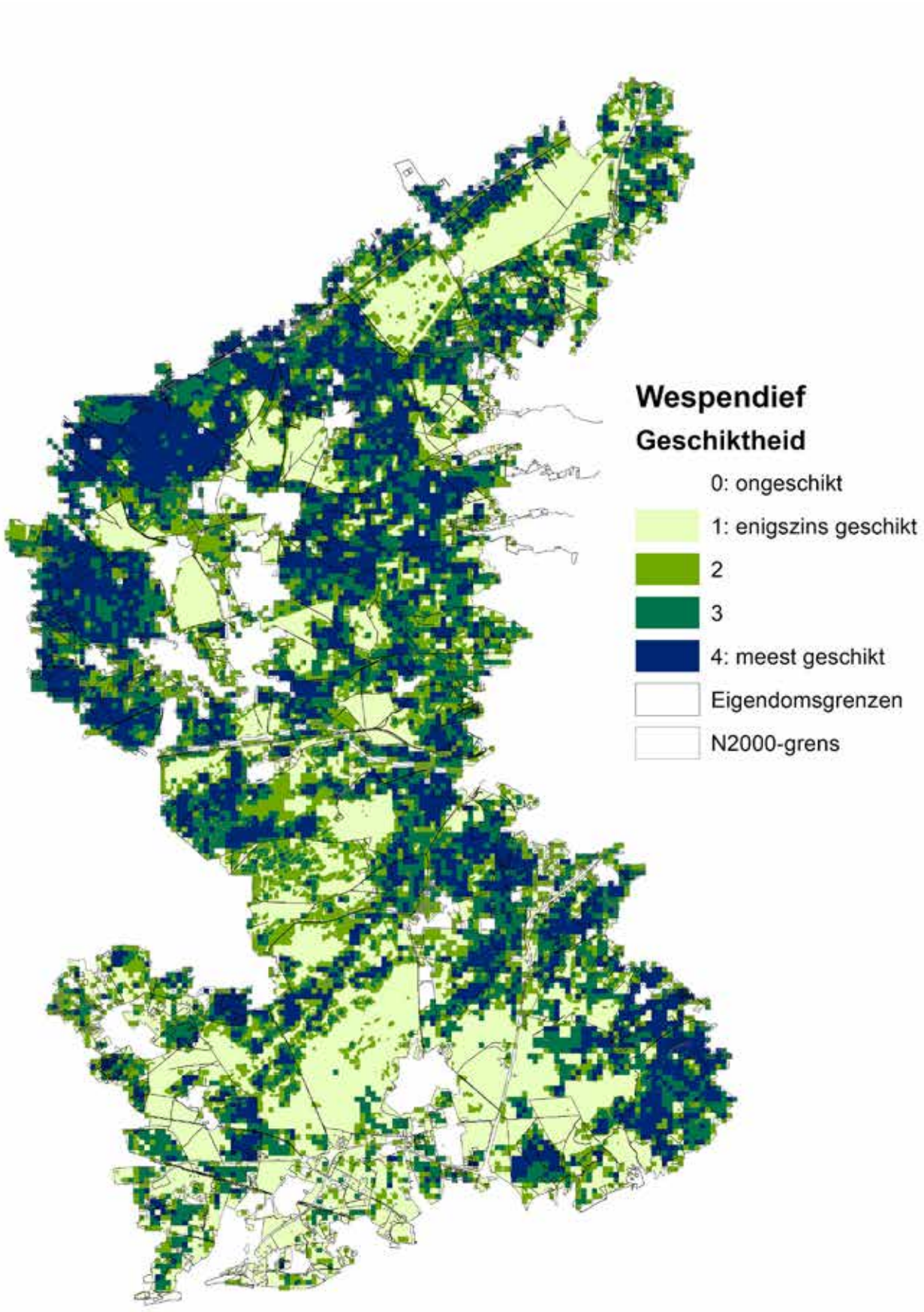
Figuur: Ligging leefgebied nachtzwaluw naar geschiktheidsklasse (Sovon)

< Inhoudsopgave



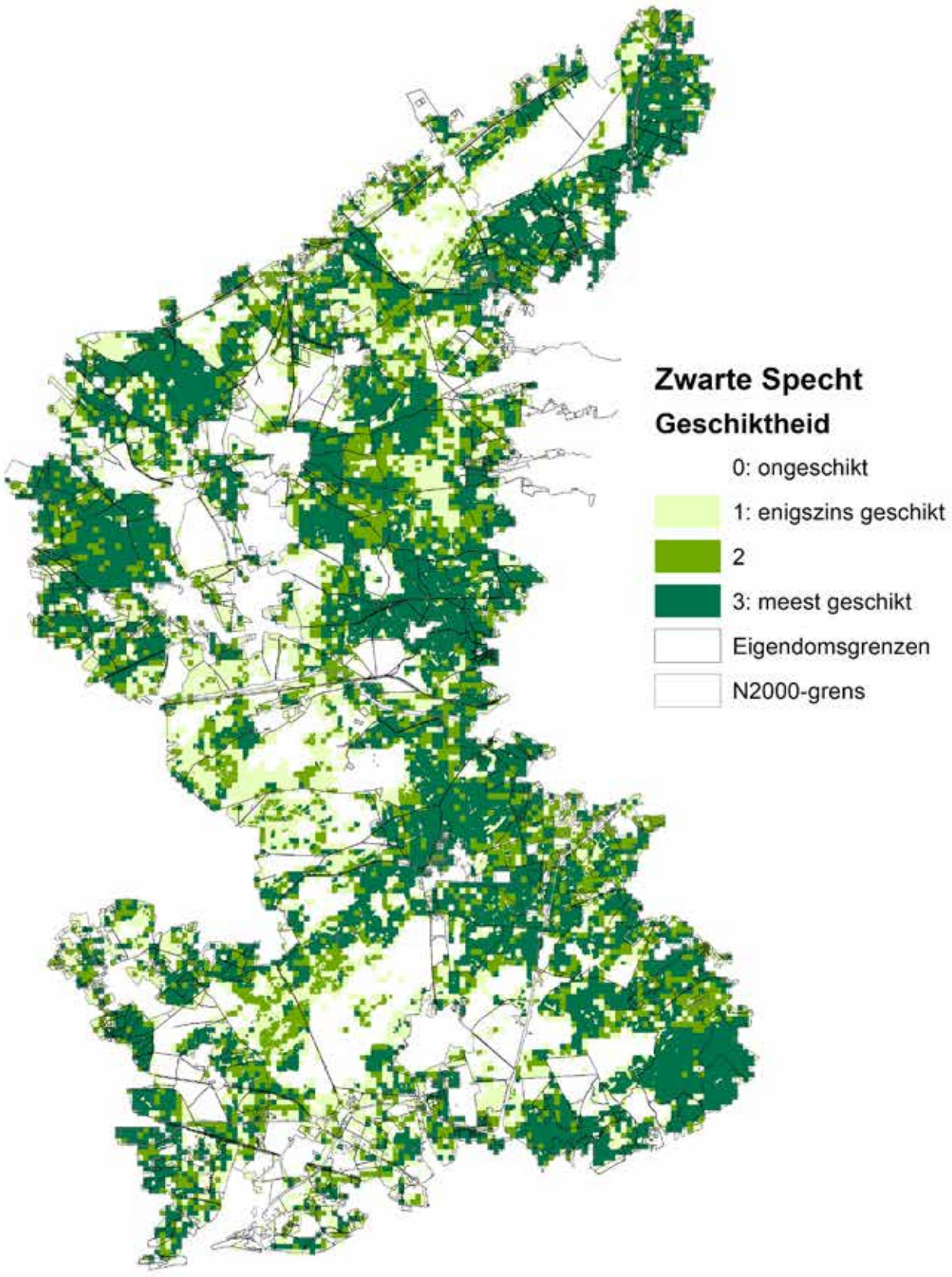
Figuur: Ligging leefgebied tapuit naar geschiktheidsklasse (Sovon)

< Inhoudsopgave



Figuur: Ligging leefgebied wespendief naar geschiktheidsklasse (Sovon)

< Inhoudsopgave

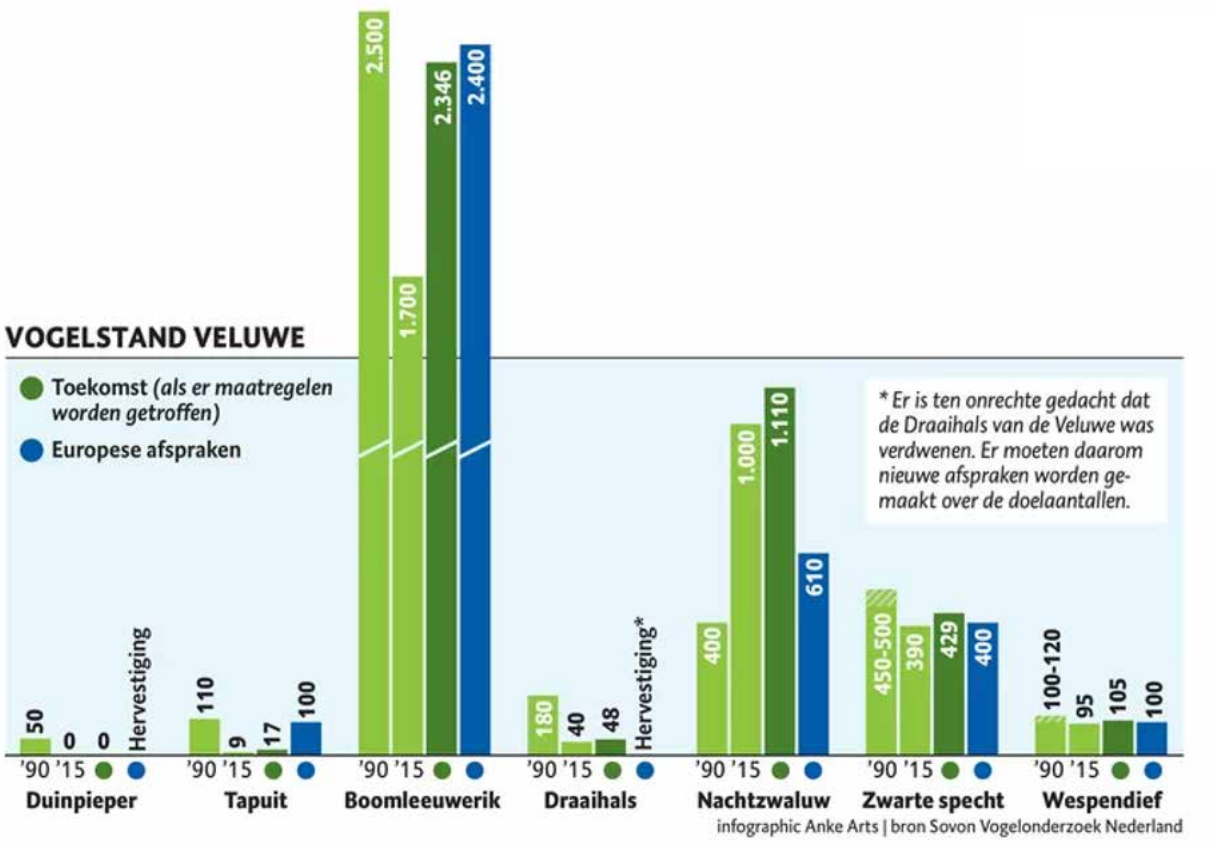


Figuur: Ligging leefgebied zwarte specht naar geschiktheidsklasse (Sovon)

< Inhoudsopgave

B Diagram potentiële vogelstand

Op basis van het voornoemde onderzoek naar herstel van de verstoringsgevoelige vogelrichtlijnsoorten (Sierdsema et.al. 2020) is een doorrekening gemaakt van het effect dat het nemen van optimale zonerings-maatregelen kan hebben op de vogelstand op de Veluwe. In onderstaande diagram is de potentiële vogelstand van duinpieper, tapuit, boomleeuwerik, draaihals, nachtzwaluw, zwarte specht en wespendief na het nemen van de best denkbare maatregelen afgezet tegen de doelaantallen zoals in Europees verband zijn afgesproken (Natura 2000-instandhoudingsdoelstelling.



Figuur: Vogelstand verstoringsgevoelige soorten in 1990, 2015 en potentieel na het doorvoeren van optimale zoneringsmaatregelen afgezet tegen de Europese Natura 2000-doelstelling

Voor het bepalen van de te verwachten vogelstanden in voorgaande figuur zijn door Sierdsema et al (2020) voor het doorrekenen van te verwachten populatie-effecten van een optimale vogelzonering de in onderstaande tabel afgebeelde waarden gehanteerd.

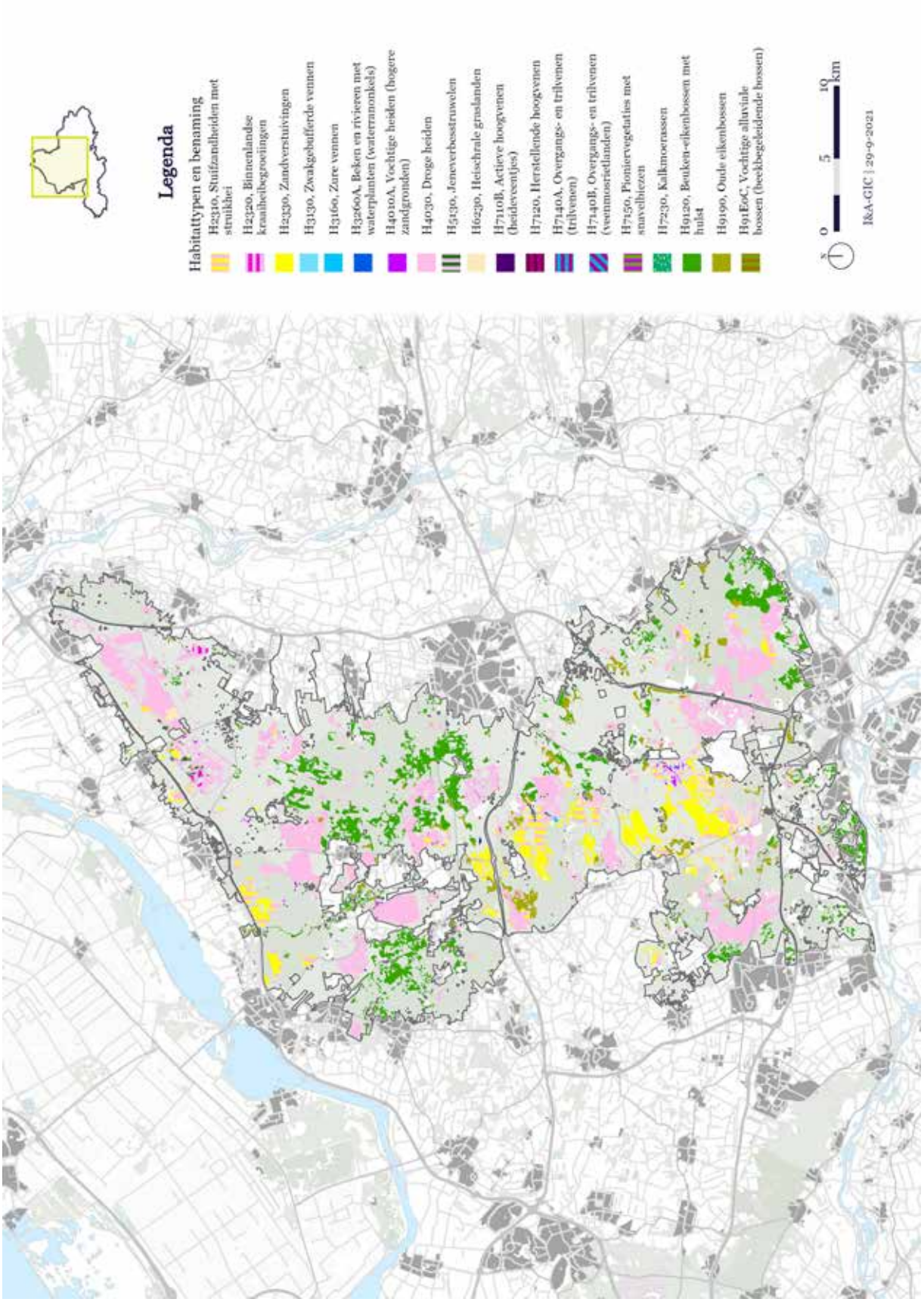
Zone	Duin-pieper	Tapuit	Boom-leeuwerik	Draaihals	Nacht-zwaluw	Wespen-dief	Zwarte-Specht
Overig							
3_Rustig bos						20	20
4_Rustig		30	30	15	10		
5_Geen toegang	100	75	100	25	30		
6_Geen toegang prioritair	150	100	150	25	30		

Tabel: Verwachte populatietoename (in procenten) na invoering van recreatiezonering gericht op vogelpopulaties

< Inhoudsopgave

C Habitattypenkaart Veluwe

Het aanwijzingsbesluit Veluwe noemt 18 habitattypen die essentieel zijn voor de natuurlijk rijkdom op de Veluwe. De gehele Veluwe is geïnventariseerd op de aanwezigheid van deze habitattypen met een voldoende kwaliteit. Het resultaat is weergegeven op de habitattypenkaart.

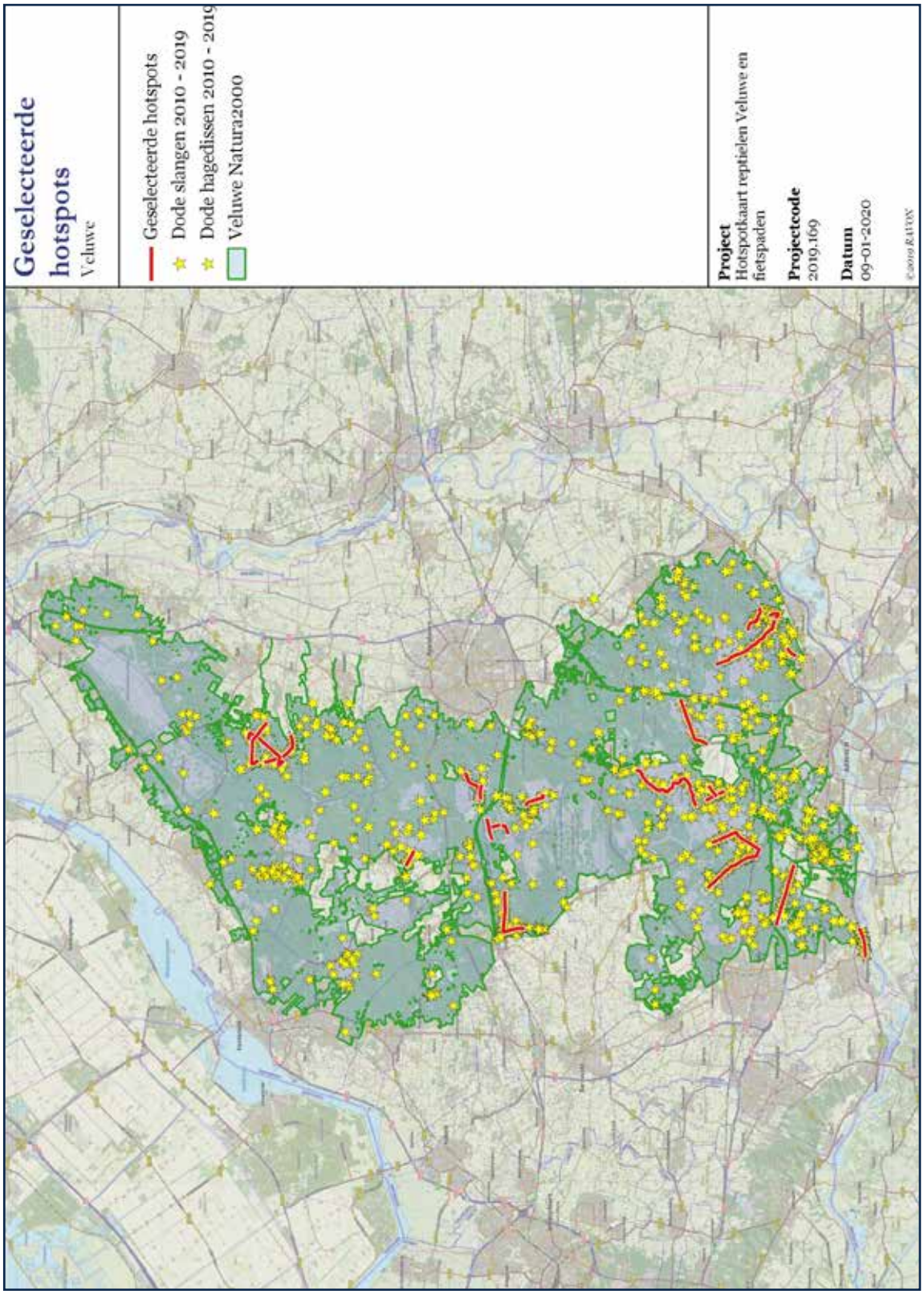


Figuur: Habitattypenkaart Veluwe 2014

< Inhoudsopgave

D Overzichtskaart knelpunten en hotspots reptielen op de Veluwe

Reptielen (slangen en hagedissen) worden op de Veluwe, net als vogels, negatief beïnvloed door een toenemende recreatiedruk. Voor deze soorten zijn vooral aanrijdingen een probleem. Reptielen zijn geneigd de warmte op te zoeken die uitstraalt van verharde fietspaden (beton en asfalt) maar lopen daar ook grote kans om aan- of overreden te worden. Op verzoek van de provincie heeft RAVON, kennisorganisatie voor reptielen, amfibieën en vissen, in beeld gebracht wat hotspots zijn voor reptielen en waar in de periode 2010-2019 slachtoffers van verkeersaanrijdingen aangetroffen zijn.



Figuur: Overzichtskaart Veluwe met hotspots voor voorkomen van slangen en hagedissen en vindplaatsen van dode reptielen.

< Inhoudsopgave

Bijlage 4 Onderbouwing toeristisch-recreatief gebruik Veluwe

Deze bijlage bevat kaarten die inzage geven in het recreatief gebruik van de Veluwe. De informatie uit deze kaarten is meegewogen in de totstandkoming van de recreatiezonering. In de bijlage zijn achtereenvolgens de volgende kaarten opgenomen:

A Topografische kaart Veluwe voor aanwezigheid woonkernen
B Kaart met bestaande toeristische hotspots, horeca en recreatieverblijfsterreinen
C Kaart met recreatieve routes op de Veluwe

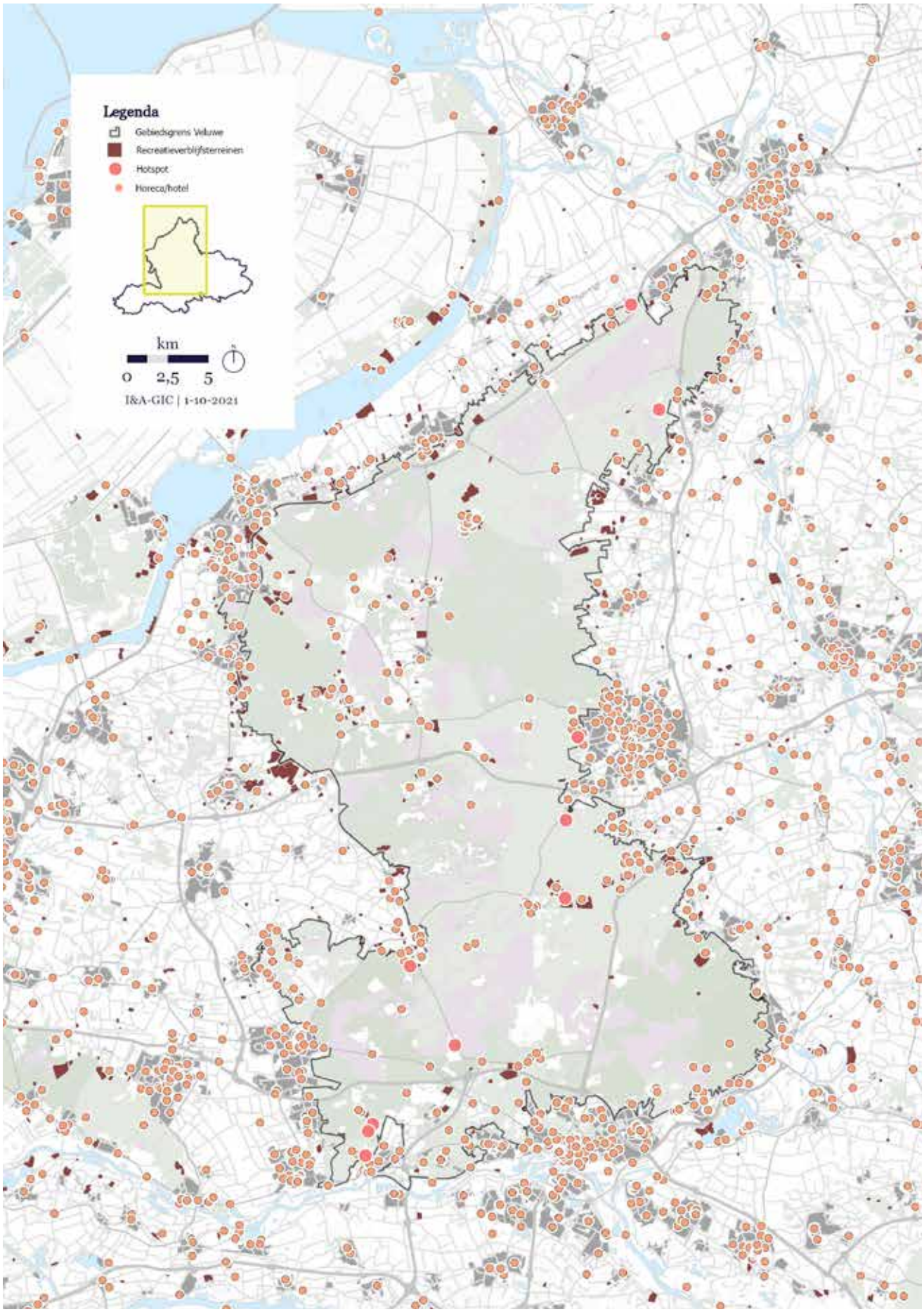
A Topografische kaart van de Veluwe



Figuur: Topografische kaart van de Veluwe

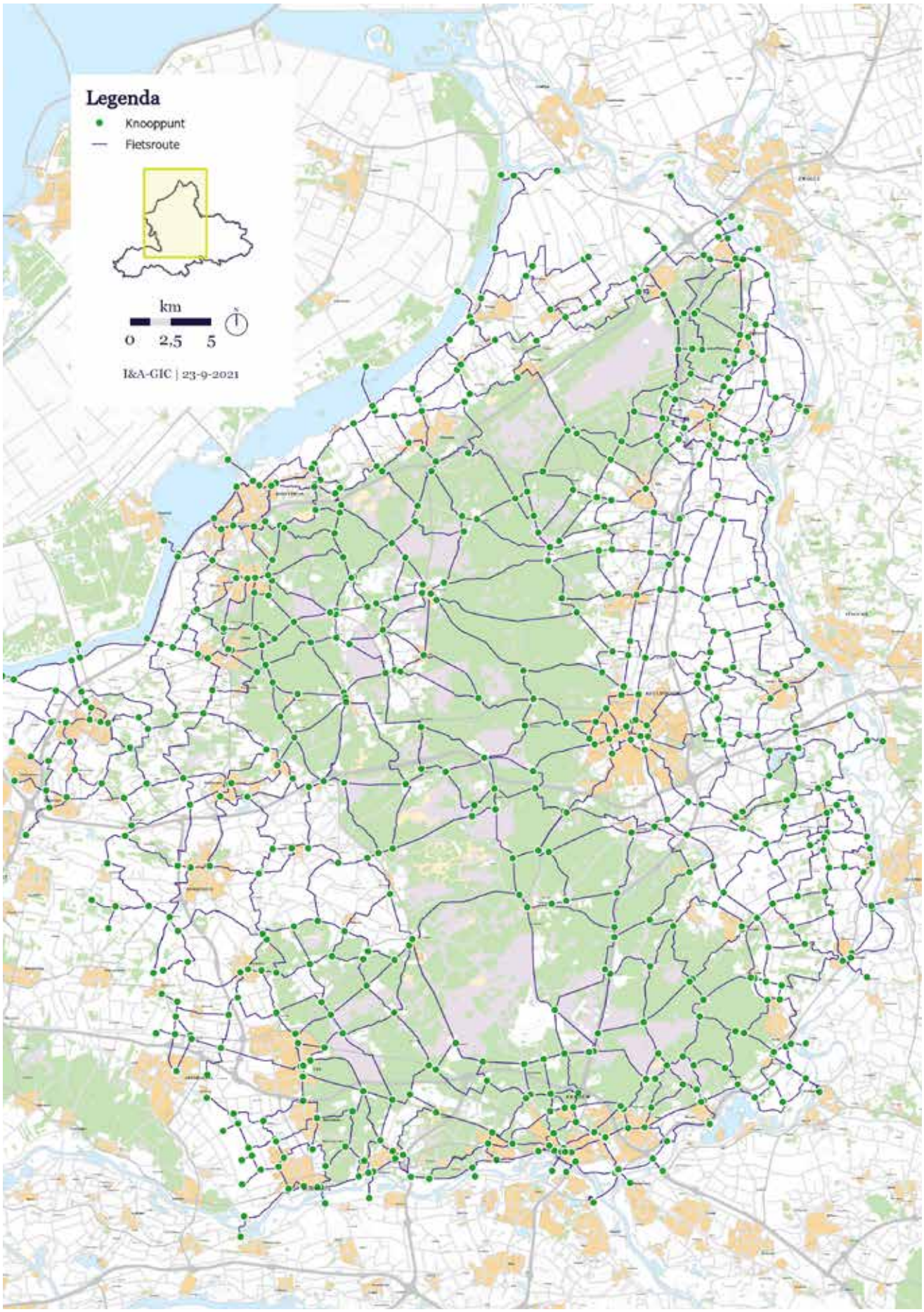
< Inhoudsopgave

B Bestaande toeristische hotspots, horeca en recreatieverblijfsterreinen



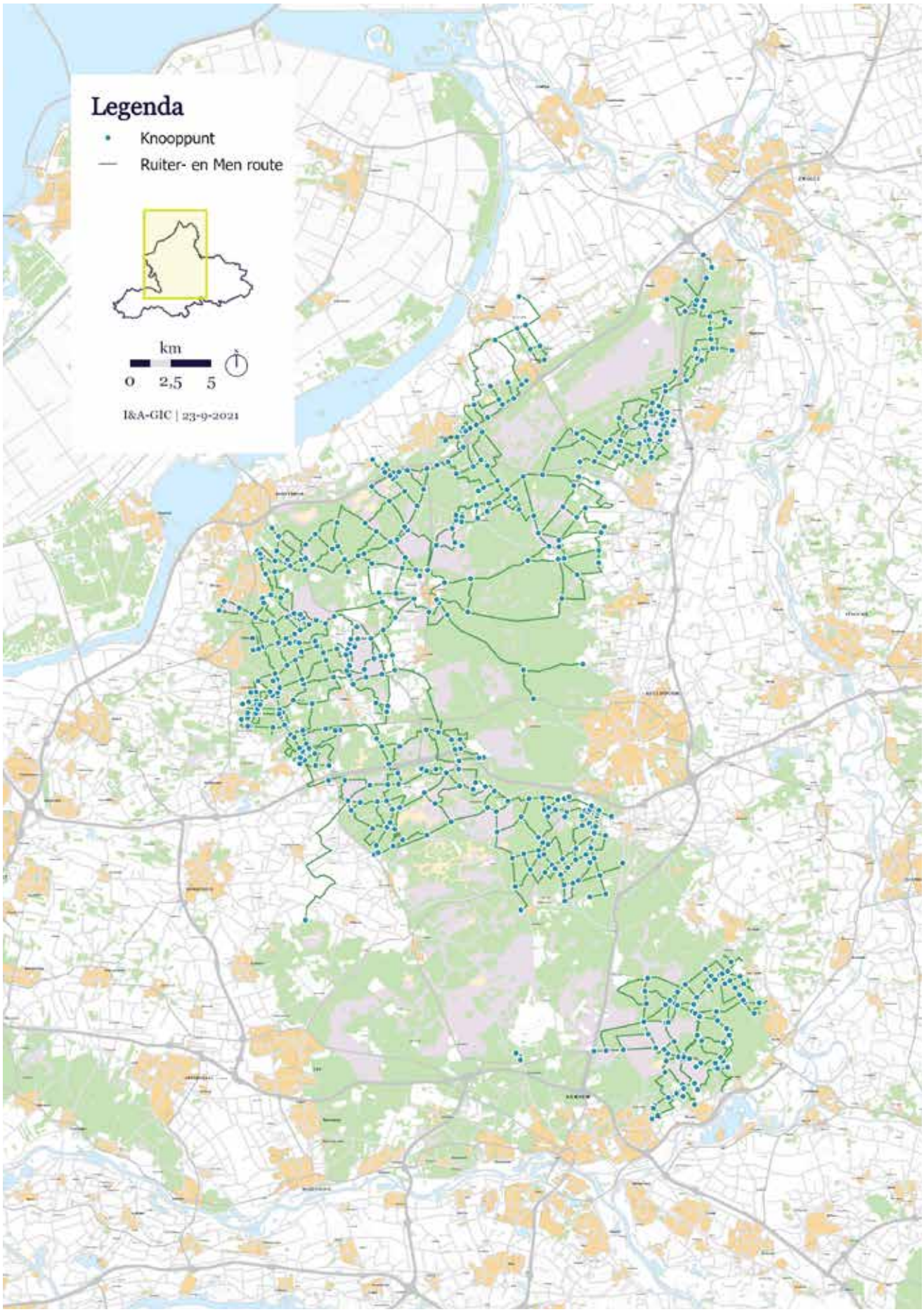
< Inhoudsopgave

C Recreatieve routes op de Veluwe



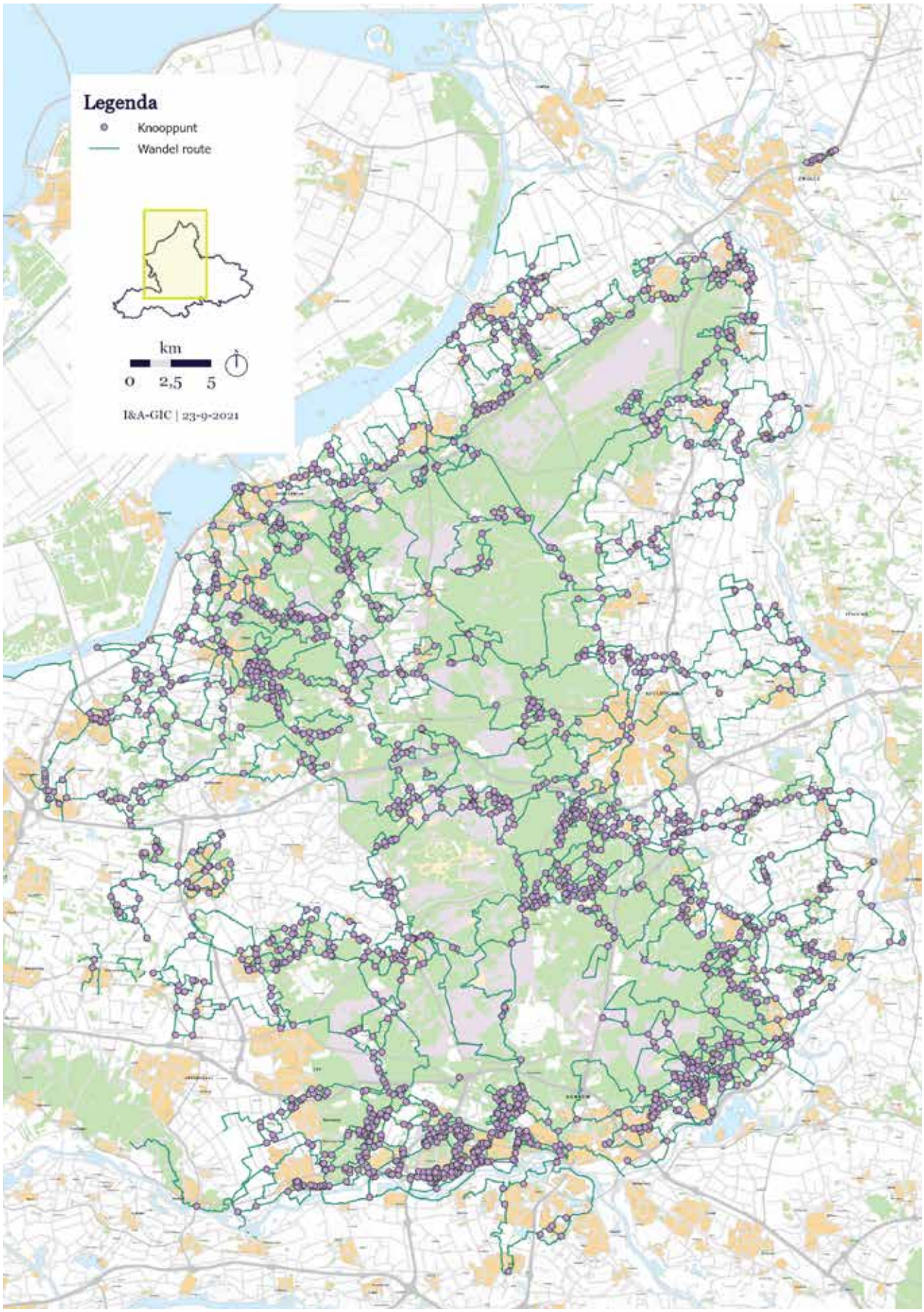
Figuur: Fietsroutenetwerk

< Inhoudsopgave



Figuur: Ruiter- en menroutenetwerk
(NB. kaart is niet volledig. Voor de onderbouwing is daarom ook gebruik gemaakt van de expert judgement van de boswachters.)

< Inhoudsopgave



Figuur: Wandelroutenetwerk (NB. kaart is niet volledig. NB. kaart is niet volledig. Voor de onderbouwing is daarom ook gebruik gemaakt van de expert judgement van de boswachters.)

< Inhoudsopgave

Bijlage 5 Maatregelprogramma in tabelvorm

In onderstaande tabel zijn de recreatiezoneringsmaatregelen opgenomen. Niet alle maatregelen in de maatregeltabel zijn 'in beton gegoten'. Over de precieze uitwerking van een deel van de maatregelen zullen terreineigenaren nog in gesprek gaan met bewoners en belanghebbenden. De tabel is ingedeeld naar terreineigenaar (ook gemeenten).

Uitwerking N2000 beheerplan Veluwe				
Uitvoeringsprogramma recreatiezonering				
Nummer	**Naam Maatregel***	**Omschrijving Maatregel**	**N2000 Doel**	**Gebiedsnaam/ locatie**
0. Algemene Maatregelen				
0.1	Onderzoeken mogelijkheden afgestemd evenementen- en activiteitenbeleid over het gehele Veluwe N2000-gebied.	In samenspraak met terreineigenaren onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor afgestemd evenementen- en activiteitenbeleid. Streven is om samen te komen tot één kader voor activiteiten en evenementen dat duidelijkheid geeft aan terreineigenaren én aan initiatiefnemers en in lijn is met de uitgangspunten van de recreatiezonering.	Alle doelen	Gehele Veluwe N2000-gebied
0.2	Ontwikkeling van gezamenlijke visie op de toekomstige ontwikkeling en aanwezigheid van hondenlosloop-terreinen over het gehele Veluwe N2000-gebied.	Inventarisatie en beoordeling van de actuele aanwezigheid en verdeling van hondenloslooptерreinen over het N2000-gebied. Liggen ze op de juiste plek in relatie tot natuur, staat de verdeling van hondenloslooptерreinen over de Veluwe in verhouding tot het gebruik daarvan, etc.? Ontwikkeling van gezamenlijke (provincie en terreineigenaren) visie op de toekomstige ontwikkeling/aanwezigheid van hondenloslooptерreinen op de Veluwe.	Alle doelen	Gehele Veluwe N2000-gebied
0.3	Communicatie Recreatiezonering Veluwebreed	Ontwikkelen en uitvoeren van Veluwebrede publiekcampagnes en communicatie bij uitvoering van recreatiezoneringsmaatregelen.	Alle doelen	Gehele Veluwe N2000-gebied
0.4	Toezicht en handhaving Recreatiezonering	In relatie tot recreatiezonering is op sommige plaatsen en momenten extra toezicht en handhaving vereist. Bijvoorbeeld bij nieuw genomen maatregelen, op specifieke piekmomenten of op plekken waar gebruikers herhaaldelijk in de fout gaan. In overleg met terreineigenaren wordt gekeken waar extra inzet nodig is. Dergelijke maatregelen op het vlak van toezicht en handhaving zullen in de periode 2022-2023 onderdeel vormen van het maatregelprogramma Recreatiezonering. Na deze periode moeten de aan recreatief gebruik gerelateerde toezichts- en handhavingsinspanningen onderdeel worden van het Handhavingsplan Veluwe.	Alle doelen	Gehele Veluwe N2000-gebied

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
0.5	Ontwikkelen van een monitoring aanpak om de (1) ontwikkeling maaswijdte en (2) ontwikkeling recreatief gebruik te monitoren en verbeteren over het gehele Veluwe N2000-gebied.	Om het effect van de recreatiezonering in kaart te brengen is het wenselijk om naast de bestaande natuurmonitoring, twee aspecten te monitoren: 1) ontwikkeling maaswijdte en 2) ontwikkeling recreatief gebruik (drukte en waardering). In samenspraak met terreineigenaren ontwikkelt provincie hiervoor een monitoring aanpak. Na de onderzoeksfase zal de betreffende monitoring geïmplementeerd worden.	Alle doelen	Gehele Veluwe N2000-gebied
0.6	Onderzoek	Onderzoek naar de feitelijke impact van militair gebruik op de verstoringsgevoelige (veelal als zone D, D* of C*) aangewezen delen van de Veluwe.	Alle doelen	Natuurterreinen (nadruk op zone C*, D en D*) die onder invloed staan van militair gebruik
1. Apeldoorn				
1.1	Plaatsen van bebording	Het plaatsen en/of aanpassen van bebording t.b.v. informeren bezoekers, sturen parkeergedrag, centreren recreatiedruk en (op Lammerspad) weren van scooters.	A072 - A233 - A236 - H9120 - H4030	Lammerspad, Paalweg, Juniperlaan, Soerenseweg, J.C. Wilslaan en ingangen natuurpark Berg en Bos
1.2	Aanpassen bestaande padenstructuur	Het afsluiten van een aantal paden, ten behoeve van extensivering gebruik zone C gebied.	A072 - A233 - A236	Berg en Bos (ATB-pad en Grensweg Kroondomein)
1.3	Plaatsen van fietsenstalling	Plaatsen van fietsenstalling op diverse locaties om bezoekers te motiveren om met de fiets te komen en de auto te laten staan	A072 - A233 - A236 - H9120 - H4030	Dennenheuvel en Berg en Bos
1.4	Optimaliseren bestaande parkeerplaats	Onderzoeken hoe parkeren bij Natuurpark Berg en Bos verbeterd kan worden, t.b.v. tegengaan wildparkeren.	A072 - A233 - A236 - H9120 - H4030	Berg en Bos (Paalweg en Soerenseweg)
1.5	Onderzoeken mogelijke alternatieve routestructuur (ATB)	Onderzoeken ligging ATB-route over huidige paden in zone A en noodzakelijkheid oost-west verbinding langs Soerenseweg.	A072 - A233 - A236	Berg en Bos
1.6	Onderzoeken mogelijke alternatieve routestructuur (wandelen)	Onderzoeken of er drie overzichtelijke wandelroutes gecreëerd kunnen worden (kids-route, informatieve route en langeafstands-route), ten behoeve van centreren recreatiedruk.	A072 - A233 - A236 - H4030 - H9120	Berg en Bos
1.7	Onderzoeken aanpassen hondenlosloopgebied	Onderzoeken of het hondenlosloopgebied verkleind en omrasterd kan worden, t.b.v. meer rust.	H9120 - A233	Berg en Bos (met name zone C in wording ten oosten van de J.C. Wilslaan)
1.8	Onderzoeken mogelijkheid tot het organiseren van evenementen Bosweide	De bosweide wordt meermaals per jaar benut voor evenementen die mogelijk in strijd kunnen zijn met de N2000-principes en wetgeving. Onderzoeken tot in welke mate evenementen wel of niet kunnen worden georganiseerd.	A072 - A233 - A236	Bosweide, Berg en Bos
1.9	Onderzoeken mogelijke aanpassing zone	Onderzoeken of het mogelijk is het gebied ten oosten van J.C. Wilslaan aan te passen van zone B naar zone C, waardoor gebruik geëxtensiveerd wordt t.b.v. beschermen Beukeneikenbos.	H9120 - A233	Berg en Bos, het gebied ten oosten van J.C. Wilslaan

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
2. Arnhem				
2.1	Realiseren nieuwe recreatieve voorzieningen	Plaatsen van wildobservatiehut t.b.v. ontzien kwetsbare natuur.	A072	Kemperheide
2.2	Aanpassen bestaande padenstructuur	Het verbeteren van de route noord-zuid en oost-west in het bosgebied van Schaarsbergen, alsook het opheffen van een aantal paden d.m.v. het inplanten van bos, die met de nieuwe padenstructuur niet meer gebruikt zullen worden. Exacte paden nog nader te bepalen, in overleg met bewoners en gebruikers.	A072	Bos Schaarsbergen
2.3	Aanpassen bestaande parkeerplaats	Verplaatsen van de parkeerplaats Koningsheide richting de Deelenseweg. In plaats van de parkeerplaats, nieuw bos aanplanten.	A072	Parkeerplaats Koningsheide / Deelenseweg (Bos Schaarsbergen)
3. Barneveld				
3.1	Onderzoeken mogelijke aanpassing padenstructuur	Onderzoeken of een aantal zandwegen afgewaardeerd of aangepast kunnen worden in regio Garderen, in samenwerking met gemeente Barneveld, gemeente Putten en gemeente Ermelo.	Alle doelen	Garderen
3.2	Onderzoeken mogelijke aanpassing padenstructuur (fiets)	Onderzoeken mogelijke aanpassing fietspadenstructuur Kootwijk.	Alle doelen	Kootwijk
4. Ede				
4.1	Aanpassen bestaande padenstructuur en plaatsen van bebording	Een aantal paden afsluiten door middel van het frezen van de toplaag van het pad en/of het pad beplanten met bomen/ struikvormers. Tevens het plaatsen van bebording t.b.v. informatieverschaffing omtrent gewijzigde ingangen.		Bennekom, Edese Bos Noord, Edese Bos Oost, Edese Bos West, Noord Ginkel, Roekel, Vlinderdas, Westerrode, Zanding en Zuid-Ginkel
4.2	Aanpassen bestaande padenstructuur	Afsluiten van beheerpaden voor recreatief gebruik d.m.v. plaatsing slagbomen of bebording.		Bennekom, Edese Bos Noord, Edese Bos Oost, Edese Bos West, Noord Ginkel, Roekel, Vlinderdas, Westerrode en Zuid-Ginkel
4.3	Aanpassen bestaande routestructuur	Het verleggen van bestaande routes, inclusief het verplaatsen/verwijderen van routepalen en richtingwijzers route. Gericht op bundeling verschillende thema's en grebruikersgroepen.		Edese Bos Noord, Edese Bos Oost, Edese Bos West, Noord Ginkel, Roekel, Westerrode, Zanding
4.4	Onderzoeken mogelijke aanpassing bestaande padenstructuren	Onderzoek naar bundeling van paden voor verschillende gebruikersgroepen en/of van verschillende themaroutes. Streven is naar logische routes over een beperkter aantal paden.		Edese Bos Noord, Edese Bos Oost, Roekel, Westerrode
4.5	Onderzoeken mogelijke aanpassing bestaande padenstructuren	Onderzoek naar mogelijkheid tot het sluiten van een aantal (zand)wegen. Maatwerk per weg.		Edese Bos Noord, Edese Bos Oost, Edese Bos West, Roekel, Vlinderdas, Westerrode, Zanding
4.6	Onderzoeken mogelijke aanpassing routestructuren	Onderzoek naar samenvoeging van het ruiter- en wandelpad in combinatie met hondenlosloopgebied.		Edese Bos Oost en Edese Bos West (Hesseweg)

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
4.7	Onderzoeken mogelijke verbetering verbinding	Onderzoeken hoe de verbinding met Landgoed Kernhem (hoofdtoegang) verbeterd kan worden, zodat recreanten meer ter plaatse blijven.		Edese Bos Oost
4.8	Onderzoeken mogelijke sluiting klaphekjes	Onderzoek naar het sluiten van klaphekjes, om zodoende toegankelijkheid van bezoekers te reguleren. Het betreft klaphekjes bij rasters die momenteel niet gekoppeld zijn aan hoofdpaden of bestaande routes. Op basis van uitkomsten onderzoek, maatregel uitvoeren.		Edese Bos Oost en Westerrode
4.9	Onderzoeken mogelijke aanpassing hondenlosloopgebied	Onderzoek naar het verkleinen, verwijderen of verplaatsen van het huidige hondenlosloopgebied, dat dicht tegen de heide aan ligt. Onderzoeken of een alternatief in Edese Bos Oost en West nodig is. Op basis van uitkomsten onderzoek, maatregel uitvoeren.		Edese Bos Oost
4.10	Opheffen parkeerplaats	Opheffen van de (illegale) parkeerplaats in de omgeving van de rotonde bij de N304.		Edese Bos West (rotonde bij N304)
4.11	Plaatsen van bebording	Plaatsen van bebording t.b.v. informatievoorziening omtrent zone rolstoelpad en zone kinderklompenpad.		Edese Bos West
4.12	Onderzoeken mogelijkheid scheiding MTB- en wandelroute	Onderzoek naar verleggen deel van MTB-route, zodat de route gescheiden wordt van de wandelroute. Maatregel gericht op het scheiden van gebruikersgroepen.		Edese Bos West
4.13	Aanpassen bestaande padenstructuur	Verleggen van het Trekvogelpad Hoekje Kreelsepad, zodat het pad zich niet langer in Zone D bevindt.		Noord Ginkel
4.14	Realiseren uitkijkplatform	Realiseren van een uitkijkplatform over het heideterrein, ter compensatie van afsluiting wandelpad over het heideterrein. Het uitkijkplatform fungeert tevens als pad afsluiting. De grafheuvels blijven open voor recreatief bezoek.		Noord Ginkel
4.15	Onderzoeken mogelijke verplaatsing en/of opheffen van routes in zone D	Er lopen diverse routes door zone D, welke opgeheven of verplaatst moeten worden. Onderzoeken of er een mogelijkheid is om tot een bundeling van verschillende routes te komen, welke in een corridor door zone D lopen. Definitieve tracé in overleg met gebruikersgroepen.		Noord Ginkel
4.16	Onderzoeken parkeersituatie	Onderzoeken situatie in relatie tot Ginkelplan. Betreft situatie provinciale weg en uitvalswegen terreinen in en daaraan gekoppelde (illegale) parkeerplaatsen.		Noord Ginkel
4.17	Onderzoeken mogelijkheid verbetering startlocaties en verlegging routes	Onderzoeken mogelijkheid verbetering startlocaties en verlegging routes.		Noord Ginkel
4.18	Onderzoeken mogelijkheid opsplitsen MTB en ruiterroute	Onderzoek naar het opsplitsen van de bestaande MTB en ruiterroutes.		Noord Ginkel
4.19	Onderzoek uitbreiding wandelpaden	Onderzoek naar uitbreiding wandelpaden ten noorden van Valkse Beek. Betreft agrarisch landschap buiten N2000. Ter ontlasting van N2000.		Roekel (wandelpaden ten noorden van Valkse Beek)

Toelichting > **< Tabel** **< Inhoudsopgave**

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
4.20	Onderzoek verplaatsing activiteiten	Onderzoek naar verplaatsing van activiteiten Eeschoten naar buiten het bos. Betreft terrein buiten N2000-begrenzing.		Roekel
4.21	Onderzoek uitbreiding thematisch wandelpad	Onderzoek uitbreiding thematisch wandelpad bij Kleine Kreek. Recreanten richting landbouwenclave geleiden en verleiden.		Vlinderdas (wandelpad bij Kleine Kreek)
4.22	Onderzoek sturing van wild	Onderzoek wild meer sturen bij Hennekamp		Vlinderdas (Hennekamp)
4.23	Onderzoek aanpassen routestructuren	Onderzoek aanpassen routestructuren.		Vlinderdas
4.24	Verleggen van bestaande MTB route	Verleggen van bestaande MTB route. Route van de heide af, terugleggen het bos in, waar de route minder verstorend werkt. Inclusief verwijderen/verplaatsen van routepalen en richtingwijzers route.		Zanding
4.25	Herstellen van wandelpaden	Herstellen van wandelpaden.		Zanding
4.26	Onderzoek mogelijke herinrichting parkeerplaats	Onderzoek naar herinrichting van de parkeerplaats Weversteeg bij restaurant Wever. Er wordt momenteel veel wild geparkeerd, en het doel is om het parkeren te reguleren. Op basis van uitkomsten onderzoek, maatregel uitvoeren.		Zanding (parkeerplaats Weversteeg bij Restaurant Wever)
4.27	Optimaliseren bestaande parkeerplaats	Herinrichten parkeerplaats Vijverlaan.		Zanding (parkeerplaats Vijverlaan)
4.28	Onderzoek mogelijk alternatief voor hondenrondje	Onderzoek naar alternatief voor hondenrondje.		Zanding
4.29	Onderzoeken mogelijke aanpassing routestructuren	Onderzoek naar mogelijke verlegging van schaapskooiroute en trekvogelroute (LAW). Beide routes bundelen met andere bestaande routes. Op basis van uitkomsten onderzoek, maatregel uitvoeren.		Zuid Ginkel (Schaapskooiroute en Trekvogelroute)
4.30	Onderzoeken mogelijke aanpassing routestructuren	Onderzoek naar weghalen van Franse bergroute, inclusief weghalen van bestaande routepalen en richtingswijzers route. Op basis van uitkomsten onderzoek, maatregel uitvoeren.		Zuid Ginkel (Franse bergroute)
4.31	Onderzoeken aanpak wild parkeren	Onderzoek naar een mogelijke aanpak voor wild parkeren rondom insteekweggetjes.		Zuid Ginkel
4.32	Realiseren nieuwe recreatieve voorzieningen	Plaatsen van 10 picknicktafels in zone A.		Zuid Ginkel
4.33	Onderzoeken aanpak illegale hondenlosloop	Onderzoek naar beste manier om illegaal hondenlosloop aan te pakken. Betreft maatwerk.		Zuid Ginkel
5. Elburg				
5.1	Onderzoek aanleggen nieuwe parkeerplaats	In samenspraak met GLK en omwonenden en gebruikers, onderzoeken of de parkeerplaats aan de Badweg verplaatst kan worden. De huidige parkeerplaats ligt dichtbij kwetsbaar terrein (overgang zand/ heide); om dit te ontzien willen we het terrein ontsluiten vanaf de noordzijde van het terrein (Bovenweg).	H2330 - A277 - A224 - A246	Parkeerplaats aan de Badweg (De Haere)

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
6. GLK - Noord Oost Veluwe (Vuursteenberg, Petere, De Dellen, Wisselse Veen, Tongerense Heide, Scherpenberg/Majuba en de Zandhegge)				
6.1	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten in zone B en zone C worden er enkele paden afgesloten.	A072 - A224 - A236	Petrea, de Dellen, Scherpenberg/ Majuba en Tongerse heide
6.2	Verplaatsen routes	Een aantal routes worden herzien en aangepast. Bij aanpassingen wordt gebruik gemaakt van bestaande paden.	A072 - A224 - A236	Petrea, de Dellen, Scherpenberg/ Majuba en Tongerse heide
7. GLK - Noord West Veluwe (De Haere, Zwaluwenburg en 't Sol)				
7.1	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten in zone B en zone C, en om de kwetsbare overgangen bos/heide en zand/heide vrij te houden van honden en recreanten, worden er enkele paden afgesloten. Daarnaast zal op de overgang zand/ heide bebording of een raster worden geplaatst.	A277 - A224 - A246	De Haere
7.2	Onderzoeken mogelijke aanpassing hondenlosloopgebied	Onderzoek naar mogelijke alternatieve locaties voor het hondenloslooopterrein. Het huidige hondenloslooopterrein ligt midden op de zandverstuiving; dit natuurgebied is te kwetsbaar voor loslopende honden en zal uit het terrein gehaald worden. Mogelijke alternatieve locatie is of buiten N2000, of in N2000-gebied gekoppeld aan een nieuwe parkeerplaats.	A277 - A224 - A246	De Haere
7.4	Aanplanten nieuw bos	Om een stuk te voorzien in de herplantplicht bij de nieuwe parkeerplaats zal de oude parkeerplaats worden dicht geplant met bomen.	A277 - A224 - A246	De Haere
7.5	Onderzoeken verplaatsing routes	Onderzoek naar mogelijke aanpassingen van bestaande routes. Hierbij ligt de focus op het vrijspelen van overgangen, alsook op het ontzien van het heideterrein met het oog op aanwezige kwetsbare biodiversiteit.	A277 - A224 - A246	De Haere
8. GLK - Zuid Oost Veluwe (Loenermark, Bruggelen en Orderbos)				
8.1	Aanpassen bestaande padenstructuur (MTB)	Opheffen verbindingsroute MTB Zilvense heide en pad ten westen van Zilvense heide. Mogelijk alternatief wordt met Natuurmonumenten besproken.	A233 - A277 - A224 - A246	Loenermark
8.2	Aanpassen bestaande routestructuur (MTB)	De MTB route loopt nu op de overgang bos/heide en gaan we in overleg met NM en MTB-vertegenwoordiging verplaatsen. Mogelijk alternatieven: via bosperceel NM of via leem/grind weg GLK.	A233 - A277 - A224 - A246	Loenermark
8.3	Aanpassen bestaande routestructuur	Routes moeten worden herzien en zullen (ten dele) worden verlegd over bestaande paden. Rondom Loenermark het aantal routes verminderen en herconcentreren in Loenense Bos.	A233 - A277 - A224 - A246 - A236 - A072	Loenermark en Bruggelen
8.4	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten in zone B en zone C worden er paden afgesloten.	A233 - A277 - A224 - A246 - A236 - A072	Loenermark, Orderbos en Bruggelen
8.5	Aanpassen hondenlosloopgebied	Onderzoeken aanpassen hondenloslooopterrein.		Orderbos

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
9. GLK - Zuid West Veluwe (Wekeromse Zand, Sysselt en Hoekelum)				
9.1	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten in zone B en zone C en om de kwetsbare overgangen bos/heide en zand/heide vrij te houden van verstoring (met name op Wekeromse Zand), worden er enkele paden afgesloten. Daarnaast zal op de overgang zand/heide bebording of een raster worden geplaatst.	A277 - A224 - A246 - A236 - A072	Wekeromse Zand en Sysselt
9.2	Onderzoeken mogelijke aanpassing bestaande parkeerplaats	In samenspraak met gemeente Ede, onderzoeken of de parkeerplaats aan de Hoeverweg verplaatst kan worden. De huidige parkeerplaats ligt dichtbij kwetsbaar terrein (overgang zand/ heide); om dit te ontzien willen we het terrein ontsluiten vanaf de noordzijde van het terrein (Vijfsprongweg).	A277 - A224 - A246 - A236 - A072	Wekeromse Zand (parkeerplaats aan de Hoeverweg)
9.3	Verplaatsen routes	Routes moeten worden herzien en zullen ten dele worden aangepast.	A277 - A224 - A246 - A236 - A072	Wekeromse Zand
9.4	Onderzoeken mogelijke verplaatsing hondenloslooopterrein	In samenspraak met gemeente Ede onderzoeken of de hondenloslooopterreinen op Hoekelum en Sysselt verplaatst kunnen worden naar elders. Zowel Hoekelum als Sysselt zijn drukbezochte gebieden, waar behoefte is aan een betere scheiding van de verschillende gebruikersgroepen.	A236 - A224 - A072	Hoekelum en Sysselt
9.5	Opheffen toegang voor fietsers	In samenhang met herontwikkeling Horapark e.o., zal Hoekelum niet langer toegankelijk zijn voor fietsers, met uitzondering van de Laarder Allee. Dit i.v.m. Hoekelum is een drukbezocht gebied, waar behoefte is aan een betere scheiding van de verschillende gebruikersgroepen.	A236	Hoekelum
10. Harderwijk				
10.1	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, worden er een aantal paden afgesloten, eventueel in overleg met defensie.	A236	Beekhuizerzand, Harderwijkerbos en Strokelbos
10.2	Periodiek ontoegankelijk maken paden	Periodiek ontoegankelijk maken van een aantal paden.	A224 - A276 - A246 - A072 - A277 - A233 - A338	Beekhuizerzand
10.3	Afsluiten terrein	Afsluiten van het Harderwijkerbos d.m.v. plaatsen bebording.	A236	Harderwijkerbos
10.4	Verplaatsen uitkijktoren	Verplaatsen van de uitkijktoren Beekhuizerzand. De huidige uitkijktoren is op een oude vuilnisbelt geplaatst, maar het is niet verantwoord deze hier te handhaven i.v.m. problemen met afdeklaag vuilstort. De nieuwe locatie is een punt waar fiets- en wandelpaden bij elkaar komen.	A224 - A276 - A246 - A072 - A277 - A233 - A338	Beekhuizerzand

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
10.5	Onderzoeken verplaatsing fietspad	Onderzoek naar verplaatsing van bestaand fietspad op Beekhuizerzand. Uitwerken van voor- en nadelen van 3 alternatieve locaties in overleg met lokale stakeholders. De te verkennen scenario's zijn: 1) handhaven huidige situatie; 2) fietspad over het open stuifzand laten lopen (op het open zand is minder verstoring van gevoelige soorten grondbroeders, maar het zandvrij houden van het fietspad en de aanleg zal een uitdaging worden); 3) aansluiting maken op een bestaand oostelijk gelegen fietspad, waardoor de overgangszone waarlangs het fietspad nu loopt minder verstoringsgevoelig wordt (gunstig voor grondbroeders). Er zal dan wel weer een belasting komen op de gevoelige soorten die het bos als habitat hebben, zoals de wespendief en zwarte specht.	A224 - A072 - A233 - A246 - A272 - A338 - A277	Beekhuizerzand
11. Heerde				
11.1	Onderzoek verkeersmaatregelen	Onderzoek naar mogelijke verkeersmaatregelen in het gebied (snelheidsverlaging, andere inrichting/ functie etc)		Natuurlijkheid Heerde
11.2	Onderzoek parkeersituatie	Onderzoek naar de optimale inzet, inrichting en invulling van parkeerplaatsen		Natuurlijkheid Heerde
11.3	Onderzoek maaswijdte	Onderzoek naar de aanpassing van de maaswijdte in het gebied		Natuurlijkheid Heerde
11.4	Onderzoek aanpassing routestructuren	Onderzoek naar de optimalisatie van het fietsverkeer in het gebied		Natuurlijkheid Heerde
11.5	Aanlijnverplichting broedseizoen	Een aanlijnverplichting voor honden in het hondenlosloopgebied op de Renderklippen in het broedseizoen.		Omgeving Renderklippen
11.6	Onderzoek optimasatie padenstructuur	Onderzoek naar de herinrichting van de padenstructuur op de Renderklippen		Omgeving Renderklippen
11.7	Aanpassen openbare wegen en parkeerplaatsen	Wildroosters in de openbare wegen bij Wapenveld		Wapenveld
11.8	Optimalisatie padenstructuur	Tegengaan en verwijderen van olifantspaadjes op de heide		Omgeving Heerderstrand-Renderklippen
11.9	Aanpassen openbare wegen en parkeerplaatsen	Aanpassen verharding fietspad Heerderstrand/Elburgerweg		Omgeving Heerderstrand-Renderklippen
12. Landgoed Quadenoord				
12.1	Onderzoeken weren doorgaand verkeer en hoofdroute autoluw maken	Onderzoek naar mogelijkheid om het doorgaande verkeer te weren op Landgoed Quadenoord, en de hoofdroute autoluw te maken (m.u.v. bestemmingsverkeer en laden/lossen verkeer). Kampeerders parkeren op P-plaatsen vooraan na laden/lossen.	A072 - A233 - A236 - A276	Landgoed Quadenoord
12.2	Realiseren nieuwe parkeerplaatsen en plaatsen van toegangs-slagbomen	Op basis van uitkomsten onderzoek maatregel 12.1: realiseren nieuwe parkeerplaatsen t.b.v. auto's en fietsers (vooraan Landgoed), plaatsen van toegangsslagbomen om doorgaand verkeer te weren en verbeteren van aanrijroutes.	H1083 - A072 - A233 - A236 - A276	Landgoed Quadenoord

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
12.3	Afsluiten paden en verplaatsen klompenpad	Het afsluiten van enkele paden en het verplaatsen van het klompenpad, waarbij een nieuw verbindingspad en/ of vlonder gerealiseerd wordt t.b.v. het klompenpad.	H1083 - A072 - A233 - A236 - A276	Landgoed Quadenoord
13. Landgoed Twickel				
13.1	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, worden er enkele bestaande paden afgesloten. Het doel is om te gaan van 6ha naar 21ha. Paden worden aan het begin en einde waar ze met andere paden kruisen van een wallichaam voorzien, en er worden boomkronen ingeslepen. Tevens zal er bebording geplaatst worden met voorlichting.	A072 - A236 - A233	Hagenau en Sterrebos
13.2	Opwaarderen paden en verduidelijken routes	Een aantal van de te verwijderen paden hadden een beheerfunctie. Deze functie zal worden overgedragen op een aantal andere paden, indien nodig. Tevens zullen alle bestaande routes inclusief bewegwijzering verplaatst en verduidelijkt worden.	A072 - A236 - A233	Hagenau en Sterrebos
13.3	Aanleggen nieuwe wandelbrug	Verbindende wandelbrug tussen de plaats Dieren en het bos aanleggen over provinciale weg en spoor om recreatie en beleving voor de inwoners van de plaats Dieren en recreanten van elders te verbeteren. Nu zijn veel ingangen de laatste decennia opgeheven met name door infraproject traverse Dieren en pro rail.	A072 - A236 - A233	Hagenau en Sterrebos
13.4	Plaatsen van bebording	Plaatsen van informatieborden bij de ingangen van het bosgebied en per afsluiting pad een voorlichtingsbord en openstellinsbepalingen bebording.	A072 - A236 - A233	Hagenau en Sterrebos
14. Landgoed Welna				
14.1	Onderzoeken optimaliseren padenstructuur t.b.v. maaswijdte vergroten	Er is een eerste verkenning gedaan naar de mogelijkheden voor het vergroten van de maaswijdte op Landgoed Welna. Onderzocht zal worden, in samenspraak met de aandeelhouders, welke paden precies kunnen verdwijnen. Hierbij wordt ook gekeken naar vereisten vanuit de NSW.	H4030 - A072 - A236 - A224	Landgoed Welna
15. Nationaal park Hoge Veluwe				
15.1	Aanleggen nieuwe fietsroute	Aanleg van een fietsroute in zone B (deels over bestaande paden) om het fietspad in zone C (Otterlose Zand, stuifzand) rustiger te maken. Past in het bredere herstel van het Otterlose Zand door bos en opslag te verwijderen. Om het Otterlose Zand wel beleefbaar te houden blijft het fietspad bestaan.	H2330 - A224 - A233 - A246 - A276 - A338 - A277 - A255	Otterlose Zand (Hoge Veluwe)
15.2	Desasfalteren van wegen t.b.v. weren doorgaand verkeer	Desasfalteren van Prins Hendriklaan (weg in zone C) en Wetweg (weg door Otterlose Zand). Afsluiten van beide wegen voor doorgaand verkeer. Al uitgevoerd, afsluiten en weghalen asfaltweg in het zuiden van het park.	A072 - A236 - A22 - 4H2330 - A224 - A233 - A246 - A276 - A338 - A277 - A255	Prins Hendriklaan (Landgoed Hoenderloo, Hoge Veluwe) en Wetweg (Otterlose Zand, Hoge Veluwe)

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
15.3	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, afsluiten van de Koningsweg (onverhard pad door Deelense Veld = vennen, natte hei en droge hei), alsook het opheffen van het struingebied de Pollen (= stuifzand).	H2330 - A224 - A233 - A246 - A276 - A338 - A277 - A255	Koningsweg (Deelense Veld, Hoge Veluwe) en de Pollen (Hoge Veluwe)
16. NM - Hulshorsterzand				
16.1	Aanpassen routestructuren	Verschillende paden afsluiten d.m.v. frezen/plaggen t.b.v. broedseizoen en enkele paden jaarrond afsluiten. Daarnaast aantal bestaande paden geschikt maken voor meerdere gebruikersgroepen.	“A224 - A233 - A246 - A255 - A276 - A277 - A338 H2310 - H2320 - H2330 - H4030 “	Hulshorsterzand
16.2	Afsluiten open zand tijdens broedseizoen	Afsluiten van het open zand gebied tijdens het broedseizoen. Nog nader te bepalen waar en hoe de grens komt te liggen.	A224 - A233 - A246 -A255 - A276 - A277 - A338	Hulshorsterzand
16.3	Aanpassen bebording en (online) communicatie	Plaatsen of aanpassen van bebording t.b.v. informatieverschaffing openstelling paden wel/niet tijdens broedseizoen of wel/niet open jaarrond. Tevens topkaarten, website en app aanpassen op nieuwe routes en verduidelijking van de toegangsregels.	“A224 - A233 - A246 - A255 - A276 - A277 - A338 H2310 - H2320 - H2330 - H4030 “	Hulshorsterzand
16.4	Onderzoeken verplaatsing ruiterroute	Onderzoek naar mogelijke aansluiting op de bestaande ruiterroute, die zoveel mogelijk het af te sluiten stuifzand vermijdt en de bestaande andere recreatie niet in de weg zit. Langs de toegang van fietspad Brandsweg zal gezocht worden naar een nieuwe opgang naar het stuifzand.	“A224 - A233 - A246 - A255 - A276 - A277 - A338 H2310 - H2320 - H2330 - H4030 “	Toegang van fietspad Brandsweg (Hulshorsterzand)
16.5	Aanpassen routestructuren	Aanpassen van bestaande routestructuur rondom het westelijke uitkijkpunt op de Hierderweg. Door optimaliseren van de routes wordt beoog om de bezoekers in dit gebied een maximale hoeveelheid jaarrond toegankelijke belevingsruimte te bieden. Hiermee wordt bezoek gefaciliteerd, wat dan in het broedseizoen niet meer op delen van stuifzand/heide elders plaatsvindt door (tijdelijke) afsluiting van die gebieden. Betreft o.a. verbinding Klarenweg-Hierderweg, waar nu ook een MTB route ligt.	“A224 - A233 - A246 - A255 - A276 - A277 - A338 H2310 - H2320 - H2330 - H4030 “	Klarenweg en Hierderweg (Hulshorsterzand)
16.6	Aanpassen routestructuren	Open in broedseizoen, dicht tijdens bronst.		
16.7	Onderzoeken geschiktheid van bestaande uitkijkpunten	Onderzoeken of de huidige locatie van uitkijkpunt Hierderweg en uitkijkpunt Brandsweg passend is binnen de recreatiezoneringsmaatregelen of dat de locatie moet worden aangepast.	“A224 - A233 - A246 - A255 - A276 - A277 - A338 H2310 - H2320 - H2330 - H4030 “	Uitkijkpunt Hierderweg en Brandsweg (Hulshorsterzand)

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
16.8	Monitoring	Voortzetten monitoring van verstuiving stuifzand bij extensievere betreding door recreatie bij periodieke afsluiting. 'herhaalmeting geomorfologische dynamiek'. Van belang om eventuele onbedoelde neveneffecten van recreatiezonering op habitat in beeld te brengen.	"A224 - A255 - A277 H2310 - H2330 -H4030 "	Hulshorsterzand
17. NM - Landgoed Oud Groevenbeek				
17.1	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, worden er een aantal paden afgesloten.	"A072 - A236 H9120 - H9190 "	Landgoed Oud Groevenbeek
17.2	Onderzoeken aanpassing padenstructuur	In overleg met aangrenzende terreineigenaren, onderzoek naar het aanpassen van de huidige padenstructuur t.b.v. verdunning bestaande padenstructuur en herstel historische padenvorm van Krakeling. Tevens onderzoek naar wens herstel historisch sterrenbos structuur in paden in relatie tot maaswijdte (er ontbreekt nu één van de zes paden).	"A072 - A236 H9120 - H9190 "	Landgoed Oud Groevenbeek
17.3	Updaten communicatie	Updaten van de bestaande topografische kaarten.		
18. NM - Leuvenumse Bos				
18.1	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, worden er een aantal paden afgesloten.	"A072 - A236 H9120 - H9190 - H91E0C"	Leuvenumse Bos
18.2	Onderzoeken extra mogelijkheden vergroten maaswijdte	Onderzoek naar het vergroten van de maaswijdte op korte- en lange termijn. Hierbij moet meegenomen worden dat een aantal paden onder invloed liggen van de beekomgeving. Tevens moeten de maaswijdte aanpassingen meegenomen worden in de visie voor het vergroten van bosvakken.	"A072 - A236 H9120 - H9190 - H91E0C"	Leuvenumse Bos
18.3	Aanpassen bebording en (online) communicatie	Plaatsen of aanpassen van bebording t.b.v. informatieverschaffing openstelling paden wel/niet tijdens broedseizoen of wel/niet open jaarrond. Tevens topkaarten, website en app aanpassen op nieuwe routes en verduidelijking van de toegangsregels.	"A072 - A236 H9120 - H9190 - H91E0C"	Leuvenumse Bos
19. NM - Veluwezoom				
19.1	Onderzoek afsluiten parkeerplaats(en)	Mogelijke sluiting van bijvoorbeeld parkeerplaatsen op de Veluwezoom. Dit is afhankelijk van de uitkomsten van het gebiedsproces Veluwezoom, waarin gemeente Rheden de leiding heeft, waarbij o.a. gekeken wordt naar mogelijke afsluiting van weggedeelten voor gemotoriseerd verkeer.	H2310 - H2330 - H4030 - H6230 - H9120 - H9190 - A072 - A224 - A236 - A233 - A246 - A276	Gehele Zuidoost zijde Veluwe

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
19.2	Aanpassen padenstructuur	Aanpassen van de bestaande padenstructuur in Deelerwoud (padenstructuur aantrekkelijker maken voor de wandelaar, meer afwisseling open/gesloten terrein, betere wildzichtbaarheid en minder verstoring) en op Terletse Heide (verwijderen of afsluiten van paden, en aanleg van nieuw meer slingerend pad door de heide op afstand van bosrand).	A224 - A246 - A276 - A277 - A072 - A236 - A233 - A338	Deelerwoud en Terletse heide
19.3	Vergroten maaswijdte	Aanpassen van bestaande padenstructuur door afsluiting van paden en verlegging van ruiterroute.	A072 - A236 - A224 - A246 - A276	Koolhof, Beerenberg, Rheder- en Wortrhederheide, Imbos, Eerbeekse Veld, Schaddenvelden, Hagenau, Fagelsheide en omgeving Carolinahoeve
20. NM - Loenense Bossen (Zuid Veluwe en IJsselvallei)				
20.1	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, wordt een aantal paden van de Reeënberg afgesloten.	H4030 - A224 - A233	Reeënberg
20.2	Opwaarderen recreatieve voorziening	Bij de Reeënberg wordt het aantal paden verminderd, voornamelijk op de overgang tussen hei en bos. Het uitzichtpunt compenseert dit en zorgt voor blijvende 'beleefbaarheid' van de heide en vergroot ook de kans om wild te zien. Voor een goed werkende voorziening is het nodig het bestaande uitzichtpunt te upgraden: leuningen vernieuwen en pad en trap op en af herstellen. Dit voorkomt ook schade aan stuifduin.		Reeënberg
20.3	Afsluiten bestaand pad en onderzoeken mogelijkheid nieuwe route opties t.b.v. MTB pad	De MTB route loopt nu op de overgang bos/heide en gaan we in overleg met GLK en MTB-vertegenwoordiging verplaatsen. Mogelijk alternatieven: via bosperceel NM of via leem/grind weg GLK.	H4030 - A224 - A233	Ramenberg
20.4	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijde te vergroten, worden enkele paden afgesloten.	H4030 - A224 - A233 - A072 - A236	Ramenberg
20.5	Onderzoeken mogelijkheden combineren van routes	Onderzoek naar de mogelijkheid om routes te combineren, er lopen nu veel verschillende routes door het gebied. Kijken of hier nog winst te behalen valt. Uitvoeren voor uitrol routenetwerk.	Alle doelen	Loenense Bossen
20.6	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijde te vergroten, worden enkele paden afgesloten.	H5130 - A224 - A233	Hoeve Delle
20.7	Plaatsen van beheer en onderhoud voorzieningen	Plaatsen van diverse beheer- en controle voorzieningen die nodig zijn voor afsluiting, zoals bebording, slagbomen, boomstammen op wissel of extra aanplant.		Loenense Bossen
20.8	Aanpassen bebording en (online) communicatie	Plaatsen of aanpassen van bebording t.b.v. informatieverschaffing openstelling paden wel/niet tijdens broedseizoen of wel/niet open jaarrond. Tevens topkaarten, website en app aanpassen op nieuwe routes en verduidelijking van de toegangsregels.		Loenense Bossen

Toelichting > **< Tabel** **< Inhoudsopgave**

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
21. NM - Planken Wambuis (Zuid Veluwe en IJsselvallei)				
21.1	Onderzoeken mogelijke verlegging fietspad	Onderzoek naar de mogelijkheid om deel fietspaden te verleggen nabij de Mossel. Afstemming met lokale bewoners en ondernemers nodig, en alle bijbehorende onderzoeken om tot uitvoering over te kunnen gaan, zoals vergunningen, bodemonderzoek, impact op omgeving etc.	H4030 - A224 - 233	Fietspad richting de Mossel (Planken Wambuis)
21.2	Onderzoeken mogelijke afsluiting van openbaarheid van alle wegen op Planken Wambuis	In samenwerking met gemeente Ede en provincie Gelderland, onderzoek doen naar de mogelijkheid om de wegen van Planken Wambuis af te sluiten van openbaarheid. Afhankelijk van uitkomsten onderzoek, maatregelen uitvoeren, zoals plaatsen van bebording en slagbomen.	H4030 - A224 - A233	Planken Wambuis
21.3	Onderzoeken mogelijke verlegging wandelpad en afsluiting fietspad	Onderzoek naar een nieuwe variant op de recreatieve wandelingen rondom de Mossel, zodat het huidige rondje richting woning Planken Wambuisweg 2 afgesloten kan worden, i.v.m. verstoringsgevoeligheid. Daarnaast wordt het fietspad langs Planken Wambuisweg 2 afgesloten, mits punt 21.1 gerealiseerd wordt.	H4030 - A224 - A233	Mossel (Planken Wambuis)
21.4	Onderzoeken mogelijke samenvoeging van routes	Onderzoek naar de mogelijkheid om routes op Planken Wambuis samen te voegen. Er zijn nu veel verschillende routes en paden; kijken of daar nog winst valt te behalen. Uitvoeren voor uitrol routenetwerk.	H4030 - A224 - A233	Planken Wambuis
21.5	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, wordt het wandelpad tussen Planken Wambuis en gemeente Ede afgesloten, alsook het (sluip)wandelpad tussen gemeente Ede en NM. Afsluiting door middel van bebording en afrastering. Rasters zijn nodig om runderen op het terrein te houden.	H4030 - A224 - A233	Wandelpad tussen Planken Wambuis en gemeente Ede + wandelpad tussen gemeente Ede en NM
21.6	Onderzoeken mogelijkheid tot vergroten en afsluiten van parkeerplaatsen	Onderzoek naar de mogelijkheid om de parkeerplaats bij Restaurant Planken Wambuis te vergroten, door het fietspad te verleggen en het douglas bosje te verwijderen. Derhalve kunnen twee parkeerplaatsen elders gesloten worden, waardoor er meer rust gecreëerd wordt.	A236	Parkeerplaats Restaurant Planken Wambuis
21.7	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, wordt een aantal paden afgesloten.	H4030 - A224 - A233 - A072 - A236 - H2310 - A255 - A277	Planken Wambuis
21.8	Vergroten maaswijdte	Romdom het Mosselse Zand wordt de maaswijdte aangepast.	H2310 - A224 - A233 - A255 - A277	Planken Wambuis
21.9	Plaatsen van beheer en onderhoud voorzieningen	Plaatsen van diverse beheer- en controle voorzieningen die nodig zijn voor afsluiting, zoals bebording, slagbomen, boomstammen op wissel of extra aanplant.		Planken Wambuis

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
21.10	Aanpassen bebording en (online) communicatie	Plaatsen of aanpassen van bebording t.b.v. informatieverschaffing openstelling paden wel/niet tijdens broedseizoen of wel/niet open jaarrond. Tevens topkaarten, website en app aanpassen op nieuwe routes en verduidelijking van de toegangsregels.		Planken Wambuis
22. NM - Wolfheze (Zuid Veluwe en IJsselvallei)				
22.1	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, worden er twee paden op de Doorwerthse Heide afgesloten: (1) Noord-Zuid pad op hei wordt verwijderd tot het eerste zijpad, (2) wandelpad Zuidkant Doorwerthese Heide.	H4030 - A224 - A233	Doorwerthse Heide (Wolfheze)
22.2	Aanpassen bestaande padenstructuur	Het bestaande klompenpad door de Eikenlaan wordt verlegd, zodat het leefgebied in de bosrand verbeterd en de hei beter beleefd kan worden.	H4030 - A224 - A233	Eikenlaan (Doorwerthse Heide, Wolfheze)
22.3	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, wordt een aantal paden afgesloten op de Wolfhezerheide.	H4030 - A224 - A233 - A236	Wolfhezerheide
22.4	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, worden er een aantal paden afgesloten rondom Hoog Wolfheze.	A236 - H4030	Wolfheze
22.5	Plaatsen van beheer en onderhoud voorzieningen	Plaatsen van diverse beheer- en controle voorzieningen die nodig zijn voor afsluiting, zoals bebording, slagbomen, boomstammen op wissel of extra aanplant.		Wolfheze
22.6	Aanpassen bebording en (online) communicatie	Plaatsen of aanpassen van bebording t.b.v. informatieverschaffing openstelling paden wel/niet tijdens broedseizoen of wel/niet open jaarrond. Tevens topkaarten, website en app aanpassen op nieuwe routes en verduidelijking van de toegangsregels.		Wolfheze
22.7	Afsluiten parkeerplaats	Afsluiten van parkeerplaats aan de Utrechtseweg (circa 5 parkeerplaatsen) i.v.m. het streven om meer rust te creëren op de hei. Parkeren centraliseren op P aan Wolfhezerweg (begin Oude Kloosterweg), waar voldoende parkeerplaatsen aanwezig zijn met informatieborden en startpunten van wandelroutes. Vanaf hier kunnen bezoekers naar de hei lopen, maar ook verleid worden om aan de Noordkant van de Wolfhezerweg te gaan wandelen, waardoor er meer spreiding van bezoekers komt, wat rust creëert op de heide. De te verwijderen parkeerplaats wordt ingericht als bos.		Parkeerplaats Utrechtseweg en parkeerplaats aan Wolfhezerweg (Wolfheze)
23. Oldenbroek				
23.1	Onderzoeken mogelijke opties m.b.t. parkeerplaatsen en toegangen	In samenwerking met terreineigenaren en gebruikers, onderzoek doen naar de gewenste ontsluiting van het natuurgebied door het opheffen, in stand houden of uitbreiden van de parkeerplaatsen en toegangen rond de Wezepse Heide en de Vuursteenberg.	H4030	Wezepse Heide

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
24. Putten				
24.1	Aanpassen padenstructuur	Aanpassen wandelroute 'Putten Zuid' tussen toekomstige P Veluwe Krachtighuizerheide en Groote Ark i.s.m. SBB, ten behoeve van bezoekersspreiding en ontlasting parkeer- en recreatiedruk bij Groote Ark.		Krachtighuizer–heide/ Grote Ark
24.2	Onderzoek afwaardering zandwegen	Onderzoek naar mogelijke afwaardering zandwegen Noord West Veluwe. Mogelijk in afstemming en eventueel i.s.m. met gemeente Barneveld en gemeente Ermelo		Speulderbos
25. Renkum				
25.1	Onderzoeken optimalisatie padenstructuur	Onderzoek naar optimalisatie padenstructuur. Streven is om te komen tot een maaswijdte die zo veel mogelijk overeenstemt met aangegeven zonering. Dit vergt uit recreatief gebruik halen van een deel van de paden.		Bilderbergbossen en Cardanus- en Valckeniersbossen
25.2	Onderzoeken mogelijkheid tot verkleining of verplaatsing hondenlosloopgebied	Onderzoek naar herziening van het hondenlosloopgebied, en het losloopbeleid in overleg met stakeholders.		Bilderbergbossen en Cardanus- en Valckeniersbossen
26. Rheden				
26.1	Onderzoek verplaatsen hondenloslooptterrein Rozendaalseveld	Het hondenloslooptterrein is gelegen op een heideterrein. De hier aanwezige natuur is te kwetsbaar voor loslopende honden. Onderzocht wordt wat de mogelijkheden zijn om het hondenloslooptterrein te verplaatsen. Daarbij wordt vooral gekeken naar alternatieve locaties buiten N2000.	A246, A224, A233, H4030	Rozendaalseveld
27. SBB - Garderen Oost				
27.1	Afsluiten van paden tijdens broedseizoen	Afsluiten van 3 bospaden in Grevenhout tijdens het broedseizoen, en afsluiten van het Caitwickerzand (met jaarrond open corridor voor wandelaars oost-west) met behulp van bebording en slagbomen.	A072 - A236 - A246 - A255 - A277 - A224	Grevenhout, Caitwickerzand en Nieuw Milligse zand
27.2	Aanpassen bestaande padenstructuur	Verleggen van bestaande wandelroute en ruiterroute van locatie A naar locatie B; dit zorgt voor een grotere afstand van het ven Kootwijkerveen.	H3160	Kootwijkerveen
27.3	Realiseren nieuwe recreatieve voorzieningen	Realisatie van een uitzichtpunt Kootwijkerveen, op grotere afstand van het ven, om verstoring van de venrand te verminderen. Paden aan de venrand worden tevens verwijderd. Met behulp van uitzichtpunt kunnen recreanten het niet-toegankelijke gebied toch beleven.	H3160	Kootwijkerveen
27.4	Optimaliseren van bestaand parkeerterrein	Optimaliseren van de indeling van het parkeerterrein bij Grevenhout en indien nodig, vergroten van de capaciteit. Dit om parkeren gesaneerde P Caitwick op te vangen en gespreid parkeren te voorkomen.	Alle doelen	Parkeerterrein Grevenhout

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
27.5	Vergroten maaswijdte	Paden op het Caitwickerzand verwijderen m.u.v. het fietspad, deel van de ring en het beheerpad.	A246 - A255 - A277 - A224	Caitwickerzand
27.6	Onderzoeken aanpassing ruiterroutes	In overleg met stakeholders, onderzoek naar het verminderen van het aantal ruiterroutes in Garderen Oost; er ligt nu een dicht netwerk met soms dubbele routes.	Alle doelen	Garderen Oost
28. SBB - Garderen West				
28.1	Vergoten maaswijdte	Verwijderen van het dwarspad over het open terrein op het Stroese Zand door middel van plaggen en bebording.	A246 - A255 - A277 - A224 en habitats	Stroese Zand
28.2	Verplaatsen ingang, en verkleinen van hondenlosloopgebied en realiseren hondenspartelvijver	Verplaatsen van de ingang van het hondenlosloopgebied richting Voorthuizen, en verkleinen en inrasteren van het hondenlosloopgebied (van circa 90ha naar 62ha). Tevens een hondenspartelvijver realiseren in het gebied, met als doel vrijwaren honden in Watergraafsmeertje.	A072 - A236 - H3160	Boeschoten
28.3	Verwijderen parkeerplaatsen en realiseren nieuwe parkeerplaatsen	Verwijderen van 12 parkeerplaatsen insteek Arnhemse Karweg ten noorden van Apeldoornsestraat en slagboom naar voren halen. Tevens verwijderen van 11 parkeerplaatsen langs provinciale weg, en verwijderen 15 parkeerplaatsen aan de Oude Nijkerkerweg/hoek Boeschoterweg. Daarnaast het parkeren in de berm kopeind Hunnenweg fysiek onmogelijk maken. Capaciteit van bovengenoemde parkeerplaatsen wordt verplaatst naar nieuw te realiseren parkeerterrein langs de provinciale weg, hier 25 extra parkeerplaatsen bij nieuwe ingang hondenlosloopgebied.	A072 - A236	Boeschoten
28.4	Optimaliseren van bestaand parkeerterrein	Optimaliseren van parkeerplaats zuidkant Harderwijkerkarweg (N344). De parkeerplaats is nu te nat en er is meer ruimte nodig, ook t.b.v. paarden trailers. Saldo P blijft gelijk en geen areaal wijziging.		Stroese Zand
28.5	Verplaatsen bestaande paden	Verplaatsen van het westelijk pad Watergraafsmeertje t.b.v. creëren meer rust rondom (en in) zuur veen.	H3160	Boeschoten
28.6	Onderzoeken mogelijke afsluiting weg voor doorgaand verkeer	Onderzoek naar mogelijkheid afsluiting Hunnenweg en Oude Nijkerkerkerweg voor doorgaand gemotoriseerd verkeer i.s.m. betrokennen gemeenten en in afstemming met weggebruikers.	A072 - A236	Hunnenweg en Oude Nijkerkerweg (Boeschoten)
28.7	Onderzoeken mogelijke aanpassing wegindeling	Onderzoek naar mogelijkheid aanpassing verkeersindeling op Hoge en Lage Boeschoterweg i.s.m betrokken gemeenten en in afstemming met weggebruikers.	A072 - A236	Hoge en Lage Boeschoterweg

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
29. SBB - Kootwijk				
29.1	Aanpassen padenstructuur	Verwijderen van 2 paden op Hoog Burlese Heide tussen CDE en Dabbelosepad, d.m.v. plaggen en bebording. Ter vervanging van deze 2 verwijderde paden, aanleggen van een nieuw pad. Daarnaast opheffen wandelpaadje vanaf hoogste punt, uitkijkpunt over afgesloten gebied markeren met houten post en rail + plaatsen bankje. Tevens aanleg vrijliggend wandelpad onder Beukenlaan op toegangsweg/ Beukenlaan tussen parkeerplaats Hoog Buurlo en schaapskooi i.v.m. intensief gebruik (scheiding gebruikers).	A255 - A277	Hoog Buurlose Heide
29.2	Verplaatsen recreatieve voorziening	Verplaatsen schuilhutje E langs wandelpad, zodat aansluiting op wandelpaden beter is, met als beoogde doel concentratie recreanten.	A255 - A277	Hoog Buurlose Heide
29.3	Onderzoeken mogelijke aanpassingen padenstructuur	Onderzoek naar aanpassing recreatiepaden omgeving Hoog Buurlo en Radio Kootwijk; o.a. bewegwijzering naar Radio Kootwijk voor wandelaars vanaf Hoog Buurlo achter dorp langs i.o.m. dorp Radio Kootwijk en gebruikers.		Hoog Buurlo en Radio Kootwijk
29.4	Aanpassen openbare wegen	Afsluiten van Burelhul voor gemotoriseerd verkeer met behulp van bebording, i.v.m. stofoverlast recreanten en verstoring van grondbroeders.	A255 - A277	Burelhul (Hoog Buurlose Heide)
29.5	Opwaarderen recreatieve voorziening	Verbeteren van het wandelpad NO segment zendcirkel Radio Kootwijk, eventueel aanpassen naar een mindervalide pad.		Radio Kootwijk
29.6	Onderzoeken mogelijke aanpassing fietspadenstructuur Kootwijk	In samenwerking met gemeente Apeldoorn en in overleg met dorpsbewoners, onderzoek naar de mogelijkheden voor het verhogen van het fietscomfort in combinatie met groot onderhoud en vergroting maaswijdte heide Asselseweg.	A255 - A277	Regelbergen
29.7	Afsluiten tijdens broedseizoen	Broedseizoenafsluiting van gedeelte Kootwijkerzand.	A255 - A277	Kootwijkerzand en Stroese Heide
29.8	Onderzoeken mogelijkheden vergroten maaswijdte	In overleg met stakeholders en bewoners, onderzoek naar mogelijkheden om maaswijdtevergroting te verkrijgen in het Loobosch, o.a. oude dennenbos en omgeving bosreservaat; hier liggen nu veel smalle oude en recent ontstane paden.	A072 - A236	Loobosch
29.9	Aanpassen padenstructuur	Verwijderen van het pad door de Stroese Heide, waarbij doorgaande verbindingen blijven bestaan. Tevens in de omgeving van Loofles paden op korte afstand van de overs verwijderen en verleggen op grotere afstand.	A255 - A277 - H3160	Stroese Heide en Loofles

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
29.10	Opwaarderen recreatieve voorziening	De oevers van de Loofles extensiveren voor gebruik door recreanten. Honden verwijzen naar de spartelvijver in het hondenlosloopgebied Harskamp. Beoogde doel is minder verstoring. Tevens onderzoeken mogelijke fysieke maatregelen zodat honden en paarden niet meer kunnen baden in Loofles.	H3160	Loofles
29.11	Opwaarderen recreatieve voorziening en realiseren nieuwe recreatieve voorziening	Inrasteren van het hondenloslooptterrein Harskamp, om hondeneigenaren rondom Kootwijkerzand een alternatief te bieden. Circa 1350m zwartwildraster met 4x toegangshek. Daarnaast realiseren van hondenspartelvijver bij parkeerplaats Veluwe Harskamp, ter vervanging van het niet langer mogen zwemmen door honden in Loofles. Verbeteren communicatie en handhaving rondom het nieuwe hondenloslooopbeleid.	A072 - A236 - H3160	Harskamperdennen
29.12	Opwaarderen parkeerplaats	Verbeteren van de parkeerplaats bij Veluwe Kootwijkerduin, t.b.v. gebruikers hondenlosloopgebied, alsook geschikter maken voor paardentrailers.		Kootwijkerduin
29.13	Opwaarderen recreatieve voorziening	Plaatsen zwartwildraster rondom hondenlosloopgebied Kootwijkerduin met behoud van ruiterpad (ca 90 ha 3500m zwartwildraster)		Kootwijkerduin
29.14	Onderzoeken mogelijke aanpassing padenstructuur	Onderzoek naar het verplaatsen van het fietspad Noorderheideweg naar oude tracé Houtvester van 't Hoffweg (wens dorpsbewoners Kootwijk).	A255 - A277	Noorderheideweg en Houtvester van 't Hoffweg (Kootwijk)
29.15	Onderzoeken mogelijke aanpassing padenstructuur	In overleg met stakeholders, onderzoek naar mogelijkheden vervangen wandelroutesegmenten van boswegen naar single wandeltracks in omgeving Kootwijk, en onderzoek naar mogelijke opties krimp ruiterroutes op plekken met dubbele routes of een dicht netwerk. Tevens onderzoek naar splitsing recreatief gebruik van paden door ruiters en MTB'ers in omgeving Kootwijk en Ugchelen.	A255 - A277 - A072 - A236	Kootwijk en Ugchelen
29.16	Aanpassen padenstructuur	In samenwerking met gemeente Barneveld en gemeente Apeldoorn, het eerder opgestelde fietspadenplan herijken en uitvoeringsplan opstellen.		Kootwijk
29.17	Onderzoeken mogelijke aanpassingen openbare wegen	In samenwerking met gemeente Apeldoorn en stakeholders onderzoek naar mogelijkheden en draagvlak goede bereikbaarheid Radio Kootwijk, Hoog Buurlo en Hoenderloo met tegelijkertijd beperkt effect op bescherming en beleving Midden Veluwe. Op basis van uitkomsten onderzoek, maatregelen gefaseerd uitrollen.	A236 - A072 - A255 - A277	Radio Kootwijk, Hoog Buurlo en Hoenderloo

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
30. SBB - Nunspeet				
30.1	Optimaliseren padenstructuur en realiseren nieuwe recreatieve voorzieningen	Routes vanaf OL naar zone A optimaliseren voor wandelen en fietsen; niet via de rotondes, maar via Venneweg, onderdoorgang golfbaan en P routiers. Tevens het aanbod aantrekkelijke punten/objecten op deze route vergroten (onderdeel van totaalplan OL = ontvangstlocatie_regie gem. Nunspeet).		OL / Stationsomgeving Zandenbosch
30.2	Realiseren nieuwe paden	Realiseren van een nieuw startpunt en stukje verbindend ruiterpad t.b.v. ruiters en menners vanaf oostkant parkeerplaats Veluwe bij Heerderstrand op de locatie van het oude bezoekerscentrum.		Zandenbosch
30.3	Aanpassen padenstructuur	Aanpassen van padenstructuur rondom de vennen Zandenbosch; verleggen op meer afstand van ven-oevers. Ven/ oevers krijgen tevens varkensraster. Gebruik door honden beeindigen.	H3160	Zandenbosch
30.4	Realiseren nieuwe recreatieve voorzieningen	Realiseren van hondenspartelvijver Zandenbosch, als alternatief voor venherstelproject en Waschkolk.	H3160	Zandenbosch
30.5	Onderzoeken aanpassen openbare wegen	Onderzoek door gemeente Nunspeet naar mogelijkheid om Vennenpad voor gemotoriseerd verkeer af te sluiten, om een rustige verbinding te creëren vanuit OL Nunspeet naar Zandenbosch.		Vennenpad
30.6	Onderzoeken realiseren nieuwe paden	Onderzoek door gemeente Nunspeet naar aanleg verbindend fietspad tussen kern Vierhouten en fietspad langs Gortelseweg t.b.v. veiligheid en beleving.		Fietspad langs Gortelseweg
30.7	Onderzoeken realiseren nieuwe voorzieningen	Onderzoek naar mogelijke aanpassingen rondweg Zandenbosch, zoals bijvoorbeeld doorgaande karakter van de weg opheffen, creëren van 3 rondjes incl. mindervalide pad, of het faciliteren van skaters.		Rondweg Zandenbosch
30.8	Aanpassen bestaande padenstructuur	Verwijderen van paden oude hoogspanningstracé heide Hendrikszand, inclusief enkele aanliggende sluippaadjes. Tevens 2 bospaden en zuidpad heide Hendrik Mouwenveld opheffen voor recreatief gebruik, door middel van plaggen, bebording en slagbomen, en opheffen van één klein bospaadje verderop.	H4030 - A246 - A255 - A277 - A224 - A072 - A236	Hendrikszand en Hendrik Mouwenveld
30.9	Opheffen parkeerplaats en opheffen startpunt wandelroute	Opheffen van parkeerplaats Elspeterbosweg (Oost) bij Noorderheide en opheffen parkeerplaats Nunspeet (West). Parkeren doorverwijzen naar TOP Vierhouten. Startpunt gemarkeerde wandelroute Noorderheide komt hier te vervallen, alleen bereikbaar via Bergeltroute vanaf parkeerplaats aan Gortelseweg. Alternatieve bereikbaarheid vanaf parkeerplaats bosrand Elspeterbos nog verkennen.	H4030 - A246 - A255 - A277 - A224	Noorderheide
30.10	Onderzoeken mogelijke realisatie nieuwe recreatieve voorziening	Onderzoek naar verplaatsing van wildobservatieplek langs Tongerenseweg naar een minder verstorende locatie, die ook in schemer bereikbaar is. Mogelijke koppeling aan initiatief landgoed Stakenberg.		Wildobservatieplek Tongerenseweg (Vierhouten)

Toelichting > **< Tabel** **< Inhoudsopgave**

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
31. SBB - Oostereng				
31.1	Onderzoeken mogelijke aanpassing padenstructuur (MTB)	In overleg met MTB club, onderzoek naar aanpassen MTB routes in Oostereng, van veel verschillende paden naar 1 duidelijke route.	A072 - A236	Oostereng
31.2	Aanpassen padenstructuur (fiets)	Plaatsen van 4 klaphekken Jufferswaard om toegang fietsers te belemmeren, inclusief aanpassen van bebording en eventueel pad opwaarderen.	A072 - A236	Jufferswaard (Oostereng)
31.3	Aanpassen parkeerplaatsen	Afsluiten van parkeerplaats aan de Regentesselaan, inclusief het fysiek onmogelijk maken van parkeren in de berm. Tevens afsluiten van kleine parkeerplaats aan de Telefoonweg en verwijzen naar parkeerplaats Airborne Renkum. Daarnaast parkeerplaats aan de Bennekomse weg optimaliseren m.b.t. veiligheid en instellen geslotenverklaring 's nachts. Doel is om het parkeren te concentreren.		Oostereng
31.4	Vergroten maaswijdte	Enkele paden weghalen in Buunderkamp en Renkumse Heide. Tevens zoneren en markeren van MTB route in Buunderkamp. Op termijn MTB verbinding Wageningen Oostering - Edese heide (nieuwe OL).	A072 - A236	Oostereng
31.5	Onderzoeken mogelijke aanpassing openbare wegen	Onderzoek (SBB i.s.m. gemeente Renkum en Landgoed Quadenoord) naar mogelijke afsluiting doorgaande verbinding Bosbeekweg richting parallelweg ter hoogte van Quadenoord voor gemotoriseerd verkeer, met regeling aanwonenden/eigenaren.		Bosbeekweg (Oostereng)
31.6	Realiseren nieuwe recreatieve voorzieningen	Realiseren van mindervalide pad zuidelijk deel Renkums Beekdal (Beukenlaan), gekoppeld aan aanliggend verzorgingstehuis. Betreft locatie buiten N2000.		Beukenlaan (Renkum)
32. SBB - Speulderbos				
32.1	Onderzoeken mogelijke aanpassing openbare wegen	Onderzoek door gemeente Putten naar mogelijke afsluiting voor gemotoriseerd verkeer Arnhemse Karweg tussen Garderenseweg en Drieseweg én tussen Oude Garderenseweg en Bato'sweg, i.v.m. doorsnijding heide. Tevens ook onderzoek naar mogelijke afsluiting Oude Garderenseweg tussen laatste woning Krachtighuizen en Arnhemse Karweg. Onderzoek gemeente Putten Drieseweg en gemeente Ermelo Sprielderweg, afsluiten voor gemotoriseerd verkeer tussen Drie en Arnhemse Karweg. Als laatste onderzoek naar mogelijke afsluiting Julianalaan langs Putterbos.		Arnhemse Karweg, Oude Garderenseweg, Sprielderweg, Drieseweg en Julianalaan (Putten)
32.2	Opheffen hondenlosloopgebied	Opheffen hondenlosloopgebied Groote Ark/Kuiten, inclusief verwijderen bebording.	A072 - A236 - A246 - A255 - A224 - A277 - heidehabitats	Kuiten
32.3	Opheffen parkeerplaats	Opheffen parkeerplaats bij heideterrein Groote Ark/Kuiten.	A072 - A236 - A246 - A255 - A224 - A277 - heidehabitats	Kuiten en Groote Ark

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
32.4	Vergroten maaswijdte	Wandelpad langs oostzijde heide verleggen naar 1e pad in bos. Tevens illegale paadjes/single tracks MTB op en langs heide effectief onbruikbaar maken.	A246 - A255 - A224 - A277 - heidehabitats	Kuiten en Groote Ark
32.5	Aanpassing openbare wegen	Kolthoornseweg afsluiten voor alle verkeer d.m.v. slagbomen en bebording.	A246 - A255 - A224 - A277 - heidehabitats	Kolthoornseweg (Putten)
32.6	Aanpassen padenstructuur (wandelen)	2 wandelroutes in Speulderbos (Peppelerboom en Putterboswandeling) vervangen door 2 nieuwe wandelroutes vanaf TOP Schovenhorst/P Veluwe Krachtighuizen. Concept nieuwe routes is beschikbaar. Onderdeel van project Putterpoorten en TOP Schovenhorst.	A072 - A236	Krachtighuizen
32.7	Onderzoeken optimaliseren parkeerplaatsen	In samenwerking met gemeente Ermelo, onderzoeken zoneren bosgebruik na afsluiten Sprielderweg en verkennen mogelijkheden optimaliseren van parkeersituatie Drie e.o. (Boshuis en lang parkeren P-Veluwe). Op basis van uitkomsten onderzoek, maatregelen uitvoeren.	A236 - A072 - boshabitats	Speulderbos
32.8	Aanpassen padenstructuur (MTB)	In overleg met MTB club, onderzoek naar en voorstel nieuwe MTB route binnen zone A en B, inclusief aangeven van no go areas. Afstemming proces Kootwijk en Ugchelen en bepaling standpunt MTB door TBO's en provincie.		Speulderbos en Sprielderbos
32.9	Broedseizoenafsluiting	Broedseizoenafsluiting paden kerngebied oude boshabitats in Speulderbos, d.m.v. slagbomen en bebording.	A072 - A236	Speulderbos
32.10	Aanpassen recreatieve voorzieningen	Verkleinen van dagrecreatieterrein Nieuwe Prinsenweg, door middel van slagbomen en bebording. Doel is het weren van auto's, fietsers blijven welkom.	A072 - A236	Sprielderbos
33. SBB - Ugchelen EN Hoenderloo				
33.1	Vergroten maaswijdte	Pad verwijderen bij rustgebied en oud bos, alsook pad bij bosgebied Hoenderloo. Tevens worden 2 paden met oude laanbomen en oud bos verwijderd, i.v.m. ecopassage, en worden 2 paden in het bosreservaat het Leesten verwijderd.	A236 - A072	Hoog Buurlo, Ugchelen, Hoenderloo en Het Leesten
33.2	Onderzoeken mogelijke aanpassing padenstructuur (MTB en ruiters)	Onderzoek naar herinrichting van het MTB/ruiterpad vanaf Het Leesten, waarbij toegangsroute mogelijk op middenpad komt te liggen, i.p.v. direct terrein af en provinciale weg over. Op basis van uitkomsten onderzoek, maatregelen uitvoeren.		Het Leesten
33.3	Realiseren nieuw fietspad	Realiseren rechtstreekse nieuwe fietsverbinding door bosgebied van Het Leesten tot Noordweg om fietsgebruik tussen OL Het Leesten en Hoenderloo te promoten.		Het Leesten
33.4	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, t.b.v. verbeteren populatie Wespendief, wordt het aantal paden in bos Spoekweg geëxtensiveerd.	A072 - A236	Varenna

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
33.5	Onderzoeken mogelijke realisatie nieuwe recreatieve voorzieningen	Onderzoek naar mogelijkheid realiseren shuttleverbinding voor recreanten vanaf OL Het Leesten naar Hoog Buurlo en Radio Kootwijk, te beginnen op drukke weekenddagen en feestdagen.		Het Leesten, Hoog Buurlo en Radio Kootwijk
33.6	Opwaarderen recreatieve voorzieningen	Vergroten van de bestaande wildobservatieplaatsen bij Hoog Buurlo. Dit voorkomt zoekgedrag van recreanten in meer gevoelige gebieden. Te koppelen aan het opheffen van zandweg Burelhul.		Hoog Buurlo
33.7	Realiseren nieuwe recreatieve voorzieningen	Aanleggen mindervalidenrouten Het Leesten		Het Leesten
33.8	Aanpassen bestaande padenstructuur	Wandelpad Salamandergat verleggen (bestaande pad opheffen). Nieuwe tracé op grotere afstand van het ven. Tevens aanbrengen van bebording rondom ven/ koppelsprengen om betreding tegen te gaan.	H3160 - H3260A	Het Leesten
33.9	Realiseren nieuwe recreatieve voorzieningen	Aanleg van hondenspartelvijver in hondenlosloopgebied Het Leesten, mede ter ontlasting koppelsprengen.	H3260A	Het Leesten
33.10	Aanpassen bestaande routestructuren (MTB)	Verkenning herzien en verbeteren trace MTB route ivm aantrekkelijkheid en zonering.	Alle doelen	Ugchelen en Hoenderloo
34. SBB - Zwolse Bos				
34.1	Aanpassen recreatieve voorzieningen	Verkleinen van hondenlosloopgebied tot omvang zone A plus heide Tonnenberg (totaal 220 ha). Tevens plaatsing bebording, ontwikkelen hondenlosloopflyer en communiceren aanlijnverplichting honden in broedseizoen heideterrein Tonnenberg.	A246 - A255 - A277 - A224 - A072 - A236	Heide Tonnenberg (Zwolse Bos)
34.2	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte vergroten, vervallen wandelpaden heideterrein Tonnenberg, m.u.v. rode wandelroute en 1 verbindingspad naar verblijfsrecreatieterreinen noord oostelijk.	A246 - A255 - A277 - A224 - habitats	Heide Tonnenberg (Zwolse Bos)
34.3	Realiseren nieuwe recreatieve voorzieningen	Realiseren van een nieuwe uitkijktoren van ca. 15m hoog aan westrand Tonnenberg, ter plaatse van bestaand uitkijkpunt. Zicht op omliggende terreinen en Ijsseldal,Heide, stuwwal en wijde omgeving kan beleefd worden en toren trekt bezoekers daar naar toe.		Heide Tonnenberg (Zwolse Bos)
34.4	Aanpassen openbare wegen en opheffen parkeerplaatsen	Afsluiten van Dreefseweg na laatste perceel voor gemotoriseerd verkeer, ontheffing voor aanwonenden. Tevens opheffen van twee parkeerplaatsen langs deze weg.	A072 - A236	Dreefseweg (Wapenveld)
34.5	Aanpassen openbare wegen	Bestaande P-terrein Kamperweg opknappen; halfverharding en indeling verbeteren. Uitsluitend als no regret maatregel. Doel is op korte termijn parkeer zoekgedrag tegengaan. Voor lange termijn zie volgende maatregel.	A072 - A236	Parkeerplaars Kamperweg

Nummer	Naam Maatregel*	Omschrijving Maatregel	N2000 Doel	Gebiedsnaam/ locatie
34.6	Onderzoek optimaliseren bestaande parkeerplaatsen	Onderzoek naar optimalisatie parkeersituatie op lange termijn. Te onderzoeken opties: bestaande P Kamperweg herinrichten/omvormen naar P-Veluwe; bestaande P Kamperweg verplaatsen naar Kommerseweg en hier grotere P veluwe realiseren (in knik vd weg); klein P-terrein Koerbergseweg opheffen, opp. naar P Veluwe. Evt laatste deel Koerbergseweg afsluiten gemotoriseerd verkeer. Te onderzoeken alternatieven hangen samen met parkeersituatie Leisurelands.		Parkeerplaats Koerbergseweg, parkeerplaats Wapenveldseweg, parkeerplaats Kamperweg en parkeerterrein Heerderstrand (Heerde)
34.7	Verplaatsen startpunten routes	Startpunt wandelroute, fietspad, ruiterroute en MTB route verplaatsen naar nieuwe P Veluwe indien dat Kommerseweg wordt.		Zwolse Bos
34.8	Vergroten maaswijdte	Om de maaswijdte te vergroten, opheffen van diagonaal pad noordelijk droge heideterrein en opheffen 2 paden tegen ecopassage aan in bosgebied zone C.	A246 - A255 - A277 - A224 - A236 - A072	Zwolse Bos
34.9	Aanpassen bestaande routestructuren (wandelen)	LAW Maarten van Rossumpad en klompenpadtrace (Vosbergenpad) over heide verleggen, inclusief herzien van markeringen en t.z.t. drukwerk.		Zwolse Bos

Toelichting kolom N2000-doel

Ín de maatregeltabel is met een code aangegeven voor welke specifieke Natura 2000-doelen een maatregel genomen wordt. Het Natura 2000 Aanwijzigingsbesluit Veluwe noemt 18 habitattype (of ecosystemen) die essentieel zijn voor de natuurlijke rijkdom op de Veluwe. Hieronder worden deze habitattypen opgesomd met bijbehorende code, zoals vermeld in de maatregeltabel.

Habitattypen Veluwe	Code
Stuifzandheide met struikheide	H2310
Binnenlandse kraaiheidevegetaties	H2320
Zandverstuivingen	H2330
Zwak gebufferde vennen	H3130
Zure vennen	H3160
Beken met waterplanten	H3260
Vochtige heiden	H4010
Droge heiden	H4030
Jeneverbesstruwelen	H5130
Heischrale graslanden	H6230
Blauwgraslanden	H6410
Actieve hoogvenen	H7110
Overgangs- en Trilvenen	H7140
Pioniervegetaties met snavelbies	H7150
Kalkmoerassen	H7230
Beuken-eikenbossen met hulst	H9120
Oude eikenbossen	H9190
Vochtige alluviale bossen	H91E0C

In het Aanwijzingsbesluit zijn ook instandhoudingsdoelen opgenomen voor specifieke dieren en planten, de zogenaamde habitatrichtlijn en vogelrichtlijnsoorten. Het betreft de volgende soorten:

Habitatrichtlijnsoorten Veluwe	Code
Gevlekte witsnuitlibel	H1042
Vliegend hert	H1083
Beekprik	H1096
Rivierdonderpad	H1163
Kamsalamander	H1166
Meervleermuis	H1318
Drijvende waterweegbree	H1831
Habitatrichtlijnsoorten Veluwe	
Wespendief	A072
Nachtzwaluw	A224
IJsvogel	A229
Draaihals	A233
Zwarte specht	A236
Boomleeuwerik	A246
Duinpieper	A255
Roodborsttapuit	A276
Tapuit	A277
Grauwe Klauwier	A338

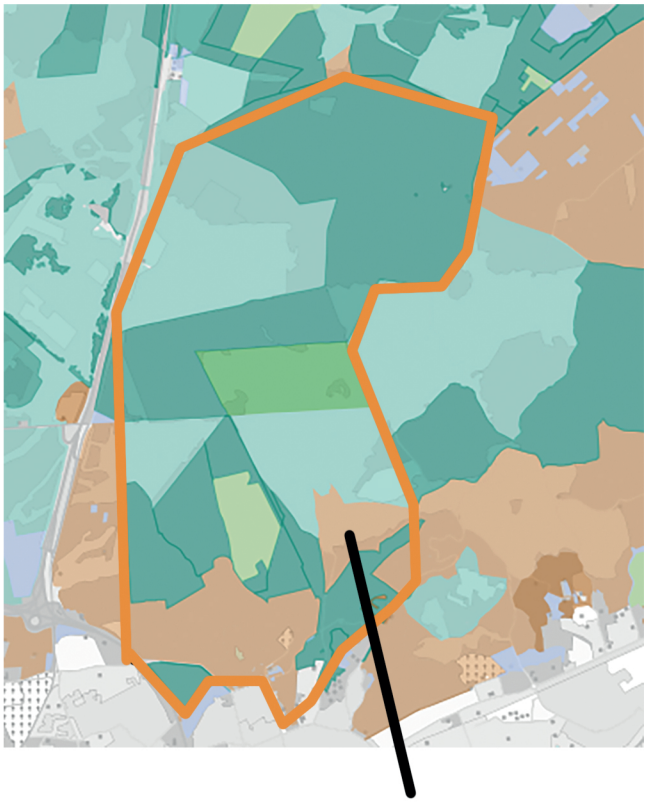
< Tabel < Inhoudsopgave



Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl

21 700 524

gemeente Rozendaal (globaal)



Concept-besluitenlijst 1.2 Raadsvergadering

Datum	02-11-2021
Tijd	20:25 - 23:00
Locatie	Raadszaal
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	Mevrouw Weststeijn (voorzitter/burgemeester), mevrouw Hupkes en de heren Diepenbroek en Zendijk (BGR), mevrouw Van der Pas en de heren Jansen en Van den Akker (PAK), mevrouw Ter Brugge en de heren Willemse en Van Gorkum (R74), en de heer Schaap (griffier).
Toelichting	Wethouder Logemann en wethouder Warmerdam wonen de vergadering bij.

1	Opening
2	Spreekrecht Van het spreekrecht wordt gebruik gemaakt door de heer Doornebosch over het Masterplan Veluwezoom
3	Vaststellen agenda De agenda wordt conform voorstel vastgesteld.
4	Ingekomen stukken, terugkoppeling uit gemeenschappelijke regelingen en overige mededelingen Ingekomen stukken: Er zijn geen opmerkingen over de ingekomen stukken. Terugkoppeling uit gemeenschappelijke regelingen: Mevrouw Hupkes over het niet doorgaan van de bijeenkomst van de agendacommissie. Overige mededelingen: De burgemeester over de verscherpte coronamaatregelen met ingang van 6 november in relatie tot de raads- en commissievergaderingen in de komende periode.
5	Besluitenlijst van de raadsvergadering van 21 september 2021 De besluitenlijst wordt overeenkomstig het voorstel vastgesteld.
6	Lijst van Moties en Toezeggingen (MOT-lijst) De burgemeester refereert aan de afhandeling van een toezegging inzake inhuurkosten, welke als bijlage bij de MOT-lijst is gevoegd.
7	Algemene Plaatselijke Verordening (APV) Ter vergadering wordt een namens alle fracties ondertekend amendement ingediend. Het amendement wordt vervolgens unaniem aangenomen. Vervolgens wordt unaniem met het geamendeerde voorstel ingestemd om de

Algemene plaatselijke verordening voor Rozendaal 2021 vast te stellen, onder intrekking van de oude verordening.

Een afschrift van het amendement is als bijlage bij deze besluitenlijst gevoegd.

8 Scenario's Masterplan Veluwezoom

Ter vergadering worden een tweetal amendementen en een motie ingediend:

- Een namens de fracties van R'74 en BGR ondertekend amendement
- Een namens de fractie van het PAK ondertekend amendement
- Een namens alle fracties ondertekende motie over het hondenlosloopgebied op het Rozendaalse veld.

- *Het namens de fracties van R'74 en BGR ingediende amendement wordt aangenomen* met de stemmen van R'74 en BGR voor en de stemmen het PAK tegen (6-3).

- Het namens de fractie van het PAK ingediende amendement wordt verworpen met de stemmen van het PAK voor en de stemmen van R'74 en de BGR tegen (3-6).

Vervolgens wordt ingestemd met het geamendeerde voorstel om:

1. Voor het op te stellen Masterplan Veluwezoom Rheden – Rozendaal te kiezen voor scenario D; partiële afsluiting van het gebied rondom De Posbank, zoals aangegeven op het kaartje in figuur 1 (in de bijlage behorend bij dit besluit), in de weekenden en op feestdagen gedurende de periode van 1 april tot en met 31 oktober.
2. Dat de maximale snelheid op Rozendaals grondgebied 30 km per uur moet worden en verzoekt het college hiertoe een verkeersbesluit te nemen.
3. De toegangsweg naar het Rozendaalse veld (Kluizenaarsweg) voor gemotoriseerd verkeer open te houden
4. 2 jaar na invoering van deze maatregelen, van gedeeltelijke afsluiting in combinatie met de verlaging van de verkeerssnelheid en het openhouden van toegangsweg naar het Rozendaalse veld, te evalueren.
5. Aspecten als leefbaarheid in de dorpen en overlast als gevolg van verkeer en geluid, onderdeel uit te laten maken van de evaluatie
6. Een bedrag van € 30.000, - uit de algemene reserve te bestemmen ten behoeve van het resterende deel van de cofinanciering in de Regiodeal.
7. De gemeente Rheden van alle hierboven geformuleerde punten op de hoogte te stellen.

Het geamendeerde voorstel is aangenomen met de stemmen van R'74 en de BGR voor en de stemmen van het PAK tegen (6-3).

Tenslotte wordt unaniem ingestemd met de ingediende motie (9-0).
Naar aanleiding van de motie zegt wethouder Logemann toe dat het college aan de provincie en de gemeente Rheden kenbaar zal maken dat de gemeenteraad van Rozendaal hecht aan het hondenlosloopgebied op het

Rozendaalse veld maar dat het college de vrijheid neemt om met anderen te spreken over alternatieven, zonder daar zelf het initiatief toe te nemen.

Afschriften van de amendementen en de motie zijn als bijlage bij deze besluitenlijst gevoegd.

9 Transitievisie warmte

Unaniem wordt conform voorstel besloten om de Transitievisie Warmte voor Rozendaal vast te stellen.

10 Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen

De burgemeester zegt toe schriftelijk terug te komen op de vraag van mevrouw Hupkes, hoe de meerjarenlooptijd (na het eerste jaar) van algemene opgave-overeenkomsten, zich verhoudt tot de aangegeven jaarlijkse afweging van de gemeenteraden.

Vervolgens wordt unaniem conform voorstel besloten om:

1. Kennis te nemen van de regionale agenda 2022 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen;
2. Het college toestemming te geven de vijf opgaveovereenkomsten af te sluiten.

11 Derde Tussenrapportage (TURAP)

Unaniem wordt conform voorstel besloten om de derde tussenrapportage voor kennisgeving aan te nemen.

12 Comptabiliteit

Unaniem wordt conform voorstel besloten om De investerings- en financieringsstaat / begrotingswijzigingen voor bovengenoemd dienstjaar te wijzigen als aangegeven in de bij dit besluit behorende begrotingswijziging (nr. 2021-10 en 11).

13 Programmabegroting 2022 en meerjarenbegroting

Besloten wordt de behandeling van de begroting in zijn geheel te verschuiven naar dinsdag 9 november aanstaande.

14 Rondvraag

Op een vraag van de Heer Diepenbroek over de procedure met betrekking tot de vergadering op 9 november, antwoordt de voorzitter dat de inzet is om een fysieke vergadering, met inachtneming van de aangekondigde anderhalve meter, te houden en dat nader bericht volgt.

15 Sluiting

Antwoorden op vragen raadsvergadering 2 november 2021

GEMEENTE ROZENDAAL

Fractie	V/A	Vraag en antwoord
R'74	V	**Turap 3 2021: Winstneming verkoop Steenhoek** Dienen we geen vennootschapsbelasting (25%) te betalen over de boekwinst van de grondverkoop aan de ontwikkelaar?
	A	Nee, hier is geen Vpb-plicht van toepassing. De VPB-plicht geldt als er is voldaan aan alle onderstaande voorwaarden: - Er is sprake van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid - Er is sprake van deelname aan het economisch verkeer - Er is winststreven - Er wordt in concurrentie getreden Dat is hier niet het geval.
BGR	V	**Turap 3 2021: Financieel overzicht Steenhoek** In deze turap staan de verkoopopbrengst van de Steenhoek en de verkoopkosten Steenhoek. Vanaf 2018 heeft de gemeenteraad diverse kredieten ten laste van de Algemene Reserve verstrekt ten behoeve van de Steenhoek en de projectontwikkeling (ca. € 170.000). Graag een overzicht van alle gemaakte kosten tot nu toe, eventuele overgebleven bedragen uit niet volledig gebruikte kredieten en indicatie van nog te verwachten toekomstige kosten (bijv planschades).
	A	Dit overzicht stellen wij op als wij het project Steenhoek afsluiten. Dit zal uiterlijk bij de jaarrekening 2021 plaatsvinden.
BGR	V	**Regionale agenda Groene Metropool-regio Arnhem - Nijmegen** Bij deelname aan alle 5 de deelopgaven, wat is de verwachte tijdbelasting op onze ambtenaren? En op het college? Hoe luiden de Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten? Wij veronderstellen dat deze opgavenovereenkomsten jaarlijks terugkeren op de agenda van alle deelnemende gemeenten. Klopt dat?
	A	De tijdbelasting van ambtenaren is gering, omdat wij de beperkte ambtelijke capaciteit alleen daar inzetten waar deze nodig is. Dit geldt ook voor de bestuurlijke deelname. De Algemene voorwaarden opgave-overeenkomsten zijn toegevoegd aan de raadsstukken. Op dit moment sluiten we opgave-overeenkomsten af voor één jaar. De bedoeling is dat dit volgend jaar meerjarige overeenkomsten worden. Op het moment dat de opgave-overeenkomsten een langere looptijd krijgen, komen deze niet jaarlijks terug, maar pas aan het eind van de overeengekomen looptijd.
BGR	V	**Scenario's Masterplan Veluwezoom** Wie is beslissingsbevoegd omtrent honden wel/niet aan de lijn op het Rozendaalse Veld?

Fractie	V/A	Vraag en antwoord
	A	Publiekrechtelijk is de gemeente Rozendaal bevoegd omdat het Rozendaalse Veld in het gemeentelijk grondgebied ligt. Op grond van onze APV is het niet verboden om honden op het Rozendaalse veld los te laten lopen. Het Rozendaalse Veld is echter eigendom van de gemeente Rheden. Privaatrechtelijk is Rheden bevoegd. Rheden heeft als eigenaar van het terrein het recht om regels ten aanzien van het betreden van zijn terrein te stellen.
PAK	V	**Turap 3 2021: Structurele kosten afvalinzameling** In het raadvoorstel wekt u de indruk dat de extra kosten verantwoord in de TURAP niet structureel zijn. De toelichting in de TURAP doet echter vermoeden de extra kosten voor huishoudelijk afval (28k€) en basisregistraties openbare ruimte (26,5k€) dat dit wel structureel hogere kosten zijn. De basisregistraties openbare ruimte (+26,5k€) zien wij als structurele meerkosten terugkomen in de meerjarenbegroting, de extra kosten voor huishoudelijk afval niet. Kunt u dit kort toelichten?
	A	De hogere kosten voor afval zijn grotendeels structureel. Tezamen met andere structurele ontwikkelingen (meer huishoudens door realisatie woningen De Del en Steenhoek plus prijsstijgingen) is dit verwerkt in de meerjarenbegroting 2022. In de meerjarenbegroting is bij programma 7 (blz. 44) te zien dat de kosten voor afval stijgen van € 150K naar € 188k. Deze meerkosten hebben geen invloed op het begrotingssaldo, omdat de opbrengst van de (kostendekkende) afvalstoffenheffing stijgt.
PAK	V	**Ecologisch verantwoorde aanpak openbaar groen (vraag staat los van raadsagenda)** Planten wij als gemeente alleen biologisch (dynamisch) gekweekte planten en bollen, die aantoonbaar zonder een enkel (biologisch) bestrijdingsmiddel zijn gekweekt? We gebruiken voor zover ik aanneem geen gif én geen biologisch bestrijdingsmiddel als dit ecologisch niet verantwoord is?
	A	De bloembollen en het zaad voor de bermen zijn biologisch. Bij de inkoop van planten en bomen wordt hier geen rekening mee gehouden. Wel is het zo dat steeds meer leveranciers met een keurmerk werken. Bij de Groenvisie, die we in het voorjaar van 2022 gereed hebben, kunnen we biologische kweek als een criterium meenemen. Voor de Japanse duizendknoop gebruiken we een niet-biologisch en geoorloofd bestrijdingsmiddel. En behalve de biologisch verantwoorde methode tegen de eikenprocessierups gebruiken we verder geen bestrijdingsmiddelen.

Amendement is Aangenomen
9 vóór 0 tegen

PAK Rozendaal

Rosendael '74

BGR Midden in Rozendaal

Amendement

"Geen verbod op carbidschieten in de APV"

De Rozendaalse raad in vergadering bijeen op 2 november 2021, sprekende over de vaststelling van de geactualiseerde APV (2021)
Agendapunt 7, raadsvoorstel APV 2021,

Constaterende dat:

- In het concept APV 2021 artikelen zijn toegevoegd over het verbod op carbidschieten, te weten artikelen 273a en 2:73B.

Overwegende dat:

- Het verbod op carbidschieten tot aan 2020 nooit onderdeel is geweest van de APV.
- Er tot op heden nooit aanleiding is geweest om een verbod op carbidschieten op te nemen in de APV.
- Het carbidschieten al meerdere jaren wordt uitgeoefend door een aantal inwoners van Rozendaal. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de sociale betrokkenheid van de bewoners.
- Het invoeren van strikte regels, bepalingen, en verplichtingen afbreuk doet aan de vrijblijvendheid waarbinnen deze activiteiten altijd zijn georganiseerd.
- Als op termijn blijkt er toch ongeregeldheden plaatsvinden ten gevolge van carbidschieten in de gemeente waartegen niet kan worden opgetreden er altijd nog kan worden bezien om dit op te nemen in de APV.

Besluit:

- De artikelen 273a en 2:73B te schrappen.

Indiener	Mede-indiener	Mede indiener
Wilfred Jansen	Corine ter Brugge	Loes Hupkes
PAK	R'74	BGR

Amendement

"Minder verkeer over de Posbank, scenario D"

De Rozendaalse raad in vergadering bijeen op 2 november 2021, sprekende over de Scenario's Masterplan Veluwezoom (agendapunt 8, raadsvoorstel Keuze scenario Masterplan Veluwezoom)

Overwegende dat:

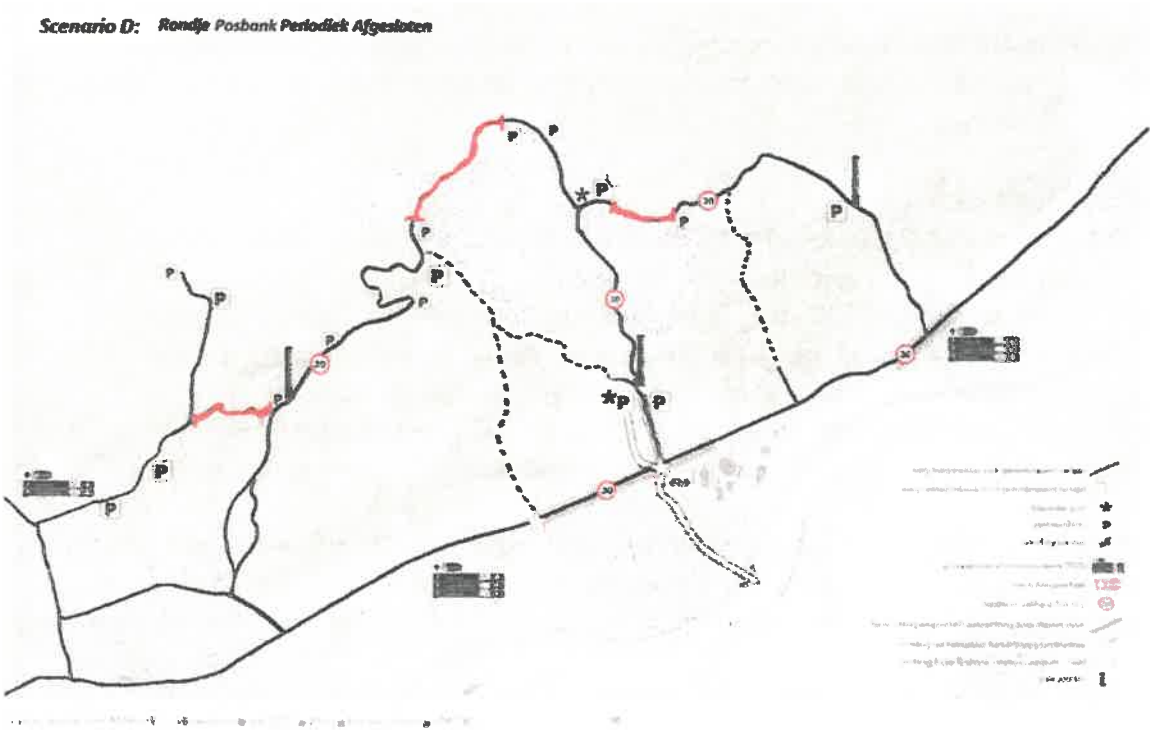
1. De verkeerssituatie rond de Posbank aanleiding geeft tot heroriëntatie van de toegankelijkheid van gemotoriseerd verkeer
2. Er weliswaar draagvlak is voor gehele afsluiting voor gemotoriseerd verkeer bij de stakeholders en belangengroepen, doch bij veel inwoners er draagvlak is voor gedeeltelijke en of periodieke afsluiting voor gemotoriseerd verkeer
3. Toegankelijkheid van het gebied rond de Posbank van belang is voor bezoekers van onze regio, doch geluidsoverlast en aantasting van de leefbaarheid dienen te worden verminderd
4. Er geen zekerheid is op lange termijn voor de financiële dekking van de exploitatie van alternatief vervoer en exploitatie van de parkeerplaatsen
5. Het niet duidelijk is welke (meetbare, essentiële) natuurwaarden zijn of worden gediend met welk scenario
6. Er alternatieven zijn om het 'rondje Posbank' door gemotoriseerd verkeer op piekmomenten te voorkomen
7. Het Rozendaalse veld als ontmoetingsplek een belangrijke sociale functie heeft voor veel inwoners van zowel de gemeente Rozendaal als de gemeente Rheden
8. Afsluiting van de toegangsweg naar het Rozendaalse veld mogelijk in strijd is met de voorwaarden uit de schenkingsakten uit 1917 en 1921 van de Geërfden van Velp.
9. Als op termijn op basis van evaluatie blijkt dat partiële afsluiting niet of onvoldoende effect heeft op de gewenste situatie, de situatie opnieuw kan worden bezien en afgewogen en worden besloten om aanvullende maatregelen te nemen.

Het ontwerpbesluit te schrappen en te vervangen door:

'Besluit:'

1. Voor het op te stellen Masterplan Veluwezoom Rheden – Rozendaal te kiezen voor scenario D; partiële afsluiting van het gebied rondom De Posbank, zoals aangegeven op het kaartje in figuur 1 hieronder, in de weekenden en op feestdagen gedurende de periode van 1 april tot en met 31 oktober.
2. Dat de maximale snelheid op Rozendaals grondgebied 30 km per uur moet worden en verzoekt het college hiertoe een verkeersbesluit te nemen.
3. De toegangsweg naar het Rozendaalse veld (Kluizenaarsweg) voor gemotoriseerd verkeer open te houden
4. 2 jaar na invoering van deze maatregelen, van gedeeltelijke afsluiting in combinatie met de verlaging van de verkeerssnelheid en het openhouden van toegangsweg naar het Rozendaalse veld, te evalueren.
5. Aspecten als leefbaarheid in de dorpen en overlast als gevolg van verkeer en geluid, onderdeel uit te laten maken van de evaluatie
6. Een bedrag van € 30.000, - uit de algemene reserve te bestemmen ten behoeve van het resterende deel van de cofinanciering in de Regiodeal.
7. De gemeente Rheden van alle hierboven geformuleerde punten op de hoogte te stellen

Figuur 1:



Afgesloten weggedeelten gedurende de weekenden en op feestdagen in de periode van 1 april t/m 31 oktober

Ondertekening

Fractie R'74:

Mevr. C. ter Brugge

Fractie BGR:

Mevr. L. Hupkes

Amendement is
Aangenomen
6 stemmen voor
3 tegen (PAK)

Amendement

PAK Rozendaal

"Balans tussen natuurbehoud en natuurbeleving, scenario C-SAMEN"

De Rozendaalse raad in vergadering bijeen op 2 november 2021, sprekende over de Scenario's Masterplan Veluwezoom (agendapunt 8, raadsvoorstel Keuze scenario Masterplan Veluwezoom),

Overwegende dat:

1. De verkeerssituatie rond de Posbank aanleiding geeft tot heroriëntatie van de toegankelijkheid van gemotoriseerd verkeer
2. Er draagvlak is voor afsluiting van het "rondje Posbank" voor gemotoriseerd verkeer bij de stakeholders en belangengroepen mits de toegankelijkheid van de verschillende delen van het gebied voor iedereen geborgd is om van de diverse natuurlandschappen te genieten.
3. Toegankelijkheid via de in de scenario's gepresenteerde oplossing van een rondrijdend busje door menig inspreker niet als geschikte oplossing gezien wordt.
4. Er geen zekerheid is op lange termijn voor de financiële dekking van de exploitatie van alternatief vervoer en exploitatie van de parkeerplaatsen in het voorgestelde scenario C.
5. Door het bereikbaar houden van enkele bestaande parkeerplaatsen in het gebied heel veel bereikt kan worden in de gewenste toegankelijkheid van het gehele gebied, de spreiding van bezoekersdrukte en het voorkomen van de aanleg van nieuwe parkeerplaatsen.
6. Toegankelijkheid van het gebied rond de Posbank niet alleen van belang is voor bezoekers en inwoners van onze regio, maar ook voor de bijbehorende balans in beperkte geluidsoverlast en aantasting van de leefbaarheid.
7. Het Rozendaalse veld als ontmoetingsplek een belangrijke sociale functie heeft voor veel inwoners van zowel de gemeente Rozendaal als de gemeente Rheden.
8. Afsluiting van de toegangsweg naar het Rozendaalse veld mogelijk in strijd is met de voorwaarden uit de schenkingsakten uit 1917 en 1921 van de Geërfden van Velp.
9. Het wenselijk is zo snel mogelijk concrete stappen te zetten in de bescherming van onze natuur en ervaring op te doen met een nieuwe balans tussen natuurbescherming en toegankelijkheid voor natuurbeleving zodat de effecten hiervan in toekomstige evaluaties vastgesteld kunnen worden.

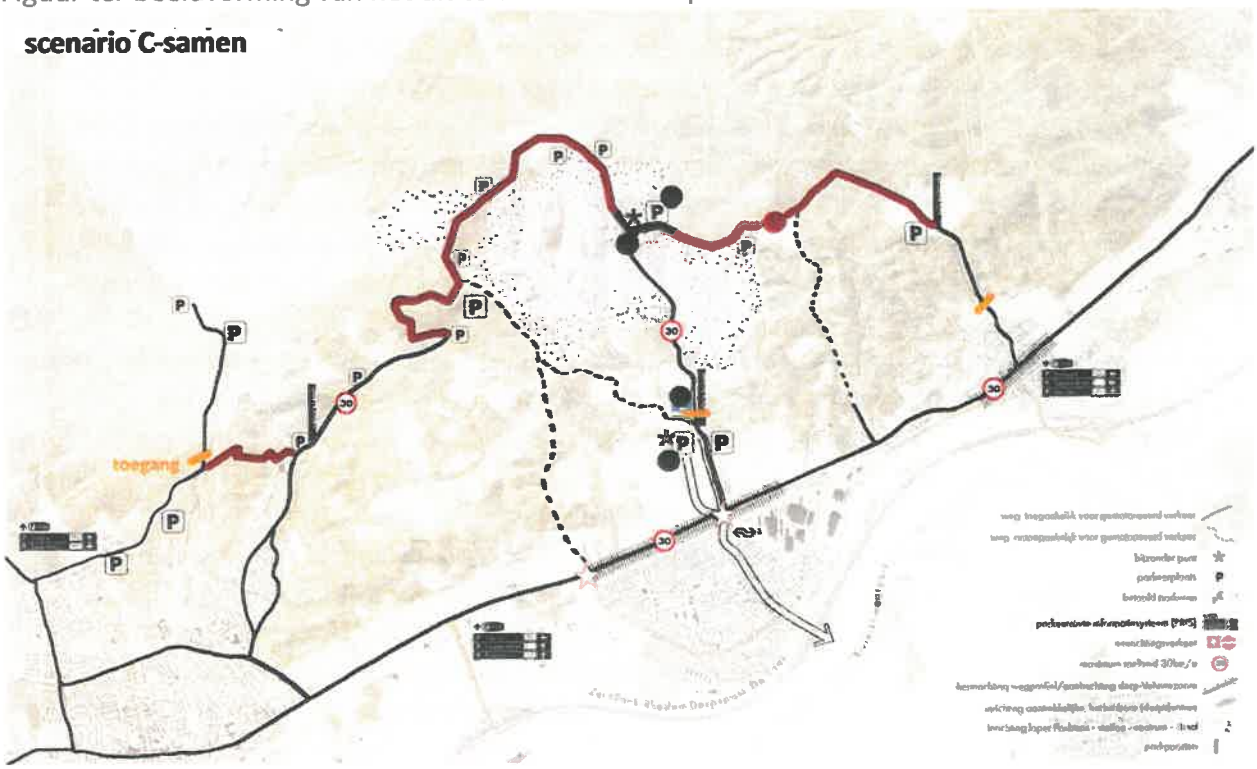
Het ontwerpbesluit te schrappen en te vervangen door:

'Besluit:'

1. Voor het op te stellen Masterplan Veluwezoom Rheden – Rozendaal te kiezen voor een permanente afsluiting van alle rondjes voor gemotoriseerd verkeer in het gebied rondom De Posbank. Daarnaast wel een beperkt aantal parkeerplaatsen in het gebied open te houden, die dan slechts van één zijde bereikbaar zijn, zodat deze bestaande parkeerplaatsen optimaal worden ingezet voor spreiding van de bezoekers over het natuurgebied en de toegankelijkheid middels eigen vervoer.
2. Het Rozendaalse veld en de toegangsweg daarnaartoe (Kluizenaarsweg) voor gemotoriseerd verkeer open te houden.

3. Onnodige verkeersbewegingen naar de beperkte parkeerplaatsen in het gebied en het Rozendaalseveld te voorkomen door een toegangssysteem aan te brengen dat alleen toegang verschaft indien er verderop in het gebied nog parkeerplaatsen beschikbaar zijn. Deze toegangssystemen onderdeel maken een regionaal verkeersgeleidingsysteem.
4. De maximale snelheid in het gebied te beperken tot 30 km per uur hiertoe een verkeersbesluit te nemen.
5. De gemeente Rheden van punt 4 op de hoogte te stellen.
6. Een methodiek te ontwikkelen waarmee twee jaar na invoering, objectief de effecten op de balans natuurbehoud en natuurbeleving geëvalueerd kan worden.
7. Een bedrag van € 30.000,- uit de algemene reserve te bestemmen ten behoeve van het resterende deel van de co-financiering in de Regiodeal, indien de in Rheden en Rozendaal genomen Raadsbesluiten mogelijkheden geven voor financiering vanuit deze Regiodeal.

Figuur ter beeldvorming van het uit te werken masterplan.



Ondertekening

Amendement = verworpen

3 voor (PAK)

6 tegen

Fractie PAK:

Wilfred Jansen

Motie is aangenomen
9 stemmen voor
0 tegen

Motie

Rozendaalse Veld, hondenlosloopgebied

De Rozendaalse raad in vergadering bijeen op 2 november 2021, sprekende over de Scenario's Masterplan Veluwezoom (agendapunt 8, raadsvoorstel Keuze scenario Masterplan Veluwezoom)

Overwegende dat:

1. De gemeente Rheden eigenaar is van het Rozendaalse veld, en het Rozendaalse veld publiekrechtelijk onder de gemeente Rozendaal valt.
2. Een deel van het Rozendaalse Veld al vele decennia is aangewezen als honden-losloopgebied
3. Er in de regio behoefte is aan dit bestaande losloopgebied
4. Veel inwoners in de omgeving met honden gebruik maken van dit losloopgebied, door zelf daar de hond uit te laten of gebruik te maken van honden-uitlaatservices
5. Het hondenlosloopgebied niet alleen een nuttige functie heeft voor de honden, maar ook een sociale functie heeft als ontmoetingsplaats van inwoners uit de omgeving
6. Er bij honden-uitlaatservices verwachtingen zijn/worden gewekt voor langjarig gebruik door hen jaarlijks te laten betalen voor een vergunning voor het gebruik van het gebied
7. Door de verschillende terreineigenaren in de gemeente Rozendaal en Rheden voor het los laten lopen van de hond wordt verwezen naar het Rozendaalse Veld
8. Er over de beschikbaarheid van de gronden van - en toegang tot - het Rozendaals Veld voor de eigenaar, de gemeente Rheden, contractuele verplichtingen liggen
9. Een mogelijk wijziging in de recreatiezonering door de Provincie Gelderland (voorjaar 2022) van het Rozendaalse Veld zou kunnen betekenen dat er een verbod komt op het los laten lopen van honden in dat gebied
10. Het hondenlosloopgebied van het Rozendaalse Veld als een randgebied van de hele Veluwe is aan te merken
11. De openbaarheid van de Kluizenaarsweg voor de toegankelijkheid, bereikbaarheid en gebruik van het hondenlosloopgebied van belang is

Draagt het College op:

a. Bij de gemeente Rheden ervoor te pleiten om het huidige hondenlosloopgebied op het Rozendaalse Veld te handhaven
b. De Provincie Gelderland te bewegen (zowel bestuurlijk als ambtelijk) om, bijvoorbeeld in het kader van de recreatiezonering en of subsidiëring, geen maatregelen te nemen die leiden tot de noodzaak c.q. verplichting tot het sluiten van het hondenlosloopgebied op het Rozendaalse veld

Rozendaal, 2 november 2021

Fractie Rosendael '74

Mevr. C. ter Brugge

Fractie PAK

Hr. W. Jansen

Fractie BGR

Mevr. L. Hupkes

Concept-besluitenlijst 1.2 Raadsvergadering

Datum	09-11-2021
Tijd	20:00 - 23:50
Locatie	Raadszaal
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	Mevrouw Weststeijn (voorzitter), mevrouw Hupkes en de heren Zendijk en Diepenbroek (BGR), mevrouw Ter Brugge en de heren Willemse en Van Gorkum (R74), de heren Jansen en Van den Akker (PAK) en de heer Schaap Griffier. Wethouder Warmerdam en wethouder Logemann wonen de vergadering bij.
Toelichting	Voortzetting van de op 2 november 2021 geschorste vergadering.

1 Opening

De voorzitter opent de vergadering.

Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Van der Pas (PAK)

2 Spreekrecht

Er is geen gebruik gemaakt van het spreekrecht.

3 Programmabegroting 2022 en meerjarenbegroting (agendapunt 13 van de vergadering van 2 november 2021)

Naar aanleiding van een opmerking van de heer Jansen over de EMU-tabel op de laatste pagina van de begroting, geeft wethouder Warmerdam aan dat de tabel dienovereenkomstig wordt aangepast.

Na de korte algemene reacties van de fracties op de begroting en het debat in eerste en tweede termijn wordt unaniem ingestemd met het voorstel om de Programmabegroting 2022 en Meerjarenbegroting 2023-2025 vast te stellen.

4 Rondvraag

- Mevrouw Hupkes naar aanleiding van een persbericht over een eventuele evaluatie van de aanpassing van de Kerklaan.

5 Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering

Antwoorden op vragen Programmabegroting 2022

GEMEENTE ROZENDAAL

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
	BGR	V	<u>Winstwaarschuwing</u> Bij het aanbieden van de begroting geeft u een winstwaarschuwing. Wij ontvangen graag per relevant issue (brandweer/ICT/ Uitkering Gemeentefonds etc.) een best case en worst case scenario, kortom de bandbreedte tussen tegenvallers en meevallers.
		A	De winstwaarschuwing geldt voor voorzienbare ontwikkelingen met financiële consequenties die wij nu nog niet volledig in beeld hebben en dus ook niet van scenario's kunnen voorzien. In de Kadernota zijn ontwikkelingen genoemd die impact gaan hebben op de meerjarige exploitatie. Een voorbeeld daarvan is de noodzakelijke aanpak voor bomenonderhoud. Voor de onderwerpen die specifiek in de vraag genoemd worden geldt het volgende: - De kosten voor de huisvesting van de brandweer zijn niet bekend. Het vraagstuk rond tot de huisvestingskosten is complex. De verwachting is dat de VGGM op z'n vroegst in de begroting van 2024 de eerste effecten hiervan kan opnemen. - De ICT-kosten zijn – voor zover voorzienbaar bij het opstellen van de begroting – verwerkt en worden verder aan de raad voorgelegd in een voorstel voor de Digitale Agenda (laatste kwartaal 2021). - Het effect van de herijking van het Gemeentefonds, alsook overige verwachte ontwikkelingen in het Gemeentefonds (in het bijzonder gelden Jeugd) zijn in lijn met advisering van VNG en de Provinciaal toezichthouder verwerkt.
	BGR	V	<u>Overzicht advieskosten bureaus/ZZP-ers</u> Voor de volledigheid ontvangen wij graag het toegezegde overzicht.
		A	Dit overzicht wordt in de week van 25 oktober op de LIS geplaatst.
	BGR	V	<u>Structureel tekort exploitatie Dorpsschool</u> Uit eerdere turap blijkt dat de VVE jaarlijks een exploitatietekort zal hebben. Hoeveel bedraagt deze voor de gemeente Rozendaal en waar kunnen wij deze vinden in de begroting?
		A	Dit tekort bedraagt € 10.750 per jaar zoals gemeld in de turap. Dit is opgenomen in de begroting bij programma 4, taakveld 4.1.
	BGR	V	<u>Heroverweging aanpak beklinkering</u> Onderhoud en aanleg is duurder dan oorspronkelijk aangegeven. U geeft aan dat u in Q1 2022 een voorstel voorlegt voor herziene meerjarige aanpak. Betekent dit dat **deze** gemeenteraad nog over een herziening gaat beslissen? En betekent dit dat beklinkering wordt losgelaten?
	PAK	V	Graag nog een nadere toelichting op de oorzaak meerkosten klinkers.
		A	Het voorstel voor een herziene meerjarige aanpak voor het wegenonderhoud zal begin 2022 gereed zijn. Het is daarmee ook een keuze van de raad (via het Presidium) of dit voorstel aan de nieuwe of de huidige gemeenteraad voorgelegd wordt. Voor 2022

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
			volstaat klein onderhoud en is er geen groot onderhoud voorzien aan onze wegen. Vanaf 2019 zijn de prijzen voor arbeid en vooral voor materialen flink gestegen. Een andere oorzaak voor de meerkosten is dat voor de meerjarige onderhoudskosten (2019-2029) de aanbestedingsbedragen van 2019 gebruikt. In 2019 waren dit zeer 'scherpe' offertes en geen goede basis om de meerjarige onderhoudskosten mee te berekenen.
27	BGR	V	Financiële consolidatie Onderwijs Onder 4.1 Baten (en Lasten) Openbaar Basisonderwijs wordt over 2022 een sprong gemaakt van ca. 27K (43K) naar 125K (141K) en voor 2023 76K(92K) om dan weer te zakken naar 27k (43K) in de jaren 2024 en 2025. Wat betreft dit?
27	R'74	V	Specificatie extra lasten onderwijs Toelichting op de extra lasten onder 4.1 Basisonderwijs en 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken zijn erg summier. Graag specifieke bedragen van de geraamde meerkosten.
		A	Het gaat om een extra bijdrage voor het Nationaal Programma Onderwijs, in totaal € 99.541 voor twee schooljaren. Het is een tijdelijke bijdrage, die budgettair neutraal in de begroting is opgenomen. Bij 4.3 gaat het om de specifieke uitkering Voor- en vroegschoolse educatie. Ook deze is budgettair neutraal opgenomen in de begroting. Voor 2022 gaat het om een bedrag van € 64.000.
	BGR	V	Bomen en groen Wanneer kan de gemeenteraad de inventarisatie incl. noodzakelijke extra kosten voor onderhoud en vervanging van het bomenbestand verwachten? Tijdens de behandeling van de kadernota is aangegeven dat extra aandacht aan onderhoud openbare ruimte moet worden geschonken. Hiermee is in deze begroting nog geen rekening gehouden, klopt dat? Wanneer kan de gemeenteraad een update van de groenvisie (2015-2020) verwachten?
		A	Voor 2022 is een bedrag van € 15.000 opgenomen. Met dit bedrag stellen wij in het voorjaar een meerjarig plan op voor het openbaar groen, waarin rekening wordt gehouden met klimaatverandering en biodiversiteit.
30	BGR	V	Subsidieplafond gemeentelijke monumenten Voorgesteld wordt dit op € 8.000 te stellen. Is dat een reëel bedrag of eigenlijk te laag om gemeentelijke monumenten in stand te houden?
		A	Aanvragen voor een subsidie worden afgehandeld op basis van de subsidieverordening gemeentelijke monumenten. In beginsel is de subsidie 20% van de subsidiabele kosten met een maximum van € 5.000,-. Op basis van deze verordening en de ervaringen van de afgelopen jaren is dit bedrag opgenomen. De laatste jaren is dat voldoende gebleken.

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
	BGR	V	<u>Lagere kosten ongediertebestrijding</u> Eerder waren de kosten hoger uitgevallen door meer overlast van ratten en steenmarters. Is deze overlast dus verminderd?
		A	De kosten voor ongediertebestrijding (vooral eikenprocessierups en ratten) hebben wij de afgelopen jaren in de begroting stapsgewijs verhoogd van € 6.000 naar € 31.000. Door een efficiëntere bestrijdingsmethode van de eikenprocessierups kunnen wij deze begrotingspost verminderen naar € 27.000. Overigens zijn er dit jaar geen meldingen geweest over steenmarters. Meldingen over ratten zijn tot nu aanzienlijk minder dan vorig jaar. In 2020 zijn er veel ratten uitgeroeid en de plekken waar veel overlast was zijn zo aangepast dat ratten zich er niet prettig voelen.
44	BGR	V	<u>Financiële consolidatie Volksgezondheid en Milieu</u> Lasten milieubeheer 7.4 gaat van 51k naar 170k en weer terug naar 50k, waarom? De funding gebeurt door onttrekking uit de reserve, is dat de Algemene Reserve?
		A	Bij de kadernota hebben we aangegeven door te willen gaan met de energietransitie en een budget vrij te maken voor klimaatadaptatie. Hiervoor is een bedrag van in totaal € 120.000 opgenomen dat wordt onttrokken uit de Algemene Reserve conform het besluit van de raad. Voor de jaren daarna bieden wij de nieuwe raad een voorstel aan.
	BGR	V	<u>OZB</u> Rozendaal krijgt een strafkorting op de middelen van het gemeentefonds omdat zij niet optimaal gebruik maakt van de belastingruimte die Rozendaal heeft. Hoeveel bedraagt die strafkorting? En hoe hoog zou de OZB moeten worden om deze strafkorting niet meer te hebben?
		A	Rozendaal krijgt net als alle andere gemeenten korting op de OZB-heffing in het gemeentefonds. Dit is geen strafkorting, omdat het deel uitmaakt van de reguliere verdeelsystematiek. Deze korting bestaat uit de totale WOZ-waarde woningen x 80% x het gemiddelde OZB tarief in Nederland. Voor niet-woningen wordt gerekend met 70% in plaats van 80%. Onder aftrek van deze korting (€ 341.000) houdt Rozendaal op de totale OZB-opbrengst van € 450.000 ongeveer € 109.000 over. Wij hebben nog ruimte om onze OZB met € 270.000 te verhogen, zonder dat hierop een verrekening plaatsvindt. Het bedrag van € 270.000 is de nog beschikbare ruimte aan belastingcapaciteit, voordat de provinciale norm voor de artikel 12 status wordt bereikt.
	BGR	V	<u>Risicoprofiel</u> Al jaren is het risicoprofiel vrijwel ongewijzigd, terwijl de accountant in haar jaarlijkse rapportages de laatste jaren regelmatig wijst op toenemende risico's en enkele genoemde risico's zich ook al hebben voorgedaan met aanzienlijk hogere bedragen. Gaat u het risicoprofiel en de onderwerpen in 2022 herzien, ook met het oog op het in control statement (rechtmatige bestedingen) dat vanaf boekjaar 2022 door B&W moet worden afgegeven?
		A	Voor zover wij risico's kunnen voorzien, nemen wij deze op in het risicoprofiel.

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
64	BGR	V	Algemene Reserve Welke claims liggen er op de Mobiele Algemene Reserve?
		A	Dit betreft de (rest)kredieten voor: Verandermanagement € 25k, bestemmingsplannen 13k, Omgevingswet 36k, bestemmingsplan Steenhoek 14K, aansluiting DSO 10K, geluid/camera raadszaal 42K, omgevingsvisie 56K, verkeersveiligheid/klimaat 38K, verkeersmaatregelen 79K, Pinkenberg 88K, energietransitie 102K, beplanting Steenhoek 15k en enkele kleinere posten.
71	BGR	V	Herijken interne beleidslijn voor inkoop en aanbesteding In het najaar begint u met de herijking. Wanneer is deze afgerond?
		A	Het inkoop- en aanbestedingsproces is voortdurend onderwerp van aandacht. De in het najaar 2021 geplande herijking leidt in het eerste kwart van 2022 tot een aangescherpte interne werkwijze voor inkoop en aanbesteden.
74	BGR	V	Integriteit Bij de beantwoording van onze vragen Begroting 2021 (najaar 2020) gaf u aan een werkbijeenkomst integriteit voor de gemeenteraad in 2021 te organiseren. Wordt deze nog gehouden en dan in 2022 nieuwe raad?
		A	Vanwege het belang van het onderwerp willen wij begin 2022 met de raad en de organisatie gezamenlijk een sessie organiseren over integriteit. De voorbereiding daarvoor is inmiddels opgepakt. In de nieuwe raadsperiode komt het onderwerp wederom (op een nader te bepalen moment en manier) aan de orde. Het is belangrijk dit onderwerp periodiek te agenderen.
	BGR	V	Gemeenschappelijke regelingen MGR -> Bijdrage Rozendaal in 2020 bedroeg € 66.000, voor 2022 wordt het bedrag van € 30.000 aangehouden, is dat reëel? GR Groene Metropool -> bijdrage Rozendaal is € 2,50 per inwoner, totaal 2022 € 2.978, geldt de bijdrage alleen per volwassen inwoner?
		A	MGR: Het genoemde bedrag onder verbonden partijen is foutief weergegeven in deze paragraaf. De juiste jaarlijkse verwachte bijdrage betreft € 69.917. Dat bedrag is wel juist verwerkt in de (cijfermatige) begroting. GMRAN: De bijdrage is uiteraard gebaseerd op alle inwoners. De bijdrage is in 2022 lager dan € 2,50 per inwoner vanwege de bijdrage van de provincie.
84	BGR	V	Kavel(s) nieuwe wijk Er wordt gesproken over optie op laatste kavel. Wanneer verloopt die optie? Verderop staat dat de feitelijke levering van kavels wellicht wordt uitgesteld waardoor deel van de lasten dan pas in 2022 wordt gerealiseerd. Betekent dit dat de baten al wel in 2021 worden geboekt?

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
			Onderaan staat dat dit eventuele uitstel geen nadelige financiële consequenties heeft, er is al voldoende winst gemaakt om de kapitaallasten van de school voor vele jaren af te dekken. Voor hoeveel jaar?
		A	De optie verloopt eind dit jaar. Conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording) moeten de lasten worden verantwoord in het jaar dat de werkzaamheden zijn verricht. De baten moeten worden verantwoord in het jaar dat de verkoopakte bij de notaris is gepasseerd. Op dit moment zijn de afschrijvingslasten voor ruim 34 jaar afgedekt. Het restant van de benodigde afschrijving (40 jaar in totaal) kan naar verwachting worden gedekt uit de restant van de nog te nemen winst op de grondexploitatie.
14	R'74	V	Invulling vacature RO Zijn de kosten voor de invulling van de RO functie nu gestegen of per saldo gedaald?
		A	De RO kosten zijn als organisatiekosten gestegen, maar drukken niet meer op de individuele projecten en dalen dan per saldo voor de gemeente.
15	R'74	V	Overheadkosten Onder 0.4 lijken de kosten voor de overhead in 22 aanzienlijk te stijgen tov begroting 21: van €1467k naar €1680k. Graag een toelichting
		A	Dit is het gevolg van een aantal ook bij de kadernota genoemde ontwikkelingen, zoals controleplan/werkzaamheden interne controle € 43.000, inhuur P&O € 12.000, Wet open overheid € 29.000 , digitalisering € 24.500, flexibele schil € 5.000, in dienst medewerker RO € 24.000 en een aantal kleinere aanpassingen.
20	R'74	V	Renovatie fietspad Wordt het tracé vanaf de Kluizenaarweg tot in het bos (500 á 1000m) niet gerenoveerd? Is dat gemeente Rheden? De staat van dat stuk is ook nodig toe aan renovatie.
		A	Het genoemde fietspad is in beheer van de gemeente Rozendaal. Het fietspad is inderdaad niet in optimale staat. Meenemen in renovatie fietspad begraafplaats/Kluizenaarsweg is zeker het overwegen waard, maar de kosten stijgen dan met circa € 100.000.
23	R'74	V	Bibliotheek op school Uit welk onderwijsbudget wordt de pilot 'bibliotheek op school' gefinancierd? Is dat structureel budget? Hoe borgen we de 'bibliotheek op school' voor een langere periode?
		A	De pilot Bibliotheek op school (t/m schooljaar 2022-2023) wordt gefinancierd uit de specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid. Ons voorschot voor 2022 is nu bekend: € 64.000. Hiervan kan de helft worden meegenomen naar 2023. Financiering van de proefperiode is hiermee geborgd.

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
24	R'74	V	NPO-middelen Is inmiddels duidelijk welke invulling wordt gegeven aan de NPO-middelen op IKC de Dorpsschool?
		A	Bij de besteding van deze middelen werken we samen met gemeente Rheden en de schoolbesturen. De plannen voor de besteding zijn nog niet afgerond.
25	R'74	V	Muziekonderwijs Waarom moet muziekonderwijs door de gemeente worden gefinancierd?
		A	Dit is een politieke vraag. Financiering van muziekonderwijs hoeft niet, maar is een keuze van het huidige gemeentebestuur. We hebben een overeenkomst met het schoolbestuur afgesloten voor de duur van deze collegeperiode. Een nieuw college, binnen de kaders gesteld door een nieuwe raad, kan hier desgewenst een nieuwe keuze maken. Inhoudelijk sluit het financieren aan bij maatschappelijke ontwikkelingen zoals 'Meer (aandacht voor) Muziek in de klas' en het belang dat de school hecht aan Cultuur met Kwaliteit en muziekonderwijs.
25	R'74	V	Leerlingenvervoer Onderwijs en leerlingenvervoer: kunt u toelichten waar die extra uitgave van €16000 uit is opgebouwd en waarom deze ook doorwerken in 2023-25?
		A	Bij leerlingenvervoer gaat het om een openeindregeling. Er maken meer kinderen gebruik van (vier in plaats van drie). Of deze uitgaven doorwerken in 2023-2025 is onbekend, dat hangt samen met de leeftijd van de kinderen.
29	R'74	V	Buurtsportcoaches Waar komt de inzet van de buurtsportcoaches terug in de begroting? Zijn deze ondergebracht bij Incluzio? Wordt hun inzet geëvalueerd?
		A	Wij maken geen gebruik van de inzet van buurtsportcoaches. Wel participeren wij via de gemeente Rheden in de regeling Combinatiefunctionarissen Sport en Cultuur ('Sjors Sportief en Sjors Cultureel'). Financieel en administratief is dit voor ons de beste manier om in deze landelijke regeling te participeren. De combinatiefunctionarissen werken voor alle basisscholen in Rheden en Rozendaal.
29	R'74	V	Leefstijlinterventies Waar zien we de extra Rijksmiddelen voor leefstijlinterventies terug (extra uitkering via Spuk sportakkoord) en wat gaat Rozendaal hiermee doen? € 22.571,15 in 2021, kan worden ingezet in 2022.

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
		A	In totaal ontvangen wij € 42.571,15 voor 2021. Bij de besteding werken wij samen met de gemeente Rheden in een lokaal 'Sport- en beweegakkoord Rheden-Rozendaal 2020 t/m 2022'. De gemeentelijke budgetten worden hierbij samengevoegd. Een kerngroep beoordeelt aanvragen uit Rheden en Rozendaal.
	R'74	V	Onkruidbestrijding Waarom geen paragraaf over onkruidbestrijding?
		A	In lijn met de begroting van voorgaande jaren hebben wij hiervoor geen aparte paragraaf opgenomen. Onkruidbestrijding is onderdeel van programma 2 Verkeer en vervoer.
33	R'74	V	Programmakosten sociaal domein Herziene samenwerkingsafspraken met Rheden: Waar zien we de programmakosten terug? Hoe hoog zijn deze?
		A	De programmakosten, dus de uitgaven aan voorzieningen zoals bijstandsuitkeringen, vinden we terug bij de afzonderlijke wetten. De herziene samenwerkingsafspraken werken overigens niet één op één door in de programmakosten, maar in de uitvoeringskosten. Deze uitvoeringskosten zijn verspreid over een aantal taakvelden in programma 6: 6.3 inkomensvoorzieningen, 6.6 Wmo en 6.72 jeugd. De uitvoeringskosten Rheden bedroegen € 222.000 en zijn bijgesteld naar € 117.500. Hier staat tegenover dat Incluzio nu een deel van de werkzaamheden doet waarvoor per saldo een bedrag van € 76.000 is opgenomen onder 6.71 en 6.72.
33	R'74	V	Meerkosten governance en subsidies De nieuwe governance brengt veel extra taken voor Rheden met zich mee (meer overleg, vaker aanleveren gegevens e.d.). (1) Is met deze extra kosten rekening gehouden in deze begroting?: (2) Wat houdt de subsidielijst precies in? (3) Kan de afhandeling van deze kleinere subsidies gedaan worden door een ondersteunende medewerker i.p.v. beleidsmedewerker?
		A	1. Over het opdrachtgeverschap wordt nog een advies uitgebracht. De financiële gevolgen hiervan zijn nog niet geheel duidelijk. Hierover zullen wij u nog een voorstel doen toekomen. De uiteindelijke uitgaven hangen ook samen met de toekomstige invulling van het sociaal domein in eigen huis. In oktober 2021 vond daarover een raadsinformatiebijeenkomst plaats. 2. De subsidielijst is een overzicht van kleine subsidies (€ 5.000 of minder) waarover ons college in één keer een besluit neemt. 3. De werkverdeling beschouwen wij als interne bedrijfsvoering. De afhandeling van subsidies is onderdeel van het advies voor de toekomstige taakinvulling.
36	R'74	V	Sociale werkvoorziening Hoeveel SW-medewerkers uit de gemeente Rozendaal zijn na 2022 nog ondergebracht bij Scalabor? Het aantal SW-medewerkers neemt gestaag af. Dat zou betekenen dat de kosten van Scalabor in de komende jaren alleen maar toenemen. Dat weegt straks niet meer op tegen het aantal SW-ers dat je daarmee bedient. Wat is het plan van Scalabor in deze?

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
		A	Het gaat in Rozendaal om twee medewerkers. Voor de hele populatie maakt Scalabor plannen om in te spelen op de geschetste ontwikkeling.
40	R'74	V	Maatwerkdienstverlening 18- De kosten voor maatwerkdienstverlening 18- stijgen fors. (1) Wat is de belangrijkste reden van die stijging? (2) En zou - zoals aangegeven op pagina 38 - in de meerjarenbegroting niet een daling van deze post te zien moeten zijn i.v.m. minder maatwerk en meer voorliggende/algemene voorzieningen?
		A	1. Bij de uitgaven voor jeugdhulp zien wij de uitgaven voor maatwerkdienstverlening en geëscaleerde zorg als één geheel. In de Begroting voor 2021 is hiervoor in totaal € 198.935 opgenomen. Dit bedrag is lager dan de werkelijke uitgaven in 2020 en ligt in lijn met de begroting voor 2022 en verder. Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van budgetten, maar samen zijn de posten vrijwel even groot als in de begroting 2022. Er is dus geen sprake van een forse stijging ten opzichte van het voorgaande jaar. De afgelopen jaren hebben we wel een toename gezien in het aantal kinderen dat een maatwerkvoorziening ontving. Dat ging gepaard met stijgende uitgaven. 2. We verwachten dat op termijn het aantal jeugdigen met een maatwerkvoorziening afneemt en deze meer gebruik maken van de voorliggende/algemene voorzieningen. Maar we hebben ook te maken met stijgende uitgaven door o.a. ondersteuning voor jeugd en gezin bij huisartsen; hogere uitgaven aan regionale beleidscapaciteit en hogere tarieven voor de jeugdbescherming. We hebben ervoor gekozen dit budgettair neutraal te verwerken in de meerjarenbegroting.
40	R'74	V	Prenatale huisbezoeken Prenatale huisbezoeken moeten gemeenten vanaf 1 januari 2022 aanbieden. Zijn hierover al afspraken gemaakt met de JGZ? Moet dit niet genoemd worden bij de ontwikkelingen?
		A	Vanaf 1 januari 2022 moeten gemeenten prenatale huisbezoeken door de Jeugdgezondheidszorg aanbieden aan kwetsbare zwangeren. Hiervan is in Rozendaal niet of nauwelijks sprake. Wij ontvangen hiervoor middelen in het gemeentefonds en maken afspraken met de JGZ om deze verantwoordelijkheid in te vullen.
40	R'74	V	Coronasteun welzijn inwoners Gemeenten hebben veel coronasteun ontvangen om extra inzet te plegen op mantelzorgondersteuning, sociaal en mentaal welbevinden e.d. Wat zien de Rozendalers hiervan terug? Waar komen deze middelen terug in de begroting? (dit is namelijk ook van toepassing op 2022).
		A	Deze middelen worden verantwoord bij de Algemene Uitkering. Alle compensaties zijn niet geoormerkt toegevoegd aan het gemeentefonds. Ons college heeft ervoor gekozen hier geen specifiek beleid op te ontwikkelen. Verzoeken om coronasteun

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
			worden op hun merites beoordeeld en gehonoreerd. De kosten die hiermee gemoeid zijn, worden verantwoord op het desbetreffende taakveld.
56	R'74	V	Inflatiepercentage Waarom wordt nog steeds gerekend met 1,5% inflatie, terwijl die momenteel ver boven de 2% ligt en volgend jaar naar verwachting ook?
		A	Wij hebben ons hierbij gebaseerd op de meest recente circulaire van het gemeentefonds. Deze rekent met een inflatie van rond de 1,5% jaarlijks. Als de inflatie anders uitpakt heeft dat ook zijn weerslag op het gemeentefonds.
75	R'74	V	Aansturing ICT Hoe is de expertise/eindverantwoordelijk toezicht inzake ICT organisatorisch momenteel binnen het ambtelijk apparaat geborgd met name als het gaat om het aansturen van de externe partijen (Xantion, De Connectie). Of vormt dit juist onderdeel van de genoemde "voorgenomen organisatorische invulling" en moet daar nog inhoud aan gegeven worden?
		A	De benodigde expertise en capaciteit in het 'i-domein' (waaronder opdrachtgeverschap naar partners zoals Xantion en De Connectie) zijn op dit moment op onderdelen onvoldoende geborgd en/of georganiseerd. Er zijn stappen nodig om risico's in de bedrijfscontinuïteit beheersbaar te houden en om grip te krijgen op het zich snel ontwikkelde i-domein. In de aangekondigde Digitale Agenda (raadsinformatieavond voorzien op 30 november en besluitvorming 14 december) worden voorstellen gedaan om hier invulling aan te geven.
76	R'74	V	Lagere huisvestingskosten De huisvestingskosten 2022 zijn lager begroot dan 2020 ; hoe is dit te verklaren met de sterk gestegen energiekosten ?
		A	Het betreft hier het saldo van de baten en lasten van de huisvestingslasten. De ontvangen huur was in 2020 lager door een nadelige afrekening over het jaar daarvoor. Dat geeft een enigszins vertekend beeld.
80	R'74	V	Correctie? Laatste regel: € 2169.700 moet zijn € 21.697?
		A	Dat moet zijn € 169.700.
85	R'74	V	Actieplan Privacy 2021/2022 Voor de functie van Functionaris gegevensbescherming en de Privacy Officer wordt gebruik gemaakt van een extern bureau. Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming van toepassing, aldus de tekst, hetgeen onder meer inhoudt:

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
			uitgebreidere bevoegdheden voor alle Europese privacytoezichthouders, zoals de bevoegdheid om boetes tot 20 miljoen euro (!) op te leggen. Bij incidenten is de gemeente uiteindelijk verantwoordelijk. In hoeverre is de te leveren kwaliteit door de externen geborgd en in hoeverre is de gemeente als opdrachtgever in staat toe te zien op de geleverde kwaliteit? In het verlengde daarvan: is de (gedelegeerde) aansprakelijkheid geregeld in de contracten met de externen en beschikken deze over een beroepsaansprakelijkheidsverzekering die in relatie staat met bij de gehanteerde boetebedragen?
		A	De contractuele afspraken en het continue gesprek over de kwaliteit van de dienstverlening is onderwerp van de gebruikelijk opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie tussen de gemeente als opdrachtgever en de betreffende externe partij. De gemeente Rozendaal blijft altijd zelf verantwoordelijk voor het voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Zodoende is er geen sprake van een gedelegeerde verantwoordelijkheid voor de bedoelde boeteclausule.
89	R'74	V	<u>Stand eigen vermogen</u> Het eigen vermogen is een bedrag van € 9.349.274 en op blz 64: € 9.604.134. Hoe is dit verschil te verklaren en welke afwijkingen zitten er met de Turap 2021 (€ 8.796.000) ?
		A	De tabel op bladzijde 64 is niet juist. In de bijlage de juiste cijfers. Het verschil met de cijfers van de turap heeft verschillende oorzaken. De stand van 31-12-2021 is een andere dan de stand van 1-1-2022. In deze laatste stand zijn de vastgestelde stortingen over 2022 verwerkt. Daarnaast is het moment van het opstellen van de turap een andere dan het moment van het opstellen van de begroting, wat ook tot verschillen leidt.
89	R'74	V	<u>Vervanging Mercedes en Iseki trekker</u> Is de begrote vervanging van de Mercedes en Iseki trekker voor dit bedrag nodig en wat is afschrijvingstermijn van beide voertuigen?
		A	De afschrijvingstermijn is conform de financiële verordening 5 jaar. Na deze 5 jaar wordt bekeken of de investeringen op dat moment noodzakelijk zijn.
90	R'74	V	<u>Lease of koop kopieermachine</u> Is leasen van de kopieermachine niet beter dan aanschaffen van een nieuwe wanneer deze aan vervanging toe is i.v.m. sterk veranderende vraag door digitaal werken?
		A	U mag erop vertrouwen dat deze afweging goed belegd is in onze bedrijfsvoering.
	PAK	V	<u>Herijking Gemeentefonds</u>

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
			Op 20 oktober 2021 stond in de Gelderlander een verhaal over de consequenties op de begroting tgv het kabinetsvoorstel voor herijking van het gemeentefonds. Hier kwam Rozendaal gunstig uit. Is dit meegenomen in de voorliggende begroting?
		A	Rozendaal komt gunstig uit de herverdeling. Voor 2023 hebben wij conform het ingroeimodel € 15 per inwoner meegenomen, in 2024 € 30 en in 2025 € 45.
	PAK	V	<u>Lasten wijkteams</u> 6.3 Financiële consolidatie, lasten wijkteams 6.2 oplopen met 1 euro per jaar?
		A	Dit is een fout. Dit moet zijn € 0 voor elk jaar.
	PAK	V	<u>Kosten riolering</u> 7.3: lasten 7.2 riolering waarom in 2025 50 k€ lager?
		A	Deze lagere lasten zijn conform het vastgestelde en geldende rioleringsplan opgenomen. Overigens kan dit bedrag veranderen na het opstellen van een nieuw rioleringsplan.
	Pak	V	Turap 3 2021: Structurele kosten afvalinzameling In het raadvoorstel wekt u de indruk dat de extra kosten verantwoord in de TURAP niet structureel zijn. De toelichting in de TURAP doet echter vermoeden de extra kosten voor huishoudelijk afval (28k€) en basisregistraties openbare ruimte (26,5k€) dat dit wel structureel hogere kosten zijn. De basisregistraties openbare ruimte (+26,5k€) zien wij als structurele meerkosten terugkomen in de meerjarenbegroting, de extra kosten voor huishoudelijk afval niet. Kunt u dit kort toelichten?
		A	De hogere kosten voor afval zijn grotendeels structureel. Tezamen met andere structurele ontwikkelingen (meer huishoudens door realisatie woningen De Del en Steenhoek plus prijsstijgingen) is dit verwerkt in de meerjarenbegroting 2022. In de meerjarenbegroting is bij programma 7 (blz 44) te zien dat de kosten voor afval stijgen van € 150K naar € 188k. Deze meerkosten hebben geen invloed op het begrotingssaldo, omdat de opbrengst van de (kostendekkende) afvalstoffenheffing stijgt.

Lijst van Moties en Toezeggingen (MOT) gemeenteraad Rozendaal (versie 29 november 2021)

In de MOT-lijst worden naast de toezeggingen gedaan in de raads- en commissievergadering, ook de aanvaarde raadsmoties meegenomen

Moties

Datum indiening	Raad	Onderwerp	Strekking motie	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling
2-11-21	Raad	Hondenlosloopgebied Rozendaalse Veld	Bij Rheden te bepleiten dat het Rozendaalse veld hondenlosloopgebied blijft. De provincie Gelderland te bewegen geen maatregelen te nemen die leiden tot het sluiten van het hondenlosloopgebied op het Rozendaalse veld	Logemann	Wethouder Logemann brengt het standpunt van de raad in bij het bestuurlijk overleg recreatie Veluwezoom. Daar wordt het standpunt kenbaar gemaakt aan de gemeente Rheden. Vervolgens brengen de Veluwezoomgemeenten op 17 december via de Veluwealliantie een advies uit over de recreatiezonering (incl. hondenlosloopgebied) uit aan de provincie.	Afvoeren

Toezeggingen

Datum indiening	Raad/ commissie	Onderwerp	Toezegging	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling
11-2-20	Raad	Akoestisch rapport IKC Dorpsschool	De voorgestelde maatregelen naar aanleiding van het akoestisch rapport worden met de omwonenden besproken	Warmerdam	Na de afronding van het mediationtraject laten we aanvullend akoestisch onderzoek uitvoeren voor de bestemmingsplanwijziging	2e helft 2021
15-12-20	Raad	Rondvraag/notulen inzake Verlichting kunstwerk	Om bij de raad terug te komen met een voorstel over het al dan niet	Warmerdam	Het college heeft binnen het reguliere onderhoudsbudget opdracht verstrekt om nieuwe	Afvoeren

Datum indiening	Raad/ commissie	Onderwerp	Toezegging	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling
		Kapellenberg	herstellen van de verlichting van het kunstwerk op de Kapellenberg		LED-verlichting aan te brengen. Met commissielid Ruseler heeft wethouder Warmerdam een gesprek gevoerd over het combineren van de LED-verlichting met de actie “Orange the world”.	
6-7-21	Raad	Renovatie fietspaden	Aan de slag te gaan met het voorbereiden van de realisatie van de renovatie	Warmerdam	In de commissievergadering van 2 november heeft wethouder Warmerdam toegezegd met raadsvoorstel te komen. In dit voorstel staat een uitwerking voor de renovatie van de fietspaden van de begraafplaats naar het Rozendaalse veld en van het Rozendaalse veld naar het betonnen fietspad van de gemeente Rheden.	14 december 2021
2-11-21	Commissie	Inspanningen gemeentelijke organisatie met betrekking tot de regionale agenda van de Groene Metropoolregio	Om in de organisatie vinger aan de pols te houden over de omvang van de inspanningen van de eigen organisatie voor de Regionale agenda van de Groene Metropoolregio	Weststeijn	Bij de nieuwe opgaven die we in 2022 aan u voorleggen, komen we terug op de inzet van onze organisatie	september 2022
2-11-21	Commissie	Moties borstonderzoek	Bij VGGM na te gaan of er in onze regio door corona achterstanden in het onderzoek zijn ontstaan en hier schriftelijk op terug te komen	Logemann	Antwoord is in de leesmap geplaatst op 19 november 2021	Afvoeren

Datum indiening	Raad/ commissie	Onderwerp	Toezegging	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling
2-11-21	Commissie	Transitievisie warmte	Om met betrekking tot de buurtuitvoerings-plannen rekening te houden met de wens om de raad daarbij mee te nemen	Logemann	We stellen in de 1e helft van 2022 een startnotitie op waarin staat hoe de raad bij de buurtuitvoeringsplannen betrokken wordt.	1e helft 2022
2-11-21	Commissie	Gebruik Torckschool	De uitkomst van het overleg met Geldersch Landschap & Kasteelen terug te koppelen aan de raad	Warmerdam	Na het overleg doet wethouder Warmerdam hierover een mededeling in de raad van 14 december 2021	14 december 2021
2-11-21	Raad	Verhouding jaarlijkse afweging gemeenteraden tot meerjarenlooptijd algemene opgave overeenkomsten van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	Schriftelijk terug te komen op de vraag hoe dit zich tot elkaar verhoudt	Weststeijn	Het AB en DB beraden zich op het besluitvormingsproces in 2022 waarin een balans wordt gezocht tussen een strategische meerjarig programma en daadkracht in de opgaven enerzijds, én de bevoegdheid van de lokale raden om bij te sturen	1e kwartaal 2022

Nota bene: De in rood aangegeven **status/voortgang c.q. planning afhandeling** is gewijzigd ten opzichte van het in de voorgaande raadsvergadering overgelegde overzicht.

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Regionale Verstedelijkingsstrategie

Adviseur	: R. Berendsen	**Datum B&W**	: 9 november 2021
Programma	: 8, Ruimtelijke Ordening	**Datum Raad**	: 15 december 2021
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	**Openbaar**	: **ja/~~nee~~**

Aan de Raad

Aanleiding
Het Verstedelijkingsconcept omvat uitgangspunten en kaders voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling voor de regio's Arnhem-Nijmegen-Foodvalley. De raad dient dan ook te besluiten of deze uitgangspunten en kaders worden vastgesteld en zichzelf dus ook de opdracht te geven deze uitgangspunten in de toekomst (waar nodig) door te vertalen naar het eigen lokale beleid. Bovendien is het noodzakelijk dat de raad actief betrokken is bij de uitwerking naar het akkoord en het vervolg. De verstedelijkingsstrategie omvat grote uitdagingen voor de regio. Om deze uitdagingen aan te gaan is intensieve samenwerking tussen meerdere partners nodig.
De beslispunten die aan uw raad voorliggen betreffen het vaststellen van het verstedelijkingsconcept en het instemmen met de werkwijze en het principe voor de nadere gebiedsuitwerkingen. Bij de gebiedsuitwerkingen worden de verschillende belangen afgewogen om te komen tot ruimtelijke ontwerpen. Hierbij is samenwerking met partners noodzakelijk om bij de uitwerking van deze opgave integrale keuzes te maken, zowel ruimtelijk als financieel.

De Verstedelijkingsstrategie staat niet op zichzelf. Deze maakt onderdeel uit van één van de vijf opgaven van de nieuwe Groene metropoolregio Arnhem Nijmegen (de opgave Groene Groei). Daarnaast werken we in de regio Arnhem-Nijmegen aan de Woondeal, die een versnelling van de woningbouw beoogt op de meer korte termijn. Ook de Woondeal maakt onderdeel uit van de opgave Groene Groei. De resultaten van de Regionale Energie Strategie (RES 1.0) en het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) zijn meegenomen in het Verstedelijkingsconcept. Deze uitgangspunten bijten elkaar niet.
Voor de regionale gebiedsontwikkeling worden in de Verstedelijkingsstrategie de ambities en keuzes vastgelegd. Het vast leggen van deze kaders is een bevoegdheid van de raad.

Gevraagde beslissing
Op basis van de 'Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen Foodvalley 2040' (concept, 30 juni 2021):

1. Het verstedelijkingsconcept (deel 1) als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, provincies, Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en Food Valley) op het gebied van verstedelijking vast te stellen.
2. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2).
3. Akkoord te gaan om de ontwerpprincipes van dit concept door te vertalen naar het lokale omgevingsbeleid.

Wat willen we bereiken?
In de GMRAN wordt gewerkt aan de regionale Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel) lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel '*Meer landschap, meer stad*'.
In het bestuurlijk overleg MIRT[1] is eind 2019 met het Rijk afgesproken om voor de regio Arnhem - Nijmegen - Foodvalley te komen tot deze integrale verstedelijkingsstrategie in samenwerking met de provincies Utrecht en Gelderland, waterschappen en 26 gemeenten. In het najaar van 2020 hebben alle colleges in de regio's de Contourennotitie vastgesteld en de raden daarover geïnformeerd. Deze notitie beschreef de aanleiding, uitgangspunten en een eerste aanzet voor het ontwerpend onderzoek.
Met de Verstedelijkingstrategie worden de principes voor een Groene Metropoolregio nu voorgelegd. De strategie bestaat uit twee delen:

- Deel 1: Het Verstedelijkingsconcept, met daarin ontwerpprincipes voor de bouwstenen landschap, mobiliteit, wonen en economie.
- Deel 2: Gebiedsuitwerkingen waarbij in acht gebieden (waarvan drie sleutelgebieden) de ontwerpprincipes toegepast en vertaald worden. Dit onderdeel geeft op zowel de gebiedsuitwerkingen als de werkwijze al een aanzet. Dit onderdeel wordt nader uitgewerkt.

De samenwerking met het Rijk zal bekrachtigd worden met een zogenoemd Verstedelijkingsakkoord. In dat akkoord staan de afspraken voor de verdere samenwerking volgens de principes van het verstedelijkingsconcept, de fasering en de vereiste (onderzoeks)investeringen. De colleges zullen besluiten over dit Verstedelijkingsakkoord.
Met het ondertekenen van een Verstedelijkingsakkoord weten wij ons verzekerd van steun en partnerschap in grote ruimtelijk keuzes, ingrepen en investeringen. Vanzelfsprekend blijft uw raad hierover nadrukkelijk geïnformeerd.

Doelstelling van de Verstedelijkingsstrategie is om de groei voor wonen en werken op een goede manier mogelijk maken en tegelijkertijd de landschappelijke waarden en samenhang van onze Groene Metropool te versterken. Het deelnemen aan dit strategisch ruimtelijke traject maakt het mogelijk grote ruimtelijke opgaven (woningbouw, landschapsontwikkeling en recreatie, infrastructurele en mobiliteits-oplossingen en economische ontwikkeling) integraal en in nauwere samenwerking en met andere partijen te realiseren.
Uit het onderzoek blijkt namelijk dat een schaalsprong (samenwerking tussen drie regio's en twee provincies) nodig is ten opzichte van de huidige opgave. Dit vraagt (meer) samenwerking, gezamenlijk gewogen keuzes en afgestemde, gebundelde investeringen. De impact van de verwachte

[1] MIRT = Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport.

groeiopgave in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley geeft ook aanleiding tot het zoeken van partnerschap met Rijk en provincies.
Het beoogd effect is om met de strategie de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit te versterken, zodat het winst oplevert voor alle inwoners en bedrijven.

Zoals hiervoor al is aangegeven bestaat de Verstedelijkingsstrategie uit twee delen, met het vaststellen van het Verstedelijkingsconcept (deel 1) worden de ontwerpprincipes uit de bouwstenen landschap, mobiliteit, wonen en economie inspiratie en vertrekpunt voor lokale keuzes. Daarbij vormen de ontwerpprincipes de leidraad voor het beargumenteren van de gemaakte keuzes.
Door randvoorwaarden te stellen voor het faciliteren van de groei voor wonen en werken willen we een aantrekkelijke leefomgeving creëren. Daarbij hoort het maken van integrale keuzes. Een aantal opgaven overstijgt gemeentegrenzen. Andere opgaven krijgen alleen het juiste gewicht door agenda's te bundelen. Samenwerking met partners is daarom noodzakelijk voor een aantal opgaven, zowel ruimtelijk als financieel. Hiermee wordt de impact van deze ingrepen en investeringen vergroot.

De Groene Metropoolregio heeft een bijzonder karakter. Kenmerkend is het groene karakter waarbij stedelijkheid verspreid is (polycentrisch) en bovendien per deelgebied van elkaar verschilt. Mede omdat de gezamenlijke regionale agenda een dynamisch document is en jaarlijks geactualiseerd wordt, ontbreekt soms nog relevante informatie en is het moeilijker passende oplossingen voor te stellen. Met inzoomen in gebieden wordt deze lacune verholpen.
Daarvoor wordt nu in de gebiedsuitwerkingen (deel 2) een eerste aanzet gegeven die ruimte geeft voor verdere inhoudelijke verdieping en maatwerk, inclusief het kwantificeren van de behoefte (inclusief bepalen van de bandbreedte) op alle bouwstenen. Door richting te kiezen ontstaat een hechtere en nauwere samenwerking tussen de betrokken partners in het deelgebieden. Daarnaast worden zo mogelijk andere trajecten in de samenwerking geïntegreerd. Inclusief het waar mogelijk koppelen aan relevante (rijks-)onderzoeken. Op de schaal van deze gebieden zijn afspraken te maken op uitvoeringsniveau, kan gekozen worden voor het betrekken van de meest relevante partners (afhankelijk van de opgave) én is afweging van 'schurende' ontwerpprincipes het beste mogelijk.

Samenwerking in de regio is vrijwillig, ook in het geval van de Verstedelijkingsstrategie. Door het opnemen van de ontwerpprincipes in de eigen omgevingsvisie worden uitgangspunten lokaal ingebed. De recente consultatieronde bij gemeenteraden heeft daarvoor eerste input opgeleverd, die gebruikt kan worden voor de in 2022 in Rozendaal op te stellen Omgevingsvisie.
Uiteindelijk werkt dit alles door naar de bestemmingsplannen/het omgevingsplan waar verankering in de lokale instrumenten plaatsvindt. Doordat Rozendaal in 2022 start met het opstellen van de gemeentelijke omgevingsvisie is het goed mogelijk deze regionale ontwerpprincipes te matchen met de Rozendaalse ambities. De ontwerpprincipes en uitgangspunten wijken niet af van het staande gemeentelijke beleid. Vooruitlopend daarop biedt de gebiedsuitwerking ook de kans om regionale en lokale ambities nog beter met elkaar te verbinden.

De samenwerking met alle partners in deze Verstedelijkingsstrategie maakt het mogelijk meer aandacht te vragen en te krijgen voor de ruimtelijke opgaven en wensen rondom woningbouw en leefomgeving met een gezamenlijke agenda.

Kanttekeningen

Meedoen met de strategie betekent dat een gemeente de taak op zich neemt om zich naar haar partners te verantwoorden op haar ruimtelijke beleid binnen de verstedelijkingsopgave. Bijvoorbeeld locatiekeuzes of locatie-uitwerking op basis van de ontwerpprincipes. Hierbij komt dan wel de meerwaarde van een krachtig verband en gezamenlijke (investerings)agenda voor onze plek in de Groene Metropool. Zo werken we effectief aan realisatie van de gestelde ambities.
Hiermee kiezen we niet voor het alternatief verschillende losse afspraken en trajecten met allerlei partijen. Zo verkleinen we het risico op weinig samenhang tussen sectorale onderwerpen of tussen gelijkwaardige gebieden en het ontstaan van concurrerende belangen. We laten geen kansen liggen rondom verstedelijking met impact die gemeentegrenzen overschrijdt. We voorkomen ook dat individuele belangen en vraagstukken in hun aanvragen kwetsbaarder zijn door het ontbreken van massa en uniformiteit.
In de raadsinformatiebrief van 29 juni 2021 hebben wij al aangegeven dat de Verstedelijkingsstrategie van een hoog abstractieniveau is en Rozendaal in dit stadium nauwelijks raakt. De verdere ontwikkeling en uitwerking zal nauwgezet in de gaten worden gehouden. In de reactie op de concept Regionale agenda van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen hebben wij aangegeven hoe wij de rol van Rozendaal in de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen zien. Zo hebben we onder meer aandacht gevraagd voor de groene kwaliteiten en de kansen die er zijn voor recreatie en de bescherming van de kwetsbare flora en fauna. Ook hebben we verzocht om zo veel mogelijk te koersen op concrete zichtbare resultaten.

Wat gaan we daarvoor doen?
Het Verstedelijkingconcept waarin de ontwerpprincipes centraal staan is een belangrijke basis voor de samenwerking tussen de partners (rijk, provincie en beide regio's). Het afwegingskader uit dit concept komt op lokaal niveau in beeld bij beleidsactualisatie, locatiekeuzes en nadere uitwerking. Het gesprek hierover met de samenleving is vanzelfsprekend. Bij besluitvorming daarover organiseren we deze interactie met de samenleving; inwonersparticipatie door te investeren in een goed participatietraject bij beleidsactualisatie, locatiekeuzes en nadere uitwerking.
Bij het opstellen van de Verstedelijkingsstrategie zijn inwoners nu niet direct betrokken. Wel zijn regionale stakeholders (zoals private partijen en maatschappelijke organisaties) geïnformeerd over de strategie. De provincie Gelderland in het gehele gebied op inhoudelijke vraagstukken een inwonerpeiling uitgevoerd. Dit geeft op hoofdlijnen inzicht hoe inwoners denken over de uitdagingen bij verstedelijking en hoe zij die prioriteren. Dergelijke uitkomsten kunnen bouwsteen zijn voor (het gesprek over) verdere gebiedsuitwerkingen en lokale toepassing bij het uitwerken van de gemeentelijke omgevingsvisie.

a) Planning
Binnen de richting die ontstaat met het vaststellen van het Verstedelijkingsconcept (deel 1) en het instemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2) kunnen de colleges (in regionaal verband) werken aan afspraken met het Rijk over de beoogde verstedelijking en de daarbij horende condities (zoals volgordelijkheid, financiering en rolneming) op het gebied van leefomgeving, bereikbaarheid en economie. Wanneer de concept-afspraken gereed zijn stellen alle colleges deze vast, waarna ze worden bekrachtigd in het BO-MIRT. Na het sluiten van het Verstedelijkingsakkoord worden de colleges, raden en staten verder geïnformeerd over de strategie, het akkoord de uitkomsten van het overleg en de vervolgstappen. Indien in het akkoord zaken worden afgesproken die raken aan budgetrecht of leiden tot beleidsrijke wijzigingen, wordt de raad hierbij betrokken voordat besluitvorming plaats heeft.

b) Evaluatie
Op basis van het akkoord wordt verder samengewerkt in gebiedsgerichte uitwerkingen (in de acht deelgebieden), waar we daadwerkelijk tot ruimtelijke ontwerpen komen waar belangen worden afgewogen. De samenhang van deze gebiedsuitwerkingen met andere lopende ruimtelijke trajecten is nog een punt van aandacht. Waar mogelijk worden doelen gecombineerd, om daarmee losse trajecten en bestuurlijke drukte te voorkomen.

c) Participatie en communicatie
In het najaar van 2020 hebben alle colleges in de regio's de contourennotitie vastgesteld. Via regionale raadsbijeenkomsten, een webinar en lokale informatieve sessies ben u geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject. De consultatieronde bij alle raden en staten heeft input opgeleverd ter verbetering van keuzes en ontwerpprincipes. Sommige reacties worden meegenomen naar de gebiedsuitwerkingen en/of het Verstedelijkingsakkoord. Het voorliggende rapport geeft op zowel de gebiedsuitwerkingen als de samenwerkingsafspraken al een doorkijk (deel 2).
Bij het opstellen van de Verstedelijkingsstrategie zijn niet direct inwoners betrokken. Wel heeft de provincie Gelderland in het gehele gebied op inhoudelijke vraagstukken een inwonerpeiling uitgevoerd. Het Verstedelijkingsconcept waarin de ontwerpprincipes centraal staan is bovenal een belangrijke basis voor de samenwerking tussen de partners (rijk, provincie en beide regio's). Het afwegingskader komt op lokaal niveau in beeld bij locatiekeuze
De partners binnen de Verstedelijkingsstrategie worden geïnformeerd over het genomen besluit. De nadere lokale vertaling volgt in de toekomst. Inwoners worden hierbij zoals hiervoor is aangegeven actief betrokken.

d) Publicatie verplicht?
Publicatie is niet verplicht, voorgesteld wordt om na besluitvorming een publicatie in de In de Roos te plaatsen.

Wat mag het kosten?
De samenwerking na het akkoord zal leiden tot gerichte en gezamenlijk afgewogen onderzoeken, investeringen en ontwikkelingen, bijvoorbeeld in mobiliteitsoplossingen en ontwikkellocaties. In veel gevallen is daarbij het budgetrecht van de raad van toepassing. Indien van toepassing komen wij voor kaderstelling bij uw raad terug.
De kosten van het traject worden gedragen door alle deelnemende partners (bijdragen van de regio's, provincies en het Rijk). De gemeentelijke bijdrage van Rozendaal aan de Verstedelijkingsstrategie is verwerkt in de gevraagde bijdrage voor de opgave Groene Groeiregio van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, is opgenomen in de meerjarenbegroting 2022-2025.
Er wordt met dit raadsvoorstel geen aanvullende financiële bijdrage gevraagd.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage(n)

1. ‘Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen Foodvalley 2040’ (concept, 30 juni 2021), bestaande uit:
    a. Verstedelijkingsconcept (deel 1)
    b. Werkwijze en aanzet gebiedsuitwerkingen (deel 2)
2. Onderzoek Kieskompas ‘Ruimte voor uitdagingen - verstedelijking’ (28 juni 2021)
3. Raadsbesluit ‘Regionale Verstedelijkingsstrategie’ (concept)

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 9 november 2021.

Besluit:

1. Het verstedelijkingsconcept (deel 1) als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking vast te stellen.
2. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2).
3. Akkoord te gaan om de ontwerpprincipes van dit concept door te vertalen naar het lokale omgevingsbeleid.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 14 december 2021.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

concept

VERSTEDELIJKINGS-STRATEGIE

Meer landschap meer stad

Groene Metropool Arnhem Nijmegen Foodvalley 2040

Meer landschap meer stad
Groene Metropool Arnhem Nijmegen Foodvalley 2040

Deze rapportage is het resultaat van een onderzoek naar een integrale verstedelijkingsstrategie voor de regio Arnhem Nijmegen Foodvalley, gericht op 2050. Dit onderzoek is verricht samen met Regio Arnhem-Nijmegen, Regio Foodvalley, Provincie Gelderland, Provincie Utrecht, het Ministerie van BZK, het Ministerie van EZ, het Ministerie van LNV en het Ministerie van IenW.

Voorwoord

Voor u ligt de concept verstedelijkingsstrategie van Arnhem-Nijmegen-Foodvalley. U ontvangt dit document in de vorm die het in de definitieve versie ook zal krijgen. Het stuk bestaat uit twee delen: deel 1 (vanaf p. 4) met de aanleiding, de beschrijving van het verstedelijkingsconcept en de ontwerpprincipes en deel 2 (vanaf p. 64) met de gebiedsuitwerkingen en een hoofdstuk over de werking van de strategie voor alle betrokkenen.

We vinden het belangrijk dat u dit stuk nu in zijn complete vorm krijgt en tegelijkertijd willen we benadrukken dat deel 2 nog niet klaar is. De gebiedsuitwerkingen en het hoofdstuk over de werking van de strategie worden de komende periode uitgewerkt.

Na de zomer start een volgende fase van de verstedelijkingsstrategie. Daarin spelen de gebiedsuitwerkingen en belangrijke rol. Door in te zoomen op de verschillende gebieden met hun eigen context en vraagstukken wordt getest of de principes werken en ook welke volgorde, fasering, aanvullend onderzoek, investeringen en rolverdeling nodig zijn.
Parallel daaraan loopt de consultatieronde in de 26 gemeenten en beide provincies nog even door. De uitkomsten van die uitwerking en de uitkomsten van de consultatieronde zijn voor zover dat kon meegenomen in het voorliggende verstedelijkingsconcept en gaan vervolgens mee in de definitieve strategie.

Dat is ook hoe we het met minister Ollongren afspraken in het BO Leefomgeving in mei: “Rijk en regio hanteren het verstedelijkingsconcept, met de doorontwikkeling van de polycentrische kernen (Arnhem, Nijmegen en Foodvalley) en de gebiedsuitwerkingen vanuit het groene landschappelijke raamwerk, als basis voor de verdere uitwerking van de verstedelijkingsstrategie en het verstedelijkingsakkoord”.

Deze *concept verstedelijkingsstrategie* maakt een besluitvormingsronde langs colleges, raden en staten. We leggen dit stuk aan u voor met het doel om deel 1 (het verstedelijkingsconcept en de bouwstenen voor verstedelijking) vast te stellen en om instemming te vragen op de voorgestelde uitwerking van deel 2.
Kort gezegd: we vragen uw instemming op de inzet van het verstedelijkingsconcept als leidraad voor het vervolg.

Op basis van die instemming worden de gebiedsuitwerkingen opgewerkt tot volwaardige onderzoeksagenda’s met uitgangspunten voor het verstedelijkingsakkoord en de investeringsagenda.

Als bestuurlijk kernteam hebben we er vertrouwen in dat dit stuk, opgesteld met collega’s door alle overheidslagen heen een goede basis biedt voor het vervolg. Dat vervolg is niet alleen het hierboven geschetste traject richting verstedelijkingsakkoord en investeringsagenda, maar het is ook de start voor de samenwerking in deze integrale ruimtelijke uitwerking van de Groene Metropool in de periode tot 2040. Dit document is bedoeld als inspiratie voor die langjarige samenwerking met elkaar.

Veel leesplezier!

Het bestuurlijk kernteam verstedelijkingsstrategie
Arnhem-Nijmegen-Foodvalley

Rheden, 30 juni 2021

01

Inleiding

De Regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley spraken in het najaar van 2019 in de NOVI-propositie en daarna in de Omgevingsagenda Oost-Nederland hun ambitie uit om samen door te ontwikkelen tot een Groene Metropool van internationale betekenis. Als combinatie hebben de twee regio's alles in zich om topregio te zijn in Food, Health, Hightech en Energy en in het logische verlengde daarvan dé circulaire topregio van ons land en van Europa te worden met goede nationale en internationale verbindingen (weg en spoor), campusontwikkeling, logistieke hotspots en energieclusters. Een regio met een excellente leefomgeving waar het groen, gezond en schoon wonen en werken is nu en in de toekomst. Waar brede welvaart is voor iedereen.

WERKEN AAN DE GROENE METROPOOL

De regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley zien een forse groei op zich afkomen in de komende jaren: tot 2040 zijn er naar verwachting 100.000 extra woningen nodig in de regio en met die 100.000 woningen liggen er ook opgaven voor energie, klimaat, landschap, leefomgeving en mobiliteit.
De regio's hebben samen met het Rijk en de Provincies deze opgaven in de regio aangegrepen om de samenwerking te versterken binnen de regio, met de andere metropoolregio's in ons land en grensoverschrijdend met Duitsland. In het Bestuurlijk Overleg MIRT Oost-Nederland op 21 november 2019 hebben bestuurders van het Rijk en de provincie Gelderland afgesproken een verstedelijkingsstrategie voor de 'Groene Metropool' op te stellen vanuit één-overheidsgedachte. De verstedelijkingsstrategie is een integrale langetermijnstrategie (2025-2040) voor de fysieke leefomgeving met focus op de thema's wonen, werken en bereikbaarheid in relatie tot onderwerpen als energietransitie, landschap en de leefomgeving.

De meerwaarde van het samen opstellen van deze regionale verstedelijkingsstrategie is dat alle betrokkenen voelen dat dit dé kans is om samen een flinke stap te zetten in de ontwikkeling en positionering van de regio. Dat gaat over de bereikbaarheid en de verbondenheid van netwerken binnen en buiten de regio en het gaat over de kracht van de landschappen en de leefomgeving. In beide regio's wordt volop werkt aan economische thema's die raken aan grote transities, die relevant zijn voor de toekomst en die elkaar ook kunnen versterken. Door intensiever samen te werken kan er een regiobreed netwerk van campussen én productie in combinatie met een ligging aan twee belangrijke corridors ontstaan. De regio's gaan uit van hun eigen kracht, potenties en ambities en van daaruit kiezen ze een integrale benadering van de thema's in hun eigen deel van de Groene Metropool. En natuurlijk delen de regio's dat ze beide zoeken naar goede plekken voor wonen en werken die gezonde en groene groei van de regio mogelijk maken.

VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE

De verstedelijkingsstrategie beschrijft welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot nieuwe locaties voor wonen en werken. Er wordt globaal een beeld geschetst waar op de middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon-en werklocaties voor de komende jaren een plek kunnen krijgen. De strategie is adaptief en geeft inzicht in welke keuzes nu en op een later moment genomen worden. Daarmee staat nog niet alles vast en is er voldoende flexibiliteit om veranderingen op te vangen. De strategie reikt ontwerpprincipes en levert handvatten voor verder uitwerking en samenwerking.

De eerste fase van de verstedelijkingsstrategie bestond uit het opstellen van een contourennotitie. De contourennotitie beschrijft de aanleiding en urgentie(s) voor de verstedelijkingsstrategie, de opgave die er ligt in de komende 20 tot 30 jaar en de reden om de strategie op te bouwen uit de bouwstenen leefomgeving, economie, mobiliteit en wonen. De contourennotitie beschrijft ook de context per bouwsteen en agendeert de uitgangspunten. Vervolgens is via verhaallijnen een eerste aanzet

Verstedelijkingsconcept
De ruimtelijke vertaling van de contourennotitie, het onderzoek naar de bouwstenen, de onderliggende cijfers en plannen hebben geleid tot een ruimtelijk raamwerk: het verstedelijkingsconcept.

Het verstedelijkingsconcept bestaat uit het perspectief voor de Groene Metropool en de ontwerpprincipes voor de bouwstenen leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen. De keuzes waar nu precies gebouwd gaat worden en wat daarvoor nodig is, zijn in het verstedelijkingsconcept nog niet gemaakt. Het concept geeft wel nadrukkelijk richting voor de volgende stappen. "Dit is hoe het moet als we de Groene Metropool willen zijn."

We realiseren ons dat de generiek geformuleerde ontwerpprincipes in het verstedelijkingsconcept met elkaar kunnen botsen en ook dat het niet zal lukken om de hele bouwopgave voor elkaar te krijgen langs de lijn van de ontwerpprincipes. Om die reden maken we in vervolg op het verstedelijkingsconcept gebiedsuitwerkingen.

In de gebiedsuitwerkingen wordt voor de deelgebieden uitgewerkt waar ruimte is voor woningen en werklocaties en welke randvoorwaarden voor de leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen daarvoor moeten worden ingevuld (keuzes en mogelijke oplossingen). De uitwerkingen maken zichtbaar in welke mate de lijn van de ontwerpprincipes gevolgd kunnen worden, waar ontwerpprincipes met elkaar botsen, welke keuzes er mogelijk zijn, welke onderzoeken nog uitgevoerd moeten worden (om keuzes te kunnen maken) en welke randvoorwaarden ingevuld moeten worden om in deze gebieden daadwerkelijk te kunnen bouwen.

De uitwerking vindt plaats in twee stappen:
1. de fase waarin een onderzoeksagenda per gebied wordt opgesteld (wat zijn de belangrijkste vraagstukken en ambities die we in dit gebied beet pakken en waar zien we dat bouwstenen en ontwerpprincipes met elkaar botsen. De uitkomsten van dit eerste deel zijn input voor het verstedelijkingsakkoord en voor de regionale investeringsagenda.
2. De fase waarin de echte verdieping op de gebiedsuitwerking plaats vindt en waarvan het resultaat ook de keus voor locaties, volgordelijkheid en randvoorwaarden laat zien.

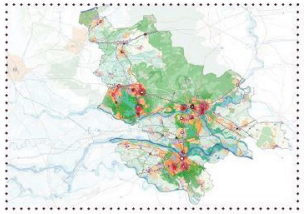
De integraal uit te werken gebieden zijn:
- De sleutelgebieden Arnhem-Oost, Foodvalley-Zuid, Nijmegen-West
- De gebiedsuitwerkingen van Foodvalley-Noord, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en de Veluwe.

De resultaten van deze uitwerkingen vertalen we – in het najaar van 2021 - in een strategie: de verstedelijkingsstrategie. Dit is het verder uitgewerkte verstedelijkingsconcept waarin we laten zien waar op de korte (2025), middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon- en werklocaties voor de komende jaren in dit gebied een plek kunnen krijgen. De strategie geeft aan wat de randvoorwaarden zijn, hoe de fasering, volgordelijkheid en rolverdeling is, welke aanvullende onderzoeken en investeringen nodig zijn en hoe gewerkt gaat worden met de strategie. Hierover wordt eind 2021 een verstedelijkingsakkoord gesloten.

gegeven voor het onderzoek naar locaties voor wonen en werken en drie mogelijke ruimtelijke toekomstvarianten (scenario's). Die scenario's zijn getest in het dasboard voor verstedelijking. De contourennotitie in combinatie met de toekomstvarianten en de dashboarduitkomsten hebben de onderzoeksagenda voor het ontwerpend onderzoek en de bouwstenen bepaald.

In de tweede fase lag de focus op ontwerpend onderzoek, met als resultaat het verstedelijkingsconcept. In een intensieve samenwerking tussen de twee regio's, de 26 gemeenten, het Rijk, de provincies Gelderland en Utrecht, de waterschappen, vertegenwoordigers van de campussen en de Economic Boards is ontwerpend onderzoek uitgevoerd. De vier bouwstenen zijn verder uitgewerkt en er is een grondige analyse gemaakt van prognoses voor wonen en werken. Ook voor mobiliteit zijn prognoses onderzocht en is gekeken welke groei er ontstaat in het aantal verplaatsingen en wat de effecten daarvan zijn op het netwerk. Het ontwerpend onderzoek laat zien wat de groei in al zijn facetten met de regio doet en hoe keuzes voor verstedelijking die groei kunnen begeleiden.

Het proces ziet er als volgt uit:



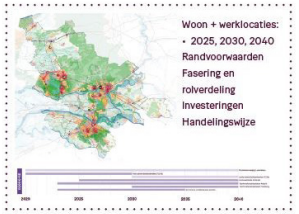
Verstedelijkingsconcept
geeft richting aan de gebiedsuitwerkingen (niet: waar precies gebouwd moet worden en wat daarvoor nodig is)



Gebiedsuitwerkingen
uitwerking van waar gebouwd moet worden en welke randvoorwaarden vanuit de bouwstenen

Sleutelgebieden
- Arnhem-Oost
- Foodvalley-Zuid
- Nijmegen-West

Foodvalley-Noord
Liemers
Middengebied Arnhem Nijmegen
Rijk van Nijmegen
Veluwe



Verstedelijkingsstrategie



Gebiedsprocessen / projectuitwerkingen
uiteindelijke gefaseerde en adaptieve keuzes

Documenten	Verstedelijkingsconcept >	Gebiedsuitwerkingen >	Verstedelijkingsstrategie en -akkoord >	Projectuitwerkingen
Afspraken over	Ontwerpprincipes Verhaallijnen Concept Gelaagdheid en netwerk Onderzoeks- en investeringsagenda	Uitvoerings- en investeringsagenda bij de verstedelijkingsstrategie	Verstedelijkingsstrategie concept fasering randvoorwaarden onderzoeksvragen Verstedelijkingsakkoord - verankering afspraken over: rolverdeling financiering werkwijze	Stedenbouwkundige plannen, omgevingsplannen Uitgifteafspraken, grondaankopen, vaststellen programma's, etc.

WIE HEEFT WELKE ROL?

De verstedelijkingsstrategie wordt opgesteld vanuit de intentie dat alle regiopartners en het Rijk met elkaar van mening zijn dat dit de manier is waarop de Groene Metropool tot duurzame groei kan komen. Hier zit de toegevoegde waarde van onze samenwerking: met elkaar werken we aan vraagstukken zoals woningbouw, economie en mobiliteit die kun je niet alleen doen. Dat moet je vanwege de impact die de opgaven hebben, (boven)regionaal doen. Dat past ook in de werkwijze van de NOVI: eerst de regionale verstedelijkingsstrategieën opstellen als stap op weg naar het Stedelijk Netwerk Nederland.
Het verstedelijkingsconcept beschrijft de generieke aanpak voor de regio. De uitwerking daarvan op gebiedsniveau begint in de gebiedsuitwerkingen, maar vooral ook in de jaren hierna. Om breed draagvlak te krijgen worden ook de andere samenwerkingspartners en maatschappelijke partners in het veld meegenomen in de strategie, zoals de waterschappen, de woningcorporaties, projectontwikkelaars, landschaps- en natuurorganisaties en Economic Boards. Aan het eind van 2021 wordt een verstedelijkingsakkoord gesloten waarin Rijk en regio werk-, onderzoeks- en investeringsafspraken met elkaar maken voor het uitvoeren van de verstedelijkingsstrategie.

Het is vervolgens aan de gemeenten en de provincies om deze uitgangspunten op te pakken en door te vertalen in het lokale omgevingsbeleid. Dat is waar de rol van de raden en staten ligt: beoordelen waar binnen deze regionale ambitie de eigen ambitie en het eigen programma versterkt kunnen worden om dat vervolgens te om te zetten in lokaal en provinciaal omgevingsbeleid.
De opzet van deze strategie sluit zoveel mogelijk aan op staand beleid in de regio en op de visies die tegelijkertijd met deze verstedelijkingsstrategie ontwikkeld worden. Deze strategie helpt om in de komende twintig tot dertig jaar de keuzes te maken bij het aanwijzen van nieuwe, duurzame plekken voor wonen en werken in de groene en ontspannen metropool.
De uiteindelijke gefaseerde en adaptieve keuzes voor woon- en werklocaties vinden plaats binnen en tussen de gemeente(n) in de gebiedsprocessen/projectuitwerkingen waarbij de verstedelijkingstrategie en het verstedelijkingsakkoord als leidraad dienen.

CONSULTATIE OVER HET VERSTEDELIJKINGSCONCEPT

In de periode van april tot juli 2021 vindt een consultatieronde plaats langs de 26 gemeenteraden en de staten van de provincies Gelderland en Utrecht. Ter voorbereiding van de consultatie zijn alle raads- en statenleden uitgenodigd om een webinar bij te wonen waarin een toelichting is gegeven op het verstedelijkingsconcept en de totstandkoming daarvan. Het webinar is toegespitst op de specifieke regio's (Arnhem-Nijmegen en Foodvalley) en op de beide provincies. Vervolgens is in iedere raad (of raadscommissie) nog een korte presentatie gegeven. Aansluitend was er volop ruimte om vragen te stellen en met elkaar in discussie te gaan.

Vanuit de raden en staten is een aantal (algemene) opmerkingen gemaakt die in deze versie al zoveel mogelijk zijn verwerkt. Een ander deel van de opmerkingen wordt meegenomen in de gebiedsuitwerkingen en in het verstedelijkingsakkoord.

Wat zijn de belangrijkste punten die langs zijn gekomen?

- De regio staat voor een forse opgave als het gaan om het aantal te bouwen woningen en de behoefte aan werkgebieden: waar komen de cijfers vandaan? Wat is de onderbouwing daarbij?
- Het verstedelijkingsconcept is meer landschap en meer stad: hoe werkt dat dan? Zijn er goede voorbeelden in Nederland en daarbuiten waar de wisselwerking tussen landschap en stad versterkt is en waarvan het resultaat inspirerend voor ons is?
- Hoort groen meer de stad intrekken ook bij

''meer landschap''? En is er geen spanning tussen inbreiden en groen in de stad? Is meer groen en meer stad of dorp wel mogelijk want er komen nog meer opgaven zoals duurzame energie-opwek op gemeenten af.

- De ontwerpprincipes zullen in de praktijk met elkaar botsen. En het lukt niet om de hele bouwopgave voor elkaar te krijgen langs de lijn van de ontwerpprincipes. Voor de bouwsteen mobiliteit is bijvoorbeeld opgemerkt dat er ook aandacht moet zijn voor het wegennetwerk (ondanks de focus op OV en fiets).
- Door de vier bouwstenen en de ontwerpprincipes loopt als rode draad dat we moeten inbreiden en verdichten. Dat is een goed uitgangspunt. Maar betekent dat dan ook dat er helemaal geen uitbreiding plaats vindt? Dan kan bijna niet met de grote bouwopgave die er is. Maak inzichtelijk wat de (verwachte) verhoudingen zijn tussen in- en uitbreiden en tussen de verschillende woonmilieus. We willen veel in onze regio en de beschikbare ruimte is schaars. In dat kader is opgemerkt dat:
    - Er spanning zit op de ruimtevraag van enerzijds economie en anderzijds wonen: moeten we kiezen en zo ja: wat geven we dan prioriteit. Een aantal raden geeft aan dat wonen dan prioriteit moet krijgen.
    - Er een balans gevonden moet worden tussen ruimte voor economie en de recreatieve druk op de regio. Er ruimte moet zijn voor de transitie van de landbouw, aangevuld met de suggestie om natuur en landbouw gelijk op te laten gaan.
- De verstedelijkingstrategie is in feite een langjarige samenwerking die we met elkaar aangaan. Het is goed dat we dat op regionale schaal doen. Hou daarbij wel oog voor de rolverdeling: doe dat wat lokaal kan, ook echt lokaal en doe regionaal wat moet.
- De regionale aanpak wordt onderschreven, wel zijn er bij sommige gemeenten zorgen over 'substantieel hogere aantallen' dan eerder bekend was. Wat betekent dat? Komt er van bovenaf een contingent op onze gemeente af of kan het alleen als de Raad dat beslist?
- Als het gaat om de samenwerking willen raden en staten ook weten wat nu de regelknop is en ook wie aan die knop zit(ten).
- Als het gaat om burgerparticipatie is ervoor gekozen om het burgerpanel binnen de provincie Gelderland aangevuld met de drie Utrechtse gemeenten te bevragen op een aantal aspecten. De burgerparticipatie op gemeenteniveau vindt plaats bij het verder uitwerken van deze strategie in het lokale omgevingsbeleid. Dan is het voor inwoners beter mogelijk om de effecten van de verstedelijkingsstrategie op hun eigen omgeving te beoordelen.

LEESWIJZER

Het hoofdstuk over het perspectief 2040 beschrijft de uitgangspositie en ambitie van onze regio: waar staan we nu als groene metropool en waar willen we naar toe groeien? Daarna wordt de aanpak van het ontwerpend onderzoek en de daaruit volgende conclusies weergegeven.

Vervolgens worden de vier bouwstenen verder uitgewerkt. Per bouwsteen wordt de context geschetst en komen ambities en kansen aan de orde. Per bouwsteen geven ontwerpprincipes richting bij het maken van strategische keuzes.

Het hoofdstuk met de gebiedsuitwerkingen laat zien hoe het werken met de ontwerpprincipes uit kan pakken. In dit hoofdstuk wordt dieper ingezoomd op drie sleutelgebieden in de regio waar een grote opgave op stapel staat en waar de bouwstenen met elkaar concurreren. Naast de sleutelgebieden worden ook vijf gebieden onderzocht waar in de regio verschillende opgaven samenkomen. Dit hoofdstuk geeft een eerste indruk van hoe de principes werken en welke (noodzakelijke) afwegingen dat vraagt.

In het hoofdstuk 'werken met de verstedelijkingsstrategie' wordt beschreven hoe de verstedelijkingsstrategie een functie krijgt in de ruimtelijke samenwerking in de regio als het gaat om het gesprek over plannen, prioriteren, afhankelijkheden en financiën.

Inhoudsopgave

DEEL 1

00 Perspectief 2040 **14**
- Wat is de Groene Metropool? 14
- Even voorstellen: "De Groene Metropool, aangenaam!" 16
- Kansenkaart verstedelijking 18

01 Bouwstenen **26**
- Leefomgeving: meer landschap 28
- Mobiliteit: slim en schoon 36
- Economie: werk van de toekomst maken 48
- Wonen: meer stad en meer vitale kernen 56

DEEL 2

02 Meer landschap meer stad: gebiedsuitwerkingen **66**
- Arnhem-Oost 68
- Foodvalley-Zuid 72
- Nijmegen-West 76
- Foodvalley-Noord 80
- De Liemers 82
- Middengebied Arnhem-Nijmegen 84
- Rijk van Nijmegen 88
- Veluwe 90

03 Werken met de verstedelijkingsstrategie **92**
- Van verstedelijkingsconcept naar een strategie om langjarig samen te werken 92
- Wat moet de verstedelijkingsstrategie doen? 92
- Waar leggen we de afspraken vast? 93
- Rol van gebiedsuitwerkingen 93
- Hoe werkt het 'samen sturen'? 93
- Opgave in cijfers 94
- Monitoren en bijsturen 94
- Afwegen in gebiedsuitwerking 95

04 Bijlagen **98**
- Begrippen en definities 100

DE VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE IS EEN UITWERKING VAN DE NATIONALE OMGEVINGSVISIE

De NOVI is een uitwerking van de omgevingswet. In de omgevingswet staan twee doelen centraal: (a) het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit en daarnaast (2) het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften'. Deze doelstelling is vertaald in een omgevingsinclusieve benadering van de leefomgeving: ontwikkeling van de leefomgeving gaat (altijd) samen met versterking van te beschermen waarden als gezondheid, landschap, waterveiligheid, natuur, cultureel erfgoed, leefomgevingskwaliteit en milieukwaliteit. De drie afwegingsprincipes uit de NOVI hebben we meegenomen in het opstellen van de ontwerpprincipes van de verstedelijkingsstrategie: (1) de combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies, (2) kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal en (3) afwentelen wordt voorkomen.

In de NOVI is de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley aangewezen als onderdeel van het Stedelijk Netwerk Nederland. De stedelijke regio's Amsterdam, Utrecht, Amersfoort, Zwolle, Arnhem/Nijmegen, Eindhoven, Breda, Rotterdam/Den Haag vormen de huidige kern van het Stedelijk Netwerk Nederland. In de Omgevingsagenda Oost-Nederland, een gebiedsagenda van de opgaven van de NOVI, is de afspraak gemaakt om een verstedelijkingsstrategie op te stellen voor Arnhem-Nijmegen-Foodvalley.

De belangrijkste uitgangspunten uit de NOVI voor de verstedelijkingsstrategie Arnhem- Nijmegen-Foodvalley zijn:

- Goede verbindingen tussen de stedelijke regio's zijn nodig om de kracht van het netwerk als geheel te benutten.
- Wonen en werken worden daarbij zoveel mogelijk in elkaars nabijheid ontwikkeld.
- De ontwikkeling vindt plaats zo veel mogelijk in bestaand stedelijk gebied, klimaatbestendig en natuurinclusief.
- Grote open ruimten tussen de steden houden hun groene karakter. Het aanbod en de kwaliteit van het groen in de stad worden versterkt en de aansluiting op het groene gebied buiten de stad wordt verbeterd.
- De verstedelijking wordt gekoppeld aan die van de ontwikkeling van de (OV-) infrastructuur.
- De ontwikkeling leidt tot behoud van het landelijk gebied en door het creëren van nabijheid draagt ze bij aan de efficiëntie van de Nederlandse economie en de duurzaamheid van de Nederlandse samenleving.
- Voor de Groene Metropool zijn de zoekgebieden voor twee van de grootschalige ontwikkellocaties al aangewezen in de NOVI: Nijmegen Kanaalzone en Nijmegen Stationsgebied.
- Voor Arnhem-Oost is gekozen voor een wijk-aanpak gericht op leefbaarheid en veiligheid (Woondeal regio Arnhem Nijmegen)

Gezonde, aantrekkelijke, identiteitsvolle steden
Het is essentieel dat onze steden gezond, aantrekkelijk, veilig en schoon zijn om in te wonen en te werken, dat er goede en betaalbare woningen beschikbaar zijn en dat woon- en werklocaties bereikbaar zijn. De relatief beperkte omvang van de Nederlandse steden kan daarbij een voordeel zijn. Het landelijk gebied en de natuur zijn nabij; arbeidsplaatsen en voorzieningen zijn voorhanden of op korte afstand te bereiken. Dit draagt bij aan de kwaliteit van leven in de breedste zin van het woord. Ook de aanwezigheid van groen en water in de stad is belangrijk voor de kwaliteit van het stedelijk leven en de aantrekkelijkheid van de stad. Het biedt mogelijkheden voor recreatie en gezond bewegen en helpt bij het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering. En onroerend cultureel erfgoed zoals monumenten, stads- en dorpsgezichten en cultuurlandschappen, speelt een belangrijke rol in de fysieke leefomgeving, zowel in stad als in regio. Erfgoed vormt een afspiegeling van de geschiedenis van Nederland en geeft daarmee duiding aan de identiteit van een gebied.

Over de landschappen in onze regio zegt de NOVI:

Veluwe, Heuvelrug en Rivierengebied
Het landschap de Veluwe, het Nationaal Park Hoge Veluwe en de Veluwezoom is het grootste laagland natuurgebied van Noordwest-Europa met bos, heide, zandvlakten, landgoederen en een unieke wildbeleving. Het gebied omvat twee

nationale parken en vier Natura 2000-gebieden. In dit landschap zijn veel bewijzen van historisch menselijke ingrepen zichtbaar en ook beleefbaar, zoals grafheuvels, celtic fields uit de tijd dat de Veluwe agrarisch gebied werd, de landgoederenzones en het gebouw van voormalig zendstation Radio Kootwijk.

De vrijetijdseconomie is in de afgelopen jaren flink gestegen; de Veluwe is belangrijk in het toeristische aanbod van heel Nederland. De ecologische, economische en ervaringswaarde van de Veluwe staan echter onder druk. Er ligt een opgave om de kernkwaliteiten van dit waardevolle gebied in balans met het toekomstbestendig gebruik te versterken en nieuwe kwaliteiten toe te voegen; ruimtelijke kwaliteit te realiseren door transformatie naar klimaatbestendige landschappen.

Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug dat gedeeltelijk in de Foodvalley ligt, wordt net als de andere nationale parken benoemd als waardevol landschap.

Ook het Rivierengebied wordt in de NOVI als waardevol landschap benoemd. In het rivierengebied ligt een grote en urgente waterveiligheidsopgave, die voortkomt uit de nieuwe normen voor waterveiligheid en door klimaatverandering toenemende rivierafvoeren. Deze opgave kan worden opgepakt door een combinatie van dijkversterking en rivierverruiming. De Rijksoverheid betrekt daar eveneens belangen bij van laagwater, waterkwaliteit, natuur, ecologie, scheepvaart en zoetwater en treft maatregelen die leiden tot een duurzaam functionerend rivierensysteem.

Woningbouw en landschap
Verstedelijking gaat om meer dan alleen woningbouw en infrastructuur. Het Rijk zet in op het binnenstedelijk bouwen van woningen, bedrijven en voorzieningen waar nodig; pas daarna is realisering aan de randen van verstedelijkt gebied aan de orde. In alle gevallen is het belangrijk dat dit gebeurt met oog voor ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit. Buiten en binnen het bestaande stedelijk gebied. Er is behoefte om natuur en biodiversiteit dichter bij mensen te brengen en zo ook de klimaatopgave (hittestress en wateroverlast) tegen te gaan. Zo kunnen groen in de stad en met zorg ontworpen stadsranden bijdragen aan een gevarieerder en rijker woon-werkklimaat. Hierover worden nadere afspraken gemaakt in de verstedelijkingsstrategieën.

De woningbouwopgave en de bossenstrategie vormen gezamenlijk een kans. Door grootschalige herbebossing in de buurt van steden wordt CO_2 vastgelegd, de productie van duurzaam bouwmateriaal vergroot en krijgen burgers meer recreatiemogelijkheden, ruimte voor bewegen en betekenisvolle ontmoetingsruimte. Het Rijk onderzoekt wat de bijdrage van grootschalige bouw in hout kan zijn.

In de Nationale Omgevingsvisie wordt als één van de nationale belangen het ontwikkelen van een duurzame voedsel- en agroproductie genoemd. De opgave die daarbij geformuleerd is, is “Het mogelijk maken en realiseren van de transitie naar kringlooplandbouw.” De landbouw komt ook terug in de prioriteiten. De vierde prioriteit is de toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied. Er staat: “Natuurlijke systemen en landschap staan in bepaalde regio’s onder druk. Tegelijkertijd zijn er veel opgaven in het landelijk gebied zoals transitie van de landbouw, de energietransitie, klimaatadaptatie, natuurherstel, bodemdaling en verdergaande verstedelijking. Een toekomstbestendige ontwikkeling vraagt een verantwoorde herinrichting van het landelijk gebied en een verbetering van de milieukwaliteit.”

In de NOVI worden beleidskeuzes aangereikt waarvan we er een aantal hebben over genomen in de uitwerking van de bouwsteen Leefomgeving.

Perspectief 2040

De ligging van Arnhem-Nijmegen-Foodvalley is ideaal: midden in het Stedelijk Netwerk Nederland, goed verbonden (via weg en spoor) met goede nationale en internationale verbindingen. Tel daar bij op dat de regio bestaat uit sterke steden en vitale kernen in een aantrekkelijke groene leefomgeving. Dat zorgt ervoor dat dit een regio is waar mensen graag wonen en werken. De groei die eraan komt, moet ons helpen om de regio nog vitaler, groener en sterker te maken. We ontwikkelen ons door tot de Groene Metropool. Dat is onze inzet.

Nederland is een sterk verstedelijkt land. Een groot deel van de Nederlanders woont in steden of in de suburbane kernen daar omheen. Ook het Nederlandse platteland ligt grotendeels in de directe invloedssfeer van de steden en de inwoners maken volop gebruik van stedelijke voorzieningen. In de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley is dat niet anders. Onze regio functioneert met zijn ligging en internationale bereikbaarheid als schakel tussen de mainports Rotterdam, Schiphol en Duitsland.

Met de verstedelijkingstrategie maken we de schaalsprong naar de Groene Metropool in het Stedelijk Netwerk Nederland met goede verbindingen met Utrecht, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Amersfoort, Zwolle en Eindhoven. De ligging van de Groene Metropool met zijn sterke steden en vitale kernen in een aantrekkelijke groene leefomgeving zorgt ervoor dat dit een regio is waar mensen graag wonen en werken. Dat levert een grote en urgente woningbouwopgave op die onmiddellijk gekoppeld is aan opgaven voor bereikbaarheid en werkgelegenheid. Voor onze regio is de leefomgeving met het landschap en het sterke groenblauwe netwerk een belangrijk onderdeel van de leef- en vestigingskwaliteit. De opgave is dan ook om het versterken van het groenblauwe netwerk gelijk op te laten lopen met de urgente opgaven, zoals de vraag naar woningen en werkgelegenheid.

De vraag om meer woningen en werkgelegenheid grijpen we aan om de Groene Metropool duurzaam, circulair en klimaatbestendig te versterken. In deze regio wordt gewerkt aan de opgaven van de toekomst in Food, Health & Hightech en Energy. Het logische verlengde daarvan is dat het onze ambitie is om de circulaire topregio van ons land en van Europa te worden met campusontwikkeling, logistieke hotspots en energieclusters. Een regio waar de circulariteit zichtbaar is in alle facetten van de leefomgeving.

In het verstedelijkingsconcept combineren we het beste van twee werelden: we maken meer landschap én meer stad. Dat klinkt stedelijker dan het is: het is een keuze om te laten voelen dat we kiezen voor het versterken van de bestaande steden, regiokernen en dorpskernen. We koesteren de ontspannenheid en de kracht van het landschap, de kwaliteit en intimiteit van de kleinere kernen in de regio (waarin die kernen kunnen groeien naar eigen behoefte) en we combineren dat met dat wat de stedelijke regio's kenmerkt. Met hun hogere dichtheden, interactiemilieus en hoogwaardige economische activiteit zijn ze het vliegwiel van de Nederlandse economie. Een goede verbinding tussen stad, vitale suburbane kernen en platteland versterkt de concurrentiepositie en werkgelegenheid van de regio en draagt bij aan de agglomeratiekracht en innovatie.

Op de kaarten en in de strategie is de vormgeving van dat samenhangende vitale netwerk uitgewerkt (zie p. 16).

De inzet op het groene karakter past bij onze circulaire visie op de verstedelijkingsopgave: we willen groene groei realiseren en bestaande kwaliteiten versterken, zonder daarbij natuurlijke

en sociale hulpbronnen uit te putten. We zetten de verstedelijkingsopgave in om de transitieopgaven te versnellen. Eén van de sectoren waar veel verandering te zien zal zijn in de komende jaren is de landbouw. Er zit spanning op de relatie tussen verstedelijking en de landbouw. Dat heeft enerzijds te maken met de stikstofproblematiek en anderzijds met de ruimtevraag: verstedelijking vraagt ruimte en nieuwe vormen van landbouw vragen ook meer ruimte. De verstedelijking en de landbouw hebben zich dus tot elkaar te verhouden. We gaan daar in onze regio niet krampachtig mee om, maar we onderzoeken hoe we tot gebiedsgerichte oplossingen en inpassingen kunnen komen.

Wij zijn ervan overtuigd dat een kwalitatieve groei op meer draagvlak kan rekenen en juist daardoor ook voor een snelle groei kan zorgen. Hierbij is het doel om de groei van woningen en werklocaties zó vorm te geven dat het meerwaarde oplevert voor alle inwoners. Dat betekent dat we steeds integrale keuzes maken, moeten prioriteren en samenwerken door de schalen heen.
Bij het tot stand brengen van de groene, gezonde groei met zoveel mogelijk aspecten van brede welvaart, gaan we dan ook uit van de volgende richtinggevende keuzes en hoofopgaven:

- De woningbouwopgave inzetten om het karakter en de kwaliteit van de groene metropool (natuur, klimaat en gezondheid) te vergroten en daarmee onderscheidend te zijn ten opzichte van de andere metropoolregio's;
- De bouwopgave aangrijpen om de nieuwe en vernieuwde leefomgevingen (werken en wonen) energieneutraal en circulair te maken;
- Het versterken van (brede) welvaart door stimuleren van werkgelegenheid en een gezonde leefomgeving;
- Het behouden en versterken van de kwaliteit van de leefomgeving door onder andere te investeren in het landschap en het klimaatadaptief te ontwikkelen;
- Voor de bereikbaarheidsopgave zetten we in op het investeren in duurzame mobiliteit: slim en schoon, zodat de verstedelijking leidt tot een kwalitatief stedelijk mobiliteitsnetwerk. De bereikbaarheid is gewaarborgd.



EVEN VOORSTELLEN: "DE GROENE METROPOOL, AANGENAAM!"

In het midden van Nederland groeit een stedelijke ring van metropoolregio's. Met Arnhem- Nijmegen-Foodvalley als het nieuwste kroonjuweel op het hoogste niveau: een groene metropoolregio met directe relaties naar de Randstad (zoals TU Delft, AMS in Amsterdam), Utrecht (Utrecht Science Park) en Brainport Eindhoven. En met een groeiende grensoverschrijdende kracht naar het Ruhrgebied (Universität Duisburg-Essen), Düsseldorf (zoals Hochschule für Prävention und Gesundheitswissenschaft) en Mannheim (medische clusters Universität Mannheim).
We zijn een groene metropoolregio in het midden van vitale, internationale netwerken.

De regio Foodvalley is de topregio binnen ons land op het gebied van Agrifood. De regio Arnhem-Nijmegen is eind 2018 uitgeroepen tot beste circulaire regio van Nederland en won daarmee de titel Green Capital of Europe. Samen met Foodvalley kunnen we die naam nog meer eer aan doen: op het grotere schaalniveau vormen we de groene metropool waar een toenemende verstedelijkingsdruk voelbaar is.

We willen dé circulaire topregio worden in Europa. Een groene metropoolregio die zich kan meten met andere metropoolregio's in ons land. We onderscheiden ons op het gebied van circulariteit. Niet alleen met de economische topsectoren (Food, Health, Hightech en Energy), maar ook op alle facetten van de leefomgeving: stedenbouw, water, groen, klimaat, gezondheid, mobiliteit en sociale inclusie. We streven naar een gezonde, circulaire groei via het structureel opschalen en versnellen van experimenten op het gebied van onder andere landbouw, eiwit, energie en logistiek. Daarbij kiezen we voor innovaties met concrete resultaten, die breed toepasbaar zijn voor anderen.
Om dit te doen hebben we als metropoolregio al het nodige in huis. Onze universiteiten en hogescholen zijn topspelers op gebied van onderzoek en onderwijs, zoals Radboud Universiteit, Wageningen Universiteit en Research, Hogeschool Arnhem en Nijmegen, Van Hall Larenstein, Aeres Hogeschool, ArtEZ hogeschool voor de kunsten en de Christelijke Hogeschool Ede.
Met een groeiende onderlinge samenwerking staan deze kennisinstellingen in een breed netwerk van internationale bedrijven en aantrekkelijke campussen, zoals Novio Tech Campus Nijmegen, Industriepark Kleefse Waard Arnhem, Wageningen Campus en straks het World Food Centre in Ede.
Ondersteund door van oudsher goede autoverbindingen en goede en snelle OV-verbindingen met Utrecht, de Zuidas en Schiphol, en een directe ICE verbinding naar Duisburg, Düsseldorf, Keulen en Frankfurt. En via Duisburg binnenkort snelle overstapmogelijkheden naar andere gebieden in noord-midden en zuid Duitsland die binnen maximaal 5 uur bereikbaar zijn vanuit onze regio. Met de stationsgebieden van Arnhem (ook ICE-halteplaats), Nijmegen en Ede-Wageningen als stedelijke knooppunten, gekoppeld aan prettige binnensteden en transformatiegebieden waarmee we de steden beter benutten.

Onze stedelijke kernen liggen in het landschap van rivieren en stuwwallen: ze zijn onze drager voor een aantrekkelijk internationaal vestigingsklimaat. De Rijn, Waal en IJssel zijn samen de 'kraan' van onze Nederlandse delta. Naast de grote nationale parken, zoals de Hoge Veluwe en Utrechtse Heuvelrug, realiseren we bijzondere groenblauwe projecten, zoals Veur-Lent Nijmegen, Stadsblokken Meinerswijk Arnhem, Park Lingezegen, Grebbelinie, Binnenveld en Rivierklimaatpark IJsselpoort. Gekoppeld aan het regionaal netwerk van wandel- en (snel)fietsroutes versterkt dit het groene karakter van onze metropoolregio.

Wij zijn een dynamische regio in transitie en we werken daarin nauw samen met een groot aantal partners.

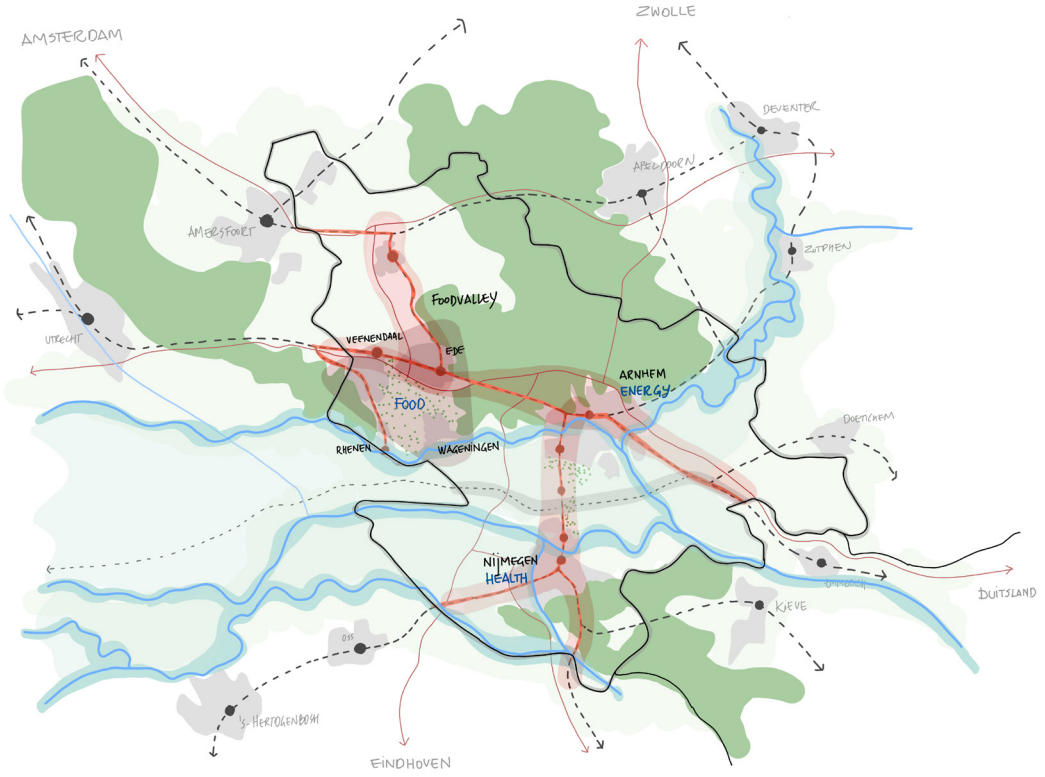
Hieronder is een selectie weergegeven van lopende Rijk-regio samenwerkingstrajecten die cruciaal zijn voor het innovatieklimaat en daarmee voor de economische ontwikkeling van de regio:

- Integrale MIRT Agenda Stedelijk Netwerk Arnhem-Nijmegen
- IBP Vitaal Platteland
- Regio Deal Foodvalley
- Toekomstbeeld OV 2040
- Woondeal Arnhem-Nijmegen
- Ontwerpstudie Regio van de Toekomst
- Programma Erfgoed Deal
- Logistiek knooppunt Afslag 38
- Het Hoogwaterbeschermingsprogramma

Lopende MIRT-projecten:

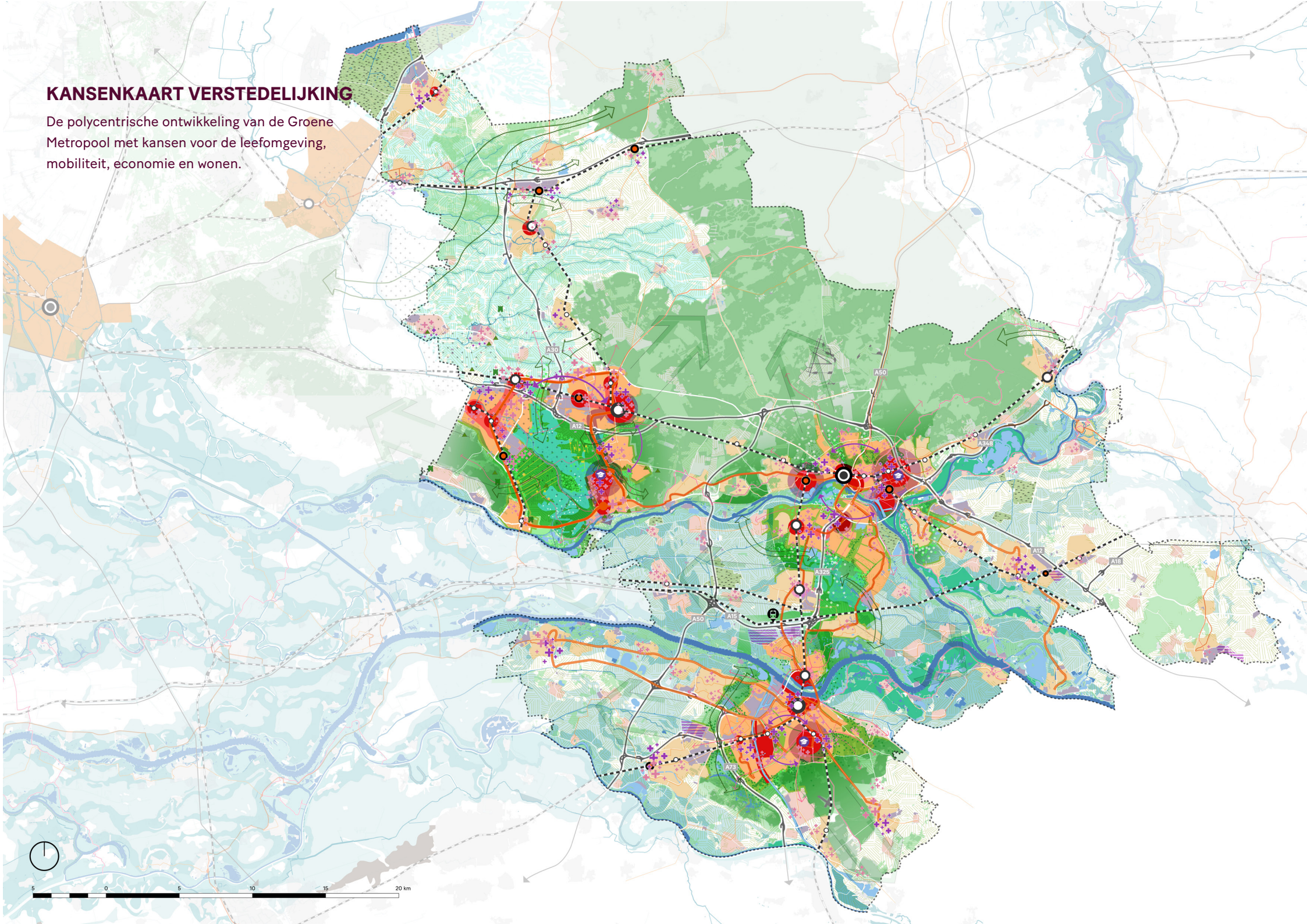
- Sterke regio's: CAT Agrofood Wageningen
- MIRT verkenning A1/A30, Rijnbrug
- PHS station Ede Wageningen
- Verbetering spoorlijn Utrecht-Arnhem-Duitse grens
- SUN corridor (PHS Schiphol-Utrecht-Arnhem-Nijmegen
- ICE lobby en afspraken hierover bestuurlijk overleg MIRT Dec 2018
- PHS-maatregelen Nijmegen CS
- Goederencorridor Oost, knoop Nijmegen
- MIRT-verkenning A50 Eindhoven-Nijmegen.
- Heyendaal en Energy (Connektr op Industriepark Kleefse Waard, Arnhems Buiten)

ARNHEM-NIJMEGEN-FOODVALLEY



KANSENKAART VERSTEDELIJKING

De polycentrische ontwikkeling van de Groene Metropool met kansen voor de leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen.



MEER LANDSCHAP: VERSTERKING LEEFOMGEVING

Het groene raamwerk van de regio versterken we door de landschappelijke kwaliteit, het watersysteem, de biodiversiteit en de groenvoorzieningen leidende principes te laten zijn bij het ruimtelijke ontwerp voor de Groene Metropool.



MEER STAD: INTEGRALE VERSTEDELIJKING

We voegen 100.000 woningen toe om het woningtekort in te lopen, om de bevolkingsgroei te accommoderen en de toestroom uit andere regio's op te vangen. Dit is dé kans om de bestaande wijken te versterken; steden, wijken en dorpen worden (in onderlinge samenhang) aantrekkelijker, duurzamer, veilig, gezond, bereikbaar en inclusief.



ECONOMIE: WERK MAKEN VAN DE TOEKOMST

Ons doel is een regio te zijn die economisch, ecologisch en sociaal tot bloei komt in de komende 20 jaar. Het uitbouwen en versterken van deze sectoren in balans met de omgeving past daarbij. Dat is een stevige opgave én een uitdaging omdat de ruimte beperkt is en we te maken hebben met een hoge woningdruk en veel economische activiteiten. Die opgave pakken we samen op. De verstedelijkingsstrategie is een kans om de ruimtelijke vertaling bij deze economische ambities te maken.



MOBILITEIT: SLIM EN SCHOON

We stellen de reiziger centraal en we verleiden hem of haar om de slimste en schoonste keuzes te maken om door het netwerk te reizen. We benutten bestaande mobiliteitsnetwerken beter. We willen de groei in balans brengen met onze leefkwaliteit en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie en landschap.



MEER LANDSCHAP: VERSTERKING LEEFOMGEVING

Het landschap in onze regio is het belangrijkste onderdeel van de leefkwaliteit die mensen ervaren. De ontwikkeling van stad en landschap is voor de groene metropool een samenhangende opgave: het een kan niet zonder het ander. Hoe behouden én versterken we landschappen, natuurwaarden, biodiversiteit en cultuurhistorisch erfgoed in combinatie met andere ruimtevragers? Hoe zorgen we dat de flora en fauna in onze regio kwalitatief en kwantitatief groeien? Hoe kunnen we nieuwe landschapszones creëren en bestaande, zoals Park Lingezegen, versterken en uitbreiden? Hoe passen we cultuurhistorisch erfgoed toe in het landschap en zorgen we dat inwoners en bezoekers dat op een goede manier kunnen beleven? Hoe bedden we de verstedelijking goed in, in het landschap? Hoe combineren we agrarische activiteiten met de verstedelijkingsopgave? En hoe zorgen we dat inwoners gezond blijven en dichtbij huis kunnen blijven recreëren, zonder dat het te druk wordt?

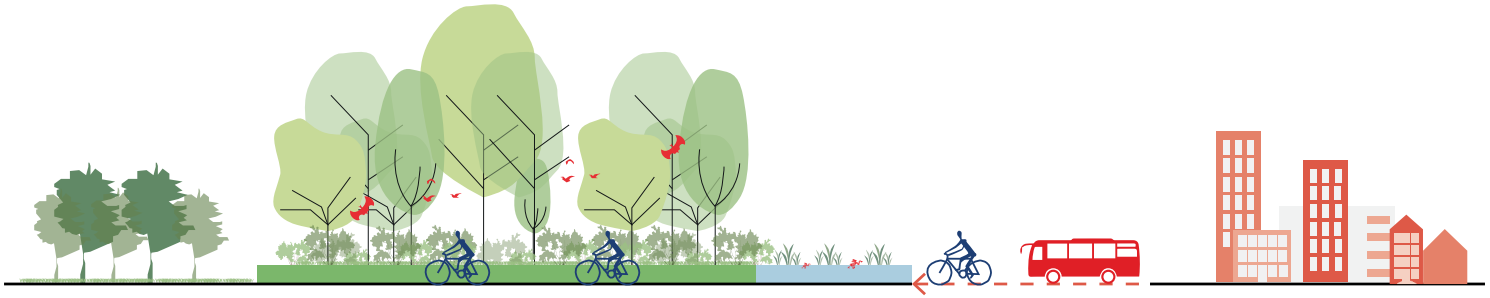
Onze inzet is een landschapsinclusieve ontwikkeling, waarbij we de functies en kwaliteiten van het landschap, de bodem, het watersysteem en de natuur versterken. Het landschap vormt het raamwerk voor de verstedelijking. De uitgangssituatie is daarin steeds anders, omdat de karakteristieken van het landschap in relatie tot verstedelijking binnen de regio sterk verschillen. De regio heeft een gevarieerd en rijk landschap: natuur, rivieren, water, polders, landbouwgebieden en stuwwallen vormen buffers tussen de stad en de woonkernen op het platteland. De eigen identiteit van de verschillende plekken in de regio is daarmee verzekerd. Met aan de noordzijde het Nationaal Park de Veluwe, het Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug, de Gelderse Vallei, de Liemers, in het midden de Gelderse Poort en de Overbetuwe, aan de westzijde de Utrechtse Heuvelrug en aan de zuidzijde het Land van Maas en Waal en het Rijk van Nijmegen.
Met bossen, uiterwaarden en beekdalen herbergt de regio hoge natuurwaarden (Natura2000 gebieden) en recreatief landschap met een rijke cultuurhistorie. Verschillende historische linies, zoals de IJssellinie, de Grebbelinie, de Romeinse Limes en de Operatie Market Garden, hebben in de regio hun sporen achtergelaten in het landschap en bieden houvast om het landschap en het cultureel erfgoed te versterken. Zo is de Romeinse Limes onder de naam Neder-Germaanse Limes zelfs genomineerd als UNESCO Werelderfgoed.

We kiezen voor een compacte vorm van verstedelijking, zodat er voldoende ruimte blijft voor het landschap als groen raamwerk. Als er geen mogelijkheden meer zijn voor het toevoegen van bebouwing binnen bestaand stedelijk gebied, dan houden we bij het aanwijzen van woon- en werklocaties aan de randen van bestaand stedelijk gebied zo goed mogelijk rekening met (de randvoorwaarden van) het bodem- en watersysteem.

Als we kiezen voor ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap, dan dient dat altijd meerdere doelen, bijvoorbeeld op het gebied van de waterhuishouding, het klimaat, de stikstofdepositie, de (kringloop)landbouw, de biodiversiteit, de recreatie of erfgoed. Tussen de bebouwde gebieden maken we 5.000 hectare buitengebied toegankelijk voor medegebruik: recreatief, aantrekkelijk en toegankelijk. Met deze buffers blijft de afstand tussen kernen gewaarborgd – ze groeien niet aan elkaar vast. De buffers zorgen voor een waardevolle ruimte waar groen, natuur, landbouw, klimaat en energieambities en natuurlijk ook recreatie hun plek kunnen vinden. Door te zorgen voor een raamwerk met dagelijks, wekelijks en maandelijks groen, ervaren alle inwoners iedere dag het effect van het wonen in de groene metropool.

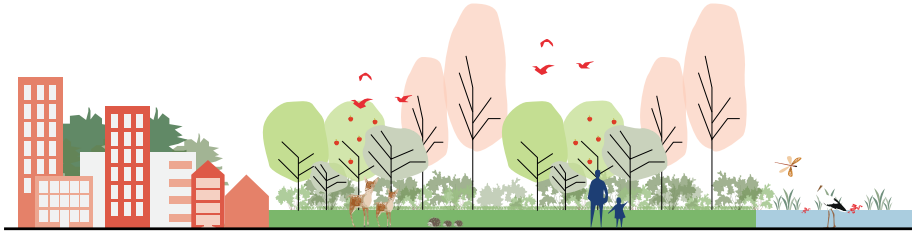
‘Maandelijks’ groen:

- Veluwe
- Rivierengebied
- Utrechtse Heuvelrug



‘Wekelijks’ groen:

- Park Lingezegen
- Binnenveld



‘Dagelijks’ groen:

- Goffertpark
- Stadspark Nijkerk
- Groene buffers



MEER STAD:
INTEGRALE VERSTEDELIJKING

Het verstedelijkingsconcept is opgebouwd rond drie polycentrische polen. Dat betekent dat het zwaartepunt van de verstedelijking plaats vindt in het zuidelijk deel van de Foodvalley (rondom Ede, Wageningen, Rhenen en Veenendaal), in Arnhem en in Nijmegen. Hier worden verhoudingsgewijs de meeste woningen en werkgebieden toegevoegd. Dat kan omdat deze plekken goed bereikbaar zijn. Die bereikbaarheid en dichtheid in combinatie met voorzieningen en de functie als brandpunten voor de economie, maakt deze gebieden tot polycentrische polen. Het is niet zo dat deze drie polen alle drie één centrum hebben: ze hebben er juist meerdere om de verbinding met de regio zo goed mogelijk te houden.
Dit model van de Groene Metropool met drie polycentrische polen die in nauwe verbinding staan met regiokernen en vitale kernen, is de basis voor de verdere doorontwikkeling van het verstedelijkingsconcept. We integreren de verschillende karakteristieken van de regio en elkaar versterkende kernen en we bouwen verder aan de identiteit van de metropool die als één geheel functioneert. Met de woningbouwopgave versterken we ook de kwaliteit van bestaande grotere (woon)kernen, wijken en stadscentra omdat het draagvlak voor voorzieningen toeneemt. Daarnaast brengt het toevoegen van nieuwe woningen in bestaande gebieden, soms net de verandering die een wijk of kern goed kan gebruiken. Dit doen we vanuit een circulaire visie op de stad, waarbij hergebruik, innovatie en inclusie voorop staan.

Alle inwoners in de regio zullen iets gaan merken van de verstedelijking, dat is onvermijdelijk. De insteek is dat dat positief uitpakt en dat inwoners naast meer stedelijkheid ook meer van het landschap gaan ervaren. Het effect van de verstedelijking moet zijn dat het de directe leefomgeving aantrekkelijker, gezonder en duurzamer maakt. Daarbij gaat het over (het draagvlak voor) voorzieningen, de toegang tot het landschap en ook over hoe mensen zich (slim en schoon) kunnen verplaatsen.
Bij de realisatie van de woningbouwopgave is klimaatbestendig en duurzaam bouwen het uitgangspunt, waarbij er ook kansen liggen voor het klimaatbestendig en duurzaam maken van de bestaande voorraad.

Versterken steden én kernen
In de economische kerngebieden van de regio worden groei van werkgelegenheid en voldoende kwalitatief aanbod van woningen steeds belangrijkere vestigingsfactoren voor de (internationale) concurrentiekracht. Dit vraagt onder meer om onderscheidende stedelijke woon- en werkgebieden, waarin wonen en werken in hoge dichtheden worden gemengd. Door wonen en werken in elkaars nabijheid te situeren, stimuleren we dat mens op de fiets of wandelend naar hun werk kunnen.
Een grotere variatie aan woonmilieus van (hoog) stedelijk tot landelijk en van betaalbaar tot duurdere woningen is van belang voor onze regio.

Voor de kernen is vitaliteit van belang; inbreiding en het benutten van bestaande stations helpt daarbij. De opgaven in de steden, die gericht is op stedelijke dichtheid, op multimodale knooppunten en op economische brandpunten, is anders dan in de kleine kernen waar vitaliteit, bereikbare voorzieningen en de eigen identiteit voorop staan in combinatie met het groene karakter. Dat onderscheid is ook te vinden in de strategie waarbij we het verschil maken tussen de verschillende centra in de drie polen, de regiokernen en de vitale kernen. In het integrale netwerk van onze regio hebben ze allemaal een rol en zijn ze goed met elkaar verbonden.

We realiseren woon- en werklocaties en voorzieningen zoveel mogelijk binnenstedelijk. Dat doen we met binnenstedelijke verdichting en het bijbouwen in dorpskernen in gemengde milieus en geconcentreerd rond ov-knooppunten. Deze verhoogde nabijheid combineren we met een gezonde leefomgeving. Dit betekent dat we investeren in groen in de stad en het ommeland.

Toekomstbestendig verstedelijken
De nieuwe economie kenmerkt zich door biobased en circulair te denken en te werken. We zetten in op energieneutraal of energieleverend ontwikkelen. Dat moet ook als we de doelstellingen van het akkoord van Parijs willen nakomen met een regio die in 2050 CO2-neutraal is. Daarom ontwikkelen we bestaande en nieuw te

ontwikkelen woon- en werklocaties zoveel mogelijk circulair en met nadruk op de toepassing van hoogwaardige materialen.

Aantrekkelijk woonklimaat voor iedereen
Er is een groot tekort aan woningen en de vraag stijgt nog door. In de verstedelijkingsstrategie is het uitgangspunt de opgave om 100.000 woningen[1] te realiseren tot en met 2040.
Om dat voor elkaar te krijgen, zetten we in op een verbetering van het functioneren van de woningmarkt: de doorstroming kan beter als er voldoende aanbod is voor doorstromers en starters. Ook zetten we in op de leefbaarheid van bestaande wijken en kernen, zodat het voor zowel huidige als toekomstige bewoners mogelijk is een passende en aantrekkelijke woonplek te vinden. We werken aan voldoende woningen, met een divers en betaalbaar woningaanbod in diverse woonmilieus, in kwalitatief goede, gezonde en veilige leefomgevingen. We grijpen de kans om bestaande wijken meer divers en toekomstbestendiger te maken door te kiezen voor een integrale wijkaanpak.

[1] De prognoses komen uit de planmonitor en uit aanvullende onderzoeken van Stec groep (Foodvalley) en Companen (Arnhem Nijmegen).

STERKE ECONOMIE

In onze economie richten we ons primair op het oplossen van de vragen van de toekomst. Onze focus ligt niet voor niets op Food, Health, Hightech en Energy. Dit zijn de sectoren waar onze regio al decennialang gezaghebbend in is en waar het ICT-cluster, de agroketen en een sterke dienstensector belangrijke pijlers van zijn. Dat blijkt ook het onderzoek naar de Kracht van Oost.
Versterking van de (internationale) concurrentiekracht vraagt om versterking van een selectie van toplocaties (campussen, functiegemengde zakencentra en productielandschappen) en van de verbindingen daartussen. We willen sterker maken wat sterk is en blijven vol inzetten op de ontwikkeling van onze internationale clusters en campuslocaties.
In de verstedelijkingsstrategie maken we de ruimtelijke vertaling van de randvoorwaarden die horen bij deze economische ambities.
De campussen kunnen zich ontwikkelen als stedelijke innovatiemilieus van de toekomst en we zorgen voor 'ecosystemen' die de campussen en het bedrijfsleven met elkaar verbinden, zodat innovatie kan ontstaan. Andersom werkt het ook; de verstedelijkingsstrategie verbetert het vestigingsklimaat van de regio met een goede kwaliteit van leven en extra woningen.

We benutten en versterken onze strategische ligging op de Oost-corridor met ICE Duitsland en de multimodale goederencorridor: weg – spoor – water. Wanneer we de stedelijke corridor en de logistieke corridor goed op elkaar afstemmen, ontstaan kansen voor synergie voor de kennissector, de logistieke sector en duurzaam vervoer. De rapportage Economische betekenis en potentie ICE verbinding Arnhem toont aan dat door verbeteringen aan het ICE netwerk de komende jaren gebieden in Nederland, maar ook vooral in Duitsland (niet alleen Düsseldorf, Köln en Frankfurt) interessant zijn voor onze regio. Via een snelle overstap vanuit Arnhem op station Duisburg naar andere ICE lijnen worden ook gebieden in Noord-(o.a. Berlijn), Midden- en Zuid Duitsland beter bereikbaar (binnen max 5 uur vanuit Arnhem). Deze gebieden zijn interessant zijn voor onze speerpuntsectoren.

We willen het bedrijfsleven in de regio versterken door ruimte te bieden aan ondernemerschap en door in te zetten op voldoende en kwalitatief goede werklocaties en verbindingen. We onderzoeken de mogelijkheden van intensivering en functiemenging op bestaande werklocaties in het stedelijk gebied.

We houden rekening met extra ruimte voor bedrijvigheid die onder andere nodig is voor de transformatieperiode naar een klimaatadaptieve, energieneutrale en circulaire economie. Bij een functiewijziging van bedrijventerreinen zetten we in eerste instantie in op multifunctionele werklocaties. Er is immers vraag naar aantrekkelijke gebieden met verschillende

functies. Transformatie van bedrijventerreinen naar niet-werkfuncties kan alleen plaats vinden als (elders) voldoende ruimte overblijft voor (binnenstedelijke) bedrijvigheid. Om ruimte te maken voor transformaties wordt gedacht aan het maken van een gezamenlijke bedrijvencarrousel om met elkaar ruimte te kunnen blijven bieden aan bedrijven die zich lastiger verhouden tot andere functies maar die belangrijk zijn voor de regio.

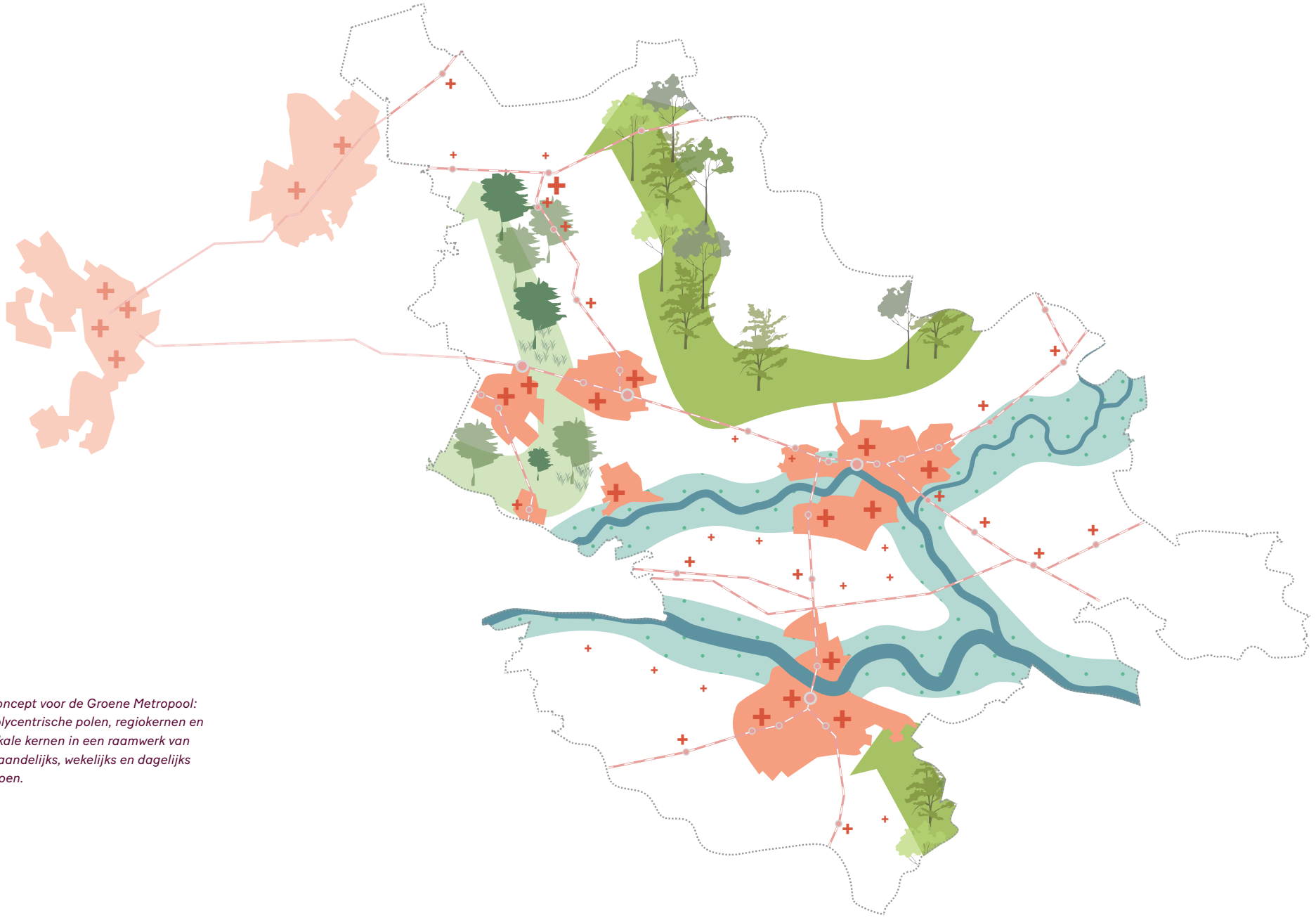
Met bovenstaande ambities doen we dus ook vanuit de economie een stevig beroep op de schaarse ruimte in de regio. Dat betekent omgekeerd ook dat we moeten kijken waar de ruimte voor werklocaties, bedrijventerreinen en campussen efficiënter gebruikt kan worden door in te schikken, te verdichten en functies slim te combineren.

SLIMME EN SCHONE MOBILITEIT

Het mobiliteitsnetwerk in de Groene Metropool heeft nu al een groot aantal knelpunten (binnen de regio en in de aansluitingen op het stedelijk netwerk Nederland) en de groei van het aantal woningen gecombineerd met een groei van de economie, maakt de druk (op de knelpunten) alleen maar groter.

We kiezen er in het verstedelijkingsconcept voor om mensen in de Groene Metropool te laten reizen op de slimste en schoonste manier. Op deze manier wordt het mobiliteitsnetwerk het beste (flexibel) benut en werken we aan CO2-reductie. Dat lukt als we de reiziger centraal stellen en hem verleiden om de slimste en schoonste keuzes te maken door te zorgen voor een goed OV-aanbod in het regionale netwerk en goede aansluitingen op het landelijke en lokale netwerk.
Door zoveel mogelijk te bouwen in de bestaande kernen en steden creëren we nabijheid van wonen, werk en voorzieningen. Inwoners worden daarmee gestimuleerd om eerder te kiezen voor fietsen en openbaar vervoer in plaats van voor de auto. (Daar hoort aansluitend parkeerbeleid bij). Aan de randen van stedelijke netwerken zorgen we voor overstapmogelijkheden van auto op fiets of openbaar vervoer (flexibel en beter benutten mobiliteitsnetwerk, deelvervoer). Het mobiliteitsnetwerk zorgt ook voor slimme en schone alternatieven voor een bezoek aan cultuur, recreatie en landschap.

Gezien de al bestaande knelpunten, verwachten we dat investeringen in het netwerk nodig zijn om te anticiperen op de groei van het aantal woningen en de economie. We investeren in mobiliteitshubs, stimuleren fietsen en lopen op korte afstanden binnen het stedelijk gebied, vergroten en versterken het Hoogwaardig Openbaar Vervoer-netwerk (HOV-netwerk) en zetten in op verbindingen op openbaar vervoer en spoor (corridors Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr en Amersfoort-Foodvalley-Apeldoorn). Gezien de grote effecten van woningbouw op het wegennet (en ongeacht inzet op OV en fiets) is het ook nodig te inventariseren welke oplossingen en eventuele investeringen voor het regionale en landelijke wegennet nodig zijn.



Concept voor de Groene Metropool: polycentrische polen, regiokernen en lokale kernen in een raamwerk van maandelijks, wekelijks en dagelijks groen.

01 Bouwstenen

De verstedelijkingsstrategie wordt opgebouwd vanuit vier bouwstenen: leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen. Dit zijn de pijlers van onze strategie.

Voor alle vier de bouwstenen is in de contourennotitie de context geschetst en zijn uitgangspunten meegegeven die vervolgens zijn uitgewerkt. In de bouwstenen staat het behoud en versterken van de leefomgeving in het verstedelijkingsconcept voorop. We proberen zo veel mogelijk in of dichtbij bestaand bebouwd gebied te blijven, of het nu om wonen of werken gaat. Daarmee volgen we de Nationale Omgevingsvisie.

Per bouwsteen is aangegeven wat de context is: welke ontwikkelingen zijn te zien rond dit thema, welk positief effect kan de groei van de regio op deze bouwsteen hebben (kansen en ambities) en hoe kunnen we negatieve effecten van de groei zo veel mogelijk voorkomen? Om op zowel kansen en ambities als op risico's te sturen, zijn per bouwsteen generieke ontwerpprincipes geformuleerd.

De genoemde principes zijn zoals gezegd generiek. Het zijn geen dogma's, maar belangrijke ingrediënten en waarden om tot groene verstedelijking te komen. De opgave is om te kiezen voor die locaties en plekken waarmee aan zoveel mogelijk waarden recht wordt gedaan. Vanzelfsprekend zullen er ook locaties zijn waar de bouwstenen en uitgangspunten met elkaar botsen. Dat betekent dat er keuzes en afwegingen gemaakt moeten worden waarvan we nu nog niet weten dat ze op ons pad komen.

In de komende periode worden in gebiedsuitwerkingen ontwerpprincipes getoetst op werkbaarheid en realiteitsgehalte. We verwachten dat zich daarin soms moeilijke keuzes voordoen; niet alles kan. De te maken afwegingen zijn gebiedsspecifiek (wat is hier het belangrijkste?) en vervolgens spelen daarin de volgordelijkheid en benodigde onderzoeken en investeringen een rol. Vanuit de gebiedsuitwerkingen kan dat leiden tot een afwegingskader per deelgebied of sleutelgebied.

LEEFOMGEVING

Verstedelijkingsstrategie: ruimteclaims ordenen in het landschap en het landschap verder versterken

Ambitie: een aantrekkelijk, groen-blauw, gezond woonmilieu, waar volop kansen liggen voor gezond leven, werken en recreëren.

BEREIKBAARHEID

Verstedelijkingsstrategie: inzetten op bereikbaarheid van stedelijk netwerk A-N-F en verbindingen van dit netwerk met de Randstad, met het noorden en zuiden + ontwikkeling mob. hubs.

Ambitie: woon- en werklocaties koppelen aan (met name OV-) infrastructuur.

ECONOMIE

Verstedelijkingsstrategie: in kaart brengen welke ruimtelijke voorwaarden leiden tot maximale uitwisseling tussen bedrijven, kennisinstellingen en voorzieningen.

Ambitie: verbeteren van economische groei en versterking van het economisch vestigingsklimaat.

WONEN

Verstedelijkingsstrategie: inzichten en handvatten voor afstemming en besluitvorming omtrent groei, die aansluiten bij de identiteit van het gebied.

Ambitie: divers programma aanbieden dat aansluit bij de kwalitatieve vraag.

GROENE METROPOOL

Verstedelijking met behoud van landschap en leefklimaat, incl. versterking van:

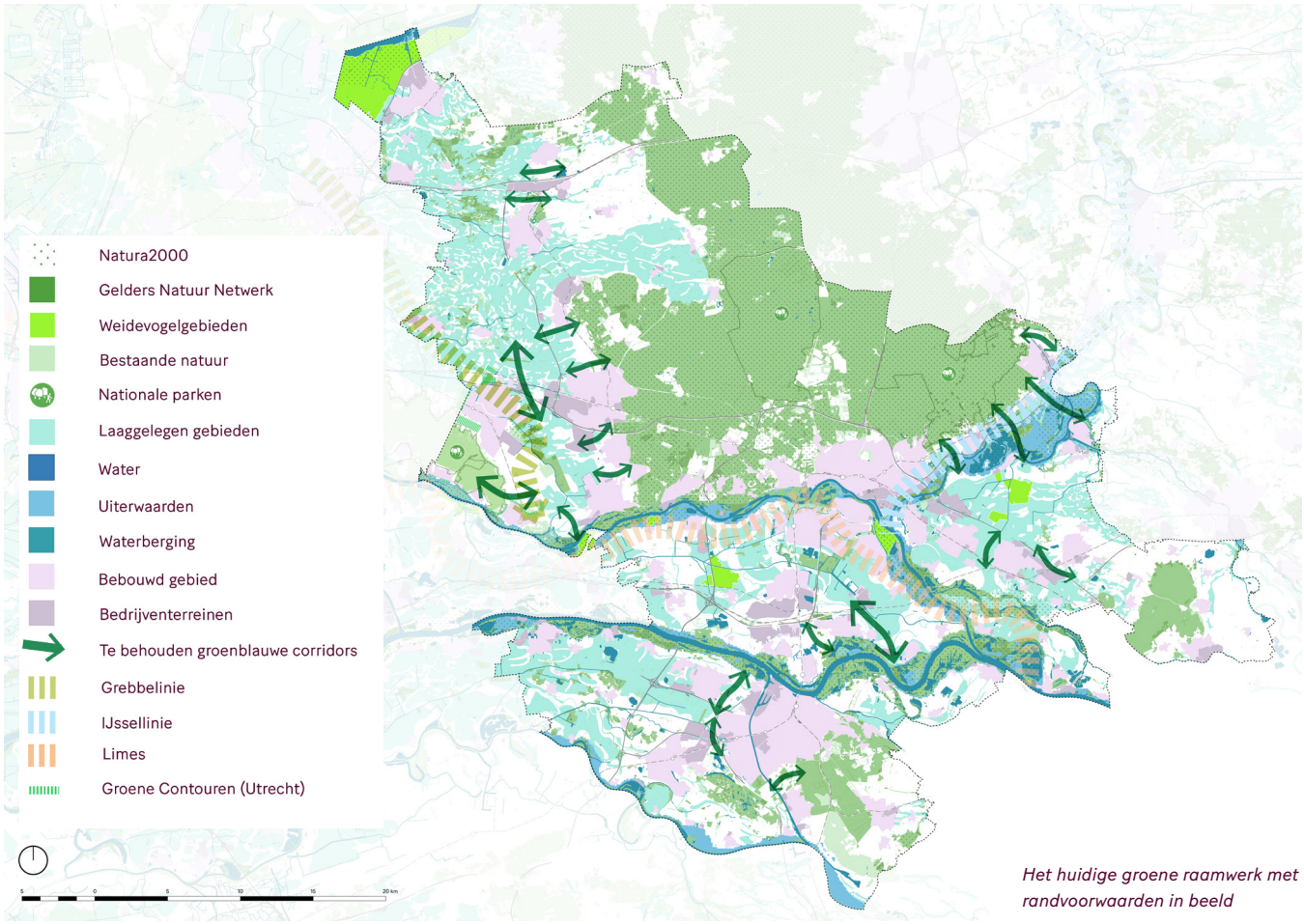
- agglomeratiekracht
- economische concurrentiepositie
- leefbaarheid
- duurzaamheid

Leefomgeving: meer landschap

Het groene raamwerk van de regio versterken we door de landschappelijke kwaliteit, het watersysteem, de biodiversiteit en de groenvoorzieningen leidende principes te laten zijn bij het ruimtelijke ontwerp voor de Groene Metropool.

CONTEXT

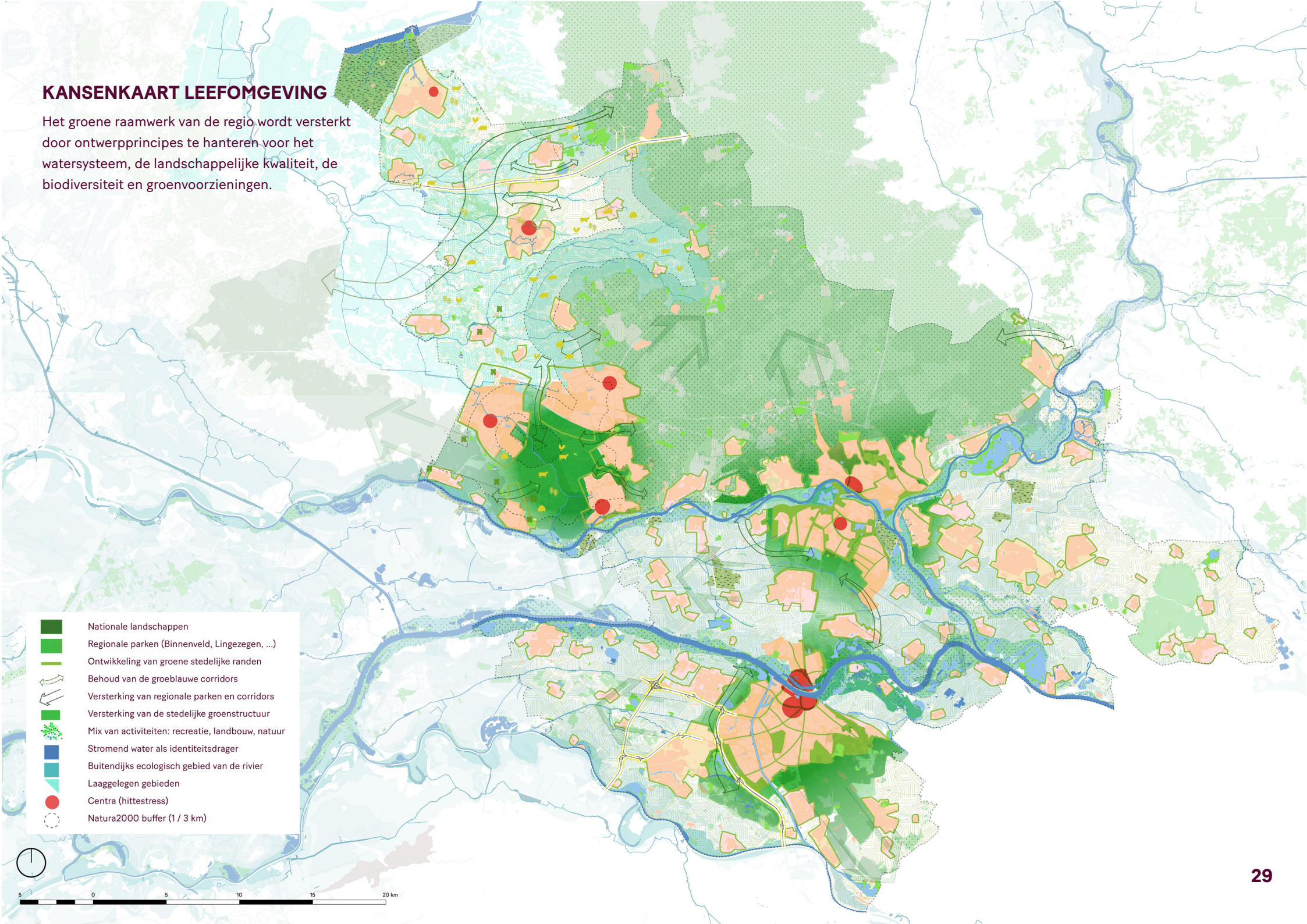
De hoge kwaliteit van de leefomgeving maakt onze regio een fijne plek om te wonen en te werken. De groene en ontspannen leefomgeving draagt positief bij aan het economisch vestigingsklimaat. Onze steden worden tot in hun hart doorsneden door rivieren, beken en parken. Onze inwoners vinden op fietsafstand een aantrekkelijk landschap met prettige uitloopgebieden. De stuwwallen en het rivierengebied zijn plekken waar bewoners en bezoekers uit heel Nederland van genieten. Deze landschappelijke kwaliteit en het agrarische karakter van het landschap rond de dorpen is onderscheidend ten opzichte van andere stedelijke regio's in ons land, al staat die kwaliteit ook onder druk door het intensieve gebruik ervan. Om ervoor te zorgen dat de toevoeging van 100.000 extra woningen en de bijhorende banen en werkgebieden de leefomgeving niet extra onder druk zetten, versterken we de kwaliteit van onze leefomgeving. Het groenblauwe raamwerk van de regio versterken we door het watersysteem, de landschappelijke kwaliteit, de biodiversiteit en de groenvoorzieningen uitgangspunt te laten zijn bij het ruimtelijke ontwerp voor de Groene Metropool. We houden daarbij ook rekening met de afspraken die gemaakt worden in de Regionale Energie Strategieën.



Het huidige groene raamwerk met randvoorwaarden in beeld

KANSENKAART LEEFOMGEVING

Het groene raamwerk van de regio wordt versterkt door ontwerpprincipes te hanteren voor het watersysteem, de landschappelijke kwaliteit, de biodiversiteit en groenvoorzieningen.



KANSEN EN AMBITIES

Het uitgangspunt in deze strategie is dat alle bewoners van onze regio (nu en in de toekomst) recht hebben op een prettige en gezonde leefomgeving. Ze hebben toegang tot recreatiegebieden dichtbij de stad en ook tot de grote natuurgebieden in onze provincies. Het betekent ook dat de woonwijken en hun omgeving zelf voldoende groen zijn, uitnodigen tot bewegen en klimaatadaptief zijn ingericht om zowel hittestress als overstromingen tegen te gaan. Hieronder is weergegeven welke kansen en ambities dat oplevert.

Bestaande natuur
De kwaliteit van bestaande natuur en landschap beschermen en versterken we. Daarmee onderstrepen we het belang van biodiversiteit en de intrinsieke waarde van de natuur. De nieuwe verstedelijking mag de belasting op kwetsbare gebieden niet vergroten. Dat kan alleen door meer natuur- en uitloopgebieden toe te voegen, de stikstofdeposities te verminderen en door de bestaande gebieden goed te beheren.

Bodem, water en klimaat
Bij een toekomstbestendige verstedelijking past dat we rekening houden met het bodem- en watersysteem; dit is het fundament voor het maken van ruimtelijke keuzes. Herstel van het natuurlijke systeem begint met het vergroten van de infiltratie van regenwater in de bodem. De stuwwallen zijn de belangrijkste plekken waar dat gebeurt. Het grondwater in de stuwwallen is de bron van water in tijden van droogte en is onze belangrijkste strategische drinkwaterreserve. En daar anticiperen we op. Het betekent dat op sommige locaties het behoud van bodemstructuren noodzakelijk is voor schoon drinkwater, waardoor toepassing van geothermie of bodemenergiesystemen niet mogelijk is. Ook werken we aan een gezond en veerkrachtig watersysteem, een robuuste blauwe dooradering in het landschap voor het vasthouden en opvangen van water.

Energie
Met deze strategie stimuleren we de energietransitie. Door langetermijnplannen voor verstedelijking te maken, is het makkelijker om de energienetwerken zowel boven als onder de grond mee te 'plannen'. Kansen benutten we zo veel als mogelijk, vooral als de afstand tussen vraag en aanbod kort is. De vergelijking tussen de concept-RES'en en het verstedelijkingsconcept laat nog geen conflicten zien; de uitgangspunten sluiten goed op elkaar aan.

Agrifood/Landbouw
Het belang van de agrifoodsector is groot in onze regio. De sector is ruimtelijk, sociaal en economisch verweven in de maatschappij. De transitie richting meer natuurinclusieve landbouw en kringlooplandbouw is een opgave die ruimte vraagt. Door ruimtelijke zonering en zo veel als mogelijk te zoeken naar functiecombinaties, ondersteunen we de transitie van de landbouw. Deze verstedelijkingsstrategie is een mede-aanleiding om een gezamenlijke onderzoeksvraag naar landbouw in de Vallei op te stellen. De uitkomsten daarvan leiden mogelijk tot aanvullende ontwerpprincipes die ook behulpzaam zijn in andere gebieden binnen de Groene Metropool.

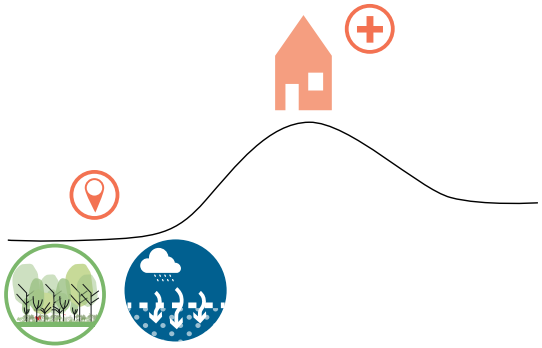
Stikstof
De insteek van dit verstedelijkingsconcept is dat de ruimtelijke ingrepen die we doen, bijdragen aan de vermindering van stikstof op de natuur. We kiezen daarbij voor een gebiedsgerichte aanpak. We gaan ervan uit dat door een mix van lokale, regionale en landelijke maatregelen, vrijwel alle woon- en werklocaties vergunbaar zijn op de middellange en lange termijn.
Ons uitgangspunt bij het opstellen van de strategie is dat het geplande wetsvoorstel Stikstofreductie en Natuurverbetering zoals gepland in 2021 in werking treedt. Als dat niet het geval is, zal dat een wijziging betekenen in het faseren van ontwikkelingen in ruimte en tijd. Samen met een stikstofregisseur brengen we dat de komende maanden in kaart.

Bestaande wijken
In het verstedelijkingsconcept kiezen we ervoor om te verdichten in bestaande wijken en daar programma toe te voegen voor wonen, werken, groen en dergelijke. Dat is een kans om in bestaande wijken ook een begin te maken met klimaatadaptatie, de verbetering van de biodiversiteit om daarmee de gezondheid van de bewoners van de wijk te verbeteren.

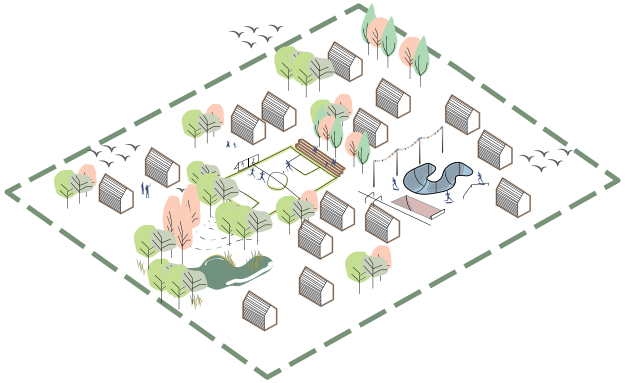
ONTWERPPRINCIPES

1. Het werken met zones van verstedelijking
We geven de voorkeur aan verdichting boven uitleglocaties. Hoe kleiner we de 'footprint' van de bebouwde omgeving kunnen maken, hoe meer ruimte er is voor die andere functies: recreatie, een natuurlijker watersysteem, ruimte voor agrariërs, mooi landschap, natuur, enzovoort.

Maar, de bouwopgave is te groot om met alleen verdichting kunnen realiseren. Bij het ruimtelijk aanwijzen van geschikte uitleglocaties hanteren we een aantal principes:



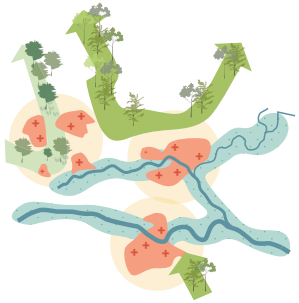
- De laagste en natste delen houden we zoveel mogelijk vrij van nieuwe bebouwing. We bouwen er niet, maar deze gebieden zijn wel een belangrijk onderdeel van ons integrale ruimtelijk ontwerp.



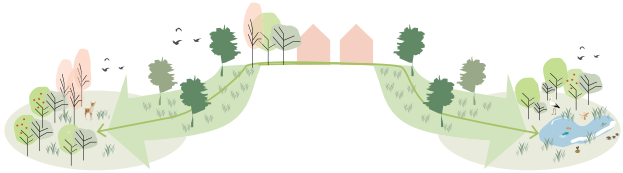
- Onze inzet is dat we leefomgevingen maken, dus niet alleen monofunctionele locaties voor wonen of werken. Dat betekent dat recreatieve uitloopgebieden, sportvelden, natuur en hydrologische buffers bij het ruimtelijk ontwerp horen.



- We verstedelijken in principe niet in het Natuur Netwerk Nederland, weidevogelgebieden, uiterwaarden, huidige waterbergingsgebieden, bovenop de stuwwallen en in de droogdalen. Behoud van onze natuurwaarden begint met het beschermen ervan. Herstel van het natuurlijke watersysteem is noodzakelijk bij klimaatadaptatie en onder de stuwwallen liggen onze strategische drinkwaterreserves. Droogdalen en uiterwaarden zijn locaties met een te hoog risico op overstroming.



- De hogere delen in het landschap bieden de beste ondergrond voor verstedelijking. Dit zijn bijvoorbeeld de flanken van stuwwallen (uitgezonderd de droogdalen). In de vallei en het rivierengebied zijn oeverwallen, dekzandruggen en rivierduinen relatief geschikte locaties. Al deze locaties vragen om een zorgvuldig ontwerp, rekening houdend met landschap en bestaande functies die niet zomaar kunnen wijken.



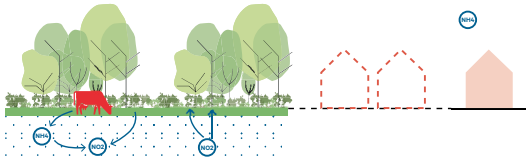
- Groene buffers tussen de kernen houden we intact en versterken we waar nodig. We zorgen ervoor dat op de overgangen tussen de stuwwallen en de lagere gronden geen ondoordringbaar lint van bebouwing ontstaat die deze twee natuurlijke systemen isoleert. Deze 'groene vingers' zijn ook belangrijk voor de leefbaarheid, klimaatadaptatie en identiteit van onze bestaande kernen en wijken.



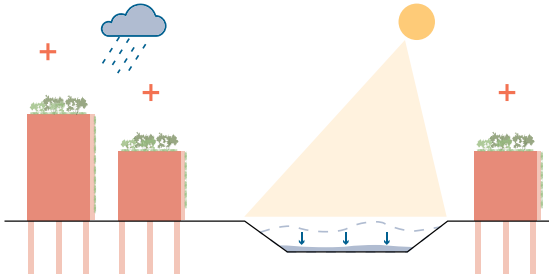
- We behouden en versterken de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit van engen (oude landbouwgebieden), waardevolle open gebieden, landgoederen, beschermde monumenten en de Grebbelinie, IJssellinie en Romeinse Limes.



- We houden wederzijds afstand tussen verstedelijkingslocaties en windmolens.



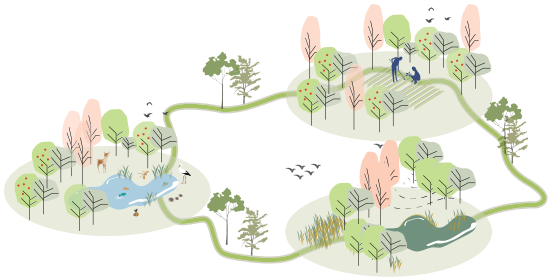
- Op locaties die op korte afstand van stikstofgevoelige habitats ontwikkeld worden, zetten we maximaal in op het minimaliseren van netto negatieve effecten op de natuur. Als dat niet of onvoldoende kan, schuiven we de ontwikkeling van deze locaties naar de langere termijn of vallen deze af ten opzichte van meer haalbare locaties. Toevoer- en rondwegen en andere stikstofbronnen leggen we op een zo groot mogelijke afstand aan van de gevoelige habitats.

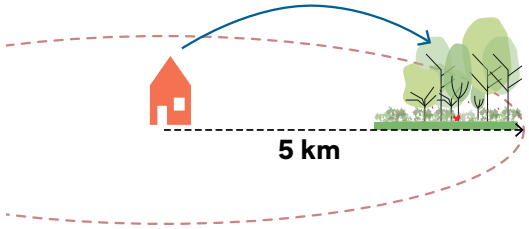


- We houden bij het ruimtelijk ontwerp van verstedelijking rekening met beperkingen in bodemgebruik dicht bij de (toekomstige) drinkwaterwinning en vice versa.

2. Multifunctioneel ruimtegebruik nabij de stad
Wanneer er 100.000 woningen toegevoegd worden aan de regio zijn ook extra recreatiemogelijkheden nodig. We willen onze inwoners prettige recreatiegebieden bieden en tegelijkertijd de bestaande natuurgebieden niet verder belasten. Om die reden hanteren we een aantal principes:



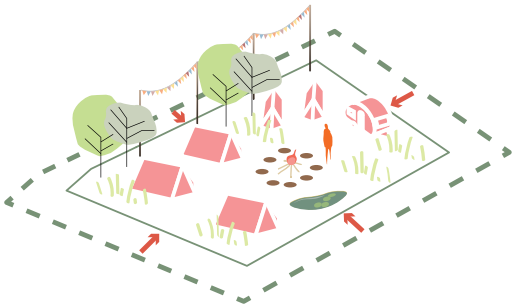




- We realiseren nieuwe uitloopgebieden op fietsafstand van de woningen: op 5 kilometer afstand of dichterbij. De belangrijkste (grootste) gebieden ontsluiten we ook goed met het openbaar vervoer om ze zo voor iedereen toegankelijk te maken.

- Nieuwe recreatieve voorzieningen combineren we met doelen voor een klimaatadaptief watersysteem, (natuur inclusieve) landbouw, natuur en energietransitie. We zien vooral kansen om gebieden te ontwikkelen waar bijvoorbeeld landbouw, hernieuwbare energie en recreatie gecombineerd kunnen worden. De korte afstand tot de vraag naar energie (bedrijven en woningen) maakt deze gebieden interessant voor zonne-energie opwekking, als ze ruimtelijk goed ingepast zijn. Voor agrariërs kan dit helpen de omslag naar natuurinclusief te financieren en ontstaan nieuwe verdienmodellen, mede gericht op de recreanten en energie.

- Het nieuwe groen kan vele vormen aannemen die lokaal specifiek zijn. Het ontwerp en de precieze locatie ervan is dan ook geen onderdeel van de verstedelijkingsstrategie, maar van de gebiedsuitwerkingen. Er kan bijvoorbeeld natuur, bos, ruimte voor water en klimaat of een ecologische verbindingszone mee gerealiseerd worden, maar ook aantrekkelijk(er) en goed toegankelijk agrarisch gebied of een recreatiegebied met zwemplas. Het ontwerp passen we aan bij het landschap.



- We spreken af om standaard een vast aantal m² uitloopgebied per nieuwe woning toe te voegen in de vorm van nieuwe groen en/of landschap. Een rekensom geeft aan dat dat in theorie om zo'n 5.000 hectare in de Groene Metropool gaat. Dit is 'buiten'-ruimte die beschikbaar is voor alle nieuw toe te voegen woningen: zowel in de steden en daarbuiten. De insteek is dat er genoeg dagelijks, wekelijks en maandelijks groen moet blijven voor alle inwoners in de Groene Metropool. En als het aantal nieuwe inwoners fors groeit, groeit het groen dus mee[2]. De uitwerking kan op allerlei manieren plaats vinden. Het genoemde streefgetal valt samen met de meest extensieve vormen. Wanneer we kiezen voor intensief bruikbare recreatiegebieden als bijvoorbeeld parken, dagcampings of speelweides, gebruiken we minder ruimte. We ontwikkelen een vergelijkingsnorm die voor alle verschillende typen uitloopgebieden informatie geeft over recreatiedichtheid, kosten, koppelkansen en inrichting.



- We zetten bij de (her)ontwikkeling van werkgebieden in op de menging van functies zoals combinaties van wonen en werken. Leefomgevingen zijn er immers niet alleen voor bewoners, maar ook voor werknemers. We zetten in op een goed werkklimaat en verblijfgebied voor werknemers; niet alleen op de campussen maar ook in de overige werkgebieden.

3. Veranderingen in de agrarische sector

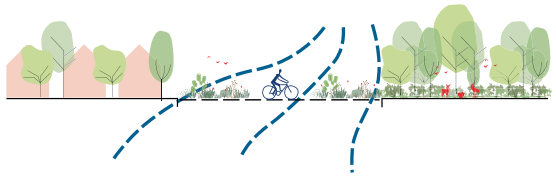
De verschillende opgaven en de daarbij horende ruimtebehoeften in het landelijk gebied pakken we integraal en gebiedsgericht aan. We ondersteunen daarbij een vitale, toekomstbestendige landbouwsector en bieden toekomstperspectief voor agrarische ondernemers, rekening houdend met de ruimtebehoefte van andere functies die soms prioriteit hebben. We kijken gebiedsgericht naar wat er nodig is om (blijvende) agrarische ondernemers een goede locatie te geven of te laten behouden passend bij hun (nieuwe) bedrijfsvoering. Daarbij betrekken we ook stoppende agrariërs om voor ieder een passende oplossing te vinden. Waar mogelijk zetten we in op meervoudig ruimtegebruik en bijbehorende verdienmodellen.

[2] In de regio Utrecht (U10) is "Groen groeit mee" de uitdagende slogan, die duidelijk wil maken dat als de regio/provincie groeit qua inwoneraantal, economie en mobiliteit, ook de behoefte groeit aan groene recreatieruimte en natuur meegroeit. Tel daarbij de noodzakelijke veranderingen waar de groene ruimte voor staat (meer duurzame landbouw, ruimte voor opwek van elektriciteit, meer biodiversiteit, etc.). Gemeenten hebben de opdracht om uit te werken hoe groen daadwerkelijk mee kan groeien. In de verstedelijkingsstrategie van de Groene Metropool doen we daarvoor een eerste voorstel.

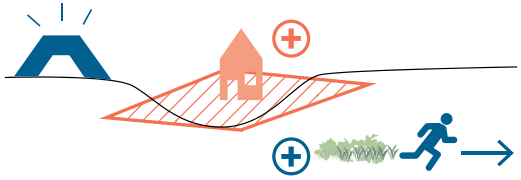
Enkele in het oog springende potentiële locaties voor nieuwe recreatieve voorzieningen:

- Er is ruimte om Park Lingezegen verder uit te breiden richting de uiterwaarden, om zo een verbinding te creëren.
- Het Binnenveld samen met het gebied tussen Ede en Veenendaal biedt kansen voor de ontwikkeling van recreatie, natuur en hydrologie. Daarbij dient rekening gehouden te worden met het Natura 2000 gebied , waterberging, de agrarische functie en andere ruimtelijke claims op het gebied.
- Tussen Beuningen en Nijmegen ligt een gebied dat potentie heeft om integraal ontwikkeld te worden met recreatie- en woonfuncties. Zo kan op de langere termijn (2030-2040) de Beuningse plas een recreatieve functie krijgen.

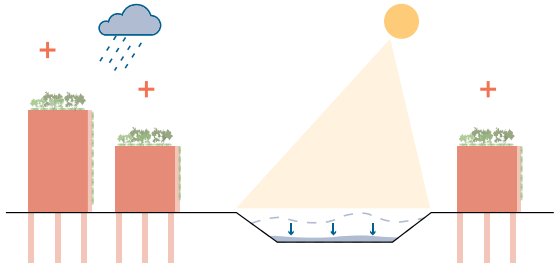
4. Inrichting van de stedelijke omgeving
Met de verstedelijkingsstrategie doen we uitspraken over hoe we vinden dat de regio het beste kan groeien of (her)ingericht kan worden. Vanuit de bouwsteen leefomgeving blijven we daarbij zo dicht mogelijk bij de kwaliteit en gebiedseigen kenmerken die de regio al heeft.



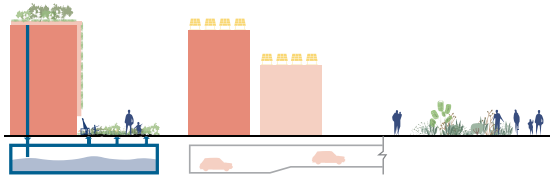
- Op de overgang van woonwijken naar het landelijk gebied werpen we geen extra barrières op voor fietsers en wandelaars, maar creëren we nieuwe verbindingen. We richten onze infrastructuur zo in dat de barrièrewerking voor flora en fauna geminimaliseerd wordt. De mobiliteitstransitie, waarbij meer gewandeld wordt en ook de fiets en het openbaar vervoer vaker gebruikt worden dan de auto, is uitgangspunt voor ons stedelijk ontwerp. Dat is uitgewerkt in de bouwsteen Mobiliteit.



- Waterveiligheid staat in heel Nederland hoog op de agenda. In onze regio betekent dat dat we er rekening mee houden dat omvangrijke nieuwbouw in het rivierengebied en de vallei tot gevolg kan hebben dat dijken verder verstevigd moeten worden. We houden er ook rekening mee dat er vluchtwegen nodig zijn.



- Daarnaast houden we rekening met een toename van zowel drogere en warmere zomers als zwaardere buien in die zomers. Waterberging die droogvalt, sloten die greppels worden en zwaardere funderingen zullen normaler worden. Dit vraagt om meer ruimte voor waterberging in bebouwd gebied, meer groen en blauw in de stad en een andere inrichting.



- De doelen voor gezondheid, water en ecologie (inclusief stikstof) zijn in ontwerpen voor verstedelijking vaak goed te combineren. In de gebiedsuitwerkingen onderzoeken we een ruimtelijk concept voor het inrichten en verdichten van de stad, gericht op gezondheid, natuur en klimaat. Aan de hand van praktijkvoorbeelden zullen we een ‘catalogus’ met maatregelen maken die toegepast kunnen worden in de nieuwe leefomgevingen en die meerdere functies met elkaar koppelen. Voorbeelden van elementen uit het systeem zijn:
    - parkeeroplossingen anders dan op maaiveldniveau
    - groen- en sportvoorziening op loopafstand.
    - maatregelen die luchtkwaliteit bevorderen en geluidsoverlast tegengaan
    - inzet van daklandschappen voor groen (tegen hittestress) en zonne-energie.
    - inzet op circulaire bouwen: industriële bouwsystemen en hergebruik van materialen (zie ook de bouwsteen Wonen) en bijvoorbeeld een grijswatersysteem.

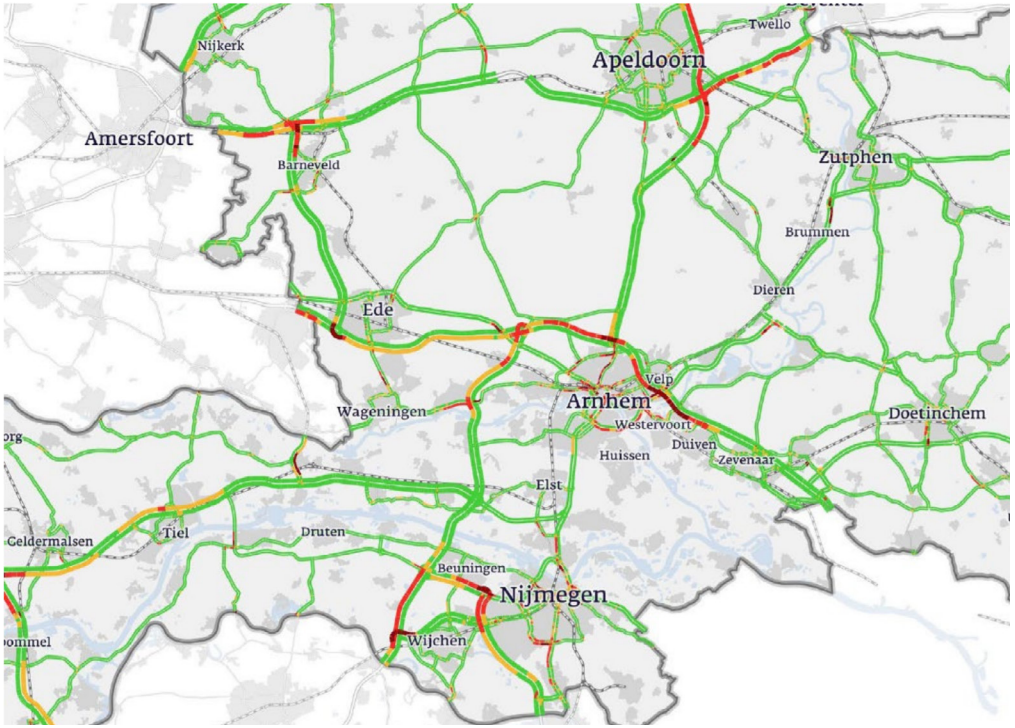
Mobiliteit: slim en schoon

We stellen de reiziger centraal en we verleiden hem of haar om de slimste en schoonste keuzes te maken om door het netwerk te reizen. We benutten bestaande mobiliteitsnetwerken beter. We willen de groei in balans brengen met onze leefkwaliteit en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie en landschap.

CONTEXT

De verstedelijkingsstrategie kiest vanuit een samenhangende aanpak (leefomgeving, wonen, economie, bereikbaarheid) optimale locaties voor nieuwe woningen en werklocaties. Uit de mobiliteitsscan blijkt wat de effecten zijn van de toevoeging van nieuwe woningen (zie onderstaande analyse). Het mobiliteitsnetwerk in de Groene Metropool heeft nu al een groot aantal knelpunten (binnen de regio en in de aansluitingen op het stedelijk netwerk Nederland) en de groei van het aantal woningen gecombineerd met een groei van de economie, maakt de druk (op de knelpunten) in de toekomst alleen maar groter. We verwachten dat maatregelen en investeringen nodig zijn om deze effecten te voorkomen en om de locaties zoals die naar voren komen in het mobiliteitsconcept, te kunnen ontwikkelen zoals gedacht. Daarbij moeten we ook kijken naar de exploitatiekosten van het OV.

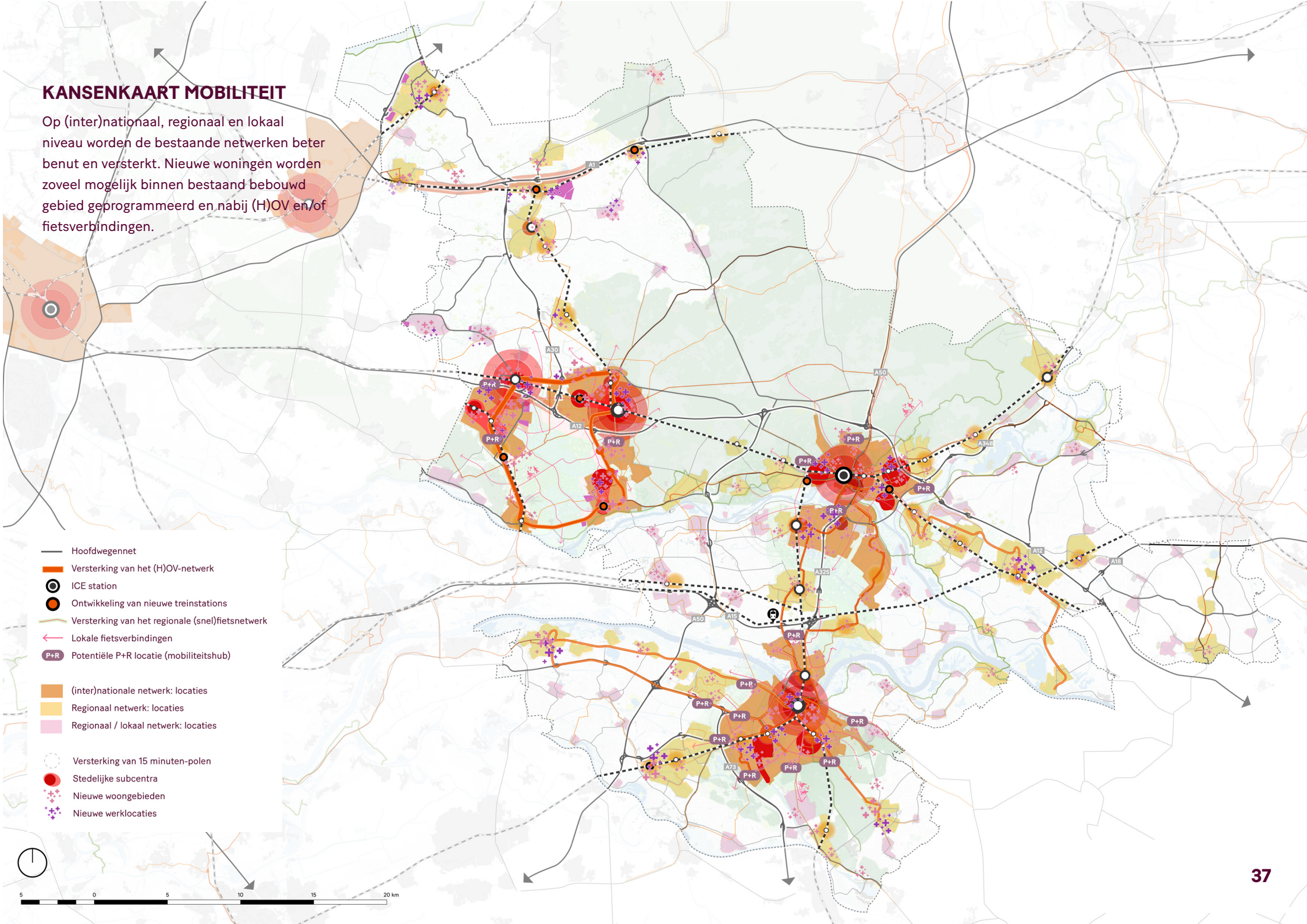
De verschillende verkeersstromen op internationaal, nationaal en regionaal niveau komen samen op een druk bezet spoor op de corridor Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr en op de corridor Amersfoort- Foodvalley-Apeldoorn. Als we kijken naar de huidige situatie op de weg, zijn er vooral in de avondspits problemen. Onderstaande kaart illustreert de daadwerkelijk gereden snelheden op het wegennetwerk van Gelderland in 2019. Hoe roder de kleur, hoe langzamer het verkeer zich beweegt in vergelijking met een situatie zonder files. Veel congestie is ook te vinden op de stedelijke hoofdstructuur.



Vertraging op de weg in Gelderland in 2019, avondspits (Mobiliteitsscan, Floating Car Data, 2019)

KANSENKAART MOBILITEIT

Op (inter)nationaal, regionaal en lokaal niveau worden de bestaande netwerken beter benut en versterkt. Nieuwe woningen worden zoveel mogelijk binnen bestaand bebouwd gebied geprogrammeerd en nabij (H)OV en/of fietsverbindingen.

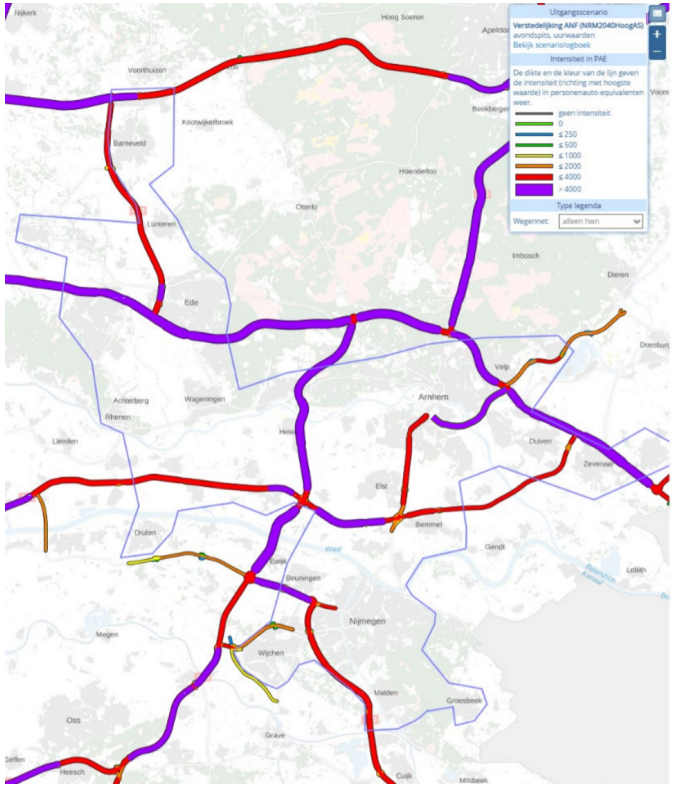


Hier ontstaan vaak de meeste vertragingen. Dit is voor de verstedelijkingsstrategie ook een uitdaging. Immers, meer woningen toevoegen in bestaand stedelijk gebied, betekent ook meer autoritten toevoegen aan een hoofdstructuur die al aan zijn maximale opnamecapaciteit zit. Daarmee kost het veel tijd om de stad uit te komen of er in te komen. Voor deze zogenaamde first mile / last mile moet een oplossing komen.

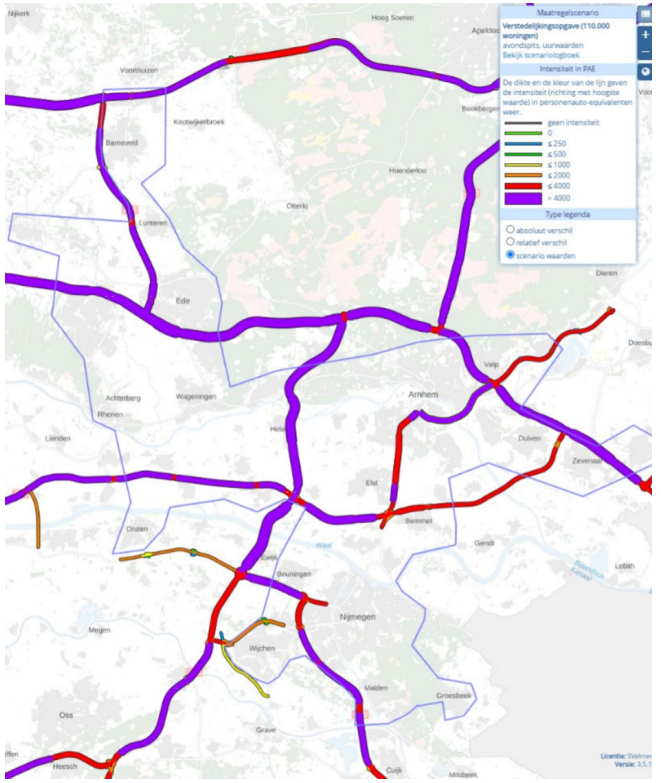
De toevoeging van nieuwe woningen zorgt voor een groei van het verkeer in vrijwel de hele regio. Hieronder wordt links de prognosesituatie zonder de woningbouw getoond, met rechts de situatie met de woningbouw (paars hoogste intensiteit). Het verkeer neemt met name toe op de A73, A50, A15, A12, A1 en A30.

Met toevoeging van de woningen (en werklocaties) in de komende 20 jaar wordt de maximale capaciteit bereikt op een flink aantal snelwegen (>100%): A50, A73, A12 en A30. Dit levert een aantal knelpunten op in het stedelijk netwerk Arnhem-Nijmegen-Foodvalley en op verbindingen met andere stedelijke netwerken. Die knelpunten zijn zoals gemeld niet alleen zichtbaar op de weg, maar ook op het spoor, in het regionaal ov en op de fietspaden. De drukte op het spoornetwerk in onze Regio/Oost- Nederland heeft ook alles te maken met het feit dat niet alleen internationaal, nationaal en regionaal spoor van dezelfde spoorcorridors gebruik maken, maar dat deze corridors naast personenvervoer ook vaak voor goederenvervoer gebruikt worden. Dat geldt bijvoorbeeld voor de spoorcorridors Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr en Amersfoort-Foodvalley-Apeldoorn.

De verstedelijkingsstrategie brengt in beeld in welke gebieden bij voorkeur gebouwd wordt en welke randvoorwaarden (investeringen) nodig zijn om dat op een goede manier te kunnen doen. Dat gaat onder andere om mobiliteitsoplossingen. Gezien het grote effect van de verstedelijking op



Effect intensiteit (Mobiliteitsscan)
Prognose 2040 (referentie)



Effect intensiteit (Mobiliteitsscan)
Verstedelijking / nieuwe woningen

het (toch al drukbezette) mobiliteitsnetwerk, is het belangrijk verschillende opties voor oplossingen en maatregelen in het mobiliteitsnetwerk in kaart te brengen (onderzoeksagenda).

In het uitgevoerde onderzoek en de voorgestelde principes, anticiperen we op de volgende ontwikkelingen:

- De groei van het aantal verplaatsingen: we verplaatsen ons steeds meer en het aantal verplaatsingen blijft groeien (mede door het toevoegen van nieuwe woningen). Door die groei kunnen meer knelpunten ontstaan. Prognoses laten zien dat het in 2025 alweer drukker is dan in 2019 (KIM) en er een grote groei zichtbaar is in 2030 en verder.
- De groei van logistiek en stadslogistiek.
- De klimaatopgave: de opgave voor het klimaat is 55% CO_2-reductie in 2030 en een energieneutraal Gelderland in 2050. In Gelderland veroorzaakt mobiliteit bijna een derde van de totale CO_2-uitstoot.

KANSEN / AMBITIE

Om te anticiperen op zowel de groei van het aantal verplaatsingen/knelpunten als de klimaatopgave kiezen we er vanuit de verstedelijkingsstrategie voor om mensen in de Groene Metropool zoveel mogelijk binnen het stedelijke netwerk (korte afstanden) en tussen stedelijke netwerken (lange afstanden) te laten reizen op de slimste en schoonste manier. Zoals aan de rand van stedelijke netwerken overstappen van auto op fiets of openbaar vervoer (flexibel en beter benutten mobiliteitsnetwerk). De reiziger staat hierbij centraal. Op deze manier wordt het bestaande netwerk het beste benut en werken we aan CO2-reductie. We willen de groei in balans brengen met onze leefkwaliteit en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie en landschap.
Dit kan door de vorming van mobiliteitshubs, door het stimuleren van fietsen en lopen op korte afstanden binnen het stedelijk netwerk (first mile / last mile), door het vergroten en versterken van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer-netwerk (HOV-netwerk) en door voor verbindingen op langere afstanden tussen stedelijke netwerken in te zetten op openbaar vervoer en spoor. Naast investeringen, moeten we ook kijken naar de exploitatiekosten (van het OV). Door meer te lopen, te fietsen, meer gebruik te maken van het openbaar vervoer en deelvervoer neemt vertraging op de weg af en wordt mobiliteit duurzamer.
Gezien de grote effecten die de toevoeging van extra woningen heeft op het wegennet, is het ook nodig te kijken welke inrichting van het regionale en landelijke wegennet nodig is. Gedragsmaatregelen zoals het stimuleren van thuiswerken, verkeersmanagement en het stimuleren van fietsgebruik en technologische ontwikkelingen zoals benutten van data en inzetten op schonere brandstoffen, elektrische auto's (laadinfrastructuur) of zelfrijdende auto's, dragen bij aan slim en schoon vervoer. Daarbij zetten we in op een verkeersveilige omgeving.

Dwars door de Groene Metropool lopen de twee belangrijkste goederencorridors van Europa. We maken volop gebruik van onze gunstige ligging aan deze corridors, want dit maakt het voor bedrijven aantrekkelijk om zich te vestigen in de regio. Het goederenvervoer zal naar verwachting verder groeien. Ook de transportstromen nemen toe en dat vraagt om betere verbindingen van weg, water en spoor. Door in te zetten op een sluitend netwerk stimuleren we de modal shift van weg naar spoor en water, het vergoenen van scheepvaart en zero-emissie stadslogistiek.
Tegelijkertijd heeft het goederenvervoer ook effect op het mobiliteitsnetwerk. Goederenvervoer en personenvervoer maken in veel gevallen gebruik van dezelfde spoorcorridors. Dat vraagt om keuzes: de keuze op welke corridors we goederenvervoer nu juist wel of juist niet willen hebben. Dat speelt in de Noordelijke Foodvalley langs de A1 corridor bij Nijkerk en Barneveld en ook bij het spoorgoederenvervoer door Arnhem (waar mogelijke Noordtakvarianten van de Betuweroute de spoorcorridor kruisen in Arnhem). Dat heeft negatieve invloed op de leefkwaliteit van inwoners, op de grote verstedelijkingslocatie Arnhem-Oost en op de A12-corridor. Een goede oplossing hiervoor is randvoorwaardelijk om groei van zowel het goederenvervoer als het aantal woningen mogelijk te maken en leefkwaliteit van bewoners in deze gebieden op peil te houden.

ONTWERPPRINCIPES

Bij de uitgangspunten en ontwerpprincipes voor de bouwsteen mobiliteit kijken we hoe we het beste kunnen anticiperen op de belasting van het mobiliteitsnetwerk.

De keuze voor locaties voor wonen en werken in de regio hebben grote invloed op de mogelijkheden om slim en schoon te reizen. Vanuit het verstedelijkingsconcept wordt daarom ingezet op de volgende uitgangspunten en ontwerpprincipes:

Deze uitgangspunten raken aan de bouwstenen wonen, leefomgeving en economie. Slim en schoon bereikbare woonlocaties en nabijheid van werk, voorzieningen, groen en sociale contacten zijn gunstig voor een brede welvaart in de Groene Metropool. Dat versterkt de agglomeratiekracht en de netwerkkracht.

De ontwerpprincipes worden op de volgende pagina's uitgewerkt per ruimtelijk schaalniveau (internationaal/nationaal, regionaal en regionaal/lokaal) en per type woonlocatie. Daarbij zijn ter illustratie van de ambitie slim en schoon en de ontwerpprincipes mogelijke mobiliteitsoplossingen genoemd. De genoemde mobiliteitsoplossingen liggen uitdrukkelijk niet vast, maar deze worden onderzocht in de gebiedsuitwerkingen (onderzoeksagenda).



- Locatie komen alleen in aanmerking voor een bestemmingswijziging als in de uitwerking ook de mobiliteitsoplossing wordt opgenomen. Om mobiliteit te beperken wordt waar dat mogelijk is ingezet op het mengen van wonen en werken.



- Nieuwe woningen worden eerst binnen bestaand stedelijk gebied gebouwd, vervolgens aan de randen van steden en dorpen, nog steeds binnen bebouwd gebied. Daarna binnen of direct aan het bestaande bebouwde gebied binnen stedelijke agglomeraties/dorpen.



- Nieuwe woningen worden *zoveel mogelijk* geprogrammeerd nabij (H)OV (trein en bus) en/of in verbinding met nabijgelegen (regionale/snel-) fietspaden, waarbij in de eerste plaats de bestaande capaciteit wordt benut en knooppuntvorming wordt gestimuleerd. Daarna pas wordt gekeken naar mogelijkheden voor aanpassingen aan bestaande mobiliteitsvoorzieningen en als laatste naar de aanleg van nieuwe infrastructuur.

- We zijn ons ervan bewust dat het niet lukt om de hele bouwopgave voor elkaar te krijgen bij (bestaande) knooppunten en in binnenstedelijk gebied. In de gebiedsuitwerkingen geven we aan in welke mate dit mogelijk is en welke oplossingen nodig zijn om te kunnen bouwen op verschillende locatietypen.

(INTER)NATIONAAL NIVEAU

(grootschalige ontwikkellocaties die liggen aan de hoofdinfrastructuur / openbaar vervoer)

Het gaat hierbij om grootschalige ontwikkellocaties, die liggen aan de hoofdinfrastructuur. Vooral voor deze locaties is het ontwerpprincipe om te bouwen bij OV-locaties leidend. Daarbij gaat het om intercitystations. Dit is nodig om te voorkomen dat de snelwegen verder vollopen, zeker omdat het grote aantallen woningen (en dus reizigers) betreft. Dit sluit ook aan op wensen en behoeften van de reiziger. Voor veel (nieuwe) inwoners van de regio geldt dat men reist over langere afstanden (1 uur reistijd naar het werk). We verwachten dat de potentie om per spoor te reizen groot is, gezien de nabijheid van intercitystations en omdat er weinig parkeerruimte is in de stad.

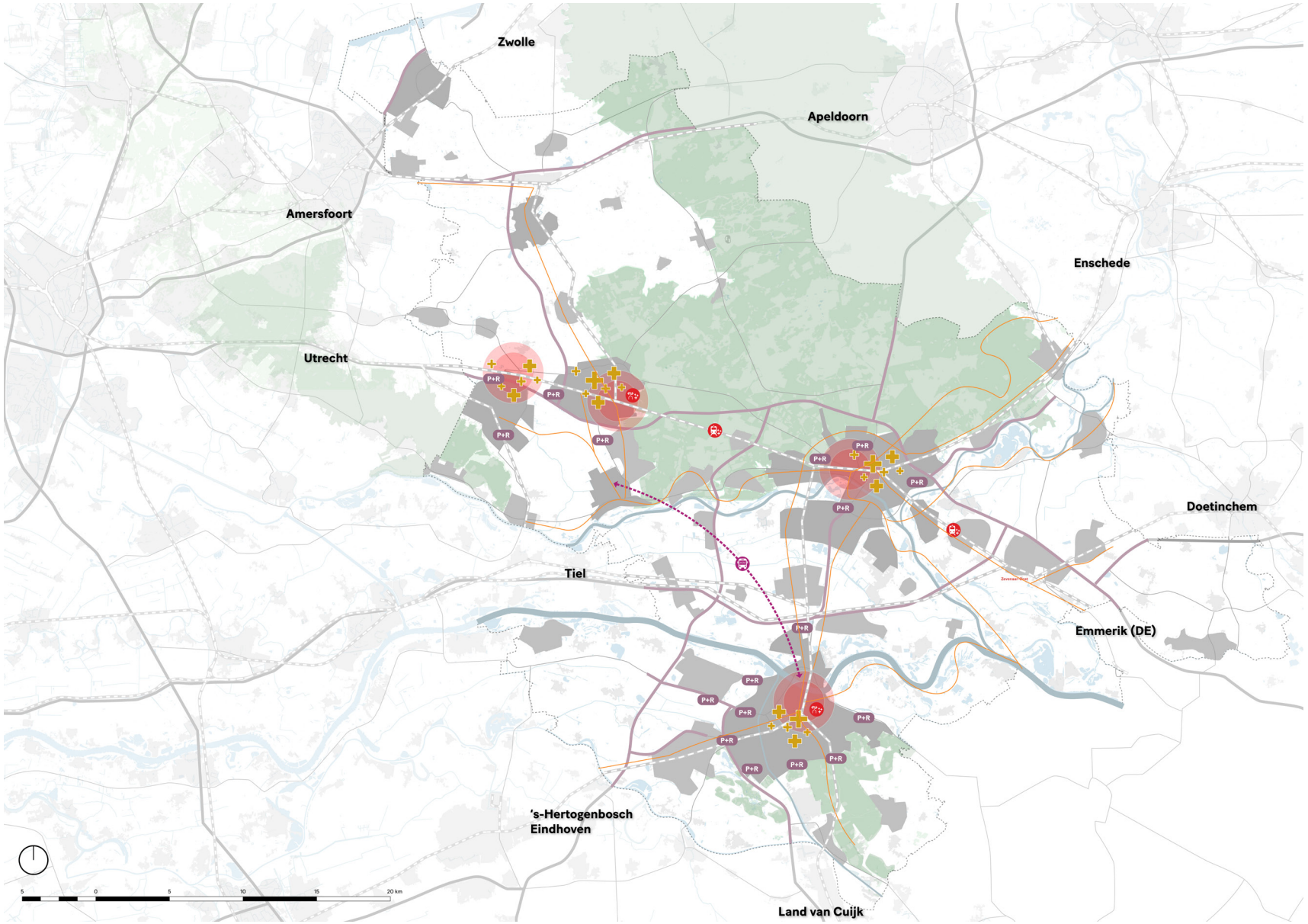
De ontwerpprincipes voor deze locaties

- Bouwen bij intercitystations (zoals Ede-Wageningen, Veenendaal-De Klomp, Arnhem Centraal en Nijmegen Centraal). Door de beperkte ruimte, wordt vanuit de bouwsteen mobiliteit geadviseerd in te zetten op verdichting en op het creëren van hoogstedelijke woonmilieus binnen bestaand stedelijk gebied.
- In potentie ligt de mobiliteitsoplossing er al voordat er gebouwd wordt. Er worden echter knelpunten op het spoor en op de stations gezien. De verschillende stromen op internationaal, nationaal, regionaal niveau komen samen op een druk bezet spoor tussen Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr en tussen Amersfoort-Foodvalley-Apeldoorn. Het oplossen van knelpunten is een voorwaarde om op deze locaties te kunnen bouwen. Hoe deze knelpunten opgelost moeten worden is onderwerp van nadere studie.

Deze principes sluiten aan bij de uitvoering van al geplande capaciteitsverbetering zoals: Hoogfrequent Spoor, station Ede-Wageningen en station Nijmegen.

Onderzoeksagenda (illustraties van voorwaarden om te kunnen bouwen):

- In de Ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV is er aandacht voor het spoor tussen Arnhem-Utrecht/, Arnhem-Oost en het spoor tussen Utrecht/Amersfoort-Apeldoorn/ (in relatie tot Internationaal goederenvervoer/Internationaal spoor, ICE-verbinding Amsterdam-Arnhem-Ruhrgebied/Berlijn).
- Door IenW en de provincies Utrecht en Gelderland wordt een voorstel voorbereid om voor de corridor Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr een integrale aanpak te starten vanwege de vele opgaven rondom deze corridor (internationale, landelijke en regionale spooropgaven, verstedelijkingsopgaven langs deze corridor, economische ontwikkelingen en klimaatopgaven. De inzet is meer trein, minder auto en vliegverkeer.
- Voor het goederenvervoer langs de A12 worden verschillende varianten onderzocht, waaronder de Betuwelijn en de spoorlijn langs de A1.
- Aanvullend mogelijke mobiliteitsoplossingen:: zorg voor kwalitatief hoogwaardig vormgegeven stedelijke hubs/stations, stadsrandhubs en een toereikend fietsnetwerk. Ook voor deze oplossingen is nadere studie nodig, voordat afspraken kunnen worden gemaakt.



Locaties op (inter)nationaal niveau

REGIONAAL NIVEAU

(inzet op locaties die met goed regionaal HOV-netwerk te ontsluiten zijn)

Het gaat hierbij om locaties die met een combinatie van een goed regionaal HOV-netwerk en snelle fietsroutes al ontsloten worden of te ontsluiten zijn. Dat kan gaan om locaties met ruimte voor grote aantallen woningen en reizigers. Het betreft jaren '70 wijken en grotere kernen (net) buiten de stad met eigen voorzieningen, waar in grotere aantallen gebouwd kan worden door te verdichten of aan de stadsrand uit te breiden. Voor sommige locaties liggen er al (regionale) stations/hubs zoals Arnhem-Zuid of station Zevenaar. Andere locaties zijn bereikbaar met bus/Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) of er ligt een kans om ze goed bereikbaar te maken per HOV. Hierbij gaat het om reizigers die zich relatief veel verplaatsen binnen de regio (en in mindere mate over langere afstanden). We verwachten dat mensen die op deze locaties wonen, graag gebruik maken van het openbaar vervoer als de verbindingen goede zijn in combinatie met een regionaal fietsnetwerk of snelle fietsroutes. Lokale fiets- en bus-infrastructuur draagt bij aan slimme en schone verbindingen.

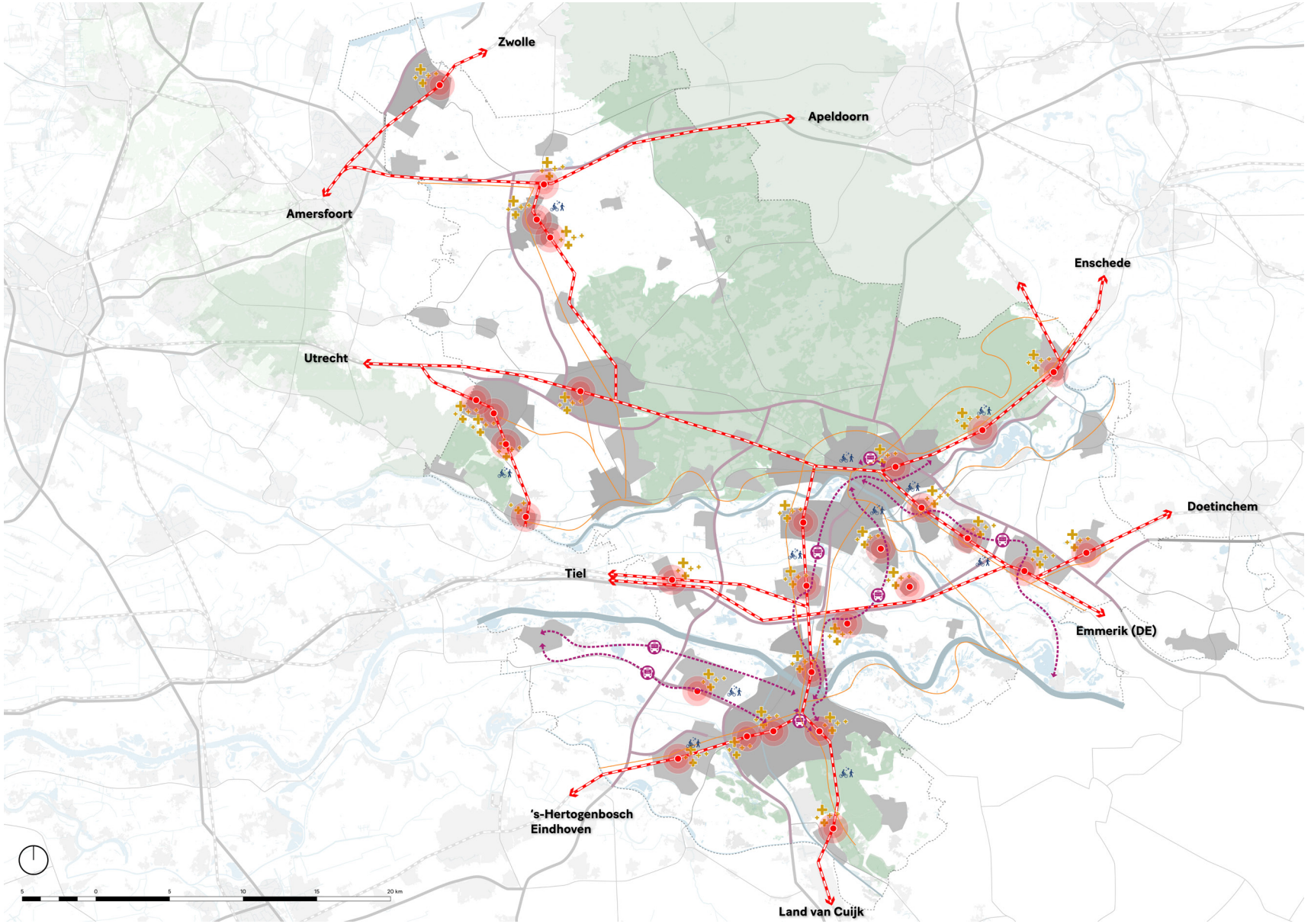
De ontwerpprincipes voor deze locaties

- Bouwen bij Hoogwaardig Openbaar Vervoer of regionale stations of op locaties waar HOV kan worden uitgebreid. Door de beperkte ruimte verdichten/stedelijk woonmilieu creëren binnen bestaand stedelijk gebied. Dan denken we aan locaties zoals: Zevenaar-Oost, Arnhem-Oost, Nijmegen Noord/Ovatonde, Veenendaal-Zuid, station Lent, Rhenen, Barneveld-Noord, Station Hoevelaken, Barneveld-Zuid, Hoevelaken. Dit zijn de zogenaamde regiokernen uit ons systeem.
- In potentie ligt de mobiliteitsoplossing er al voordat gebouwd wordt. Op dit moment zien we door de regio heen nog ontbrekende HOV-verbindingen en (snel)fietsroutes. Het is nodig die te realiseren, om op deze locaties te kunnen bouwen. Het is nodig te onderzoeken welke verbindingen nodig en mogelijk zijn om op deze locaties te kunnen bouwen.

Onderzoeksagenda (illustraties van voorwaarden om te kunnen bouwen):

Deze principes sluiten aan bij al geplande capaciteitsverbeteringen of eerdergenoemde ambities tot capaciteitsverbeteringen. Het zijn voor de verstedelijkingsstrategie voorwaarden om te kunnen bouwen (ter illustratie, nader te onderzoeken):

- Uitvoering geplande capaciteitsverbetering, zoals de Maaslijn, station Heyendaal, frequentieverhoging Valleilijn, sprinterverbindingen naar 4x per uur Nijmegen-Den Bosch.
- Onderzoeken van HOV-lijnen op ontbrekende verbindingen en onderzoeken eventuele (nieuwe) treinstations, bijvoorbeeld (optimalisatie) station Arnhem-Presikhaaf, Arnhem-Oost, Barneveld-Noord en Stroe vanuit toekomstige functie in het netwerk.
- Een voorbeeld van zo'n toekomstige functie is de mogelijke (grote) woonlocatie in de Spoorzone Arnhem-Oost: hier zou onderzocht kunnen worden of Arnhem-Presikhaaf opopgewaardeerd zou kunnen worden. Dit om de ov-toegankelijkheid van Arnhem-Oost te verbeteren gezien de toenemende druk op de snelweg A12. Naast het spoor loopt hier ook een belangrijke HOV-lijn door het gebied en zou een hub onderzocht kunnen worden. Voor Foodvalley-Zuid kan de ontwikkeling van de ov-locatie bij Wageningen onderzocht worden en zou bijvoorbeeld onderzoek plaats kunnen vinden naar de verbindingen en voorzieningen op de ronde Ede, Rhenen, Veenendaal en Wageningen.
- Aanvullend kan worden onderzocht: het stimuleren van daadwerkelijk gebruik van HOV/regionaal spoor door lage parkeernormen, het stimuleren van fietsgebruik (verbeteren fietsnetwerk, gedragsmaatregelen) en het opwaarderen van regionale hubs (met de auto naar de regionale hub en dan verder per spoor).



Locaties op regionaal niveau

REGIONAAL / LOKAAL NIVEAU

(locaties die meer verspreid liggen en vooral door auto en fietsnetwerk ontsloten zijn)

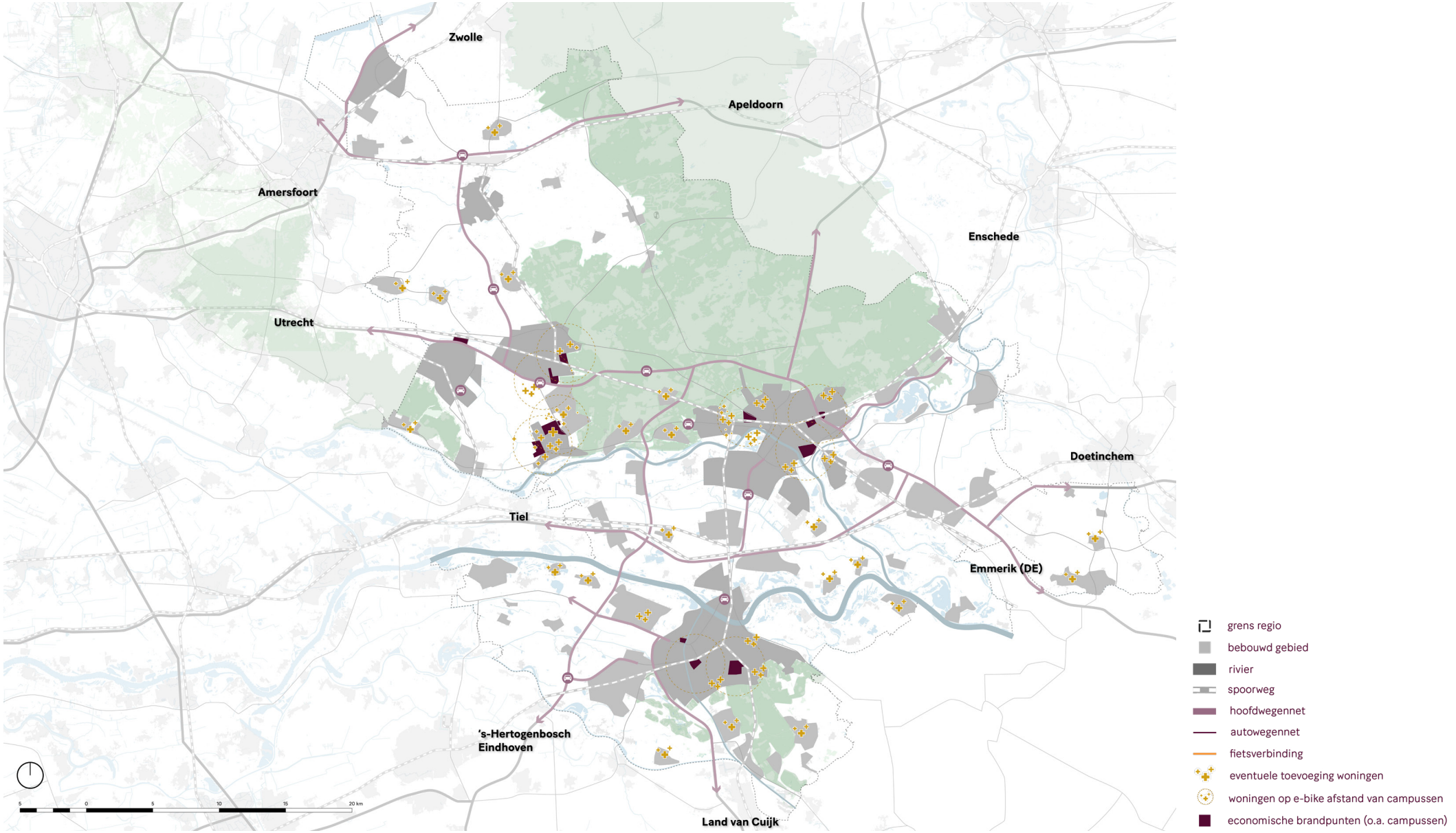
Op het regionale en lokale niveau gaat het om locaties in dorpen (met weinig voorzieningen) die meer verspreid liggen. Voor de leefbaarheid in deze dorpen wordt in de komende jaren gebouwd voor de eigen behoefte. De nadruk ligt op het in stand houden (en waar nodig verbeteren) van verbindingen voor de auto, het openbaar vervoer en de fiets naar voorzieningen in de buurt. Deze dorpen zijn nu beperkt verbonden met openbaar vervoer. Mensen reizen vanaf deze locaties vooral per auto of fiets.

De ontwerpprincipes voor deze locaties:

- Bouw in dorpen voor de eigen behoefte. Verdichten ligt hier vanuit deze bouwsteen geredeneerd niet voor de hand. Ingezet moet worden op landelijk wonen in een stedelijk netwerk. We denken dan aan locaties binnen dorpen zoals Valburg, Scherpenzeel, Ellecom, of kleinere kernen.
- De mobiliteitsoplossing ligt er al en kan nog beter benut en versterkt worden.

Onderzoeksagenda (illustratie van voorwaarden om te kunnen bouwen op deze locaties):

- wegennet op orde houden
- fietsnetwerk op orde houden
- sterk inzetten op vraagafhankelijk ov-haltetaxi/regiotaxi en vraagafhankelijke maatwerkoplossingen,
- dorpen waar mogelijk aansluiten op HOV-verbindingen,
- zorgen voor lokale hubs en/of overstappunten.



Locaties op regionaal / lokaal niveau

Economie: werk maken van de toekomst

Onze regio springt eruit in Nederland als het gaat om de unieke ligging tussen de Randstad en Duitsland en de kansen die dit oplevert in internationale samenwerking. Die ligging biedt logistieke kansen, maar geeft de regio ook een schakelpositie in de kennisuitwisseling op de thema's Food, Health, Hightech en Energy. Deze (kennis)sectoren zijn wereldwijd van belang en volop in transitie.
Ons doel is een regio te zijn die economisch, ecologisch en sociaal tot bloei komt in de komende 20 jaar. Het uitbouwen en versterken van deze sectoren in balans met de omgeving past daarbij. Dat is een stevige opgave én een uitdaging omdat de ruimte beperkt is en we te maken hebben met een hoge woningdruk en veel economische activiteiten. Die opgave pakken we samen op. De verstedelijkingsstrategie is een kans om de ruimtelijke vertaling bij deze economische ambities te maken.

CONTEXT

De verstedelijkingsstrategie is geen economische visie. Het is het ruimtelijke concept waarop de regio zich verder wil ontwikkelen. We maken gebruik van de economische visies van Foodvalley, Arnhem-Nijmegen en het onderzoek 'de Kracht van Oost'. De verstedelijkingsstrategie probeert aansluitend op deze visies (in samenhang met de andere opgaven) de ruimtelijke structuur voor de economie zoveel mogelijk te versterken. De Groene Metropool heeft voor de economie een aantal onderscheidende kenmerken: de ligging, de kennisclusters en de gedrevenheid om ruimte te geven aan verschillende transities.

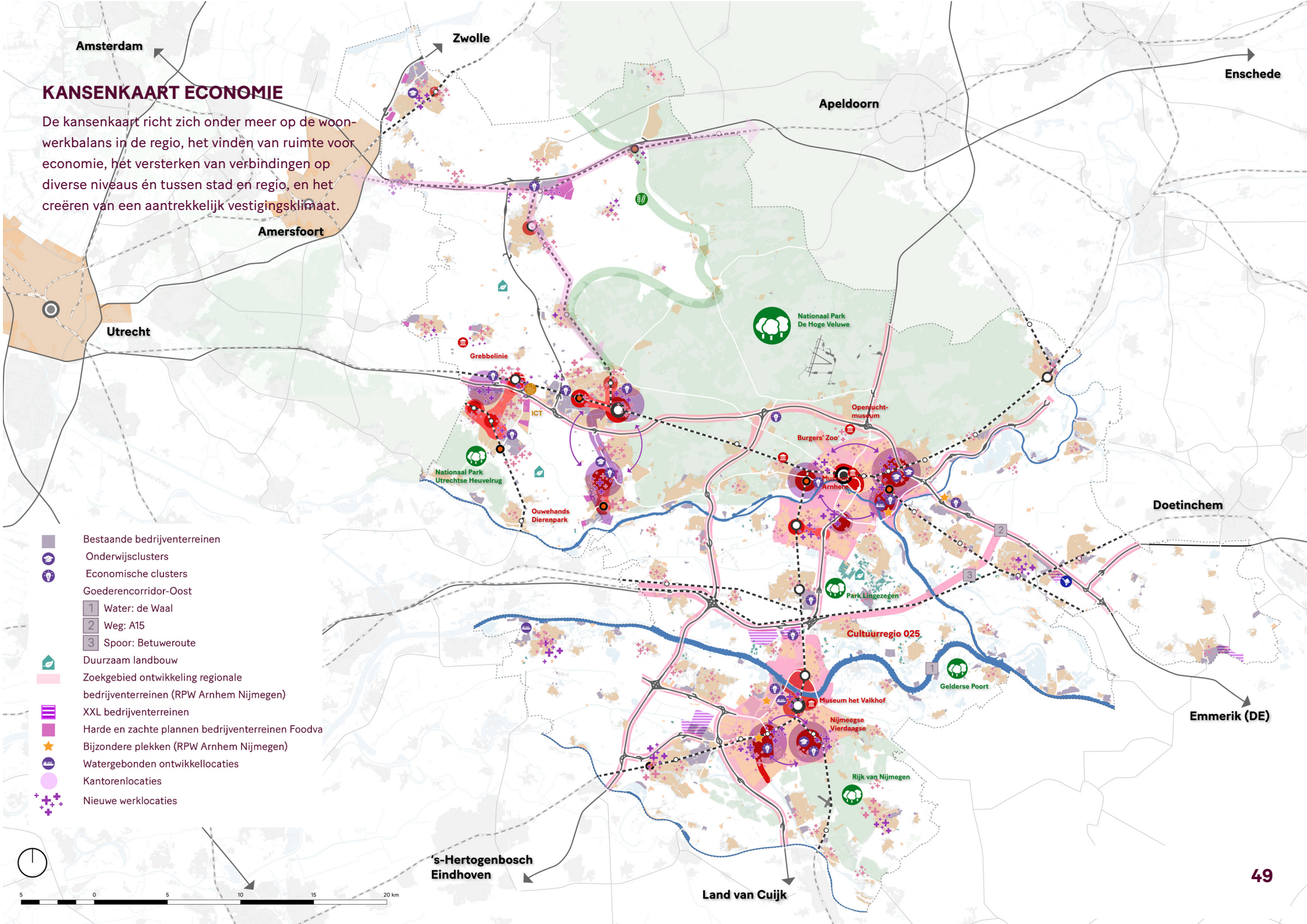
Ligging
De ligging van de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley op de corridor tussen Randstad en het Rhein-Ruhrgebied heeft door de geschiedenis heen altijd gezorgd voor een goede basis voor veel verschillende economische activiteiten. Met de verdere internationalisering van economie en maatschappij neemt het belang van goede verbindingen naar het Europese achterland (Berlijn, Frankfurt) alleen maar toe.

Kennisclusters
Waar de Regio Foodvalley dé nationale proeftuin wil zijn voor de transitie naar een circulaire voedselvoorziening voor een gezond leven, is Arnhem de Energiehoofdstad waar samengewerkt wordt met belangrijke energiespelers en netwerkbeheerders. Health in combinatie met Hightech is sterk geclusterd in Nijmegen. De Novio Tech Campus in Nijmegen is een broedplaats voor nieuwe innovatieve bedrijvigheid op het snijvlak van gezondheid en hoogwaardige technologie.

Innovatie en transitieruimte
De kennisclusters in de regio zijn belangrijk, maar van oudsher komt de innovatie in onze regio vooral vanuit de bedrijven met een jarenlange verbintenis in de regio. Dat gaat om ICT, de logistiek en de landbouw en agrofood. Die basis verloochent de regio niet. Uit de provinciaal economische verkenning van Gelderland van 2018 blijkt dat zowel in de regio Foodvalley als in de regio Arnhem Nijmegen naast het grote aantal kennisbanen en banen in de zorg, het aantal banen in de detailhandel, groothandel, bouw en metaal aanzienlijk is. We willen stimuleren dat daar ook in de toekomst innovaties plaatsvinden door te zorgen voor fysieke verbindingen en ruimte te bieden voor locaties waar geëxperimenteerd kan worden. De vernieuwende concepten voor bijvoorbeeld zorg en voor nieuwe bouwmethoden, zien we als onderdeel van de woonopgave.

KANSENKAART ECONOMIE

De kansenkaart richt zich onder meer op de woon-werkbalans in de regio, het vinden van ruimte voor economie, het versterken van verbindingen op diverse niveaus én tussen stad en regio, en het creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat.



KANSEN EN UITDAGINGEN

Onze regio heeft een sterk concurrentieprofiel op logistiek en distributie. De ligging aan de Europese hoofdtransportassen (A1, A12, A15, A73, Betuweroute, Waal en Rijn) biedt kansen op het gebied van hoogwaardige logistiek en maakindustrie. Deze sectoren staan voor de opgave om flexibeler en met kortere doorlooptijden op maat geproduceerde goederen goedkoop en duurzaam te leveren. Transport en (stads)distributie wordt daarmee geografisch meer diffuus, maar ook hoogwaardiger en kennisintensiever. Onder invloed van technologie (Internet, ICT) kan de regio de komende decennia een gidsrol vervullen in nieuwe duurzame distributieconcepten en duurzame logistieke processen.

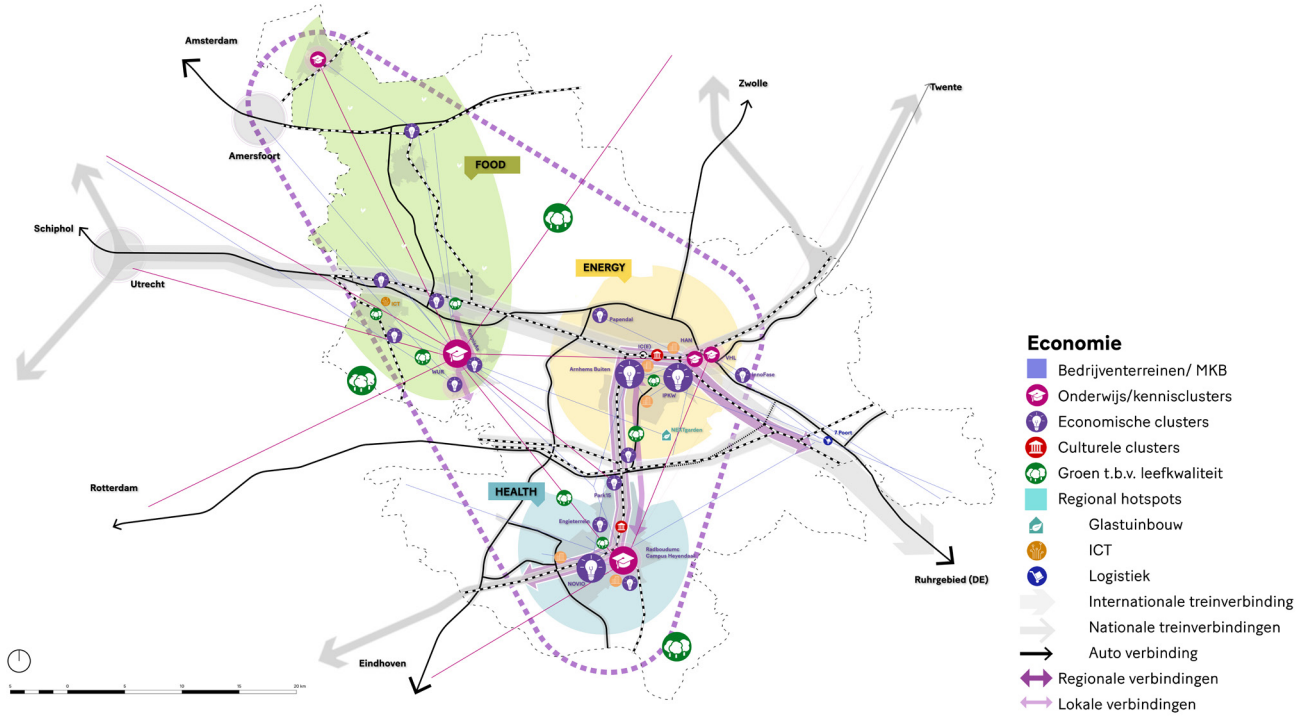
Kennisclusters als aanjagers

De gunstige ligging van de regio en de goede aansluiting op (inter)nationale railnetwerken (zoals ICE en IC) maakt de regio een internationale draaischijf voor het benutten en uitbouwen van de kennisconcentraties. De kennisclusters in en rond de steden, de universiteiten in Nijmegen en Wageningen zijn belangrijke aanjagers voor innovatie, productiviteit en duurzaamheid. Kennis wordt in de regio steeds sterker een drager van de regionale identiteit.

De kennisclusters en werklocaties raken in dagelijkse verbindingen steeds meer met elkaar verbonden. De uitwisseling binnen de regio groeit – daar zetten we vol op in – en daarmee groeien ook de regionale mobiliteitsstromen en congestie. Inmiddels heeft het (snel)wegennetwerk onvoldoende capaciteit voor alle verkeer en zit ook het railnetwerk aan zijn plafond. We zetten vol in op een betere benutting van de bestaande infrastructuur en weten dat er daarnaast meer capaciteit nodig is om de strategische ligging van de regio te blijven benutten.

Kennisintensivering van de economie

In de afgelopen jaren heeft de regio zich ontwikkeld tot een moderne kennisintensieve regio met toonaangevende kennisinstellingen en campussen als brandpunten voor innovatie en groei van werkgelegenheid in de clusters Food, Health, Hightech, en Energy. Op Campus Heyendaal, Novio Tech Campus, Industriepark Kleefse Waard, Arnhems Buiten en Wageningen Science Park is dit goed te zien. De insteek van de verstedelijkingsstrategie is dat de kennisintensieve economie tussen de verschillende clusters (Food, Health, Hightech en Energy) elkaar meer versterken en dat de campussen onderling beter verbonden zijn. Dat kan met slimme



Het economische ecosysteem van de regio Arnhem Nijmegen Foodvalley

ketens rondom toplocaties, het vormgeven van een ecosysteem per sector waar verschillende organisaties samenwerken, toeleverancier van elkaar zijn en soms ook elkaars concurrent: dat versterkt en versnelt innovatie. Voor die combinatie van onderwijs, spin offs en scale ups is nu te weinig werk- of bedrijfsruimte voor beschikbaar. Het is nodig om ruimte te maken, te herschikken of te hergroeperen zodat er ketens ontstaan.

Het vormgeven van die ecosystemen kan grensoverschrijdend gebeuren door bijvoorbeeld gebruik te maken van de goede verbindingen met Duitsland. Met verbetering van het ICE netwerk zijn veel meer Regio's in Noord, Midden en Zuid-Duitsland binnen 5 uur reistijd bereikbaar vanuit onze regio. In veel van deze Duitse regio's zijn (hoofdkantoren van) bedrijven gevestigd die zeer interessant kunnen zijn voor onze speerpuntsectoren en kennisinstellingen. Een aantal gemeenten in de regio is al lid van een grensoverschrijdende samenwerking in Euregio verband.

Een fijn klimaat om te werken en uitvindingen te doen

Wij zijn een regio waar kennis en pragmatiek hand in hand gaan, waar theorie en uitvinden in het veld gelijk op gaan. Dat heeft zijn oorsprong in de intensieve relatie die er in onze regio is tussen stad en land, tussen de primaire sectoren zoals de landbouw, de toeleverende en verwerkende industrie, een innovatief bedrijfsleven en gezondheidssector en de in de regio gevestigde kennis- en onderwijsinstellingen. We willen het vestigingsklimaat versterken waarin denkers en makers met elkaar tot duurzame en technologische oplossingen komen met meerwaarde voor economie, ecologie als samenleving.

Om dat te laten lukken moeten de randvoordwaarden op orde zijn. In een innovatieve (top)regio moet ruimte zijn om uitvindingen te doen en zaken uit te proberen en er moet een omgeving zijn die onze ambitie ondersteunt, het menselijk kapitaal beter benut, die talent aantrekt én vasthoudt en die het sociaal kapitaal breed activeert. Daarvoor zijn fysieke en digitale verbindingen nodig, een aansprekende arbeidsmarkt, een goede kwaliteit van de leefomgeving, regionale samenwerking en voldoende en betaalbare woningen.

Uitdaging: stimuleren van en ruimte geven aan innovatiekracht

De topsectoren Food, Health, Hightech en Energy, de logistiek en het brede MKB waar onze regio sterk in is, vragen ook in de toekomst om doorontwikkeling.
Daarvoor is allereerst ruimte nodig: het gaat om zo'n 700 hectare aan nieuwe werkgebieden en bedrijventerreinen in de periode tot 2040. Die ruimteclaim is groot in een gebied waarin de ruimte schaars en het aantal onder te brengen functies stijgt. Om die reden geven we in deze verstedelijkingsstrategie ontwerpprincipes en uitgangspunten mee, die de ruimteclaim rechtvaardigen en zorgen dat deze gebieden over de volle breedte bijdragen aan de ontwikkeling van de regio. Dat past bij de samenwerking in triple helix verband die op een aantal thema's al goed werkt.
De ruimtevraag die vanuit de RPW's bekend is voor de periode tot 2030 is verder doorgerekend tot 2040. In deze ruimtevraag is rekening gehouden met het vernieuwen en intensiveren en soms herstructureren van bestaande bedrijventerreinen en met het borgen van experimenteerruimte in de regio voor landbouw, energie en circulariteit.

De insteek is dat de keuze van aanvullende werklocaties effect heeft op het vormgeven van een ecosysteem en op het (faciliteren) van de samenwerking tussen kennisinstellingen en innovatieve bedrijven. Dat vraagt om een goede profilering en vervolgens strikte toewijzing: de. Naast samenwerking binnen de regio gaat het ook om de externe samenwerking (inter)nationaal. Inzet is het ontwikkelen van 'hotspots', gericht op innovatieve crossovers tussen de topsectoren. Circulariteit en digitalisering spelen daarin een belangrijke rol.

Hoe helpt de verstedelijkingsstrategie?
De verstedelijkingsstrategie is een belangrijke aanleiding en kans om de ruimtelijke economische structuur in onze regio te versterken en te zorgen voor meer agglomeratiekracht. Ons doel is om ruimte te maken voor bedrijvigheid die past in het profiel van onze regio.
Daar hoort bij dat we de economische centra in de regio en daarbuiten (nationaal en internationaal) beter met elkaar verbinden. Daar hoort een verbetering van het ICE netwerk bij.
Een tweede ambitie is om de verstedelijking in te zetten om het aantal banen in de regio te laten groeien. Als er per nieuwe woning in de regio ook een nieuwe baan ontstaat[3], blijft de woon-werkbalans in evenwicht . Het gaat om een gemiddelde door de hele regio. Onze inzet daarbij is dat er toegang tot werk moet zijn voor iedereen. Agglomeratiekracht leidt tot banengroei in de sectoren van cultuur en dienstverlening.

Naast meer landschap – een belangrijke asset van onze regio – maken we ook meer stad. Dat helpt om economische brandpunten te maken in de drie polycentrische polen. Eén van de manieren waarop dat kan is met het maken van vruchtbare crossovers tussen de verschillende sectoren en 'lagen' die er al zijn, maar die nu niet met elkaar verbonden zijn. Wij willen dat het vanzelfsprekend is dat studenten die een succesvolle spin-off ontwikkelden, in de regio blijven omdat juist hier de kansen voor doorgroei liggen en het vestigingsklimaat goed is. Het creëren van (meer) stedelijke dichtheid, het inzetten op campus-ontwikkeling, het faciliteren van huisvesting van het bedrijfsleven (zowel de grote corporates als het MKB) en het scheppen van fijne leefomgevingen met voldoende en betaalbare woningen en een breed pallet aan voorzieningen zijn daarin belangrijke randvoorwaarden.

De groene, aantrekkelijke woon- en leefomgeving van deze regio is een belangrijke asset voor zowel bewoners en recreanten als bedrijven. Voor inwoners en bedrijven in de regio is dat vanzelfsprekend, maar daarmee is het niet minder uniek. Dat merken we aan het grote aantal bezoekers aan onze regio voor vakantie of een dagje uit. Naast natuur en landschap heeft de regio ook een rijk en gevarieerd aanbod aan cultuur en dat is belangrijk voor het aantrekken en binden van talent aan de regio. In de groei en doorontwikkeling van de regio is daarin nog een slag te maken met extra programma en een goed evenwichtig aanbod van cultuur door de regio heen. Met name in Foodvalley Zuid is behoefte aan een completer cultuur aanbod.

Regiobrede samenwerking op cultuur helpt daarbij, bijvoorbeeld door Stichting 025 te versterken door de Groene Metropool heen. Natuurlijk geldt ook voor het culturele aanbod dat bereikbaarheid een belangrijke rol speelt.

RUIMTELIJKE AMBITIES

1. Investeren in ons vestigingsklimaat
We investeren in ons vestigingsklimaat. Dat is al aantrekkelijk met onze universiteiten, hogescholen, breed aanbod mbo, binnensteden en kernen, omgeving met natuur, groen en water en een fijn woonklimaat met vele voorzieningen zoals cultuur, recreatie, horeca, evenementen. Dat vestigingsklimaat willen we behouden en versterken. Dat doen we door in te zetten op bruisende binnensteden in de drie polen, door in te zetten op creatieve broedplaatsen, door goede woon-werkgebieden te maken (altijd met een functiemix), door in te zetten op duurzaamheid (duurzame energie, klimaatadaptatie) en door goede verbindingen te maken: binnen de regio, binnen Nederland en naar Duitsland.

2. Verbindingen – gidsrol in goederenlogistiek
We benutten onze strategische ligging op de multimodale goederencorridor maximaal en versterken de corridors. Logistiek heeft niet altijd een positief imago – en het is niet in alle delen van de regio gewenst - maar ook de logistiek maakt een transitie door. Niet alleen qua kennis, maar vooral ook qua ruimtelijke inbedding en technische doorontwikkeling mee met de tijd.
De regio heeft als ambitie om koploper te zijn in schone en up-to-date logistiek. Dit biedt kansen voor de logistieke sector en duurzaam vervoer. Ook het verschonen van de scheepvaart is hierbij een belangrijk thema voor de regio, zowel op gebied van economie en innovatie als voor de gezondheid van de inwoners. Voor de

verstedelijkingsstrategie is van belang dat de distributiepunten een goede ruimtelijke inpassing krijgen langs de corridors A1 en A12 en dat de balans tussen personen- en goederenvervoer in orde is.
Er is schuifruimte nodig om de logistiek te bundelen. De ruimte die vrij komt op andere locaties kan ingezet worden voor verdichting op bestaande bedrijventerreinen, voor gemengde woon-werk- omgevingen of voor woongebieden.

3. Verbindingen – draaischijf in het verbinden van kenniswerkers en kennishubs
De verbindingen met de Randstad, met de andere stedelijke gebieden en met Duitsland zijn goed. Als het gaat om de uitwisseling van kennis en diensten kunnen betere verbindingen de economische groei aanjagen. Om die reden versterken we onze strategische ligging op de A12-corridor waarbij de ICE zorgt voor een versterking van de internationale relaties met een duurzame verbinding met Duitsland.

4. Brandpunten van kennis en innovatie
We maken sterker wat sterk is en blijven vol inzetten op de ontwikkeling van onze internationale clusters en campuslocaties op het gebied van Food, Health, Hightech en Energy en de verbindingen (crossovers) daartussen. We ontwikkelen de campussen tot echte brandpunten van innovatie. Daarbij moeten we de verbinding met Twente – Eindhoven, Utrecht – Amsterdam (en ook Oss/Boxmeer) niet vergeten uit te bouwen. Dit doen we niet alleen, maar nadrukkelijk samen met het bedrijfsleven en de kennisinstellingen. Campussen met brandpuntpotentie in de regio zijn: de Wageningen University & Research (WUR), het World Food Centre, ICT-Campus Veenendaal, Poultry Expertise Centrum (PEC), Food Academy Nijkerk, Hotspot Energy Arnhem (Arnhems Buiten, Kenniscampus regio Arnhem, IPKW), Campus Heyendaal en de Novio Tech Campus.
Bij deze brandpunten horen ook plekken waar ruimte is voor innoveren en experimenteren.

5. Economische clustervorming
We zetten in op economische clustervorming die zich richten vanuit de thema's Food, Health, Hightech en Energy richten op productie, innovatie en kennis. Ze zijn gericht op economische ontwikkeling en de groei van werkgelegenheid. Deze clusters zijn de koppeling tussen de brandpunten en het MKB. Dat betekent dat we aanvullende ruimtevragen voor werklocaties en bedrijventerreinen hier zoveel mogelijk op aansluiten en dat we bestaande bedrijventerreinen versterken en verdichten met clustervorming als doel.

6. Het MKB en de werklocaties
Daarnaast is het MKB van onschatbare waarde, zowel in de (zakelijke) dienstverlening, ICT als in de maakindustrie en natuurlijk in Agrifood en logistiek. We willen het MKB versterken door ondernemerschap te stimuleren en door in te zetten op voldoende en toekomstbestendige werklocaties passend bij de diversiteit van de vraag. Hoe we dat in de komende jaren doen is afgesproken in de Regionale Programma's Werklocaties (RPW's) en staat ook beschreven in de regionale agenda's. Die lijn trekken we ook na 2030 door, waarbij we vasthouden aan slimme combinaties van bedrijvigheid (functiemenging), de combinatie van verdichting / intensivering en afnemende ruimtevraag per arbeidsplaats.

7. Recreatie, toerisme en cultuur
De Groene Metropool heeft met recreatie, toerisme en cultuur een aantal sterke troeven in handen: of het nu gaat om de bruisende binnensteden of de nationale landschappen, die troeven worden met het versterken van de regio door het toevoegen van meer landschap en meer stad alleen maar sterker. Daar ligt een kans om ook in de toeristische en culturele sector meer banen te ontwikkelen. Voor de cultuursector geldt dat die zich zal (moeten) versterken Zodat de verdeling over de regio goed is. Voor toerisme en recreatie geldt dat er toegang tot het landschap met fietsroutes en wandelroutes nodig is, maar ook dat er nieuwe recreatieplekken worden toegevoegd omdat de druk op de natuurgebieden nu al groot is. In de bouwstenen groene leefomgeving en de bouwsteen mobiliteit is hier ook al op gewezen.

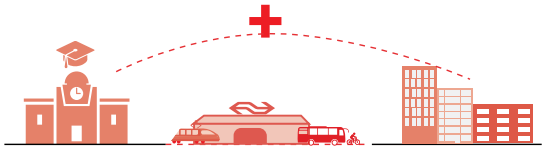
[3] De inzet op 1 baan per woning is onder andere onderzocht door de Stec-groep. Zij geven aan dat dat heel ambitieus is en dat 0,6 baan per woning (voor delen van de regio) logischer lijkt. De insteek voor de verstedelijkingsstrategie is dat we een goede balans tussen wonen en werken willen realiseren. We houden voor de regio als gehaal aan dat 1 baan per woning de inzet is. Aandachtspunt daarbij is dat op een aantal plekken de balans nu doorslaat naar werken (met een tekort aan wonen) terwijl in de Regio Arnhem-Nijmegen het doel is om de uitgaande forenzenpendel fors te verkleinen en te zorgen voor meer banen in de regio.

RUIMTELIJKE VERTALING IN ONTWERPPRINCIPES

In de komende 20 jaar is de ruimtebehoefte voor werklocaties en bedrijvenlocaties nog groot. We willen daar zo efficiënt en effectief mogelijk mee omgaan. Het uitbreiden van huidige locaties of het toevoegen van nieuwe locaties moet bijdragen aan bovengenoemde doelstellingen. Dat brengt ons tot de volgende ontwerpprincipes:



- In de gebiedsuitwerkingen gaan we na waar in de regio ruimte beschikbaar is en beschikbaar kan blijven voor experimenten op het gebied van bijvoorbeeld circulariteit, energie en landbouw.



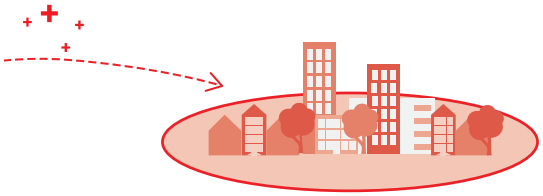
- We zetten in op de versterking van kennisclusters en werklocaties die goed met elkaar verbonden zijn;



- Daar waar mogelijk verdichten, intensiveren en verduurzamen we bestaande werkgebieden en bedrijventerreinen die een excellente bereikbaarheid via OV (internationaal en regionaal) hebben.



- We benutten de bestaande werklocaties optimaal voordat we overgaan tot de aanleg van nieuwe locaties. We zetten in op scherpere ratio's m^2 BVO versus arbeidsplaatsen bij nieuwe bedrijven. We zetten in op de aanpak van leegstand, herstructurering en verdichting van bedrijventerreinen.



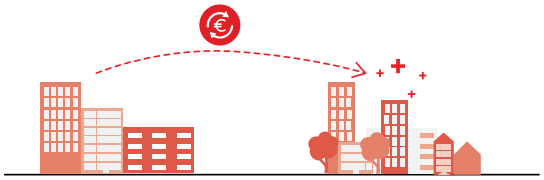
- Het verstedelijkingsconcept gaat uit van een aantal economische brandpunten. Op die plekken creëren we een sterke stedelijke dichtheid met wonen en werken zodat ze zich doorontwikkelen als sterke economische brandpunten.



- We kijken scherp naar de toegevoegde waarde van nieuwe bedrijvigheid voor het regionale ecosysteem. Niet alle ruimtevragen worden geaccommodeerd: de prioriteit ligt bij kennisontwikkeling en het vervolledigen van de aanwezige kennislocaties. De RPW's zijn leidend en worden op dit punt nog aangescherpt.



- Inzet op variatie en toegevoegde waarde. Er is een divers en samenhangend aanbod aan typen werklocaties nodig. Bedrijven stellen immers verschillende eisen aan een locatie wat betreft bereikbaarheid, uitstraling, fysieke ruimte en milieugebruiksruimte. Er moet voldoende ruimte zijn voor logistiek, watergebonden bedrijven, kleinschalige lokale bedrijvigheid, multifunctionele woon-werkmilieus en bedrijven in de hogere milieucategorie. Dit laatste is nodig, zodat er ruimte is voor industrie en circulaire economie.



- Het doorontwikkelen van bestaande werklocaties en het toekomstbestendig aanleggen van nieuwe werklocaties staat voorop. We leven in een tijd van grote veranderingen. Dit stelt meer en andere eisen aan de inrichting van onze werklocaties. De energietransitie, een veranderend klimaat, digitalisering, circulaire economie, maar ook het welzijn van werknemers vragen om anders ingerichte werkgebieden. Ook werklocaties zijn multifunctionele leefomgevingen.

Wonen: meer stad en meer vitale kernen

We voegen 100.000 woningen toe om het woningtekort in te lopen, om de bevolkingsgroei te accommoderen en de toestroom uit andere regio's op te vangen. De opgave is ook kwalitatief.
Dit is dé kans om de bestaande wijken te versterken; steden, wijken en dorpen worden (in onderlinge samenhang) aantrekkelijker, duurzamer, veilig, gezond, bereikbaar en inclusief.

CONTEXT

We bieden bewoners een ruim aanbod aan werk, voorzieningen en de levendigheid van steden. En tegelijkertijd is er een divers aanbod aan groene woonmilieus, zowel landelijk als stedelijk, met 'groot groen' binnen handbereik, zoals de Veluwe en het rivierengebied. De unieke ligging van de regio draagt bij aan economische kansen voor mensen die hier wonen. Voor bewoners moet er de kans zijn om door te stromen naar een woningen die past bij hun levensfase.
De behoefte aan nieuwe woningen is er; de komende decennia lopen demografische trends zoals groei en vergrijzing gelijk op. Tegelijkertijd spelen in dit stedelijk netwerk urgente thema's. Zo staat de leefbaarheid onder druk, zijn er te weinig betaalbare woningen, is de ruimte soms versnipperd en verrommeld, neemt de biodiversiteit af en zijn bestaande wijken nog onvoldoende duurzaam en niet klimaat-adaptief. Daarom stellen we in de bouwsteen Wonen de bestaande steden en dorpen centraal. Juist daar voegen we woonkwaliteit toe. Investeringen daar, nu en richting 2040, versterken de kwaliteiten en de eigenheid van de regio.

AMBITIE

De Groene Metropool biedt 'groene woonkwaliteit' aan ruim 1,2 miljoen mensen. Dat is onze ambitie tot 2040. We voegen 100.000 woningen toe om het woningtekort in te lopen om de natuurlijke bevolkingsgroei te accommoderen en daarbij de toeloop uit andere regio's op te vangen. Dit is dé kans om de bestaande wijken te versterken. Steden, wijken en dorpen worden (in onderlinge samenhang) aantrekkelijker, meer duurzaam, veilig, gezond, bereikbaar en inclusief. De soms eenzijdige woningvoorraad in een kern of wijk maken we meer divers. Daar waar mogelijk willen we woonwijken en groene kwaliteiten combineren zodat bestaande kwaliteiten niet ondermijnd worden, maar juist versterkt. We streven naar meer groen én meer stedelijkheid. Het palet aan woonmilieus in of nabij het groen versterken we. Dat kan een groen woonmilieu zijn aan de stadsrand, in een dorp maar ook centrum-stedelijk met groen op korte afstand. We streven naar een divers aanbod aan woonmilieus en woningen, dat aansluit bij verschillende behoeften van inwoners en die voor iedereen een betaalbaar aanbod bevat.

We benutten nieuwe trends om adaptief blijvend te voldoen aan behoefte, op basis van huidige en toekomstige onderzoeken. We werken uiteindelijk toe naar een volledig circulaire leefomgeving.

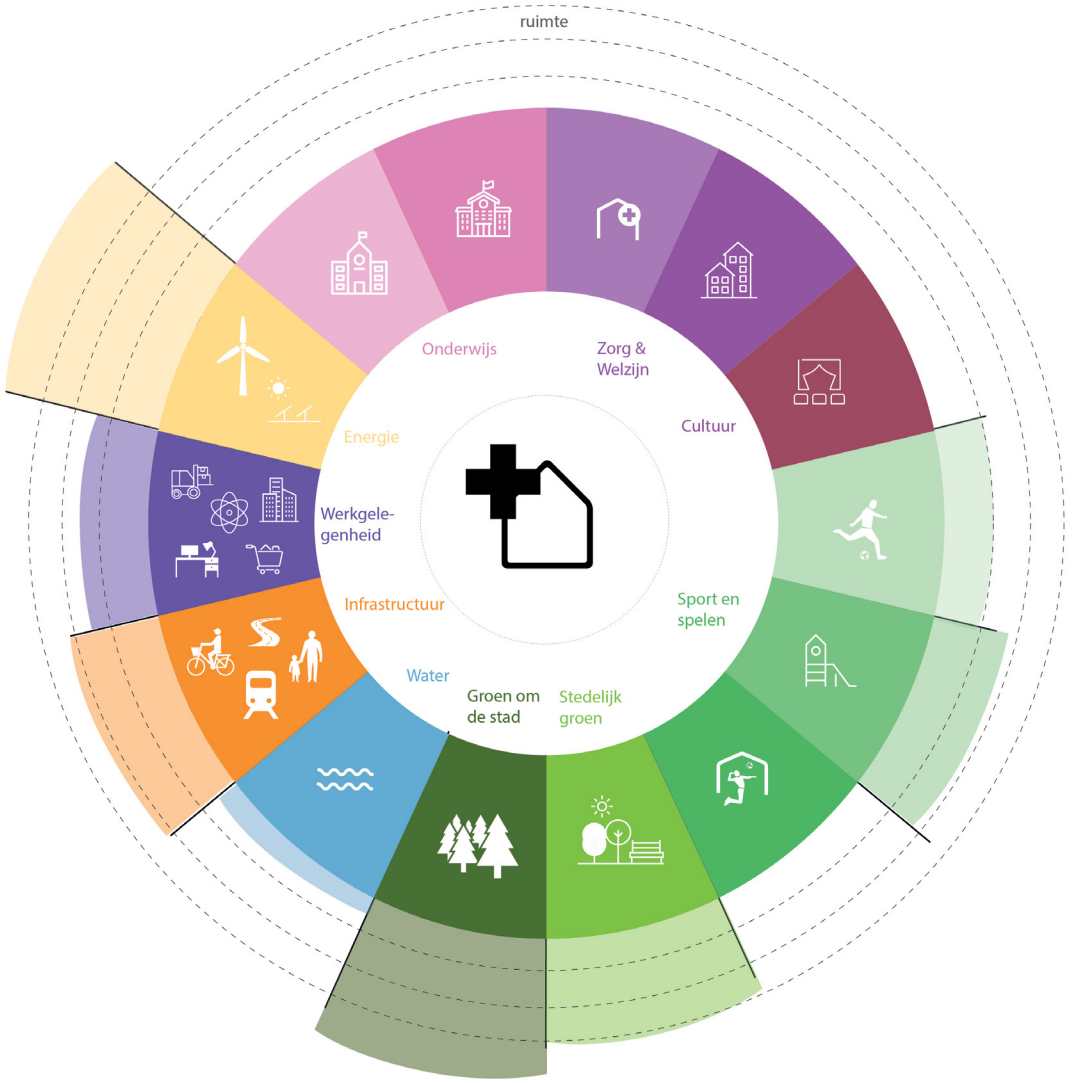
DOELSTELLINGEN

Het stedelijk netwerk van de Groene Metropool heeft een gelaagdheid in de verschillende schaalniveaus. Er zijn inwoners die voor hun werk en vrijetijdsbesteding bewegen tussen de steden en het groene raamwerk en er zijn ook inwoners die minder grote afstanden afleggen en juist meer lokaal georiënteerd zijn: ze werken en sporten in de buurt. Deze inwoners hebben een ander 'daily urban system'. Beide manier van leven en mobiliteit zijn mogelijk in de manier waarop het verstedelijkingsconcept nu is vormgegeven. De huidige situatie in de regio en de trends en ontwikkelingen laten zien dat nabijheid belangrijk is. We stellen in het verstedelijkingsconcept de bestaande steden, wijken en dorpen centraal. Het toevoegen van woningen samen met andere

functies (door efficiënt ruimtegebruik) biedt de mogelijkheid om bestaande steden en dorpen te versterken te zorgen voorzieningen en verbindingen ‘nabij’ zodat ook de leefomgeving ook voor bestaande bewoners verbetert.
De gelaagdheid van het stedelijk netwerk maakt dat we rekening kunnen houden met de verschillende woonvoorkeuren en woonmilieus. Deze diversiteit is nu al een kwaliteit en die kunnen we zo in onze regio versterken.

Het ruimtelijke principe om de diversiteit te bewaken leidt tot randvoorwaarden en condities voor ontwikkeling (we zetten in op een goede mix van programma) en zal ook van invloed zijn op locatiekeuzes. Het bewaken van de diversiteit in programma vraagt om flexibiliteit en de vaardigheid om in te kunnen springen op veranderende woonbehoeften en woonambities. In het hoofdstuk ‘werken met de verstedelijkingsstrategie’ is dat verder uitgewerkt.

> We creëren leefomgevingen: het toevoegen van woningen gaat gepaard met andere functies, zoals uitloopgebieden, zorg, werkgelegenheid en infrastructuur. Zo worden bestaanden steden en dorpen integraal versterkt.



ONTWERPPRINCIPES

1. Circulaire leefomgeving

Om de ambitie van circulariteit te realiseren, helpt het om uit te gaan van wat er al is. Dat doen we door te kijken wat we al kunnen doen in de bestaande wijken. Immers: het grootste deel van de woningen die in 2040 in de regio staan, zijn er nu al. Door niet alleen woningen toe te voegen, maar ook groen en bijvoorbeeld voorzieningen, heeft het toevoegen van programma aan het bestaande 'stedelijk weefsel' direct veel effect. Veel meer dan in een standaard nieuwbouwwijk zorgen extra woningen voor het verbeteren van de woonomgeving in steden en dorpen op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid, gezondheid. Het houdt deze wijken inclusief en veerkrachtig. Niet alleen de nieuwe bewoners van de extra woningen hebben hier iets aan, de bewoners van de bestaande wijk profiteren mee. Het is een stimulans voor vitaal, duurzaam en inclusief maken van steden, dorpen en wijken. Het moet weer mogelijk zijn om door te stromen naar een andere woning in de directe woonomgeving.

Vanuit de bouwsteen wonen zetten we in op het meer en beter toepassen van functiemenging, verdichten, transformeren, slim uitbreiden en herstructurering, flexibeler omgaan met het woningontwerp bijvoorbeeld (casco)woningen die flexibiliteit kunnen bieden. Met deze integrale ontwerpopgave, kunnen we beter inspringen op demografische trends (zoals groei en vergrijzing). Bovendien biedt deze benadering vanuit flexibiliteit en casco bouw kansen om aan te sluiten op mobiliteit (knooppunten) en economie (broedplaatsen passend bij het economisch profiel). Tot slot: door zorgvuldig om te gaan met ruimte, materialen en grondstoffen voorkomen we afwenteling op komende generaties.
Hoe we dat doen verschilt per gebied. Er is immers grote variatie in de regio: van hoog stedelijke centra, via sub urbane woonmilieus naar kleinere kernen.

De volgende ingrediënten zijn van belang voor een gebiedsgerichte programmamix:

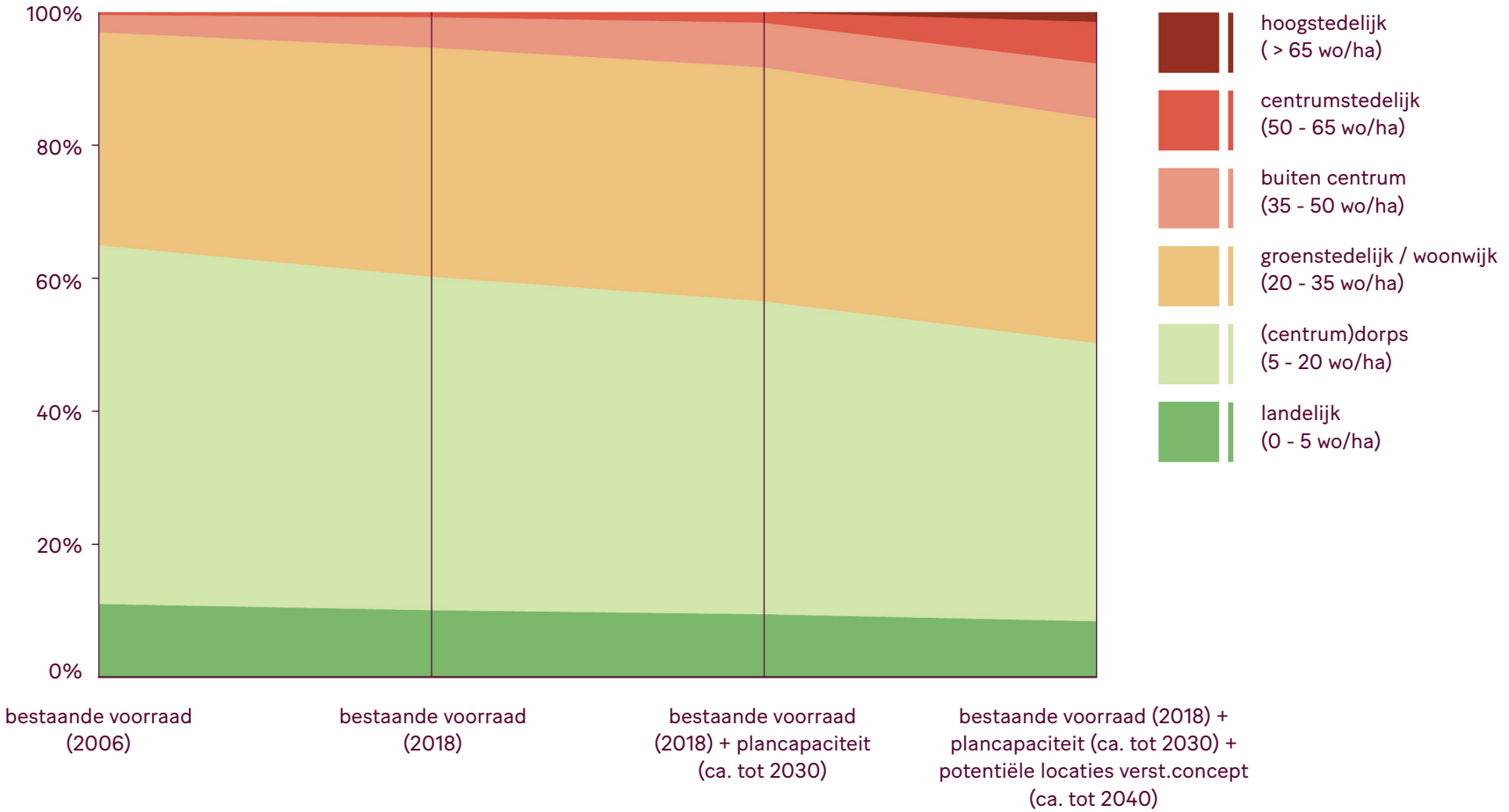
- **Duurzaam gebruik maken van ruimte en circulair gebruik van vrijkomende of hoogwaardige biobased materialen:** bij bijvoorbeeld herstructurering kunnen we in bestaande wijken woningen met een laag energielabel duurzaam maken. In de praktijk blijkt dat je zo meer woningen kunt realiseren die beter voldoen aan de behoefte, zonder dat dit ten koste gaat van de beschikbare openbare (groene) ruimte. Bij elke ontwikkeling, zowel herstructurering als nieuwbouw, maken we de (energie)infrastructuur van de toekomst mogelijk. In wijken met (potentie voor) een warmtenet, zorgen toevoegingen ervoor dat een aansluiting hierop beter of sneller gerealiseerd kan worden.
- **Groen:** werken aan nieuwe en andere woningen biedt ook kansen om de (groene en blauwe) openbare ruime beter in te richten. Zo kunnen bijvoorbeeld oude landschappelijke structuren hersteld worden die niet alleen bijdragen aan het versterken van de groene identiteit van de regio, maar ook extra kansen bieden voor klimaatadaptatie, biodiversiteit of natuur inclusief bouwen. Daarnaast kan dit bijdragen aan het voorkomen en verkleinen van gezondheidsproblemen. Aansluiten bij de grotere groene netwerken is belangrijk (zie ontwerpprincipe 'Groen blauwe raamwerk').
- **Vitale kernen:** door woningbouw te concentreren en te mengen met ander stedelijk programma wordt nabijheid vergroot. Door woningen te bouwen op fiets- en loopafstand tot werkgebieden, voorzieningen en scholing wordt onnodige mobiliteit beperkt. Dit biedt ook op sociaaleconomische thema's voordelen, bijvoorbeeld door de vergroting van draagvlak voor de voorzieningen die daar nabij zijn of goed bereikbaar zijn. Dat maakt kernen vitaler. Ook kunnen nieuwe betaalbare woningen in de nabijheid van werklocaties (inclusief centra en campussen) de economische waarde van dergelijke plekken verbeteren omdat werknemers in de buurt kunnen wonen.
- **Divers en aanvullend programma:** niet nog meer van hetzelfde maken, maar juist de kwaliteiten of segmenten toevoegen die nog missen (zie ontwerpprincipe 'Variatie en aanvullend vermogen'). Verdichten, transformeren of herstructureren biedt - naast zorgvuldig omgaan met ruimte en grondstoffen - extra kansen om in wijken met een (te) eenzijdige bevolkingsopbouw gaandeweg te komen tot een gedifferentieerde woningmix waardoor meerdere doelgroepen niet alleen toegang tot de wijk hebben, maar er ook graag komen.

OVERZICHT ONTWIKKELING WOONMILIEUS

Het hoofddoel is om voldoende aanbod te hebben door de verschillende woonmilieus heen. Met de toevoeging van woningen aan de bestaande voorraad - middels harde en zachte plancapaciteit en potentiële verstedelijkingslocaties uit het verstedelijkingsconcept - ontstaat er geleidelijk aan meer diversiteit aan woonmilieus.

Onderstaand figuur laat zien hoe de woonmilieus zich verhoudingsgewijs ontwikkelen tussen 2006 en 2040.

- Bestaande voorraad (2018): 483.400 woningen
- Bestaande voorraad (2018) + plancapaciteit (ca. t/m 2030): 550.960 woningen
- Bestaande voorraad (2018) + plancapaciteit (ca. t/m 2030) + potentiële locaties verstedelijkingsconcept (ca. t/m 2040): 619.475 woningen



2. Groen raamwerk
Om de groenblauwe woonkwaliteit te bieden, hoort het ontwikkelen van groen en blauw (landschap en water in en rond stedelijk gebied) bij de opgave concreet en nabij. Groene en blauwe netwerken zijn richtinggevend. Dit draagt onder andere bij aan kwaliteit van woonmilieus, versterkt de biodiversiteiten zorgt voor klimaatadaptatie en de ecologie. Het is dus meer dan alleen het beschermen van natuur. Gekoppeld aan een regionaal netwerk van voet- en (snel)fietspaden en fijnmazig ov wordt het groen ook toegankelijk en bruikbaar voor bewoners, net als de manier waarop voorzieningen bereikbaar zijn voor bewoners. Het creëren van dit netwerk is een opgave op zichzelf, die condities creëert voor 'groene en blauwe woonkwaliteit' en die dus ook van invloed is op het bepalen van geschikte locaties. Tegelijkertijd kan dit leiden tot randvoorwaarden voor ontwikkeling van groene kwaliteiten binnen (bestaande) locaties. Zie de bouwsteen Leefomgeving voor een uitwerking van dagelijks, wekelijks en maandelijks groen beschikbaar voor alle inwoners van de Groene Metropool.



3. Variëiteit, complementariteit en betaalbaarheid
Zet in op een grotere diversiteit aan woonmilieus. Wat we toevoegen moet aanvullend zijn ten opzichte van de bestaande voorraad. We willen een variëteit aan woonmilieus en prijssegmenten aanbieden. Op deze manier werken we aan inclusieve wijken die ook voor doelgroepen die minder te besteden hebben toegankelijk zijn. Dat wat nodig is, zal door de jaren heen verschillen. Nu is er op veel plaatsen behoefte aan woningen voor starters en senioren. Dat zal over tien jaar misschien wel anders zijn.
Betaalbaar bouwen is wat ons betreft geen criterium waarmee je fysieke plekken kunt onderscheiden of prioriteren, maar wel een must om de woningmarkt toegankelijk te houden. Concreet streven we ernaar dat ten minste 50% van de nieuwe woningen in het sociale segment en middensegment wordt gerealiseerd. Met regionale programmering (en onderlinge uitwisseling) kan overzicht en continuïteit worden geboden op de ontwikkelingen in de regio's en met



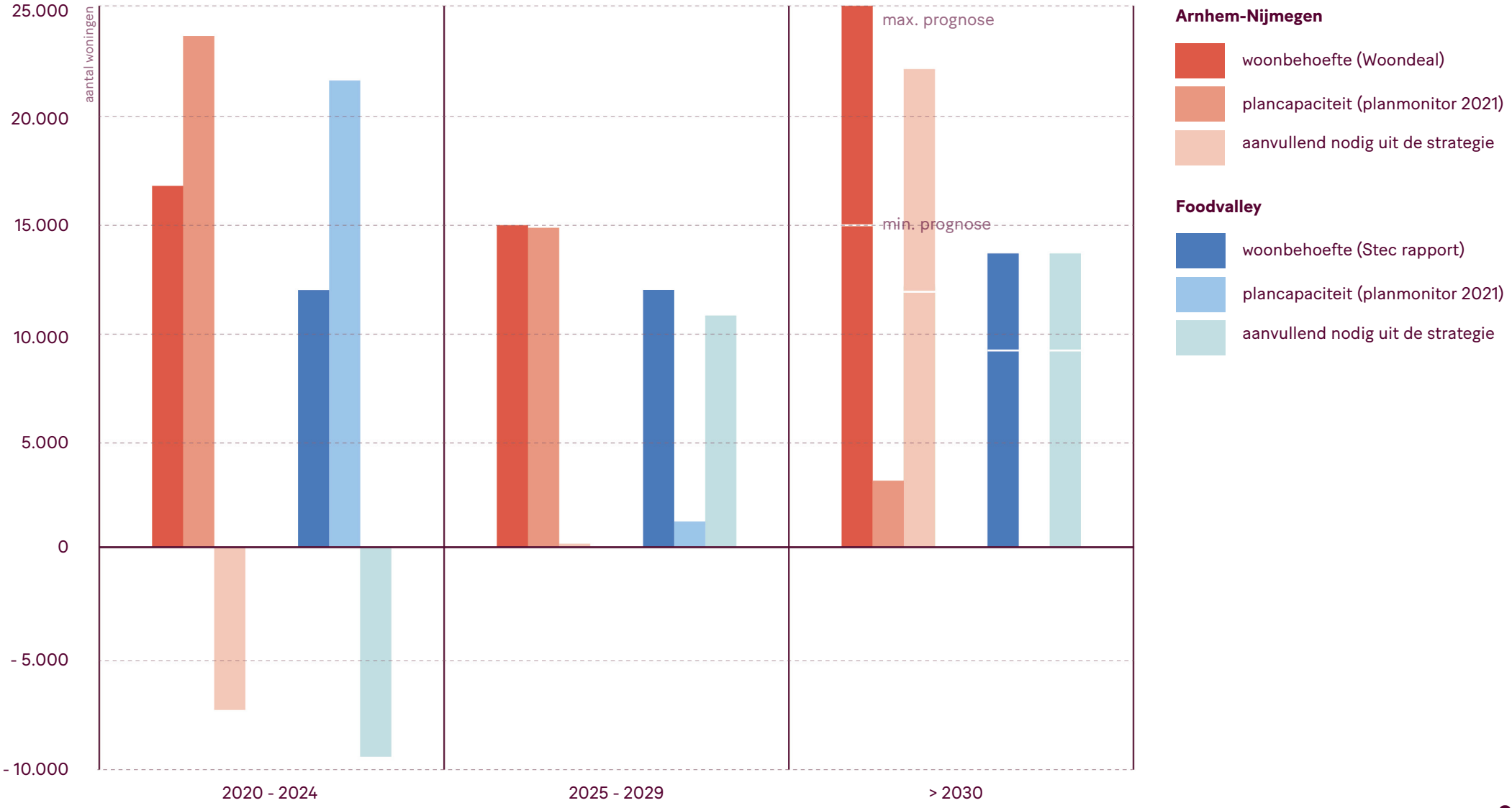
stakeholders en gemeenten worden gewerkt aan deze maatschappelijke opgave. De behoefte aan verschillende woonmilieus is bovendien breder. Het gaat niet alleen om fysieke of geografische thema's, het gaat ook om economische, sociale, mentale en gedragscomponenten. Alleen met variëteit, complementariteit en betaalbaarheid kunnen we goed voorzien in de woonbehoefte van de Groene Metropool. Vanuit de uitwerking en ervaringen die worden opgedaan in de Woondeal Arnhem-Nijmegen nemen we mee wat wel en niet werkt.

Hoe weten we waar we staan?
Het lopende woningbouwprogramma heeft op de korte termijn voldoende projecten om te voldoen aan de behoefte. De focus ligt dan ook niet alleen op het vinden van extra locaties, maar ook op het 'hard' maken van programma en komen tot realisatie.

De verstedelijkingsstrategie geeft daarom ook een overzicht met locaties voor de (middel) lange termijn om te komen tot aanvullende nieuwe plannen. Dat biedt ons de kans om tot 2040 een continue bouwstroom te ontwikkelen zodat er ontwikkeltempo blijft en we op koers liggen richting 2030 en verder. De principes en bouwstenen uit het verstedelijkingsconcept maken het mogelijk om de selectie van nieuwe locaties zorgvuldig en logisch te doen.

OVERZICHT ONTWIKKELING WOONBEHOEFTE EN PLANCAPACITEIT

Onderstaand staafdiagram toont per vijf jaar de woonbehoefte, de harde en zachte plancapaciteit en de hoeveelheid woningen die nog aanvullend nodig zijn.



Bij het opstellen van de strategie is gekeken naar de verdeling van het woonprogramma over de regio zowel in aantallen als in woonmilieus. Op basis daarvan – en op basis van de vraag die nu bekend is - kan een eerste programmaschets gemaakt worden voor gewenste woonmilieus in de komende 5 tot 10 jaar. Natuurlijk hebben alle locaties en uitwerkingen hun eigen dynamiek, maar het hoofddoel is wel om voldoende aanbod te hebben door de verschillende woonmilieus heen. Als je het lopende programma op die manier rangschikt, zie je dat er een trend plaatsvindt waarbij er meer stedelijke woonmilieus worden toegevoegd (en dus ook meer nabijheid), die leiden tot meer diversiteit.

Door vooraf afspraken te maken over hoe we om (willen) gaan met veranderingen, op welke manier we dan met elkaar bijsturen of de koers vasthouden, zijn we met elkaar in staat om op tijd te reageren. We monitoren en kijken steeds naar wat er op (middel)lange termijn nodig is om integrale doelen te halen. Vanzelfsprekend spelen de principes en bouwstenen die zich onderling tot elkaar verhouden daarin een rol. Door aan te geven welk principe dan het zwaarste weegt, ontstaat per periode een afwegingskader. Dat kader heeft een generiek deel (voor de groene metropool als geheel) en een gebiedspecifiek deel voor de acht deelregio's.
Werken met dit kader biedt de gelegenheid om (periodiek) te kunnen kiezen voor kwalitatieve plannen die voorzien in behoefte en daarbij goed bijdragen aan het DNA van de groene metropool. Die afweging vindt nu plaats op het niveau van de regio Foodvalley en op het niveau van de Regio Arnhem-Nijmegen. Het ligt voor de hand om dat ook in de komende jaren zo te blijven doen.

De methodiek om via een afwegingskader te werken kan ook voor de toekomst ontwikkelperspectief genereren. Adaptief werken is daarbij van belang. Op projectniveau vindt dat al vaker plaats. De volgende stap is om dit integraal op te pakken, op het niveau van het regionale stedelijke netwerk. Hierbij moet worden toegewerkt naar een ontwikkelperspectief waarin verschillende paden mogelijk zijn: hard doorgroeien of toch temporiseren? Gekoppeld aan randvoorwaarden en afhankelijkheden met keuzes in het mobiliteitsnetwerk en ten aanzien van het netwerk en gebieden (verschillen in complexiteit van locatieontwikkelingen).

Het geeft aan hoe het samenhangende pakket aan onderdelen zich in de tijd uitrolt en hoe besluitvorming, dynamiek op de markt en toekomstige aanpassing hier invloed op hebben. Het is dus een continu (bij)sturingsvraagstuk. Dat moet niet leiden tot kramp: de uiteindelijke keuzes voor woon- en werklocaties locaties vinden plaats binnen gebiedsprocessen en projectuitwerkingen. Het afwegingskader uit de verstedelijkingsstrategie is daarbij de leidraad en vanuit de regio wordt daar de kennis van de actualiteit over programma en tempo aan toegevoegd. Die uitgangspunten en kennis bij elkaar bieden de mogelijkheid om goed aan te sluiten op de actuele vraag en opgave.

Concreet: de opdracht die volgt uit de verstedelijkingsstrategie is om binnen de regio in de komende 20 jaar met elkaar goed zicht te houden op de samenhang in de uitwerking van het verstedelijkingsconcept (systeem) in relatie tot de actualiteit. Als dat lukt, zijn we in staat om te werken met een continue bouwstroom die mee kan bewegen. Dan versterken en vergroenen we de regio.

02

02 Meer landschap, meer stad: gebiedsuitwerkingen

De volgende stap na de introductie van het verstedelijkingsconcept en de bouwstenen, is het maken van gebiedsuitwerkingen. In de gebiedsuitwerkingen wordt voor de deelgebieden uitgewerkt waar ruimte is voor woningen en werklocaties en welke randvoorwaarden voor de leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen daarvoor moeten worden ingevuld. De integraal uit te werken gebieden zijn: Arnhem-Oost, Nijmegen-West, Foodvalley-Zuid, Foodvalley-Noord, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en de Veluwe.

Waarom gebiedsuitwerkingen?
De gebiedsuitwerkingen spelen een belangrijke rol in de verstedelijkingsstrategie. In deze acht gebieden worden grote abstracte opgaven concreet. Juist in een context van een specifiek gebied, kun je de opgaven in een logisch verband brengen met de aanwezige en gewenste kwaliteiten en ambities.

We maken de gebiedsuitwerkingen om twee redenen. De eerste reden is dat uit deze uitwerkingen blijkt of het voorgestelde verstedelijkingsconcept en de generieke ontwerpprincipes ook werkbaar zijn op gebiedsniveau. Een tweede reden om ze te onderzoeken is om uit te vinden waar in de regio verschillende opgaven samen komen. Dat helpt ons om in het najaar in de aanloop naar het verstedelijkingsakkoord scherp te krijgen waar aanvullende afspraken of investeringen nodig zijn.

Wat we dit jaar nog doen in de gebiedsuitwerkingen is uitvinden hoe in deze gebieden de ontwerpprincipes uit kunnen pakken en met welke onderzoeksagenda we verder willen bij de verdere uitwerking om de randvoorwaarden goed in beeld te krijgen. De conclusies daaruit nemen we mee in de afronding van de verstedelijkingsstrategie en in het verstedelijkingsakkoord.
Veel gemeenten werken voor het eerst op deze manier integraal samen aan gebiedsontwikkeling op regionale schaal en het is fijn om in deze setting uit te proberen wat werkt. Een tweede stap is om veel preciezer in de regio de samenhang tussen gebieden en locaties en randvoorwaarden te onderzoeken. Dat is de stap naar een langjarige samenwerking in de deelgebieden.

Voor de zomer van 2021 vinden voor alle 8 gebieden eerste gesprekken plaats over de onderzoeksagenda per gebied. In dit hoofdstuk is daar per gebied een eerste aanzet voor gedaan. De verdiepende uitwerkingen vinden in het najaar van 2021 of het voorjaar van 2022 plaats.

Om welke gebieden gaat het en wat leveren we op?
We kiezen ervoor om acht gebiedsuitwerkingen te maken. Het gaat om drie sleutelgebieden in de regio (Arnhem Oost, Foodvalley-Zuid en Nijmegen West) die hebben de naam sleutelproject gekregen omdat hier grote opgaven op stapel

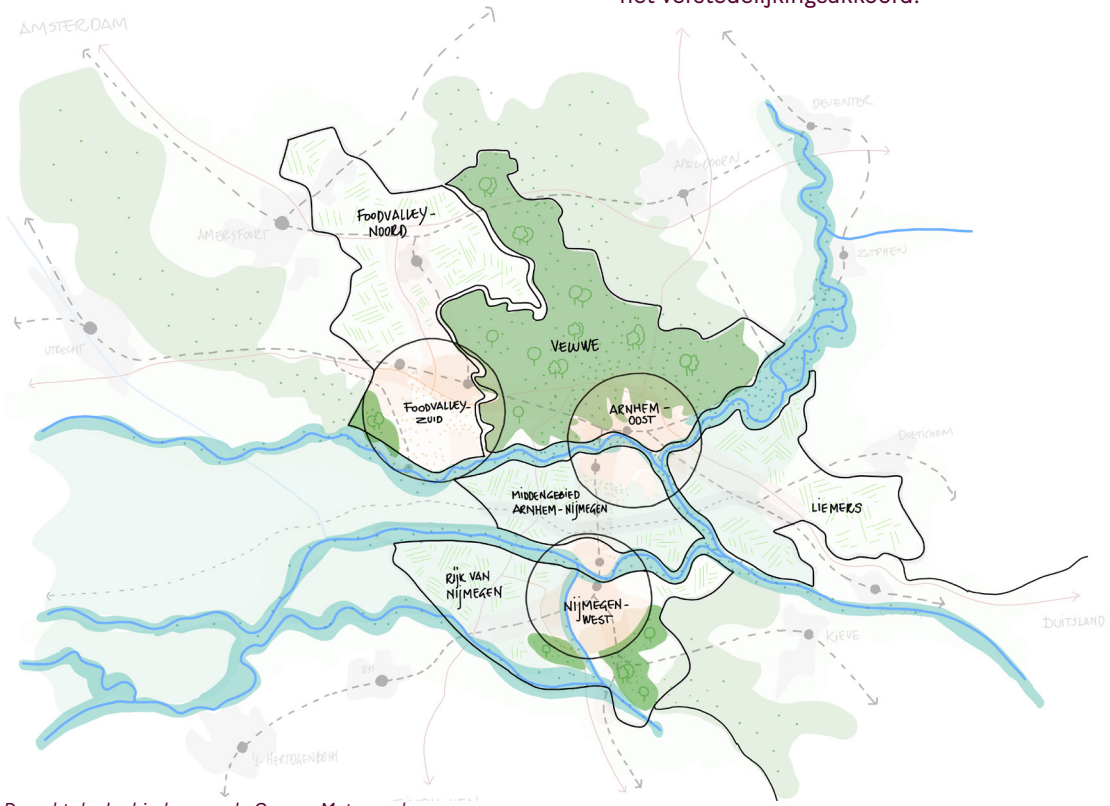
staan. Dit zijn de economische polen en hier concurreren de bouwstenen volop met elkaar. Naast deze sleutelgebieden worden nog vijf gebiedsuitwerkingen gemaakt van Foodvalley-Noord, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en de Veluwe. Ook hier komen verschillende – soms botsende - opgaven samen.

De ronde met de gebiedsuitwerkingen geeft een eerste indruk van hoe de principes werken en welke (noodzakelijke) afwegingen dat vraagt. Specifieke locaties en onder welke randvoorwaarden op die locaties gebouwd kan worden, rollen daar nog niet uit. Het gaat om een impressie van hoe de gebieden eruit kunnen gaan zien. Deze uitwerking is belangrijk om een goed beeld te krijgen van de samenhangende afwegingen en keuzes.

Door opgaven en ontwerpprincipes te combineren, kunnen we meer rendement halen uit maatschappelijke investeringen en kunnen meerdere maatschappelijke doelen gelijktijdig worden gediend. Een mooi voorbeeld hiervan in de regio is het Ruimte voor de Rivier-programma: de veiligheidsopgave was de aanleiding, de vernieuwing van het rivierengebied is het resultaat. Wat begon als een waterveiligheidsmaatregel, heeft juist ook vanwege de opdracht om daarnaast ook ruimtelijke kwaliteit centraal te stellen - geleid tot een mooier rivierengebied met hogere natuurwaarden en volop recreatiemogelijkheden.

Dat is ook de insteek voor onze verstedelijkings-strategie. De investeringen die hier gedaan (moeten) worden, zorgen voor versterking van de groene metropool. Zo leidt verstedelijking tot meer banen, betere toegankelijkheid tot groen, stimuleren van het OV, fietsen en wandelen. Door te kiezen voor een fors programma in de sleutelgebieden en in bestaande kernen en wijken, blijft op veel andere plekken in de regio de natuur behouden en wordt de structuur versterkt.

De combinatie van bestaande stad gekoppeld aan (her)ontwikkeling en een inzet op vitaliteit in de kernen zorgt voor een gezondere leefomgeving en de gewenste differentiatie in de bestaande en nieuwe wijken.
De uitkomsten van de gebiedsuitwerkingen zijn een belangrijk vertrekpunt voor vervolguitwerking in de komende jaren. Op de korte termijn zijn ze het vertrekpunt voor het opstellen van een regionale uitvoerings- en investeringsagenda en het verstedelijkingsakkoord.



De acht deelgebieden van de Groene Metropool

Arnhem-Oost

Gebiedsuitwerking volgt in juli.

Positionering van het sleutelgebied in de Groene Metropool

Arnhem en omgeving is één van de 'polycentrische polen' in de regio. Daarbinnen vormt Arnhem-Oost (Arnhem Centraal - Spoorknoop - Station Presikhaaf - Spooremplacement) de poort van de Groene Metropool op de internationale corridor Randstad-Arnhem-RheinRuhr. De reden om binnen het verstedelijkingsconcept dieper op dit gebied in te zoomen heeft te maken met de stapeling van opgaven in dit gebied. Enerzijds ligt de spoorzone centraal op de internationale corridor en sluit dit aan op (inter)nationale ambities, anderzijds beperkt het de stad ook om andere ambities waar te kunnen maken die van groot belang zijn voor stad en regio. In potentie kan hier een fors woningbouwprogramma gerealiseerd worden als de locatie vrijkomt en de randvoorwaarden op orde komen. Het stadsdeel ligt dicht bij de binnenstad, er zijn mogelijkheden om het gebied beter te ontsluiten en het landschap is binnen handbereik, zowel de uitlopers van de Veluwe als de uiterwaarden van de IJssel en Stadsblokken Meinerswijk. Daarnaast liggen er twee belangrijke hotspots in het gebied: de Kenniscampus regio Arnhem en het IPKW.

Beoogd programma

Het woningbouwprogramma voor dit gebied heeft een potentie van circa 8.000 tot 10.000 woningen. Dat zijn de woningen uit de planmonitor en een aanvullend deel volgend uit dit verstedelijkingsconcept. Het genoemde aantal is aanvullend op de lopende planontwikkeling: AKZO en omgeving, Melkfabriek / Fluvium / Rijnwijk en verschillende locaties in Presikhaaf. Belangrijk hierbij is de ontwikkeling van station Arnhem-Oost, het spoorpark Arnhem-Oost als verbinding tussen stadsdelen en de verdere ontwikkeling van een sterk cluster rondom het energieprofiel met de Kenniscampus, de campus IPKW in samenhang met de Nieuwe haven en de kennisas op Het Broek. Dat draagt bij aan een kwaliteitsimpuls op bestaande werkgebieden en de Arnhemse mix.

Leefomgeving

In de verstedelijkingsstrategie streven we naar het ontwikkelen van een groen raamwerk met groen in en rond het stedelijk gebied. Met het toevoegen van Spoorpark Arnhem-Oost (ca 70 ha) wordt een sterk versteend deel van de stad vergroend en wordt een parkverbinding gelegd tussen de Veluwe en de Rivierklimaatparken aan de IJssel en de Rijn. Met deze verbinding bevorderen we de biodiversiteit in de stad, gaan we hittestress tegen (Hotspot Rijnpark/'t Broek) en creëren we een gezonde en aantrekkelijk plek voor sport, ontspanning en ontmoeting. Met groei en verdichting binnen de bestaande stad blijft het landschap rondom het stedelijk gebied zoveel mogelijk intact.

Wonen

Arnhem-Oost biedt kansen om 8.000 tot 10.000 woningen toe te voegen aan de planvoorraad van Arnhem. Daarvan is 50% voorzien in de categorie betaalbare woningen, waarvan 30% in de categorie sociale huur. De ontwikkeling van deze gemengde wijken maakt het mogelijk om nieuwe doelgroepen in Arnhem-Oost aan te trekken, waaronder studenten, starters, stedelijke gezinnen en mogelijk ook senioren en expats. Met de pilot Flex/Tijdelijk Wonen wordt bovendien ingezet op tijdelijke woonconcepten. Daarnaast heeft de toevoeging aan de woningvoorraad als belangrijk doel om doorstroming te bevorderen in de bestaande wijken in Arnhem-Oost, zodat er meer balans ontstaat tussen de vragers en dragers in de wijk. Aanvullend op Arnhem-Oost is er een aanpak gericht op leefbaarheid en veiligheid.

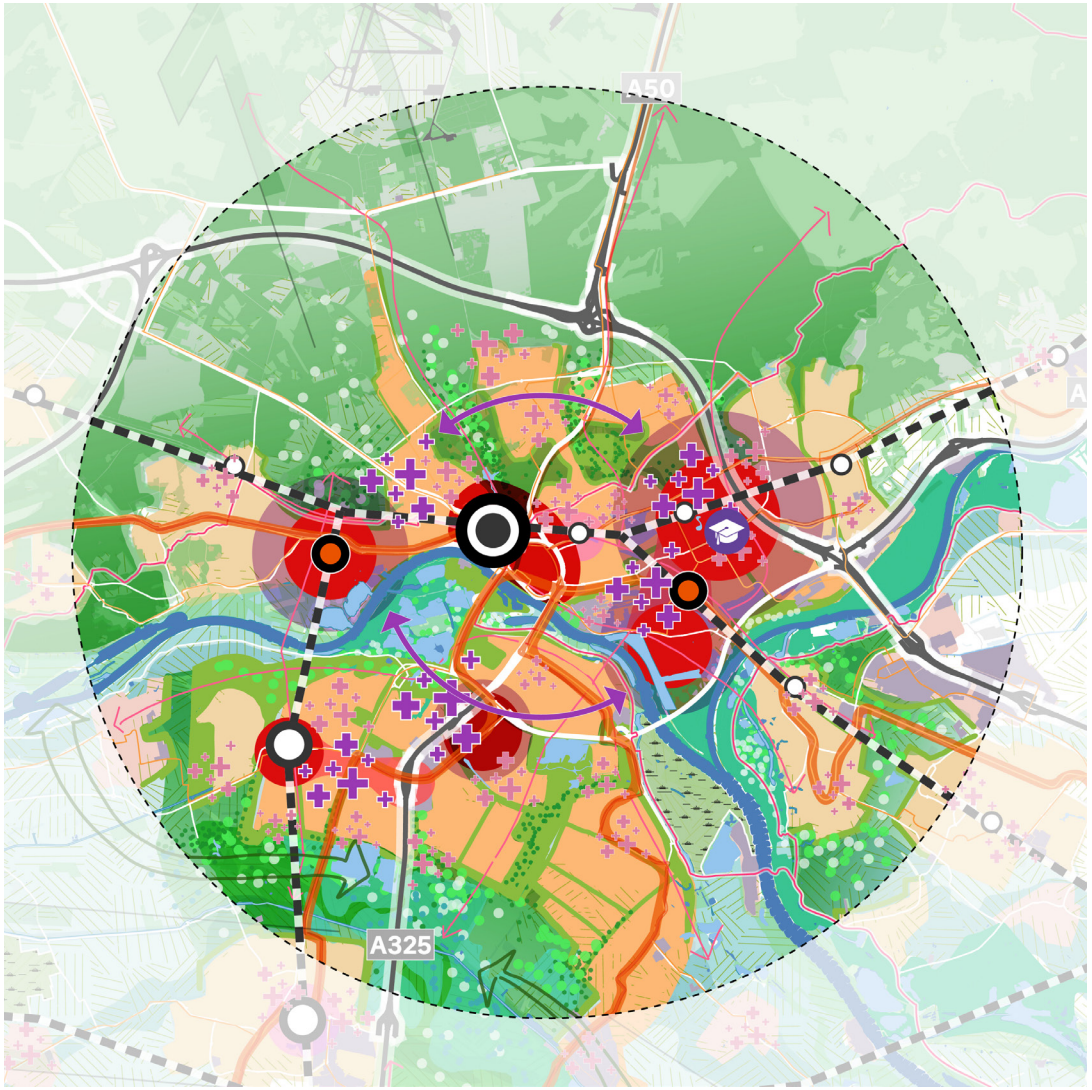
Mobiliteit

De bereikbaarheid van Arnhem-Oost is in potentie goed, maar staat onder druk. Enkele randvoorwaarden moeten onderzocht worden op haalbaarheid in tijd, geld en volgordelijkheid. Ten eerste gaat het om het versterken van de internationale corridor Randstad-Arnhem-RheinRuhr. ICE Duitsland met focus op snelheid, frequentie, en betrouwbaarheid in relatie tot Arnhem Centraal en tracékeuze Arnhem. Een tweede randvoorwaarde is de doorontwikkeling van de opgave Spoorzone Arnhem-Oost (Spoorknoop

– station Presikhaaf – Spooremplacement - station Arnhem-Oost). Daarbij moet voorkomen worden dat er afwenteling van de vervoersvraag voor de Spoorzone Arnhem-Oost op het hoofdwegennet (A12 / A50 / A15) plaatsvindt. Daarvoor wordt ingezet op optimale benutting en verbetering van het openbaar vervoer en het stedelijk netwerk (onder meer met hubs, Trolley 2.0, fietsen, deelconcepten en MaaS). Ten derde is het van belang dat de bestaande fiets- en looproutes die de Rijn kruisen worden verbeterd en dat er twee nieuwe routes worden onderzocht, onder andere Arnhem-Oost/Malburgen. Tot slot is het benutten van capaciteit op het hoofdspoor voor personenvervoer een randvoorwaarde.

Economie

Voor economie staat het versterken en uitbouwen van de HotSpotEnergy-strategie en de campusontwikkeling in Arnhem met Arnhems Buiten, de kennisas tussen Kenniscampus regio Arnhem en het Energiecluster op IPKW/Nieuwe Haven centraal. Daarmee versterkt Arnhem de unieke positie van de Groene Metropool op het thema Energy. Ook hier gelden meerdere randvoorwaarden. Voor het versterken van het ecosysteem is het allereerst van belang om ketens te sluiten tussen kennis en het MKB in het stedelijke innovatiemilieu op de kennisas en het verdichten van bestaande bedrijventerreinen



Sleutelgebied Arnhem-Oost. Voor de legenda, zie p. 17

te onderzoeken. Ten tweede is het opgave om schuifruimte voor milieuhinderlijke bedrijvigheid waar mogelijk op te lossen binnen de bestaande stad en anders in te zetten op slimme clustering met geschikte locaties in de regio. Daarnaast is het ook van belang om het vestigingsklimaat voor zakelijke dienstverlening (ICE Duitsland), toerisme, cultuur en creatieve industrie uit te bouwen. Tot slot is het randvoorwaardelijk dat er wordt ingezet op voldoende aanbod van banen, passend bij de sociaaleconomische structuur van de stad en Arnhem-Oost in het bijzonder.

Dilemma's, kansen en risico's
Om deze ontwikkeling voor Arnhem én voor de regio voor elkaar te krijgen, worden de volgende onderdelen onderzocht en in de tijd gezet. Het gaat hier uitdrukkelijk om een onderzoeksagenda en nog niet om keuzes van wat kan en nodig is:

- Kan de goederencorridor over Arnhem aangepast worden? Dat is nu een (regionaal) knelpunt voor de groei van economisch personenvervoer en ICE internationaal.
- Kan de aanpak van het spoordossier versneld worden? Aanpak van het spoor levert middenin de stad ontwikkelruimte op voor wonen, sociaal programma, klimaat en economie in de spoorzone. Die ruimte is gewenst, maar wat is de volgordelijkheid en wie staat hiervoor aan de lat? Het verwijderen van het binnenstedelijk spooremplacement kan een substantieel aandeel woningen in de versnelling brengen.

Ambitieagenda Spoorzone Arnhem-Oost
We werken samen met het Rijk aan het versterken van de leefbaarheid, veiligheid en duurzaamheid in Arnhem-Oost. Daarbij streven we naar het vergroten van de ruimtelijke samenhang tussen de wijken door zoveel mogelijk bestaande infrastructurele barrières op te heffen. Tegelijkertijd leiden we het onderzoek naar de 'spoorse' opgave in de Spoorzone Arnhem-Oost, waarbij Station Presikhaaf, de spoorknoop, een nieuw station Arnhem-Oost en de herontwikkeling van het spooremplacement worden meegenomen. Niet alleen de bereikbaarheid maar ook de kwalitatieve inpassing in de leefomgeving betrekken we hierbij. Zo wordt ook het nieuwe spoorpark Arnhem-Oost gerealiseerd, dat de verschillende deelgebieden met elkaar verbindt en bijdraagt aan een gezonde ontwikkeling van dit stadsdeel.

Samen met onderzoeksinstellingen wordt gewerkt aan de Kenniscampus regio Arnhem als vitaal, levendig en gemengd cluster van onderwijs en innovatie. We zorgen samen met de Kenniscampus, de campus IPKW in samenhang met de Nieuwe Haven en de kennisas op Het Broek voor een sterk cluster rondom het energieprofiel. Hiermee werken we aan de kwaliteitsimpuls op de bestaande werkgebieden en geven ruimte aan de Arnhemse mix. Daarnaast ontwikkelen we multifunctionele stedenbouwkundige concepten, die tevens bijdragen aan de gewenste Arnhemse mix (wonen/ werken/voorzieningen) en die gebruik maken van duurzame vormen van mobiliteit. De maatschappelijke functies groeien zo mee met de demografische ontwikkeling van het gebied.
Tot slot zorgen we voor ruimte voor flexwonen en tijdelijke woonconcepten.

Tijdlijn tot 2040

Arnhem bouwt tot 2030 ca. 7.000 woningen in de verschillende versnellingslocaties zoals in Arnhem-West, Centrum-Oost met het Coberco-terrein en Schuytgraaf. Met o.a. de ontwikkeling rondom Kronenburg wordt aan de gewenste overprogrammering van de planvoorraad gewerkt. In kader van de Woondeal wordt samengewerkt op de verschillende locaties om de realisatie te versnellen. Voor de periode na 2030 heeft Arnhem de opgave nog 7.000 tot 9.000 woningen te programmeren tot 2040. De Spoorzone in Arnhem-Oost geeft in belangrijke mate invulling aan deze behoefte. Om deze ambitie waar te maken moet al op korte termijn begonnen worden met de planvorming om te komen tot de gewenste aanvulling in kader van de verstedelijkingsstrategie Groene Metropool.

Korte termijn: versterken van Arnhem-Oost
De strategie op korte termijn is gericht op het versterken van het vestigingsklimaat en leefbaarheid van Arnhem-Oost. In kader van de nationale aanpak leefbaarheid en veiligheid wordt gestart met een wijkgericht programma voor vijf wijken in Arnhem-Oost (Geitenkamp, Klarenbeek, Presikhaaf, 't Broek en Malburgen).

Met de HotSpot-Energy strategie worden wordt in samenwerking met de partners van de KennisCampus regio Arnhem enerzijds en IPKW anderzijds om tot de versterking van deze campussen te komen. O.a. met Connectr Energy Innovation Lab wordt een plek gecreëerd waar studenten, onderzoekers, ondernemers en beleidsmakers samenwerken om innovaties in de duurzame energiesector te versnellen. Ook de Nieuwe Haven biedt ruimte voor watergebonden bedrijvigheid passend bij het Energy-profiel, en de verstedelijkingsambities van de stad.
Met de vervoerspartijen wordt samengewerkt om de bereikbaarheid van de campussen te optimaliseren en de hub-functie van station Presikhaaf te versterken.
Op het voormalige AKZO-terrein wordt een ROC-campus ontwikkeld in combinatie met herontwikkeling naar woningbouw. In Presikhaaf wordt, in samenwerking met de corporaties, gewerkt aan een ambitieagenda om te komen tot een aanpak om de fysieke leefomgeving, renovatie en verdichtingskansen. Ook het Gashouderskwartier aan de Westervoortse dijk wordt op korte termijn gerealiseerd. En op het Merwede-terrein is de pilot Flex-wonen gestart om tijdelijk bijzondere doelgroepen te huisvesten.

Middellange termijn: versnellen verstedelijking
Naast het versterken van de leefbaarheid en vitaliteit van Arnhem-Oost zijn er verschillende versnellingsopgaves in kader van de verstedelijkingsstrategie Groene Metropool.

- Vergroenen en verbinden van Arnhem-Oost met de Veluwezoom en de verschillende (klimaat-) parken door o.a. barrières op te heffen en de ontwikkelstrategie voor het Spoorpark op te stellen. Investeringen in een gezonde leefomgeving (beperken en voorkomen van milieuhinder en in Rijnkruisende verbindingen voor de fiets- en loopverbindingen van en naar dit stadsdeel zijn cruciaal.
- Verdichting versnelt de vergroeningsopgave; de verschillende verstedelijkingslocaties in de spoorzone kunnen worden ontwikkeld mits knelpunten t.a.v. milieuhinder, duurzame mobiliteit en betaalbaarheid (onrendable toppen) worden opgelost. Hiermee worden ook de klimaat- en vergroeningsdoelen meegenomen in de gebiedsontwikkeling.
- Strategische aanpak voor verdichting van binnenstedelijke bedrijventerreinen zoals Het Broek gericht op efficiënt en aantrekkelijk ruimtegebruik, het ontwikkelen van ketens tussen de campussen en het MKB, creëren van plekken van interactie en ontmoeting en draagvlak voor andere vormen van mobiliteit. Verdichting biedt de mogelijkheid om ruimte te maken voor bedrijfsverplaatsing binnen de stad.

Lange termijn: transformeren
Een belangrijke randvoorwaarde om de potentie van de spoorzone en de kans om opnieuw trots te zijn op Arnhem-Oost vormt de integrale aanpak van het spoor. Door de positie van Arnhem op het ICE-netwerk te versterken vormt Arnhem-Centraal de poort van de Groene Metropool van en naar het internationaal economisch netwerk. Het vormt hiermee een belangrijke bouwsteen voor het vestigingsklimaat van de regio. Belangrijke samenhangende opgaven hierbij zijn de noodzakelijke upgrade van (campus-) station Presikhaaf, het gewenste station Arnhem-Oost als toekomstige hub in het hart van Arnhem-Oost, de kwalitatieve inpassing van spoorknoop en -tracé zodat de barrièrewerking verminderd en een spoorpark kan worden gerealiseerd en het komen tot een duurzame oplossing ten aanzien van het binnenstedelijk gelegen spooremplacement Arnhem-Oost. Dit samenhangende pakket geeft een boost aan de leefbaarheid, vitaliteit en trots in Arnhem-Oost en biedt de markt het vertrouwen om te komen tot de gewenste investeringen in de verschillende deelgebieden. Dat vergt een lange adem en een gemeenschappelijke aanpak van Rijk en regio door de verschillende domeinen heen. Dit betekent niet wachten, maar juist versnellen in de aanpak. Met de verkenning Randstad-Arnhem-RheinRuhr (A12-) corridor, de werkafspraak Spoorzone Arnhem-Oost en de gewenste verkenning duurzame toekomst spooremplacement is een begin gemaakt.

Samenwerkingspartners (eerste concept)
Rijk en provincie: ministerie van BZK, IenW, EZK en LNV vanwege de Arnhem-Oost aanpak, de verkenningen mobiliteit en bereikbaarheid in Arnhem-Oost, de campus- en bedrijventerreinen aanpak Energy HotSpot Arnhem en biodiversiteit, stikstof en klimaatproblematiek.
Met provincie, Economic Board en groene metropoolregio AN i.s.m. KennisCampus regio Arnhem en IPKW werken aan de doorontwikkeling van EnergyHotspot Arnhem; en de verschillende deelthema's.

Foodvalley-Zuid

Eerste sessies hebben plaatsgevonden met ambtenaren en bestuurders.

Positionering van het sleutelgebied in de Groene Metropool

Het sleutelgebied Foodvalley-Zuid heeft een bijzondere positie binnen de Groene Metropool. Foodvalley-Zuid is een polycentrisch stedelijk gebied met een grote verscheidenheid aan woonmilieus rondom het Binnenveld1. De vijf, nagenoeg aaneengesloten, kernen rondom dit gebied hebben nu ruim 200.000 inwoners. Er is een aantrekkelijke, beginnende stedelijkheid te zien die verder vorm gaat krijgen. De Foodsector in dit sleutelgebied is vooral zichtbaar door innovatieve en kennisgerichte instellingen en bedrijven rondom Wageningen Universiteit & Research. Bovenal is Foodvalley-Zuid omzoomd door drie grote landschappen: de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug en het Rivierengebied.
In dit gebied liggen grote kansen en uitdagingen om een schaalsprong te maken. Meer landschap, meer economische impact en meer stad, waarbij maximaal gebruik kan worden gemaakt van de ligging aan de A12-corridor met twee intercitystations. De nabijheid van de Randstad heeft daarbij een grote impact op het sleutelgebied.

Beoogd programma

Het gebied bevat in fysieke zin de groene binnenruimte (het Binnenveld) en de stedelijke ring van Veenendaal, Ede-Stad, Bennekom, Wageningen en Rhenen. Tot en met 2040 is er een vraag naar 40.000 woningen in Foodvalley, waarvan een aanzienlijk deel zal landen in dit sleutelgebied. Concreet betekent dit er vier gemeenten en twee provincies zijn betrokken. Er is op alle bouwstenen een schaalsprong nodig. Hiervoor is een integrale ruimtelijke aanpak van dit gebied en een stevige bestuurlijke samenwerking een voorwaarde voor succes.

Leefomgeving

De contramal van het bestaand stedelijk gebied (inclusief het Binnenveld) kent een belangrijke natuur en landbouwidentiteit. Het gebied is daarnaast een belangrijk uitloopgebied voor de kernen rondom. Hiervoor kan het gebied, direct nabij de te realiseren woningen, nog meer toegankelijk en doorgankelijk worden gemaakt om zo te gaan functioneren als landschapspark. Ook de randen van het Binnenveld spelen een rol in het beter verbinden van stad en buitengebied, waarvoor de aantrekkelijkheid van de randen nog wel een randvoorwaarde is. Daarnaast zijn de randen van belang voor het verminderen van recreatiedruk op de centraal gelegen natuur, met name wanneer dagrecreatie wordt toegevoegd. Voor de natuur, specifiek voor de uitwisseling van soorten, heeft het gebied versterking nodig op stevige verbindingen met het omliggende landschappen en natuurwaarden. Ook bodemdaling is een aandachtspunt in dit gebied. Voor de aanwezige landbouw ligt er een opgave om te verduurzamen en meer te richten op in- en omliggende natuurwaarden. Dat geldt meer specifiek voor de stikstofdepositie. Voor het realiseren van bovenstaande ambities is het opstellen van een gezamenlijke visie op het Binnenveld en de randen de eerste stap.
Tot slot is voor het voor de bouwsteen leefomgeving – in het kader van een groen raamwerk in de bestaande stad – van belang dat vergroening naast het toevoegen van woon- en werklocaties een belangrijk doel vormt.

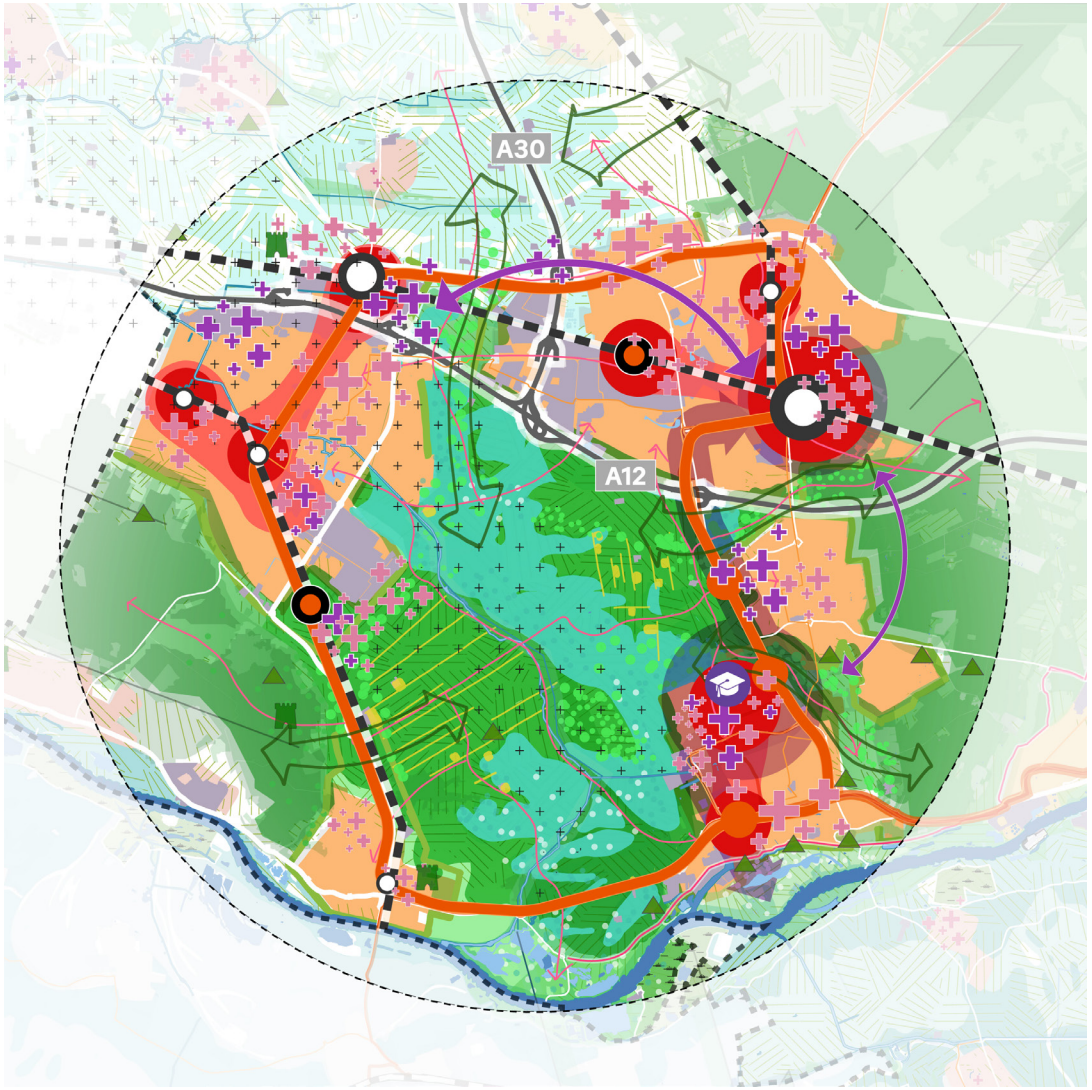
Wonen

De bouwsteen wonen is de drijvende kracht achter de verstedelijkingsstrategie. De vraag naar 40.000 nieuwe woningen in Foodvalley met de ambitie om zoveel mogelijk binnenstedelijk te realiseren betekent dat er ingezet moet worden op verdichting. Rondom stations en centra en transformatie van bestaande verouderde bedrijventerreinen. De huidige opzet van de kernen biedt hiervoor goede kansen. Het toevoegen van nieuwe woningen draagt bij aan een kwalitatief en kwantitatief evenwicht op de woningmarkt, waarbij de primaire focus ligt op woningzoekenden die een binding hebben met onze regio.

[1] De groene binnenruimte omvat onder andere de Natura2000-gebieden de Hel, de Blauwe Hel, de hooilanden, de agrarische gebieden en de groene wiggen tussen de kernen. In dit concept wordt dit gehele gebied 'Het Binnenveld' genoemd.

Dit sleutelgebied is bijzonder omdat het bestaat uit vijf kernen die heel verschillend zijn qua omvang en ook omdat er in dit sleutelgebied geen grote stad aanwezig is. Een aantal van deze kernen zal nog flink gaan doorgroeien en met elkaar zullen deze kernen straks bieden wat je op andere plekken juist in grote steden vindt. Dat betekent dat er een schaalsprong nodig is, maar ook dat er eerder moet worden overgestapt op uitbreiding. Ook buiten de bestaande kernen zullen locaties in aanmerking komen om te groeien. Hierbij is het de opgave deze zo goed mogelijk binnen de principes van de strategie te ontwikkelen.
De vraag die voorligt is hoe de voorbereiding op een schaalsprong zo goed mogelijk kan plaats vinden en hoe je met een aantal kernen samen 'stad' kunt zijn. Wat is daar voor nodig?

Mobiliteit
Een cultuuromslag in onze mobiliteit is randvoorwaardelijk voor de ambities zoals opgenomen in het verstedelijkingsconcept. Inwoners van Foodvalley-Zuid zullen nog vaker dan nu gebruik gaan maken van de fiets, het openbaar vervoer of andere vormen van slimme en schone mobiliteit. Dat elke woning een auto voor de deur heeft, is zeker bij inbreiding niet langer realistisch. Vanuit de huidige situatie, die sterk gebaseerd is op automobiliteit, is dit een forse opgave. We zetten in op het vasthouden



Sleutelgebied Foodvalley-Zuid. Voor de legenda, zie p. 17

en waar mogelijk versterken van onze goede positie op diverse landelijke netwerken (spoor en snelweg). Bij een aantrekkelijk vestigingsklimaat hoort een hoogwaardige OV-ontsluiting rondom het Binnenveld. Dat is nodig voor zowel wonen, werken als recreëren. Dit vraagt om een nadere verkenning, maar bovenal grensontkennende samenwerking tussen concessiehouders.
Ter illustratie: op dit moment zijn er drie concessiehouders actief in dit sleutelgebied.

Voor toekomstige ontwikkelingen is het verkennen van nieuwe stationslocaties / haltes (mobiliteitshubs) vereist. Ook is het nodig te verkennen welke hoogwaardige fietsverbindingen en OV noodzakelijk zijn om toe te voegen op de beschikbare auto-infrastructuur. De ontsluiting tussen de verschillende kernen leidt tot een minder stijgende of zelfs lagere automobiliteit en een hogere omgevingskwaliteit, zowel ruimtelijk als qua gezondheid. Ongewenste mobiliteit in het Binnenveld terugdringen!
Tot slot is de uitvoering van reeds geplande infrastructurele projecten, zoals de verbreding van de Rijnbrug, randvoorwaardelijk.

Economie
De economische focus van Foodvalley-Zuid ligt bij Foodsector en ICT-sector. Bij locatieontwikkeling dient de kracht van de Kennisas en de campussen WUR (Wageningen), Business & Science Park (Wageningen), WFC (Ede) en ICT Campus (Veenendaal) benut en versterkt te worden voor het realiseren van een goed vestigingsklimaat voor zowel (nieuwe) inwoners als bedrijven/ organisaties. Het primaire ontwikkelgebied voor de innovatieve Foodsector zien we als een bredere strook langs de Kennisas. De regio Foodvalley richt zich hierbij vooral op innovaties en verduurzaming van de Foodsector. We versterken de innovatieve Foodsector zowel met kennis als praktijk. Voor de versterking van de praktijk kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de inzet van vrijkomende agrarische bebouwing.

Ter versterking van het ecosysteem is er een onderzoeksvraag naar nieuwe werklocaties, optimale benutting van bestaande werklocaties en het uitvinden van nieuwe vormen van woon-werkmilieus, die relevant zijn voor dit sleutelgebied.

Gezien de ruimtevraag voor woon- en werklocaties zijn er opgaven en randvoorwaarden voor het intensiveren en transformeren. Zowel voor het regionale ondernemerschap als de onderscheidende Foodsector gaan we op zoek naar oplossingen voor het intensiveren op bestaande bedrijventerreinen. Hierbij wordt meer gewerkt met een stevig profiel per bedrijventerrein (bijvoorbeeld de WUR-campus, Business & Sciencepark Wageningen en de ontwikkeling van het Business & Foodpark en de ICT-campus).
Om transformatie mogelijk te maken is het noodzakelijk om deze opgave prioriteit te geven en regionaal afspraken te maken. Hierdoor ontstaat schuifruimte die nodig is voor de benodigde bedrijfsverplaatsingen. Op dit moment zijn enkele industriële vestigingslocaties van regionaal belang. Deze locaties zorgen echter ook regelmatig voor overlast en beperken de inbreidingsmogelijkheden. Per locatie moet een afweging gemaakt worden hoe hiermee omgegaan kan worden (uitplaatsen kan lokaal een positieve impact hebben, maar regionaal juist een groot negatief effect). Hierbij is ook de inzet op transformatie naar circulaire bedrijfsprocessen nodig, waardoor overlast hoe dan ook beperkt wordt.

Dilemma's en afwegingen
- Zoeken naar lokale kracht (kennis van gebied en opgave) die gesteund moet worden om schaalsprong te koppelen en omvang opgave aan te kunnen, met behoud van lokaal niveau.
- Welke nieuwe vorm van (bestuurlijke) samenwerking is nodig? Werken over grenzen en werken met integrale budgetten in plaats van sectorale c.q. lokale budgetten.
- Onderdeel hierbij is ook welke instrumenten en ondersteuning er nodig zijn. Capaciteit en expertise is zeker in dit sleutelgebied een knelpunt, maar ook het kunnen beschikken over voldoende middelen.
  Het maken van samenwerkingsafspraken, zoals bij economie, is cruciaal. Inzet van

het juridisch grondinstrumentarium kan binnen het sleutelgebied nog versterkt worden. Tot slot kunnen door samen te werken tussen de gemeenten en andere organisaties schaalvoordelen en daarmee versnellingsmogelijkheden worden gecreëerd.

- De Regio Foodvalley heeft eigen ambities als een kennisregio. Centraal staat de groei van kennisecosystemen op een aantal hotspots. Dit krijgt ook prioriteit in RPW's.
- Ander belangrijk aandachtsveld is om de ontwikkeling van de werklocaties (RPW) te verduurzamen, klimaat neutraal, bio-divers en toekomstbestendig te maken. Ook dit wordt vastgelegd in de RPW's.
- Inbreiden versus uitbreiden: snelheid en financiering dilemma's, maar ook welke woonkwaliteit willen we realiseren? In Foodvalley-Zuid moet sprake blijven van een ontspannen groene leefomgeving met een menselijke maat, waar door nieuwe stedelijkheid meer mensen van kunnen genieten. Ook de betaalbaarheid staat onder druk, juist bij inbreidingslocaties. Hiervoor is gerichte financiële ondersteuning nodig.
- In dit polycentrische stedelijk gebied zijn mogelijk kansen om specifieke stedelijke voorzieningen (onderwijs, sport/recreatie, cultuur) toe te voegen, welke voorzieningen zich hiervoor lenen moet onderzocht worden;
- Gezamenlijk beeld voor het Binnenveld. Dit vraagt keuzes om de druk niet te veel op dit gebied op te voeren en afspraken om de contouren gezamenlijk te definiëren en te bewaken. Hierbij is het balanceren tussen de verschillende opgaven, zoals verduurzaming van landbouw, natuurversterking, de energietransitie, ruimte voor klimaatadaptatie, recreatie, et cetera.
- Klimaatadaptatie en het goed omgaan met de natuurlijke watersystemen vraagt in dit sleutelgebied op veel locaties maatwerk. Dit komt door de relatief lage ligging van het hele gebied en de grote lokale verschillen in het watersysteem. De Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug hebben veel impact. Concreet betekent dit dat met name uitbreidingen op een goede manier in het natuurlijk systeem moeten worden ingepast. De eerste stap is dan ook om vanuit dit systeem de randvoorwaarden gezamenlijk te bepalen.
- Een nog te maken afweging is de mate van te delen voorzieningen binnen dit sleutelgebied.

Tijdlijn tot 2040

Korte termijn
De korte termijn is gericht op het verder verkennen van onderzoeksvragen, het verder in beeld brengen van afhankelijkheden en waar nodig oplossingsrichtingen. Daarnaast zal de bereidheid tot samenwerking en vervolgens het opzetten van deze samenwerking meer vorm moeten krijgen.

Middellange termijn
Op de middellange termijn is er volop inzet op inbreiding, conform de ambitie om de nieuw te realiseren woningen zoveel mogelijk binnenstedelijk in te passen. Ook de intensivering op bestaande bedrijventerreinen moet vorm krijgen. Tot slot zal de modaliteitsshift gemaakt worden door onder andere het realiseren van ontsluitingen voor duurzame mobiliteit (fiets- en OV-infrastructuur).

Langere termijn - maar na de korte termijn wel mee starten
Deze regio heeft ook behoefte aan uitbreidingsplekken voor verstedelijking. De beschikbare ruimte is beperkt. Daarom is het wel van belang om zo snel mogelijk te starten met de eerste voorbereidingen. Met name het neerzetten van randvoorwaarden, zoals de visie op het Binnenveld, is belangrijk. Juist ook om de aanwezige kwaliteit te bewaken en waar nodig te versterken.

Samenwerkingspartners
Gemeente Veenendaal, Gemeente Ede, Gemeente Wageningen, Gemeente Rhenen
Provincie Gelderland, Provincie Utrecht
Waterschap Vallei en Veluwe
Min LNV, Min BZK, Min EZK, Min I&W
Onderwijsinstelling WUR, CHE, AERES groep
Grondeigenaren institutioneel en particulier

Nijmegen-West

Eerste sessie heeft plaatsgevonden met Nijmegen en omliggende gemeenten.

Positionering van het sleutelgebied in de Groene Metropool

Nijmegen en omgeving is één van de 'polycentrische polen' in het verstedelijkingsconcept. De opgave die Nijmegen-West heeft in de Groene Metropool is om nog meer dan nu al het geval is, aanjager te zijn van economische groei. De verwevenheid van wonen, werken en voorzieningen (o.a. kennisinstellingen) moet zorgen voor een ondernemend ecosysteem op Health/High Tech/MKB dat versterkend werkt in de regio. Door de goede verbinding met de andere polen en met de kernen om Nijmegen heen ontstaat een stevig netwerk. Binnen het sleutelgebied bevinden zich de belangrijke gebiedsontwikkelingen in het kader van de NOVI en de Woondeal: Stationsomgeving en de Kanaalzone-Zuid (inclusief Winkelsteeg) en de verstedelijkingscorridor naar Beuningen, Wijchen en Malden. Het studiegebied voor het sleutelgebied Nijmegen-West omhelst de ontwikkelingen in de stad Nijmegen en de omliggende kernen Weurt-Beuningen, Wijchen, Malden.

Beoogd programma

Nijmegen staat landelijk in de top drie regio's met het hoogste percentage woningtekort. Met de ontwikkeling van onder andere Nijmegen-West moet daar verandering in komen en het tekort worden ingelopen. In Nijmegen-West vindt een groei wonen en van werkgelegenheid plaats tot 2040.

De ruimte die nodig is voor de extra woningen en banen wordt gevonden in de gebieden Waalsprong, Waalfront, Centrum / Stationsomgeving, Kanaalzone-Zuid en Heyendaal en als het om werk gaat in de sectoren Health en Hightech. Cruciaal is de verbinding met campus Heyendaal en de transformatie van de gebieden Centrum / Stationsomgeving en Kanaalzone-Zuid. Hier zal een transformatie plaatsvinden naar wonen en werken en wordt een vitaal stadsdeel gebouwd dat zorgt dat aanwezige barrières worden geslecht zoals die er zijn bij het station en de Kanaalzone. Samenwerking tussen de gemeenten Heumen, Wijchen, Beuningen en Nijmegen kan in de zone ten westen van de A73 leiden tot versterking van het landschap en biedt bewoners een aantrekkelijk uitloopgebied. Het versterken van de HOV-verbindingen en de realisatie van hubs aan de randen van de stad op het grensvlak van de gemeenten en Nijmegen met Nijmegen Centraal leidt tot een betere bereikbaarheid en de gehele regio.

Leefomgeving

In de verstedelijkingsstrategie streven we ernaar om deze groei binnen de huidige stad te laten plaatsvinden. Zo blijft het mooie landschap rondom het stedelijk gebied intact. Bovendien blijft met groei en verdichting het draagvlak voor een goed voorzieningenniveau in de stad in stand. Door functiemenging en slimme combinaties blijft de stad (en de omliggende regio) aantrekkelijk om te wonen en te verblijven. Het groen komt van buiten de stad als aders de stad in. Daarmee is er ruimte voor biodiversiteit en kunnen we de gevolgen van de klimaatverandering opvangen. Tussen de verstedelijkingsopgaven ligt er een opgave om een aantrekkelijke groene verbinding te realiseren die zich uitstrekt van de Overasseltse en Haterse vennen in Heumen tot aan de Waaluiterwaarden tussen Weurt en Beuningen. Deze groene corridor vormt het uitloopgebied van de te intensiveren gebieden in Nijmegen, Beuningen en Wijchen en Heumen.

Wonen

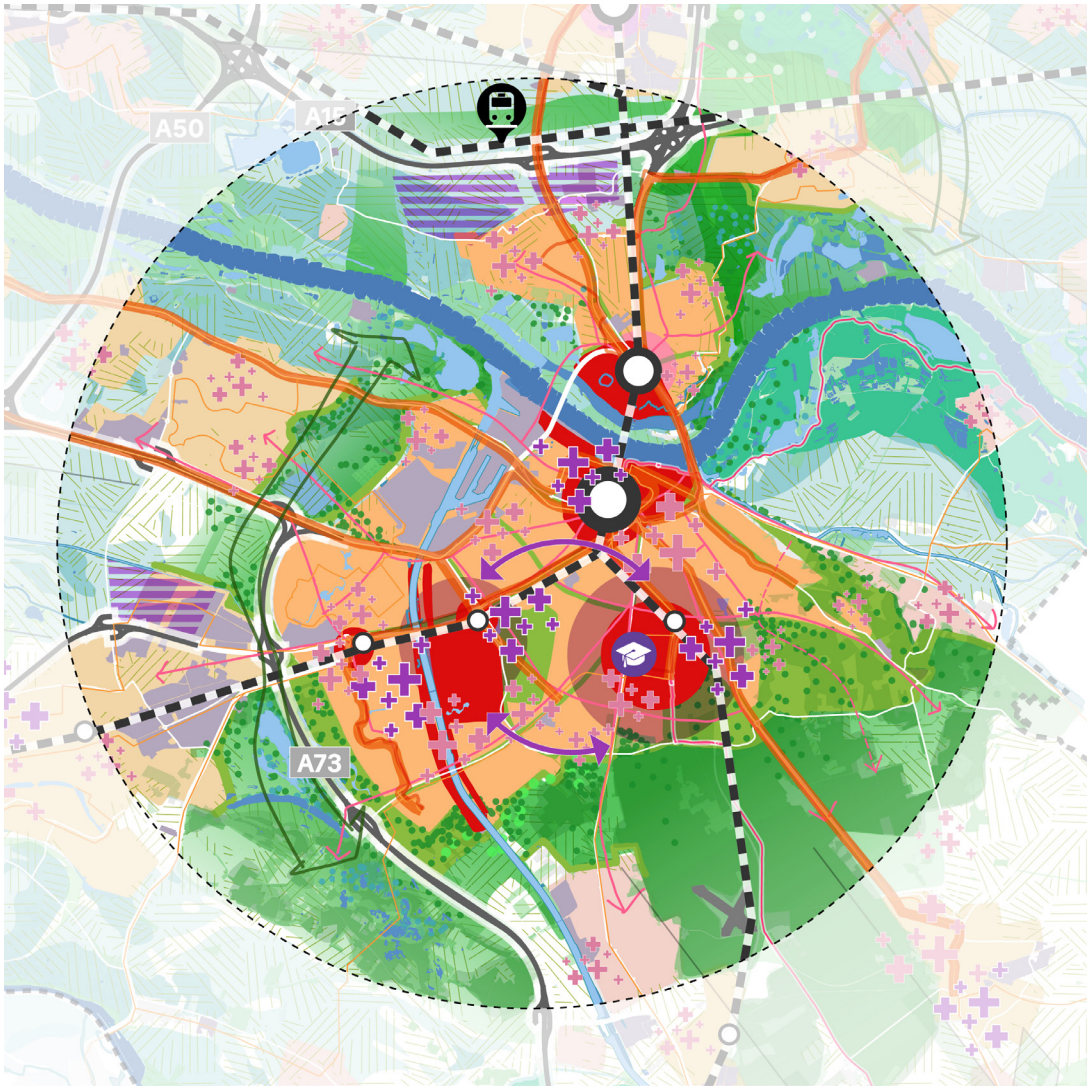
Binnen de groeiopgave wordt gewerkt aan gemengde wijken met een goede mix van woningtypen en woonvormen die passen bij de leefwijzen en behoeften van mensen. De Kanaalzone-Zuid biedt naast een flinke toevoeging aan de woningvoorraad van zo'n 3.000 woningen ook kansen om een stap te zetten naar een

meer vitaal en verbonden Nijmegen-West. In totaal realiseren we rondom het station 2.000 nieuwe woningen. Naast de nieuwe plekken voor woningbouw versterken we de wijken rondom het kanaal met woningbouw en meer functiemenging (Neerbosch-Oost, Lindenholt, Dukenburg, Hatert). In Beuningen staan tot 2040 nog eens 2.000 woningen gepland, o.a. in de randen van Weurt en Beuningen. In Heumen worden aan het kanaal 650 woningen gepland en in het centrum van Malden circa 150 woningen tot 2030. Ook Wijchen blijft groeien.

In de kernen rondom Nijmegen ligt het accent meer op compact wonen. Aan de randen van het landschap ligt het accent juist op nieuwe woonvormen, zoals nieuwe woonboerderijen en landgoederen. Hier wordt tegelijkertijd gewerkt aan landschapsversterking en het woningbouwvraagstuk. We maken deze toekomstbestendig en maken de koppeling met vraagstukken op het terrein van welzijn, zorg, inkomen, werk, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid.

Mobiliteit

Nijmegen-West biedt volop ruimte aan voetgangers en fietsers. Met een sterk openbaar vervoer en fietsnetwerk houden we de stad en de regio leefbaar en bereikbaar. Daarnaast willen we



Sleutelgebied Nijmegen-West. Voor de legenda, zie p. 17

hubs ontwikkelen aan de stadsranden, zoals onder andere in de Gelderse Bereikbaarheidsvisie staat. Stedelijke verdichting met hoogbouw plannen we vooral rond de openbaar vervoersknopen. Nijmegen Centraal en station Heyendaal worden gerenoveerd en station Dukenburg is in beeld voor vernieuwing. Op deze stationslocaties streven we naar verdichting van wonen, werken, onderwijs en dienstverlening in combinatie met een multimodaal vervoersknooppunt, waarbij we de nadruk leggen op fiets- en OV-gebruik. Onderzocht moet worden of de HOV-corridor naar Druten via Beuningen, Cuijk – Wijchen – Nijmegen en Malden – Nijmegen een belangrijke rol kan spelen in de verstedelijkingsopgave.

Economie

Door de verstedelijkingsopgave worden economische kansen beter benut. De regio vormt de motor van de economische groei. We hebben economisch sterke sectoren in de stedelijke knooppunten, maar we hebben ook dringend behoefte aan meer werkgelegenheid, zowel voor hooggeschoolden als voor praktisch werkenden. Nijmegen–West investeert in uitstraling, kwaliteit en groei van de campussen, omdat de campus dé plek is voor innovatie en de plek waar nieuwe bedrijvigheid in Health en Hightech en MKB ontstaat. De benodigde ruimte voor een goed vestigingsklimaat vinden we door nieuwe werklocaties te ontwikkelen en bestaande locaties te herstructureren, te intensiveren of te transformeren. In de stationsomgeving creëren we ca. 15.000-20.000 m2 aan ruimte voor kantoren, hotels, winkels, maatschappelijke voorzieningen en een congrescentrum. Aan de westkant van station wijkt het oude UWV-kantoor voor duurzame hoogbouw met woningen en economische functies. Winkelsteeg zal als een van de belangrijke werklocaties in Nijmegen als derde brandpunt gaan functioneren. Economisch kan Winkelsteeg meer van zijn centrale ligging profiteren met een nieuwe profilering, meer gericht op functies voor én in de regio. Winkelsteeg versterkt daarmee het voorzieningenniveau in dit deel van de stad. Er wordt ingezet op meer arbeidsintensieve bedrijvigheid wat meer banen betekent voor de omliggende wijken, de stad en regio. Hierbij is het behouden en versterken van bedrijventerreinen in nabijheid van de woonwijken een belangrijke opgave. In het sleutelgebied willen we onderzoeken waar en hoeveel bedrijventerreinen er nog kunnen landen.

Dilemma's, kansen en risico's

De binnenstedelijke ontwikkeling is complex door de vaak relatief kleine plots met hoge dichtheden, complexiteit in infrastructuur, hoge tijdelijke kosten voor o.a. bouwlogistiek en de gewenste kwalitatieve parkeeroplossingen in combinatie met het aandeel betaalbare woningen. Bij binnenstedelijke ontwikkeling zijn er vaak relatief hoge verwervingskosten, omdat veel gronden al een stedelijke functie kennen, mogelijke saneringsrisico's samenhangend met eerdere economische activiteiten en eventuele hindercontouren met betrekking tot onder andere veiligheid, geluid en geur.
De opgaven op het gebied van duurzame mobiliteit, duurzaamheid, klimaatadaptatie en circulair, natuurinclusief en aardgasvrij bouwen zijn aanzienlijk. Het vergt nader onderzoek hoe deze ambities haalbaar gemaakt kunnen worden. Ook de voorzieningen die nodig zijn voor sociaaleconomische versterking van de leefbaarheid vragen om extra investeringsruimte en om het slim koppelen van opgaven. Er wordt ingezet op betere verbindingen en prettigere routes voor voetgangers en fietsers. Om de wijken en het landschap beter met elkaar te verbinden zijn deze routes essentieel.

Kansen

De bevolkingssamenstelling in Nijmegen-West zal meer divers worden. Zo zal bijvoorbeeld een groot aandeel van de woningen uit het betaalbare en sociale segment bestaan. Dat is belangrijk voor de stad. Voor de binnenstedelijke inbreidingslocaties is het niet nodig om geheel nieuwe infrastructuur en voorzieningen aan te brengen. Bestaande infrastructuur en voorzieningen kunnen beter worden benut en mensen kunnen op fietsafstand alle voorzieningen in de stad bereiken. In de binnenstedelijke gebieden kan worden ingezet op leer-werkinitiatieven die mensen met afstand tot

de arbeidsmarkt een kans bieden om aan het werk te gaan. Aan de randen van de kernen rondom Nijmegen liggen kansen voor andere woonmilieus. Daarmee bieden we met elkaar een divers woonprogramma aan.

Tijdlijn tot 2040

Doorlooptijd woningbouwplannen
Nijmegen bouwt tot 2030 in de Waalsprong nog 6.000 woningen en in het Waalfront 1.500 woningen. Beuningen, Wijchen en Heumen bouwen in die periode nog bijna 4.500 woningen.

Doorlooptijd aanvullend deel strategie
In totaal realiseren we rondom het station 2.000 nieuwe woningen. In de Kanaalzone-Zuid is ruimte voor 3.000 woningen waar zeker 15 jaar voor nodig is om tot realisatie te komen. In de wijken rondom het kanaal en in de rest van de stad is er nog capaciteit van ongeveer 4.500-7.000 woningen. De grootte van de ontwikkelgebieden biedt kansen voor verschillende woon-werkmilieus met ieder zijn eigen karakteristieken. Beuningen, Wijchen en Heumen bouwen in de periode na 2030 nog bijna 1.200 woningen.

Wat is er nodig?
In de gebiedsuitwerking van Nijmegen-West onderzoeken we de volgende keuzes als het gaat om ingrepen en investeringen.

Het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS) gaat de lijn Schiphol-Nijmegen verstevigen. Daardoor rijden er meer treinen, wordt de dienstregeling betrouwbaarder en lossen we knelpunten op het spoor op. Om dit te accommoderen is een volledige renovatie van het station Nijmegen Centraal noodzakelijk naar een innovatieve hub met een hoge verblijfskwaliteit. Vooruitlopend op de verdere verstedelijking moet onderzocht worden of er een hoogwaardige openbaar vervoerverbinding naar Druten/ Beuningen gerealiseerd kan worden en wat dat oplevert. Ook andere HOV-corridors verdienen aandacht net als fietsroutes en een aantal andere regionale bereikbaarheidsopgaven. Tegelijkertijd zorgen de elektrificatie van de Maaslijn Nijmegen-Roermond en de renovatie van station Heyendaal voor een betere toestroom naar campus Heyendaal.

Versnellingsmogelijkheden
Versnellingsmogelijkheden zijn er in de NOVI-Woondealprojecten Stationsomgeving en Kanaalzone en in Beuningen.

Welke samenwerkingspartners zijn hiervoor nodig?
Om de plannen te realiseren, is het nodig dat het Rijk, Provincie Gelderland, NS, ProRail, het bedrijfsleven, de onderwijsinstellingen en gemeente Beuningen, Wijchen, Heumen en Nijmegen als partners optrekken. Zo komen we tegemoet aan de opgaven waar we samen voor staan in de verstedelijkingsstrategie.
Op stedelijk en (inter)nationaal schaalniveau zijn ook de Novio Tech Campus en de universiteitscampus Heyendaal belangrijke economische dragers en bieden ze kansen voor versterking van een triple helix model (samenwerking tussen bedrijfsleven, overheid en onderwijs) gericht op innovatie.

Foodvalley-Noord

Tekst onder voorbehoud. Nieuwe versie volgt na verwerking uitkomsten van de eerste ambtelijke sessie (22/6)

Positionering van Foodvalley-Noord in de Groene Metropool

Foodvalley-Noord omvat de gemeenten Barneveld, Nijkerk, Renswoude, Scherpenzeel en het noordelijke deel van de gemeente Ede. De gemeenten Barneveld en Nijkerk overlappen met de regio Amersfoort, waar nu het Ontwikkelbeeld Amersfoort voor wordt opgesteld. Foodvalley-Noord kenmerkt zich door de aanwezigheid van de Gelderse Vallei met het Groene Valleilint en grootschalige landbouwgebieden. Ten westen ligt de stad Amersfoort, waarmee de gemeente Nijkerk sterke relaties heeft, en ten oosten grenst het gebied aan de Veluwe. Met de A1-corridor, de Valleilijn, de A30 en de A28 is Foodvalley-Noord goed verbonden in noord-zuidelijke en oost-westelijke richting. Economisch gezien heeft Foodvalley-Noord een sterke band met Foodvalley-Zuid, gezien het belang van de sector 'Food'.

Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven.

Leefomgeving

In de Gelderse Vallei, als stroomgebied tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug, kunnen waterberging (sponswerking), recreatie en natuur gecombineerd worden. Hier ligt de uitdaging om dit te ontwikkelen tot een robuust beekdallandschap in een landbouwgebied met duurzaam beekbeheer. Hier, maar ook in de flanklandbouwgebieden, speelt de landbouwtransitie. Het ontwikkelen van circulaire, natuurinclusieve landbouw binnen de randvoorwaarden van een duurzaam bodem- en watersysteem moet verder verkend worden. Ook de stikstofdepositie, nabij (Natura2000-) natuurgebieden is een aandachtspunt. Dichterbij de kernen speelt het belang van behoud en versterking van groene buffers, zodat kernen niet aan elkaar groeien. De ruimte tussen Nijkerk, Nijkerkerveen, Hoevelaken en Amersfoort is een kwetsbaar gebied, gezien de huidige versnippering. Tot slot is er ruimte nodig voor energieopwekking, waarvoor zones langs de A1 en A28 in beeld komen.

Mobiliteit

Met de A1-corridor, de A28, de A30 en de Valleilijn zijn de grotere kernen goed verbonden. Met name de verbindingen richting Amersfoort en Ede worden veel gebruikt. Barneveld heeft een grote inkomende pendel, vanwege Harselaar. Aandachtspunt is het aandeel van openbaar vervoer en (elektrische) fietsen, zowel voor bestaande kernen als potentiële nieuwe ontwikkellocaties. Een aanpak voor sluipverkeer door kernen hoort daar ook bij. Daarnaast lopen er meerdere initiatieven, zoals de verbreding van de A1, nieuwe stations als Stroe, een mogelijke railterminal en een verkenning naar een ringweg voor Barneveld. Tot slot zijn er nog knelpunten die moeten worden opgelost, zoals de aansluiting A1-A30 en knooppunt Hoevelaken.

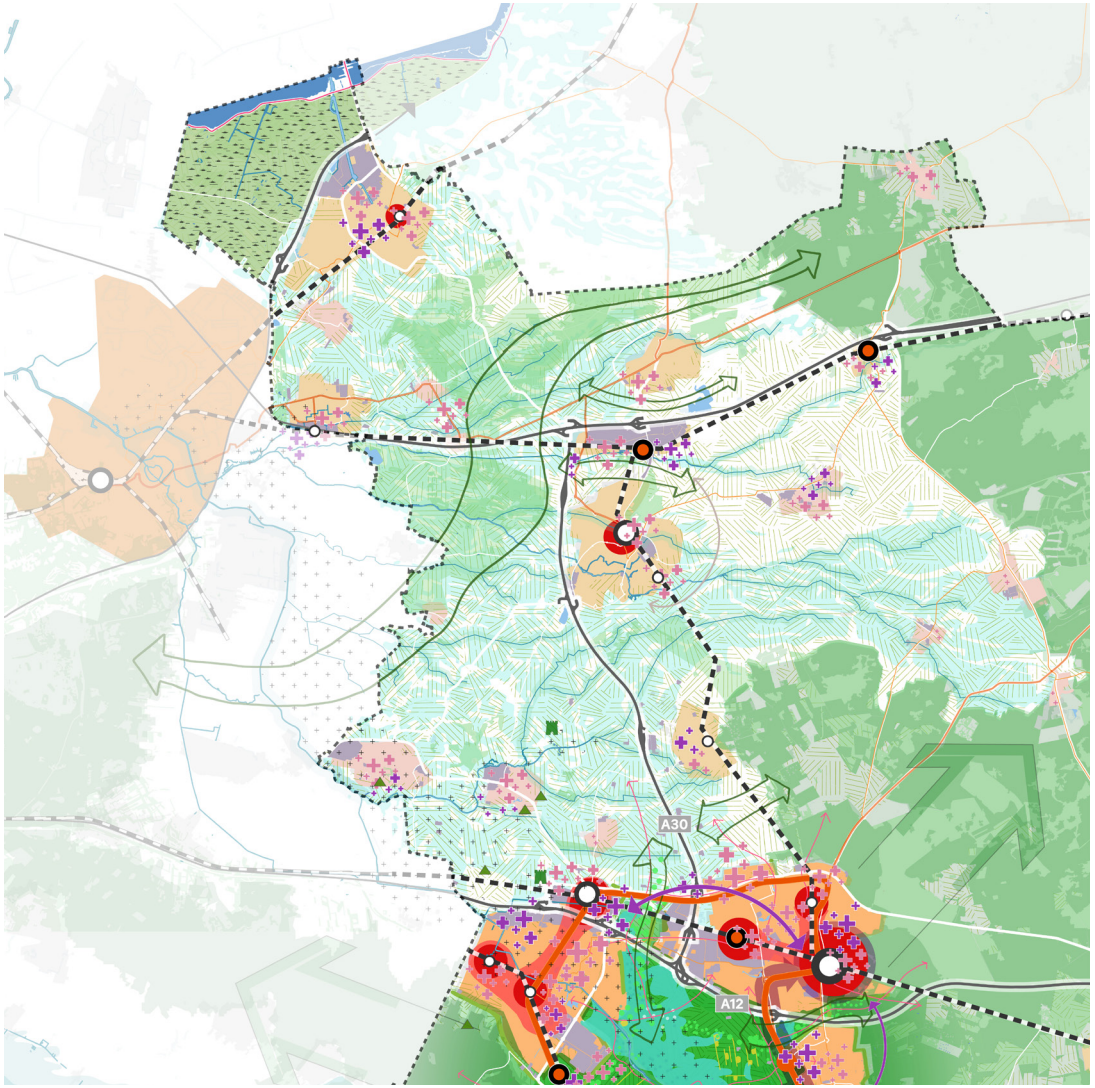
Economie

Landbouw, specifiek de intensieve veehouderij, is een belangrijke economische drager in dit gebied en leidt tot complexe ruimtelijke opgaven. Op meerdere niveaus wordt er gewerkt aan dit thema, zoals het nationaal programma Landelijk Gebied (NP LG), de Landelijke beëindigingsregeling veehouderij (Lbv) en de Startnotitie voor het Landbouwperspectief in de Foodvalley. Met name de Lbv gaat grote gevolgen hebben voor de landbouwstructuur en vitaliteit van veedichte gebieden als Foodvalley-Noord.
Ten tweede speelt de ruimte voor bedrijventerreinen een vraagstuk. Het deelgebied levert al een fors aandeel met Harselaar en bedrijventerreinen in Nijkerk en Hoevelaken. De ruimtevraag richting 2040 moet nog verdeeld worden tussen Foodvalley-Noord en Zuid, waarbij de balans tussen woningen en banen en de clustering van bedrijventerreinen langs de A1 onderzocht moeten worden.

Wonen

De belangrijkste uitdaging voor de gebiedsuitwerking is de afstemming tussen de

verstedelijkingsstrategie en het Ontwikkelbeeld Amersfoort. Hier is sprake van een nauwe vervlechting, onder meer vanwege de gezamenlijke Woondeal en afstemming over de te beleggen opgave. Daarnaast is het van belang om bij het kiezen van potentiële ontwikkellocaties de potentie van de stations en nog beschikbare ruimte in de regiokernen goed te benutten, terwijl ook de vitaliteit van lokale kernen een belangrijk aandachtspunt is.



Deelgebied Foodvalley-Noord. Voor de legenda, zie p. 17

De Liemers

Voor dit deelgebied hebben nog geen ambtelijke / bestuurlijke sessies plaatsgevonden.
Dit betreft een voorzet, die tijdens de sessies aangevuld en bevestigd kan worden.

Positionering van de Liemers in de Groene Metropool
De Liemers omvat de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland, Westervoort, omgeven door de rivieren de Nederrijn en de IJssel. Via de A12-corridor zijn de gemeenten Duiven, Montferland, Westervoort en Zevenaar goed verbonden met Arnhem, waardoor de woningmarkten van deze regiokernen ook een sterke relatie hebben met Arnhem als polycentrische pool. De verdere ontwikkeling van Arnhem-Oost zal hier ook een impact op hebben. Zowel Doesburg als lokale kernen in de overige gemeenten liggen meer afgelegen in open landbouwgebieden en de Gelderse Poort.

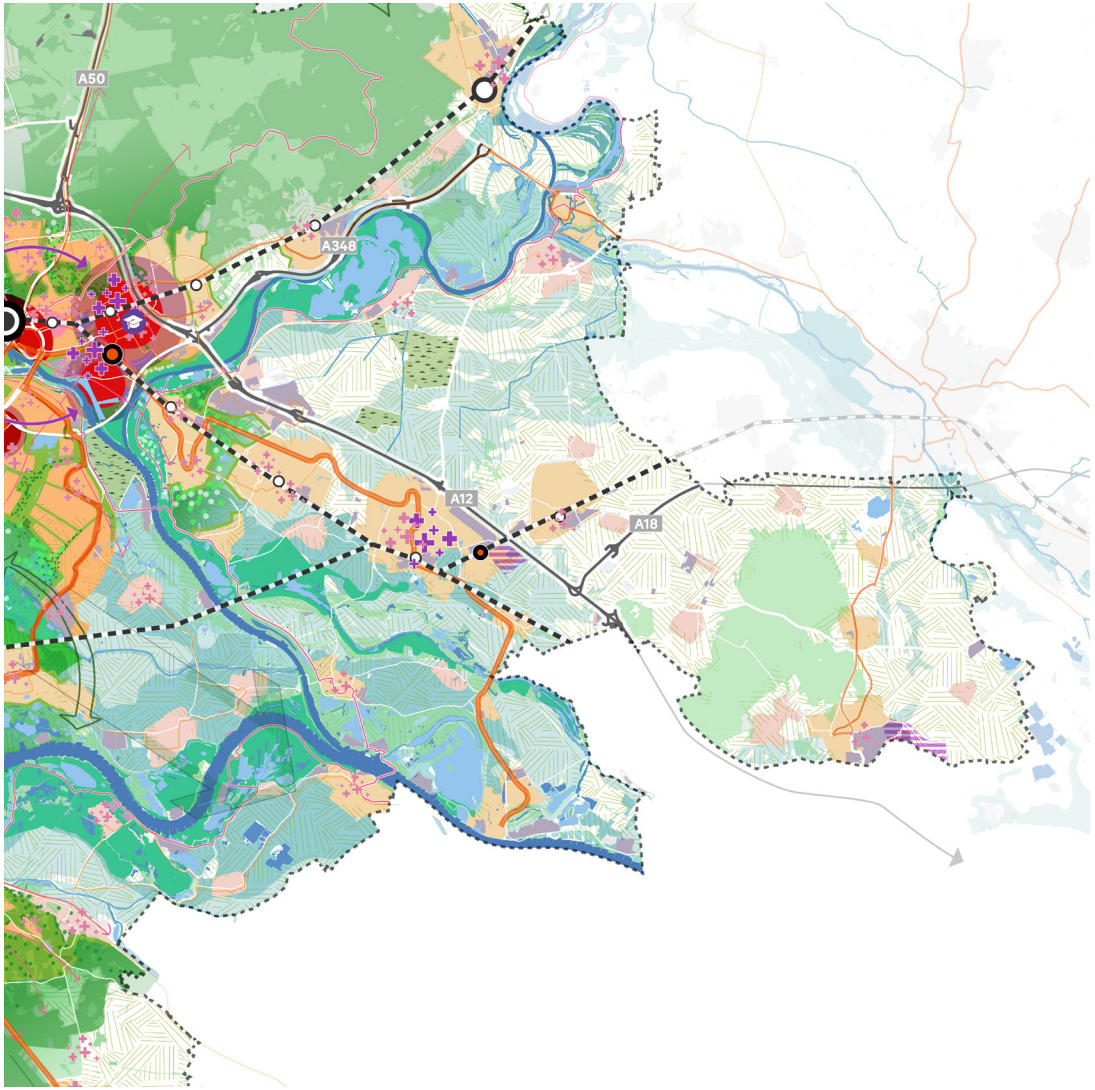
Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven.

Leefomgeving
Het watersysteem speelt een grote rol in de Liemers. Het systeem van de weteringen biedt kansen voor een ecologische en hydrologische impuls. Langs de rivieren kan waterveiligheid, natuurontwikkeling, duurzame landbouw en (extensieve) recreatie gecombineerd worden, waar al aan gewerkt wordt in het Rivierklimaatpark IJsselpoort en de Gelderse Poort. Ook liggen hier kansen voor de inpassing van woongebieden en bedrijvigheid. Met name langs de A12-corridor rond Westervoort en Duiven zijn groene buffers van groot (lokaal) belang. Deze moeten behouden en versterkt worden om lineaire ontwikkelingen langs de A12 te voorkomen. Langs de rivieren kan waterveiligheid, natuurontwikkeling, duurzame landbouw en (extensieve) recreatie gecombineerd worden, waar al aan gewerkt wordt in het Rivierklimaatpark IJsselpoort en de Gelderse Poort. Ook liggen hier kansen voor de inpassing van woongebieden en bedrijvigheid. Tot slot gaat de landbouwtransitie hier een grote rol spelen.

Mobiliteit
In oost-westelijke richting is de A12-corridor belangrijk, waarbij de stations mogelijkheden bieden voor de ontsluiting van nieuwe woon- en werkgebieden. De A12-corridor als Goederencorridor-Oost speelt tevens een belangrijke rol voor Liemers als Logistics Valley. Hier ligt bij Arnhem een knelpunt voor de capaciteit voor personen- en goederenvervoer. Voor de oost-westelijke verbinding is ook de MIRT-verkenning ViA15 van groot belang om de wegen rondom Arnhem te ontlasten en zo de regionale bereikbaarheid te verbeteren. Momenteel moet het tracébesluit beter gemotiveerd of aangepast worden, vanwege de stikstofuitstoot nabij beschermde natuurgebieden. Tot slot is de bereikbaarheid van lokale kernen zonder treinstation een aandachtspunt.

Economie
De verdere ontwikkeling van Logistics Valley is onderdeel van het economisch profiel van de Liemers. Hier spelen kwesties rondom de ruimte voor bedrijventerreinen, verduurzaming van transport in combinatie met energieopwekking en de hoeveelheid banen. Ten tweede speelt de landbouwtransitie een grote rol, waarbij landbouwers deels op zoek moeten naar nieuwe verdienmodellen bij de transitie naar duurzame landbouw.

Wonen
Waterveiligheid bij potentiële nieuwe locaties is een belangrijk aandachtspunt. De bestaande kernen liggen immers op de hogere oeverwallen en het gebied kent veel watergangen. Daarnaast hebben enkele gemeenten weinig ruimte, zoals Westervoort, waardoor de nadruk op binnenstedelijk bouwen komt te liggen. Hier ligt de uitdaging om het bouwtempo te versnellen voor de komende vijf à tien jaar. In de lokale kernen speelt vitaliteit een grote rol, vanwege vergrijzing (o.a. in Doesburg).



Deelgebied De Liemers. Voor de legenda, zie p. 17

Middengebied Arnhem-Nijmegen

Tekst onder voorbehoud. Nieuwe versie volgt na verwerking uitkomsten van de eerste ambtelijke sessie (23/6)

Positionering van het Middengebied Arnhem-Nijmegen in de Groene Metropool
Het Middengebied Arnhem-Nijmegen beslaat de gemeenten Lingewaard en Overbetuwe, gelegen tussen de stedelijke gebieden van Arnhem en Nijmegen. Ook het stedelijk gebied van Wageningen en Ede is nabij. In het hart van de Groene Metropoolregio vertegenwoordigt het Middengebied waarden die van belang zijn voor deze steden en voor de hele regio. De ligging in de Groene Metropool is enerzijds strategisch en anderzijds kwetsbaar, aangezien de stedelijke gebieden uitbreiden en intensiveren.

Het Middengebied biedt mogelijkheden om deze positie te benutten en bij te dragen aan regionale ontwikkeling met een goede leefkwaliteit, voor nu én duurzaam voor de toekomst. Sterk vanwege het dorpse vitale karakter en de groene buffer met o.a. Park Lingezegen en de uiterwaarden.

Integrale groei is dé kans om het gebied te versterken en tevens te functioneren als een 'dynamische contramal' voor intensivering van de nabije steden, mits randvoorwaarden omtrent landschap, mobiliteit, vitaliteit en economie op orde zijn. Al deze thema's hangen immers met elkaar samen en komen in het Middengebied vlak bij elkaar. Om synergie te bereiken en afwenteleffecten te voorkomen vereist dit een balans tussen alle vormen van verstedelijking. Te midden van de drie stedelijke gebieden van de Groene Metropool biedt de kwaliteit en positie van het Middengebied mogelijkheden voor de regio, zeker als er integrale regie en flankerend beleid toegepast wordt.

Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven, op basis van de eerste verkennende sessie, met consultatie van strategische agenda en Omgevingsvisies.

Leefomgeving
Het karakter van het Middengebied is gevormd door ligging in het rivierenlandschap, waarbij oost-west structuren als ruggengraat functioneren. De Linge is een belangrijke 'backbone' met kansen om waterberging, waterkwaliteit, recreatie en natuur te combineren. Daarnaast zijn de Nederrijn, het Pannerdensch Kanaal en de Waal belangrijke structurerende elementen.
De dijkzones en uiterwaarden zijn van belang vanwege waterveiligheid, natuur, recreatie en mobiliteit. Voor Park Lingezegen liggen er kansen om het landschapspark uit te breiden. De aangrenzende nieuwe landschapszones (Knoop 38 en Danenberg) kunnen de verstedelijking inbedden. Dergelijke landschappelijke zones met ecologische corridors richting de uiterwaarden, waarbij ook ruimte wordt gecreëerd voor o.a. natuur en recreatie, houden het gebied leefbaar. Voor de landbouw in zowel de open kommen als op de oeverwallen ligt daarbij het vraagstuk voor de ontwikkeling naar meer natuurinclusieve landbouw en een duurzaam water- en bodembeleid en landschapsbeheer (ook als kans om toekomstbestendig om te gaan met stikstof).

Grootschalige energieopwekking wordt geclusterd langs de A15 als energiecorridor. We lossen dit meervoudig op; langs deze corridor ontstaat een afwisselend beeld van energielandschappen, natuurgebieden en woon- of werkgebieden.

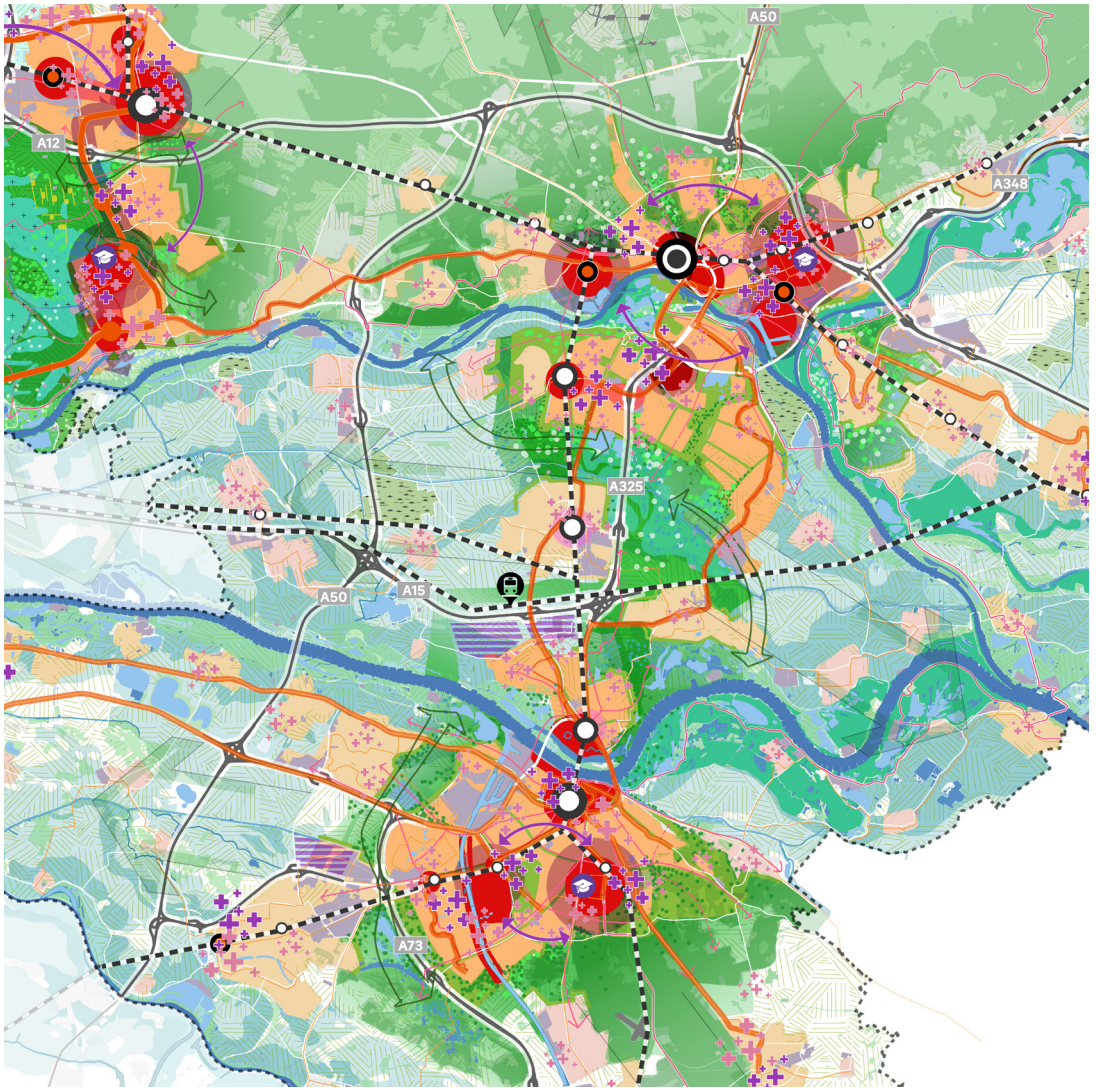
Mobiliteit
De Betuweroute en de A15 (straks doorgetrokken naar A12) maken deel uit van een belangrijke Europese corridor van Rotterdam naar Ruhrgebied. De A50, A325 en het spoor Arnhem-Elst-Nijmegen zijn de belangrijkste noord-zuidverbindingen. De bereikbaarheid van het Middengebied staat onder druk, dit kan negatieve effecten hebben op de vitaliteit en leefbaarheid in de kernen. Voorkomen moet daarom worden dat er (op lange termijn) knelpunten blijven bestaan in het netwerk van fiets, ov en auto, o.a. door het overbelast raken van A325 en spoor én het vooralsnog niet doortrekken van de A15. Vanwege de noodzaak om Middengebied bereikbaar en leefbaar te houden, zoeken we naar manieren om dergelijke verbindingen te versterken.

Tevens moet inrichting van de leefomgeving een gedragsverandering stimuleren, zodat de hoge autoafhankelijkheid wordt aangepakt en bereikbaarheid verbetert. Denk bijvoorbeeld aan:

- Nieuwe woon- en werklocaties rondom de Betuwelijn die duurzaam ontsloten kunnen worden, via bestaande stations (Zetten-Andelst), mogelijk ook potentie voor nieuwe stations (Valburg);
- Het creëren van nieuwe (snel)fietsroutes naar de drie steden, inclusief het versterken van goede oost-west-verbindingen, o.a. in de Linge-zone (incl. Lingekruising bij de A325);
- Het behoud van busverbindingen met de (kleinere) dorpen.

Economie

Het Middengebied biedt ruimte voor het versterken en behouden van een sterk ondernemers- en vestigingsklimaat. Zodat het huidige bedrijfsleven optimaal kan ondernemen en innoveren. En nieuwe bedrijvigheid wordt aangetrokken die passend en versterkend is voor het Middengebied. Deze ruimte voor economie zoeken we op en aansluitend op bedrijventerreinen, met o.a. de logistieke hotspot bij Knoop 38 en het agribusiness-cluster rondom NEXTgarden (tevens energiehub). Naast werkgelegenheid op bedrijventerreinen, willen we de economie versterken en verbreden naar de



Deelgebied Middengebied Arnhem-Nijmegen. Voor de legenda, zie p. 17

kernen. Door in te zetten op het versterken van dorpscentra en voorzieningen (vitale kernen), vanwege het belang dat deze centra (met veel detailhandel, horeca, dienstverlening en andere voorzieningen) hebben voor de leefbaarheid van het gebied. Tevens door extra inzet te plegen op gemengde gebieden (rondom OV-knooppunten) en de recreatieve en toeristische potentie van de Betuwe.

Wonen
Vitale steden en kernen is een kwaliteit en kans in het Middengebied. Het vraagt dat bestaande wijken meer toekomstbestendig en duurzaam worden en woningen op sommige plekken nog beter gaan voldoen aan actuele woonwensen. Groei in de intermediaire zone tussen Arnhem en Nijmegen (in en rondom Elst, Huissen en Bemmel), kan ook bijdragen aan het versterken van landschappelijke buffers. Buiten deze zone zijn er meerdere kleine kernen waar de vitaliteit op het spel staat. Verbeteren bereikbaarheid en lokale organische groei zijn daar belangrijke thema's.

In Overbetuwe is het kansrijk om grotere kernen aan de westzijde, Heteren en Zetten, ook voor de regionale behoefte in de Groene Metropool (Arnhem-Nijmegen-Foodvalley) te laten groeien. Zo dragen we bij aan behoud en versterking van voorzieningen in leefbare kernen met een dorps karakter. Dit in combinatie met (benutten of versterken van) duurzame mobiliteitsoplossingen om de relatie met Foodvalley en Rivierenland verder te versterken.
In Lingewaard kan woningbouw in Gendt bijdragen aan het op peil houden van vitaliteit en voorzieningenniveau in de eigen en de omliggende kleinere kernen.

Rijk van Nijmegen

Voor dit deelgebied hebben nog geen ambtelijke / bestuurlijke sessies plaatsgevonden.
Dit betreft een voorzet, die tijdens de sessies aangevuld en bevestigd kan worden.

Positionering van het Rijk van Nijmegen in de Groene Metropool
Tot het Rijk van Nijmegen behoren de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Mook en Middelaar en Wijchen. De ligging tussen de rivieren Waal en Maas en de aanwezigheid van de stuwwal zorgen voor een verscheidenheid aan landschappen: van uiterwaarden tot een heuvelachtig bosgebied. Het landschap biedt mogelijkheden voor een functiecombinatie van woningbouw, landbouw, klimaatadaptatie, biodiversiteit en recreatie (uitloopgebied voor o.a. Nijmegenaren). Als meest zuidelijk gelegen deelgebied heeft het Rijk van Nijmegen – naast de sterke band met Nijmegen – ook economisch belang bij verbindingen met gebieden ten zuiden van de Maas, zoals het Land van Cuijk.

Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven, op basis van de eerste verkennende sessie.

Leefomgeving
Het uitgangspunt is het versterken van de natuurwaarden en het watersysteem in combinatie met energieopwekking en recreatie, in de uiterwaarden en polders. De functiecombinatie biedt veel kansen – onder meer bij de dijkversterkingsopgave voor het tracé Ewijk – Nijmegen – Millingen in combinatie met een fietsroute – maar veroorzaakt ook druk op het landschap, met name vanwege de recreatiebehoefte.

Een tweede onderzoeksvraagstuk betreft het watersysteem: verdroging van natuur en landbouw vraagt om een duurzame watervoorziening met aandacht voor bediening van functies (bijvoorbeeld landbouw in combinatie met fruitteelt) en mogelijkheden om water langer vast te houden. Ten westen van Nijmegen spelen de weteringen een belangrijke rol in de waterhuishouding in de polders. In de kernen is de hoeveelheid verharding een aandachtspunt in verband met hittestress.

Tot slot is er ruimte nodig voor de energietransitie. De zoekgebieden voor zon en wind uit de RES kunnen gecombineerd worden met andere thema's, zoals de landbouwtransitie, natuurontwikkeling en leefbaarheid. Zandwinplassen kunnen mogelijk gebruikt worden voor drijvende zonnevelden.

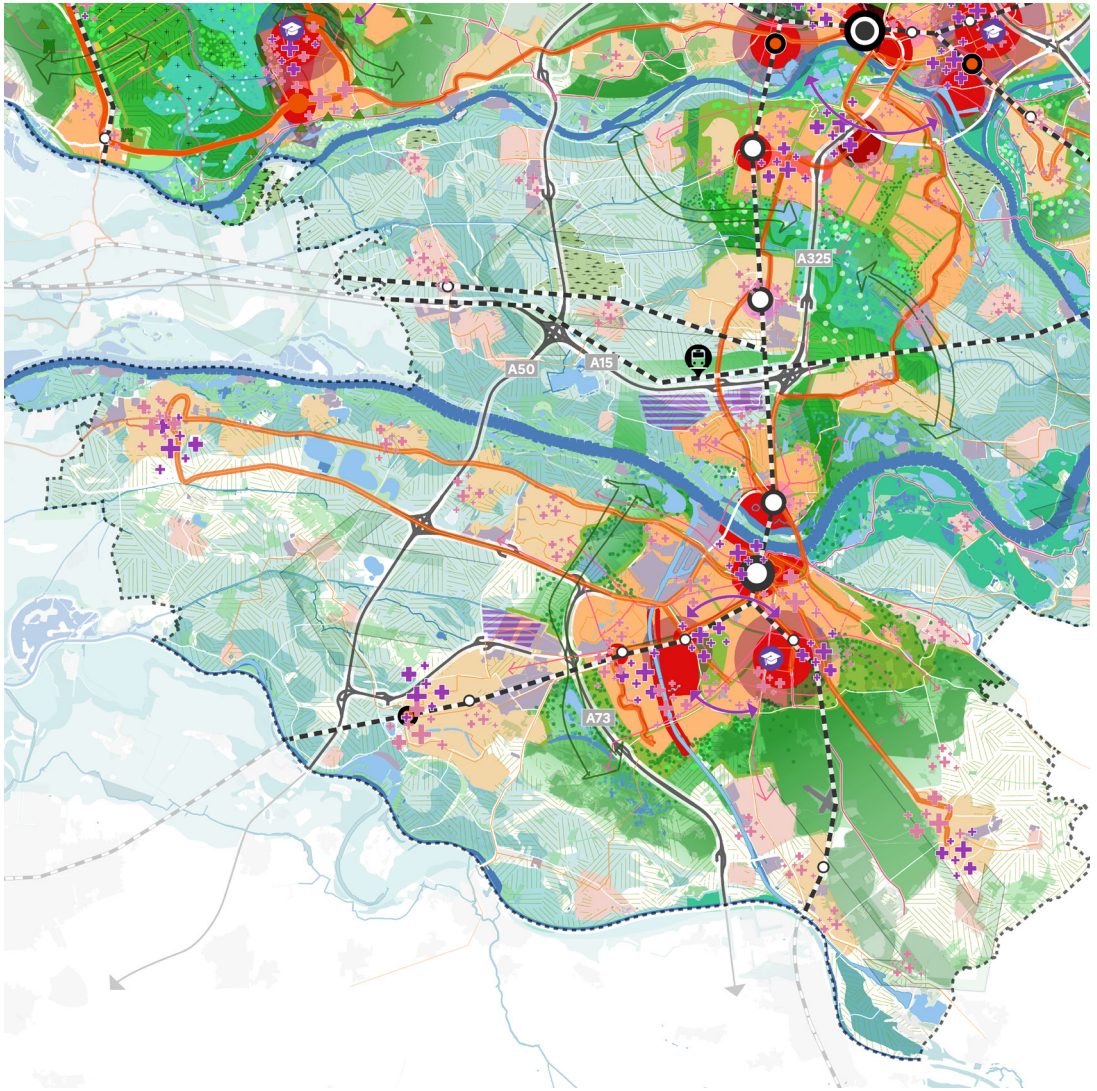
Mobiliteit
Het Rijk van Nijmegen is sterk gericht op de stad Nijmegen als werkgebied en als voorzieningencentrum. Goede openbaar vervoer- en fietsverbindingen vanuit de regiokernen naar Nijmegen zijn van belang voor een goede bereikbaarheid en een transitie naar schone en slimme mobiliteit. Onderzocht moet worden in hoeverre een uitrol/verbetering van het HOV-netwerk (inclusief hubs) mogelijk is en een oplossing vormt, bijvoorbeeld de Rijksweg Heumen en de corridor Druten. Ook wordt verkend welke snelfietspaden gerealiseerd zouden kunnen worden. Daarnaast is er een wens voor HOV tussen Nijmegen, Beek en Duitsland. In de regio wordt al werk gemaakt van snelfietspaden (bijvoorbeeld tussen Mook en Nijmegen), maar ook hier dient nog een verdere uitrol gerealiseerd te worden. Zowel de uitrol van (H)OV als snelfietspaden biedt kansen voor duurzame ontsluiting van potentiële ontwikkellocaties.

Economie
De diversiteit aan landbouwgebieden en de aanwezigheid van de Waal biedt kansen voor de economie. In de komgebieden ten westen van Nijmegen is grootschalige landbouw, op de oeverwallen is tuinbouw en fruitteelt, op de stuwwal bij Groesbeek akkerbouw en in de Ooijpolder is een eerste ontwikkeling zichtbaar richting kringlooplandbouw. Voor al deze gebieden speelt de landbouwtransitie. De Waal, specifiek voor de gemeenten Druten en Nijmegen, biedt kansen voor de circulaire economie in de vorm van watergebonden bedrijvigheid. Hier ligt een

uitdaging rondom de toenemende ruimtevraag richting 2030. Daarvoor zijn kansrijke potentiële ontwikkellocaties voor watergebonden bedrijvigheid geïdentificeerd, die nader onderzocht dienen te worden: het ENGIE-terrein in Nijmegen en de locatie Druten (Drutensche Waarden buitendijks en een potentiële nieuwe ontwikkellocatie).

Wonen

Het Rijk van Nijmegen kenmerkt zich door vitaliteit van de kleinere kernen, de betaalbaarheid van woningen, de transformatiemogelijkheden in deze kernen (Beuningen, Heumen, Berg en Dal, Wijchen en Mook & Middelaar) én de kansen om woningen in te passen in bestaande kernen met behoud en versterking van groenblauwe, landschappelijke structuren. Dat geeft nog wel uitdagingen met betrekking tot fasering en snelheid.



Deelgebied Rijk van Nijmegen. Voor de legenda, zie p. 17

Veluwe

Voor dit deelgebied hebben nog geen ambtelijke / bestuurlijke sessies plaatsgevonden.
Dit betreft een voorzet, die tijdens de sessies aangevuld en bevestigd kan worden.

Positionering van de Veluwe in de Groene Metropool

De Veluwe is één van de grootste natuurgebieden van Nederland en zelfs het grootste Natura2000-gebied op land van Noordwest-Europa. Een deel van dit gebied valt binnen de Groene Metropool. De gemeenten Arnhem, Barneveld, Ede, Renkum, Rheden, Wageningen en Rozendaal grenzen aan de west- en zuidkant van de Veluwe(zoom). Noord-Veluwe valt buiten de Groene Metropool. Voor enkele van deze gemeenten beslaat de Veluwe zelfs het grootste deel van het grondgebied en is het daarmee een belangrijke identiteitsdrager. Naast het landschap zelf gaat het hier nadrukkelijk ook om randen van dit landschap, grenzend aan woongebieden, rivierengebied, vallei, infrastructuur en/of landbouwgebieden. Dit is ook van invloed op de toegankelijkheid van de Veluwe en de verbindingen tussen de Veluwe en andere landschappen, zoals de Utrechtse Heuvelrug via het Binnenveld.

Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven als input voor een eerste sessie over de gebiedsuitwerking.

Leefomgeving

De natuur op de Veluwe staat onder grote druk. Hier liggen meerdere oorzaken aan ten grondslag, zoals vermesting en verzuring door stikstofneerslag, verdroging, versnippering, en verstoring door recreatie. Partners zetten zich momenteel in om de natuur op de Veluwe te versterken; provincie Gelderland , gemeenten, waterschappen ondernemers, grondeigenaren, wetenschappelijke organisaties en natuurbeschermingsorganisaties. De opgaven beperken zich niet tot de Veluwe zelf, maar ook de randen van het gebied: bijvoorbeeld de relatie met de landbouw, het creëren van buffers langs de randen van de Veluwe en het behouden en versterken van verbindingen met andere landschappen. De stikstofopgave in Gelderland is in sterke mate gerelateerd aan de natuur op de Veluwe.

Mobiliteit

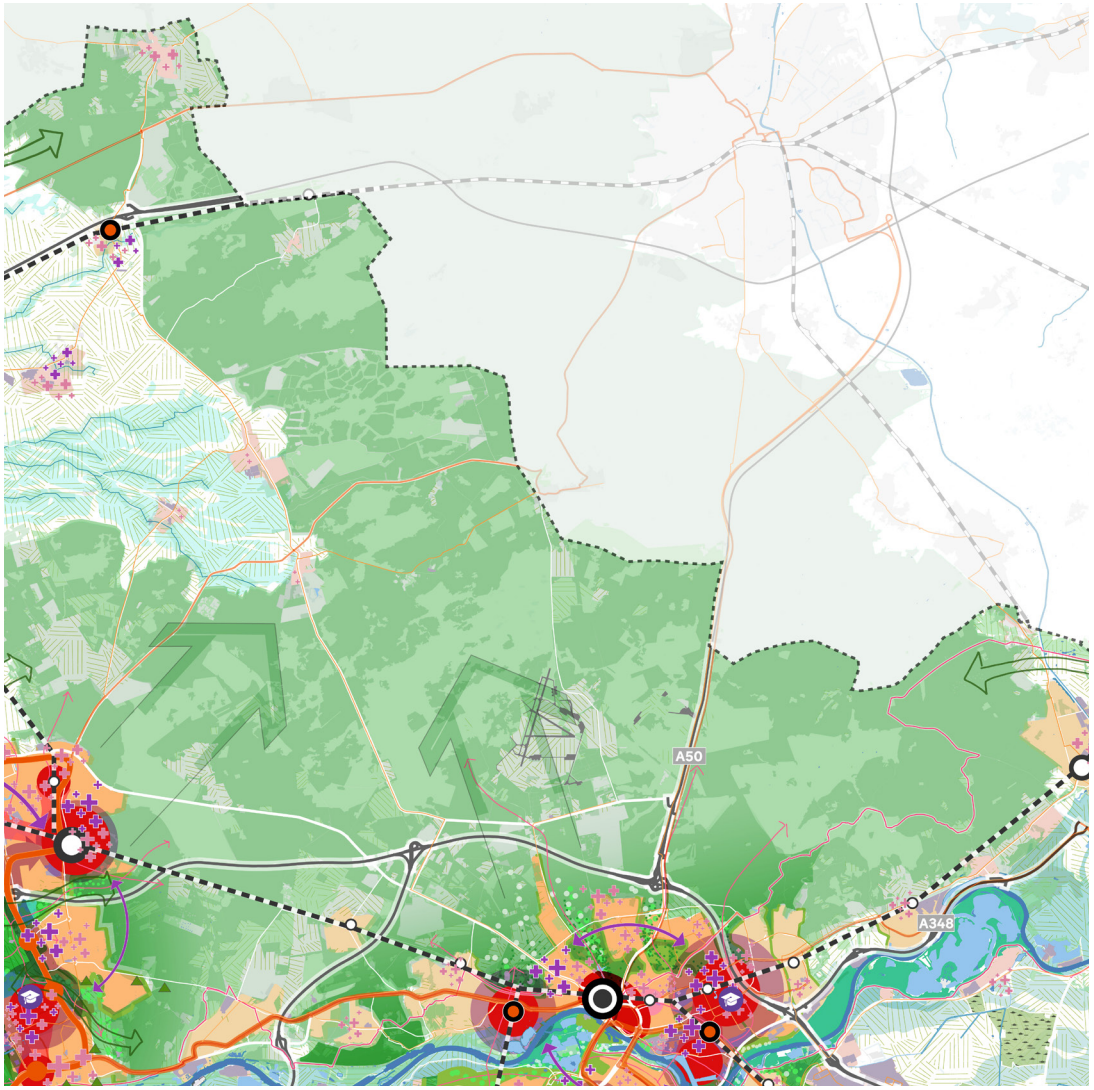
De Veluwe speelt een grote rol als uitloopgebied voor inwoners van de Groene Metropool. De stations aan de randen van de Veluwe en het fiets- en wandelnetwerk kunnen daarin een grote rol spelen als dragers voor schone en slimme mobiliteit en het toegankelijk maken van het gebied voor alle inwoners. Zo kan de recreatiedruk verlicht worden. Ook ligt er een opgave met betrekking tot de barrièrewerking van infrastructuur in verband met het behouden en versterken van ecologische verbindingen.

Economie

De Veluwe is van grote economische waarde voor de Groene Metropool. Dat gaat verder dan inkomsten door toerisme en recreatie. Ook voor het vestigingsklimaat van de Groene Metropool is de instandhouding en versterking van landschappen als de Veluwe van groot belang. Het afwegen van deze economische waarde en de natuurwaarden van de Veluwe is een belangrijke opgave. Om het toerisme op de Veluwe in balans te houden met de natuur, ruimte te bieden aan recreanten en een gezonde recreatiesector, is een opgave.

Wonen

De Veluwe biedt kansen om te wonen in een groen raamwerk. Wel vraagt dat om zorgvuldige omgang met de randen van de Veluwe en het voorkomen van verdere versnippering op de Veluwe zelf. Het behouden van de ‘groene vingers’ tussen de kernen draagt bij aan de identiteit en de biodiversiteit. Daarbij hoort ook het afwegen van passende woonmilieus, dichtheden en mate van verharding. In de kernen rond de Veluwe worden ook extra woningen toegevoegd.



Deelgebied Veluwe. Voor de legenda, zie p. 17

03 Werken met de verstedelijkingsstrategie

Van verstedelijkingsconcept naar een strategie om langjarig samen te werken
In de eerste hoofdstukken is uitgebreid besproken hoe in een intensieve samenwerking tussen de twee regio's, de 26 gemeenten, het Rijk, de provincies Gelderland en Utrecht en de waterschappen ontwerpend onderzoek uitgevoerd. Er is een analyse gemaakt van prognoses voor wonen en werken. Op basis van de uitkomsten is het verstedelijkingsconcept ontwikkeld.
Dit concept laat het kostbare groene raamwerk van de regio zien: de landschappen, de fijne uitloopgebieden en de groene dorpen en steden. De versterking (en waar nodig bescherming) van het groene raamwerk staat voorop. Over die 'groene laag' heen zijn de lagen van economie en economische ontwikkeling gelegd, van de mobiliteitsstructuur zowel bestaand als gewenst (noodzakelijk) en tot slot de laag van het woonprogramma en de werkgebieden. Het verstedelijkingsconcept is opgesteld vanuit de intentie dat alle regiopartners en het Rijk met elkaar van mening zijn dat dit de manier is waarop de Groene Metropool tot groei kan komen.

Een modelmatige doorrekening van dit concept laat zien wat de effecten zijn van het toevoegen van 100.000 woningen en 700 hectare werkgebied in onze regio. De conclusie is dat het gevraagde in principe op deze manier is in te passen op een manier die recht doet aan de uitgangspunten om het groene raamwerk van de regio te versterken. De echte test daarvan gebeurt in de gebiedsuitwerkingen en natuurlijk straks in de praktijk als we te maken krijgen met technische en programmatische vraagstukken, met conjunctuurgolven, et cetera.

Wat is dan nu de volgende stap?
In dit hoofdstuk geven we een doorkijk naar de samenwerking en de gezamenlijke werkwijze in de komende jaren. Dat begint met een schets van de route die tot het eind van dit jaar gemaakt wordt: naar een definitieve verstedelijkingsstrategie met een verstedelijkingsakkoord en een (aanzet tot een) regionale investeringsagenda. Vervolgens wordt beschreven op welke manier de uitwerking en afweging later in het traject op gebiedsniveau gemaakt wordt.

Wat moet de verstedelijkingsstrategie doen?
Nu we een verstedelijkingsconcept en ontwerpprincipes hebben en een eerste opgaveformulering hebben van de gebiedsuitwerkingen, is het goed om scherp te maken wat de verstedelijkingsstrategie voor ons moet doen. Dat geeft immers ook aan waarover we in het vervolgtraject afspraken met elkaar willen maken.

- Voorop staat dat de verstedelijkingsstrategie de verstedelijking die zich voordoet in onze regio, zo goed mogelijk faciliteert. Er staat niet voor niets 'als die zich voordoet'. Dat kan stoppen bij bijvoorbeeld 80.000 woningen en 500.000 m^2 aan werklocaties; dat kan ook doorgaan tot 125.000 woningen en 750.000 m^2 aan werklocaties.
- We doen het dus adaptief en reageren adequaat op wat er gebeurt: we durven te stoppen met bouwen en we durven ook een been bij te trekken om extra groei te faciliteren als dat moet.
- We maken regionale afspraken over de realisatie van een minimaal aantal betaalbare woningen gedurende de hele looptijd van de strategie.
- We maken afspraken over een regionale

investeringsstrategie: met elkaar en het Rijk (publiek- publiek) en liefst in vervolg daarop ook met de marktpartijen (publiek – privaat). Het gaat om het maken van langjarige afspraken met elkaar door conjunctuurgolven heen. Het zoet en het zuur zitten er allebei in.
- Het naar voren durven halen en naar achteren durven schuiven van capaciteit: doel is om op tempo te blijven met aantallen. Soms moet je ook gewoon tegen elkaar zeggen 'op deze plek lukt het (nu) niet'.
- Bespreken wat de 'aorta' van de strategie is (zoals bij Dominoday); we willen ervoor zorgen dat de strategie en de benodigde productie en ontwikkeling steeds doorloopt ook als zich meerdere tegenvallers voordoen.
- In de gebiedsuitwerkingen benoemen wat we met elkaar de goede gebieden en locaties vinden. De vitaliteit per deelregio staat daarin voorop: wat is nodig?

Waar leggen we de afspraken vast?
Een vervolg op de verstedelijkingsstrategie is het sluiten van het verstedelijkingsakkoord
Het verstedelijkingsakkoord is een set van afspraken tussen rijk, regio en provincies waarin de gezamenlijke ambitie om tot groene verstedelijking te komen (conform het verstedelijkingsconcept) is uitgewerkt. Een aantal van bovengenoemde doelen wordt verwerkt tot een afspraak in het akkoord. Andere doelstellingen worden verankerd in de op te stellen regionale investeringsagenda en in vervolg daarop de uitvoeringsagenda.
Partijen maken in het verstedelijkingsakkoord afspraken met elkaar over:
- De gedeelde ambitie en urgentie (herbevestiging gezamenlijk doel);
- Rolneming en rolverdeling (waar zijn we van en waar willen we van zijn);
- Verantwoordelijkheden;
- Planning en fasering;
- De gebiedsgerichte uitwerkingen (hoe en wanneer);
- Harde randvoorwaarden en 'showstoppers';
- Samenwerking (uitwerking en monitoring);
- Een investeringsagenda die vervolgens per partner nader uitgewerkt en vastgelegd kan worden.

Als het gaat om de regionale investeringsstrategie zal het gaan om het maken van afspraken over het realiseren van een doorgaande bouwstroom. Daar komen afspraken bij kijken over programma, over snelheid en betaalbaarheid. Het gaat er om dat partijen met elkaar vaststellen wat nodig is om binnen de kaders ontwikkelruimte vrij te spelen. Dan gaat het om OV, om stikstof en/of natuur om de integratie economie en stad, om schuifruimte' en logistiek, om de meervoudigheid van energie, enzovoort. Dat is complex, dus daar moeten ook de rol en verantwoordelijkheden in genoemd worden. Afgesproken wordt wie wat doet om gezamenlijk de opgave te realiseren.

Rol van de gebiedsuitwerkingen
Ter voorbereiding op het akkoord en de investeringsagenda wordt in de gebiedsuitwerkingen uitgewerkt en getest hoe ontwerpprincipes uitpakken in vlekken of deelgebieden en welke randvoorwaarden ingevuld moeten worden. Dat begint in de eerste fase met het opstellen van een onderzoeksagenda om vast te stellen wat hier de urgentie en ambitie is. In een tweede fase worden de deelgebieden verder uitgewerkt en wordt gekeken naar de beschikbare locaties, naar waar het wringt in de ambities en wat dat zegt over de randvoorwaarden.

Deze acht gebieden (de drie sleutelgebieden en de vijf overige gebieden) zullen ook in de komende jaren met elkaar een eenheid vormen in de uitwerking en dus ook samen sturen op aantallen, locaties en knelpunten. De gemeenten in deze deelregio's verkennen met elkaar de beweegruimte binnen het gebied en zorgen voor uitwisselingen van programma tussen locaties in die gebieden. Bij de verdere uitwerkingen (na stap 2) zullen uiteraard ook de colleges en raden in die gebieden zorgvuldig betrokken worden. Immers, die uitwerking komt ook terecht in de (gemeentelijke) omgevingsplannen.

Hoe werkt het 'samen sturen'?
Vertrekpunt
In onze regio zijn voor de periode 2020 – 2040 zo blijkt uit de prognoses zo'n 100.000 extra

woningen en zo'n 700 hectare voor werklocaties nodig. Een flink deel van deze woningen en een deel van de werklocaties en is nu al opgenomen in bestemmingsplannen en visies. Dat gaat om zo'n 40% van de opgave. Onze aandacht in de uitwerking van deze verstedelijkingsstrategie gaat uit naar die werklocaties en woonlocaties die nu nog niet vastliggen in bestemmingplannen of contracten. Dat gaat om zo'n 60% van de opgave. Die komt dus nadrukkelijk aan de orde in de gebiedsuitwerking. Uiteraard in samenhang met dat wat al in de pijplijn zit, maar we concentreren ons op (de aansluiting van) de 60% die nog niet vastligt.

Of het lukt om gebieden tot ontwikkeling te brengen, hangt vaak ook samen met andere facetten: zijn locaties bereikbaar? Is er voldoende stikstofruimte? Moet er nog bestaande functies verhuizen of aangepast worden? Zijn er andere belemmerende factoren? De fasering van gebieden wordt bepaald door de samenhang en afhankelijkheid tussen de verschillende bouwstenen.

In de komende maanden (en in de jaren daarna) is dat waar de gesprekken in de regio en met het Rijk over zullen gaan: over het tempo en de volgorde om locaties op een goede en samenhangende manier tot ontwikkeling te brengen. Door met elkaar de ontwikkelingen goed te volgen via de planmonitor en de 'moederbestanden' die als basis fungeren voor deze strategie actueel te houden, is goed te zien waar eventuele knelpunten ontstaan of waar het nodig is om te temporiseren.

De opgave in cijfers

De conclusie van de modelmatige doorrekening van het verstedelijkingsconcept, is dat we met dit concept de aantallen kunnen halen, op de gewenste plekken (effect wat we beogen), in de juiste snelheid en in de juiste categorieën. In het schema op pagina 57 is te zien is hoe de verdeling van woningen over de regio eruitziet en ook hoe de verschillende woningtypes en woonmilieus verdeeld zijn over de regio. Die verdeling sluit aan bij de keuze voor een Groene Metropool met drie gebieden waar grotere concentraties voor wonen en werken zijn.

Maar dat dat is de theorie. In de tabel op pagina 59 is de bestaande planvoorraad (openbaar en niet-openbaar) opgenomen zoals die op dit moment bekend is. Daaruit zijn een aantal conclusies te trekken: voor de periode tot 2024 is er overall ruim voldoende plancapaciteit in de regio, maar een deel van die plannen moet nog 'hard' gemaakt worden en in Foodvalley is nog versnelling nodig op een aantal locaties.
Vanuit de strategie zijn voor deze periode geen woningen nodig. Wel is voor de periode 2020-2024 en 2025-2029 uitgegaan van eenzelfde woonbehoefte.

Voor de periode 2025 – 2029 geldt dat er in Foodvalley plancapaciteit kan worden doorgeschoven uit de periode 2024-2029 om de woonbehoefte voor deze periode op te vullen. Ook moeten plannen nog hard worden gemaakt. Voor Arnhem-Nijmegen geldt dat met name het hard maken van plannen van belang is.

Voor de periode na 2030 geldt dat nog 20.000 – 35.000 woningen gevonden moeten worden in de strategie. Dat is opgave die meegegeven wordt in de gebiedsuitwerkingen en dat kan ook omdat het verstedelijkingsconcept en de ontwerpprincipes handvatten geven om ook bestaande locaties nog eens te verkennen op mogelijkheden.

Monitoren en bijsturen

De verstedelijkingsstrategie maken we met elkaar voor 20 tot 25 jaar. Dat is een lange periode waarvan we nu al weten dat er van alles gaat gebeuren. Er zullen zich veranderingen voordoen in de economie en in de politiek, maar ook in de woonbehoeften van inwoners, de manier waarop we reizen en waarop bedrijven zich organiseren. Wat er precies verandert kunnen we nu niet voorspellen, maar we weten wel dát het zal veranderen. Door vooraf afspraken te maken over hoe we om (willen) gaan met die veranderingen en op welke manier we dan met elkaar bijsturen zijn we met elkaar in staat om op tijd te reageren.
We monitoren met elkaar (generiek en specifiek in de deelgebieden) en kijken steeds naar wat er

op (middel)lange termijn nodig is om integrale doelen te halen. Dat gaat over de inhoud, maar ook over timing. Dat gaat over het regionale beeld (halen we de aantallen en het tempo) en over gebiedsgerichte invulling (wat is op deze plek nodig?). Alleen als we steeds vanuit die twee perspectieven sturen kunnen we komen tot een aanpak die onze regio versterkt en vergroent. Zo komen we ook tot de continue bouwstroom.

Natuurlijk is het geen spreadsheet planologie. Het gaat om integrale opgaven omdat de behoefte om meer woningen te realiseren in een goede kwaliteit samen gaat met aanzienlijke (transformatie) opgaven in het (bestaande) stedelijk netwerk zoals wateropvang, vergroening, energietransitie, mobiliteit en stadsdistributie. Dit heeft ook te maken met adaptiviteit en veerkracht. Ook daar helpen de gebiedsuitwerkingen ons bij die brengen op subregionale schaal de opgaven en kansen voor ontwikkeling in beeld. En vervolgens zal ook op lokaal gebiedsontwikkelingsniveau en projectuitwerking de afweging voor ontwikkelingen plaats vinden.

Afwegen in gebiedsuitwerking

En hoe werkt dat dan op lokaal niveau bij het maken van een afweging over locaties? Daar hebben we het u nog niet over in de strategie, maar het zal een vraag zijn die wel speelt bij de individuele gemeente. Om te sturen op tempo, programma en hardheid van woon- of werklocaties kan het een optie zijn om te werken met een beslisboom. Dat gebeurt ook op andere plekken waar verstedelijkingsconcepten zijn gemaakt.

Dat zou er voor woongebieden als volgt uit kunnen zien:

Stap 1: Is er (in dit gebied) voldoende plancapaciteit?

↓

Stap 2: Is er sprake van een 'hard' plan?

↳ **JA** >> heeft het enige omvang? (van invloed op de werking van het concept)

↳ **JA** >> Is de locatie in lijn met de ontwerpprincipes en het verstedelijkingsconcept?

↳ **NEE** >> Is het schadelijk / bijsturen mogelijk? Voldoet het aan de ontwerpprincipes?

↳ **JA** >> beperkte omvang? dan doorzetten zoals gepland

↳ **NEE** >> locatie nog te bepalen?

↳ **JA** >> In lijn brengen met het verstedelijkingsconcept

↳ **NEE** >> Is de locatiekeuze in lijn met het verstedelijkingsconcept?

↳ **JA** >> locatie van strategisch belang?

↳ **NEE** >> is het te verantwoorden vanwege lokale vraag of beperkt in omvang?

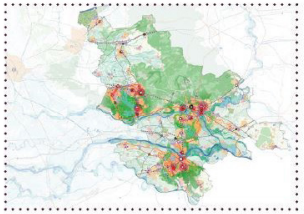
etc.

Ook voor werklocaties moeten we hier nog een denklijn in uitwerken. Dat vraagt om goede samenwerking met de collega's in regio's die sturen vanuit de RPW's. Het RPW van zowel Foodvalley als Arnhem-Nijmegen is nog niet expliciet over een andere manier van omgaan met bestaande locaties en de manier waarop daar verdicht of uitgebreid kan worden. Net als bij de woonlocaties gaat het om maatwerk in de afweging. Want wanneer draagt een werkterrein bij aan het ecosysteem? Of wanneer vinden we een (tijdelijke) locaties voor een proef of experiment gewenst? Een belangrijke vraag in uitgifteprotocollen kan zijn: leidt dit tot meerwaarde?

Met bovenstaande uitwerking en vragen zitten we al midden in de projectuitwerkingen. Dat is ook het moment dat het verstedelijkingsstrategie, vanuit de gebiedsuitwerkingen het lokale omgevingsbeleid raakt. De wens is om de uitgangspunten van het verstedelijkingsconcept daar te laten landen in omgevingsvisies en omgevingsplannen. Dat maakt het mogelijk om een integrale afweging te maken met een beslisboom en afwegingskader zoals hierboven beschreven.

Het proces voor de periode tot ondertekening verstedelijkingsakkoord:

Documenten	Verstedelijkingsconcept >	Gebiedsuitwerkingen >	Verstedelijkingsstrategie en -akkoord >	Projectuitwerkingen
Afspraken over	Ontwerpprincipes Verhaallijnen Concept Gelaagdheid en netwerk Onderzoeks- en investeringsagenda	Uitvoerings- en investeringsagenda bij de verstedelijkingsstrategie	Verstedelijkingsstrategie concept fasering randvoorwaarden onderzoeksvragen Verstedelijkingsakkoord - verankering afspraken over: rolverdeling financiering werkwijze	Stedenbouwkundige plannen, omgevingsplannen Uitgifteafspraken, grondaankopen, vaststellen programma's, etc.



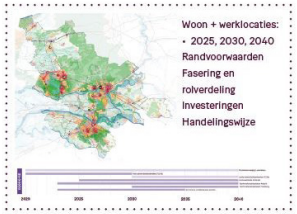
Verstedelijkingsconcept
geeft richting aan de gebiedsuitwerkingen (niet: waar precies gebouwd moet worden en wat daarvoor nodig is)



Gebiedsuitwerkingen
uitwerking van waar gebouwd moet worden en welke randvoorwaarden vanuit de bouwstenen

Sleutelgebieden
- Arnhem-Oost
- Foodvalley-Zuid
- Nijmegen-West

Foodvalley-Noord
Liemers
Middengebied Arnhem Nijmegen
Rijk van Nijmegen
Veluwe



Verstedelijkingsstrategie

Gebiedsprocessen / projectuitwerkingen
uiteindelijke gefaseerde en adaptieve keuzes



De strategie bestaat uit drie pijlers: verstedelijkingsconcept, gebiedsuitwerkingen en (de opzet voor) een verstedelijkingsakkoord

	Planning	VERSTEDELIJKINGSCONCEPT	GEBIEDSUITWERKINGEN	VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE + VERSTEDELIJKINGSAKKOORD
		bouwstenen, ontwerpprincipes voor regio én positionering in Stedelijk Netwerk Nederland (NOVI).	ruimtelijk toetsing ontwerpprincipes om te komen tot gebiedsagenda	werk-, onderzoeks- en investeringsafspraken voor uitvoering strategie.
2021 ↓	Juli	**Week 26:** verstedelijkingsstrategie (VS) gereed, incl. voorzet voor B&W-advies en raadsvoorstel.	**Juni / juli:** atelier 1 per deelgebied (testen of principes ook gebiedsgericht doen wat we beogen én formuleren positionering, kwesties en opgaven).	
	Augustus	**Juli / augustus:** instemmen Colleges		
	September	**September / oktober:** vaststellen raden en staten	**September:** atelier 2 per deelgebied (concretiseren, incl. afhankelijkheden en/of randvoorwaarden)	
	Oktober	**Resultaat:** perspectief, bouwstenen, principes en vervolgproces in beeld →	**Resultaat:** gebiedsagenda met daarin o.a. acties, samenwerking en gewenste afspraken in beeld. Koppeling aan investeringsagenda. →	**Resultaat:** voorstel voor afspraken met het Rijk
	November			**Week 47:** BO MIRT: vaststellen verstedelijkingsstrategie, bespreking verstedelijkingsakkoord.
	December			
2022 ↓	Januari (en verder)			**Januari:** Ondertekening verstedelijkingsakkoord

'Werken met': Strategie biedt basis van proces van (adaptief) programmeren van verstedelijking. De nu al geprogrammeerde ontwikkeling worden verder integraal uitgewerkt in gebiedsprocessen en projectuitwerkingen.

04 Bijlagen

Begrippen en definities

Begrippen en definities

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)
Het kabinet heeft een aantal NOVI-gebieden uitgekozen. Het Rijk is van plan om hier samen met de regio, met aandacht voor de brede ruimtelijk-fysieke opgaven:

- een extra impuls te geven aan grote transities, passend bij NOVI-prioriteiten.
- extra steun te geven aan de aanpak van grote, integrale fysieke opgaven, die heel belangrijk zijn voor Nederland.

NOVI-gebieden zijn, voortbouwend op bestaande interbestuurlijke samenwerkingstrajecten, instrumenten waarbij overheden meerdere jaren verbonden zijn en toewerken naar de echte gezamenlijke uitvoering van de verschillende opgaven. Deze gebieden zijn onderdeel van de Omgevingsagenda's die per landsdeel worden opgesteld. Bij de NOVI-gebieden zoomen we met prioriteit in op de relatief concrete transities in de acht gebieden.

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is de langetermijnvisie van het Rijk op de toekomstige inrichting en ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De gebiedsgerichte uitwerking van de NOVI vindt plaats via onder meer Omgevingsagenda's en NOVI-gebieden.

Stedelijk Netwerk Nederland
De NOVI stuurt op de ontwikkeling van het Stedelijk Netwerk Nederland; een goed bereikbaar netwerk van steden en regio's met een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Niet alleen gericht op de Randstad, maar op het potentieel van heel Nederland. Uitgaande van de ambities en mogelijkheden van onze steden en regio's.

MIRT-onderzoek
MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. Het MIRT bestaat uit projecten en programma's die zich in het fysieke, ruimtelijke domein afspelen. Hiermee werken Rijk en regio samen aan de concurrentiekracht, de bereikbaarheid en de leefbaarheid van Nederland. Als de opgave nog niet helder genoeg is om een of meerdere MIRT-verkenningen op te starten, kunnen de partijen eerst een (vormvrij) MIRT-onderzoek uitvoeren.

Verstedelijkingsconcept
Het verstedelijkingsconcept is de ruimtelijke vertaling van de vastgestelde contourennotitie en het resultaat van het daaruit voorkomende ontwerpend onderzoek.

Het verstedelijkingsconcept bestaat uit het perspectief voor de Groene Metropool en de ontwerpprincipes voor de bouwstenen leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen. Samen met de verhaallijnen leiden deze ontwerpprincipes tot het gepresenteerde concept. De integraal te ontwikkelen gebieden zijn opgenomen in het concept om te laten zien hoe de ontwerpprincipes er in de praktijk uit zouden kunnen zien. De keuzes voor waar precies te bouwen en wat daarvoor nodig is, zijn in het verstedelijkingsconcept nog niet gemaakt. Het concept geeft wel nadrukkelijk richting voor de volgende stappen. "Dit is hoe het moet als we de groene metropool willen zijn." Het onderzoek naar de bouwstenen, de onderliggende cijfers en plannen hebben geleid tot de ruimtelijke uitgangspunten en ontwerpprincipes. Die zijn omgezet in schetsen en een ruimtelijk raamwerk.

Gebiedsuitwerkingen
In de gebiedsuitwerkingen wordt voor de deelgebieden uitgewerkt waar ruimte is voor woningen en werklocaties en welke randvoorwaarden voor de leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen daarvoor moeten worden ingevuld. De integraal uit te werken gebieden zijn:

- De sleutelgebieden Arnhem-Oost, Foodvalley-

Zuid, Nijmegen-West

- De gebiedsuitwerkingen Foodvalley-Noord, Land van Maas en Waal, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en Veluwe

Verstedelijkingsstrategie en akkoord

De resultaten van de gebiedsuitwerkingen vertalen we in een verstedelijkingsstrategie. Dit is het verder uitgewerkte verstedelijkingsconcept waarin we laten zien waar op de korte (2025), middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon-en werklocaties voor de komende jaren in dit gebied een plek kunnen krijgen (fasering) en onder welke voorwaarde (gekoppeld aan de andere opgaven die van belang zijn). De combinatie van het concept met deze voorwaarden, is de strategie. De strategie geeft aan wat de randvoorwaarden zijn, hoe de fasering en rolverdeling is, welke investeringen nodig zijn en hoe gewerkt gaat worden met de strategie. Hierover wordt eind 2021 een verstedelijkingsakkoord gesloten.

Het is vervolgens aan de gemeenten en de provincies om deze uitgangspunten te onderstrepen en vervolgens over te nemen in het lokale omgevingsbeleid. Dat is waar de rol van de raden ligt: beoordelen waar het lokale en regionale omgevingsbeleid aangepast kan of moet worden om als gemeente binnen deze regionale ambitie je eigen programma en ambities vorm te geven.



Nationale keuzes sterke en gezonde steden en regio's

Stedelijk netwerk Nederland (Bk 3.1)
Versterken Stedelijk Netwerk Nederland en koppelen van richting verstedelijking aan ontwikkeling (OV-)infrastructuur

Stedelijke regio's (Bk 3.2)
Medeformuleren van een regionale strategie voor een samenhangende aanpak van wonen, werken, mobiliteit, gezondheid, veiligheid en leefomgevingskwaliteit in regio's

Gezonde leefomgeving (Bk 3.5)
Verbeteren luchtkwaliteit
PM2,5 > advieswaarde WHO
PM10 > advieswaarde WHO

Mobiliteitssysteem (voor personen én goederen) in, rondom en tussen de steden (Bk 3.8)
Leveren van goede bereikbaarheid, optimaal benutten van bestaande netwerken en modaliteiten onderling verknopen en benutten op hun specifieke kwaliteiten

Gebieden met een voorspelde daling in de woningbehoefte 2030 t/m 2039 (Bk 3.9)
Gezamenlijk ontwikkelen van een integrale gebiedsgerichte ontwikkelingsstrategie

De opzet van het verstedelijkingsconcept sluit zoveel mogelijk aan op staand beleid in de regio en op de visies die tegelijkertijd met deze verstedelijkingsstrategie ontwikkeld worden. Het concept en de afspraken in de strategie helpen om in de komende dertig jaar de keuzes te maken bij het aanwijzen van nieuwe, duurzame plekken voor wonen en werken in de groene en ontspannen regio.

De uiteindelijke gefaseerde en adaptieve keuzes voor woon- en werklocaties locaties vinden plaats binnen gebiedsprocessen/projectuitwerkingen, met het verstedelijkingsakkoord als leidraad.

Regio Arnhem Nijmegen
De regio Arnhem Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten. De gemeenten gaan vanaf april 2021 over in een nieuwe organisatiestructuur: de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen

- Gemeenten in de regio Arnhem en Omgeving: Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal
- Gemeenten in de regio Liemers: Doesburg, Duiven, Montferland, Westervoort, Zevenaar
- Gemeenten in de regio Nijmegen en Omgeving: Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar (provincie Zuid-Limburg), Nijmegen, Wijchen.

Met uitzondering van de gemeente Mook en Middelaar behoren alle gemeenten tot de provincie Gelderland.

Meer informatie: www.regioan.nl

Regio Foodvalley
De regio Foodvalley bestaat uit acht gemeenten. Deze gemeenten werken samen met twee provincies, onderwijs- en kennisinstellingen en ondernemers in de regio.

- Gemeenten in de provincie Gelderland: Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel, Wageningen
- Gemeenten in de provincie Utrecht: Renswoude, Rhenen, Veenendaal

De gemeenten Wageningen, Ede, Rhenen en Veenendaal vormen samen het WERV-gebied.
Meer informatie: www.regiofoodvalley.nl

Omgevingsvisie gemeente
In een gemeentelijke omgevingsvisie legt de gemeente haar langetermijnbeleid vast. De gemeente stelt één omgevingsvisie voor het hele grondgebied vast.

Woondeal regio Arnhem-Nijmegen
Samenwerkingsagenda voor de woningbouwopgave in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen tussen het Rijk, de provincie Gelderland en de 18 gemeenten. Voor de Woondeal zijn versnellingslocaties aangewezen.
rekening wordt gehouden met het toevoegen van voorzieningen .

Plancapaciteit
De regio beschikt over woningbouwplannen, die voor 2030 gerealiseerd moeten worden: de plancapaciteit. Deze plannen zijn opgenomen in de planmonitoren van de regio Arnhem Nijmegen en van de regio Foodvalley. Binnen de strategie zoeken we naar het aanvullende benodigde aantal woningen om 100.000 woningen voor 2040 te realiseren.

Toekomstvarianten
Voor de strategie zijn mogelijke verstedelijkingslocaties aangewezen, die een bandbreedte concentratie - spreiding vertegenwoordigen. Deze locaties zijn opgenomen in drie toekomstvarianten, die zijn doorgerekend met het Dashboard Verstedelijking. Vervolgens hebben ingrediënten uit alle varianten geleid tot een voorkeursvariant. Dit vormt de basis voor het verstedelijkingsconcept.

De verstedelijkingslocaties vertegenwoordigen een aantal woningen en werklocaties. Iedere locatie vormt een ‘leefomgeving’, waar naast woningen en werkplekken ook rekening wordt gehouden met het toevoegen van voorzieningen.

Dashboard Verstedelijking
Het Dashboard Verstedelijking is een instrument dat inzicht biedt in hoe de woningbouwopgave maatschappelijke meerwaarde oplevert. In oktober 2018 presenteerde het College van Rijksadviseurs

het Dashboard Verstedelijking, waarna het instrument door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is geadopteerd. In deze strategie is het Dashboard Verstedelijking gebruikt om de drie toekomstvarianten te kunnen beoordelen.

Bouwstenen
Om de integraliteit en meerwaarde van de verstedelijkingsstrategie te waarborgen, wordt de strategie opgebouwd met thematische 'bouwstenen': leefomgeving, wonen, economie en bereikbaarheid. Voor deze bouwstenen zijn uitgangspunten opgesteld.

Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)
Openbaar vervoer dat voldoet aan hoge eisen voor de frequentie, snelheid en betrouwbaarheid. Met de term HOV worden geen uitspraken gedaan over de vorm van het OV. De keuze daarvoor (bijvoorbeeld bus of rail) is afhankelijk van de vervoersplanning.

Mobiliteitsscan
De Mobiliteitsscan is een instrument voor (brede) analyses ten aanzien van ruimtelijke planvorming en effecten daarvan op mobiliteit en duurzaamheid. De tool bevat data uit verschillende verkeersmodellen. De mobiliteitsscan is een soort stresstest voor het mobiliteitsnetwerk en geeft aan waar problemen te verwachten zijn, binnen een bepaalde bandbreedte. Ook gaan we in op oplossingen voor het netwerk of geven we aan onder welke (mobiliteits)voorwaarden uitbreiding woningbouw op deze locaties kan plaatsvinden.

Polycentrische pool
Arnhem, Nijmegen en FoodValley-Zuid worden ontwikkeld als polycentrische polen, als onderdeel van Stedelijk Netwerk Nederland. De centra van iedere 'pool' worden goed met elkaar én met het omliggende gebied verbonden, zodat de netwerkkracht versterkt wordt. In de centra komt een groot deel van de woningbouwopgave terecht.

Sleutelgebieden
In sleutelgebieden komen vele opgaven samen, ligt er een hoog complexiteitsgehalte, is versnelling van de woonopgave mogelijk én is behoefte aan samenwerking. Enkele sleutelgebieden kunnen op regionaal niveau worden opgepakt; andere sleutelgebieden vragen om een samenwerking tussen gemeenten, regio, provincies en het Rijk. Binnen de sleutelgebieden kunnen sleutelprojecten worden aangewezen, zoals het uitbreiden van capaciteit op het spoor.

Regionale Energiestrategieën (RES)
Eén van de afspraken uit het Klimaatakkoord is dat 30 energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe het beste duurzame energie opgewekt kan worden, welke warmtebronnen bruikbaar zijn en de haalbaarheid hiervan. In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft elke energieregio zijn eigen keuzes.



RUIMTE VOOR UITDAGINGEN - VERSTEDELIJKING

REGIO'S FOODVALLEY EN ARNHEM-NIJMEGEN

ONDERZOEK DOOR KIESKOMPAS IN OPDRACHT VAN PROVINCIE GELDERLAND,
J. VAN LINDERT, L. VAN HECK, Y. KUTIYSKI, S. KWADIJK & A. KROUWEL

Samenvatting

Provincie Gelderland heeft Kieskompas gevraagd om te onderzoeken hoe inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen (bij elkaar 26 gemeenten) over de toekomstige ruimtelijke inrichting denken. De samenleving staat voor een aantal grote uitdagingen, terwijl de ruimte en (financiële) mogelijkheden beperkt zijn. Hoe denken de inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen over de uitdagingen bij verstedelijking?

We vroegen deelnemers aan het onderzoek allereerst om acht overkoepelende uitdagingen te rangschikken. In beide regio's wordt het *bouwen van woningen* als belangrijkste prioriteit gezien, kort gevolgd door het *aanpassen van de leefomgeving aan het veranderende klimaat* en het *uitbreiden van groen en natuur*. Het *verbeteren van de bereikbaarheid* scoort een vierde plek. Over het algemeen zijn de verschillen tussen beide regio's relatief klein, maar inwoners van de regio Foodvalley hechten duidelijk meer belang aan *ruimte voor land- en tuinbouw*, terwijl het *plaatsen van windmolens en zonnepanelen-velden* meer steun in Arnhem-Nijmegen krijgt. In beide regio's scoort het *uitbreiden van recreatiegebieden* een zesde plek en wordt de laagste prioriteit gegeven aan het *bouwen van bedrijventerreinen*.

Nadat we deelenemers aan het onderzoek vertelden dat er *in de komende 20 jaar naar verwachting zo'n 100.000 woningen in de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen* gebouwd *moeten worden,* vroegen we hen hoe ze hier over dachten. Ruim een één op de drie inwoners lijkt het het bouwen van deze woningen vooral als een kans voor meer voorzieningen en werkgelegenheid *(cijfer 7, 8, 9 of 10)* te zien, ruim één op de drie lijkt vrij neutraal *(cijfer 4, 5 of 6)* en ruim een kwart lijkt het vooral als bedreiging voor het landschap en karakter te zien (cijfer 0, 1, 2 of 3).

Over de beste locaties voor het bouwen van woningen zijn de meningen verdeeld. In eerste instantie kiest een ruime meerderheid voor *meer woningen binnen dorps- en stadsgrenzen (bijvoorbeeld hoogbouw)* in plaats van *meer woningen in het buitengebied*. Ook wordt duidelijk vaker gekozen voor *een groter aantal kleinere nieuwbouwprojecten* dan voor *een kleiner aantal grotere nieuwbouwwijken*. Na het delen van belangrijke voor- en nadelen van het bouwen binnen dorps- en stadsgrenzen, kiest vier op de tien voor *grotere nieuwbouwwijken aan de randen van dorpen en steden*, drie op de tien voor *kleinschalige nieuwbouw aan de randen van dorpen en steden* en slechts twee op de tien voor *binnen de bestaande dorps- en stadsgrenzen.* Eén op de tien kiest voor de optie *anders, namelijk*, waarbij vooral het ombouwen van (leegstaande) kantoorpanden en bedrijventerreinen vaak spontaan genoemd werd. Wat inwoners als beste plek voor het bouwen van woningen aanwijzen, hangt dus af van de informatie en context die ze krijgen.

Ondanks dat het *bouwen van woningen* als belangrijkste prioriteit wordt gezien, ontstaat er bij veel inwoners weerstand als dat ten koste gaat van *groene ruimtes in steden of dorpen*, dan wel van het *buitengebied*. Tegelijkertijd noemt bijna drie op de vier inwoners het *bouwen van extra woningen in hun eigen woonomgeving acceptabel als er ook meer groen komt*. Ook het bouwen van *meer hoogbouw om groene ruimtes te behouden* kan op steun rekenen; in beide regio's is ongeveer twee op de drie inwoners het hier (helemaal) mee eens.

Een relatief grote groep inwoners (45 procent) ziet zichzelf ook wonen in een *appartement (hoogbouw/ beneden- of bovenwoning)*; bij inwoners in de pensioenfase (65 jaar en ouder) is dit zelfs bijna zes op de tien. Ongeveer een kwart van de inwoners geeft aan graag binnen twee jaar te willen verhuizen; dit betreft vooral inwoners in de opbouwfase (18 tot 35 jaar) van hun leven (zes op de tien) en degene die

wonen in een vrije sector huurwoning (zeven op de tien). Inwoners in de consolidatie- en pensioenfase (50 jaar en ouder) willen veel minder vaak verhuizen, maar een kwart van hen geeft wel aan *best kleiner te willen wonen*. Bij de keuze om ergens te gaan wonen geven veel inwoners aan het (heel) belangrijk te vinden om dichtbij voorzieningen te zitten, maar ook fietsverbindingen, recreatiemogelijkheden en een park zijn voor veel mensen belangrijk.

Als het over de economische ontwikkeling van de regio gaat, is er maar weinig draagvlak *voor het bouwen van nieuwe bedrijventerreinen ten koste van groen* of *als andere bedrijventerreinen nog niet vol zijn*. Over boerenbedrijven lopen de meningen uiteen. Zo vindt ruim één op de drie inwoners dat *boerenbedrijven zoveel mogelijk behouden moeten blijven, ook als dit ten koste gaat van biodiversiteit*. Tegelijkertijd is een ruime meerderheid (zeven op de tien) van mening dat *boerenbedrijven die schade aan de natuur veroorzaken, verplaatst moeten worden naar gebieden die minder kwetsbaar zijn.* Ook is een meerderheid voorstander van het *verbinden van natuurgebieden, ook als ten koste gaat van landbouwgrond*. Het *plaatsen van zonnepanelen op landbouwgrond* kan weer op veel minder steun rekenen; ongeveer de helft is hier tegen. De geschetste consequenties en/of voorwaarden hebben dus invloed op de keuzes die mensen maken met betrekking tot het bieden van ruimte aan landbouw, natuurgebieden en/of de energietransitie. Over het algemeen zijn de verschillen tussen beide regio's klein. Boerenbedrijven krijgen wel duidelijk meer steun van mensen met een praktische opleiding en bewoners uit het buitengebied.

Toename van bedrijvigheid en het aantal inwoners zal in principe ook leiden tot extra verkeersbewegingen. Als er een relatie gelegd moet worden tussen potentiële bouwlocaties en de daarmee te verwachte toename van mobiliteit, zijn de opties *bouwen op locaties die al goed bereikbaar* en *bouwen op locaties waar al gebouwen staan* duidelijk favoriet. Voor het verbeteren van de bereikbaarheid kunnen het openbaar vervoer- en/of fietsvoorzieningen duidelijk op meer steun rekenen dan de aanleg van wegen. Ruim drie op de vier inwoners kiest voor een *betere bereikbaarheid van hun dorp/stad met het openbaar vervoer en fiets* in plaats van *betere bereikbaarheid met de auto*. Dat betekent echter niet dat men tegen het aanleggen van wegen is; twee op de tien is tegen het de aanleg en/of verbreden van wegen. Het verschil tussen beide regio's is over het algemeen klein. Verder hechten mannen en praktisch opgeleiden duidelijk meer belang aan de auto.

Inhoudsopgave

- **Samenvatting** **2**
- **Inhoudsopgave** **4**
- **1. Over het onderzoek** **5**
  - *1.1 Over Kieskompas* *5*
  - *1.2 Over de respondenten* *5*
- **2. Woonsituatie** **6**
- **3. Prioriteiten** **8**
- **4. Dilemma's** **9**
- **5. Wonen & leefomgeving** **11**
- **6. Economie** **14**
- **7. Mobiliteit (verkeer en vervoer)** **16**

1. Over het onderzoek

De provincie heeft een belangrijke rol in de ruimtelijke inrichting. Zo bepaalt de provincie waar woningen en bedrijven gebouwd mogen worden en welke gebieden bestemd zijn voor bijvoorbeeld natuur, recreatie en landbouw. Provincie Gelderland heeft Kieskompas gevraagd om te onderzoeken hoe inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen (bij elkaar 26 gemeenten) over de toekomstige ruimtelijke inrichting denken. Dit wordt ook wel de verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley genoemd. Het onderzoek richt zich op vier 'bouwstenen' en de relatie en keuzes die hier onderling in te maken zijn. De vier bouwstenen zijn:

- Leefomgeving: meer landschap
- Wonen: meer stad en meer vitale kernen
- Mobiliteit: duurzaam en nabij
- Economie: netwerk rondom Food, Health & Energy

1.1 Over Kieskompas

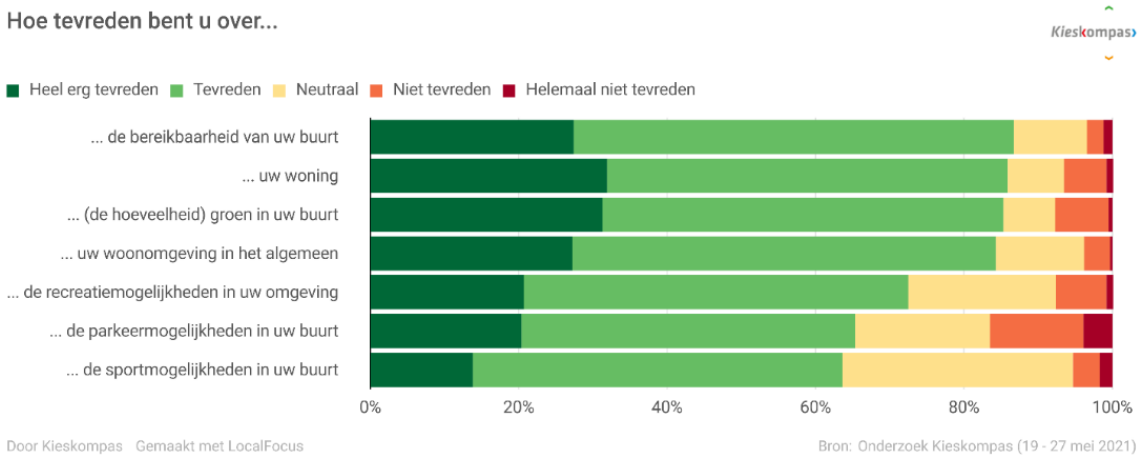
Bij Kieskompas brengen we politieke opinies en maatschappelijke trends in beeld. Dat doen we via gericht panelonderzoek en met behulp van online tools en events. Zo helpen we wetenschappelijk en onafhankelijk onderzoek een stapje vooruit. Het onderzoeksinstituut Kieskompas wordt dan ook gevormd door een groep betrokken en enthousiaste wetenschappers die betrouwbare informatie leveren aan kiezers en besluitvormers.

1.2 Over de respondenten

Op donderdagochtend 27 mei hadden 2178 mensen het onderzoek volledig ingevuld, waarvan 1804 mensen uit de rego's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley (7138 panelleden, responserate van 31%). De resultaten van dit onderzoek zijn vervolgens voor beide regio's gewogen naar geslacht, leeftijd, opleiding, etniciteit en stemgedrag om de data ten aanzien van deze kenmerken representatief te maken. Gewichten hoger dan het 99e percentiel zijn getrimd. Om respondenten een gewicht toe te kennen, moeten hun leeftijd, geslacht, migratie-achtergrond, opleiding, en het stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen bekend zijn, hetgeen 1158 mensen uit de regio Arnhem-Nijmegen en 621 uit de regio Foodvalley met ons deelden.

2. Woonsituatie

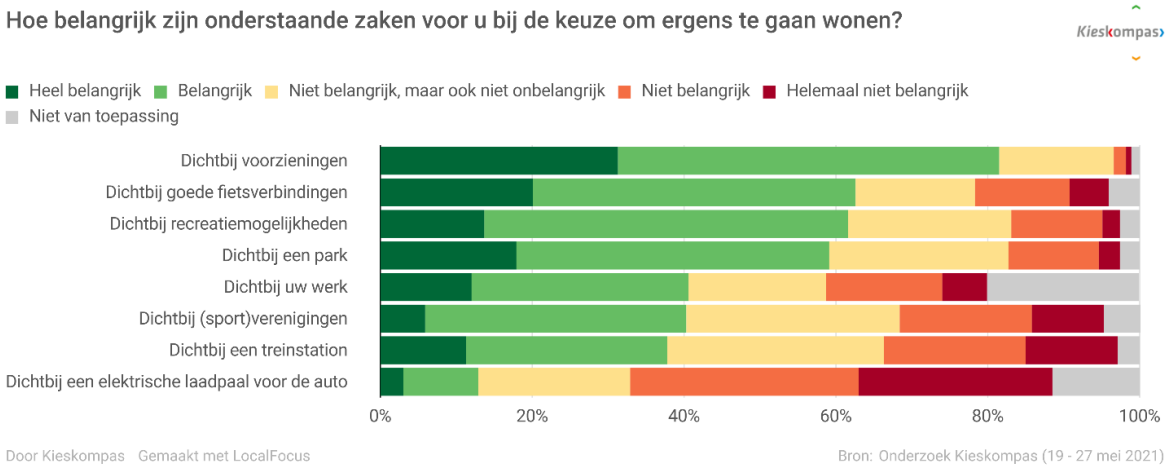
Om meer inzicht te krijgen in de keuzes die inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhen-Nijmegen voor hun toekomstige leefomgeving maken, is het allereerst belangrijk om meer over de huidige situatie te weten te komen. Zoals in onderstaande figuur naar voren komt zijn de meeste inwoners (85 procent) (heel erg) tevreden over hun woning en de woonomgeving; daarentegen is één op de vijfentwintig inwoners ontevreden over de *woonomgeving* en één op de vijftien over de eigen *woning*.



Echter, als we inzoomen op de woonsituatie van verschillende groepen ontstaan er wel degelijk grote verschillen. Zo geeft bijna zeven op de tien huurders in de vrije sector aan *graag binnen twee jaar te willen verhuizen naar een andere woning*; vier op de tien huurders in de vrije sector zegt *dit al te proberen, maar zonder resultaat*. Ook valt het op dat vooral jongere inwoners vaker plannen hebben om te verhuizen. Bijna zes op de tien inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar) zouden graag binnen twee jaar verhuizen, terwijl dit bij inwoners in de pensioenfase (65 jaar en ouder) ruim vier keer lager is (13 procent). Tot slot valt het op dat bijna een kwart van de inwoners in de consolidatie- en pensioenfase (50 jaar en ouder) aangeven *best kleiner te willen wonen*, terwijl jongere inwoners juist vaker aangeven dat hun *huidige woning eigenlijk te klein is voor het aantal mensen dat er woont*.

Percentage dat 'ja' heeft geantwoord op de stellingen	Ik ben afgelopen jaar verhuisd	Ik wil graag in mijn buurt blijven wonen	Ik zou graag binnen twee jaar verhuizen naar een andere woning	Ik probeer te verhuizen naar een andere woning, maar dat lukt mij niet	Ik zou best kleiner willen wonen	Mijn huidige woning is eigenlijk te klein voor het aantal mensen dat er woont
Totaal	**8%**	**78%**	**24%**	**13%**	**19%**	**5%**
Opsplitsing per groep						
Man	8%	80%	23%	12%	20%	4%
Vrouw	9%	76%	26%	14%	17%	6%
Praktisch opgeleid	7%	83%	21%	14%	23%	3%
Middel-opgeleid	7%	80%	24%	13%	20%	5%
Theoretisch opgeleid	9%	77%	25%	13%	18%	5%
18-34	19%	64%	58%	27%	13%	13%
35-49	9%	77%	28%	17%	8%	10%
50-64	6%	77%	21%	12%	24%	3%
65+	5%	85%	13%	6%	23%	1%
Foodvalley	8%	78%	24%	13%	20%	4%
Arnhem/Nijmegen	8%	78%	25%	13%	18%	6%
Sociale huurwoning	11%	76%	35%	25%	19%	11%
Huurwoning vrije sector	13%	55%	69%	39%	4%	31%
Eigen woning	9%	82%	24%	14%	18%	6%

Vervolgens is natuurlijk de vraag in wat voor woning en woonomgeving mensen zouden willen wonen. Als we naar de woonomgeving kijken is het voor de meeste mensen (heel) belangrijk om dichtbij voorzieningen te zitten, maar ook fietsverbinden, recreatiemogelijkheden en een park zijn voor veel mensen belangrijk. Voor veel werkenden is het ook belangrijk om dichtbij hun werk te wonen. Weinig inwoners vinden het op dit moment belangrijk om dichtbij een elektrische laadpaal voor de auto te wonen. Het wonen dichtbij een treinstation wordt door vier op de tien als (heel) belangrijk gezien.



Tot slot is het ook belangrijk om te weten in wat voor type woning(en) mensen zichzelf in de toekomst binnen hun financiële mogelijkheden zien wonen. Relatief veel inwoners (45 procent) zien zichzelf in een *appartement (hoogbouw / beneden- of bovenwoning)* wonen; bij inwoners in de pensioenfase (65 jaar en ouder) is dit bijna zes op de tien, terwijl dit bij inwoners in de carrièrefase (35 tot 50 jaar) maar iets meer dan een kwart is. Theoretisch geschoolden zien zichzelf vaker dan gemiddeld wonen in een *vrijstaand huis* en/of *twee onder één kap woning*. Inwoners die op dit moment een huurwoning hebben, zien zichzelf vaker in een *rijtjeshuis* en/of *appartement (hoogbouw / beneden- of bovenwoning).* Dit kan met de (verwachtte) financiële mogelijkheden te maken hebben. Ook was er de mogelijkheid om zelf een ander type woning te noemen; oudere inwoners deden dit veel vaker. Naast '*waar ik nu al woon',* werden door oudere inwoners ook vaker specifieke woonproducten zoals *een seniorenwoning, seniorenflat, zorgwoning, bungalow* of een *hofje* genoemd.

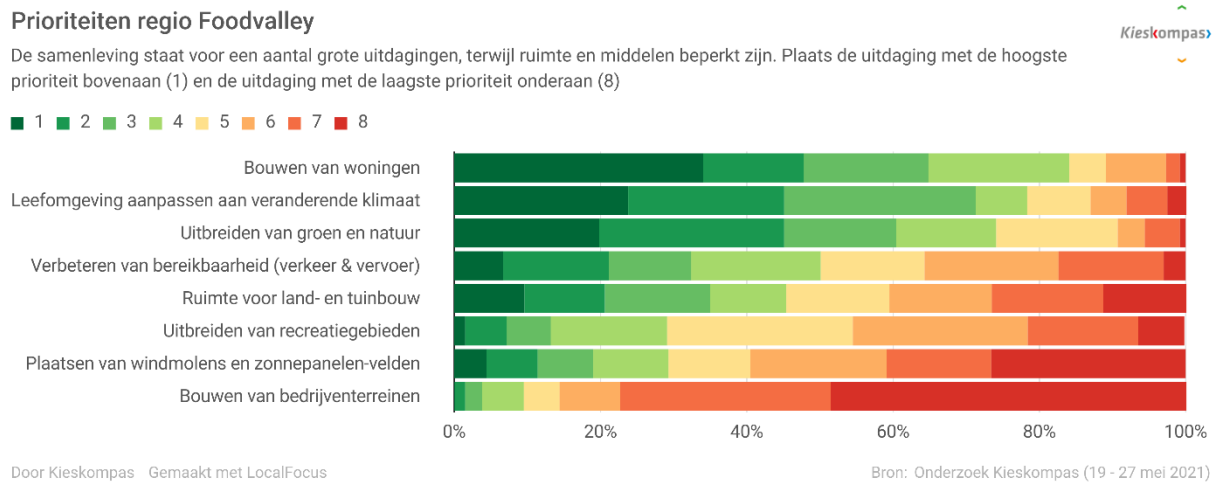
In wat voor type woning ziet u zichzelf binnen uw financiële mogelijkheden in de toekomst wonen? (meerdere antwoorden mogelijk)

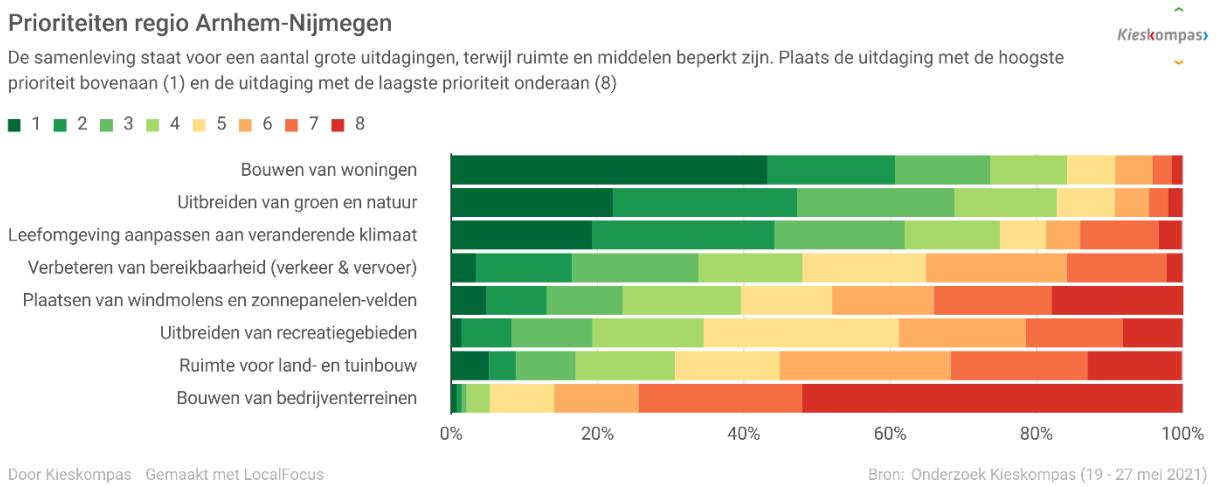
	Een vrijstaand huis	Een twee onder één kap woning	Een rijtjeshuis	Een appartement (hoogbouw / beneden- of bovenwoning)	Anders, namelijk
Totaal	**30%**	**27%**	**31%**	**45%**	**13%**
Opsplitsing per groep					
Praktisch opgeleid	19%	21%	23%	46%	22%
Middel-opgeleid	27%	24%	39%	51%	11%
Theoretisch opgeleid	40%	35%	26%	38%	9%
18-34	38%	39%	42%	46%	4%
35-49	43%	43%	42%	26%	11%
50-64	23%	16%	25%	49%	14%
65+	15%	9%	11%	59%	25%
Foodvalley	30%	27%	30%	39%	12%
Arnhem/Nijmegen	30%	28%	31%	48%	13%
Sociale huurwoning	5%	10%	38%	61%	28%
Huurwoning vrije sector	29%	29%	48%	55%	3%
Eigen woning	41%	32%	22%	34%	11%

3. Prioriteiten

De samenleving staat voor een aantal grote uitdagingen, terwijl de ruimte en financiële mogelijkheden beperkt zijn. Wat zijn dan de voorkeuren? Het bouwen van woningen, uitbreiden van natuurgebieden, ruimte voor land- en tuinbouw of het verbeteren van de bereikbaarheid? We vroegen inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen allereerst om acht belangrijke overkoepelende uitdagingen te rangschikken, waarbij de hoogste prioriteit bovenaan geplaatst moest worden en de uitdaging met de laagste prioriteit onderaan. Zo komen we er achter welke uitdagingen de hoogste prioriteit hebben en welke uitdagingen minder belangrijk zijn voor de inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen.

Allereerst valt op dat de verschillen tussen inwoners van Foodvalley (bovenste figuur) en de regio Arnhem-Nijmegen (onderste figuur) over het algemeen klein zijn. In beide regio's wordt het *bouwen van woningen* door de inwoners als belangrijkste prioriteit gezien, kort gevolgd door het *aanpassen van de leefomgeving aan het veranderende klimaat* en het *uitbreiden van groen en natuur*. Er is in beide regio's sprake van een duidelijke top drie. Ook met betrekking tot het *verbeteren van de bereikbaarheid* lopen de regio's samen op; ongeveer één op de drie inwoners plaatst dit thema in hun top drie. Wel zien we een groter verschil als het gaat om *ruimte voor land- en tuinbouw*; inwoners van de regio Foodvalley geven dit duidelijk een hogere prioriteit dan de inwoners van de regio Arnhem-Nijmegen. Het *plaatsen van windmolens en zonnepanelen-velden* wordt daarentegen als belangrijker gezien in de regio Arnhem-Nijmegen. In beide regio's scoort het *uitbreiden van recreatiegebieden* een zesde plek en wordt de laagste prioriteit gegeven aan het *bouwen van bedrijventerreinen*.





Om meer inzicht te krijgen in de prioriteiten van de verschillende inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen is de onderstaande tabel opgesteld. In deze tabel is voor elke groep het aantal mensen opgeteld dat deze prioriteit in hun top drie geplaatst hebben. Als een vakje rood/oranje kleurt wordt deze prioriteit minder vaak dan gemiddeld door deze groep in hun top drie geplaatst, als het vakje groen kleur juist vaker dan gemiddeld.

Zo zien we dat mannen, jongeren, degene die in een vrije sector huurwoning wonen en inwoners van de regio Arnhem-Nijmegen het *bouwen van woningen* vaker dan gemiddeld in hun top drie plaatsen; ongeveer drie op de vier. Vrouwen, theoretisch-opgeleiden, inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar) en inwoners van de regio Foodvalley plaatsen het *aanpassen van de leefomgeving* vaker dan gemiddeld in hun top drie, terwijl mannen en praktisch geschoolden dit minder dan gemiddeld doen. Praktisch geschoolden en oudere inwoners kiezen weer vaker voor *het verbeteren van de bereikbaarheid* van de regio. Ditzelfde patroon zien we bij *ruimte voor land- en tuinbouw*; praktisch geschoolden hebben dit zelfs twee keer zo vaak in hun top drie staan dan theoretisch geschoolden.

Percentage dat deze prioriteit in hun top 3 plaatst

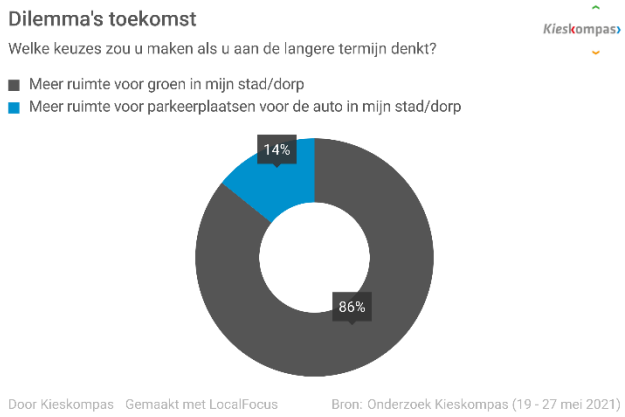
	Bouwen van woningen	Uitbreiden van groen en natuur	Leefomgeving aanpassen aan veranderende klimaat	Verbeteren van bereikbaarheid (verkeer & vervoer)	Ruimte voor land- en tuinbouw	Plaatsen van windmolens en zonnepanelen -velden	Uitbreiden van recreatiegebieden	Bouwen van bedrijventerreinen
Totaal	***70%***	***65%***	***64%***	***33%***	***23%***	***22%***	***17%***	***3%***
Opsplitsing per groep								
Man	74%	63%	57%	36%	24%	20%	17%	4%
Vrouw	66%	68%	72%	29%	21%	24%	18%	2%
Praktisch opgeleid	70%	58%	58%	44%	30%	16%	18%	4%
Middel-opgeleid	72%	69%	60%	32%	25%	20%	18%	4%
Theoretisch opgeleid	68%	66%	73%	28%	14%	28%	16%	1%
18-34	76%	72%	70%	24%	17%	25%	14%	2%
35-49	71%	65%	65%	35%	21%	23%	19%	2%
50-64	68%	63%	60%	34%	29%	18%	14%	4%
65+	66%	60%	61%	41%	24%	21%	24%	3%
Foodvalley	64%	60%	71%	32%	35%	19%	13%	4%
Arnhem/Nijmegen	73%	68%	61%	33%	17%	23%	19%	2%
Sociale huurwoning	61%	70%	58%	40%	16%	15%	23%	5%
Huurwoning vrije sector	81%	67%	76%	23%	14%	30%	8%	1%
Koopwoning	69%	62%	63%	34%	27%	21%	19%	3%

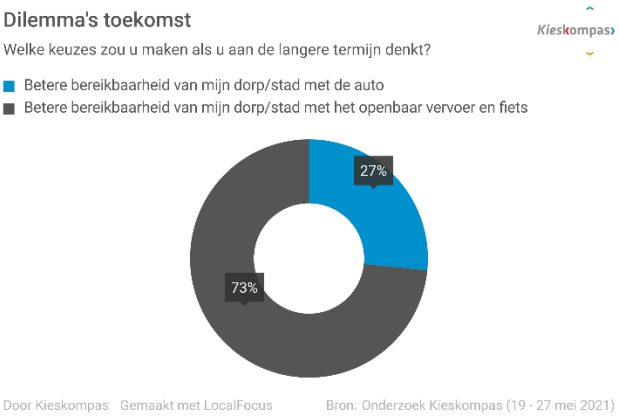
4. Dilemma's

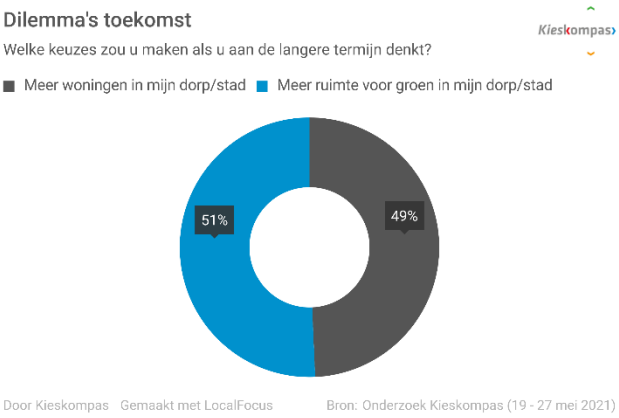
Vervolgens legden we (zonder enige aanvullende informatie) een aantal dilemma's voor, waarbij telkens één van de twee keuzemogelijkheden gekozen kon worden. De verschillen tussen inwoners van de regio Foodvalley en de regio Arnhem-Nijmegen zijn over het algemeen klein. Bij de verschillende leeftijdsgroepen, woonsituaties en geslachten zijn de verschillen bij bepaalde dilemma's groter.

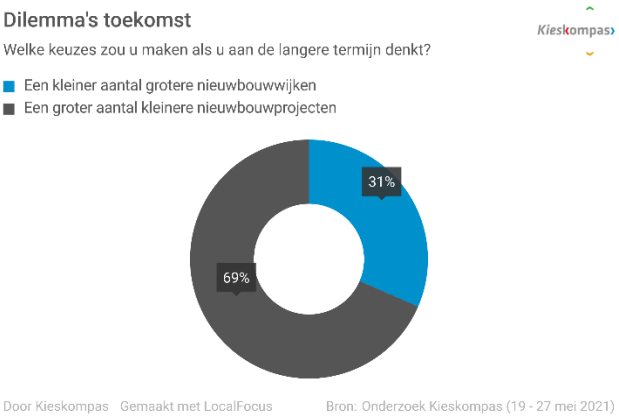
Bij de keuze voor m*eer ruimte voor groen* of *meer ruimte voor parkeerplaatsen in hun dorp/stad*, koos de overgrote meerderheid (86 procent) voor *meer groen in hun dorp/stad*. Daarnaast koos bijna driekwart voor een *betere bereikbaarheid van hun dorp/stad met het openbaar vervoer en fiets* in plaats van *betere bereikbaarheid met de auto*. Mannen, praktisch geschoolden en oudere inwoners kiezen vaker dan andere groepen voor een *extra parkeerplaatsen* en *betere bereikbaarheid met de auto*, hoewel ook binnen deze nog steeds een ruime meerderheid voor *groen* (80 procent) en/of *openbaar vervoer en fiets* (70 procent) kiest.

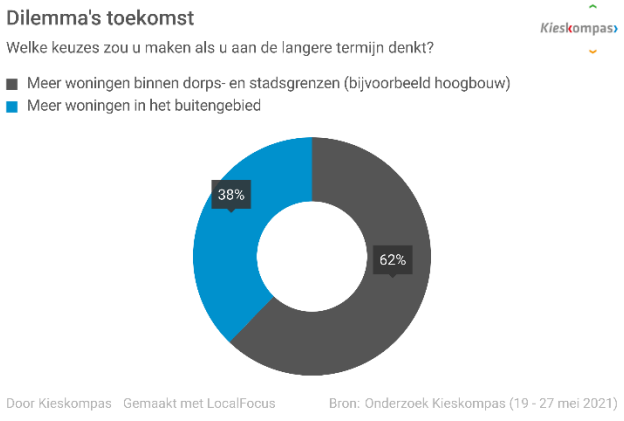
Bij de dilemma's met betrekking tot het bouwen van woningen was er meer verdeeldheid. Zo kiest de helft voor *meer woningen in hun stad/dorp*, terwijl de andere helft een voorkeur heeft voor *meer groen*. Bij dit dilemma zijn de verschillen tussen groepen relatief klein. Ruim twee op de drie inwoners kiest voor een *groter aantal kleinere nieuwbouwprojecten*, terwijl één op de drie juist voor een *kleiner aantal grotere nieuwbouwwijken* kiest. Theoretisch geschoolden en degenen die in een stadscentrum of het buitengebied wonen kiezen vaker voor een *groter aantal kleinere nieuwbouwprojecten*. Ook bij dit dilemma zit weinig verschil tussen de inwoners van de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen. Tot slot kiest in beide regio's ruim zes op de tien inwoners voor *meer woningen binnen dorps- en stadsgrenzen (bijvoorbeeld hoogbouw)*, terwijl vier op de tien liever *meer woningen in het buitengebied* ziet. Inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar), theoretisch geschoolden en degenen die in een stadscentrum of sociale huurwoning wonen kiezen daarbij vaker voor meer woningen binnen dorps- en stadsgrenzen.







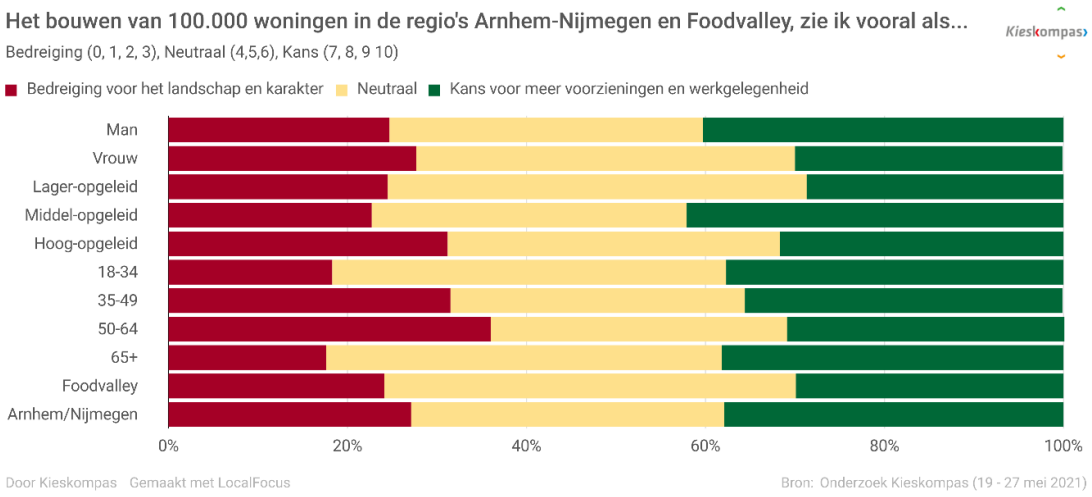




5. Wonen & leefomgeving

Om deelnemers aan het onderzoek meer achtergrondinformatie te geven bij de keuzes die ze moesten maken, deelden wij vervolgende de volgende informatie met hen: '*In de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley wonen op dit moment ruim een miljoen inwoners. De bevolkingsprognoses geven aan dat het aantal inwoners de komende jaren nog flink zal groeien: als de verwachtingen uitkomen zijn er in de komende 20 jaar zo'n 100.000 woningen extra nodig.'* Na het delen van deze informatie met de deelnemers aan het onderzoek vroegen wij hen (op een schaal van 0 t/m 10) in hoeverre ze dit vooral als een *bedreiging voor het landschap en karakter (0)* of juist vooral als *kans voor meer voorzieningen en werkgelegenheid (10)* zien.

Ruim een één op de drie inwoners lijkt het het bouwen van deze woningen vooral vooral als een kans voor meer voorzieningen en werkgelegenheid *(cijfer 7, 8, 9 of 10)* te zien, ruim één op de drie lijkt vrij neutraal *(cijfer 4, 5 of 6)* en ruim een kwart lijkt het vooral als bedreiging voor het landschap en karakter te zien (cijfer 0, 1, 2 of 3).



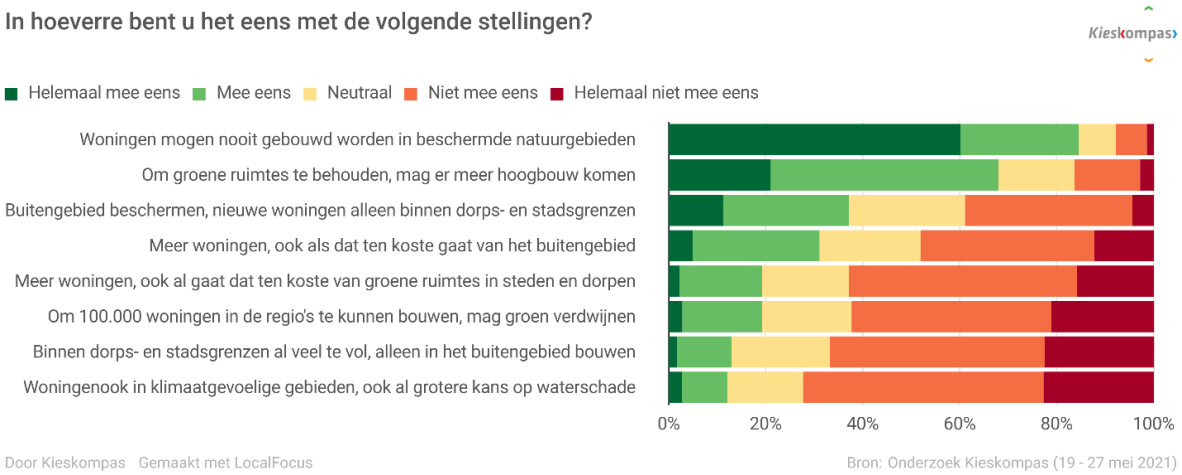
Een andere belangrijke vraag met betrekking tot woningbouw is waar deze woningen dan gebouwd moeten worden. Om respondenten een goed geinformeerde keuze te kunnen laten maken, deelden wij de volgende informatie met de deelnemers van het onderzoek: *Het bouwen van woningen binnen dorps- en stadsgrenzen heeft zowel voordelen als nadelen. Belangrijke voordelen: buitengebied blijft behouden, meer voorzieningen in de buurt en een beter vestigingsklimaat. Belangrijke nadelen: duurder, ingewikkelder, kost meer tijd en praktisch onmogelijk om 100.000 woningen te bouwen.* Na het delen van deze informatie met de deelnemers aan het onderzoek vroegen wij hen op welke manier de nieuwe woningen volgens hen het best bijgebouwd kunnen worden. Hierbij gaf vier op de tien aan een voorkeur te hebben voor (1) g*rotere nieuwbouwwijken aan de randen van dorpen en steden,* drie op de tien voor (2) *kleinschalige nieuwbouw aan de randen van dorpen en steden* en ruim twee op de tien voor (3) *binnen de bestaande dorps- en stadsgrenzen.* Tot slot koos iets minder dan één op de tien voor (4) *Anders, namelijk,* waarbij vooral het ombouwen van (leegstaande) kantoorpanden of bedrijventerreinen vaak genoemd worden. Als we kijken naar de verschillen tussen groepen dan zien we dat praktisch geschoolden en ouderen vaker voor *kleinschalige nieuwbouw aan de randen van dorpen en steden* kiezen. De keuze voor *grotere nieuwbouwwijken aan de randen van dorpen en steden* wordt weer vaker gemaakt door theoretisch geschoolden, jongere inwoners en inwoners die het bouwen van 100.000 woningen vooral als een kans zien. Tot slot valt het op dat inwoners die het bouwen van de 100.000 woningen vooral als een bedreiging voor landschap en karakter van de regio zien, vaker kiezen voor bouwen binnen bestaande dorps- en stadsgrenzen.

Als u moest kiezen, op welke manier kunnen nieuwe woningen het best kunnen worden bijgebouwd?

	Binnen de bestaande dorps- en stadsgrenzen	Kleinschalige nieuwbouw aan de randen van dorpen en steden	Grotere nieuwbouwwijken aan de randen van dorpen en steden	Anders, namelijk
Totaal	21%	30%	40%	8%
Opsplitsing per groep				
Man	24%	29%	38%	8%
Vrouw	18%	32%	42%	8%
Praktisch opgeleid	24%	45%	24%	7%
Middel-opgeleid	17%	30%	41%	11%
Theoretisch opgeleid	25%	23%	47%	6%
18-34	16%	24%	52%	8%
35-49	23%	31%	33%	12%
50-64	28%	31%	33%	8%
65+	18%	37%	40%	5%
Foodvalley	23%	30%	38%	8%
Arnhem/Nijmegen	21%	31%	40%	8%
Bedreiging landschap	37%	28%	22%	13%
Neutraal	17%	36%	40%	7%
Kans voorzieningen	14%	26%	53%	7%

Ondanks dat het bouwen van woningen als belangrijkste prioriteit naar voren kwam, zijn veel inwoners van mening dat het bouwen van woningen niet zomaar ten koste mag gaan van groen en natuur. Zoals in onderstaande figuur naar voren komt is minder dan twee op de tien het er (helemaal) mee eens dat er *groen mag verdwijnen om 100.000 woningen in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley te kunnen bouwen,* terwijl ruim zes op de tien het hier (helemaal) niet mee eens is. Er is dan ook weinig draagvlak voor het bouwen van woningen *in klimaatgevoelige- en beschermde natuurgebieden*, terwijl er *meer hoogbouw om groene ruimtes te behouden* op veel steun kan rekenen; ruim twee op de drie inwoners is het hier (helemaal mee eens).

Ruim drie op de tien is het er (helemaal) mee eens dat er *meer woningen moeten komen, ook als dat ten koste van het buitengebied gaat* en twee op de tien *ook als dat ten koste gaat van groene ruimte in steden en dorpen.* Ongeveer één op de acht (13 procent) is het er (helemaal) mee eens dat er *alleen nog in het buitengebied woningen gebouwd worden, omdat het binnen dorps- en stadsgrenzen al veel te vol is*. Ruim één op de drie (37 procent) is het er (helemaal) mee eens dat *woningen alleen nog maar binnen dorps- en stadsgrenzen gebouwd worden om het buitengebied te beschermen*. Er zijn dus maar weinig inwoners die het binnen dorps- en stadsgrenzen zo vol vinden, dat er alleen nog maar in het buitengebied gebouwd moet worden, maar het behoud van groene ruimtes in steden en dorpen is voor veel inwoners belangrijk.

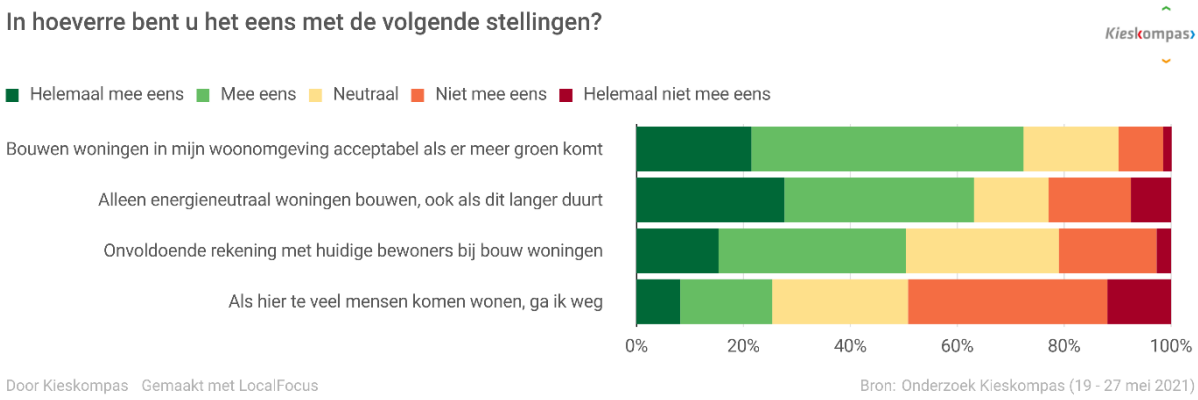


Als we inzoomen op de verschillende groepen, zien we dat mannen, inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar) en inwoners met een 'gemiddelde' opleiding het er vaker (helemaal) mee eens zijn dat er *groen mag verdwijnen bij het bouwen van 100.000 woningen in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley*. Mannen en praktischer opgeleiden vinden ook vaker dan gemiddeld dat het bouwen van woningen ten koste mag gaan van groene ruimtes in steden en dorpen.

Praktisch opgeleiden zijn vaker van mening dat er meer woningen gebouwd moeten worden, ook als dat ten koste gaat van het buitengebied. Inwoners in de opbouw- (18 tot 35 jaar) en carrièrefase (35 tot 50 jaar) van hun leven, theoretisch geschoolden en inwoners uit de regio Arnhem-Nijmegen zijn vaker van mening dat er *meer woningen gebouwd moeten worden, ook als dat ten koste van het buitengebied gaat*. Tot slot valt het op dat de groep 18 tot 35 jaar en theoretischer opgeleide inwoners veel vaker van mening zijn dat er *meer hoogbouw mag komen om groene ruimtes te behouden*.

Percentage (Helemaal) mee eens	Om 100.000 woningen in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley te kunnen bouwen, mag groen verdwijnen	Er moeten meer woningen gebouwd worden, ook al gaat dat ten koste van de groene ruimtes in steden en dorpen	Er moeten meer woningen gebouwd worden, ook als dat ten koste gaat van het buitengebied	Om groene ruimtes te behouden, mag er meer hoogbouw komen
Totaal	***19%***	***19%***	***31%***	***68%***
Opsplitsing per groep				
Man	24%	21%	32%	68%
Vrouw	13%	17%	30%	68%
Praktisch opgeleid	15%	21%	23%	52%
Middel-opgeleid	25%	21%	35%	71%
Theoretisch opgeleid	15%	16%	32%	74%
18-34	23%	17%	34%	83%
35-49	18%	21%	34%	70%
50-64	18%	19%	28%	63%
65+	17%	20%	29%	53%
Foodvalley	19%	19%	26%	66%
Arnhem/Nijmegen	19%	19%	34%	69%

Het bouwen van extra woningen ten koste van groen in steden/dorpen of het buitengebied is voor veel inwoners van zowel de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen geen wenselijke situatie. Tegelijkertijd vindt bijna drie op de vier inwoners *het bouwen van extra woningen in hun eigen woonomgeving acceptabel als er ook meer groen komt*; Inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar), theoretisch geschoolden en inwoners van de regio Arnhem-Nijmegen nog vaker. Wel is de helft van de inwoners *bang dat er bij de bouw van woningen onvoldoende rekening wordt gehouden met de huidige bewoners*; jongere inwoners en theoretisch geschoolden minder vaak, terwijl praktisch opgeleiden hier juist veel vaker bang voor zijn. Een kwart van de inwoners zegt *weg te gaan als er te veel mensen komen wonen*, terwijl een kwart neutraal is en de helft het hier (helemaal) niet mee eens is. Vooral inwoners in de carrière- en consolidatiefase (35 tot 65 jaar) geven vaker aan *weg te gaan als er te veel mensen komen wonen.* Tot slot vindt ruim zes op de tien inwoners dat *huizen alleen energieneutraal gebouwd mogen worden, ook als dat langer zou duren.*



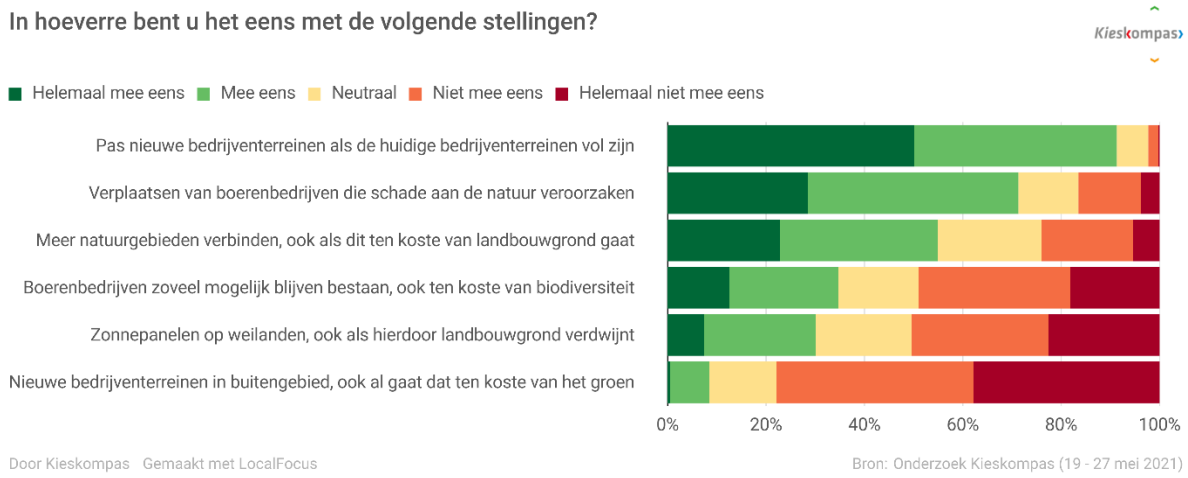
Percentage (Helemaal) mee eens	Het bouwen van extra woningen in mijn woonomgeving is acceptabel als er ook meer groen komt	Als hier te veel mensen komen wonen, ga ik weg	Ik ben bang dat bij de bouw van woningen onvoldoende rekening wordt gehouden met de huidige bewoners
Totaal	**72%**	**25%**	**51%**
Opsplitsing per groep			
Man	71%	24%	52%
Vrouw	73%	27%	49%
Praktisch opgeleid	63%	26%	64%
Middel-opgeleid	71%	24%	51%
Theoretisch opgeleid	79%	27%	41%
18-34	82%	19%	41%
35-49	71%	31%	57%
50-64	71%	32%	52%
65+	64%	20%	53%
Foodvalley	62%	28%	52%
Arnhem/Nijmegen	77%	24%	50%

6. Economie

Naast het bouwen van woningen en het verbeteren van de leefomgeving is het versterken van de economie een andere belangrijke uitdaging. In dit onderzoek richten wij ons daarbij voornamelijk op de ruimte voor boerenbedrijven en bedrijventerreinen.

Er is grote consensus over de stellingen met betrekking tot bedrijventerreinen. Zo is ruim negen op de tien het er (helemaal) mee eens dat er pas *nieuwe bedrijventerreinen mogen komen als de huidigen vol zijn*; in Foodvalley zelfs nog iets vaker. Daarnaast is in zowel de regio Foodvalley als de regio Arnhem-Nijmegen minder dan één op de tien inwoners van mening dat *het aanleggen van nieuwe bedrijventerreinen in het buitengebied ten koste mag gaan van groen*.

Over boerenbedrijven zijn de meningen meer verdeeld. Ruim zeven op de tien is van mening dat *boerenbedrijven die schade aan de natuur veroorzaken naar gebieden verplaatst moeten worden die minder kwetsbaar zijn;* minder dan twee op de tien is het hier (helemaal) niet mee eens. Tegelijkertijd is ruim één op de drie (35 procent) van mening dat *boerenbedrijven in het buitengebied zoveel mogelijk moeten blijven bestaan, ook als dit ten koste gaat van biodiversiteit*. Ruim de helft (55 procent) is van mening dat *meer natuurgebieden met elkaar verbonden moeten worden, ook als dit ten koste van landbouwgrond gaat.* Tot slot vindt ongeveer de helft van de inwoners dat er geen *landbouwgrond mag verdwijnen om zonnepanelen op weilanden te plaatsen*. De geschetste consequenties en/of voorwaarden hebben dus invloed op de keuzes die mensen maken met betrekking tot het bieden van ruimte aan landbouw, natuurgebieden en/of de energietransitie.



De hierboven beschreven verdeeldheid zien we ook terug als we de antwoorden van verschillende groepen vergelijken. Allereerst wordt duidelijk dat de verschillen tussen de beide regio's over het algemeen klein zijn, maar bij andere opsplitsingen aanzienlijk groter. Zo vindt ruim de helft van de praktisch opgeleiden en bewoners van het buitengebied dat *boerenbedrijven zoveel mogelijk moeten blijven bestaan, ook als dit ten koste gaat van biodiversiteit,* terwijl inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar) en theoretisch opgeleiden het hier veel minder vaak mee eens zijn. Jongere inwoners en theoretisch geschoolden scoren dan juist weer het hoogst als het gaat om *het verbinden van natuurgebieden ten koste van landbouwgrond*; bijna zeven op de tien is het hier (helemaal) mee eens. Bewoners van het buitengebied, dorpsbewoners, ouderen en praktisch opgeleiden zijn het hier het minst vaak mee eens, ongeveer vier op de tien. Hetzelfde patroon is zichtbaar bij de vraag *zonnepanelen op weilanden geplaatst mogen worden, ten koste van landbouwgrond.*

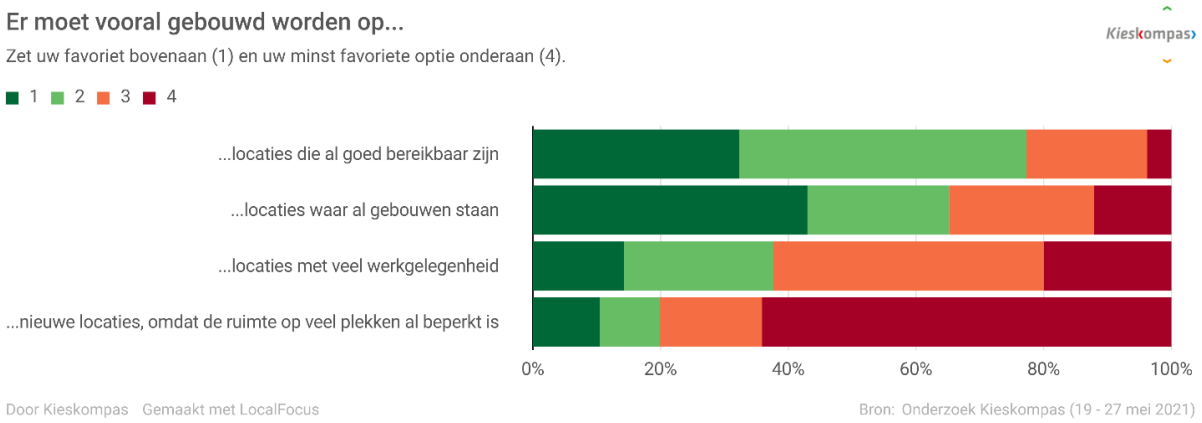
We zagen bij de vorige stellingen al dat er weinig animo is voor *nieuwe bedrijventerreinen ten koste van groen*. In de gedetailleerdere uitwerking zien we zelfs dat maar één op de vijftig van de stadscentrumbewoners dit een goed idee vindt. Hoewel de scores in andere groepen iets hoger liggen, vindt uiteindelijk minder dan één op de tien dat groen mag wijken voor bedrijventerreinen.

Percentage (Helemaal) mee eens	Boerenbedrijven in het buitengebied moeten zoveel mogelijk blijven bestaan, ook als dit ten koste gaat van biodiversiteit	Meer natuurgebieden moeten met elkaar verbonden worden, ook als dit ten koste van landbouwgrond gaat	Zonnepanelen mogen op weilanden geplaatst worden, ook als hierdoor landbouwgrond verdwijnt	In het buitengebied mogen nieuwe bedrijventerreinen worden aangelegd, ook al gaat dat ten koste van het groen
Totaal	**35%**	**55%**	**30%**	**9%**
Opsplitsing per groep				
Praktisch opgeleid	53%	39%	23%	10%
Middel-opgeleid	37%	55%	29%	9%
Theoretisch opgeleid	21%	65%	36%	6%
18-34	22%	69%	37%	6%
35-49	35%	49%	30%	9%
50-64	38%	57%	27%	12%
65+	46%	41%	25%	6%
In een stadscentrum	31%	58%	33%	2%
Buitenwijk van een stad	31%	56%	31%	9%
In een dorpscentrum	42%	45%	26%	8%
Woonwijk van een dorp	35%	57%	30%	12%
In het buitengebied	57%	41%	21%	8%
Foodvalley	36%	50%	26%	9%
Arnhem/Nijmegen	34%	57%	32%	8%

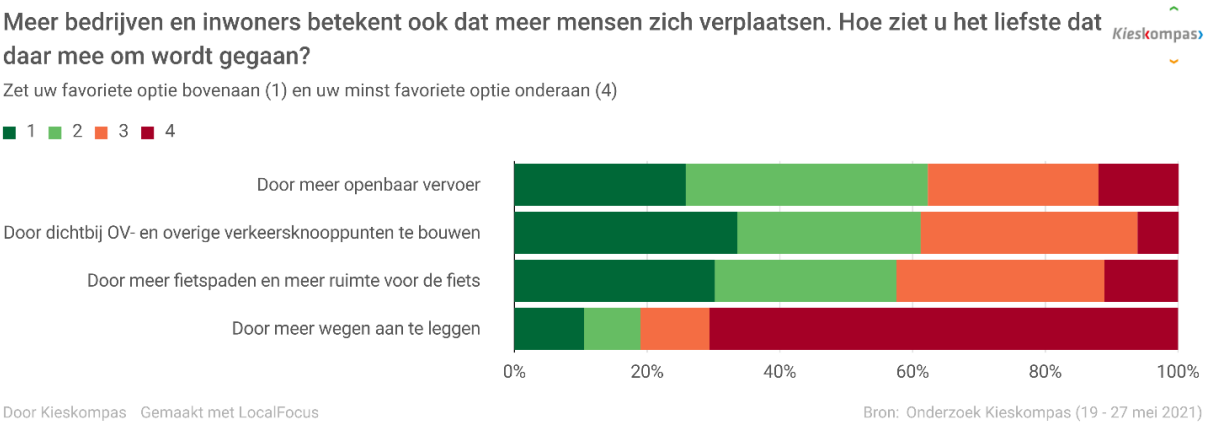
7. Mobiliteit (verkeer en vervoer)

Toename van bedrijvigheid en inwoners zal in principe ook leiden tot extra verkeersbewegingen. We legden daarom een aantal vragen voor met betrekking tot de toename van mobiliteit in relatie tot toekomstige bouwlocaties.

We vroegen respondenten om vier potentiële locaties voor nieuwe woonwijken te rangschikken, waarbij het *bouwen op locaties die al goed bereikbaar* en *bouwen op locaties waar al gebouwen staan* duidelijk favoriet zijn. Duidelijk minder populair is de optie *nieuwe locaties, omdat de ruimte op veel plekken al beperkt is*; ruim zes op de tien zet dit op de laatste plaats. *Bouwen op locaties met veel werkgelegenheid* wordt vaak op de derde plaats gezet, maar staat voor vier op de tien op de eerste of tweede plek.



Bij de vraag hoe de toename van mobiliteit vormgegeven moet worden, kiest men voornamelijk voor drie opties, (1) *uitbreiding van het openbaar vervoer, (2) meer fietspaden en ruimte voor de fiets* en (3) *door dichtbij OV- en overige verkeersknooppunten te bouwen*. Het aanleggen van *meer wegen* is voor veel inwoners duidelijk de minst favoriete optie; zeven op de tien inwoners zet dit op de laatste plaats. Vooral vrouwen, theoretisch geschoolden, inwoners in een stadscentrum plaatsen dit onderaan. Dat betekent echter niet dat deze mensen allemaal tegen het aanleggen van wegen zijn.

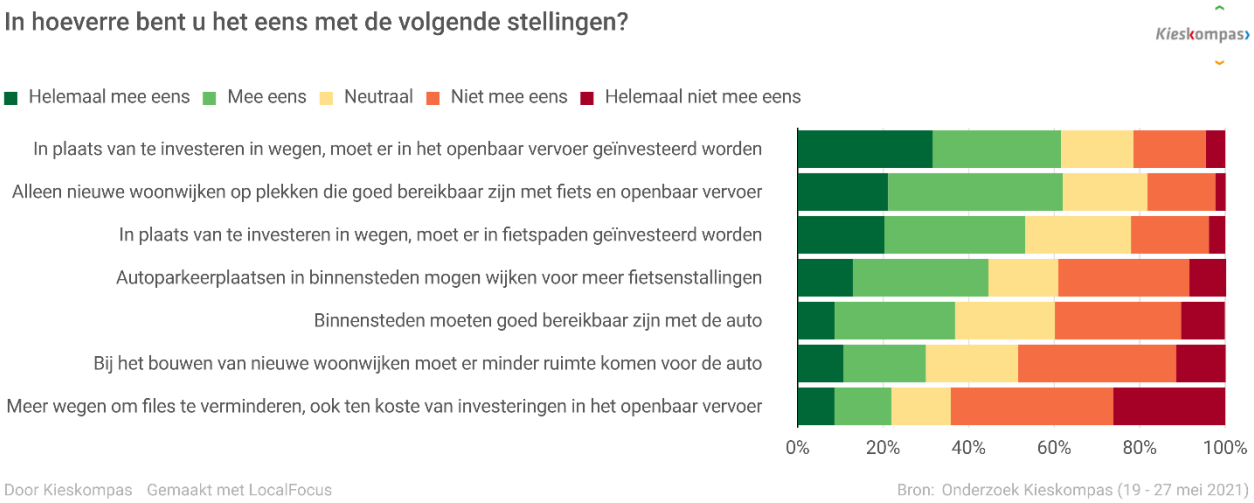


De verschillende meningen over de toekomst van het wegennetwerk komen ook duidelijk naar voren in de onderstaande figuur. Zo is ongeveer twee op de tien inwoners van mening dat *nieuwe wegen aangelegd mogen worden ten koste van natuur*, terwijl iets minder dan twee op de tien van mening is dat *er geen wegen verbreed of aangelegd mogen worden* of *minder ruimte voor auto's minder moet komen*. Bijna twee op de tien vindt dat er geen nieuwe wegen mogen worden aangelegd, maar wel verbreed. De grootste groep vindt dat er nieuwe wegen aangelegd mogen worden, mits dit niet ten koste van de natuur gaat.



Ook uit de antwoorden op onderstaande stellingen wordt duidelijk zichtbaar dat het openbaar vervoer en de fiets door veel inwoners worden gezien als de beste oplossing voor het mobilitetsvraagstuk. Zo is ruim zes op de tien van mening dat er *beter geinvesteerd kan worden in het openbaar vervoer in plaats van wegen* en is zelfs een iets grotere groep het (helemaal) niet eens met de stelling '*Om files te verminderen moeten meer wegen worden aangelegd, ook al gaat dat ten koste van investeringen in het openbaar vervoer*. Ruim de helft van de inwoners wil dat er geinvesteerd wordt in fietspaden in plaats van wegen en ruim vier op de tien inwoners vindt dat *autoparkeerplaatsen mogen wijken voor betere fietsvoorzieningen*

Over dat *binnensteden goed bereikbaar moeten zijn met de auto* is men meer verdeeld; vier op de tien is het hier (helemaal) mee eens en vier op de tien is het hier (helemaal) niet mee eens. Ongeveer één op de drie inwoners vindt dat er *minder ruimte voor auto's moeten komen in nieuw te bouwen wijken*, maar bijna de helft is het daar (helemaal) niet mee eens. Veel meer steun (60 procent) is er voor het *alleen bouwen van nieuwe woonwijken op plekken die goed bereikbaar zijn met de fiets en het openbaar vervoer*.



Als we inzoomen op de verschillende groepen zien we dat de verschillen tussen de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen over het algemeen klein zijn. Bij geslacht en opleidingsgroepen zijn de verschillen groter; mannen en praktisch opgeleiden hechten meer waarde aan de auto en autobereikbaarheid.

Zo kiest ongeveer zeven op de tien vrouwen en theoretisch geschoolden voor *investeringen in het openbaar vervoer in plaats van wegen*, terwijl maar iets meer dan de helft van de mannen en zes op de tien praktisch opgeleide inwoners het hier (helemaal) mee eens is. Inwoners in carrièrefase van hun leven (35 tot 50 jaar) zijn duidelijk het meest gesteld op de auto, terwijl jongere en oudere inwoners juist meer steun aan het openbaar vervoer en de fiets geven. Zo is maar iets meer dan vier (44 procent) op de tien

inwoners in de carrièrefase (35 tot 50 jaar) van mening dat *investeringen in het openbaar vervoer in plaats van wegen*, terwijl bijna zeven op de tien inwoners in de opbouw- en pensioenfase het hier (helemaal) mee eens is. Inwoners in de opbouwfase van hun leven (18 tot 35 jaar) en theoretisch opgeleiden zeggen vaker dat *de auto minder ruimte moet krijgen in nieuwe woonwijken*, kort daarop gevolgd door vrouwen.

Percentage (Helemaal) mee eens	Bij het bouwen van nieuwe woonwijken moet er minder ruimte komen voor de auto	Binnensteden moeten goed bereikbaar zijn met de auto	In plaats van te investeren in wegen, moet er in het openbaar vervoer geïnvesteerd worden	In plaats van te investeren in wegen, moet er in fietspaden geïnvesteerd worden	Nieuwe woonwijken moeten alleen gebouwd worden op plekken die goed bereikbaar zijn met de fiets en het openbaar vervoer
Totaal	**30%**	**37%**	**62%**	**53%**	**62%**
Opsplitsing per groep					
Man	25%	44%	52%	46%	61%
Vrouw	36%	29%	72%	62%	63%
Praktisch opgeleid	24%	43%	59%	58%	64%
Middel-opgeleid	25%	38%	59%	46%	58%
Theoretisch opgeleid	40%	32%	66%	59%	65%
18-34	40%	32%	69%	58%	61%
35-49	21%	42%	44%	43%	48%
50-64	29%	39%	65%	52%	65%
65+	27%	33%	67%	60%	75%
Foodvalley	33%	36%	58%	54%	61%
Arnhem/Nijmegen	29%	37%	63%	53%	62%

AMENDEMENT

(artikel 34 Reglement van Orde voor de vergaderingen van de raad der gemeente Rozendaal)

De raad van de gemeente Rozendaal, in vergadering bijeen op 14 december 2021, sprekend over agendapunt 7, Regionale verstedelijkingsstrategie

Constaterende dat:

- De ontwerp-omgevingsvisie van de gemeente Rozendaal nog niet is opgesteld;
- Het vaststellen van de Verstedelijkingsstrategie en het 'doorvertalen' daarvan naar de Omgevingsvisie betekent dat deze 'doorvertaling' gevolgen kan hebben voor de vast te stellen Omgevingsvisie;
- De gemeenteraad de beslissingsbevoegdheid heeft bij het ruimtelijke ordeningsbeleid (kaderstellende taak).

Overwegende dat:

- Het niet vanzelfsprekend is dat uitgangspunten en conclusies van de Verstedelijkingsstrategie (volledig) aansluiten bij de visie van de Rozendaalse gemeenteraad als het gaat om het eigen ruimtelijke ordeningsbeleid;
- Met het volgen ('doorvertalen') van ontwerpprincipes, vastgesteld op regionaal niveau, de beslissingsbevoegdheid van de gemeenteraad bij het ruimtelijke ordeningsbeleid aangetast kan worden;
- Juist voor het deelgebied waar de gemeente Rozendaal deel van uitmaakt, nog geen sprake is van vastliggende ontwerpprincipes; immers in Deel 2 van de strategie staat vermeld (pag. 90): *Voor dit deelgebied hebben nog geen ambtelijke / bestuurlijke sessies plaatsgevonden. Dit betreft een voorzet, die tijdens de sessies aangevuld en bevestigd kan worden.*

Besluit het voorliggende raadsbesluit als volgt te wijzigen:

1. Het verstedelijkingsconcept (deel 1) als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, provincies, Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen en Food Valley) op het gebied van verstedelijking vast te stellen
2. Kennis te nemen van de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2)
3. De ontwerpprincipes van dit concept te betrekken bij de verdere uitwerking van het lokale omgevingsbeleid.

En gaat over tot de orde van de dag.

Rozendaal, 14 december 2021,

Fracties R'74, PAK en BGR

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Vaststelling van nieuwe belastingverordeningen en tarieventabellen 2022

Adviseur	: A. van der Wiel	**Datum B&W**	: 23 november 2021
Programma	: 0, 1, 5, 7, 8	**Datum Raad**	: 14 december 2021
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	**Openbaar**	: Ja

Aan de Raad

Aanleiding
Jaarlijks worden voorafgaand aan het nieuwe jaar de nieuwe belastingverordeningen en legestabellen ter vaststelling aan de raad aangeboden. Hierin zijn alle relevante wettelijke ontwikkelingen opgenomen en wordt een aanpassing in de tarieven voorgesteld.

Gevraagde beslissing
1. De navolgende verordeningen integraal vast te stellen, onder gelijktijdige intrekking van de oude verordeningen;
    - verordening op de heffing en invordering van rioolheffing 2022
    - verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing 2022
    - verordening op de heffing en invordering van onroerende zaak-belastingen 2022
    - verordening op de heffing en invordering van leges 2022
    - verordening op de heffing en invordering van grafrechten 2022

Wat willen we bereiken?
Door deze vaststelling zijn de verordeningen weer aangepast aan de actuele regelgeving en worden de tarieven bijgesteld. Dit als uitvloeisel van de door uw raad op 9 november 2021 vastgestelde meerjarenbegroting 2022-2025.

Kanttekeningen
Geen

Wat gaan we daarvoor doen?
Rioolheffing
Het tarief voor de rioolheffing 2022 blijft ongewijzigd op € 220,- staan. Voor de zomer 2022 wordt een nieuw rioleringsplan aan uw raad aangeboden. De uitkomsten hiervan zullen in de nog op te stellen begroting 2023 worden meegenomen.

Afvalstoffenheffing
De tarieven voor de afvalstoffenheffing worden verhoogd met 2,9%. Hiermee is dit tarief kostendekkend. Om de afvalscheiding te stimuleren vordt het tarief voor een extra grijze contianer zwaarder belast. Het tarief hiervoor stijgt van € 49,- naar € 150,- per jaar. Met dit tarief wordt een

betere kostendekkendheid van dit extra afval bereikt (verbranden van afval is erg kostbaar). Het tarief voor de extra groene container wordt enkel met de inflatie van 1,5% verhoogd naar € 50,-.

Onroerende zaak belasting
In de begroting 2022 zijn de opbrengsten van de ozb verhoogd met 1,5%. Rekening houdend met de waarde ontwikkeling van het onroerende goed wijzigen de tarieven als volgt:

Woningen	Eigenaar	0,0899% (was 0,0958%)
Niet-woningen	Eigenaar	0,1430% (was 0,1379%)
	Gebruiker	0,1150% (was 0,1109%)

Grafrechten en Leges
De overige tarieven zijn verhoogd met 1,5%. Uitzondering hierop zijn tarieven waarvoor wettelijke maxima gelden zoals paspoorten, rijbewijzen en VOG.

a) Planning
Deze tarieven zijn geldig per 1 januari 2022

b) Evaluatie
N.v.t.

c) Participatie en communicatie
In de Roos zal een publicatie komen over de tarieven 2022. Tevens wordt alles op de website gepubliceerd.

d) Publicatie verplicht?
Via DROP zullen deze verordeningen worden gepubliceerd

Wat mag het kosten?
N.v.t.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage(n)
1. verordening op de heffing en invordering van rioolheffing 2022
2. verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing 2022
3. verordening op de heffing en invordering van onroerende zaak-belastingen 2022
4. verordening op de heffing en invordering van leges 2022
5. verordening op de heffing en invordering van grafrechten 2022

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 23 november 2021, nr AW/19/11/01.

Besluit:

Vast te stellen de volgende verordening;

Verordening op de heffing en de invordering van riool- en waterzorgheffing 2022

Artikel 1 Aard van de belasting
Onder de naam rioolheffing wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:
a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater en
b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Artikel 2 Belastbaar feit en belastingplicht
1. De belasting wordt (naar afzonderlijke grondslagen) geheven van degene die bij het begin van het belastingjaar het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht van een perceel dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering, verder te noemen: eigenarendeel;
2. Voor het eigenarendeel wordt, als het perceel een onroerende zaak is, als genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht aangemerkt degene die bij het begin van het belastingjaar als zodanig in de basisregistratie kadaster is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

Artikel 3 Voorwerp van belasting
1. Voorwerp van de belasting is een perceel
2. Als perceel wordt aangemerkt:
a. de onroerende zaak, bedoeld in hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken;
b. de roerende zaak, die duurzaam aan een plaats is gebonden;
c. een gedeelte van een in onderdeel b bedoelde roerende zaak dat blijkens zijn indeling is bestemd om als afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
d. een samenstel van twee of meer in onderdeel b bedoelde roerende zaken of in onderdeel c bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde persoon in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar horen;
e. het binnen de gemeente gelegen deel van de in onderdeel b bedoelde roerende zaak, van een in onderdeel c bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel d bedoeld samenstel.

Artikel 4 Vrijstellingen
De belasting wordt niet geheven van een perceel dat uitsluitend bestaat uit:

a. openbare land- en waterwegen en banen voor openbaar vervoer per rail, een en ander met inbegrip van kunstwerken;
b. waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen;
c. werken die zijn bestemd voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen

Artikel 5 Maatstaf van heffing
De belasting wordt geheven naar een vast bedrag per perceel.

Artikel 6 Belastingtarieven
1 Het eigenarendeel bedraagt € 220,--.
2 De gebruiker van het perceel krijgt een tegemoetkoming in de stroomkosten van € 44,-- indien gebruik gemaakt wordt van een door of vanwege de gemeente geplaatste IBA.

Artikel 7 Belastingjaar
Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 8 Wijze van heffing
Het recht wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 9 Ontstaan van de belastingschuld
De belasting is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar

Artikel 10 Termijnen van betaling
1 In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten de aanslagen worden betaald in één termijn welke vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld. Ook kan worden gekozen voor betaling per incasso. Hierbij wordt de aanslag gemeentelijke belastingen ik 8 gelijke termijnen betaald.
2 De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 11 Overgangsrecht
1. De 'Verordening op de heffing en de invordering van rioolrecht 2021 van 15 december 2020, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 12, tweede lid genoemde datum van ingang van de heffing, maar zij blijft van toepassing op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 12 Inwerkingstreding
1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de achtste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2022.

Artikel 12 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening riool- en waterzorgheffing Gemeente Rozendaal 2021.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 14 december 2021.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 23 november 2021

Besluit:

vast te stellen de volgende verordening:

Verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing 2022

Artikel 1 Definities
Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

1. ‘gebruikmaken’ in hoofdstuk II Afvalstoffenheffing: gebruikmaken in de zin van artikel 15.33 Wet milieubeheer;
2. Grof bedrijfsafval: afvalstoffen, met uitzondering van autowrakken, afkomstig van bedrijven en instellingen, welke door aard, omvang of hoeveelheid niet periodiek worden ingezameld.
3. Restafvalcontainers: groene en grijze afvalcontainers.

Artikel 2 Aard van de belasting en belastbaar feit

1. Onder de naam 'afvalstoffenheffing' wordt een directe belasting geheven als bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer.
2. De afvalstoffenheffing bedoeld in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel wordt naar afzonderlijke grondslagen geheven ter zake van het gebruik maken van een perceel ten aanzien waarvan krachtens de artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt.

Artikel 3 Voorwerp van de belasting

1. Voorwerp van de belasting is een perceel
2. Als perceel wordt aangemerkt:
   a. de onroerende zaak, bedoeld in artikel 16 onder a, c, d en f, van de Wet waardering onroerende zaken;
   b. de roerende zaak, welke duurzaam aan een plaats gebonden is;
   c. een gedeelte van een in onderdeel b bedoelde roerende zaak dat blijkens zijn indeling is bestemd om als afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
   d een samenstel van twee of meer in onderdeel b bedoelde roerende zaken of in onderdeel c bedoelde gedeelten daarvan bij diezelfde belastingplichtige in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar horen;
   e. het binnen de gemeente gelegen deel van de in onderdeel b bedoelde roerende zaak, van een in onderdeel c bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel d bedoeld samenstel.

Artikel 4 Belastingplicht
De belasting wordt geheven van degene die al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruik maakt van een perceel.

Artikel 5 Maatstaf van heffing en belastingtarief
De belasting wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.

Artikel 6 Belastingjaar
Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 7 Wijze van heffing
De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 8 Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. De belasting bedoeld in hoofdstuk 1 van de tarieventabel is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien in de loop van het belastingjaar het aantal in gebruik zijnde restafvalcontainers afneemt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de wijziging van het aantal restafvalcontainers, nog volle kalendermaanden overblijven.
4. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is de belasting bedoeld in hoofdstuk 1 van de tarieventabel verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
5. Indien in de loop van het belastingjaar het aantal in gebruik zijnde restafvalcontainers toeneemt, dan is de hogere belasting verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten als er in dat jaar, na de toename van het aantal containers, nog volle kalendermaanden overblijven.
6. Het tweede tot en met vijfde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen de gemeente verhuist en aldaar van een ander perceel gebruik maakt, waarbij geen wijziging optreedt in het aantal van de in gebruik zijnde restafvalcontainer(s).
7. Als het bedrag van de belasting bedoeld in hoofdstuk 1 van de tarieventabel beneden € 10,– blijft, wordt geen belasting geheven. Voor de toepassing van de vorige volzin wordt het totaal van op een aanslagbiljet verenigde verschuldigde bedragen aan belastingen of andere heffingen aangemerkt als één belastingbedrag.
8. De belasting bedoeld in hoofdstuk 2 van de tarieventabel is verschuldigd bij de aanvang van de dienstverlening..

Artikel 9 Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet moet een aanslagen in één keer worden betaald op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld. Ook kan worden gekozen voor betaling per incasso. Hierbij wordt de aanslag gemeentelijke belastingen ik 8 gelijke termijnen betaald.
2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 10 Overgangsrecht

De ‘Verordening afvalstoffenheffing 2020, vastgesteld d.d. 10 december 2019, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 11 genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 11 Inwerkingstreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2021.

Artikel 12 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als; Verordening afvalstoffenheffing gemeente Rozendaal 2022.

Aldus besloten in de openbare vergadering van
de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 14 december 2021,

de griffier	de voorzitter,
K.M. Schaap	drs. E.Weststeijn

Bijlage 1: Tarieventabel 2022

behorende bij de

Verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing.

Algemeen
De bedragen genoemd in deze tabel zijn inclusief omzetbelasting indien deze verschuldigd is.

Hoofdstuk 1 Maatstaven en tarieven afvalstoffenheffing

1.	De belasting bedraagt per perceel per belastingjaar indien het perceel wordt bewoond door :	
1.1	één of twee personen	€ 251,00
1.2	drie of meer personen	€ 283,00
1.3.1	De belasting wordt verhoogd met voor iedere extra ter beschikking gestelde groene container	€ 50,00
1.3.2	De belasting wordt verhoogd met voor iedere extra ter beschikking gestelde grijze container	€ 150,00

Hoofdstuk 2

2.	De belasting bedraagt:	
2.1	Het beschikbaar stellen van een extra of vervangende container (grijs of groen))	€ 65,00

Behoort bij raadsbesluit van 14 december 2021

De griffier van Rozendaal,
K.M. Schaap

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 23 november 2021

Besluit:
vast te stellen de volgende verordening:

Verordening op de heffing en de invordering van onroerende-zaakbelastingen 2022

Artikel 1 Belastingplicht

1. Onder de naam 'onroerende-zaakbelastingen' worden voor binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:
   a. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, gebruikt, verder te noemen: gebruikersbelasting;
   b. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, verder te noemen: eigenarenbelasting.
2. Bij de gebruikersbelasting wordt:
   a. gebruik door degene aan wie een deel van een onroerende zaak in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven; degene die het deel in gebruik heeft gegeven, is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie dat deel in gebruik is gegeven;
   b. het ter beschikking stellen van een onroerende zaak voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die die onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld; degene die de onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie die zaak ter beschikking is gesteld;
3. Met betrekking tot de eigenarenbelasting wordt als genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht aangemerkt degene die bij het begin van het kalenderjaar als zodanig in de basisregistratie Kadaster is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

Artikel 2 Voorwerp van de belasting

1. Voorwerp van de belasting is een onroerende zaak
2. Als onroerende zaak wordt aangemerkt de onroerende zaak, bedoeld in hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken.
3. Een onroerende zaak dient in hoofdzaak tot woning indien de waarde die op grond van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken is vastgesteld voor die onroerende zaak in hoofdzaak kan worden toegerekend aan delen van die onroerende zaak die dienen tot woning dan wel volledig dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 3 Maatstaf van heffing

1. De heffingsmaatstaf is de op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken voor de onroerende zaak vastgestelde waarde voor het kalenderjaar bedoeld in artikel 1.
2. Als voor een onroerende zaak geen waarde is vastgesteld op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken wordt de heffingsmaatstaf van die onroerende zaak bepaald

met overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 17, 18 en 20, tweede lid, van de Wet waardering onroerende zaken.

Artikel 4 Vrijstellingen

1. In afwijking in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf buiten aanmerking gelaten, voor zover dit niet al is gebeurd bij de bepaling van de in dat artikel bedoelde waarde, de waarde van:
   a. voor de land- of bosbouw bedrijfsmatig geëxploiteerde cultuurgrond, daaronder mede begrepen de open grond, alsmede de ondergrond van glasopstanden, die bedrijfsmatig aangewend wordt voor de kweek of teelt van gewassen, zonder daarbij de ondergrond als voedingsbodem te gebruiken;
   b. glasopstanden, die bedrijfsmatig worden aangewend voor de kweek of teelt van gewassen, voor zover de ondergrond daarvan bestaat uit de in onderdeel a bedoelde grond;
   c. onroerende zaken die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningssamenkomsten van levensbeschouwelijke aard, een en ander met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;
   d. één of meer onroerende zaken die deel uitmaken van een op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed dat voldoet aan de voorwaarden genoemd in artikel 8 van het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928, met uitzondering van de daarop voorkomende gebouwde eigendommen;
   e. natuurterreinen, waaronder mede worden verstaan duinen, heidevelden, zandverstuivingen, moerassen en plassen, die door rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid welke zich uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het behoud van natuurschoon ten doel stellen, beheerd worden;
   f. openbare land- en waterwegen en banen voor openbaar vervoer per rail, een en ander met inbegrip van kunstwerken;
   g. waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;
   h. werken die zijn bestemd voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;
   i. werktuigen die van een onroerende zaak kunnen worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis aan die werktuigen wordt toegebracht en die niet op zichzelf als gebouwde eigendommen zijn aan te merken.
   j. onroerende zaken voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt voor de publieke dienst van de gemeente, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die bestemd zijn te worden gebruikt voor het geven van onderwijs;
   k. straatmeubilair, waaronder begrepen alle zodanige gebouwde eigendommen - niet zijnde gebouwen - welke zijn geplaatst ten voor het belang van het publiek, ten dienste van het verkeer of ter verfraaiing van de gemeente, zoals lichtmasten, verkeersinstallaties, standbeelden, monumenten, fonteinen, banken, abri's, hekken en palen;
   l. plantsoenen, parken en waterpartijen, die bij de gemeente in beheer zijn of waarvan de gemeente het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;
   m. begraafplaatsen, urnentuinen en crematoria, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning.
2. De vrijstelling met betrekking tot de in onderdeel j van het eerste lid bedoelde onroerende zaken voor de eigenarenbelasting geldt niet voor zover de gemeente van die zaken niet het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.
3. In afwachting in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf voor de gebruikersbelasting buiten aanmerking gelaten de waarde van gedeelten van de onroerende

zaak die in hoofdzaak tot woning dienen dan wel in hoofdzaak dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 5 Belastingtarieven

1. Het tarief van de belasting bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf. Het percentage bedraagt voor :
   a. de gebruikersbelasting 0,1150 %;
   b. bij de eigenarenbelasting
      1. voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen 0,0899 %;
      2. voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen 0,1430 %.
2. Als de heffingsmaatstaf beneden € 10.000 blijft, wordt geen belasting geheven
3. Het bedrag van de belasting wordt per belastingaanslag naar beneden afgerond op hele euro's.
4. Voor belastingen tot € 10 vindt geen invordering plaats. Voor de toepassing van de vorige volzin wordt het totaal van op een aanslagbiljet verenigde verschuldigde bedragen onroerende- zaak belastingen of andere heffingen aangemerkt als één belastingbedrag.

Artikel 6 Wijze van heffing

De belastingen worden bij wege van aanslag geheven.

Artikel 7 Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten de aanslagen worden betaald in één termijn die vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld. Ook kan worden gekozen voor betaling per automatische incasso. Hierbij wordt de aanslag gemeentelijke belastingen in 8 gelijke termijnen betaald. De mogelijkheid tot automatische incasso is beperkt tot aanslagen van maximaal € 5.000.
2. De Algemene Termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 8 Inwerkingtreding en citeertitel

1. De "Verordening onroerende-zaakbelastingen 2021" van 15december 2020 wordt ingetrokken met ingang van de in het tweede lid genoemde datum van inwerkingtreding, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2022.
3. Deze verordening wordt aangehaald als "Verordening onroerende-zaakbelastingen".

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 14 december 2021.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 23 november 2021.

Besluit:

vast te stellen de volgende verordening:

Verordening op de heffing en de invordering van grafrechten 2022

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

a. begraafplaats: de begraafplaats Rosendael te Rozendaal;

b. eigen graf voor bepaalde tijd: een graf, grafkelder daaronder begrepen, waarvoor aan een natuurlijk of rechtspersoon voor bepaalde tijd het uitsluitend recht is verleend tot: - het doen begraven en begraven houden van lijken; - het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen; - het doen verstrooien van as;

c. eigen graf voor onbepaalde tijd: een eigen graf dat kan worden uitgegeven aan inwoners van de gemeente Rozendaal en oud-inwoners van de gemeente Rozendaal, waardoor deze het uitsluitend recht verkrijgen tot: - het doen begraven en begraven houden van lijken; - het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen; - het doen verstrooien van as;

d. eigen urnengraf voor bepaalde tijd: een graf, grafkelder daaronder begrepen, waarvoor het uitsluitend recht is verleend tot: het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen;

e. eigen urnengraf voor onbepaalde tijd: een eigen urnengraf dat kan worden uitgegeven aan inwoners van de gemeente Rozendaal en oud-inwoners van de gemeente Rozendaal die tenminste 15 jaren in de gemeente Rozendaal woonachtig zijn geweest, waardoor deze het uitsluitend recht verkrijgen tot: het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen;

f. urnennis voor bepaalde tijd: een nis, waarvoor voor bepaalde tijd het recht is verkregen tot het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen of urnen;

g. urnennis voor onbepaalde tijd: een urnennis die kan worden uitgegeven aan inwoners van de gemeente Rozendaal en oud-inwoners van de gemeente Rozendaal die tenminste 15 jaren in de gemeente Rozendaal woonachtig zijn geweest, waardoor deze het recht verkrijgen tot het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen of urnen;

h. asbus: een bus ter berging van as van een overledene;

i. urn: een voorwerp ter berging van één of meer asbussen.

Artikel 2 Belastbaar feit

Op basis van deze verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Artikel 3 Belastingplicht

De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt.

Artikel 4 Maatstaf van heffing en belastingtarief

1. De rechten worden geheven naar de maatstaven en de tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor de berekening van de rechten wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 5 Belastingjaar

Met betrekking tot de rechten die per jaar worden geheven is het belastingjaar gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 6 Wijze van heffing

De rechten worden geheven door middel van een gedagtekende schriftelijke kennisgeving waarop het gevorderde bedrag is vermeld. Het gevorderde bedrag wordt door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 7 Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten de rechten worden betaald binnen 14 dagen na de dagtekening van het aanslagbiljet of de schriftelijke kennisgeving.
2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijn.

Artikel 8 Kwijtschelding

Bij de invordering van de grafrechten wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 9 Inwerkingtreding en citeertitel

1. De 'Verordening Grafrechten 2021 van 15 december 2020, wordt ingetrokken met ingang van de in het tweede lid genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2022.
3. Deze verordening wordt aangehaald als de 'Verordening grafrechten'.

Gemeente ROZENDAAL

Aldus besloten in de openbare vergadering van
de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 14 december 2021,
de griffier de voorzitter,
K.M.Schaap drs. E. Weststeijn

TABEL 2022
BEHORENDE BIJ DE VERORDENING GRAFRECHTEN

Nr.	Omschrijving	Tarief
	Hoofdstuk I Verlenen van rechten	
1.	De verlening van het uitsluitend recht om lijken in een eigen graf te doen begraven voor een periode van 20 jaar:	
1.1	- m.b.t. een graf voor twee stoffelijke overschotten	€ 1.950
1.2	- m.b.t. een graf voor drie stoffelijke overschotten	€ 2.905
1.3	Voor het verlengen van de rechten, na afloop van de termijn van 20 jaar, met een periode van 10 jaar bedraagt het tarief de helft van de onder 1.1. en 1.2 genoemde bedragen	
2.	De verlening van het uitsluitend recht om lijken in een eigen graf te doen begraven voor onbepaalde tijd:	
2.1	- m.b.t. een graf voor twee stoffelijke overschotten	€ 3.880
2.2	- m.b.t. een graf voor drie stoffelijke overschotten	€ 5.815
3.	De verlening van het uitsluitend recht om asbussen / urnen bij te zetten in een eigen urnengraf voor een periode van 20 jaar:	
	- m.b.t. een graf voor twee asbussen / urnen	
3.1	- m.b.t. een graf voor drie asbussen / urnen	€ 1.140
3.2	- voor elke urn meer	€ 1.550
3.3	Voor het verlengen van de rechten, na afloop van de termijn van	€ 400
3.4	20 jaar, met een periode van 10 jaar bedraagt het tarief de helft van de onder 3.1. tot en met 3.3 genoemde bedragen	
4.	De verlening van het uitsluitend recht om asbussen / urnen bij te zetten in een eigen urnengraf voor onbepaalde tijd:	
4.1	- m.b.t. een graf voor twee asbussen / urnen	€ 2.275
4.2	- m.b.t. een graf voor drie asbussen / urnen	€ 3.085
4.3	- voor elke urn meer	€ 795
	Hoofdstuk II Begraven	

5.	Het begraven van het stoffelijk overschot van een persoon in een graf.	€ 1.140
6.	Als nummer 5), indien de begraving plaats vindt op zaterdag, zondag of algemeen erkende feestdagen, behalve voor de Tweede Kerstdag, wanneer deze op een vrijdag, zaterdag of dinsdag valt.	€ 1.710

Hoofdstuk III Bijzetten van asbussen en urnen

7.	Voor het bijzetten van asbussen / urnen in een urnengraf bedraagt het tarief 1/3^{e} deel van de onder 5) tot en met 6) genoemde tarieven.	

Hoofdstuk IV Grafbedekking

8.	Het verlenen van een vergunning voor het aanbrengen, vernieuwen of wijzigen van een grafbedekking op een graf of urnengraf	€ 156

Hoofdstuk V Inschrijven

9.1	Het inschrijven of overboeken van een graf in een daartoe bestemd register.	€ 25
9.2	Het inschrijven of overboeken van een urnengraf in een daartoe bestemd register.	€ 25

Hoofdstuk VI Opgraven

10.	Voor het opgraven van een lijk wordt genoemd bedrag geheven, verhoogd met het bedrag van, de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag, aan de aanvrager meegedeelde externe kosten, blijkend uit een begroting die terzake door of vanwege het college van burgemeester en wethouders is opgesteld.	€ 345
11.	Voor het na lichting weer begraven worden, wordt het recht, bedoeld in 10, verhoogd met	€ 385

Hoofdstuk VII Verstrooien

12.	Voor het verstrooien van as wordt per asbus geheven	€ 156
13.	Als nummer 12), indien het verstrooien plaats vindt op zaterdag, zondag of algemeen erkende feestdagen, behalve voor de Tweede Kerstdag, wanneer deze op een vrijdag, zaterdag of dinsdag valt.	€ 233

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d.14 december 2021.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 23 november 2021

Besluit:

vast te stellen de volgende verordening :

Verordening op de heffing en de invordering van leges 2022

Artikel I

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. dag: de periode van 00.00 uur tot 24.00 uur, waarbij een gedeelte van een dag als een hele dag wordt aangemerkt;
b. week: een aaneengesloten periode van zeven dagen;
c. maand: het tijdvak dat loopt van n^{e} dag in een kalendermaand tot en met de (n-1)^{e} dag in de volgende kalendermaand, met dien verstande dat als de n^{e} dag in een kalendermaand 30 of 31 januari is, de (n-1)^{e} dag in de volgende kalendermaand altijd de laatste dag van de maand februari is;
d. jaar: het tijdvak dat loopt van de n^{e} dag in een kalenderjaar tot en met de (n-1)^{e} dag In het volgende kalenderjaar;
e. kalenderjaar: de periode van 1 januari tot en met 31 december.

Artikel 2 Belastbaar feit

Onder de naam 'leges' worden rechten geheven voor:

a. het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een dienst of het nemen van een besluit;
b. het verlenen van een dienst op aanvraag; of
c. het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een document; een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel.

Artikel 3 Belastingplicht

Belastingplichtig is de aanvrager of degene voor wie de aanvraag is gedaan.

Artikel 4 Vrijstellingen

Leges worden niet geheven voor:

a. diensten waarvan de kosten krachtens afdeling 6.4 van de Wet ruimtelijke ordening (grondexploitatie) zijn of worden verhaald;
b. diensten met betrekking tot een aanvraag tot verlening of gehele of gedeeltelijke intrekking van een omgevingsvergunning of wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning, voor zover die aanvraag betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een inrichting als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Artikel 4a Vermindering belastingbedrag kleinschalige lokale evenementen

1. Indien is voldaan aan wat is bepaald in de volgende leden van dit artikel, worden de leges per belastbaar feit verminderd met het op grond van de tarieventabel verschuldigde bedrag voor: belastbare feiten als bedoeld in hoofdstuk 2, afdeling 7 (evenementen ingevolge de Algemene Plaatselijke Verordening) van de tarieventabel, voor zover die betrekking hebben op het organiseren in één straat of buurt van kleinschalige, niet-commerciële activiteiten, die niet langer duren dan drie dagen;
2. de vermindering, bedoeld in het eerste lid, wordt verleend indien het activiteiten in de gemeente Rozendaal betreft die de Rozendaalse gemeenschap ten goede komen en waarbij de behartiging van een kerkelijk, levensbeschouwelijk, charitatief, cultureel, wetenschappelijk of sociaal maatschappelijk belang op de voorgrond staat en waarbij de activiteiten in hoofdzaak worden verricht door vrijwilligers;
3. Aanspraak op vermindering, als bedoeld in het eerste lid, bestaat alleen indien een verzoek daartoe wordt ingediend tegelijkertijd met de aanvraag van de vergunning of ontheffing waar het verzoek betrekking op heeft.

Artikel 5 Maatstaven van heffing en tarieven

1. De leges worden geheven naar de maatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 6 Wijze van heffing

De leges worden geheven door middel van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een stempelafdruk, zegel, nota of andere schriftuur, of een kennisgeving langs elektronische weg. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving of langs elektronische weg aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 7 Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten de leges worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 6:

a. mondeling wordt gedaan, op het moment van het doen van de kennisgeving;
b. schriftelijk wordt gedaan, op het moment van uitreiken van de kennisgeving, dan wel in geval van toezending daarvan, binnen 14 dagen na de dagtekening van de kennisgeving.
c. langs elektronische weg in het aanvraagproces wordt gedaan onverwijld, dan wel als die mogelijkheid wordt geboden binnen 14 dagen na het indienen van de aanvraag langs elektronische weg;
d. langs elektronische weg na indiening van de aanvraag wordt gedaan, binnen 14 dagen na dagtekening van kennisgeving.

2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 8 Kwijtschelding

Bij de invordering van de leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 9 Vermindering of teruggaaf

Gehele of gedeeltelijke vermindering of teruggaaf van leges voor een in de bij deze verordening behorende tarieventabel omschreven dienst wordt verleend overeenkomstig een met betrekking tot die dienst, besluit of handeling in die tarieventabel opgenomen bepaling.

Artikel 10 Overdracht van bevoegdheden

Het college van burgmeester en wethouders is bevoegd tot het wijzigen van deze verordening, indien de wijzigingen:

a. van zuiver redactionele aard zijn;
b. een gevolg zijn van nieuwe of gewijzigde rijksregelgeving die in werking treedt binnen drie maanden na de officiële bekendmaking van de inwerkingtreding ervan in het Staatsblad of de Staatscourant en het de volgende hoofdstukken of onderdelen van titel 1 van de tarieventabel betreft:
    1. hoofdstuk 2 (reisdocumenten);
    2. hoofdstuk 3 (rijbewijzen);
    3. onderdeel 1.4.5 (papieren verstrekking uit de basisregistratie personen);
    4. onderdeel 1.9 1 (verklaring omtrent het gedrag);
    5. hoofdstuk 16 (kansspelen);

een en ander voor zover met deze wijzigingen niet reeds bij het vaststellen of latere wijziging van deze verordening bij raadsbesluit rekening is gehouden.

Artikel 11 Overgangsrecht

De artikelen van de 'Legesverordening 2021' van 15 december 2020, vervallen met ingang van 1 januari 2022, met dien verstande dat zij van toepassing blijven op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 12 Inwerkingtreding en Citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2022.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Legesverordening Rozendaal.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal
d.d. 14 december 2021,

de griffier,	de voorzitter,
K.M. Schaap	drs. E.Weststeijn

Tarieventabel 2022,

behorende bij de Legesverordening 2022

Titel 1 Algemene dienstverlening

Hoofdstuk 1 Burgerlijke stand

1.1.1	Het tarief bedraagt voor de voltrekking van een huwelijk of registratie van een partnerschap op:	
1.1.1.1	Maandag tot en met vrijdag conform de “Verordening tot regeling van de uren waarop het bureau van de burgerlijke stand voor het publiek geopend zal zijn en van de dagen en de uren waarop kosteloos huwelijken worden voltrokken”	€ 410,00
1.1.1.2	op woensdag om 14.00 of 15.00 uur, als aan de voorwaarden voor een bescheiden huwelijk wordt voldaan	€ 205,00
1.1.1.3	buiten de openingstijden zoals genoemd in artikel 1.1.1.1 en op zaterdag tot 17.00 uur	€ 620,00
1.1.1.4	op zaterdagavond na 17.00 uur	€ 820,00
1.1.1.5	op zondag en feestdagen	€ 820,00
1.1.1.6	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag op een gereserveerde datum voor de huwelijksvoltrekking, registratie van het partnerschap of omzetting van het geregistreerd partnerschap in een huwelijk te annuleren of te wijzigen binnen een periode van veertien dagen voorafgaand aan die gereserveerde datum	€ 50,00
1.1.2	Het tarief bedraagt voor het omzetten van een geregistreerd partnerschap in een huwelijk indien daarbij gebruik gemaakt wordt van de trouwzaal of een andere door de gemeente hiertoe aangewezen ruimte op:	
1.1.2.1	Maandag tot en met vrijdag conform de “Verordening tot regeling van de uren waarop het bureau van de burgerlijke stand voor het publiek geopend zal zijn en van de dagen en de uren waarop kosteloos huwelijken worden voltrokken”	€ 410,00
1.1.2.2	buiten de openingstijden zoals genoemd in artikel 1.1.1.1 en op zaterdag tot 17.00 uur	€ 620,00
1.1.2.3	op zaterdagavond na 17.00 uur	€ 820,00
1.1.2.4	op zondag en feestdagen	€ 820,00
1.1.3	Het tarief bedraagt voor de voltrekking van een huwelijk of registratie van een partnerschap in een bijzonder huis op grond van artikel 64, Boek 1, van het Burgerlijk Wetboek	€ 410,00
1.1.4	Het tarief bedraagt voor het omzetten van een geregistreerd partnerschap in een huwelijk in een bijzonder huis op grond van artikel 64, Boek 1, van het Burgerlijk Wetboek	€ 410,00
1.1.5	Voor het afvaardigen van een trouwambtenaar voor een huwelijksceremonie op een van de aangewezen trouwlocaties van de gemeente Rozendaal (voor bruidsparen die reeds een geregistreerd partnerschap of kosteloos huwelijk zijn aangegaan) zijn de onder art. 1.1.1.1 t/m 1.1.1.5 vermelde tarieven voor 50% van toepassing.	
1.1.6	Het tarief bedraagt voor het verstrekken van:	
1.1.6.1	een trouwboekje of partnerschapboekje met standaard omslag	€ 37,00
1.1.6.2	een trouwboekje of partnerschapboekje met omslag “kasteel Rozendaal”	€ 43,00
1.1.6.3	Voor het laten bijschrijven van kinderen bedraagt het tarief per kind	€ 9,90
1.1.6.4	Voor het laten bijschrijven van getuigen bedraagt het tarief per getuige	€ 3,00

1.1.7	Het tarief bedraagt voor het van gemeentewege beschikbaar stellen van getuigen, per getuige:	€ 38,00
1.1.8	Het tarief bedraagt voor het doen van naspeuringen in de registers van de burgerlijke stand, voor ieder daaraan besteed kwartier	€ 27,00
1.1.9	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een stuk als bedoeld in artikel 2 van de Wet rechten burgerlijke stand geldt het tarief zoals dat is opgenomen in het Legesbesluit akten burgerlijke stand.	
1.1.10	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om bij besluit een Buitengewoon ambtenaar Burgerlijke Stand aan te wijzen voor één dag	€ 103,00
1.1.11	Het tarief bedraagt voor de aanvraag van een eenmalige trouwlocatie	€ 103,00

Hoofdstuk 2 Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart

1.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.2.1	tot het verstrekken van een nationaal paspoort :	
1.2.1.1	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 74,00
1.2.1.2	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 57,00
1.2.2	van een nationaal paspoort, een groter aantal bladzijden bevattende dan een nationaal paspoort als bedoeld in onderdeel 1.2.1 (zakenpaspoort):	
1.2.2.1	voor een persoon die op het moment van aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 74,00
1.2.2.2	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 57,00
1.2.3	van een reisdocument ten behoeve van een persoon die op grond van de Wet betreffende de positie van Molukkers als Nederlander wordt behandeld (faciliteitenpaspoort):	
1.2.3.1	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 74,00
1.2.3.2	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 57,00
1.2.4	van een reisdocument voor vluchtelingen of een reisdocument voor vreemdelingen	€ 57,00
1.2.5	van een Nederlandse identiteitskaart :	
1.2.5.1	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 58,00
1.2.5.2	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 31,00
1.2.6	Van een vervangende Nederlandse identiteitskaart voor een persoon met een uitreisverbod, ongeacht de leeftijd van de betrokken persoon	€ 32,00
1.2.7	Voor de versnelde uitreiking van de in de onderdelen 1.2.1 tot en met 1.2.5 genoemde documenten, zijnde een toeslag op de in die onderdelen genoemde bedragen:	€ 51,00

Hoofdstuk 3 Rijbewijzen

1.3.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afgeven, vernieuwen of omwisselen van een rijbewijs	€ 41,50
1.3.2	Het tarief in onderdeel 1.3.1 wordt bij een spoedlevering vermeerderd met	€ 34,20

Hoofdstuk 4 Verstrekkingen in het kader van de Basisregistratie Personen

1.4.1	Voor de toepassing van dit hoofdstuk, met uitzondering van de onderdelen 1.4.3 en 1.4.4, wordt onder één verstrekking verstaan verstrekking van één of meer gegevens omtrent één persoon waarvoor de basisregistratie personen moet worden geraadpleegd.	
1.4.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.4.2.1	tot het verstrekken van gegevens, per verstrekking	€ 0,00
1.4.3	Voor de toepassing van onderdeel 1.4.4 wordt onder één verstrekking verstaan verstrekking van één of meer gegevens omtrent één persoon die niet zijn opgenomen in de Basisregistratie Personen.	
1.4.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.4.4.1	tot het verstrekken van gegevens: per verstrekking	€ 0,00
1.4.5	Het tarief bedraagt voor het op verzoek doornemen van de Basisregistratie Personen, voor ieder daaraan besteed kwartier	€ 18,00
1.4.6	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een uittreksel uit de Basisregistratie Personen :	
1.4.6.1	ten name van één persoon	€ 0,00
1.4.6.2	ten name van meer dan twee personen	€ 0,00
1.4.7	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van zijn/haar persoonslijst	€ 18,00

Hoofdstuk 5 Verstrekkingen uit het Kiezersregister

1.5	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een inlichting betreffende de registratie van de aanvrager als kiezer bedoeld in artikel D4 van de Kieswet	€ 1,00

Hoofdstuk 6 Verstrekkingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens Vervallen

Hoofdstuk 7 Bestuursstukken

1.7.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
1.7.1.1	een afschrift van de gemeentelijke programmabegroting met bijlagen	€ 35,00
1.7.1.2	een afschrift van de gemeentelijke taakveldenbegroting	€ 35,00
1.7.1.3	een afschrift van de gemeentelijke programmarekening met bijlagen	€ 35,00
1.7.1.4	een afschrift van de gemeentelijke taakveldenrekening	€ 35,00
1.7.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.7.2.1	tot het verstrekken van:	
1.7.2.1.1	een afschrift van het verslag van een raadsvergadering, per pagina	€ 0,50
1.7.2.1.2	een afschrift van de stukken behorende bij een raadsvergadering, per pagina	€ 0,50
1.7.2.2	tot het afsluiten van een abonnement voor een kalenderjaar:	
1.7.2.2.1	op de verslagen van de raadsvergaderingen	€ 25,00
1.7.2.2.2	op de stukken behorende bij de raadsvergaderingen (*excl. begroting/rekening*)	€ 100,00
1.7.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.7.3.1	tot het verstrekken van:	
1.7.3.1.1	een afschrift van het verslag van een vergadering van een raadscommissie, per pagina	€ 0,50
1.7.5	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
1.7.5.1	een afschrift van een verordening, per pagina	€ 0,50

Hoofdstuk 8 Vastgoedinformatie

1.8.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een fotokopie van een plan, zoals bestemmingsplan, voorbereidingsbesluit, streekplan, wegenkaart behorende bij de legger bedoeld in subonderdeel 1.8.2.2, structuurplan of stadsvernieuwingsplan:	
1.8.1.1.1	in formaat A4 of kleiner, per bladzijde, zwart-wit	€ 0,50
1.8.1.1.2	idem in kleur	€ 0,75
1.8.1.2.1	in formaat A3 zwart-wit	€ 1,00
1.8.1.2.2	idem in kleur	€ 1,50
1.8.1.2	tot het verstrekken van een lichtdruk van een plan, zoals bestemmingsplan, voorbereidingsbesluit, streekplan, wegenkaart behorende bij de legger bedoeld in onderdeel 1.8.2.2, structuurplan of stadsvernieuwingsplan, per dm2 lichtdruk: het bedrag dat voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager is medegedeeld.	
1.8.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een afschrift van of uittreksel uit:	
1.8.2.1	de gemeentelijke basisregistratie adressen of de gemeentelijke basis-registratie gebouwen, bedoeld in artikel 2 van de Wet basisregistraties adressen en gebouwen	€ 24,80
1.8.2.2	het gemeentelijke beperkingenregister of de gemeentelijke beperkingen-registratie, bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen, dan wel tot het verstrekken van een aan die registratie ontleende verklaring, als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder c, van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen	€ 24,80
1.8.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van kopieën van:	
1.8.3.1	het gemeentelijke adressenbestand of delen daarvan: het bedrag dat voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager is medegedeeld.	
1.8.3.2	het gemeentelijke relatiebestand adres-kadastraal perceel of delen daarvan: het bedrag dat voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager is medegedeeld.	
1.8.3.3	het gemeentelijke adrescoördinatenbestand of delen daarvan: het bedrag dat voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager is medegedeeld.	

Hoofdstuk 9 Overige publiekszaken

1.9	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.9.1	tot het verkrijgen van een verklaring omtrent het gedrag	€ 42,00
1.9.2	tot het verkrijgen van een attestatie de vita	€ 13,70
1.9.3	tot het verkrijgen van een legalisatie van een handtekening	€ 0,00

Hoofdstuk 10 Gemeentearchief

1.10.1	Het tarief bedraagt voor het op verzoek doen van naspeuringen in de in het gemeentearchief berustende stukken, voor ieder daaraan besteed kwartier	€ 18,25
1.10.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een:	
1.10.2.1	afschrift of fotokopie van een in het gemeentearchief berustend stuk, per pag.	€ 0,50

1.10.2.2	idem in kleur	€ 0,75
1.10.2.3	uittreksel uit een in het gemeentearchief berustend stuk	€ 0,50
1.10.2.4	Idem in kleur	€ 0,75

Hoofdstuk 11 Huisvesting

1.11.1	Het tarief bedraagt voor een aanvraag noodurgentie	€ 57,00

Hoofdstuk 12 Leegstandwet

1.12	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.12.1	tot het verkrijgen van een vergunning tot tijdelijke verhuur van leegstaande woonruimte als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Leegstandwet	€ 177,00
1.12.2	Vervallen	

Hoofdstuk 13 Gemeentegarantie: niet van toepassing

Hoofdstuk 14 Marktstandplaatsen: niet van toepassing

Hoofdstuk 15 Winkeltijdenwet Vervallen

Hoofdstuk 16 Kansspelen

1.16.1	Bij de indiening van de aanvraag van een aanwezigheidsvergunning die geldt voor een tijdvak van 12 maanden, is de aanvrager een vergoeding als bedoeld in artikel 30d, derde lid, van de wet op de kansspelen verschuldigd ten bedrage van:	
1.16.1.1	voor de eerste speelautomaat	€ 56,50
1.16.1.2	Voor iedere volgende automaat	€ 34,00
1.16.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 3 van de Wet op de kansspelen (loterijvergunning)	€ 69,50

Hoofdstuk 17 Telecommunicatie: niet van toepassing

Hoofdstuk 18 Verkeer en vervoer

1.18	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.18.1	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990	€ 33,25
1.18.2	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 9.1 van de Regeling voertuigen	€ 33,25
1.18.3	tot het verkrijgen van een gehandicaptenparkeerkaart als bedoeld in artikel 49 van het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW) *Dit tarief is exclusief de kosten van de keuring.*	€ 36,50

Hoofdstuk 19 Diversen

1.19.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	

1.19.1.1	tot het verkrijgen van een vergunning voor incidentele lozing van afvalwater	€ 201,00
1.19.1.2	voor het aanleggen van een rioolaansluiting: het bedrag dat voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager is medegedeeld.	
1.19.1.3	tot het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in de artikelen 11, 12, 13 of 31 van de Afvalstoffenverordening Rozendaal 2005	€ 34,25
1.19.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van :	
1.19.2.1	gewaarmerkte afschriften van stukken, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen, per pagina	€ 1,00
1.19.2.2	fotokopieën van stukken, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen:	
1.19.2.2.1	per pagina op papier van A4-formaat	€ 0,50
1.19.2.2.2	idem in kleur	€ 0,75
1.19.2.2.3	per pagina op papier van A3-formaat	€ 1,00
1.19.2.2.4	idem in kleur	€ 1,50
1.19.2.3	een beschikking op aanvraag, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen	€ 24,00
1.19.2.4	stukken of uittreksels, welke op aanvraag van de aanvrager moeten worden opgemaakt, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen, per pagina	€ 18,75

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning

Hoofdstuk 1 Begripsomschrijvingen

2.1.1	Voor de toepassing van deze titel wordt verstaan onder:	
2.1.1.1	aanlegkosten:	
	de aannemingssom inclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installaties 2012 (UAV 2012), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, de omzetbelasting inbegrepen. Indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft;	
2.1.1.2	bouwkosten:	
	de aannemingssom inclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installaties 2012 (UAV 2012), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt een raming van de bouwkosten, inclusief omzetbelasting, bedoeld in het normblad NEN 2631, uitgave 1979, of zoals dit normblad laatstelijk is vervangen of gewijzigd. Indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft;	
2.1.1.3	sloopkosten:	
	de aannemingssom inclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installaties 2012 (UAV 2012), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de sloopkosten, de omzetbelasting inbegrepen. Indien het slopen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder sloopkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het slopen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft;	
2.1.1.4	Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.	
2.1.2	In deze titel voorkomende begrippen die in de Wabo zijn omschreven, hebben dezelfde betekenis als bij of krachtens de Wabo bedoeld.	
2.1.3	In deze titel voorkomende begrippen die niet nader in de Wabo zijn omschreven en die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander wettelijk voorschrift is uitgewerkt, hebben dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld.	

Hoofdstuk 2 Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag

2.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
2.2.1	Om vooroverleg in verband met het verkrijgen van een indicatie of een voorgenomen project in het kader van de Wabo vergunbaar is	€ 177,00

Hoofdstuk 3 Omgevingsvergunning

2.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een project: de som van de verschuldigde leges voor de verschillende activiteiten of handelingen waaruit het project geheel of	

	gedeeltelijk bestaat en waarop de aanvraag betrekking heeft en de verschuldigde leges voor de extra toetsen die in verband met de aanvraag moeten worden uitgevoerd, berekend naar de tarieven en overeenkomstig het bepaalde in dit hoofdstuk en hoofdstuk 4 van deze titel. In afwijking van de vorige volzin kan ook per activiteit, handeling of andere grondslag een legesbedrag worden gevorderd.	
2.3.1	Bouwactiviteiten	
2.3.1.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
	voor het in behandeling nemen van de aanvraag:	€ 83,50
	vermeerderd met	2,15 %
	van de naar boven in duizendtallen van euro's afgeronde bouwkosten;	
	met een minimum van:	
	bij bouwkosten lager dan of gelijk aan € 6.000	€ 83,50
	bij bouwkosten hoger dan € 6.000	€ 177,00
	Indien de aanvraag voor het in behandeling nemen van een omgevingsvergunning (m.b.t. bouwactiviteiten) betrekking heeft op het bouwen in afwijking van een eerder ingediende aanvraag, waarvoor al een vergunning is verleend waarvan nog geen gebruik is gemaakt, worden de leges berekend door toepassing van de tarieven in onderdeel 2.3.1 met dien verstande dat onder bouwkosten wordt verstaan de meerdere kosten ten opzichte van de eerder ingediende aanvraag. Het vorenstaande is niet van toepassing, als de afwijking zodanig is dat in feite sprake is van een nieuwe aanvraag.	
2.3.1.2	De in onderdeel 2.3.1 genoemde bedragen worden verhoogd met	€ 151,00
	wegens kosten van advies op het gebied van technische installaties van derden.	
	Achteraf ingediende aanvraag	
2.3.1.3	Onverminderd het bepaalde in onderdeel 2.3.1.1 bedraagt het tarief, indien de in dat onderdeel bedoelde aanvraag wordt ingediend na aanvang of gereedkomen van de bouwactiviteit:	150 %
	van de op grond van dat onderdeel verschuldigde leges.	

2.3.2	Aanlegactiviteiten	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een aanlegactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b, van de Wabo, bedraagt het tarief:	€ 177,00
2.3.3	Planologisch strijdig gebruik waarbij tevens sprake is van een bouwactiviteit	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, en tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in onderdeel 2.3.1:	
2.3.3.1	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1º, van de Wabo wordt toegepast (binnenplanse afwijking):	€ 241,00
2.3.3.2	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2º, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse kleine afwijking):	€ 241,00

2.3.3.3	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3º, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse afwijking)	
	bij aanleg- of bouwkosten tot en met € 180.000,00:	€ 4.155,00
	bij aanleg- of bouwkosten vanaf 180.000,00 t/m 1.000.000,00:	€ 8.310,00
	bij aanleg- of bouwkosten vanaf 1.000.000,00:	€12.460,00
2.3.3.4	indien artikel 2.12, eerste lid, van de Wabo wordt toegepast (tijdelijke afwijking):	€ 520,00
2.3.3.5	indien artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van exploitatieplan):	€ 241,00
2.3.3.6	indien de aanvraag een project van provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van provinciale regelgeving):	Prijs op aanvraag
2.3.3.7	indien de aanvraag een project van nationaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van nationale regelgeving):	Prijs op aanvraag
2.3.3.8	indien artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van voorbereidingsbesluit):	Prijs op aanvraag
2.3.4	Planologisch strijdig gebruik waarbij geen sprake is van een bouwactiviteit	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, en niet tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
2.3.4.1	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1º, van de Wabo wordt toegepast (binnenplanse afwijking):	€ 386,00
2.3.4.2	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2º, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse kleine afwijking):	€ 436,00
2.3.4.3	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3º, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse afwijking):	€ 872,00
2.3.4.4	indien artikel 2.12, tweede lid, van de Wabo wordt toegepast (tijdelijke afwijking)	€ 520,00
2.3.4.5	indien artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van exploitatieplan):	€ 436,00
2.3.4.6	indien de aanvraag een project van provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van provinciale regelgeving):	Prijs op aanvraag
2.3.4.7	indien de aanvraag een project van nationaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van nationale regelgeving):	Prijs op aanvraag
2.3.4.8	indien artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van voorbereidingsbesluit):	€ 436,00
2.3.5	In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken in relatie tot brandveiligheid	
2.3.5.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag voor omgevingsvergunning die betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder d van de Wabo.	€ 228,00

	verhoogd met, voor een bouwwerk met een bruto vloeroppervlakte (volgens NEN 2580);	
	0 m2 tot en met 100 m2	€ 1.700,00
	101 m2 tot en met 500 m2, *vermeerderd per m2 waarmee die oppervlakte 100 m2 te boven gaat met:*	€ 1.700,00 € 1,73
	501 m2 tot en met 2.000 m2, *vermeerderd per m2 waarmee die oppervlakte 500 m2 te boven gaat met:*	€ 2.450,00 € 0,92
	2.001 m2 tot en met 5.000 m2, *vermeerderd per m2 waarmee die oppervlakte 2000 m2 te boven gaat met*	€ 3.965,00 € 0,47
	5.001 m2 tot en met 50.000 m2, *vermeerderd per m2 waarmee die oppervlakte 5.000 m2 te boven gaat met:*	€ 5.483,00 € 0,05
	boven 50.000 m2, *vermeerderd per m2 waarmee die oppervlakte 50.000 m2 te boven gaat met:*	€ 7.720,00 € 0,04
2.3.5.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot wijziging van een omgevingsvergunning die betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid van de Wabo, als gevolg van een, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging	€ 177,00
2.3.6	Activiteiten met betrekking tot monumenten of beschermde stads- of dorpsgezichten	
2.3.6.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een beschermd monument als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder f, van de Wabo, of op een activiteit als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder b, van de Wabo met betrekking tot een (krachtens provinciale of gemeentelijke) verordening aangewezen monument, waarvoor op grond van die verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedraagt het tarief:	€ 89,00
2.3.6.1.1	voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een monument:	€ 89,00
2.3.6.1.2	voor het herstellen, gebruiken of laten gebruiken van een monument op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht:	€ 89,00
2.3.6.2	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het slopen van een bouwwerk in een beschermd stads- of dorpsgezicht, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder h, van de Wabo, op het slopen van een bouwwerk in een krachtens provinciale of gemeentelijke verordening aangewezen stads- of dorpsgezicht, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder c, van de Wabo, waarvoor op grond van die verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedraagt het tarief:	€ 89,00
	Sloopactiviteiten anders dan bij monumenten of in beschermd stads- of dorpsgezicht	
2.3.7.	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het slopen van een bouwwerk bedraagt het tarief:	
2.3.7.1	in gevallen waarin dat in een bestemmingsplan, beheersverordening of voorbereidingsbesluit is bepaald, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder g, van de Wabo, of waarvoor op grond van een provinciale verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wabo:	€ 323,00
2.3.7.2	in gevallen waarvoor op grond van artikel 8.1.1 van de Bouwverordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wabo,	€ 323,00

2.3.7.3	Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het beoordelen van een sloopveiligheidsplan bij een sloopvergunning	€ 467,00
	Aanleggen of veranderen weg	
2.3.8	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het aanleggen van een weg of verandering brengen in de wijze van aanleg van een weg waarvoor een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, aanhef en eerste lid, onder d, van de Wabo, bedraagt het tarief:	€ 323,00
2.3.9	Uitweg/inrit	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het maken, hebben, veranderen of veranderen van het gebruik van een uitweg waarvoor een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wabo, bedraagt het tarief:	€ 0,00
	Verhoogd met de werkelijke kosten voor de aanleg van de inrit op het openbare weggedeelte op basis van een door aanvrager vooraf voor akkoord verklaarde raming van de kosten.	Prijs op aanvraag
2.3.10	Kappen	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het vellen of doen vellen van houtopstand, waarvoor een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder g, van de Wabo, bedraagt het tarief:	€ 0,00
2.3.11	Opslag van roerende zaken	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op de opslag van roerende zaken in een bepaald gedeelte van de gemeente, waarvoor op grond van een bepaling van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedraagt het tarief :	
2.3.11.1	indien de activiteit bestaat uit het daar opslaan van roerende zaken, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder j, van de Wabo :	€ 177,00
2.3.11.2	indien de activiteit bestaat uit het als eigenaar, beperkt gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat daar roerende zaken worden opgeslagen, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder k, van de Wabo :	€ 177,00
2.3.12.1	Projecten of handelingen in het kader van de Wet natuurbescherming (bescherming van een Natura 2000-gebied)	
	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een project of het verrichten van een andere handeling als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder j, van de Wabo, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten :	€ 177,00
2.3.12.2	Handelingen in het kader van de Wet natuurbescherming (bescherming van soorten).	
	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op het verrichten van een handeling als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder k, van de Wabo, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die	

	onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten :	
2.3.12.3	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning toestemming van Provinciale Staten behoeft, zullen de daarmee gemoeide kosten van Provinciale Staten voor het in behandeling nemen van een aanvraag om de gewenste toestemming te verkrijgen, worden doorberekend.	Prijs op aanvraag
2.3.13	Vervallen	
2.3.14	Andere activiteiten	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het verrichten van een andere activiteit of handeling dan in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedoeld en die activiteit of handeling:	€ 177,00
2.3.14.1	behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie activiteiten die van invloed kunnen zijn op de fysieke leefomgeving, als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder i, van de Wabo, bedraagt het tarief	€ 177,00
2.3.14.2	behoort tot een bij provinciale verordening, gemeentelijke verordening of waterschapsverordening aangewezen categorie activiteiten die van invloed kunnen zijn op de fysieke leefomgeving, als bedoeld in artikel 2.2, tweede lid, van de Wabo, bedraagt het tarief:	€ 177,00
2.3.14.2.1	als het een gemeentelijke verordening betreft: het bedrag dat op grond van deze tarieventabel voor de betreffende vergunning of ontheffing verschuldigd is als de activiteit zou worden uitgevoerd zonder omgevingsvergunning. Als de activiteit in geen enkel geval kan worden uitgevoerd zonder omgevingsvergunning bedraagt het tarief:	€ 177,00
2.3.14.2.2	als het een provinciale of waterschapsverordening betreft: het bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag om een omgevingsvergunning aan de aanvrager meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting die door het college van burgemeester en wethouders is opgesteld. Indien een begroting als bedoeld in de eerste volzin is uitgebracht, wordt een aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.	
2.3.15	Omgevingsvergunning in twee fasen	
2.3.15.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning op verzoek in twee fasen plaatsvindt, als bedoeld in artikel 2.5, eerste lid, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
2.3.15.2	voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een beschikking met betrekking tot de eerste fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de eerste fase betrekking heeft;	
	voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een beschikking met betrekking tot de tweede fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de tweede fase betrekking heeft.	
2.3.16	Beoordeling bodemrapport	

	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel bedoelde aanvraag een bodemrapport wordt beoordeeld:	
2.3.16.1	voor de beoordeling van een milieukundig bodemrapport	€ 323,00
2.3.16.2	voor de beoordeling van een archeologisch bodemrapport	€ 323,00
2.3.17	Advies	
2.3.17.1	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien een daartoe bij algemene maatregel van bestuur, provinciale of gemeentelijke verordening aangewezen bestuursorgaan of andere instantie advies moet uitbrengen over de aanvraag of het ontwerp van de beschikking op de aanvraag om een omgevingsvergunning, als bedoeld in artikel 2.26, derde lid, van de Wabo: het bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag om een omgevingsvergunning aan de aanvrager meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting die door het college van burgemeester en wethouders is opgesteld.	
2.3.17.2	Indien een begroting als bedoeld in 2.3.17.1 is uitgebracht, wordt een aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.	
2.3.18	Verklaring van geen bedenkingen	
2.3.18.1	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien een daartoe bij wet of algemene maatregel van bestuur aangewezen bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven voordat de omgevingsvergunning kan worden verleend, als bedoeld in artikel 2.27, eerste lid, van de Wabo:	
2.3.18.1.1	indien de gemeenteraad een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven:	€ 323,00
2.3.18.1.2	indien een ander bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven: het bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag om een omgevingsvergunning aan de aanvrager meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting die door het college van burgemeester en wethouders is opgesteld.	
2.3.18.2	Indien een begroting als bedoeld in 2.3.17.1 is uitgebracht, wordt een aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.	€ 323,00

Hoofdstuk 4 Vermindering

2.4.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning is voorafgegaan door een aanvraag om vooroverleg of beoordeling van een conceptaanvraag als bedoeld in hoofdstuk 2, waarop de eerstgenoemde aanvraag betrekking heeft, worden de ter zake van het vooroverleg of de beoordeling van de conceptaanvraag geheven leges in mindering gebracht op de	

	leges voor het in behandeling nemen van de aanvraag om de omgevingsvergunning bedoeld in hoofdstuk 3.	
2.4.2	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op meer dan vijf activiteiten, bestaat aanspraak op vermindering van leges, met uitzondering van het legesdeel in verband met adviezen of verklaringen van geen bedenkingen als bedoeld in de onderdelen 2.3.17 en 2.3.18. De vermindering bedraagt:	
2.4.2.1	bij 5 tot 10 activiteiten:	10%
	van de voor die activiteiten verschuldigde leges;	
2.4.2.2	bij 10 tot 15 activiteiten:	12%
	van de voor die activiteiten verschuldigde leges;	
2.4.2.3	bij 15 of meer activiteiten:	14%
	van de voor die activiteiten verschuldigde leges.	

Hoofdstuk 5 Teruggaaf

2.5.1	Teruggaaf als gevolg van intrekking aanvraag omgevingsvergunning voor bouw-, aanleg- of sloopactiviteiten	
	Als een aanvrager zijn aanvraag om een omgevingsvergunning voor een project dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit bouw-, aanleg- of sloopactiviteiten, als bedoeld in de onderdelen 2.3.1, 2.3.2, 2.3.6 en 2.3.7, intrekt terwijl deze reeds in behandeling is genomen door de gemeente, bestaat aanspraak op teruggaaf van een deel van de leges. De teruggaaf bedraagt:	
2.5.1.1	indien de aanvraag wordt ingetrokken binnen een termijn van 4 weken na het in behandeling nemen ervan	50%
	van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges;	
2.5.1.2	indien de aanvraag wordt ingetrokken na 4 weken en voor het verlenen van de omgevingsvergunning	25%
	van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.	
	Teruggaaf als gevolg van intrekking verleende omgevingsvergunning voor bouw-, aanleg- of sloopactiviteiten	
2.5.2	Als de gemeente een verleende omgevingsvergunning voor een project dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit bouw-, aanleg- of sloopactiviteiten als bedoeld in de onderdelen 2.3.1, 2.3.2, 2.3.6 en 2.3.7, intrekt op aanvraag van de vergunninghouder, bestaat aanspraak op teruggaaf van een deel van de leges, mits deze aanvraag is ingediend binnen 6 maanden na verlening van de vergunning en van de vergunning geen gebruik is gemaakt. De teruggaaf bedraagt:	25%
	van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.	
	Teruggaaf als gevolg van het weigeren van een omgevingsvergunning voor bouw-, aanleg- of sloopactiviteiten	
2.5.3	Als de gemeente een omgevingsvergunning voor een project dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit bouw-, aanleg- of sloopactiviteiten als bedoeld in de onderdelen 2.3.1, 2.3.2, 2.3.6 of 2.3.7 weigert, bestaat aanspraak op teruggaaf van een deel van de leges. De teruggaaf bedraagt:	25%
	van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.	
2.5.4	Minimumbedrag voor teruggaaf	
	Een bedrag minder dan € 100,00 wordt niet teruggegeven.	

Hoofdstuk 6 Vervallen

Hoofdstuk 7 Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project

2.7	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot wijziging van een omgevingsvergunning als gevolg van een, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project:	€ 177,00

Hoofdstuk 8 Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten

2.8.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het vaststellen van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening (vaststellen bestemmingsplan):	.
	het bedrag dat voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager is medegedeeld.	

2.8.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het wijzigen van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onder a, van de Wet ruimtelijke ordening (wijzigingsplan)	
	het bedrag dat voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager is medegedeeld.	
2.8.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het wijzigen van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onder b, van de Wet ruimtelijke ordening (uitwerkingsplan	
	het bedrag dat voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager is medegedeeld.	
	Bestemmingsplannen en leefmilieuverordeningen	
2.8.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het toetsen van een door de aanvrager overlegd bestemmingsplan, uitwerkingsplan, ruimtelijke onderbouwing, dorpsvernieuwingsplan of structuurplan:	
	het bedrag dat voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager is medegedeeld.	

Hoofdstuk 9 Sloopmelding

2.9	Vervallen	

Hoofdstuk 10 In deze titel niet benoemde beschikking

2.10	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een andere, in deze titel niet benoemde beschikking:	€ 177,00

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Hoofdstuk 1 Horeca

3.1.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van	
3.1.1	een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning op grond van artikel 3 en 4 van de Alcoholwet	€ 250,00
3.1.2	Indien de vergunning als bedoeld in artikel 4, vierde lid van de Alcoholwet uitsluitend de toevoeging van een bestuursreglement betreft, bedraagt het tarief	€ 62,00
3.1.3	een aanvraag tot het wijzigen van een vergunning op grond van artikel 30 van de Alcoholwet	€ 62,00
3.1.4	een aanvraag tot het verkrijgen van een ontheffing op grond van artikel 35 van de Alcoholwet	€ 57,50
3.1.5	Indien de vergunning als bedoeld in artikel 30A, tweede lid van de Alcoholwet uitsluitend de toevoeging van een leidinggevende betreft, bedraagt het tarief	€ 119,75

Hoofdstuk 2 Ontheffingen/vergunningen ingevolge de Algemene Plaatselijke Verordening

3.2.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag: Tot het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 5.18 (standplaats), welke geldig is voor:	
3.2.1.1	1 dag	€ 31,00
3.2.1.2	Langer dan een dag tot een week	€ 51,50
3.2.1.3	Langer dan een week tot een maand	€ 93,50
3.2.1.4	Langer dan een maand tot 6 maanden	€ 187,50
3.2.1.5	Langer dan 6 maanden tot een jaar	€ 333,00
3.2.2	Tot het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 5.15 (ventvergunning), welke geldig is voor :	
3.2.2.1	1 dag	€ 31,00
3.2.2.2	Langer dan een dag tot een week	€ 51,50
3.2.2.3	Langer dan een week tot een maand	€ 93,50
3.2.2.4	Langer dan een maand tot 6 maanden	€ 187,50
3.2.2.5	Langer dan 6 maanden tot een jaar	€ 333,00
3.2.3	Tot het verkrijgen van vergunning als bedoeld in artikel 4.11 (kapvergunning)	€ 0,00
3.2.4	Tot het verkrijgen van vergunning als bedoeld in artikel 2.10a (voorwerpen openbare weg), welke geldig is voor :	
3.2.4.1	1 dag	€ 0,00
3.2.4.2	Langer dan een dag tot een week	€ 0,00
3.2.4.3	Langer dan een week tot een maand	€ 0,00
3.2.4.4	Langer dan een maand tot 6 maanden	€ 0,00
3.2.4.5	Langer dan 6 maanden tot een jaar	€ 0,00
3.2.5	Om vergunning als bedoeld in artikel 2.12 (inritvergunning)	€ 0,00

	verhoogd met de werkelijke kosten voor de aanleg van de inrit op het openbare weggedeelte op basis van een door aanvrager vooraf geaccordeerde raming van de kosten.	Prijs op aanvraag
3.2.6	Tot het verkrijgen van een reclamevergunning VERVALLEN	
3.2.7	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning of ontheffing van het bepaalde in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), voor zover daarvoor niet elders in dit hoofdstuk of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen	€ 0,00

Hoofdstuk 3 Prostitutiebedrijven

3.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om:	
3.3.1	Een vergunning voor een seksbedrijf als bedoeld in artikel 3.3 van de Algemene plaatselijke verordening	€ 1.955,00
3.3.2	Het op grond van artikel 3.10 van de Algemene plaatselijke verordening wijzigen van een vergunning voor een seksbedrijf als bedoeld in artikel 3.3 van de Algemene plaatselijke verordening	€ 977,00
3.3.3	Het op grond van artikel 3.11 van de Algemene plaatselijke verordening verlengen van een vergunning voor een seksbedrijf als bedoeld in artikel 3.3 van de Algemene plaatselijke verordening	€ 1.955,00

Hoofdstuk 4 n.v.t.

Hoofdstuk 5 n.v.t.

Hoofdstuk 6 Vervallen

Hoofdstuk 7 In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking

3.7	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een andere, in deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	€ 64,25

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Digitale Agenda 2021 - 2023

Adviseur	: B. Pelgrum	**Datum B&W**	: 30 november 2021
Programma	: Bestuur en ondersteuning	**Datum Raad**	: 14 december 2021
Portefeuillehouder	: E. Weststeijn	**Openbaar**	: Ja

Aan de Raad

Aanleiding
We willen voor onze inwoners een betrouwbare overheid zijn en blijven. Een gemeente die voor goede dienstverlening staat en daartoe de informatievoorziening veilig en transparant organiseert. De ontwikkelingen in de informatievoorziening en automatisering gaan razendsnel. Daarmee verandert ook snel wat van een hedendaagse gemeente verwacht wordt – vanuit inwoners en bedrijven, én vanuit wet- en regelgeving. Eisen aan een veilige informatievoorziening worden steeds strenger. De risico's van hacking steeds concreter. Standaarden voor informatieuitwisseling veranderen. En er worden hogere eisen gesteld aan de mate van digitale toegankelijkheid van de overheid. De aansturing van deze complexe opgave vergt bij gemeenten een coherent informatiebeleid vanuit overzicht en met oog voor keuzes die passen bij de ambities van de organisatie.

We zien dat de huidige Rozendaalse organisatie niet voldoet aan wat daar met het oog op genoemde ontwikkeling van een moderne gemeente van gevraagd wordt:

- Er is achterstallig onderhoud op zaken zoals opdrachtgeverschap en regie. Zaken die essentieel zijn voor een gezonde bedrijfsvoering van een kleine zelfstandige gemeente, waarbij zoveel mogelijk ontzorgd willen worden in de concrete (ICT-)uitvoering.
- Er is meer grip en inzet nodig om de de (wettelijke) ontwikkelingen bij te benen en daarin Rozendaalse keuzes te maken in de implementatie en de keuze van partners en leveranciers.

Dit alles vraagt zogezegd om een planmatige verbouwing van het Rozendaalse informatiehuis. In de nu voorliggende Digitale Agenda 2021-2023 is op hoofdlijnen uiteengezet hoe dit college de opgaven op een planmatige wijze wil adresseren. We sluiten daarin aan op eerdere besluitvorming van uw raad, zoals de glasvezelverbinding en het DMS/RMA. En we werken verder aan voor Rozendaal passende keuzes. Voorop staat dat we als gemeente willen blijven voldoen aan wat inwoners en partners van ons mogen verwachten: een betrouwbare, veilige en transparante overheid, passend bij de ambities van een beheergemeente 2.0.

Naast de planmatige uitwerking in deze Digitale Agenda legt het college ter besluitvorming de daarvoor benodigde financieringsvoorstellen voor. De financieringsvoorstellen betreffen ten eerste de projectmatige aanpak van enkele wettelijke trajecten en het wijzigen van afspraken met aanbieders (projectkosten). Daarnaast gaat het om een incidentele bijdrage voor het versterken van de organisatie (personeelslasten). Vanwege de verwachte omvang van die organisatieversterking, wordt dit tweede onderdeel, de personeelslasten nu niet structureel voorgelegd, maar wordt dit

meegenomen in voorstellen voor de Kadernota 2023. Bovendien kunnen we in de verdere uitwerking ook een nauwkeuriger inschatting maken van de structurele lasten.

Gevraagde beslissing
1. De Digitale Agenda 2021-2023 (Bijlage 1) vast te stellen.
2. Een krediet ter hoogte van € 80.900 ter beschikking te stellen ten behoeve van een aantal projecten uit te voeren in 2021-2022 (te weten de website, cloudoplossingen en implementatieprojecten t.b.v. wettelijke verplichtingen), te dekken uit het restant reserve digitalisering (44.000) en voor het overige deel uit de Algemene Reserve.
3. Een krediet ter hoogte van € 116.600 ter beschikking te stellen ten behoeve van de uitvoering van de taken in het I-domein, te dekken uit de Algemene Reserve.
4. Bij Kadernota 2023 de structurele personeelskosten voor uitvoering van taken in het I-domein af te wegen.

Wat willen we bereiken?
Het Rozendaalse 'I-domein' (informatiebeleid, informatievoorziening en automatisering) ontwikkelen om te komen tot 1) verbeterde grip, 2) te voldoen aan geldende en komende (wettelijke) kaders en 3) de dienstverlening aan onze inwoners te verbeteren.

Argumenten
1.1 Met behulp van de Digitale Agenda 2021-2023 stellen we de noodzakelijke kaders voor een planmatige en duurzame aanpak
Om de informatievoorziening voor Rozendaal passend in te richten is een overzichtelijke en gestructureerde aanpak nodig. Het is een bijzonder breed veld – van automatisering tot informatiebeveiliging en privacy. Met sterke onderlinge samenhang. Zo heeft de accountant ook herhaaldelijk aangegeven dat het ontbreken van een coherent beleid voor informatievoorziening een risico is. Met deze Digitale Agenda wordt daarvoor een start gemaakt en worden de kaders voorgelegd (missie, visie en meerjarenprogramma) die bijdragen aan gedegen meerjarige sturing op de complexe opgaven in het brede 'i-domein' voor onze gemeente.

1.2 Met behulp van Digitale Agenda 2021-2023 komen we tot een organisatie die past bij de Rozendaalse schaal (beheergemeente 2.0)
De Digitale Agenda geeft handvatten om in het I-domein de organisatie en formatie te ontwikkelen die nodig is om de ontwikkelingen in het brede I-domein voldoende te beheersen en om daar op een Rozendaalse schaal op te sturen. We zien op de volgende onderdelen dat de daarvoor benodigde organisatie ontwikkeld moet worden:

- <u>Opbouw informatiehuis</u>
  Om grip te krijgen is het nodig om overzicht te hebben en houden op vraag: wie doet nu wat? Dat overzicht ontwikkelen we via een informatiearchitectuur. Daarnaast is het belangrijk dat we de rollen inrichten die op – deels op basis van landelijke standaarden – nodig zijn om de complexe opgaven in het I-domein met voldoende kennis en kunde aan te sturen.

- <u>Afpraken met leveranciers en samenwerkingspartners</u>
  Rozendaal besteedt zoals bekend veel taken uit, ook waar het het I-domein betreft. We richten ons vanwege onze kleine schaal op ontzorging. Dit is ook een landelijke trend, waarbij

steeds meer aanbieders ICT-diensten als cloudoplossing aanbieden. Oplossingen waarvan wij tot nu toe geen gebruik maken. We hebben zogezegd de wind mee, maar om in het complexe landschap van dienstverleners te sturen op de voor Rozendaal noodzakelijke aspecten als service en kosten, is beter service- en contractmanagement vereist. Met de digitale agenda geven we daar vorm en inhoud aan.

- Voldoen aan wet- en regelgeving
  Landelijke wetten en afspraken zijn er op gericht om overheden beter in staat te stellen hun informatievoorziening veilig te organiseren, dienstverlening aan burgers te verbeteren en om een transparante en betrouwbare overheid te zijn. Ook wij willen als Rozendaal een betrouwbare en transparante overheid zijn, die voor haar inwoners digitale dienstverlening op moderne standaarden organiseert, op een wijze die de fysieke dienstverlening aan de balie aanvult en ondersteunt.

  Naast een veelheid aan bestaande wetten en standaarden, waaronder de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Baseline informatiebeveiliging Overheid (BIO) betrekken we in deze Digitale Agenda de volgende ontwikkelingen:

Wat	**Wat houdt het in**	**Wanneer**	**Wat doen we daar aan**
Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)	Aanvragen en afhandeling van vergunningsprocedures en gewijzigde formats ruimtelijke plannen	In samenhang met Omgevingswet; huidige planning juli 2022	Onderdeel projectaanpak Omgevingswet
Wet open overheid (Woo)	Vervanger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), met belangrijkste wijziging dat stukken actief en digitale publicatie documenten	1 juni 2022	Aanbesteding en implementatie DMS/RMA
Wet elektronisch publicatie (Wep)	Actieve publicatie regels en besluiten (voor zover deze externe werking hebben)	1 juni 2021	Project publicatie oude regels
Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)	Wijziging van de Algemene wet bestuursrecht geeft de burger recht om elektronisch berichten aan een bestuursorgaan te zenden op een door het bestuursorgaan bepaalde wijze	1 januari 2023	Hernieuwde website met o.a. e-formulieren draagt bij aan implementatie
Wet digitale overheid (Wdo)	Wet waarin digitalisering en toegang van burgers en bedrijven wordt beschreven. Waaronder standaarden voor digitale toegankelijkheid	1 juli 2022	Implementatie in onderdeel van aanpak Website en inrichting toegang, waaronder DigID

- Ontwikkelen van de lerende organisatie
  Naast de onderwerpen die hiervoor genoemd zijn, resteren er een aantal ontwikkelingen die moeten bijdragen aan een organisatie die kan blijven meebewegen. Daarbij gaat het ten

eerste om de ontwikkeling van de digivaardigheid van de medewerkers. Daarnaast is het in een lerende organisatie nodig om projecten en keuzes te evalueren en waar nodig bij te sturen. Concreet voorzien we evaluatiesop de volgende onderdelen/projecten: hosting- en beheer, kantoorautomatisering en gegevensbeheer.

Op deze vier onderdelen wordt in de Digitale Agenda de aanpak voorgesteld over de periode tot 2023. We zien sterke samenhang en volgordelijkheid tussen de projecten. Er is beoordeeld in welke volgorde en op welke termijn zaken gerealiseerd moeten worden. Met het oog op het tempo van de wettelijke ontwikkelingen (zie tabel), zien we geen ruimte om de afzonderlijke onderdelen uit te stellen, meer dan we al doen en gedaan hebben.

1.3 We enten de Digitale Agenda op de bestaande aanpak en kiezen vanuit de Rozendaalse maat voor de meest slimme en slanke oplossingen
We starten met deze Digitale Agenda niet op nul. Eerder heeft u al voorstellen voorgelegd gekregen, besluiten genomen en kredieten ter beschikking gesteld die noodzakelijk zijn om – of voorwaardelijk zijn voor – te voldoen aan wettelijke verplichtingen. Het ging onder meer om de glasvezelverbinding voor het gemeentehuis en het Document Management en Archief-Systeem (DMS/RMA). Ook in de begroting zijn onderwerpen opgenomen die noodzakelijk zijn om 'het been bij te trekken' en die voortvloeien uit het Coalitie-akoord 2018-2022, zoals de vernieuwing van de website en (daarmee) het geven van een impuls aan de digitale dienstverlening, in aanvulling op (niet in plaats van) de dienstverlening aan de balie.

Onderdeel van die aanpak was lange tijd een (in vergelijking met andere gemeenten) laag ambitieniveau voor de inzet van automatisering in onze werkprocessen. In het verleden gemaakte keuzes voor bijvoorbeeld het niet-digitaal werken (uitgangspunt 'papier is leidend'), worden echter ingehaald door de realiteit van steeds meer thuiswerken en nieuwe kaders zoals de Woo. De keuzes uit het verleden volstaan niet meer en daarom moeten we nu investeren in de Digitale Agenda. Hoewel de investering voor Rozendaalse begrippen fors lijkt, hebben we vanzelfsprekend voor de meest slanke oplossing gekozen. Enkele voorbeelden:

- We kiezen in het project DSO niet voor een (dure) vergunningapplicatie, omdat sprake is van relatief weinig (omgevings)vergunningaanvragen en deze veelal niet al te complex zijn.
- We hebben expliciet gekozen voor een DMS/RMA (een applicatie die het digitaal maken en opslaan van dossiers op duurzame en toegankelijke wijze regelt) en niet voor een duur en zwaar zaaksysteem (een veel uitgebreider systeem dat generiek digitale procesafhandeling ondersteunt en klantgericht statusinformatie geeft).
- We zetten niet in op dure dataoplossingen ter ondersteuning van de beleidsvorming (datascience/datagedreven werken), omdat dit voor de Rozendaalse omvang niet lonend is.

1.4 Met deze agenda worden risico's in de bedrijfscontinuïteit en informatiebeveiliging beperkt
We constateren dat er de afgelopen periode onvoldoende grip is geweest op de dienstverlening van uitvoeringspartners. Dit heeft geleid tot concrete problemen in de bedrijfsvoering. Zo heeft de dienstverlening van Burgerzaken problemen gehad door verbindingsproblemen met De Connectie (inmiddels verholpen). Door belangrijke rollen en de aansturing van onze uitvoeringspartners expliciet(er) in te vullen (opdrachtgeverschap en contractmanagement), verkleinen we de risico's op en impact van uitval van systemen of hacks.

2.1 Door de gevraagde middelen beschikbaar te stellen stelt u het college in staat om de activiteiten in gang te zetten voor een verbeterde grip op de ontwikkeling van de informatievoorziening en automatisering (het 'I-domein')
In de Digitale Agenda zijn die ontwikkelingen opgenomen die nodig zijn om in control te komen en blijven. Daarbij is cumulatief (en per onderdeel uitgesplitst in de Digitale Agenda) geraamd dat hiertoe een eenmalige investering nodig is van € 80.900. Dat lijkt én is naar Rozendaalse schaal een stevig bedrag.

Van belang hierbij is dat in de aanpak nadrukkelijk is stilgestaan bij de vraag of onderdelen niet, minder, anders of later opgepakt konden worden. Bij de nu voorgestelde onderdelen is dat dit niet wenselijk en/of mogelijk. Overwegingen daarbij betreffen o.a. de (bedrijfs)continuïteit, volgordelijkheid en kostenbeheersing. Enkele voorbeelden:

- Voor de realisatie van een DMS/RMA is het efficiënt om nu ook de kantoorautomatisering naar de cloud over te brengen (en niet na de implementatie).
- Voor de migratie van het gegevensbeheer is het vanuit de kosten aantrekkelijk om gelijk op te lopen met de gemeente Rheden, die eenzelfde migratie gaat doorlopen.
- De voorgestelde migratie naar GemICT kan om redenen van bedrijfscontinuïteit niet wachten.

3.1 en 4.1 Door de gevraagde middelen beschikbaar te stellen, stelt u het college in staat om de noodzakelijk geachte rollen voor verbeterde regie in te vullen. De structurele effecten worden hierbij nog niet ter besluitvorming voorgelegd. Een gedegen afweging over de structurele effecten kan door de nieuwe raad worden meegewogen bij Kadernota 2023
Ook de inrichting van de rollen vraagt een stevige investering: € 116.000. We hebben dit bedrag geraamd op basis van de huidige inzet, de verwachte uren van de nog in te richten rollen (op de Rozendaalse schaal) en de vraag of dit intern, met partners of extern ingericht moet worden. Het gaat daarbij om de inrichting van rollen die volgens landelijke standaarden expliciet belegd moeten zijn, maar op dit moment onvoldoende zijn ingevuld. Zoals die van Chief information security-officer (Ciso) of een Algemeen contactpersoon informatiebeveiliging (Acib). Maar ook om rollen die voor voor grip op dit inhoudelijke domein vitaal zijn, maar bij ons in het geheel niet zijn ingevuld, zoals een I-adviseur, of een Information security officer.

We willen dit bedrag van € 116.000 (incidenteel) inzetten om gedurende 2022 die capaciteit in te richten die nodig is om grip te ontwikkelen en te houden. We beraden ons daarbij op opties om dit samen met partners in de regio te doen, via externe inhuur en/of ten laste van/met verschuivingen in de bestaande interne capacitit.

De gevraagde investering leidt ook tot zicht op verwachte structurele meerkosten als gevolg van deze rollen. En levert daarmee input op voor uw raad ter overweging bij de Kadernota 2023. De verwachting is overigens wel dat dat door het structureel anders inrichten van de rollen tevens kostenbesparingen gerealiseerd kunnen worden.

Kanttekeningen

1. *Het aanbieden van een digitale agenda met minimaal noodzakelijke acties geeft uw raad weinig keuzevrijheid*
   Als college bieden wij deze Digitale Agenda met enig ongemak aan. Niet vanwege de kwaliteit of de noodzaak van deze agenda, maar vooral vanwege de voor Rozendaalse begrippen hoge structurele kosten die grote druk leggen op het meerjarig begrotingssaldo. Omdat wij op diverse onderdelen gestuurd hebben op minimaal noodzakelijke en onontkoombare oplossingen (zie argumenten 1.3 en 2.1), leggen wij geen alternatieve scenario's voor, omdat:
   - Een ambitieuzere agenda nog duurder is en niet past bij de ambities van een beheergemeente;
   - Een minder ambitieuze agenda leidt tot blijvende risico's in de (continuïteit van de) bedrijfsvoering van de zelfstandige gemeente Rozendaal.
2. *Voor de invulling van de benodigde rollen in de organisatie zien we de zeer krappe arbeidsmarkt en de grote mate van afhankelijkheid van partners in de regio en marktpartijen als risico*
   De krappe arbeidsmarkt vraagt om slimme keuzes in uitvraag bij partners in bijvoorbeeld combinatierollen. Maar ook om realisme op het vlak van de kosten. Het kan immers aan de orde zijn dat duurdere externe inhuur op een kleine rol opweegt tegen 'goedkope' dienstverlening door een buurgemeente, omwille van de continuïteit en kwaliteit.
3. *De versterking van de organisatie wordt nu voorgesteld als incidentele kostenpost over 2022, maar leidt ook tot nader te bepalen structurele meerkosten*
   We schatten deze structurele kosten tussen de € 90.000 en € 100.000 jaarlijks. Dit betreft een dusdanig fors bedrag dat hiervoor een weging nodig is bij de Kadernota 2023. In de uitwerking van de keuzes kunnen wij een meer precieze schatting van de kosten geven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het uitvoeren van de Digitale agenda. Hiertoe wordt op verschillende onderdelen gewerkt vanuit projectplannen, of in ieder geval langs heldere resultaatafspraken op de genoemde onderdelen. Een nader uit te werken uitvoeringsprogramma van deze Digitale Agenda nodig om eenduidig te sturen op het geheel der dingen (het portfolio).

a) Planning

Per onderdeel is in de Digitale Agenda op hoofdlijnen beschreven welke resultaten en voortgang op welke termijnen wordt beoogd. Na instemming van uw raad wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld met een werkplanning tot en met 2023.

b) Evaluatie

Uw raad wordt geïnformeerd over voortgang en uitgevoerde evaluaties. De aanpak voor informatiebeveiliging en privacy kan als onderdeel van deze Digitale Agenda worden gezien. Over de inhoudelijke voortgang op alle onderwerpen wordt tevens verantwoord in de begroting en jaarstukken.

c) Participatie en communicatie

Deze agenda is het product van een zorgvuldig voorbereidingsproces. Daarbij zijn meerdere inhoudelijk experts betrokken geweest, die op verschillende onderdelen adviezen hebben uitgebracht. In de voorbereiding zijn waar nodig leveranciers en uitvoeringspartners betrokken. Ook

is uw raad bij bespreking op 30 november jl. geïnformeerd over de inhoudelijke achtergrond, nut en noodzaak van dit voorstel.

d) Publicatie verplicht?
N.v.t.

Wat mag het kosten?
Dit financieringsvoorstel houdt ten eerste een voorstel in van € 80.900 voor gecumuleerde projectkosten. Deze kunnen deels gedekt uit het restant reserve digitalisering, waarin nog € 44.400 in zit. Het overige bedrag € 36.500 kan gedekt uit de algemene reserve. Voor de organisatiekosten geldt dat voor 2022 een bedrag van € 116.000 geraamd. Hierbij wordt voorgesteld om deze kosten voor 2022 incidenteel te dekken, eveneens uit de algemene reserve. In totaal houdt dit een onttrekking in uit de algemene reserve van € 152.500. Resterend deel van de algemene reserve, bedraagt dan € 3. 459.000.

Reserve	**Onttrekking**	**Resterend na onttrekking**
Digitalisering	44.400	0
Algemeen	152.500	3.459.000
Totaal	196.900	3.459.000

De kosten voor deze Digitale Agenda worden grotendeels gedekt uit de algemene reserve. Verder zal een gedeelte van de reeds begrote lasten ten laste komen van de post ICT (overhead). Deze post is reeds opgehoogd in de laatste begroting (onder meer vanwege de voorzienbare structurele effecten op basis van het voorstel DMS/RMA) en wordt ingezet voor bedrijfsbrede informatiseringsaspecten. De post ICT bedraagt € 173.000 in de begroting voor 2022. Waar mogelijk worden kosten toegerekend aan specifieke processen, zoals sociaal domein, vergunningverlening of burgerzaken.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage(n)
1. Digitale Agenda 2021-2023
2. Concept-raadsbesluit

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Digitale Agenda 2021-2023

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. **30 november 2021**

Besluit:

1. De Digitale Agenda 2021-2023 (Bijlage 1) vast te stellen.
2. Een krediet ter hoogte van € 80.900 ter beschikking te stellen ten behoeve van een aantal projecten uit te voeren in 2021-2022 (te weten de website, cloudoplossingen en implementatieprojecten t.b.v. wettelijke verplichtingen), te dekken uit het restant reserve digitalisering (44.000) en voor het overige deel uit de Algemene Reserve.
3. Een krediet ter hoogte van € 116.600 ter beschikking te stellen ten behoeve van de uitvoering van de taken in het I-domein, te dekken uit de Algemene Reserve.
4. Bij Kadernota 2023 de structurele personeelskosten voor uitvoering van taken in het I-domein af te wegen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 14 december 2012.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

Digitale agenda 2021 – 2023

Inleiding

We willen voor onze inwoners een betrouwbare overheid zijn en blijven. Een gemeente die voor goede dienstverlening staat en daartoe de informatievoorziening veilig en transparant organiseert. De ontwikkelingen in informatisering en automatisering gaan razendsnel. Daarmee verandert ook snel wat van een moderne gemeente verwacht wordt – vanuit inwoners en bedrijven, én vanuit wet- en regelgeving. Eisen aan een veilige informatievoorziening worden steeds strenger. Standaarden voor informatieuitwisseling veranderen. En er worden hogere eisen gesteld aan de mate van digitale toegankelijkheid van de overheid.

In deze Digitale Agenda 2021-2023 is vastgelegd hoe we hier als Rozendaal mee om willen gaan. Allereerst door uit te werken wat voor gemeente we willen zijn (missie) en door uit te werken waar we over 3 jaar willen staan als Rozendaal, met het oog op die visie. We richten ons uitdrukkelijk op datgene wat écht moet. Dat past bij ons als kleine gemeente en ons streven naar het zijn van een beheergemeente (2.0). We gaan daarbij uit van een ontwikkelperspectief tot 2023, omdat de ontwikkelingen in het i-domein dusdanig snel gaan dat we met het oog op de missie denken onze visie over 2 jaren te moeten herijken. We pakken 2021 als startmoment, omdat ook in 2021 al ontwikkelingen zijn gestart waar deze Agenda op voortbouwt.

Op basis van (met expertise) verkregen inzicht in de huidige Rozendaalse situatie én van de ontwikkelingen in de omgeving constateren we dat een investering noodzakelijk is op de volgende geïdentificeerde deelthema's:
1. Op orde brengen Informatiehuis; Vastleggen rollen en verantwoordelijkheden
2. Herzien afspraken leveranciers en partners
3. Voldoen aan wet – en regelgeving
4. Ontwikkelen van de lerende organisatie

In deze Agenda wordt op deze 4 sporen uitgewerkt welke onderwerpen en thema's de komende periode de aandacht behoeven, om te ontwikkelen naar de toekomstbestendige gemeente die we willen zijn. Op de afzonderlijke sporen wordt ook uitgewerkt welke concrete activiteiten we willen gaan oppakken en welke budgetten daar voorzienbaar voor nodig worden geacht en op welke termijn we dit willen oppakken.

Ontwikkeling informatievoorziening Rozendaal

Meerjarenperspectief Rozendaal 2021 - 2023

Wat voor gemeente willen we zijn? (missie)

Rozendaal is een kleine gemeente die in nauw contact met haar inwoners werkt aan de gemeenschappelijke opgaven. Goede dienstverlening vanuit persoonlijk contact en korte lijnen staat voorop. We richten ons daarbij primair op het uitvoeren van wettelijke taken (beheer). We zijn een goede partner én dienstverlener die voldoende kennis en kunde weet te organiseren, om de kracht van klein gericht in te kunnen zetten.

De informatievoorziening stelt ons in staat om als een slimme en wendbare organisatie te doen wat nodig is, wat de omgeving (burgers, bedrijven en wettelijke kaders) van ons verlangt. De aanpak voor de informatievoorziening richt zich daarom op trans-parante, duurzame en veilige oplossingen.

We sturen op kosten en doen alleen daar een stap extra waar dit aantoonbare meerwaarde heeft voor de dienstverlening of een efficiëntere werkwijze. De Rozendaalse schaal kan daartoe kansen bieden, bijvoorbeeld als pilotgemeente.

Waar willen we in 2023 staan? (visie)

De gemeente Rozendaal wil in 2023 een gemeente zijn die:

- Grip heeft en houdt op het dynamische en complexe i-domein om effectief te sturen op kosten en ontwikkeling van de digitale dienstverlening
- Voldoet aan geldende standaarden en regelgeving op het i-domein
- De organisatie passend heeft ingericht naar de (dienstverlenings-) eisen en wensen van burgers en organisaties
- Gegevens veilig en transparant gebruikt

Portfolio Digitale Agenda 2021-2023

Deelthema's



Op orde brengen Informatiehuis, Vastleggen rollen en verantwoordelijkheden

Informatie huis



Herzien afspraken leveranciers en partners

Contract management



Voldoen aan wet – en regelgeving

Implementatietrajecten: Woo, Wep, Wmebv, DSO, Common ground



Ontwikkelen lerende organisatie

Gegevensbeheer Kennis en kunde

Binnen de organisatie wordt een portfoliomanager aangewezen die verantwoordelijk is voor sturing en voortgang op de projecten op de bovengenoemde deelthema's

Portfolio Digitale Agenda 2021-2023

Nadere toelichting deelthema's

Informatie huis



Op orde brengen Informatiehuis; Rollen en verantwoordelijkheden

We hebben onvoldoende in beeld hoe het gegevensbeheer er uit ziet. Wie doet wat en hoe ziet het applicatielandschap er uit? Daarnaast zijn rollen onvoldoende geborgd met de daarvoor benodigde capaciteit om grip te ontwikkelen en te kunnen sturen op de Rozendaalse eisen en wensen.

Contract management



Herzien afspraken leveranciers en partners.

Contracten zijn onvoldoende passend bij de dienstverlening die we van aanbieders afnemen, of in lijn met de Rozendaalse aanpak voor ontzorging (beheer 2.0) willen afnemen. In dit spoor werken we aan de dienstverlening die past bij Rozendaal.

Implementatie



Voldoen aan wet – en regelgeving

Diverse wetten vragen een extra investering. In dit spoor werken we aan de implementatie van die wetten. Dit vergt naast het aanpassen van interne processen ook investering in software en in het afsprakenkader met (nieuwe) aanbieders.

Gegevens-Beheer, Kennis en kunde



Ontwikkelen lerende organisatie

De impact van de digitalisering levert andere werkprocessen op. Medewerkers moeten in staat zijn om mee te ontwikkelen met de eisen van digitalisering.
Dat geldt voor de Digitale Agenda als geheel (evaluatie eind 2023), maar zeker ook voor de aanpak van onderdelen uit die agenda.

Portfolio Digitale Agenda 2021-2023



Vastleggen rollen en verantwoordelijkheden & informatiearchitectuur

Informatie huis

Project	Resultaat	Kosten
Project: Inrichten benodigde rollen	Op een Rozendaalse schaal en in overleg met regionale partners inrichten van de volgende rollen: - Strategisch adviseur & informatie-adviseur, - Functioneel beheer - Chief information security officer (CISO/strategisch)& Information security officer (ISO, uitvoerend), - Functionaris gegevensbescherming (strategische en toezichthoudend) & privacy officer, uitvoerend), - Aanspreekpunt & Vertrouwenspersoon Informatiebeveiliging - Portfoliomanager Q1: beeld van inrichting en keuzes ten behoeve van Kadernota 2023 (e.v.) Q1 en Q2: inrichting rollen over 2022	2022: **€ 116.000** 2023 e.v.: n.t.b. Kadernota '23
Project Informatiearchitectuur	Realisatie actuele informatiearchitectuur Q1 en Q2 2022	Onderdeel van budgetvoorstel Inrichten benodigde rollen

Portfolio Digitale Agenda 2021-2023



Herzien afspraken leveranciers en partners.

Contract management

Wat	Resultaat	Kosten
Project Werkplekken naar cloud	Migratie lokale werkplekken naar de cloudomgeving van aanbieder (Xantion), opheffen lokale server. Q1 2022	Incidenteel: € **5.500,** Structureel: binnen begroting
Project Datadistributie naar de cloud (basis- en kernregistraties)	Migratie applicatie voor basis- en kernregistraties naar de cloudomgeving van aanbieder (PINKRoccade). Q1 2022	Incidenteel: € **53.000,** Structureel: binnen begroting
Project Servicelevel agreement hosting en beheer	SLA De Connectie over hosting en beheer 2022 (en verder) Q1 en 2	Binnen budgetvoorstel inrichten benodigde rollen
Project Migratie naar GemICT	Migratie Rozendaalse ICT-onderdeel bij hostingpartij (De Connectie) naar gemeenschappelijke infrastructuur; GemICT Q1 en Q2 2022	Incidenteel € **13.400** Structureel binnen begrote uitvoeringskosten DC

Portfolio Digitale Agenda 2021-2023



Voldoen aan wet – en regelgeving

Implementatie Woo, Wep, Wmebv, DSO, Common ground

Wat	Wat	Kosten
Project Omgevingswet	Implementatie digitaal stelsel omgevingswet Loopt: deadline afhankelijk van inwerkingtreding wet. Verwacht Q2	Gedekt middels krediet
Project DMS/RMA	Aanschaf en implementatie DMS/RMA Loopt: Oplevering Q 3 en 4 2022	Gedekt middels krediet Structureel gedekt in begroting
Project implementatie Wet elektronische publicatie	In beeld en vervolgens publicatie van oude (beleids)regels. Voor 1 juli 2022	Incidenteel: 5.000 Structureel binnen begroting
Project Website/DigID	Aanschaf en implementatie nieuwe website en inrichting digitaal loket (e-formulieren en gebruik van DigID, alsmede van digital afsprakensysteem) Loopt, oplevering in de loop van 2022	Incidentele meerkosten (t.o.v. eerdere uitvraag) 4.000. Structureel gedekt in begroting
(restant) implementatie Wmebv	Kenbaar maken van wijzen van (digitale) communicatie met Rozendaal Aanvullend aan/parallel aan project Website/DigID	Mogelijk aanvullend extern advies vereist (geschat op €5.000). Dekking alsdan uit budget extern advieskosten

Portfolio Digitale Agenda 2021-2023



Ontwikkelen lerende organisatie

Wat	Wanneer / hoe	Kosten
Ontwikkelen digivaardigheid medewerkers	Digivaardigheid van medewerkers verhogen Al gestart	Binnen budgetvoorstel inrichten benodigde rollen
Project evaluaties	Uitvoeren van evaluaties van - Hosting en beheer - Kantoorautomatisering - Gegevensbeheer Oplevering Q2 2022	Binnen budgetvoorstel inrichten benodigde rollen

Gegevensbeheer, Kennis en kunde

Uitvoering en verantwoording

Uitvoering:
Het college van B&W is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze Digitale Agenda. Om tot uitvoering te komen zal een Uitvoeringsplan Digitale Agenda 2021-2023 door het college worden vastgesteld. En zullen uitvoeringsbesluiten door het college worden genomen.

In dat uitvoeringsplan wordt uitgewerkt welke aansturing, evaluatie en verantwoording er op de afzonderlijke projecten en in het geheel van de agenda nodig is.

Naast dit uitvoeringsplan zal per onderdeel een projectplan worden opgesteld volgens het ROTIK-model. Daarin zullen de volgende onderdelen worden uitgewerkt: Resultaat, Organisatie, Tijd, Informatie en Kosten.

Verantwoording:
De voortgang op deze agenda kent (in ieder geval) 3 niveau van verantwoording en daarvoor noodzakelijke communicatie en evaluatie. In onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen aangegeven hoe daarmee wordt omgegaan. Nadere uitwerking en planning van onderstaande volgt in het Uitvoeringsplan.

Uitvoering en verantwoording

Verantwoordingslaag	Wie en wat	Wanneer
Kaderstellend	Raad stelt inhoudelijke en financiële kaders en controleert de uitvoering.	Binnen de P&C-cyclus zal onder Programma 0 worden verantwoord over de in deze Agenda vastgestelde aanpak. Waar nodig kan het college tussentijds aanvullend informatie worden verstrekt.
Uitvoerend	College verantwoordt over uitvoering	Het college wordt in de persoon van verantwoordelijk portefeuillehouder 3-wekelijks geüpdatet over de voortgang op uitvoering, zowel op het vlak van resultaten als financiën. Bij collegevoorstellen voor uitvoeringsbesluiten zal waar nodig aandacht zijn voor algehele voortgang van deze Digitale Agenda.
Ambtelijk/gemandateerd uitvoerend	Ambtelijk opdrachtnemer Digitale Agenda 2021-2023: gemeentesecretaris Verantwoordelijkheden in de lijn: - Portfoliomanager - Projectleiders - Rolhouders - Opdrachtnemers (extern)	Verantwoording in de lijn van de portefeuillehouder wordt – namens opdrachtnemer – verricht door portfoliomanager in de 3 wekelijkse voortgangsoverleggen. Indien er op onderdelen onvoldoende voortgang, of anderszins knelpunten ontstaan agendeert portfoliomanager dit bij de Ambtelijk opdrachtnemer (secretaris). Deze blijft (eind)verantwoordelijk voor de beoogde resultaten en budgetten.

AMENDEMENT

(artikel 34 Reglement van Orde voor de vergaderingen van de raad der Rozendaal)

De raad van de gemeente Rozendaal, in vergadering bijeen op 14 december 2022,
sprekende over de Digitale agenda 2022 (agendapunt 9),

Constaterende dat:

- De in het voorstel gevraagde middelen een fors beroep doen op de algemene reserves;
- Er nog de nodige vragen zijn over de noodzakelijke kaders voor een planmatige en duurzame aanpak van de Digitale agenda in relatie tot de Rozendaalse schaal (beheergemeente 2.0) om nu reeds een afgewogen oordeel over het gehele voorstel te vellen;

Overwegende dat:

- Een aantal activiteiten met betrekking tot de digitale agenda geen uitstel verdragen;

Besluit: Het ontwerp-besluit behorende bij het raadsvoorstel Digitale agenda 2022 te vervangen door:

“Besluit:

1. Een krediet van € 44.000,--- ter beschikking te stellen voor in het kader van de digitale agenda op korte termijn noodzakelijke activiteiten;
2. Dit krediet te dekken uit het restant bestemmingsreserve digitalisering”.

En gaat over tot de orde van de dag.

Rozendaal, 14 december 2021

Ondertekend door:

De Fractievoorzitter van Rosendael‘74

De Fractievoorzitter van het PAK

De fractievoorzitter van de BGR

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp: Renovatie fietspad buitengebied

Adviseur	: Henk Jacobsen	**Datum B&W**	: 23 november 2021
Programma	: Verkeer en vervoer	**Datum Raad**	: 14 december 2021
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	**Openbaar**	: ja

Aan de Raad

De gemeente Rozendaal heeft ongeveer 15 kilometer aan fietspaden in het buitengebied in beheer. Hiervan is ongeveer 9,4 kilometer fietspad in beton uitgevoerd. De overige 5,6 kilometer bestaat uit asfalt. Het fietspad tussen de begraafplaats en de Kluizenaarsweg met een lengte van 1,8 kilometer en Kluizenaarsweg tot aan betonfietspad gemeente Rheden van 0,6 km is beschadigd door wortelopdruk en vertoont oneffenheden. De voorkeur gaat uit naar renovatie in plaats van voortdurend kleinschalig onderhoud, omdat dit ad hoc reparaties betreffen die regelmatig uitgevoerd dienen te worden. Het fietspad heeft een recreatieve functie en wordt veel gebruikt. Door de huidige asfaltverharding van het fietspad te vervangen door beton ontstaat een comfortabele en onderhoudsvrije verbinding tussen de begraafplaats en het betonfietspad gemeente Rheden voorbij de Kluizenaarsweg. De aanleg in beton is in eerste instantie duurder dan in asfalt maar door de toepassing van beton wordt het probleem van wortelopdruk en oneffenheden voor altijd opgelost.

Het eerste deel staat al lang op de lijst voor renovatie maar dit is vertraagd door de stikstofproblematiek. Nu daar ruimte voor komt is recent ook het tweede deel in beeld gekomen. Het heeft de voorkeur uit oogpunt van kostenbesparing op advies- en uitvoeringswerkzaamheden om de renovatie van de twee fietspaden in één plan uit te voeren ook omdat beide toe zijn aan renovatie.

Het college heeft toegezegd om begin 2022 te komen met een plan voor de fietspaden. Op basis van de reguliere controles ligt het voor de hand om de hier genoemde 2,4 km prioriteit te geven en niet te wachten op een plan voor het totaal aan fietspaden.

Gevraagde beslissing

1. Instemmen met het beschikbaar stellen van een bedrag ad € 147.550,- uit de reserve fietspaden ten behoeve van de renovatie fietspad begraafplaats tot aan de Kluizenaarsweg ;
2. Instemmen met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 92.450,- uit de algemene reserve ten behoeve van de renovatie fietspad begraafplaats tot aan de Kluizenaarsweg;
3. Instemmen met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 79.500,- uit de algemene reserve ten behoeve van de renovatie fietspad Kluizenaarsweg tot aan betonfietspad gemeente Rheden.

Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat het fietspad na renovatie vrij is van wortelopdruk en oneffenheden. Door de renovatie wordt het fietspadennetwerk op de Veluwe verbeterd en draagt het bij aan een goede verbinding tussen de gemeenten Rheden en Rozendaal. Een betonfietspad heeft verder geen onderhoud meer nodig in de toekomst.

Argumenten

1. Besparing onderhoudskosten
We besparen daarmee circa € 1300,- per jaar aan onderhoudskosten ten opzichte van een asfalt fietspad nog los van een besparing aan tijd.

2. Vergroting fietsveiligheid en duurzame oplossing
Het fietspad is in twee richtingen te berijden. De huidige breedte is 1,80 meter. De fundering staat een verbreding toe tot 2 meter. Door de breedte te verruimen naar 2 meter wordt de fietsveiligheid en comfort vergroot. Vervanging door beton leidt tot een duurzamere oplossing. Beton gaat veel langer mee, heeft geen onderhoud nodig aan het rijvlak en kan worden hergebruikt. Beton is beter geschikt in een natuurgebied omdat er geen onderhoud meer nodig is en er dus ook geen machines meer nodig zijn voor reparaties. Bij de keuze van het type beton speelt duurzaamheid ook een rol, bijvoorbeeld de inzet van herbruikbare materialen.

3. Regelgeving stikstofreductie geen belemmering meer voor aanleg
Er zijn al langer wensen om te renoveren en tegelijkertijd asfalt te vervangen door beton. Bij het van kracht worden van het besluit stikstofreductie en natuurverbetering op 14 juni jl. is onder andere ook de aanlegfase van een (beton) fietspad vrijgesteld van de Wet natuurbescherming vergunningplicht voor wat betreft het onderdeel stikstof. Hierdoor kan de besluitvorming tot uitvoering van de werkzaamheden nu verder worden opgepakt.

Kanttekeningen
1. Quick scan flora en fauna noodzakelijk
De overige bepalingen van de wet natuurbescherming (Wnb) zijn wel van toepassing. Op grond hiervan moet er een quick scan uitgevoerd worden naar de gevolgen voor de aanwezige flora en fauna. Uit de quick scan kan naar voren komen dat aanvullend onderzoek nodig is. Deze procedure kan direct na de besluitvorming van uw raad worden opgestart, zodat wij bij een gunstige uitkomst direct door kunnen pakken.

2. Aanleg fietspad meervoudig aanbesteden
Omdat voor de fysieke uitvoering een werk wordt geleverd en niet een dienst, is het met inachtneming van het totale bedrag niet nodig om een Europese aanbesteding te houden. We vragen wel om meerdere offertes

3. Geen cofinanciering mogelijk
Omdat het een recreatief fietspad betreft is er geen cofinanciering mogelijk vanuit de provincie. Cofinanciering door de provincie wordt alleen nog verleend op fietssnelroutes. In de komende jaren zullen we de overige 3,2 kilometer fietspaden in ons buitengebied die uitgevoerd zijn in asfalt blijven herstellen.

Wat gaan we daarvoor doen?
Na instemming van uw raad worden offertes gevraagd voor de adviseurs en vervolgens voor de uitvoering. De regie ligt bij een medewerker van de gemeente. Voor de advieswerkzaamheden voorbereiding en aanbesteding, coördinatie onderzoeken, afstemming en communicatie derden, voorbereiding algemeen, directie en toezicht wordt een adviesbureau infrastructuur ingehuurd. Verder schakelen wij in een specialistische adviseur voor de quick scan flora en fauna en een andere adviseur voor oorlogsresten.

a) Planning
Onmiddellijk aanvangen met contracteren van de adviseurs. Zoveel mogelijk aansluitend starten met de aanbesteding voor de uitvoering van de fysieke werkzaamheden en ons richten op de uitvoering van de werkzaamheden in 2022 na de vorstperiode met het voorbehoud van de uitkomst quick scan flora en fauna en het onderzoek oorlogsresten.

b) Evaluatie
Niet van toepassing

c) Participatie en communicatie
Indien er ingestemd wordt met dit voorstel zullen wij de werkzaamheden nader met de gemeente Rheden en Natuurmonumenten (als aanliggende terreinbeheerders) afstemmen. Verder zullen wij melding doen In de Roos en op onze website.

d) Publicatie verplicht?
Niet van toepassing

Wat mag het kosten
De totale investering voor de renovatie van het eerste deel van het fietspad (1,8 kilometer) wordt geraamd op € 240.000,-. Deze aanpak van het fietspad wordt BBV-technisch als renovatie gezien. Hierdoor moeten de kosten die hiermee gemoeid zijn worden geactiveerd. De afschrijvingstermijn bedraagt conform onze financiële verordening 40 jaar en bedraagt ca. € 6.000 per jaar.

Om de afschrijvingskosten te kunnen dekken kan van het benodigde bedrag van € 240.000 een bedrag van € 147.550 worden onttrokken uit de reserve fietspaden. Dit is het restant van een bedrag dat verkregen is bij de overdracht van de fietspaden buitengebied vanuit Leisurelands naar de verschillende gemeenten. Met de onttrekking van € 147.550 is deze reserve volledig verbruikt. Het restant van de investering ad € 92.450 kan worden onttrokken uit de algemene reserve. De stand van de algemene reserve bedraagt na deze onttrekking € 3.691.000.

De raming voor het tweede deel van het fietspad (0,6 km) bedraagt € 79.500 en moet ook worden geactiveerd en afgeschreven in 40 jaar. Die afschrijvingskosten zijn ca. € 2.000,- per jaar. De kosten van het additionele deel kunnen ook worden onttrokken uit de algemene reserve. Na onttrekking van ook dit deel resteert een bedrag van € 3.612.000 in de algemene reserve. Bij elkaar bedraagt de totale onttrekking uit de algemene reserve € 171.950.

De raming van de totale investering van het fietspad begraafplaats naar de Kluizenaarsweg en Kluizenaarsweg naar betonfietspad gemeente Rheden bedraagt € 319.500,-. De afschrijvingskosten zijn dan in totaal € 8.000,- per jaar.

NB. De kosten voor renovatie van het fietspad in asfalt met een lengte van 2,4 kilometer bedragen circa € 103.000,-. Bij een afschrijving over 15 jaar is dat bijna € 7.000,- per jaar. Het onderhoud aan het asfaltfietspad bedraagt circa € 1.300,- per jaar vanaf het 6^{e} jaar na uitvoering renovatie. Daarmee lijken de kosten over een periode van 40 jaar bij beton en asfalt per jaar licht uit te vallen in het voordeel van beton, omdat bij asfalt ook vanaf jaar 16 tot jaar 40 kosten voor renovatie moeten worden afgeschreven

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Renovatie fietspad buitengebied

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 23 november 2021

Besluit:

1. Instemmen met het beschikbaar stellen van een bedrag ad € 147.550,- uit de reserve fietspaden ten behoeve van de renovatie fietspad begraafplaats tot aan de Kluizenaarsweg;
2. Instemmen met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 92.450,- uit de algemene reserve ten behoeve van de renovatie fietspad begraafplaats tot aan de Kluizenaarsweg;
3. Instemmen met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 79.500,- uit de algemene reserve ten behoeve van de renovatie fietspad Kluizenaarsweg tot aan betonfietspad gemeente Rheden.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 14 december 2021

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Wijziging regeling sociaal domein Centraal Gelderland (MGR)

Adviseur	: Bas Pelgrum	**Datum B&W**	: 2 november 2021
Programma	: 6	**Datum Raad**	: 14 december 2021
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	**Openbaar**	: ja

Aan de Raad

Aanleiding
Het regionaal portefeuillehoudersoverleg Participatie heeft de MGR verzocht om met ingang van 1-1-2022 het contractmanagement voor de inburgeringstrajecten uit te gaan voeren. Het AB van de MGR staat hier positief tegenover maar hiervoor moet de huidige regeling worden gewijzigd. Daarvoor is instemming van de raden van de deelnemende gemeenten nodig. Dit moment wordt tevens gebruikt om een aantal andere noodzakelijk wijzigingen in de regeling op te nemen.

Gevraagde beslissing
1. In te stemmen met de wijziging van de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Centraal Gelderland (MGR).

Wat willen we bereiken?
Door de wijziging van de regeling is het mogelijk dat de MGR de nieuwe opdracht contractmanagement inburgeringstrajecten per 1-1-2022 gaat uitvoeren. Daarbij wordt de regeling ook eenvoudiger en meer toekomstgericht en wordt naar verwachting de bestuurlijke drukte beperkt.

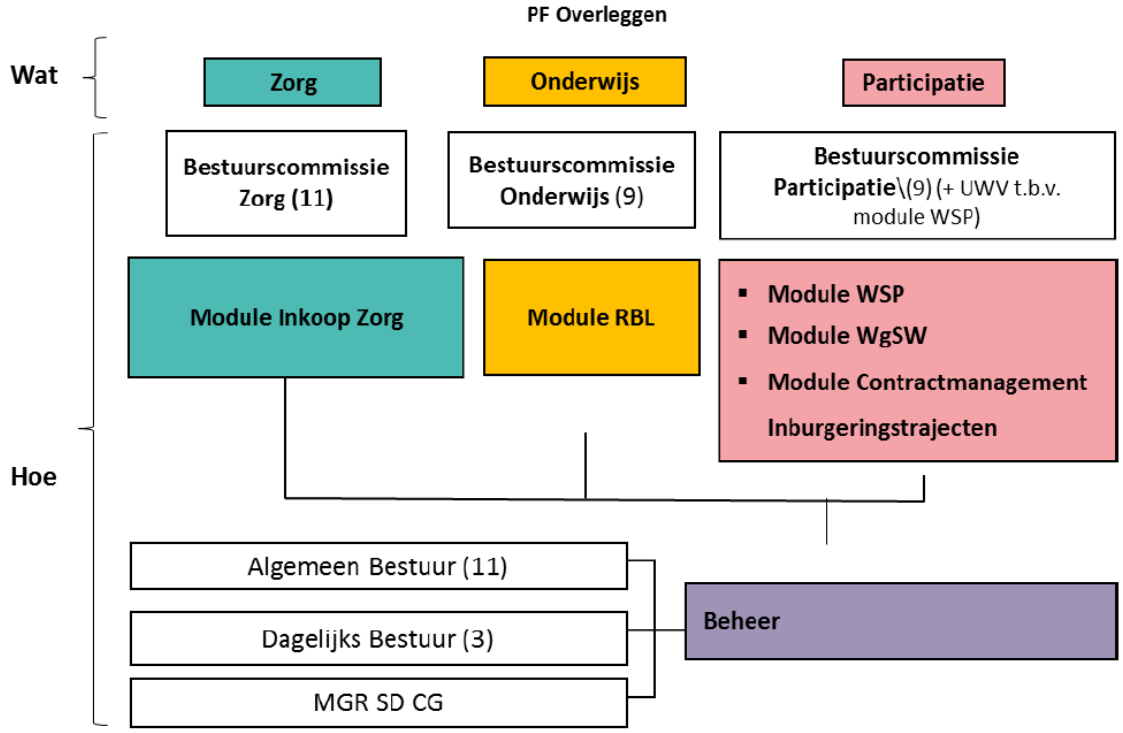
Argumenten
1.1 De opdracht contractmanagement voor inburgeringstrajecten kan efficiënt worden uitgevoerd
Per 1-1-2022 worden vanuit de Wet inburgering weer taken bij de gemeenten neergelegd. In regionaal verband is daarom overleg gevoerd hoe deze taken het beste uitgevoerd kunnen worden. Omdat de MGR kennis en ervaring op het gebied van contractmanagement en -beheer heeft is dit samenwerkingsverband gevraagd om deze opdracht op zich te nemen. Dit versterkt de onderlinge samenwerking in MGR-verband.

1.2 De wijziging van de regeling leidt tot efficiëntere uitvoering en beperkt bestuurlijke drukte
De nieuwe opdracht moet ondergebracht worden in een nieuwe samenwerkingsmodule. Daarom heeft het MGR-bestuur gekeken naar de wijze waarop deze module zou moeten worden ingebed in de governance van de MGR, passend bij de gedachte van vergroten van de kruisbestuiving tussen modules en integraliteit binnen het sociaal domein, transparante advisering, uitvoering en verantwoording en het beperken van bestuurlijke drukte.

Dit heeft geleid tot een kleine aanpassing in de governance, die daardoor verbetert. Voorgesteld wordt om niet meer uit te gaan van strak gescheiden modules, maar te werken vanuit drie samenhangende programma's Zorg, Onderwijs en Participatie. Daarom worden nu drie in plaats van

vier bestuurscommissies gevormd, elk voor een programma. Iedere bestuurscommissie kan verantwoordelijk zijn voor meerdere samenwerkingsmodules.

Dit is in de voorliggende regeling aangepast. Daarmee is de MGR ook qua governance voorbereid op eventuele nieuwe toekomstige opdrachten van gemeenten. De nieuwe governancestructuur komt er na besluitvorming als volgt uit te zien:



1.3 Een aantal formele wijzigingen zijn noodzakelijk

Dit moment wordt benut om een aantal andere noodzakelijke formele wijzigingen in te brengen. Dit betreft met name aanpassing van het artikel over archivering, de benaming van modules en het takenpakket van het WSP dat nu aansluit bij de herijking van de opdracht.

Het gaat dan over de volgende wijzigingen:

- wijziging van artikel over archivering, waarbij ook ruimte is voor archivering van gemandateerde taken. Afspraken hierover zullen in een addendum bij de nieuwe DVO's worden opgenomen. Hierover vinden gesprekken plaats met de deelnemende gemeenten op niveau van informatiebeheer, documentaire informatievoorziening (DIV) en archief en met het Gelders Archief;
- wijziging plaats van afspraken over bestuurscommissies vanuit de regeling en bijlage van de regeling naar het instellingsbesluit van de bestuurscommissies;
- wijziging van benaming van module Inkoop in Inkoop zorg en module Onderwijszaken in module RBL.

Kanttekeningen

1. Tweederde van de deelnemende gemeenten moet instemmen
Pas wanneer 8 van de 11 raden van deelnemende gemeenten aangegeven hebben geen bezwaar te hebben kan het AB van de MGR de aangepaste regeling op 23 december a.s. definitief vaststellen. De regeling kan dan per 1-1-2022 ingaan.

Wat gaan we daarvoor doen?
Nadat alle besluiten van de raden van de deelnemende gemeenten bekend zijn zal het AB van de MGR op 23 december a.s. het besluit tot wijziging van de regeling nemen. Per 1 januari zal dan de nieuwe regeling van kracht worden en kunnen de uitvoeringsafspraken tussen de deelnemende gemeenten (DVO's) in lijn met de nieuwe regeling verder worden uitgewerkt.

a) Planning
Zie Wat gaan we daarvoor doen?.

b) Evaluatie
N.v.t.

c) Participatie en communicatie
De wijziging van regeling is in samenspraak met alle deelnemende gemeenten opgesteld. Daarover is zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau overeenstemming.

d) Publicatie verplicht?
Het raadsbesluit zal door B&W aan de MGR kenbaar worden gemaakt.

Wat mag het kosten?
Nadat een definitief besluit over de voorliggende regeling is genomen zal het AB van de GMR een concept-begrotingswijziging maken om de nieuwe module contractmanagement inburgerings-trajecten aan de begroting 2022 toe te voegen. De kosten van de nieuwe module zullen worden verdeeld over de gemeenten die hiervan gebruik maken. Conform de gemeenschappelijke regeling zal deze begrotingswijziging voor zienswijzen aan de gemeenteraden worden voorgelegd. De financiële impact voor Rozendaal is, zoals nu voorzien op basis van concept-uitvoeringsafspraken om en nabij de € 300,- jaarlijks.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage(n)

1. Concept-gewijzigde regeling MGR 2022
2. Toelichting gewijzigde regeling MGR
3. Concept Instellingsbesluit Bestuurscommissie Onderwijs
4. Concept Instellingsbesluit Bestuurscommissie Participatie
5. Concept Instellingsbesluit Bestuurscommissie Zorg
6. Concept Raadsbesluit

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 2 november 2021

Besluit:

1. In te stemmen met de wijziging van de regeling Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Centraal Gelderland (MGR).

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 14 december 2021.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage 2b Te wijzigen regeling

Gewijzigde regeling Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR)

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar, ieder voor zover zij bevoegd zijn, overwegen het volgende:

- in het sociaal domein is op uitvoerend niveau samenwerking tussen de gemeenten in de regio geboden;
- met een modulair in te vullen gemeenschappelijke regeling wordt meer samenhang en doelmatigheid in de samenwerking tussen de gemeenten in de regio gerealiseerd;
- aan de gemeenschappelijke regeling kunnen samenwerkingsmodules worden toegevoegd;
- gemeenten bepalen zelf of zij aan een samenwerkingsmodule deelnemen;

Gelet op de artikelen 1, eerste en derde lid en 8, eerste lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Gelet op de verkregen toestemming van de gemeenteraden voor het wijzigen van deze regeling;

Gelet op de wens van deelnemende gemeenten om samenhang aan te brengen in de taken die in het sociaal domein worden uitgevoerd binnen de samenwerkingsmodules, worden de samenwerkingsmodules ondergebracht bij drie Programma's; Zorg (samenwerkingsmodule Inkoop Zorg), Onderwijs (samenwerkingsmodule RBL) en Participatie (samenwerkingsmodules WSP, WgSW en Contractmanagement Inburgeringstrajecten). Ieder Programma heeft een bestuurscommissie;

Gelet op de wens van gemeenten die willen deelnemen in de samenwerkingsmodule Contractmanagement Inburgeringstrajecten en deze samenwerkingsmodule daarom onder willen brengen bij het Programma Participatie in de regeling;

Gelet op de wens om enkele actualisaties te doen in de regeling als het gaat om de formulering van de archiefverplichting en formulering van de taken van samenwerkingsmodules.

BESLUITEN:

aan te gaan de volgende

MODULAIRE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING SOCIAAL DOMEIN CENTRAAL GELDERLAND

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

a. basistaken: coördinerende, adviserende en ondersteunende werkzaamheden die ten behoeve van de besluitvorming door de voorzitter, het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur worden uitgevoerd;

b. college: college van burgemeester en wethouders;
c. deelnemer: een college dat deelneemt aan het samenwerkingsverband;
d. Gedeputeerde Staten: Gedeputeerde Staten van Gelderland;
e. directeur: het directielid zoals genoemd in artikel 3 van het Organisatiebesluit MGR SDCG 2019.
f. programma: een inhoudelijk samenhangend geheel van samenwerkingsmodules;
g. raad: gemeenteraad;
h. regeling: onderhavige gemeenschappelijke regeling;
i. samenwerkingsmodule: één of meerdere samenhangende taken die het samenwerkingsverband voor de deelnemers kan uitvoeren;
j. samenwerkingsverband: het openbaar lichaam als bedoeld in artikel 2 van deze regeling;
k. submodule: nadere onderverdeling van taken binnen een samenwerkingsmodule;
l. uitvoeringsprogramma: een nadere uitwerking van het uitvoeringsplan, zijnde een jaarlijks programma waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven, met daarbij een overzicht van de benodigde financiële en personele middelen;
m. uitvoeringsplan: visie voor de komende vier jaar ten aanzien van de door het samenwerkingsverband uit te voeren taken;
n. wet: de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 2 Openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam, genaamd “Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland”.
2. Het openbaar lichaam is gevestigd in Arnhem.

Artikel 3 Bestuursorganen

Het samenwerkingsverband kent de volgende bestuursorganen:
a. het algemeen bestuur;
b. het dagelijks bestuur;
c. de voorzitter.

HOOFDSTUK 2 BELANGEN, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Artikel 4 Belangen

Het samenwerkingsverband behartigt de belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein.

Artikel 5 Modulair karakter van het samenwerkingsverband

1. De regeling biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio en voorziet in samenwerkingsmodules, zoals in de bijlagen bij deze regeling opgenomen.
2. Een deelnemer besluit via het aangaan van een dienstverleningsovereenkomst als bedoeld in het artikel 6 tweede lid van deze regeling of aan een samenwerkingsmodule wordt deelgenomen en aan welke submodule(s) voor zover van toepassing.

Artikel 6 Taken samenwerkingsverband en samenwerkingsmodules

1. Ter behartiging van de in artikel 4 genoemde belangen heeft het samenwerkingsverband de volgende taken:
   a. het uitvoeren van de basistaken;
   b. het uitvoeren van de taken uit de samenwerkingsmodules.
2. Over het uitvoeren van taken sluit de deelnemer per samenwerkingsmodule een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst af met het samenwerkingsverband.

3. Het dagelijks bestuur van het samenwerkingsverband stelt eens per vier jaar een model-dienstverleningsovereenkomst en algemene bepalingen vast.

Artikel 7 Bevoegdheden

1. De deelnemers dragen geen bevoegdheden over aan het openbaar lichaam, met uitzondering van de bevoegdheden zoals opgenomen in bijlage 4 van deze regeling.
2. De deelnemers verlenen ieder afzonderlijk de mandaten, volmachten en machtigingen aan het openbaar lichaam die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de taken.

Artikel 8 Beperking privaatrechtelijke bevoegdheden

Het samenwerkingsverband is behoudens instemming van de deelnemers niet bevoegd tot:
a. het vestigen van opstal-, pand- en hypotheekrechten;
b. het afgeven van garanties of andere waarborgen;
c. het in erfpacht aannemen of uitgeven van roerende of onroerende zaken;
d. het in eigendom aannemen of uitgeven van onroerende zaken;
e. het oprichten van en het deelnemen in een rechtspersoon;
f. commerciële dienstverlening aan private partijen.

HOOFDSTUK 3 HET ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 9 Taken en bevoegdheden

1. Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, alsmede alle bevoegdheden die voorts in deze regeling aan dit orgaan worden opgedragen en niet aan het dagelijks bestuur of de voorzitter zijn opgedragen.
2. Het algemeen bestuur kan besluiten tot het wijzigen van de submodules en tot het vaststellen van het uitvoeringsplan en uitvoeringsprogramma.
3. Het algemeen bestuur kan de volgende bevoegdheden niet overdragen:
   a. het vaststellen van het uitvoeringsplan en uitvoeringsprogramma;
   b. het instellen van bestuurscommissies;
   c. het wijzigen van submodules.

Artikel 10 Samenstelling en zittingsduur

1. Iedere deelnemer wijst uit zijn midden één lid aan als lid van het algemeen bestuur. Gelijktijdig wordt een plaatsvervangend lid aangewezen.
2. Een lid van het algemeen bestuur heeft zitting in het algemeen bestuur gedurende dezelfde periode als de zittingsduur van het college die het vertegenwoordigt. Indien het lid in de nieuwe zittingsperiode opnieuw deel uitmaakt van het college kan hij terstond opnieuw worden aangewezen als lid van het algemeen bestuur.
3. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt zodra een lid ophoudt burgemeester of wethouder van de vertegenwoordigde gemeente te zijn.
4. Een lid van het algemeen bestuur dat tussentijds ontslag neemt, stelt de voorzitter van het algemeen bestuur hiervan op de hoogte. Het ontslag gaat in zodra in de opvolging is voorzien.

Artikel 11 Werkwijze en vergaderorde

1. Het algemeen bestuur stemt bij meerderheid van stemmen, tenzij anders in deze regeling is bepaald.
2. Het aantal stemmen per lid van het algemeen bestuur per gemeente wordt jaarlijks op 1 januari aan de hand van de volgende staffel berekend. Basis daarvoor is het inwonertal van de gemeente op basis van de meest recente CBS-cijfers.

Tot 20.000	=	1 stem
20.000 - 50.000	=	2 stemmen
50.000 -100.000	=	3 stemmen
100.000 -	=	4 stemmen

3. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het dagelijks bestuur dit nodig oordeelt of ten minste twee leden van het algemeen bestuur daarom verzoeken.
4. Het algemeen bestuur kan op grond van de wet besluiten om met gesloten deuren te vergaderen, maar niet over de volgende onderwerpen:
   a. het uitvoeringsplan en het uitvoeringsprogramma;
   b. de begroting, de wijzigingen daarvan en de jaarrekening;
   c. het doen van een uitgave, voordat de begroting of de begrotingswijziging waarbij deze uitgave is geraamd, is goedgekeurd;
   d. het liquidatieplan.

HOOFDSTUK 4 HET DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 12 Taken en bevoegdheden

Tot de taken en de bevoegdheden van het dagelijks bestuur van de regeling behoren naast de bevoegdheden in artikel 33b van de wet:

a. het beheer van activa en passiva van het samenwerkingsverband;
b. de zorg, voor zover deze niet aan anderen toekomt, voor de controle op het geldelijke beheer en de boekhouding.

Artikel 13 Samenstelling en zittingsduur

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden, door het algemeen bestuur uit zijn midden aan te wijzen en te ontslaan.
2. Een lid van het dagelijks bestuur blijft aan totdat in de opvolging is voorzien. Het lid kan, indien hij opnieuw is aangewezen tot lid van het algemeen bestuur, terstond opnieuw worden benoemd.
3. Een lid van het dagelijks bestuur kan te allen tijde ontslag nemen. Hij deelt zijn ontslag mee aan het algemeen bestuur en aan het college dat het aangaat. Het ontslag gaat in zodra in de opvolging is voorzien.

Artikel 14 Werkwijze en vergaderorde

1. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig oordeelt of tenminste twee leden van het dagelijks bestuur zulks schriftelijk, onder opgave van de te behandelen onderwerpen verzoeken, in welk laatste geval de vergadering binnen twee weken plaatsvindt.
2. De artikelen 54, 56, 58 en 59 van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Over personen wordt schriftelijk, over zaken mondeling gestemd.
4. Ieder aanwezig lid brengt één stem uit.
5. Het dagelijks bestuur kan een of meer van zijn leden machtigen tot uitoefening van een of meer van zijn bevoegdheden, tenzij de regeling waarop de bevoegdheid steunt zich daartegen verzet.

HOOFDSTUK 5 DE VOORZITTER

Artikel 15 Taken en bevoegdheden

1. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.

2. De voorzitter tekent de stukken die van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur uitgaan.
3. De voorzitter vertegenwoordigt het samenwerkingsverband in en buiten rechte. Hij kan de vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen gemachtigde.
4. De plaatsvervangend voorzitter wordt door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen.

HOOFDSTUK 6 DE COMMISSIES

Artikel 16 Adviescommissies

1. Het algemeen bestuur kan vaste adviescommissies instellen voor advisering aan het algemeen bestuur.
2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter kunnen tijdelijke adviescommissies instellen voor advisering aan hen.
3. Het orgaan bevoegd tot instelling van een adviescommissie, stelt de bevoegdheden en samenstelling van de betreffende commissie bij instellingsbesluit vast.

Artikel 17 Bestuurscommissies

Het algemeen bestuur kan bestuurscommissies instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen.

HOOFDSTUK 7 INLICHTINGEN, VERANTWOORDING EN ONTSLAG

Artikel 18 Het dagelijks bestuur ten opzichte van het algemeen bestuur (inlichtingenplicht)

Het dagelijks bestuur geeft -in aanvulling op artikel 19a, tweede lid van de wet- het algemeen bestuur de door één of meer leden gevraagde inlichtingen.

Artikel 19 De voorzitter ten opzichte van het algemeen bestuur (inlichtingen- en verantwoordingsplicht en ontslag)

1. De voorzitter is aan het algemeen bestuur verantwoording schuldig over het door hem gevoerde bestuur.
2. De voorzitter geeft het algemeen bestuur alle inlichtingen die het algemeen bestuur voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft.
3. De voorzitter geeft het algemeen bestuur de door een of meer leden gevraagde inlichtingen.
4. De voorzitter kan door het algemeen bestuur worden ontslagen, indien de voorzitter het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.

Artikel 20 Het dagelijks bestuur, algemeen bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter ten opzichte van raden (inlichtingenplicht)

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter geven aan de raden van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen die voor een juiste beoordeling van de door hen uitgevoerde activiteiten nodig is. Daarnaast geven zij aan de raden van de deelnemende gemeenten de door één of meer leden van die raden gevraagde inlichtingen.
2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter geven tenminste tweemaal per kalenderjaar informatie aan de raden over de uitgevoerde activiteiten van het samenwerkingsverband.
3. Het dagelijks bestuur, algemeen bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter geven de rekenkamer van de deelnemende gemeenten, alle inlichtingen die de rekenkamer nodig acht voor het doen van onderzoek.

Artikel 21 Leden algemeen bestuur ten opzichte van hun college en hun raden (inlichtingen- en verantwoordingsplicht en ontslag)

1. Een lid van het algemeen bestuur is de deelnemer die dit lid heeft aangewezen verantwoording verschuldigd over de door hem in dat bestuur gevoerde beleid. De verantwoording vindt plaats op de wijze zoals bij de deelnemer gebruikelijk dan wel voorgeschreven is.
2. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de deelnemer die dit lid heeft aangewezen alle inlichtingen die door de deelnemer worden verlangd. De inlichtingen worden verschaft op de wijze zoals bij de deelnemer gebruikelijk dan wel voorgeschreven is.
3. Een lid van het algemeen bestuur kan door de deelnemer die dit lid heeft aangewezen worden ontslagen, indien het lid het vertrouwen van de deelnemer niet meer bezit.
4. Het lid van het algemeen bestuur voldoet aan de verantwoordings- en inlichtingenplicht ten opzichte van de raad van de deelnemer die dit lid heeft aangewezen op de wijze zoals bij de deelnemer gebruikelijk dan wel voorgeschreven is.

HOOFDSTUK 8 HET PERSONEEL

Artikel 22 Personeel

1. Het dagelijks bestuur is belast met het aanstellen van medewerkers als ambtenaar, het tewerkstellen op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht en het schorsen en ontslaan van het personeel.
2. Voor het personeel van het samenwerkingsverband gelden de door het algemeen bestuur vast te stellen arbeidsvoorwaardenregelingen en andere algemene voorschriften en bepalingen.

Artikel 23 Directie

De directie is belast met de leiding van de organisatie en de zorg voor een juiste taakvervulling in de organisatie. Het aantal leden van de directie en de taken en bevoegdheden van deze leden worden bepaald bij het door het dagelijks bestuur vast te stellen (organisatie-)besluit.

HOOFDSTUK 9 HET UITVOERINGSPLAN EN HET UITVOERINGSPROGRAMMA

Artikel 24 Uitvoeringsplan

1. Het algemeen bestuur stelt een uitvoeringsplan vast waarin in grote lijnen wordt aangegeven wat het algemeen bestuur van het samenwerkingsverband voornemens is uit te voeren. Het algemeen bestuur kan een of meer onderdelen van het uitvoeringsplan afzonderlijk vaststellen.
2. Het uitvoeringsplan beslaat een periode van vier jaar. Jaarlijks kan het algemeen bestuur besluiten over bijstelling van het uitvoeringsplan.

Artikel 25 Uitvoeringsprogramma

Het algemeen bestuur stelt voor ieder jaar een uitvoeringsprogramma vast, waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven. Het uitvoeringsprogramma bevat voorts in ieder geval een overzicht van de voor de verwezenlijking van de activiteiten benodigde financiële en personele middelen.

Artikel 26 Totstandkoming

De totstandkoming van het uitvoeringsplan en het uitvoeringsprogramma geschiedt op een overeenkomstige wijze als in artikel 27, eerste tot en met vijfde lid, van deze regeling, voor de begroting is aangegeven.

HOOFDSTUK 10 FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel 27 Begrotingsprocedure

1. Indien het algemeen bestuur voor de samenwerkingsmodule een bestuurscommissie heeft ingesteld, dan zenden de bestuurscommissies van de modules voor 1 maart een ontwerpbegroting van de modules voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een toelichting, toe aan het dagelijks bestuur van de MGR.
2. Het dagelijks bestuur zendt vóór 1 april een ontwerpbegroting van het samenwerkingsverband voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een toelichting, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten. De ontwerpbegroting van het samenwerkingsverband bestaat uit de geconsolideerde ontwerpbegrotingen van de modules aangevuld met de overhead kosten van de MGR.
3. De ontwerpbegroting wordt door de besturen van de deelnemende gemeenten voor eenieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten algemeen verkrijgbaar gesteld. Artikel 190, tweede lid en derde lid, van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.
4. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen acht weken bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
5. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast vóór 15 juli in het jaar, voorafgaande aan dat jaar, waarvoor de begroting dient.
6. Meteen na de vaststelling zendt het algemeen bestuur, zo nodig, de begroting aan de raden van de deelnemende gemeenten, die daarover bij Gedeputeerde Staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
7. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, maar in ieder geval vóór 1 augustus aan Gedeputeerde Staten.
8. Het bepaalde in dit artikel is, met uitzondering van de genoemde data, van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, behoudens die wijzigingen die niet tot een verhoging van de gemeentelijke bijdragen leiden.

Artikel 28 Bijdragen van de gemeenten

1. In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke afzonderlijke gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
2. Het algemeen bestuur bepaalt met tweederde meerderheid van stemmen de algemene kostenverdeelsleutel voor de kosten van de basistaken, niet zijnde de kosten voor de samenwerkingsmodules. Als algemene kostenverdeelsleutel geldt een kostenverdeling naar rato van het jaarlijks op 1 januari bepaald inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers.
3. De kostenverdeelsleutel voor de samenwerkingsmodules worden bepaald in de bijlagen bij de regeling.
4. De deelnemers betalen bij wijze van voorschot jaarlijks op 1 januari, op 1 april, op 1 juli en op 1 oktober telkens een kwart van de in lid 1 bedoelde bijdrage.
5. De deelnemers dragen er zorg voor dat het samenwerkingsverband te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

Artikel 29 Jaarrekening

1. Het dagelijks bestuur biedt de jaarrekening over het afgelopen jaar en het jaarverslag, daarbij gevoegd de accountantsverklaring, bedoeld in artikel 213, derde lid, van de Gemeentewet en het verslag van bevindingen, bedoeld in artikel 213, vierde lid, van de Gemeentewet, jaarlijks vóór 1 april ter vaststelling aan het algemeen bestuur aan onder gelijktijdige toezending aan de raden van de gemeenten.
2. Het algemeen bestuur stelt de jaarrekening vast vóór 1 juli, volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft.
3. De jaarrekening wordt binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval vóór 15 juli, met alle bijbehorende stukken en het jaarverslag aan Gedeputeerde Staten aangeboden.
4. Vaststelling van de jaarrekening strekt het dagelijks bestuur tot décharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.
5. In de jaarrekening wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen.
6. De kosten worden verdeeld over de deelnemende gemeenten volgens de kostenverdeelsleutel, zoals bedoeld in bijlage 1, artikel 8, bijlage 2, artikel 7 en bijlage 3 artikel 7 en bijlage 4 artikel 8 van deze regeling.
7. Mocht enig exploitatiejaar een batig saldo opleveren:
   a. dan kan daaraan bij besluit van het algemeen bestuur, op advies van de bestuurscommissie(s) van de samenwerkingsmodule(s) waaruit het batig saldo voortvloeit of het dagelijks bestuur wat betreft een batig saldo bij de MGR beheerorganisatie, een bestemming worden gegeven.
   b. dan vindt dotatie op een bestemmingsreserve plaats na het opstellen van de jaarrekening.
8. (Uit)betaling van enig verschil tussen het op grond van artikel 28 van deze regeling bepaalde en het werkelijk verschuldigde, vindt plaats meteen na de mededeling van de vaststelling van de jaarrekening.

HOOFDSTUK 11 HET ARCHIEF

Artikel 30 Zorg voor archiefbescheiden

1. Het dagelijks bestuur is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het samenwerkingsverband, overeenkomstig een door het algemeen bestuur, met inachtneming van artikel 40 van de Archiefwet 1995 vast te stellen regeling (Archiefverordening), die aan Gedeputeerde Staten wordt meegedeeld.
   Het dagelijks bestuur is tevens belast met de zorg voor de archiefbescheiden die worden gevormd krachtens de aan het samenwerkingsverband gedelegeerde taken.
   De zorg voor archiefbescheiden die ontstaan uit hoofde van de door de deelnemende gemeenten gemandateerde taken berust bij deze gemeenten.
2. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid en artikel 13 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden van de bij deze regeling ingestelde bestuursorganen is aangewezen het Gelders Archief.
3. De directeur is belast met het beheer van de archiefbescheiden waarvoor MGR SDCG zorgdrager is en voor de archiefbescheiden die ontstaan uit hoofde van de door de deelnemende gemeenten gemandateerde taken, voor zover MGR SDCG de enige archiefvormer is en voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgedragen naar de archiefbewaarplaats.
4. De archivaris van de MGR SDCG is belast met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden waarvoor MGR SDCG zorgdrager is, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.

5. Met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden die ontstaan uit hoofde van de door deelnemende gemeenten gemandateerde taken is belast de archivaris van de desbetreffende gemeente.

HOOFDSTUK 12 TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING

Artikel 31 Toetreding tot de regeling

1. Een college kan tot de regeling toetreden krachtens een daartoe strekkend besluit van het college na verkregen toestemming van diens raad.
2. Toetreding tot de regeling kan slechts plaatsvinden na een daartoe strekkend besluit van de meerderheid van het aantal deelnemers na verkregen toestemming van de raden van deze deelnemers.
3. Het algemeen bestuur kan voorwaarden verbinden aan de toetreding van een nieuwe deelnemer en regelt de gevolgen daarvan.

Artikel 32 Uittreding uit de regeling

1. Een deelnemer kan uit de regeling treden krachtens een daartoe strekkend besluit van de deelnemer na verkregen toestemming van diens raad. Daarbij wordt een opzegtermijn van één jaar in acht genomen, ingaande per 1 januari van het eerstvolgende kalenderjaar.
2. Uittreding is niet eerder mogelijk dan nadat overeenkomstig artikel 35 de deelname aan een samenwerkingsmodule of submodule is beëindigd.
3. Het voornemen tot uittreding wordt bij aangetekende brief bekend gemaakt aan de voorzitter van het samenwerkingsverband.
4. Een deelnemer kan uit de regeling treden onder betaling van een uittreedsom die gelijk is aan de bijdrage die de deelnemer op grond van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede lid, van deze regeling verschuldigd was aan het samenwerkingsverband over het jaar voorafgaand aan het moment dat de deelnemer het besluit tot uittreding kenbaar heeft gemaakt.

Artikel 33 Aansprakelijkheid

Het samenwerkingsverband verzekert zich tegen:

a. Civielrechtelijke aansprakelijkheid (wettelijke aansprakelijkheid) voor schade aan personen en goederen;
b. Wettelijke aansprakelijkheid voor vermogensschade.

Artikel 34 Deelname aan een bestaande samenwerkingsmodule en submodule(s)

1. Een deelnemer kan besluiten aan een reeds bestaande samenwerkingsmodule deel te nemen en voor zover van toepassing aan daaronder vallende submodule(s).
2. Een deelnemer die wil deelnemen aan een samenwerkingsmodule/submodule van de regeling maakt dit voornemen schriftelijk kenbaar aan het dagelijks bestuur.
3. De financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties worden door het dagelijks bestuur in kaart gebracht.
4. Alle kosten die met starten van deelname aan de samenwerkingsmodule/submodule gepaard gaan, komen ten laste van de nieuwe deelnemer.
5. De deelnamekosten, zoals bedoeld in het vierde lid, worden alleen ten laste van de nieuwe deelnemer gebracht indien het besluit tot deelname daadwerkelijk is genomen. De deelnamekosten zijn opgebouwd uit eenmalige kosten, bestaande uit de noodzakelijke investeringen die ten behoeve van de start van de deelname worden gemaakt en contant gemaakte tijdelijke kosten, bestaande uit de transitiekosten die gedurende 2 jaar na toetreding noodzakelijk zijn om projectmatig de bedrijfsvoeringsactiviteiten te integreren.

6. Het algemeen bestuur neemt een besluit over de voorwaarden tot deelname aan een samenwerkingsmodule/submodule, waarbij de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties worden betrokken. Dit wordt schriftelijk aan de betreffende gemeente meegedeeld.

Artikel 35 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule

1. Een deelnemer kan deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule beëindigen na een daartoe strekkend besluit van de deelnemer.
2. Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule is slechts mogelijk onder de voorwaarde dat tussen het samenwerkingsverband en de deelnemer een vaststellingsovereenkomst wordt gesloten over de gevolgen van de beëindiging, waaronder financiële gevolgen.
3. Het algemeen bestuur stelt regels vast ten aanzien van de wijze waarop de gevolgen van de beëindiging aan de samenwerkingsmodule of submodule worden bepaald en in de vaststellingsovereenkomst worden vastgelegd. Dit besluit behoeft tweederde van de uitgebrachte stemmen.
4. In de regels als bedoeld in het derde lid wordt indien noodzakelijk opgenomen dat ten behoeve van de vaststelling van de beëindigingskosten een onafhankelijke registeraccountant wordt ingeschakeld. De opdracht daartoe wordt verstrekt door het algemeen bestuur in overleg met de deelnemer die de deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule beëindigt.
5. In de vaststellingsovereenkomst wordt in ieder geval opgenomen dat de deelnemer na beëindiging van een samenwerkingsmodule dan wel submodule, ook in het geval de deelnemer is uitgetreden uit de regeling overeenkomstig artikel 32, maximaal vijf jaar na beëindiging van de deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule aansprakelijk blijft bij het intreden van risico's voortvloeiende uit de periode dat de betreffende deelnemer afnemer was van een samenwerkingsmodule dan wel submodule indien en voor zover deze intredende risico's leiden tot een kostenverhoging voor het samenwerkingsverband en betrekking hebben op de periode dat de betreffende deelnemer nog afnemer was van de samenwerkingsmodule dan wel submodule.

Artikel 36 Wijziging van de regeling

1. De regeling kan worden gewijzigd krachtens een daartoe strekkend besluit van twee derde van het aantal deelnemers na verkregen toestemming van de raden van deze deelnemers
2. Onder wijziging van de regeling wordt in ieder geval verstaan het toevoegen, wijzigen of opheffen van een samenwerkingsmodule in de regeling.
3. Elke deelnemende gemeente en het algemeen bestuur is bevoegd een wijziging in de regeling aan de besturen van de deelnemende gemeenten in overweging te geven via een daartoe strekkend voorstel. Het dagelijks bestuur zendt het voorstel van de deelnemende gemeenten of het algemeen bestuur toe aan de besturen van de deelnemende gemeenten.

Artikel 37 Opheffing en liquidatie van de regeling

1. De regeling wordt opgeheven na een daartoe strekkend besluit van tweederde van het aantal deelnemers na verkregen toestemming van de raden van deze deelnemers.
2. In geval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie. Het algemeen bestuur geeft een onafhankelijk accountant de opdracht om een liquidatieplan op te stellen. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling worden afgeweken.
3. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de raden van de gemeenten gehoord, vastgesteld.
4. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de beëindiging heeft voor het personeel als bedoeld in hoofdstuk 8 van deze regeling.

5. Bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling wordt ten aanzien van de archiefbescheiden een voorziening getroffen conform art. 4 lid 1 van de Archiefwet 1995.
6. Het liquidatieplan geeft regels voor de wijze waarop de deelnemende gemeenten, voor zover het saldo ontoereikend is, zorgdragen voor de nakoming van de verplichtingen van het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede lid, van de regeling.
7. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van de liquidatie.
8. De organen van het samenwerkingsverband blijven in functie totdat de liquidatie is voltooid.

HOOFDSTUK 13 SLOTBEPALINGEN

Artikel 38 Duur van de regeling

De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 39 Inwerkingtreding

De regeling treedt in werking op 1 januari 2022, nadat deze op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt.

Artikel 40 Overgangsrecht

Regelingen, besluiten, privaatrechtelijke rechtshandelingen en overige beslissingen en handelingen die zijn vastgesteld, genomen en verricht, voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze gemeenschappelijke regeling onder toepassing van de regeling bedoeld in artikel 41, gelden als regelingen, besluiten, privaatrechtelijke rechtshandelingen en overige beslissingen en handelingen onder de toepassing van deze gemeenschappelijke regeling.

Artikel 41 Intrekking oude regeling

Deze regeling dient ter vervanging van de bestaande Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland. De Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland in werking getreden op 1 januari 2019, wordt ingetrokken.

Artikel 42 Citeertitel

De regeling wordt aangehaald als: Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland.

Artikel 43 Toezending aan Gedeputeerde Staten

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar het samenwerkingsverband is gevestigd draagt zorg voor de in artikel 26, eerste lid van de wet voorgeschreven toezending en de in artikel 26, derde lid, van de wet voorgeschreven bekendmaking van de regeling aan Gedeputeerde Staten.

Bijlagen:

BIJLAGE 1 Samenwerkingsmodule Inkoop Zorg

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze samenwerkingsmodule wordt verstaan onder:

a. inkoop: inkoop van individuele voorzieningen in het kader van de Jeugdwet en maatwerkvoorzieningen in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO 2015)
b. contractbeheer: het registreren en actualiseren van contractinformatie zoals productcodes, tarieven e.d.;
c. contractmanagement: het meten (monitoren) van de contractafspraken en het sturen op de kwaliteit en de kosten van de contracten en indien nodig, het voeren van escalatiegesprekken;
d. projecten: op inkoop gerichte projecten op basis van vraag en behoefte vanuit de gemeente(n);
e. samenwerkingsmodule: onderhavige samenwerkingsmodule Inkoop Zorg;
f. submodule: de zorgvormen binnen deze samenwerkingsmodule, gericht op specifieke individuele voorzieningen in het kader van de Jeugdwet en specifieke maatwerkvoorzieningen in het kader van de WMO 2015 en komen tot stand zoals weergegeven in artikel 5 van deze bijlage.

Artikel 2 Belangen

Het samenwerkingsverband behartigt binnen de samenwerkingsmodule Inkoop Zorg de belangen van de aan de samenwerkingsmodule deelnemende gemeenten op het gebied van inkoop van dienstverlening dan wel goederen binnen het sociaal domein.

Artikel 3 Samenwerkingsmodule Inkoop Zorg

1. De samenwerkingsmodule Inkoop Zorg bevat de volgende taken:
   a. inkoop van dienstverlening dan wel goederen binnen het sociaal domein die wordt georganiseerd vanuit de MGR;
   b. het contractbeheer samenhangend met de inkoop;
   c. het contractmanagement samenhangend met de inkoop;
   d. uitvoeren van op inkoop gerichte projecten;
2. De deelnemer is gehouden bij deelname aan een submodule ook deel te nemen aan het contractbeheer- en contractmanagement van die submodule.

Artikel 4 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule en submodule

Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden.

Artikel 5 Keuze en taken Submodules Inkoop Zorg

1. Op advies van de bestuurscommissie stelt het algemeen bestuur conform art. 25 en 27 jaarlijks in het uitvoeringsprogramma en begroting vast welke taken voor welke submodules worden uitgevoerd;
2. De deelnemers bepalen middels een DVO aan welke submodules zij deelnemen;
3. Deelname aan submodules wordt afgerekend conform artikel 6 van deze bijlage.

Artikel 6 Financiële bijdragen

De kosten van een submodule worden in de verrekening uitsluitend ten laste gebracht van de aan de submodule deelnemende gemeenten naar rato van het jaarlijks op 1 januari bepaalde inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers.

Artikel 7 Verkoop van diensten

1. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze samenwerkingsmodule gemandateerde bevoegdheden.
2. Indien een bestuurscommissie is ingesteld, dient zij akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in het eerste lid.

BIJLAGE 2 Samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL)

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze samenwerkingsmodule wordt verstaan onder:

a. Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL): organisatieonderdeel van het samenwerkingsverband MGR.
b. RMC-functie: Regionale Meld- en Coördinatiefunctie zoals bedoeld in de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB), Wet op de expertisecentra (WEC) en Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO).
c. Samenwerkingsmodule: onderhavige samenwerkingsmodule RBL.
d. regionale middelen: bestaan uit de uitkering regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC). Voor RMC is het zowel de specifieke uitkering regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten als de specifieke uitkering regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten.
e. VSV: jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma.

Artikel 2 Belangen

Het samenwerkingsverband behartigt binnen de samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken de belangen van de aan de samenwerkingsmodule deelnemende gemeenten op het gebied van de Leerplichtwet 1969 en de RMC-functie.

Artikel 3 Samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken

1. De samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken bestaat uit twee submodules: Leerplichtwet en RMC
2. De samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken bevat de volgende taken:
   a. De submodule Leerplicht bevat de volgende taak: uitvoering Leerplichtwet 1969
   b. De submodule RMC bevat de volgende taak: uitvoering wettelijke taken RMC

Artikel 4 Bevoegdheden

1. Bij deelname aan de submodule Leerplichtwet worden alle bevoegdheden die volgens de Leerplichtwet 1969 aan de colleges toekomen gemandateerd aan het samenwerkingsverband.
2. Bij deelname aan de submodule RMC worden alle bevoegdheden die volgens de WEB, WEC en WVO inzake de RMC-functie aan het college van de gemeente Arnhem als contactgemeente toekomen gemandateerd aan het samenwerkingsverband.
3. De gemandateerde bevoegdheden kunnen in ondermandaat worden gegeven aan medewerkers die de samenwerkingsmodule uitvoeren, met uitzondering van de bevoegdheid tot het vaststellen van de instructie voor de leerplichtambtenaren.

Artikel 5 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule

Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van 1 jaar.

Artikel 6 Financiële Bijdragen

1. Ten behoeve van de uitvoering van de activiteiten genoemd in artikel 3 is een deelnemende gemeente aan deze samenwerkingsmodule financiële bijdragen verschuldigd op basis van de volgende berekeningswijze per submodule:
   a. Leerplicht:
      i. De totale loonsom voor de verschillende functies wordt vastgesteld, uitgaande van de loonsom op 1 januari 2021;
      ii. De gemeentelijke bijdragen worden, evenredig verdeeld op basis van leerlingenaantallen (1 fte voor 3.800 leerplichtige leerlingen) en gecorrigeerd naar VSV problematiek;
      iii. De gemeentelijke bijdragen worden telkens voor vier jaar vastgesteld, voor het eerst weer in 2025.
      iv. Evenredige verdeling van de kosten van de management-, beleids-, gegevensbeheer en administratieve functies tussen VSV en leerplicht;
   b. RMC: wordt gefinancierd vanuit Rijksmiddelen voor RMC regio Arnhem.

Artikel 7 Verkoop van diensten

1. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze samenwerkingsmodule gemandateerde bevoegdheden.
2. Indien een bestuurscommissie is ingesteld, dient zij akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in het eerste lid.

BIJLAGE 3 Samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze samenwerkingsmodule wordt verstaan onder:

a. Samenwerkingsmodule: onderhavige samenwerkingsmodule Werkgeverservicepunt.

Artikel 2 Belangen

Het samenwerkingsverband behartigt binnen de samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt de belangen van de aan de samenwerkingsmodule deelnemende gemeenten en het UWV op het gebied van de dienstverlening aan werkgevers in relatie tot het plaatsen van de doelgroepen waarvoor zij een re-integratieverantwoordelijkheid hebben.

Artikel 3 Doel en taken samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt

De basisdienstverlening van het WSP bestaat uit:

1. Het WSP is strategisch partner voor werkgevers met betrekking tot arbeidsmarkt-, wervings- en HR vraagstukken.
2. Het vervullen van vacatures bij werkgevers voor werkzoekenden met bijzondere aandacht voor de volgende doelgroepen:
   - Participatiewet- uitkeringsgerechtigden, waaronder doelgroep Banenafspraak;
   - Wajong-uitkeringsgerechtigden;
   - WIA-uitkeringsgerechtigden;
   - WW-uitkeringsgerechtigden.
3. Het opbouwen, onderhouden en uitdragen van kennis en informatie ten aanzien van de arbeidsmark en sociale wet- en regelgeving, en waar nodig doorverwijzen naar betrokken ketenpartners.
4. Het adviseren over en faciliteren van werkgevers bij het aanvragen van voorzieningen en subsidies.
5. Het adviseren over en faciliteren van het anders organiseren van werk zodat ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een duurzame werkplek kunnen krijgen. Hierbij wordt onder meer gebruik gemaakt van een aanbodgerichte benadering, bijvoorbeeld functiecreatie.
6. Het bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt in de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland door onder meer te bouwen aan een stevig netwerk van werkgevers en de in de regio actieve ondernemersnetwerken.

Artikel 4 Bevoegdheden

1. De bevoegdheden die de Participatiewet en de Wet banenafspraak toebedelen aan de colleges en betrekking hebben op de onder artikel 3 lid 1 omschreven taken, worden gemandateerd aan het samenwerkingsverband.
2. De gemandateerde bevoegdheden kunnen in ondermandaat worden gegeven aan medewerkers die de samenwerkingsmodule uitvoeren.

Artikel 5 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule en submodule

Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar.

Artikel 6 Financiële bijdragen

Ten behoeve van de uitvoering van de taken genoemd in artikel 3, worden de kosten die samenhangen met het WSP gezamenlijk gedragen door de aan deze module deelnemende gemeenten. De kosten worden verdeeld op basis van het inwoneraantal per gemeente naar rato van het op 1 januari bepaalde inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers.

Artikel 7 Verkoop van diensten

1. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze samenwerkingsmodule gemandateerde bevoegdheden.
2. De bestuurscommissie dient akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in het eerste lid.

BIJLAGE 4 Samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze samenwerkingsmodule wordt verstaan onder:

a. Wsw: Wet sociale werkvoorziening
b. SW: Sociale Werkvoorziening.
c. Samenwerkingsmodule: de onderhavige samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW , hierna: WgSW;
d. Buitengemeente: de gemeente die geen deelnemer is aan de samenwerkingsmodule WgSW.

Artikel 2 Belangen

Het samenwerkingsverband behartigt binnen de samenwerkingsmodule de belangen van de aan de samenwerkingsmodule WgSW deelnemende gemeenten op het gebied van het op rechtmatige en doelmatige wijze invulling geven aan de wettelijke taken op het gebied van het werkgeverschap voor de SW-medewerkers en de overige taken zoals benoemd in artikel 4, eerste lid, sub b.

Artikel 3 Deelname aan de samenwerkingsmodule

Deelname aan deze samenwerkingsmodule is slechts mogelijk onder de voorwaarde dat de deelnemende gemeente aan deze samenwerkingsmodule een rechtsgeldig aanwijzingsbesluit heeft genomen als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de Wsw voor de uitvoering van de *activiteiten die gericht zijn op arbeidstoeleiding en -begeleiding van Sw-medewerkers* ***aan een andere organisatie***.

Artikel 4 Samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW

1. De samenwerkingsmodule WgSW bevat de volgende taken:
   a. het uitvoeren van de taken behorend bij het werkgeverschap van SW medewerkers, als bedoeld in artikel 2 eerste lid van de Wsw. Hieronder wordt in elk geval verstaan: het zorgdragen voor de uitbetaling en financiering van de loonlasten en hiermee samenhangende kosten van werknemers zoals het bijhouden van de salarisadministratie, besluiten over in- en uitdiensttreding, de aanpassing van het dienstverband, de individuele aanpassing van het salaris (niet zijnde als gevolg van cao-afspraken) en de eventueel daaruit voortvloeiende (gerechtelijke) procedures. Daarnaast betreft het taken op het terrein van personeels- en arbeidsomstandighedenbeleid en -uitvoering die via een DVO zijn opgedragen aan de organisatie die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de arbeidstoeleiding en – begeleiding van de SW-medewerkers op basis van het aanwijzingsbesluit van deelnemende gemeenten.
   b. Overige taken en verplichtingen die voortvloeien uit de opheffing van Werkvoorziening Midden-Gelderland (handelend onder de naam Presikhaaf Bedrijven) en het onderbrengen van de verplichtingen van de Stichting Personeel Presikhaaf bij de samenwerkingsmodule WgSW.

2. Indien een bestuurscommissie is ingesteld kan de bestuurscommissie het algemeen bestuur voorstellen de samenwerkingsmodule te wijzigen.

Artikel 5 Bevoegdheden

Ter uitvoering van de in artikel 4, eerste lid, onder a, genoemde taak dragen de deelnemende gemeenten hun bevoegdheden en verplichtingen uit de Wsw over aan het samenwerkingsverband.

Artikel 6 Beëindiging deelname aan de samenwerkingsmodule

1. Deelname aan onderhavige samenwerkingsmodule eindigt zodra het huidige aanwijzingsbesluit niet wordt voortgezet, tenzij er blijvend wordt voldaan aan de voorwaarden van artikel 3 van deze samenwerkingsmodule en over de uitvoerbaarheid van artikel 4 eerste lid.
2. Beëindiging van deelname als bedoeld in het eerste lid, geschiedt onder de voorwaarden zoals geregeld in artikel 35, tweede, derde, vierde en vijfde lid, van de regeling, als ware de deelnemende gemeente zijn deelname aan deze samenwerkingsmodule zelf heeft beëindigd.
3. Onverminderd het eerste en tweede lid kan beëindiging van deelname aan deze samenwerkingsmodule als bedoeld in artikel 35, eerste lid, van de regeling plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar.

Artikel 7 Financiële bijdragen

1. Ten behoeve van de uitvoering van de taken genoemd in artikel **4**, eerste lid, worden de kosten gezamenlijk gedragen door de aan deze module deelnemende gemeenten.
2. De kosten voor jaar t worden jaarlijks verdeeld op basis van het procentuele aandeel in het aantal arbeidsjaren (AJ) per gemeente op basis van de bezettingsaantallen zoals bekend op 31 oktober t-1 voor de deelnemende gemeenten gezamenlijk.
3. De kosten die samenhangen met het Werkgeverschap van de Sw medewerkers uit de buitengemeenten worden conform de in het tweede lid gedefinieerde verdeelsleutel verdeeld over de deelnemende gemeenten waarbij de bijdrage door het Rijk wordt ontvangen via één gemeente.

Artikel 8 Verkoop van diensten

1. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze samenwerkingsmodule gemandateerde bevoegdheden.
2. Indien een bestuurscommissie is ingesteld, dient zij akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in het eerste lid.

Bijlage 5: Samenwerkingsmodule Contractmanagement inburgeringstrajecten:

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze samenwerkingsmodule wordt verstaan onder:

a. Wet inburgering: De Wet Inburgering die op 1 januari 2022 in werking treedt.
b. Inburgeringstrajecten: De trajecten die de deelnemende gemeenten hebben ingekocht teneinde de nieuwkomer in staat te stellen aan zijn inburgeringsplicht als bedoeld in art 6, eerste lid, Wet Inburgering te voldoen.

Artikel 2 Belangen

De samenwerkingsmodule behartigt de belangen van de aan de deelnemende gemeenten op het gebied van contractmanagement van inburgeringstrajecten op basis van de taken zoals vermeld in artikel 3.

Artikel 3 Doel en taken submodule contractmanagement inburgeringstrajecten

1. Het hoofddoel van het contractmanagement inburgeringstrajecten is de uitvoering van de inburgeringstrajecten volgen en zo nodig bijsturen.

2. De taken bestaan uit:
- contractbeheer en contractmanagement;
- toegankelijk maken contractinformatie;
- informatie ophalen over behalen van resultaten;
- contractgesprekken op grond van informatie en signalen;
- rapportage;

Artikel 4 Bevoegdheden

1. De bevoegdheden die de Wet Inburgering toebedeelt aan de colleges en betrekking heeft op de onder artikel 3 omschreven taken, worden gemandateerd aan het samenwerkingsverband.
2. De gemandateerde bevoegdheden kunnen in ondermandaat worden gegeven aan medewerkers die de samenwerkingsmodule uitvoeren.

Artikel 5 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule

Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van het samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar.

Artikel 6 Financiële bijdragen

Ten behoeve van de uitvoering van de taken genoemd in artikel 3, worden de kosten die samenhangen met het Contractmanagement Inburgeringstrajecten gezamenlijk gedragen door de aan deze samenwerkingsmodule deelnemende gemeenten. De kosten worden verdeeld op

basis van het inwoneraantal per gemeente naar rato van het op 1 januari bepaalde inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers.

Artikel 7 Verkoop van diensten

1. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze samenwerkingsmodule gemandateerde bevoegdheden.
2. De bestuurscommissie dient akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in het eerste lid.

Toelichting Regeling MGR

Toelichting
Deze toelichting hoort bij de MODULAIRE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING SOCIAAL DOMEIN CENTRAAL GELDERLAND (MGR).

Algemeen
Bij het opstellen van deze regeling is uitgegaan van de door de colleges vastgestelde Notitie G12 regionale samenwerkingsvorm van 3 november 2015. Daarin staat dat bij het kiezen van de meest passende samenwerkingsvorm wordt uitgegaan van de volgende inrichtingsprincipes:

1. *een samenwerkingsvorm die het flexibel kunnen toe-en uittreden mogelijk maakt en met een zo beperkt mogelijke uittredingssanctie*
2. *een samenwerkingsvorm waarin het publiekrechtelijk toezicht optimaal geborgd is, met oog voor en ruimte aan de positie voor de raden en de colleges*
3. *daarnaast is het streven om de bestuurlijke drukte te beperken waar dat kan zodat tempo en daadkracht aan de dag gelegd kan worden*
4. *een ondersteuningsstructuur die mean en lean is: niet meer personele inzet dan nodig voor een goede regionale procesgang en uitvoering van taken*
5. *een besluitvormingsprocedure die uitgaat van gelijkwaardigheid en consensus waarbij een kwalitatieve meerderheid van stemmen bepalend is als consensus niet mogelijk blijkt.*

In november 2015 hebben de colleges hun voorkeur uitgesproken voor een gemeenschappelijk openbaar lichaam met een modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR)

Daarnaast is in januari 2016 een bestuurlijke opdracht gegeven dat in deze regeling niet wordt opgenomen wat al bij wet is geregeld en waarvan niet afgeweken wordt.

In april 2016 besluiten de colleges besluiten deel te nemen aan het Interactief aankoop systeem (IAS) en geven aan voor welke percelen. Dit IAS vormt de basis voor de MGR. Na oprichting van de MGR wordt de samenwerkingsmodule inkoop in feite gevormd door het IAS.

In december 2016 is de bestuurlijke afspraak gemaakt om artikelen over het beëindigen van een samenwerkingsmodule in de regeling op te nemen en het dienstverleningshandvest niet in de regeling te laten terugkomen.

In september 2017 besluit het algemeen bestuur van de MGR aan de deelnemende gemeenten een gewijzigde regeling voor te leggen waarin de samenwerkingsmodules Onderwijszaken en Werkgeverservicepunt aan de regeling worden toegevoegd en voorwaarden voor het deelnemen aan en het beëindigen van een samenwerkings- en submodule zijn verwerkt.

Op 4 juli 2018 heeft het algemeen bestuur van de MGR een voorgenomen besluit genomen om de nieuwe module Werkgeverschap SW onder te brengen bij de MGR. Dit vraagt om een aanpassing van de regeling. Het algemeen bestuur heeft daarom besloten aan de deelnemende gemeenten een gewijzigde regeling voor te leggen waarin de samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW aan de regeling wordt toegevoegd en enkele verbeteringen aan te brengen in de formulering van de regeling.

Op 23 september 2021 heeft het algemeen bestuur van de MGR een voorgenomen besluit genomen om de nieuwe samenwerkingsmodule Contractmanagement Inburgeringstrajecten onder te brengen bij de MGR. Dit vraagt om een aanpassing van de regeling. Het algemeen bestuur heeft daarom besloten aan de deelnemende gemeenten een gewijzigde regeling voor te leggen waarin de samenwerkingsmodule Contractmanagement Inburgeringstrajecten aan de

regeling wordt toegevoegd en waarin enkele verbeteringen zijn aangebracht in de formulering van de regeling. Om de integraliteit te bevorderen is besloten om uit te gaan van drie Programma's te weten: Zorg, Onderwijs en Participatie en daar de betreffende samenwerkingsmodules onder te brengen en per Programma met één bestuurscommissie te gaan werken.

Artikelsgewijze toelichting MGR

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Dit artikel bevat enkele algemene begripsbepalingen die gelden voor de gehele gemeenschappelijke regeling.

Artikel 2 Openbaar lichaam

Dit artikel bepaalt dat er een zogenoemd gemeenschappelijk openbaar lichaam wordt ingesteld krachtens artikel 1, eerste lid, gelezen in samenhang met artikel 8, eerste lid, van de wet. Het gemeenschappelijk openbaar lichaam bezit rechtspersoonlijkheid en kan dus zelfstandig privaatrechtelijke rechtshandelingen verrichten. Er is onder meer gekozen voor een gemeenschappelijk openbaar lichaam om de optie open te houden om in de toekomst beleidsmatige taken in te brengen.

Tot slot bepaalt het artikel dat het gemeenschappelijk openbaar lichaam gevestigd is te Arnhem (volgens artikel 10 lid 3 van de wet is het aanwijzen van een plaats van vestiging vereist). Deze vestigingsplaats bepaalt onder andere welke rechtbank bevoegd is kennis te nemen van eventuele procedures en dat de gedeputeerde staten van de provincie Gelderland interbestuurlijk toezichthouder is.

Daarnaast is de vestigingsplaats van belang in verband met artikel 42 van deze regeling. Het gemeentebestuur van de vestigingsplaats zendt de regeling aan gedeputeerde staten van de provincie Gelderland en maakt de regeling bekend in de Staatscourant.

Artikel 3 Bestuursorganen

Het bestuur van het gemeenschappelijk openbaar lichaam bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter (art. 12, eerste lid, van de wet). Daarnaast kunnen bestuurscommissies worden ingesteld. In deze regeling is die mogelijkheid geopend in artikel 17. De directie of een directielid is geen bestuursorgaan.

HOOFDSTUK 2 BELANGEN, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Artikel 4 Belangen

De regio wil de mogelijkheid hebben om modules onder de MGR te kunnen brengen. Om dit mogelijk te maken wordt het belang van de MGR in zo breed mogelijk perspectief beschreven in artikel 4. De regeling behartigt immers de belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein. Het belang bakent de bevoegdheden van (het bestuur van) het gemeenschappelijk openbaar lichaam af. De specifieke belangen van een samenwerkingsmodule worden geconcretiseerd in de artikelen over de samenwerkingsmodule.

Artikel 5 Modulair karakter

De regeling is modulair opgebouwd om deze eenvoudig te kunnen uitbreiden met nieuwe samenwerkingsmodules. Om samenhang te brengen in de samenwerkingsmodules wordt vanaf 2022 gewerkt met 3 Programma's Zorg, Onderwijs en Participatie. Er kunnen meerdere samenwerkingsmodules onder één Programma worden gebracht.

Artikelen 6 Taken samenwerkingsverband en samenwerkingsmodules

Als de deelnemers in een later stadium nieuwe samenwerkingsmodules aan de MGR willen toevoegen, betekent dit een wijziging van de regeling (artikel 36, tweede lid, van de regeling). Als daar eenmaal toe is besloten wordt de regeling gewijzigd in die zin dat een nieuw artikel over die samenwerkingsmodule in een bijlage bij de regeling wordt toegevoegd, waarin de taken van die nieuwe samenwerkingsmodules worden omschreven. De bijlage bij de regeling maakt integraal onderdeel uit van de regeling. Ook een wijzing van de bijlage moet dus worden aangemerkt als een wijziging van de regeling waarop artikel 36 van toepassing is. Deelnemers kunnen vervolgens besluiten om aan deze nieuwe samenwerkingsmodule deel te nemen (zie artikel 34 van de regeling). Er wordt vervolgens op grond van artikel 6, tweede lid, een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst afgesloten met het openbaar lichaam, de MGR. Op de dienstverleningsovereenkomsten zijn algemene bepalingen van toepassing.

Als in de toekomst raadsbevoegdheden worden overgedragen aan de MGR, hebben de raden een verdergaande rol dan het geven van toestemming voor het treffen van de regeling als bedoeld in artikel 1, tweede lid, van de wet. De raden moeten in dat geval ook instemmen met het treffen van de regeling als deelnemer aan de regeling. De regeling moet bij het overdragen van raadsbevoegdheden op verschillende punten worden gewijzigd, bijvoorbeeld de bepalingen over vertegenwoordiging in het algemeen bestuur dan wel de term deelnemers.

Artikel 7 Bevoegdheden

De deelnemers dragen geen bevoegdheden over aan de MGR. Bij afzonderlijk besluit mandateren de deelnemers de bevoegdheden. Een uitzondering hierop zijn de taken uit module Werkgeverschap SW, zoals verwoord in bijlage 4. Voor het overdragen van het werkgeverschap van de wsw medewerkers naar de MGR is delegatie nodig.

Artikel 8 Beperking privaatrechtelijke bevoegdheden

Met deze bepaling worden de bevoegdheden van de bestuursorganen van het openbaar lichaam beperkt. Dit zijn bevoegdheden die het openbaar lichaam vanwege zijn rechtspersoonlijkheid op grond van de wet zelf heeft. Met deze bepaling worden de financiële risico's voor de deelnemers die hiermee samenhangen beperkt, omdat de deelnemers vooraf eerst hiermee dienen in te stemmen. Wanneer het algemeen bestuur hiertoe over wil gaan is hiervoor vooraf toestemming nodig van deelnemende gemeenten.

HOOFDSTUK 3 HET ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 9 Taken en bevoegdheden

Het algemeen bestuur staat aan het hoofd van het gemeenschappelijk openbaar lichaam (art. 12, tweede lid, van de wet). Dit betekent onder meer dat het algemeen bestuur eindverantwoordelijk is voor het gemeenschappelijk openbaar lichaam. In het algemeen bestuur zijn alle deelnemers vertegenwoordigd.

Dit artikel beschrijft de taken en bevoegdheden van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur kan zijn bevoegdheden overdragen aan het dagelijks bestuur met uitzondering van de taken benoemd in artikel 33a, tweede lid, van de wet en artikel 9, derde lid, van de regeling.

Artikel 10 Samenstelling en zittingsduur

Deze regeling omvat een collegeregeling omdat het gaat om collegebevoegdheden die het samenwerkingsverband gaat uitvoeren. Het betreft in beginsel een samenwerkingsverband gericht op uitvoerende taken. Op grond van artikel 13, zesde lid van de wet kiest iedere deelnemer (in dit geval het college) uit zijn midden het lid van het algemeen bestuur (artikel 13, zesde lid, van de wet). In de regeling is gekozen voor één lid van het algemeen bestuur per deelnemer. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt van rechtswege wanneer men ophoudt lid te zijn van het college dat het lid heeft aangewezen (artikel 13, zesde lid van de wet dat artikel 13, tweede lid van overeenkomstige toepassing verklaart).

Om te voldoen aan de gedachte van verlengd lokaal bestuur is het van belang dat deelnemers vertegenwoordigd zijn in het algemene bestuur. Daarom is in de regeling bepaald dat een plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur wordt aangewezen om op die wijze vertegenwoordiging van de deelnemer in het algemeen bestuur zoveel mogelijk te borgen. De plaatsvervanging geldt uitsluitend voor de werkzaamheden als lid van het algemeen bestuur. Mocht het lid van het algemeen bestuur ook voorzitter zijn of lid van het dagelijks bestuur, dan geldt de plaatsvervanging niet voor de werkzaamheden als voorzitter of lid van het dagelijks bestuur. De plaatsvervanging van de voorzitter (een zelfstandig bestuursorgaan) is geregeld in artikel 15, vierde lid van de regeling. Voor leden van het dagelijks bestuur kunnen geen plaatsvervangers worden benoemd. Bij vervanging met een tijdelijk of incidenteel karakter kan worden volstaan met een interne vervangingsregeling binnen het dagelijks bestuur, zoals gebruikelijk is bij het college.

Artikel 11 Werkwijze en vergaderorde

Bij de totstandkoming van het aantal stemmen is rekening gehouden met de volgende inwonersaantallen per 1-1-2021:

Arnhem	*162.424*
Doesburg	*11.064*
Duiven	*25.066*
Lingewaard	*46.822*
Overbetuwe	*48.214*
Renkum	*31.417*
Rheden	*43.525*
Rozendaal	*1.726*
Wageningen	*39.635*
Westervoort	*15.014*
Zevenaar	*44.096*

De uitkomst van de staffel is dat de leden van het algemeen bestuur per 1 januari 2022 het volgende aantal stemmen hebben:

Deelnemer	***Aantal stemmen***
Arnhem	*4*
Doesburg	*1*
Duiven	*2*

Lingewaard	*2*
Overbetuwe	*2*
Renkum	*2*
Rheden	*2*
Rozendaal	*1*
Wageningen	*2*
Westervoort	*1*
Zevenaar	*2*
Totaal	*21*

In het algemeen bestuur worden besluiten genomen met een meerderheid van stemmen. Een stemming is geldig wanneer meer dan de helft van het aantal leden dat zitting heeft aan de stemming heeft deelgenomen (artikel 29, eerste lid Gemeentewet). Daarbij mag geen rekening worden gehouden met meervoudige stemrechten, het gaat om het aantal leden. Leden die zich onthouden van stemming tellen daarbij niet mee.

In artikel 11, vierde lid van de regeling is bepaald over welke onderwerpen het algemeen bestuur niet in beslotenheid kan vergaderen. Het uitgangspunt van de wet (art. 22 lid 3) is dat de vergaderingen van het algemeen bestuur van een gemeenschappelijk openbaar lichaam openbaar zijn. In artikel 22 van de wet is bepaald dat het algemeen bestuur een uitzondering op dit uitgangspunt kan maken. Vergaderingen kunnen in beslotenheid worden gehouden als de voorzitter van het algemeen bestuur dit nodig oordeelt óf als een vijfde van de aanwezige leden daar om verzoekt. Op een dergelijk verzoek beslist het algemeen bestuur, waarbij een afweging gemaakt moet worden tussen het belang van openbaarheid en het belang van vertrouwelijkheid.

In artikel 22, eerste lid van de wet worden artikelen van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing verklaard op het houden en de orde van de vergaderingen van het algemeen bestuur, voor zover de wet daarvan niet is afgeweken:

- *artikel 16: vaststellen reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden*
- *artikel 17: frequentie van vergaderen*
- *artikel 20: quorum voor opening vergadering*
- *artikel 22: onschendbaarheid en verschoningsrecht*
- *artikel 26: handhaving orde vergadering*
- *artikel 28: niet deelname aan stemming*
- *artikel 29: quorum voor geldige stemming*
- *artikel 30: totstandkoming beslissing*
- *artikel 31: geheime stembriefjes*
- *artikel 32: overige stemmingen*
- *artikel 33a: ondertekening stukken*
- *artikel 33: ambtelijke bijstand*

Een lid van het algemeen bestuur heeft altijd stemrecht. Dit stemrecht kan het lid niet worden ontnomen. Een lid van het algemeen bestuur stemt alleen niet wanneer het besluit een gelegenheid betreft die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken, of over de vaststelling of goedkeuring van de rekening van een lichaam waartoe hij rekenplichtig is of tot wiens bestuur hij hoort (artikel 28, eerste lid Gemeentewet). Deze bepaling moet terughoudend worden uitgelegd omdat het onthouden van stemrecht een inbreuk zou zijn op de rechten van de vertegenwoordiger en daarmee op het democratisch proces (vergelijk Abrs d.d. 1 april 2015, ECLI:NL:RVS: 2015:1010). Het ligt niet

voor de hand dat het lid zich moet onthouden van stemmen over zaken die de gemeente aangaat.
In de regeling kan derhalve niet worden bepaald, dat slechts die deelnemers die de taken ook daadwerkelijk afnemen (lees deelnemen aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule) in het algemeen bestuur mogen stemmen over die taken. Mochten er in de toekomst meer samenwerkingsmodules worden toegevoegd en het aantal deelnemers daaraan sterk verschilt dan kan het een optie zijn om bestuurscommissies voor (bepaalde) samenwerkingsmodules in te stellen, waarin vertegenwoordigers van de aan die samenwerkingsmodules deelnemende gemeenten zitten .
Het algemeen bestuur draagt dan haar bevoegdheden ten aanzien van die samenwerkingsmodule over aan de bestuurscommissie. Om bestuurlijke drukte te voorkomen zou je in de bestuurscommissie de leden van het algemeen bestuur kunnen benoemen die de deelnemers vertegenwoordigen die aan de samenwerkingsmodule meedoen. Vervolgens plan je de vergadering van een bestuurscommissie achter de vergadering van het algemeen bestuur. Dit zou je -voor zover gewenst- ook op submoduleniveau kunnen doen.

Een andere mogelijkheid is een gentlemens agreement dat de leden van het algemeen bestuur van de deelnemers die niet deelnemen aan een samenwerkingsmodule, zich onthouden van stemrecht.
Dat is echter niet geheel in lijn met hetgeen hiervoor uiteen is gezet over het onthouden van stemrecht.

HOOFDSTUK 4 HET DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 12 Taken en bevoegdheden

Dit artikel regelt de taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur.

Artikel 13 Samenstelling en zittingsduur

Leden van het dagelijks bestuur blijven aan totdat in hun opvolging is voorzien. Hierdoor wordt geregeld dat er in de tussenliggende periode tussen verkiezingen en het kiezen van een dagelijks bestuur uit het midden van het nieuwe algemeen bestuur geen dagelijks bestuur aanwezig is.

Een lid van het dagelijks bestuur dat ontslag wil nemen legt dat voor aan het algemeen bestuur. Pas wanneer het algemeen bestuur een nieuw lid van het dagelijks bestuur heeft aangewezen, kan het ontslag van het lid van het dagelijks bestuur ingaan.

De wet bevat geen bepalingen over het benoemen van plaatsvervangers voor de leden van het dagelijks bestuur. Bij vervanging met een tijdelijk of incidenteel karakter kan worden volstaan met een interne vervangingsregeling binnen het dagelijks bestuur, zoals gebruikelijk is bij het college.

Artikel 14 Werkwijze en vergaderorde

Op grond van artikel 14 van de wet bestaat het dagelijks bestuur uit de voorzitter en ten minste twee andere leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen. Er is in de regio afgesproken dat het dagelijks bestuur uit drie leden bestaat.

De wet bevat geen bepalingen over de besluitvorming en vergaderorde van het dagelijks bestuur, zoals bij het algemeen bestuur. Dat is vrij te regelen in de regeling of in het door het dagelijks bestuur vast te stellen reglement van orde. Het ligt voor de hand daarbij aan te sluiten bij de bepalingen over het college: artikel 52-54, 56, 58, 59 en 59a Gemeentewet. Het is niet mogelijk om geheimhouding (vergelijk artikel 55 Gemeentewet) of immuniteit (vergelijk artikel 57

Gemeentewet) te regelen, omdat daarvoor een expliciete grondslag in een wet in formele zin is vereist omdat daarbij wordt afgeweken van algemene wettelijke normen.

HOOFDSTUK 5 DE VOORZITTER

Artikel 15 Taken en bevoegdheden

Dit artikel regelt de aanwijzing van de (plaatsvervangend) voorzitter. Op grond van artikel 13, negende lid, van de wet moet de voorzitter door en uit het algemeen bestuur aangewezen worden. De voorzitter is een eenhoofdig bestuursorgaan (artikel 12, eerste lid, van de wet) en is voorzitter van zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur (artikel 12, derde lid, van de wet). De voorzitter beschikt over één stem in beide bestuursorganen. De aanwijzing van de voorzitter kan niet aan het dagelijks bestuur worden gedelegeerd.

De plaatsvervangend voorzitter vervangt de voorzitter zowel in het algemeen bestuur als in het dagelijks bestuur.

HOOFDSTUK 6 DE COMMISSIES

Artikel 16 Adviescommissies

Dit artikel is gebaseerd op artikel 24 van de wet. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en samenstelling van deze commissies van advies. Er kunnen eventueel raadsleden in een adviescommissie worden benoemd.

Artikel 17 Bestuurscommissies

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid van het algemeen bestuur om bestuurscommissies in te stellen (op grond van artikel 25, eerste lid, van de wet). Het is aan het algemeen bestuur om bestuurscommissies in te stellen. Het algemeen bestuur regelt de samenstelling van de bestuurscommissie, haar taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties jegens het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Op grond van artikel 25, tweede lid, van de wet gaat het algemeen bestuur pas over tot de instelling van de in het eerste lid bedoelde commissies nadat de raden van de deelnemende gemeenten van dit voornemen op de hoogte zijn gesteld en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.

De bestuurscommissie is verantwoordelijk voor de inhoudelijke voorbereiding op de begroting en het activiteitenplan- en programma. De bestuurscommissie geeft hierover een advies aan het algemeen bestuur.
De bestuurscommissie heeft een rol voor de samenwerkingsmodules die vallen onder het betreffende programma. Dit wordt in het instellingsbesluit van de betreffende bestuurscommissie vastgesteld.

Er is bewust voor gekozen om geen bepaling in de regeling op te nemen over een eventuele vergoeding aan leden van een advies- of bestuurscommissie, omdat burgemeester, wethouders, raadsleden, ambtenaren en gemeentesecretarissen reeds uit hoofde van hun functie een vergoeding ontvangen.

HOOFDSTUK 7 INLICHTINGEN, VERANTWOORDING EN ONTSLAG

Artikel 18 Het dagelijks bestuur ten opzichte van het algemeen bestuur (inlichtingenplicht)

Dit artikel is slechts beperkt van omvang omdat artikel 19a, eerste lid van de wet reeds bepalingen bevat over de verantwoordings- en inlichtingenplicht, almede het ontslag.

Artikel 19a, eerste lid, van de wet regelt de verantwoording van de (leden van het) dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur over het door het dagelijks bestuur gevoerde bestuur. Het tweede lid gaat over het verstrekken van inlichtingen die het algemeen bestuur nodig heeft voor het uitoefenen van zijn taak. Het derde lid gaat over het ontslag van een lid van het dagelijks bestuur door het algemeen bestuur bij een gebrek aan vertrouwen. Een ontslagen lid van het dagelijks bestuur blijft wel lid van het algemeen bestuur. De rechter treedt niet in de beoordeling van de gronden waarop het algemeen bestuur tot ontslag van het lid van het dagelijks bestuur heeft besloten.

Het informatierecht voor individuele leden van het algemeen bestuur ontbreekt echter in artikel 19a, van de wet. Vandaar dat dit in dit artikel is opgenomen.

Als één of meer leden van het algemeen bestuur inlichtingen vragen aan het dagelijks bestuur dan verstrekt het dagelijks bestuur deze inlichtingen niet alleen aan degenen die inlichtingen vragen, maar ook aan de overige leden van het algemeen bestuur. Hiermee wordt bewerkstelligd dat alle leden van het algemeen bestuur over dezelfde inlichtingen beschikken.

Artikel 19 De voorzitter ten opzichte van het algemene bestuur (inlichtingen- en verantwoordingsplicht en ontslag)

De voorzitter is een apart orgaan. De wet zwijgt over de verantwoordingsplicht van de voorzitter, maar dat wil niet zeggen dat de voorzitter geen verantwoordingsplicht heeft. Het ligt voor de hand dit te regelen in de regeling analoog aan artikel 180 Gemeentewet. Daarmee zijn deelnemende gemeentebesturen vrij om te bepalen of de voorzitter kan worden ontslagen, door wie en op welke gronden. Het ligt voor de hand aan te sluiten bij artikel 13, negende lid, van de wet en het algemeen bestuur die bevoegdheid te verlenen. Volgens de Memorie van Toelichting bij de wet wordt het ontslagrecht van de leden van het dagelijks bestuur ook van toepassing geacht op de voorzitter. Dit past echter niet in de systematiek dat de voorzitter een apart orgaan is. Hij wordt benoemd als voorzitter en is als zodanig lid van het dagelijks bestuur en wordt niet benoemd als lid van het dagelijks bestuur en zou dus ook niet als zodanig ontslagen moeten worden.

Artikel 20 Het dagelijks bestuur, algemeen bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter ten opzichte van de raden (inlichtingenplicht)

Net als bij artikel 19 worden de inlichtingen niet alleen verstrekt aan degenen die inlichtingen vragen, maar aan de voltallige raad. Hiermee wordt bewerkstelligd dat alle leden van de raad over dezelfde inlichtingen beschikken.

Het verstrekken van inlichtingen door het algemeen bestuur aan de raad is al geregeld in artikel 18, eerste lid van de wet.

Er geldt geen verantwoordingsplicht van leden van het dagelijks bestuur jegens raden of colleges, zodat het artikel hierover niets bepaalt. Dit zou de collegialiteit van het dagelijks bestuur doorbreken. Zie ook artikel van Rob de Greef in de Gemeentestem van 14 november 2013, nr. 7395/13, nr. 110 “Wet gemeenschappelijke regelingen en de dualisering van het gemeente- en provinciebestuur; De wijziging van de Wet gemeenschappelijk regelingen en aanverwante regelgeving onder de loep genomen (deel 1)”.

Artikel 21 Leden algemeen bestuur ten opzichte van hun college en hun raden (inlichtingen, en verantwoordingsplicht en ontslag)

Op grond van artikel 19, eerste lid van de wet is bij een collegeregeling artikel 16, eerste lid (verantwoordingsplicht), tweede lid (inlichtingenplicht) en vijfde lid (geheimhouding) van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de raden respectievelijk één of meer leden van die raden. Artikel 16 spreekt over het lid van het algemeen bestuur dat door de raad is aangewezen en daarvoor moet worden gelezen het lid van het algemeen bestuur dat door het college is aangewezen. Dit betekent dat op grond van artikel 16 de regeling nadere bepalingen moet bevatten. Die komen in dit artikel terug.

De opgenomen verantwoordingsplicht van het lid van het algemeen bestuur jegens de raad laat onverlet dat leden van het algemeen bestuur in hun hoedanigheid van collegelid tevens ter verantwoording kunnen worden geroepen op grond van artikel 169 Gemeentewet. Ook het enquêterecht van de raad is van toepassing op het lid van het algemeen bestuur en de raad kan de rekenkamer verzoeken een onderzoek in te stellen naar het bestuur van het samenwerkingsverband. De raad heeft geen ontslagrecht, maar als de wethouder of burgemeester het vertrouwen van de raad verliest kan de raad hem ontslaan of een aanbeveling tot ontslag doen (art. 61b, tweede lid Gemeentewet). Dit ontslag leidt automatisch tot ontslag als lid van het algemeen bestuur.

HOOFDSTUK 8 HET PERSONEEL

Artikel 22 Personeel

Dit artikel beschrijft de bevoegdheid van het dagelijks bestuur om personeel in dienst te nemen, te schorsen en te ontslaan. Daarnaast bepaalt het tweede lid van dit artikel dat het algemeen bestuur een arbeidsvoorwaardenregeling vaststelt en de daarbij horende algemene voorschriften en bepalingen. De basis voor deze arbeidsvoorwaardenregeling is vanaf 2020 de CAO-SGO. Uit artikel 33 van de wet vloeit voort dat deze bevoegdheid bij het algemeen bestuur berust; er is niet voor gekozen deze bevoegdheid bij het dagelijks bestuur te beleggen.
Het dagelijks bestuur is conform art. 33b bevoegd arbeidsovereenkomsten te sluiten met ambtenaren of personele inzet op basis van een ander type overeenkomst te regelen. Denk hierbij aan inhuur van personeel.

Artikel 23 Directie

Er is gekozen voor de term directie, zonder een uitbreiding met bepalingen over aantal, taken en bevoegdheden van de directieleden. De directie kan uit één lid (bijv. een secretaris-directeur) of meerdere leden (bijv. secretaris en directeur) bestaan. In het organisatiebesluit kunnen het aantal leden worden opgenomen, en de taken en bevoegdheden van de directieleden. Zo voorkom je bij eventuele uitbreiding van het aantal directieleden en daardoor wijziging van de bevoegdheidsverdeling dan wel bij wijziging van bevoegdheden dat de regeling moet worden aangepast.

HOOFDSTUK 9 HET UITVOERINGSPLAN EN HET UITVOERINGSPROGRAMMA

Artikel 24 Uitvoeringsplan

Het algemeen bestuur stelt een uitvoeringsplan voor een periode van vier jaren vast.
Het uitvoeringsplan kan jaarlijks worden bijgesteld.

Artikel 25 Uitvoeringsprogramma

Het algemeen bestuur stelt voor ieder jaar een uitvoeringsprogramma vast, waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven, met daarbij een overzicht van de benodigde financiële en personele middelen.

Artikel 26 Totstandkoming

Het uitvoeringsplan en het uitvoeringsprogramma komen op een zelfde wijze tot stand als de begroting, zoals vermeld in artikel 27, eerste tot en met het vijfde lid van deze regeling.

HOOFDSTUK 10 FINANCIËLE BEPALINGEN

De artikelen van hoofdstuk 10 van de regeling hebben betrekking op de financiële administratie, de termijnen en de totstandkoming van de begroting en jaarrekening op grond van de artikelen 34, 34b en 35 van de wet.

Artikel 27 Begrotingsprocedure

In de regeling is in artikel 27, eerste lid en artikel 29, eerste lid afgeweken van de uiterste termijnen die in de wet staan. Begin 2016 hebben de griffiers van de regio Centraal Gelderland alle gemeenschappelijke regelingen waarin hun gemeente deelneemt verzocht om deze termijnen te hanteren bij het aanleveren van de stukken aan de raden om een tijdige en zorgvuldige behandeling door de raad te waarborgen, waarbij de stukken zoveel mogelijk op één moment binnen komen. Hierdoor is de raad beter in de gelegenheid het proces van zienswijze te organiseren. Tevens loopt het proces van de begroting en de jaarrekening tegelijk. Overigens is in de regio Rijk van Nijmegen en regio Rivierenland eenzelfde verzoek richting gemeenschappelijke regelingen gegaan.

Als het algemeen bestuur voor de samenwerkingsmodule een bestuurscommissie heeft ingesteld, dan zenden de bestuurscommissies van die module een ontwerpbegroting van de samenwerkingsmodules toe aan het dagelijks bestuur van de MGR.
Niet de bestuurscommissies, maar het dagelijks bestuur stelt de ontwerpbegroting vervolgens vast en stuurt deze voor een zienswijze naar de raden van de deelnemende gemeenten.

Uit de artikelen 212-213 van de Gemeentewet volgt dat er een financiële verordeningen moet worden opgesteld. Dit is daarom niet apart opgenomen in de regeling.

Artikel 28 Bijdragen van de gemeenten

Het exacte bedrag voor de basistaken en de samenwerkingsmodules wordt jaarlijks in de begroting opgenomen.

Daarnaast omschrijft artikel 28, tweede lid, de kostenverdeelsleutel voor de basistaken (de samenwerkingsmodule-overstijgende kosten) die het openbaar lichaam uitvoert. In de regio is afgesproken dat de verrekening van deze kosten plaatsvindt naar rato van het aantal inwoners. Daarnaast wordt de kostenverdeelsystematiek van elke individuele samenwerkingsmodule en/of submodule vastgelegd in bijlage bij de regeling). Alle kosten worden zoveel mogelijk toegerekend naar module- of submoduleniveau, zodat alleen deelnemende gemeenten betalen voor de geleverde diensten. Hierdoor is er geen sprake van restkosten.

Artikel 29 Jaarrekening

Uit het wettelijk systeem vloeit voort, dat de deelnemers aan een gemeenschappelijke regeling er te allen tijde voor moeten zorgen dat het gemeenschappelijk openbaar lichaam over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te voldoen.

In lid 7 is opgenomen dat het mogelijk is op (sub)module niveau of op MGR beheer niveau een bestemmingsreserve te vormen voor overlopende/doorlopende kosten.

Om het budgetrecht van het algemeen bestuur en de controle daarop door de raden van de deelnemende gemeenten op het terrein van reserves tot zijn recht te laten komen, zal het instellen van reserves bij afzonderlijk besluit door het algemeen bestuur op advies van de bestuurscommissie betreffende een samenwerkingsmodule of dagelijks bestuur betreffende de MGR beheerorganisatie dienen plaats te vinden.

Het rechtstreeks verantwoorden van de uitgaven op reserves is niet toegestaan. Deze uitgaven behoren als last op het betreffende programma(deel) te worden verantwoord. Hiertegenover staat dan een onttrekking aan de reserve. Uitzondering hierop betreft de resultaat bestemming uit het vorige boekjaar. Conform de uitspraak van de commissie BBV worden deze mutaties wel rechtstreeks op de betreffende reserve verantwoord.

Het instellen van een bestemmingsreserve dient plaats te vinden bij afzonderlijk besluit van het algemeen bestuur, op advies van de bestuurscommissie van de betreffende samenwerkingsmodule of het DB betreffende een bestemmingsreserve voor de MGR beheerorganisatie. In dit besluit zal expliciet het volgende moeten worden aangegeven:

- *de omschrijving van het doel waarvoor de reserve of voorziening moet worden gevormd*
- *de vermelding van het motief voor de instelling*
- *de minimale omvang (bij reserves in verband met risico's) en/of maximale omvang*
- *de omvang en de wijze van stortingen en onttrekkingen (structureel of incidenteel), inclusief de onderbouwing daarvan*
- *de dekking van de storting*
- *de looptijd.*

HOOFDSTUK 11 HET ARCHIEF

Artikel 30 Archivering

Op grond van artikel 40 van de Archiefwet 1995 (Archiefwet) moet de gemeenschappelijke regeling bepalingen bevatten over het archief. Deze moeten zoveel mogelijk overeenkomstig de Archiefwet worden vormgegeven. Om die reden is aansluiting gezocht bij de bepalingen zoals die op grond van de Archiefwet voor de gemeenten gelden.
Het Gelders Archief is aangewezen als bewaarplaats voor blijvend te bewaren informatieobjecten.
Waar de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor archiefzorg berust is afhankelijk van de wijze van bevoegdheidstoekenning. Bij delegatie en attributie is dit het bestuur van het openbaar lichaam. Bij mandaat blijven de deelnemende gemeentebesturen verantwoordelijk. Als niet is bepaald welk college zorgdrager is dan is dat het college van de vestigingsplaats. Er worden afspraken met de deelnemende gemeenten gemaakt voor het beheer van archiefwerkzaamheden voor gemandateerde taken. Deze worden in een addendum bij de DVO vastgelegd.

HOOFDSTUK 12 TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING REGELING

Deze gemeenschappelijke regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd en moet om die reden op grond van artikel 9, eerste lid, van de wet bepalingen bevatten over toe- en uittreding, wijziging en opheffing van de regeling. Op grond van artikel 9, tweede lid, van de wet bevat de regeling waarbij een openbaar lichaam wordt ingesteld bepaling over de vereffening van het vermogen ingeval het openbaar lichaam wordt ontbonden.
Besluiten over toetreding tot en uittreding uit de regeling, alsook wijziging van en opheffing van de regeling worden niet door het algemeen bestuur genomen, maar door de deelnemers zelf na verkregen toestemming van hun raden. De laatstgenoemde toestemming kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Uitgangspunt van de wet is dat

ten aanzien van toetreding tot, wijziging en opheffing van de regeling (let op niet uittreding uit de regeling) bij unanimiteit wordt besloten (dus alle deelnemers moeten een positief besluit nemen), tenzij de regeling anders bepaald. In deze regeling is van dit uitgangspunt afgeweken.

De bepalingen van de wet over toe- en uittreding zien niet op deelname aan of beëindiging van deelname aan samenwerkingsmodules. Derhalve is gekozen voor een andere terminologie en zijn er aparte bepalingen over opgenomen.

Artikel 31 Toetreding tot regeling
Een gemeente kan tot de regeling toetreden krachtens een daartoe strekkend besluit van het college en na verkregen toestemming van de gemeenteraad. Vervolgens moet een meerderheid van alle deelnemers instemmen met de toetreding. Het algemeen bestuur kan voorwaarden verbinden aan de toetreding van een gemeente tot de regeling. Denk aan een bijdrage aan een eventuele reserve die de andere deelnemers hebben opgebouwd of het moment van toetreding. Daardoor worden eventuele risico's van toetreding voor de overige deelnemers beperkt. Gelet hierop en de gewenste flexibiliteit hoeft slechts een meerderheid van de deelnemers in te stemmen met toetreding van een nieuwe deelnemer.

Artikel 32 Uittreding uit regeling
Een besluit tot uittreding is een eenzijdig besluit van de deelnemer die besluit uit de regeling te treden. Andere deelnemers kunnen een besluit tot uittreding niet blokkeren. Op grond van artikel 9, eerste lid van de wet houdt dit artikel bepalingen in over de gevolgen van uittreding, namelijk de uittreedsom.
De uittreedsom is gerelateerd aan de bijdrage van artikel 28, tweede lid, de zogenaamde samenwerkingsmodule-overstijgende kosten. Daarmee staat op voorhand vast welk bedrag moet worden betaald. Daarmee wordt onduidelijkheid voorkomen over wat onder directe en indirecte kosten van uittreding moet worden verstaan.

De uittreedsom is gebaseerd op de bijdrage van het jaar voorafgaand aan het uittredingsbesluit omdat de bijdrage voor dat jaar vaststaat en voor het lopende jaar middels een begrotingswijziging nog gewijzigd kan worden.

De uittreedsom is gebaseerd op de bijdrage van de deelnemer aan de kosten voor de basistaken zoals die golden in het jaar voorafgaand aan het uittredingsbesluit. Omdat de verwachting is dat kosten voor de basistaken gelet op de aard van deze taken niet snel zullen veranderen zal de uittreedsom niet aan grote fluctuaties onderhevig zijn en strategisch uittreden niet in de hand werken.
De uittreedsom staat los van de kosten die samenhangen met de beëindiging van de deelname aan een samenwerkingsmodule.

Uittreding uit de regeling is mogelijk nadat eerst de deelname aan de samenwerkings- of submodules is beëindigd. Bijna alle kosten worden gemaakt in de samenwerkingsmodules of submodules, welke kosten sneller aan verandering onderhevig kunnen zijn. De afrekenmethodiek is als volgt. Bij uittreding zal eerst de deelname aan de samenwerkingsmodules worden beëindigd en de kosten daarvan worden afgerekend op de wijze zoals bepaald in artikel 35. Daarmee zijn de kosten die samenhangen met de samenwerkingsmodule gedekt. De kosten voor de "algemeenheid" (bijv. overhead) die dan overblijven om over af te rekenen bij uittreding uit de regeling zullen relatief beperkt zijn.

Artikel 33 Aansprakelijkheid

Geen toelichting nodig.

Artikel 34 Deelname aan een bestaande samenwerkingsmodule

In lijn met artikel 34 besluit een deelnemer tot deelname aan een bestaande samenwerkingsmodule en kan het algemeen bestuur de gevolgen van dit besluit regelen of nadere voorwaarden aan deelname verbinden. Uitgangspunt is dat eenmalige kosten bij de start worden gedragen door de nieuwe deelnemer. Structurele kosten worden gedeeld door alle deelnemers aan de module. Voor de nieuwe deelnemer zullen de kosten bekend zijn voordat wordt besloten deel te nemen aan een samenwerkingsmodule, zodat men hierdoor niet verrast kan worden.

Artikel 35 Beëindigen van deelname aan een samenwerkingsmodule
In een vaststellingsovereenkomst tussen de gemeente die de deelname beëindigt en het dagelijks bestuur van de MGR worden afspraken gemaakt over het beëindigen van de deelname aan de samenwerkingsmodule en de verplichtingen die daaruit voortvloeien. Denk aan (de wijze waarop) de kosten van beëindiging van de deelname aan een samenwerkingsmodule wordt bepaald. Omdat per samenwerkingsmodule dan wel submodule een andere berekenmethodiek gewenst kan zijn, is hierover niets concreter bepaald in de regeling.
Een overeenkomst is wederkerig dus er moet eerst overeenstemming zijn over de voorwaarden van beëindiging van een module voordat beëindiging plaats kan vinden. Het dagelijks bestuur en het betreffende college zullen het dus eens moeten worden. Daarbij is dit artikel en zijn de regels van het algemeen bestuur (derde lid) weliswaar van toepassing,. maar het gaat om de concrete invulling van de voorwaarden (bijv. wat is toerekenbaar, wat is het definitieve bedrag; wat wordt in natura overgenomen e.d.) en overeenstemming van de gevolgen daarvan.

Ten behoeve van de samenwerkingsmodules worden door het openbaar lichaam de MGR meerjarige contracten aangegaan (bijvoorbeeld een huurcontract of arbeidscontracten). De verplichtingen uit deze contracten lopen soms door tot na beëindiging van deelname van een gemeente aan een samenwerkings- of submodule. Het is daarom onwenselijk dat gemeenten, ondanks de opzegtermijn als bedoeld in artikelen 5 in de BIJLAGE 1, 2, en 3 bij het beëindigen van een samenwerkingsmodule (waarin een gemeente nog betaalt voor deelname en aansprakelijk blijft), zonder verdergaande consequenties uit die module kunnen stappen. Daarom is er in lid vijf een bepaling opgenomen op grond waarvan gemeenten ook na beëindiging van deelname aansprakelijk zijn voor de rechtshandelingen die zijn aangegaan door het openbaar lichaam de MGR voor de uitvoering van een samenwerkingsmodule. Die aansprakelijkheid ziet alleen op de rechtshandelingen uit de periode dat een deelnemende gemeente nog afnemer was van de samenwerkingsmodule. De aansprakelijkheidstermijn waarop deze bepaling van toepassing is, is vijf jaar en komt in de vaststellingsovereenkomst te staan. Daarbij is aangesloten bij de algemene verjaringstermijn van vorderingen tot schadevergoeding in het Burgerlijk Wetboek van vijf jaar Hiermee is zo veel mogelijk rekening houden met het belang van de deelnemende gemeente die uit een samenwerkingsmodule stapt als met het belang van de deelnemende gemeenten die achterblijven in een samenwerkingsmodule.

Artikel 36 Wijziging van de regeling
De regeling kan worden gewijzigd na een daartoe strekkend besluit van tweederde van het aantal deelnemers na verkregen toestemming van de raden van deze deelnemers. De toestemming door de raden kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Besluiten wat betreft de wijziging en opheffing van de 'overkoepelende' regeling kunnen dus alleen worden genomen wanneer er tweederde meerderheid daartoe besloten heeft.
Onder wijziging van een regeling valt ook de toevoeging, wijziging of opheffing van een samenwerkingsmodule. Daarvoor is derhalve toestemming van de raad nodig.

Artikel 37 Liquidatie van de regeling
Opheffing van de regeling betekent dat er geen regeling meer is en dat er dus geen bevoegdheden meer zijn, maar het openbaar lichaam is er dan nog. Daarvoor is ontbinding van het openbaar lichaam nodig. Het openbaar lichaam houdt pas op te bestaan als deze qua personeel leeg is. Derhalve moet na opheffing van de regeling het openbaar lichaam worden ontbonden en het vermogen vereffend. Op grond van artikel 9, tweede lid van de wet bevat de

regeling bepalingen over de vereffening van het vermogen ingeval het openbaar lichaam wordt ontbonden.
De regeling kan worden opgeheven na een daartoe strekkend besluit van tweederde van het aantal deelnemers na verkregen toestemming van de raden van deze deelnemers. Er is gekozen voor een tweederde meerderheid en geen gewone meerderheid, omdat in het laatste geval er nog voldoende deelnemers kunnen zijn om de regeling voort te zetten. De andere deelnemers kunnen dan uittreden.
In geval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en regelt het de financiële en andere gevolgen van de opheffing in een liquidatieplan. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling worden afgeweken. Met een onafhankelijke registeraccountant wordt een accountant bedoeld die niet werkzaam is bij en geen opdrachten verricht voor één van de deelnemende gemeenten.
Uit artikel 9, derde lid van de wet volgt dat het openbaar lichaam na zijn ontbinding blijft voortbestaan voor zover dit voor de vereffening van zijn vermogen nodig is. De organen van het openbaar lichaam blijven in functie totdat de liquidatie is voltooid om eventuele beslissingen te kunnen nemen. Tot de taak vereffenen van vermogen kan ook het inroepen van de geschillenregeling behoren.
In lid 5 is opgenomen wat er moet gebeuren met archiefbescheiden bij liquidatie van de gemeenschappelijke regeling.

HOOFDSTUK 13 SLOTBEPALINGEN

Artikel 38 Duur van de regeling
De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 39 Inwerkingtreding
Geen toelichting nodig.

Artikel 40 Intrekking oude regeling
Geen toelichting nodig.

Artikel 41 Citeertitel
Geen toelichting nodig

Artikel 42 Toezending aan Gedeputeerde staten
Dit volgt uit artikel 26 van de wet.

BIJLAGE 1 Samenwerkingsmodule Inkoop Zorg

Artikel 3 en 5 Samenwerkingsmodule Inkoop Zorg en submodules Inkoop Zorg

Met deze bepaling worden de taken die de samenwerkingsmodule Inkoop Zorg bevat omschreven en wordt de samenhang met de submodules verduidelijkt. Vanaf de nieuwe inkoop in 2020 wordt gesproken over zorgvormen. Daarbij gaat het om de volgende zorgvormen:

a. Huishoudelijke ondersteuning
b. Beschermd Wonen
c. Begeleiding
d. Groepsbegeleiding
e. Activerend Werk
f. Behandeling
g. Verblijf
h. Jeugdbescherming

De bevoegdheid tot wijziging van de submodules Inkoop Zorg is bij het algemeen bestuur gelegd, omdat hiervoor anders een wijziging van de regeling op grond van artikel 36 van de regeling nodig zou zijn. De colleges zouden dan tot wijziging moeten besluiten na ontvangen toestemming van de raden. De huidige indeling van submodules is geen vaststaand gegeven en wordt doorontwikkeld, onder meer door ervaring die wordt opgedaan in de praktijk dan wel door verschuiving van taken dan wel door innovatie. De bestuurscommissie geeft via het uitvoeringsprogramma en begroting van de samenwerkingsmodule een advies aan het algemeen bestuur om een besluit te nemen over welke taken voor welke submodules worden uitgevoerd. Hiermee kan snel, eenvoudig en adequaat gereageerd worden op ontwikkelingen.

Artikel 6 Financiële bijdragen
Alle kosten worden toegerekend naar module- of submoduleniveau, zodat alleen deelnemende gemeenten betalen voor de geleverde diensten. Hierdoor is er geen sprake van restkosten.

Artikel 7 Verkoop van diensten
Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze samenwerkingsmodule gemandateerde bevoegdheden. Met derden wordt in dit geval deelnemers bedoeld die niet aan de betreffende module deelnemen. Het samenwerkingsverband kan ook diensten of projecten voor deelnemende gemeenten uitvoeren die buiten de reguliere DVO-afspraken vallen. Deze worden dan op dezelfde wijze behandeld als dienstverlening aan derden. De bestuurscommissie van de betreffende module dient in alle gevallen akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening aan derden.

BIJLAGE 2 Samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL)

De naam van de samenwerkingsmodule Onderwijszaken is gewijzigd in Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL), in lijn met hoe de organisatie naar buiten treedt.

BIJLAGE 3 Samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt

De taken en samenwerking tussen UWV en de MGR, namens de gemeenten is in 2021 herijkt, mede op basis van wijziging in de wet- en regelgeving (SUWI). De taken in de regeling zijn

daarop aangepast. De samenwerking tussen UWV en de MGR die is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst is ook herijkt.

BIJLAGE 4 Samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW
*De betreffende bijlage heeft tot doel het overhevelen van **het werkgeverschap** naar de MGR inclusief de overige taken van de te liquideren GR Werkbedrijf Midden Gelderland (Presikhaaf Bedrijven (PHB)).*

BIJLAGE 5 Samenwerkingsmodule Contractmanagement Inburgeringstrajecten.

Vanaf 2022 werken gemeenten samen op het vlak van de Wet Inburgering. In 2021 is er een aanbesteding geweest voor de inburgeringstrajecten. De gemeenten willen het contractmanagement gezamenlijk uitvoeren en hebben de MGR verzocht dit onder te brengen bij het programma participatie. Daarvoor is een aparte bijlage opgesteld waarin de taken zijn weergegeven.

TOT SLOT

Klachtrecht
De MGR heeft een Klachtenregeling. Deze is in te zien via de website. Inwoners en andere betrokkenen wordt daarmee duidelijkheid geboden hoe het bestuursorgaan omgaat met klachten en er wordt verwezen naar de mogelijkheid om, bij ontevredenheid over de afhandeling, de klacht voor te leggen aan de Ombudsman.

Bezwaar & beroep
Inwoners kunnen bezwaar indienen bij de overheid die een beslissing heeft genomen. Tegen de beslissing op het bezwaar kan vervolgens beroep worden ingesteld. De wettelijke basis voor bezwaar en beroep is te vinden in de Algemene wet bestuursrecht en soms in specifieke wetten, zoals de Leerplichtwet.

Geschillenregeling
De geschillenregeling van artikel 28 van de wet is van toepassing. Deze heeft uitsluitend betrekking op geschillen over de toepassing van de regeling en niet over het al dan niet treffen van een regeling of over de inhoud van een te treffen regeling. Hetzelfde geldt voor geschillen over wijziging, opheffing van of uittreding uit een regeling, tenzij het geschil betrekking heeft op de toepassing van in de regeling opgenomen regels ter zake. Meestal gaat het om het al dan niet nemen van besluiten.

Voor zover het geschil betrekking heeft op een besluit of een handeling die daarmee gelijk te stellen is, gaat het om een procedure van administratief beroep. Tegen het in administratief beroep genomen besluit van gedeputeerde staten, staat beroep open bij de bestuursrechter. Gaat het niet om een besluit of handeling die daarmee gelijk te stellen is, dan heeft het besluit van gedeputeerde staten het karakter van een primair besluit waartegen bezwaar openstaat gevolgd door beroep bij de rechtbank.

Toelichting wijzigingen regeling MGR

Aanleiding wijzigingen

De aanleiding voor de wijziging van de regeling staat vermeld in de aanhef.

Het gaat om het aanbrengen van samenhang in de taken in het sociaal domein die in opdracht van de deelnemende gemeenten worden uitgevoerd binnen de samenwerkingsmodules. Daarvoor worden de samenwerkingsmodules ondergebracht bij drie Programma's; Zorg (samenwerkingsmodule Inkoop Zorg), Onderwijs (samenwerkingsmodule RBL) en Participatie (samenwerkingsmodules WSP, Werkgeverschap SW en Contractmanagement Inburgeringstrajecten). Ieder Programma heeft een bestuurscommissie.

Daarnaast willen gemeenten taken onderbrengen in een nieuwe samenwerkingsmodule Contractmanagement Inburgeringstrajecten en deze samenwerkingsmodule onder brengen bij het Programma Participatie in de regeling.

Verder is er de wens gelijktijdig enkele updates te doen in de regeling als het gaat om de formulering van de archiefverplichting en formulering van de taken van samenwerkingsmodules.

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

e. directeur: het directielid zoals genoemd in artikel 3 van het Organisatiebesluit MGR SDCG 2019.
f. programma: een inhoudelijk samenhangend geheel van samenwerkingsmodules;

Aan dit artikel is de definitie van directeur toegevoegd, omdat hier in art 30 naar verwezen wordt. Verder is het begrip programma toegevoegd. Daarbij wordt aangegeven dat een programma kan bestaan uit één of meerdere samenwerkingsmodules die inhoudelijk een samenhangend geheel vormen.

Financieel worden de samenwerkingsmodules die onder één programma vallen afzonderlijk begroot en afgerekend met de deelnemende gemeenten. Daarin verandert er niets.

Artikel 17 Bestuurscommissies

Het algemeen bestuur kan bestuurscommissies instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen.

Op grond van art. 25 lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen kan het AB een bestuurscommissie instellen als de regeling daarin voorziet. Dat past in de governance van de MGR en daarom zijn er ook bestuurscommissies ingesteld. Daarbij bundelen we nu de samenwerkingsmodules in het kader van participatie en brengen die bij één bestuurscommissie onder. Dat is ook mogelijk als er bij andere programma's extra samenwerkingsmodules worden ondergebracht.

Lid 2 van dit artikel is vervallen, omdat er al bestuurscommissies gevormd zijn. Details komen in het instellingsbesluit van de bestuurscommissies te staan. Deze wordt gelijk met de wijziging van de regeling voor wensen en bedenkingen voorgelegd bij de gemeenteraden.

HOOFDSTUK 11 HET ARCHIEF

Artikel 30 Zorg voor archiefbescheiden

1. Het dagelijks bestuur is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het samenwerkingsverband, overeenkomstig een door het algemeen bestuur, met inachtneming van artikel 40 van de Archiefwet 1995 vast te stellen regeling (Archiefverordening), die aan Gedeputeerde Staten wordt meegedeeld.

Het dagelijks bestuur is tevens belast met de zorg voor de archiefbescheiden die worden gevormd krachtens de aan het samenwerkingsverband gedelegeerde taken.
De zorg voor archiefbescheiden die ontstaan uit hoofde van de door de deelnemende gemeenten gemandateerde taken berust bij deze gemeenten.

2. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid en artikel 13 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden van de bij deze regeling ingestelde bestuursorganen is aangewezen het Gelders Archief.
3. De directeur is belast met het beheer van de archiefbescheiden, waarvoor MGR SDCG zorgdrager is en voor de archiefbescheiden die ontstaan uit hoofde van de door de deelnemende gemeenten gemandateerde taken, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgedragen naar de archiefbewaarplaats.
4. De archivaris van de MGR SDCG is belast met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden waarvoor MGR SDCG zorgdrager is, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
5. Met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden die ontstaan uit hoofde van de door deelnemende gemeenten gemandateerde taken is belast de archivaris van de desbetreffende gemeente.

Dit artikel is aangepast aan deze passage van de Handreiking inrichting informatie en archiefbeheer bij samenwerkingsverbanden (verbonden partijen) van Lopai uit 2017 en in afstemming met regionale contactpersonen archiefwerkzaamheden voor gemandateerde taken en de archivaris van het Gelders Archief.

De concrete afspraken over de uitvoering van werkzaamheden in kader van archivering van gemandateerde taken komen als addendum bij de DVO.

De tekst over archiefbescheiden bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling is ondergebracht bij art. 37 lid 5

Art. 37 lid 5

Bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling wordt ten aanzien van de archiefbescheiden een voorziening getroffen conform art. 4 lid 1 van de Archiefwet 1995.

Art. 39 – staat dat deze wijziging ingaat op 1 januari 2022.

In **art. 40** wordt aangegeven dat de alle besluiten of andere handelingen, die op grond van de vorige regeling zijn genomen, onverkort doorgang vinden en wordt aangenomen dat deze zjin genomen op basis van de nieuwe regeling.

In **art. 41** wordt aangegeven dat de vorige regeling die van toepassing was vanaf 1 januari 2019 hiermee wordt ingetrokken.

Bijlagen

De tekst van de bijlagen is enigszins aangepast. Dit is enerzijds wijziging van benaming van een samenwerkingsmodule en aanpassing van de taken. Daarnaast zijn enkele artikelen die betrekking hebben op de rol van de bestuurscommissie uit de bijlage verwijderd en opgenomen in het instellingsbesluit van de betreffende bestuurscommissie.

Bijlage 1: Samenwerkingsmodule Inkoop Zorg

Samenwerkingsmodule Inkoop is gewijzigd in samenwerkingsmodule Inkoop Zorg. Daarmee is duidelijker wat deze module doet voor de deelnemende gemeenten

In art. 1 lid 7 is de term zorgvorm toegevoegd, zoals we die hanteren. Daarmee is iedere zorgvorm een submodule in het kader van deze regeling. De verwijziging was artikel 7, maar is artikel 5 geworden, omdat 2 artikelen die betrekking hebben op de bestuurscommissies zijn vervallen.

Bijlage 2: Samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL)

De benaming van de samenwerkingsmodule Onderwijszaken is aangepast in Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL), omdat de werkzaamheden onder deze naam worden uitgevoerd. De bestuurscommissie gaat bestuurscommissie Onderwijs heten, omdat het programma zo heet.

Art. 3.

Deze samenwerkingsmodule kent twee submodules, Leerplicht en RMC. Alle 9 deelnemende gemeenten nemen momenteel deel aan beide submodules. De financiering van deze twee submodules is wel verschillend. Het onderdeel kwalificatieplicht, waarin de vorige versie van de regeling werd gesproken is deels onderdeel van submodule leerplicht en deels van submodule RMC. Het is niet nodig hier een aparte submodule van te maken.

Art. 6 – hier is een update uitgevoerd. De jaartallen zijn aangepast en het sluit aan bij de systematiek die eerder is vastgesteld en in de begroting is verwerkt.

Bijlage 3: Samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt.

Art. 3 is geupdate op basis van afspraken over taken van deze samenwerkingsmodule, mede ingegeven door wijziging in wet- en regelgeving (SUWI)

Bijlage 4 Samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW

Hier zijn alleen de artikelen over de bestuurscommissie verwijderd.

Bijlage 5: Samenwerkingsmodule Contractmanagement Inburgeringstrajecten

Dit is een nieuwe bijlage, waarin de taken en afspraken voor deze module zijn opgenomen in lijn met de andere samenwerkingsmodules. Deze module valt onder het programma participatie en de bestuurscommissie participatie.

Wijzigingen toelichting

Bij **algemeen** is aangevuld welke toevoeging en wijziging het AB voornemens is door te voeren.

In **art. 5** wordt toegelicht waarom meerdere samenwerkingsmodules onder één programma kunnen vallen.

Art. 11 – de aantallen inwoners van de 11 gemeenten zijn opgenomen met de stand van 1-1-2021.

Dit leidt niet tot wijzigingen in het aantal stemmen van de betreffende gemeenten met ingang van 1-1-2022.

Art. 17 Bestuurscommissie

In de toelichting wordt verwezen naar concrete afspraken over bestuurscommissies in het instellingsbesluit dat voor wensen en bedenkingen naar de raden gaat. Hier staat ook vermeld dat er per programma een bestuurscommissie wordt ingesteld, die gaat over de samenwerkingsmodules die onder dat programma vallen.

Art. 30 Archivering

Deze toelichting is aangepast op det tekst en gebaseerd op de Handreiking inrichting informatie en archiefbeheer bij samenwerkingsverbanden (verbonden partijen) van Lopai uit 2017 en in afstemming met regionale contactpersonen archiefwerkzaamheden voor gemandateerde taken en de archivaris van het Gelders Archief.

De concrete afspraken over de uitvoering van werkzaamheden in kader van archivering van gemandateerde taken komen als addendum bij de DVO.

De tekst over archiefbescheiden bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling is ondergebracht bij art. 37 lid 5

Bijlage 1: Hierbij is sprake van een naamswijziging – samenwerkingsmodule Inkoop Zorg en zijn de zorgvormen de submodules. De zorgvormen die de module Inkoop Zorg heeft zijn nu opgenomen in deze toelichting.

Bijlage 2: hier is de naam gewijzigd in Samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL).

Bijlage 3: hier is een toelichting gegeven waarom de taken zijn gewijzigd.

Bijlage 5: Hier is een korte toelichting gegeven over de nieuwe samenwerkingsmodule Contractmanagement Inburgerlingstrajecten.

TOT SLOT

Klachtrecht.

De MGR heeft een klachtenregeling opgesteld. De afspraken over het behandelen van klachten wordt opgenomen in een addendum bij de DVO van de betreffende samenwerkingsmodule.

Ook is er een tekst opgenomen over bezwaar- en beroep. Eventuele bijzonderheden per module, worden ook in het addendum bij de DVO van de betreffende samenwerkingsmodule opgenomen.

Instellingsbesluit Bestuurscommissie Onderwijs

Het algemeen bestuur van de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SDCG)

Gelet op artikel 17 van de Modulaire Gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SDCG) alsmede op artikel 25 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Regelend de taken, bevoegdheden, samenstelling en werkwijze van de Bestuurscommissie Onderwijs hierna te noemen 'de commissie', alsmede de verhouding van de commissie ten opzichte van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling;

Besluit vast te stellen:

Instellingsbesluit Bestuurscommissie Onderwijs

Artikel 1 Begripsbepalingen
In dit besluit wordt aangesloten bij de begripsomschrijvingen van artikel 1 van de regeling.
Verder wordt in dit besluit verstaan onder:

a. Commissie: de Bestuurscommissie Onderwijs
b. Regeling: Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SDCG)
c. Beheerbureau: de ambtelijke ondersteuning van de Bestuurscommissie Onderwijs

Art. 2: Instelling, doel en taken

1. Er is een commissie als bedoeld in artikel 25 van de Wet gemeenschappelijke regelingen ter uitoefening van de taken en bevoegdheden op het gebied van Onderwijs.
2. De commissie heeft als doel het namens de deelnemers op rechtmatige en doelmatige wijze invulling geven aan de (wettelijke) taken op het gebied van Onderwijs van de deelnemende gemeenten aan deze samenwerkingsmodule.
3. De commissie heeft een adviserende rol ten behoeve van de taken en bevoegdheden zoals vermeld bij de samenwerkingsmodule in de bijlage van de regeling, alsook in de dienstverleningsovereenkomsten die tussen deelnemende gemeenten en de MGR over deze samenwerkingen zijn gesloten.
4. De commissie is verantwoordelijk voor de behartiging van de belangen en regionale uitvoering van de taken en bevoegdheden van de samenwerkingsmodule RBL als bedoeld in artikel 2 en 3 van bijlage 2 van de Regeling.

5. De commissie is, gelet op artikel 27 eerste lid van de Regeling verantwoordelijk voor het opstellen van de modulebegrotingen en stelt jaarlijks voor 1 maart een voorstel modulebegroting voor het komende begrotingsjaar op per samenwerkingsmodule en stuurt deze naar het dagelijks bestuur.
6. De commissie bereidt een uitvoeringsplan en uitvoeringsprogramma per samenwerkingsmodule voor en stuurt dit voor 1 maart naar het dagelijks bestuur.
7. De commissie stelt een modulespecifieke tekst op, op basis van de dienstverleningsovereenkomst zoals bedoeld in artikel 6 tweede lid van de Regeling op grond van de door het dagelijks bestuur vastgestelde model.
8. De commissie kan het algemeen bestuur voorstellen de submodules te wijzigen.

Artikel 4 Samenstelling

1. De leden van de commissie zijn de leden van de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten, tot wiens portefeuille de uitvoering van Onderwijs behoort.
2. De leden kunnen zich laten vervangen door een ander lid van hun college van burgemeester en wethouders.
3. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter.
4. De commissie kan besluiten dat personen worden toegelaten om als waarnemer aan de vergadering deel te nemen.

Artikel 5 De voorzitter

1. De voorzitter voert de besluiten van de commissie uit.
2. De voorzitter vertegenwoordigt de commissie in en buiten rechte.
3. Alle stukken die van de commissie uitgaan worden door de voorzitter medeondertekend.
4. De voorzitter wordt uitgenodigd voor de vergaderingen van het algemeen bestuur en behartigt daar de doelstelling van de commissie.

Artikel 6 De secretaris

1. Het dagelijks bestuur benoemt een secretaris van de commissie.
2. De secretaris van de commissie staat de commissie bij de uitoefening van haar taak terzijde.
3. Alle stukken die van de commissie uitgaan worden door de secretaris van de commissie medeondertekend.
4. De secretaris geeft leiding aan het beheerbureau.

Artikel 7 Vergaderingen

1. De commissie vergadert zo dikwijls als haar voorzitter dit nodig oordeelt, of tenminste een derde deel van het aantal leden zulks schriftelijk en met opgaaf van redenen aan de voorzitter verzoekt.
2. Ontvangt de voorzitter een verzoek als bedoeld in het vorige lid, dan heeft de vergadering binnen veertien dagen plaats nadat het verzoek de voorzitter heeft bereikt.

3. De voorzitter draagt er zorg voor dat de oproepingen, spoedeisende gevallen uitgezonderd, tenminste vijf dagen voor de vergadering aan de leden worden toegezonden.
4. De agenda wordt ter kennisname verzonden aan de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemers.
5. Artikel 56 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8 Werkwijze

1. De commissie kan voor zijn vergaderingen een reglement van orde vaststellen.
2. De vergaderingen van de commissie zijn openbaar. Er kan met gesloten deuren worden vergaderd wanneer dit door tenminste een vijfde deel van het aantal aanwezig leden wordt verlangd of de voorzitter het nodig acht. Artikel 23 Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 9 Besluitvorming

1. Besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen.
2. Het aantal stemmen per lid van de commissie wordt jaarlijks op 1 januari bepaald naar inwonertal van de gemeente op basis van de meest recente CBS-cijfers, aan de hand van de volgende staffel: Tot 20.000 inwoners = 1 stem; 20.000 - 50.000 inwoners = 2 stemmen; 50.000 – 100.000 inwoners = 3 stemmen; >100.000 inwoners = 4 stemmen.
3. Leden kunnen zich bij stemming bij schriftelijke machtiging laten vertegenwoordigen door een ander lid.
4. Alleen de ter vergadering aanwezige of vertegenwoordigende deelnemers kunnen aan een stemming deelnemen.
5. De voorzitter van de commissie neemt aan de beraadslaging deel en heeft, met inachtneming van het eerste lid, stemrecht.

Artikel 10 Verslaglegging

1. Van elk van de vergaderingen van de commissie wordt door de secretaris een verslag gemaakt dat de namen van de aanwezigen bevat, alsmede een beknopte zakelijke weergave van hetgeen is besloten, met een opgave van eventueel gehouden stemmingen.
2. Het verslag wordt in de eerstvolgende vergadering van de commissie vastgesteld.
3. Het vastgestelde verslag wordt verzonden aan het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Artikel 11 Inlichtingen en verantwoording

1. De commissie verstrekt gevraagd en ongevraagd inlichtingen aan het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van het samewerkingsverband.
2. De commissie verstrekt gevraagd en ongevraagd inlichtingen aan de bestuursorganen van de deelnemers.
3. De commissie legt periodiek verantwoording af aan het algemeen bestuur over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de taken van de commissie.
4. De secretaris informeert de algemeen secretaris periodiek over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de taken van de commissie.

Artikel 12 Ambtelijke ondersteuning
Voor de uitoefening van haar taak maakt de commissie gebruik van medewerkers van het beheerbureau en/of ambtelijke ondersteuning vanuit de deelnemende gemeenten.

Artikel 13 Overige bepalingen
In gevallen waarin dit besluit niet voorziet neemt het algemeen bestuur een besluit.

Artikel 14 Inwerkingtreding en intrekking
1. Dit besluit treedt in werking op een nader te bepalen datum nadat het overeernkomstig artikel 32k van de Wet gemeenschappelijke regelingen door het dagelijks bestuur is bekendgemaakt.
2. Met de inwerkingtreding van dit besluit vervalt het Instellingsbesluit Bestuurscommissie Onderwijszaken d.d. 8 december 2017.

Artikel 15 Citeertitel
Dit besluit kan worden aangehaald als Instellingsbesluit Bestuurscommissie Onderwijs.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur d.d.

Instellingsbesluit Bestuurscommissie Participatie

Het algemeen bestuur van de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SDCG)

Gelet op artikel 17 van de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SDCG) alsmede op artikel 25 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Regelend de taken, bevoegdheden, samenstelling en werkwijze van de Bestuurscommissie Participatie hierna te noemen 'de commissie', alsmede de verhouding van de commissie ten opzichte van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling;

Besluit vast te stellen:

Instellingsbesluit Bestuurscommissie Participatie

Artikel 1 Begripsbepalingen
In dit besluit wordt aangesloten bij de begripsomschrijvingen van artikel 1 van de regeling.
Verder wordt in dit besluit verstaan onder:

a. Commissie: de Bestuurscommissie Participatie
b. Regeling: Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SDCG)
c. Beheerbureau: de ambtelijke ondersteuning van de Bestuurscommissie Participatie

Art. 2: Instelling, doel en taken

1. Er is een commissie als bedoeld in artikel 25 van de Wet gemeenschappelijke regelingen ter uitoefening van de taken en bevoegdheden op het gebied van Participatie;
2. De commissie heeft als doel het namens de deelnemers op rechtmatige en doelmatige wijze invulling geven aan de (wettelijke) taken op het gebied van Participatie van de deelnemende gemeenten aan deze samenwerkingsmodules, te weten de samenwerkingsmodules WSP, Werkgeverschap SW en Contractmanagement Inburgeringstrajecten.
3. De commissie heeft een adviserende rol ten behoeve van de taken en bevoegdheden zoals vermeld bij de samenwerkingsmodules WSP, WgSW en Contractmanagement Inburgeringstrajecten in de bijlagen van de regeling, alsook in de dienstverleningsovereenkomsten die tussen deelnemende gemeenten en de MGR over deze samenwerkingen zijn gesloten.
4. De commissie is verantwoordelijk voor de behartiging van de belangen en regionale uitvoering van de taken en bevoegdheden van de samenwerkingsmodules WSP, Werkgeverschap SW en Contractmanagement

Inburgeringstrajecten als bedoeld in artikel 2 en 3 van bijlage 3, 4 en 5 van de Regeling.

5. De commissie is, gelet op artikel 27 eerste lid van de Regeling verantwoordelijk voor het opstellen van de modulebegrotingen en stelt jaarlijks voor 1 maart een voorstel modulebegroting voor het komende begrotingsjaar op voor iedere samenwerkingsmodule en stuurt deze naar het dagelijks bestuur.
6. De commissie bereidt een uitvoeringsplan en uitvoeringsprogramma voor op samenwerkingsmodule niveau en stuurt dit voor 1 maart naar het dagelijks bestuur.
7. De commissie stelt een modulespecifieke tekst op, op basis van de dienstverleningsovereenkomst zoals bedoeld in artikel 6 tweede lid van de Regeling op grond van het door het dagelijks bestuur vastgestelde model.

Artikel 4 Samenstelling

1. De leden van de commissie zijn de leden van de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten, tot wiens portefeuille de uitvoering van de Participatiewet behoort.
2. De leden kunnen zich laten vervangen door een ander lid van hun college van burgemeester en wethouders.
3. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter.
4. De commissie kan besluiten dat personen worden toegelaten om als waarnemer aan de vergadering deel te nemen.

Artikel 5 De voorzitter

1. De voorzitter voert de besluiten van de commissie uit.
2. De voorzitter vertegenwoordigt de commissie in en buiten rechte.
3. Alle stukken die van de commissie uitgaan worden door de voorzitter medeondertekend.
4. De voorzitter wordt uitgenodigd voor de vergaderingen van het algemeen bestuur en behartigt daar de doelstelling van de commissie.
5. De commissie besluit een vertegenwoordiger van het UWV als waarnemer deel te laten nemen aan de commissie, daar waar het WSP gerelateerde zaken betreft.

Artikel 6 De secretaris

1. Het dagelijks bestuur benoemt een secretaris van de commissie.
2. De secretaris van de commissie staat de commissie bij de uitoefening van haar taak terzijde.
3. Alle stukken die van de commissie uitgaan worden door de secretaris van de commissie medeondertekend.
4. De secretaris geeft leiding aan het beheerbureau.

Artikel 7 Vergaderingen

1. De commissie vergadert zo dikwijls als haar voorzitter dit nodig oordeelt, of tenminste een derde deel van het aantal leden zulks schriftelijk en met opgaaf van redenen aan de voorzitter verzoekt.
2. Ontvangt de voorzitter een verzoek als bedoeld in het vorige lid, dan heeft de vergadering binnen veertien dagen plaats nadat het verzoek de voorzitter heeft bereikt.
3. De voorzitter draagt er zorg voor dat de oproepingen, spoedeisende gevallen uitgezonderd, tenminste vijf dagen voor de vergadering aan de leden worden toegezonden.
4. De agenda wordt ter kennisname verzonden aan de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemers.
5. Artikel 56 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8 Werkwijze

1. De commissie kan voor zijn vergaderingen een reglement van orde vaststellen.
2. De vergaderingen van de commissie zijn openbaar. Er kan met gesloten deuren worden vergaderd wanneer dit door tenminste een vijfde deel van het aantal aanwezige leden wordt verlangd of de voorzitter het nodig acht. Artikel 23 Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 9 Besluitvorming

1. Besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen.
2. Het aantal stemmen per lid van de commissie wordt jaarlijks op 1 januari bepaald naar inwonertal van de gemeente op basis van de meest recente CBS-cijfers, aan de hand van de volgende staffel: Tot 20.000 inwoners = 1 stem; 20.000 - 50.000 inwoners = 2 stemmen; 50.000 – 100.000 inwoners = 3 stemmen; >100.000 inwoners = 4 stemmen.
3. Leden kunnen zich bij stemming bij schriftelijke machtiging laten vertegenwoordigen door een ander lid.
4. Alleen de ter vergadering aanwezige of vertegenwoordigende deelnemers kunnen aan een stemming deelnemen.
5. De voorzitter van de commissie neemt aan de beraadslaging deel en heeft, met inachtneming van het eerste lid, stemrecht.

Artikel 10 Verslaglegging

1. Van elk van de vergaderingen van de commissie wordt door de secretaris een verslag gemaakt dat de namen van de aanwezigen bevat, alsmede een beknopte zakelijke weergave van hetgeen is besloten, met een opgave van eventueel gehouden stemmingen.
2. Het verslag wordt in de eerstvolgende vergadering van de commissie vastgesteld.
3. Het vastgestelde verslag wordt verzonden aan het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Artikel 11 Inlichtingen en verantwoording

1. De commissie verstrekt gevraagd en ongevraagd inlichtingen aan het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van het samenwerkingsverband.

2. De commissie verstrekt gevraagd en ongevraagd inlichtingen aan de bestuursorganen van de deelnemers.
3. De commissie legt periodiek verantwoording af aan het algemeen bestuur over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de taken van de commissie.
4. De secretaris informeert de algemeen secretaris periodiek over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de taken van de commissie.

Artikel 12 Ambtelijke ondersteuning
Voor de uitoefening van haar taak maakt de commissie gebruik van medewerkers van het beheerbureau en/of ambtelijke ondersteuning vanuit de deelnemende gemeenten.

Artikel 13 Overige bepalingen
In gevallen waarin dit besluit niet voorziet neemt het algemeen bestuur een besluit.

Artikel 14 Inwerkingtreding en intrekking
1. Dit besluit treedt in werking op een nader te bepalen datum nadat het overeernkomstig artikel 32k van de Wet gemeenschappelijke regelingen door het dagelijks bestuur is bekendgemaakt.
2. Met de inwerkingtreding van dit besluit vervalt het Instellingsbesluit Bestuurscommissie Werkgeversservicepunt d.d. 8 december 2017 en het Instellingsbesluit Bestuurscommissie Werkgeverschap SW Midden Gelderland d.d. 6 december 2018.

Artikel 15 Citeertitel
Dit besluit kan worden aangehaald als Instellingsbesluit Bestuurscommissie Participatie.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur d.d.

Instellingsbesluit Bestuurscommissie Zorg

Het algemeen bestuur van de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SDCG)

Gelet op artikel 17 van de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SDCG) alsmede op artikel 25 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Regelend de taken, bevoegdheden, samenstelling en werkwijze van de Bestuurscommissie Zorg hierna te noemen 'de commissie', alsmede de verhouding van de commissie ten opzichte van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling;

Besluit vast te stellen:

Instellingsbesluit Bestuurscommissie Zorg

Artikel 1 Begripsbepalingen
In dit besluit wordt aangesloten bij de begripsomschrijvingen van artikel 1 van de regeling.
Verder wordt in dit besluit verstaan onder:

a. Commissie: de Bestuurscommissie Zorg
b. Regeling: Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SDCG)
c. Beheerbureau: de ambtelijke ondersteuning van de Bestuurscommissie Zorg

Art. 2: Instelling, doel en taken

1. Er is een commissie als bedoeld in artikel 25 van de Wet gemeenschappelijke regelingen ter uitoefening van de taken en bevoegdheden op het gebied van Zorg;
2. De commissie heeft als doel het namens de deelnemers op rechtmatige en doelmatige wijze invulling geven aan de (wettelijke) taken op het gebied van Zorg van de deelnemende gemeenten aan één of meer samenwerkingsmodules horend bij het programma Zorg.
3. De commissie heeft een adviserende rol ten behoeve van de taken en bevoegdheden zoals vermeld bij de betreffende samenwerkingsmodules in de bijlage van de regeling, alsook in de dienstverleningsovereenkomst die tussen deelnemende gemeenten en de MGR over deze samenwerking is gesloten.
4. De commissie is verantwoordelijk voor de behartiging van de belangen en regionale uitvoering van de taken en bevoegdheden van de samenwerkingsmodules als bedoeld in artikel 2, 3 en 5 van bijlage 1 van de Regeling.
5. De commissie is, gelet op artikel 27 eerste lid van de Regeling verantwoordelijk voor het opstellen van de modulebegrotingen en stelt jaarlijks voor 1 maart een

voorstel modulebegroting voor het komende begrotingsjaar op voor de samenwerkingsmodule en stuurt deze naar het dagelijks bestuur.
6. De commissie bereidt een uitvoeringsplan en uitvoeringsprogramma voor op samenwerkingsmodule niveau en stuurt dit vóór 1 maart naar het dagelijks bestuur.
7. De commissie stelt een modulespecifieke tekst op, op basis van de dienstverleningsovereenkomst zoals bedoeld in artikel 6 tweede lid van de Regeling op grond van de door het dagelijks bestuur vastgestelde model.
8. De commissie kan het algemeen bestuur voorstellen de submodules te wijzigen.

Artikel 4 Samenstelling

1. De leden van de commissie zijn de leden van de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten, tot wiens portefeuille de uitvoering van Onderwijs behoort.
2. De leden kunnen zich laten vervangen door een ander lid van hun college van burgemeester en wethouders.
3. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter.
4. De commissie kan besluiten dat personen worden toegelaten om als waarnemer aan de vergadering deel te nemen.

Artikel 5 De voorzitter

1. De voorzitter voert de besluiten van de commissie uit.
2. De voorzitter vertegenwoordigt de commissie in en buiten rechte.
3. Alle stukken die van de commissie uitgaan worden door de voorzitter medeondertekend.
4. De voorzitter wordt uitgenodigd voor de vergaderingen van het algemeen bestuur en behartigt daar de doelstelling van de commissie.

Artikel 6 De secretaris

1. Het dagelijks bestuur benoemt een secretaris van de commissie.
2. De secretaris van de commissie staat de commissie bij de uitoefening van haar taak terzijde.
3. Alle stukken die van de commissie uitgaan worden door de secretaris van de commissie medeondertekend.
4. De secretaris geeft leiding aan het beheerbureau.

Artikel 7 Vergaderingen

1. De commissie vergadert zo dikwijls als haar voorzitter dit nodig oordeelt, of tenminste een derde deel van het aantal leden zulks schriftelijk en met opgaaf van redenen aan de voorzitter verzoekt.
2. Ontvangt de voorzitter een verzoek als bedoeld in het vorige lid, dan heeft de vergadering binnen veertien dagen plaats nadat het verzoek de voorzitter heeft bereikt.

3. De voorzitter draagt er zorg voor dat de oproepingen, spoedeisende gevallen uitgezonderd, tenminste vijf dagen voor de vergadering aan de leden worden toegezonden.
4. De agenda wordt ter kennisname verzonden aan de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemers.
5. Artikel 56 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8 Werkwijze

1. De commissie kan voor zijn vergaderingen een reglement van orde vaststellen.
2. De vergaderingen van de commissie zijn openbaar. Er kan met gesloten deuren worden vergaderd wanneer dit door tenminste een vijfde deel van het aantal aanwezige leden wordt verlangd of de voorzitter het nodig acht. Artikel 23 Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 9 Besluitvorming

1. Besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen.
2. Het aantal stemmen per lid van de commissie wordt jaarlijks op 1 januari bepaald naar inwonertal van de gemeente op basis van de meest recente CBS-cijfers, aan de hand van de volgende staffel: Tot 20.000 inwoners = 1 stem; 20.000 - 50.000 inwoners = 2 stemmen; 50.000 – 100.000 inwoners = 3 stemmen; >100.000 inwoners = 4 stemmen.
3. Leden kunnen zich bij stemming bij schriftelijke machtiging laten vertegenwoordigen door een ander lid.
4. Alleen de ter vergadering aanwezige of vertegenwoordigende deelnemers kunnen aan een stemming deelnemen.
5. De voorzitter van de commissie neemt aan de beraadslaging deel en heeft, met inachtneming van het eerste lid, stemrecht.

Artikel 10 Verslaglegging

1. Van elk van de vergaderingen van de commissie wordt door de secretaris een verslag gemaakt dat de namen van de aanwezigen bevat, alsmede een beknopte zakelijke weergave van hetgeen is besloten, met een opgave van eventueel gehouden stemmingen.
2. Het verslag wordt in de eerstvolgende vergadering van de commissie vastgesteld.
3. Het vastgestelde verslag wordt verzonden aan het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Artikel 11 Inlichtingen en verantwoording

1. De commissie verstrekt gevraagd en ongevraagd inlichtingen aan het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van het samewerkingsverband.
2. De commissie verstrekt gevraagd en ongevraagd inlichtingen aan de bestuursorganen van de deelnemers.
3. De commissie legt periodiek verantwoording af aan het algemeen bestuur over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de taken van de commissie.
4. De secretaris informeert de algemeen secretaris periodiek over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de taken van de commissie.

Artikel 12 Ambtelijke ondersteuning
Voor de uitoefening van haar taak maakt de commissie gebruik van medewerkers van het beheerbureau en/of ambtelijke ondersteuning vanuit de deelnemende gemeenten.

Artikel 13 Overige bepalingen
In gevallen waarin dit besluit niet voorziet neemt het algemeen bestuur een besluit.

Artikel 14 Inwerkingtreding en intrekking
1. Dit besluit treedt in werking op een nader te bepalen datum nadat het overeenkomstig artikel 32k van de Wet gemeenschappelijke regelingen door het dagelijks bestuur is bekendgemaakt.
2. Met de inwerkingtreding van dit besluit vervalt het Instellingsbesluit Bestuurscommissie Inkoop d.d. 8 december 2017.

Artikel 15 Citeertitel
Dit besluit kan worden aangehaald als Instellingsbesluit Bestuurscommissie Zorg.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur d.d.

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Herziening regeling Doelgroepenvervoer

Adviseur	: M. Jansma	**Datum B&W**	: 26 oktober 2021
Programma	: 6. Sociaal Domein	**Datum Raad**	: 14 december 2021
Portefeuillehouder	: A. Logemann	**Openbaar**	: ja

Aan de Raad

Aanleiding
De BVO DRAN is verantwoordelijk voor de uitvoering van het doelgroepenvervoer voor achttien gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen. De 'Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen' is in onze gemeente vastgesteld in de raad van 26 januari 2016. Deze regeling, een lichte vorm van een gemeenschappelijke regeling, moet worden geactualiseerd. Daarnaast moet een aantal wijzigingen uit 2017 worden geformaliseerd.
Actualisatie is nodig omdat het aantal deelnemende gemeenten door de fusie van Zevenaar en Rijnwaarden is afgenomen. Daarnaast wordt er vanaf de nieuwe contractering per 1 augustus 2020, met een callcenter gewerkt in plaats van met een regiecentrale.
Formalisering van de wijzigingen uit 2017 is nodig, omdat deze wijzigingen nooit zijn gepubliceerd. Daardoor zijn ze formeel niet in werking getreden. Omdat alle deelnemende gemeenten ermee hadden ingestemd, wordt er al wel mee gewerkt. De wijzigingen gingen over de naam van de regeling (art. 1), openbaar vergaderen (art. 10) en archiefbeheer (art. 24).
* De nieuwe regeling vindt u in bijlage 1a, de wijzigingsregeling in in bijlage 1b, met in bijlage 1c de stemverdeling apart. Bijlage 2 geeft u inzicht in de verschillen met de huidige regeling, bijlage 3 licht de wijzigingen uit 2017 toe.

Gevraagde beslissing
1. Instemmen met de wijziging van de 'Regeling BVO DRAN' overeenkomstig bijgevoegde wijzigingsregeling
2. Het college toestemming verlenen om de regeling te wijzigen
3. Geen gebruik maken van de mogelijkheid tot het uiten van wensen en bedenkingen

Wat willen we bereiken?
Doelstelling is om de regeling te actualiseren en eerder unaniem vastgestelde wijzigingen te formaliseren.

Argumenten
Belang van de herziening
De wijzigingen sluiten aan bij eerder genomen besluiten en de huidige praktijk. De actualisering van de regeling spreekt voor zich. De actualisering door verlaging van het aantal deelnemende gemeenten leidt overigens tot een nieuwe stemverdeling (* zie bijlage 1c). Deze nieuwe stemverdeling heeft voor onze gemeente geen gevolgen.
Bij de formalisering van de wijzigingen gaat het om aanpassingen waartoe de gemeenten in 2017 unaniem hebben besloten. Het gaat dus niet om nieuwe voorstellen.

Toestemming gemeenteraad
De regeling Doelgroepenvervoer is een lichte vorm van een gemeenschappelijke regeling. Op grond

van art. 1 lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) moet het college voor het wijzigen van een gemeenschappelijke regeling toestemming vragen aan de raad. Deze toestemming kan alleen worden onthouden ‘wegens strijd met het recht of met het algemeen belang’.

Geen wensen en bedenkingen
Het Algemeen Bestuur van de Regeling heeft in zijn vergadering van 30 september 2021 unaniem besloten tot voorgestelde wijzigingen. Met dit voorstel wordt de regeling aangepast aan een situatie die al enkele jaren praktijk is. En wordt zij in overeenstemming gebracht met de geldende wet- en regelgeving, doordat eerder genomen besluiten worden gepubliceerd.

Kanttekeningen
N.v.t.

Wat gaan we daarvoor doen?

a) Planning
Nadat uw raad heeft besloten, wordt het Algemeen Bestuur geïnformeerd. Nadat alle gemeenten hebben besloten tot wijziging van de Regeling, maakt de gemeente Arnhem de nieuwe Regeling bekend. Arnhem stuurt de Regeling ook toe aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.
b) Evaluatie
Het functioneren van de Bedrijfsvoeringsorganisatie wordt periodiek geëvalueerd. De deelnemers aan de Regeling hebben hierover afspraken gemaakt. Uw raad wordt hierbij betrokken, onder meer bij het vaststellen van de Begroting en de Jaarrekening.
c) Participatie en communicatie
Participatie: nvt.
Communicatie: zie bij a) Planning.
d) Publicatie verplicht?
Publicatie is verplicht en verloopt via gemeente Arnhem. Zie bij a) Planning.

Wat mag het kosten?
N.v.t.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,	Ester Weststeijn,
gemeentesecretaris	burgemeester

Bijlagen
1a. De nieuwe Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)
1b. Het besluit tot wijziging van de Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)
1c. Nieuwe stemverhoudingen
2. Overzicht met wijzigingen ten opzichte van de huidige Regeling
3. Toelichting op de aanpassingen

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 26 oktober 2021

Besluit:

1. In te stemmen met de wijziging van de 'Regeling BVO DRAN' overeenkomstig bijgevoegde wijzigingsregeling
2. Het college toestemming te verlenen om de regeling te wijzigen
3. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het uiten van wensen en bedenkingen

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 14 december 2021

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN)

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar, hierna te noemen de deelnemers;

Overwegende dat
Deelnemers besloten hebben om samen te gaan werken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer;

De verwachting is dat samenwerking de kwaliteit van dienstverlening naar zowel de eigen organisaties als de inwoners zal vergroten;

De verwachting is dat samenwerking ook zal leiden tot kostenbesparingen en een verhoging van de efficiency;

Deelnemers willen samenwerken ter behartiging van de sturing en beheersing van hun ondersteunende processen en van uitvoeringstaken;

Deelnemers hebben besloten om deze samenwerking vorm te geven middels een bedrijfsvoeringsorganisatie;

Gelet op
- artikel 1, eerste lid en artikel 8, derde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
- titel 10.1 van de Algemene wet bestuursrecht;
- de verleende toestemming, overeenkomstig artikel 1, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen, van de raden van de betrokken gemeenten aan de deelnemers voor het aangaan van de samenwerking en het treffen van deze regeling;

Besluiten
te treffen de

regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen
In deze regeling wordt verstaan onder:
1. college: het college van burgemeester en wethouders van een deelnemer;
2. basismobiliteit: de mogelijkheid voor burgers om zich zelfstandig en tegen een redelijk tarief te verplaatsen met een vorm van aanvullend openbaar vervoer of het doelgroepenvervoer.
3. doelgroepenvervoer: vervoer voor inwoners die geen of niet altijd gebruik kunnen maken van regulier openbaar vervoer. Hiermee wordt bedoeld vervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet, het leerlingenvervoer, kleinschalig OV, maatwerkvervoer in het kader van de Participatiewet;
4. aanvullend vervoer: het openbaar-vervoervangnet dat wordt ingezet daar waar de vervoervraag te laag is voor het exploiteren van een reguliere lijndienst;
5. DRAN: bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen
6. medewerkers: ambtenaren/medewerkers werkzaam bij de DRAN;
7. regeling: de regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)
8. Wgr: de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 2 Bedrijfsvoeringsorganisatie
1. Er is een bedrijfsvoeringsorganisatie, als bedoeld in artikel 8, derde lid, van de Wgr, genaamd Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN).
2. De DRAN is statutair gevestigd te Arnhem.

Hoofdstuk 2 Belangen, taken en bevoegdheden van de DRAN

Artikel 3 Te behartigen belangen

De DRAN is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.

Artikel 4 Doelen en taken

1. De DRAN heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers.
2. De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de DRAN.

Artikel 5 Overeenkomst provincie Gelderland

Voor het uitvoeren van de taak aanvullend vervoer genoemd in artikel 4 lid 2 is de DRAN een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland. In deze overeenkomst komen de provincie Gelderland en de bedrijfsvoeringsorganisatie overeen dat de DRAN, gedurende de looptijd van de overeenkomst, de taak van het aanvullend vervoer (basismobiliteit) uitvoert voor de provincie Gelderland.

Artikel 6 Bevoegdheden

1. Aan het Bestuur van de DRAN worden de volgende bevoegdheden gedelegeerd door de deelnemers:
   - het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen op het terrein van doelgroepenvervoer;
   - de vertegenwoordiging in en buiten rechte van de deelnemers in het kader van de in artikel 4 opgedragen taken.
2. De DRAN is behoudens instemming van alle deelnemers niet bevoegd tot:
   a. het vestigen van opstal-, pand- en hypotheekrechten;
   b. het afgeven van garanties of andere waarborgen;
   c. het in erfpacht aannemen of uitgeven van roerende of onroerende zaken;
   d. het in eigendom aannemen of uitgeven van onroerende zaken;
   e. het oprichten van en het deelnemen in een rechtspersoon;
   f. commerciële dienstverlening aan private partijen.

Hoofdstuk 3: Inrichting, samenstelling en werkwijze van het Bestuur

§ 1. Het Bestuur

Artikel 7 Samenstelling

1. De deelnemers wijzen uit hun midden elk één lid voor het Bestuur aan.
2. De deelnemers wijzen voor de door hen benoemde leden van het Bestuur plaatsvervangende leden aan. Het bepaalde in deze regeling ten aanzien van de leden van het Bestuur is op de plaatsvervangende leden van overeenkomstige toepassing.
3. Het Bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter aan alsmede diens plaatsvervanger.
4. De voorzitter is verantwoordelijk voor de voorbereiding van de vergaderingen van het Bestuur en de vergaderorde binnen het Bestuur, onverminderd het bepaalde bij of krachtens artikel 9 lid 1.
5. De voorzitter en de secretaris ondertekent de stukken die namens het Bestuur uitgaan.
6. Het Bestuur kan de voorzitter machtigen om namens het Bestuur te handelen.
7. Het Bestuur wordt bijgestaan door een secretaris.

Artikel 8 Aanwijzing en ontslag

1. De leden van het Bestuur hebben zitting voor dezelfde periode als waarvoor het betreffende college wordt benoemd.
2. Het lidmaatschap van het Bestuur eindigt van rechtswege, zodra het lid ophoudt lid van het college te zijn of de deelnemer die het lid heeft aangewezen uittreedt.
3. Een lid van het Bestuur kan te allen tijde ontslag nemen. Dit gebeurt door mededeling aan het Bestuur. Het lid blijft zijn functie waarnemen totdat in zijn opvolging is voorzien.
4. Indien tussentijds de plaats van een lid vacant komt, wijst de daartoe bevoegde deelnemer zo spoedig mogelijk een nieuw lid aan.

Artikel 9 Bevoegdheden Bestuur

1. Het Bestuur heeft de bevoegdheden voor zover benodigd voor de uitoefening van de in artikel 4 lid 2 genoemde taken.
2. Het Bestuur kan haar bevoegdheden mandateren c.q. volmacht verlenen aan de directeur van de DRAN met inachtneming van het bepaalde in hoofdstuk 10 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 10 Vergaderingen

1. De vergaderingen van het Bestuur zijn openbaar.
2. De deuren worden gesloten wanneer ten minste vijf van de aanwezige bestuursleden daarom verzoekt of de voorzitter het nodig oordeelt.
3. Besluiten van het Bestuur zijn in beginsel openbaar.
4. Het Bestuur vergadert minimaal tweemaal per jaar en zo dikwijls als de voorzitter dat nodig oordeelt of ten minste één lid de voorzitter schriftelijk en met redenen omkleed hierom verzoekt. In het laatste geval wordt de vergadering binnen veertien dagen na een zodanig verzoek gehouden.
5. De leden van het Bestuur hebben ieder één stem. Bij stemming wordt besloten op basis van gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
6. Een lid van het Bestuur dat van opvatting is dat een besluit als bedoeld in lid 4 tot ongewenste en onrechtvaardige gevolgen leidt, voor de deelnemer die hij vertegenwoordigt, kan voorafgaande aan de vergadering een gemotiveerd en beargumenteerd schriftelijk verzoek indienen om via de escape-procedure te stemmen.
7. Bij stemming via de escape-procedure geldt dat besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen waarbij de leden van het Bestuur stemrecht hebben conform bijlage 1.
8. Voor het tot stand komen van een besluit via de escape-procedure zijn er ten minste vijf bestuursleden vereist die voor het besluit hebben gestemd.
9. Het bepaalde in artikel 28, eerste tot en met derde lid, van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing. Voor de raad dient het Bestuur te worden gelezen.
10. Het Bestuur stelt voor zijn vergaderingen een reglement van orde vast.
11. Artikel 10 lid 6 tot en met lid 8 zijn niet van toepassing op de artikelen 25 tot en met 28.

§ 2 Informatie en verantwoording

Artikel 11 Informatie en verantwoordingsplicht

1. Het Bestuur verstrekt een deelnemer halfjaarlijks een rapportage over de verrichte werkzaamheden en de verlangde inlichtingen. Een lid van het Bestuur geeft de deelnemer, die hij vertegenwoordigt, mondeling of schriftelijk de door één of meer leden, overeenkomstig het reglement van orde van dat college, verlangde inlichtingen.
2. Een verzoek om inlichtingen kan schriftelijk worden ingediend bij het Bestuur.
3. Het Bestuur verstrekt de gevraagde inlichtingen schriftelijk of mondeling zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen acht weken na ontvangst van het verzoek.
4. Een lid van het Bestuur voorziet de deelnemer, die hij vertegenwoordigt, van alle informatie die, in relatie tot het door het gevoerde en te voeren beleid en de daarbij door het aangewezen lid ingenomen dan wel in te nemen standpunt, noodzakelijk is.
5. Een lid van het Bestuur is aan de deelnemer, die hij vertegenwoordigt, verantwoording verschuldigd voor de wijze waarop het lid de deelnemer in het Bestuur heeft vertegenwoordigd, naar de door de deelnemer, die hij vertegenwoordigt vastgestelde dan wel te stellen regels.

6. De leden 1 tot en met 5 zijn van overeenkomstige toepassing jegens de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten.
7. Het Bestuur stelt de Rekenkamer of rekenkamercommissie van de deelnemende gemeenten afzonderlijk en in gezamenlijkheid in staat om alle informatie te verkrijgen die voor de wettelijke uitoefening van de rekenkamer- of rekenkamercommissietaak nodig is.

Hoofdstuk 4 Ambtelijke organisatie DRAN

Artikel 12 Directeur DRAN

1. Het Bestuur heeft de bevoegdheid tot het aanstellen, tewerkstellen, het schorsen en ontslaan van de directeur van de DRAN. De directeur fungeert tevens als secretaris voor het Bestuur.
2. De directeur staat het Bestuur en de voorzitter bij de uitoefening van hun taak met raad en daad terzijde.
3. De directeur heeft in de vergadering van het Bestuur een adviserende stem.
4. De dagelijkse leiding van de DRAN berust bij de directeur.
5. De directeur is voor zijn handelen verantwoording verschuldigd aan het Bestuur.
6. Het Bestuur regelt de vervanging van de directeur.

Artikel 13 Aanstellen overig personeel

1. Het Bestuur heeft de bevoegdheid tot het aanstellen van medewerkers als ambtenaar, het tewerkstellen op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht en het schorsen en ontslaan van het personeel van de DRAN.
2. Het Bestuur kan de in het eerste lid bedoelde bevoegdheden mandateren aan de directeur.

Artikel 14 Rechtspositie personeel

Het Bestuur stelt de rechtspositieregeling van het personeel vast.

Hoofdstuk 5 Financiële bepalingen

Artikel 15 Organisatie financieel beheer

1. Het Bestuur stelt de nodige voorschriften vast met betrekking tot de organisatie van de financiële administratie en het geldelijk beheer van de DRAN.
2. Bij de in het eerste lid bedoelde voorschriften wordt bepaald welke ambtenaren van DRAN met het doen van ontvangsten en betalingen voor de DRAN en met zorg voor de boekhouding zijn belast.

Artikel 16 Procedure begrotingsbehandeling

1. Het Bestuur voorziet de ramingen in de ontwerpbegroting als bedoeld in artikel 35 eerste lid van de Wgr van een behoorlijke toelichting.
2. Het Bestuur zendt de ontwerpbegroting aan de raden van de gemeenten toe voor 15 april voorafgaand aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking heeft.
3. De gemeenteraden kunnen hun zienswijze omtrent het ontwerp van de begroting, indien zij dit in de nota van wijziging aan de orde gesteld wensen te hebben dan wel een nadere toelichting van het Bestuur verlangen, binnen acht weken na de verzending ervan aan het Bestuur kenbaar maken.
4. Het Bestuur zendt het ontwerp van de begroting onder bijvoeging van de zienswijzen van de gemeenteraden, zijn commentaar daarop en zo nodig een nota van wijziging uiterlijk drie weken voor de voorgenomen datum van vaststelling aan de gemeenteraden. Artikel 35, tweede lid van de Wgr is ten aanzien van dit commentaar en de nota van wijziging van overeenkomstige toepassing.

Artikel 17 Procedure bij wijziging begroting

1. Het bepaalde in artikel 35, eerste en derde lid van de Wgr is niet van toepassing op af- en overschrijvingen op de posten van de begroting, alsmede op andere ontwerp-wijzigingen voor zover daaruit geen verhoging van de gemeentelijke bijdragen voortvloeit.
2. Wijzigingen als bedoeld in het eerste lid worden door het Bestuur vastgesteld.

Artikel 18 Gemeentelijke Bijdragen

1. In de begroting van inkomsten en uitgaven wordt de raming van de verschuldigde bijdrage van elke gemeente voor het jaar waarvoor de begroting dient opgenomen.
2. Het Bestuur stelt de jaarlijkse verdeling van de kosten zoals worden opgenomen in de begroting, vast op basis van de volgende uitgangspunten:
   - De structurele kosten van de DRAN worden verdeeld over de deelnemers waarbij gewerkt gaat worden met een drempelbedrag. Het drempelbedrag wordt vastgesteld door het Bestuur. Het bedrag wat resteert wordt verdeeld op basis van inwonersaantallen per 1 januari van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar over de gemeenten die dat betreft (dat wil zeggen die in de kostenverdeling alleen op basis van inwoners boven het drempelbedrag uitkomen).
   - De kosten voor het callcenter worden verdeeld over de deelnemers waarbij gewerkt gaat worden met een drempelbedrag. Het drempelbedrag wordt vastgesteld door het Bestuur. Het bedrag wat resteert wordt verdeeld op basis van een prognose van de hoeveelheid declarabele ritten vraagafhankelijk vervoer (dat wil zeggen die in de kostenverdeling alleen op basis van ritten boven het drempelbedrag uitkomen).
3. Het Bestuur stelt jaarlijks de prognose van de vervoerskosten, zoals opgenomen in de begroting, vast op basis van het verwachte gebruik.
4. De gemeenten betalen bij wijze van voorschot, jaarlijks vóór 15 januari, 15 april, 15 juli en 15 oktober telkens één vierde gedeelte van de voor dat jaar geraamde bijdrage.
5. Bij het niet overeenkomstig het bepaalde in het vierde lid tijdig voldoen van de voorschotten kan aan die gemeente rente in rekening worden gebracht. Het Bestuur stelt hiertoe nadere regels vast.

Artikel 19 Informatievoorziening

Het Bestuur geeft voor 1 maart van elk lopend boekjaar inzicht in te verwachten ontwikkelingen alsmede de algemene financiële kaders voor het opvolgende jaar, teneinde de gemeenten in staat te stellen daar in hun begrotingscyclus op te anticiperen.

Artikel 20 Aanbieding rekening

1. Van de inkomsten en uitgaven van de DRAN wordt door het Bestuur over het dienstjaar verantwoording gedaan onder overlegging van de rekening en het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de rekening, ingesteld door de krachtens artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet aangewezen deskundigen. Voor de raad dient het Bestuur te worden gelezen.
2. Het Bestuur zendt de in het eerste lid bedoelde stukken aan de raden van de gemeenten toe voor 15 april van het jaar dat volgt op het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben.

Artikel 21 Vaststelling rekening

1. Het Bestuur onderzoekt de rekening zonder uitstel en stelt haar vast voor 15 juli van het jaar volgende op dat waarop zij betrekking heeft.
2. Het Bestuur zendt de rekening aan Gedeputeerde Staten.
3. In de rekening wordt de door elk der gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bijdrage opgenomen.

Hoofdstuk 6: Geschillen en aansprakelijkheid

Artikel 22 Geschillen

De deelnemers zullen geschillen als bedoeld in artikel 28 van de Wgr in onderling overleg proberen op te lossen, alvorens deze voor te leggen aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.

Artikel 23 Aansprakelijkheid

De DRAN verzekert zich tegen:

a. civielrechtelijke aansprakelijkheid (wettelijke en contractuele aansprakelijkheid) voor schade aan personen en goederen;
b. wettelijke aansprakelijkheid voor vermogensschade;
c. de deelnemers ontvangen van de directeur de verzekeringspolissen.

Hoofdstuk 7: Archief

Artikel 24 Zorg voor archiefbescheiden

1. Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Arnhem is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de DRAN en haar organen overeenkomstig de door de gemeenteraad van de gemeente Arnhem vastgestelde regeling.
2. Het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland oefent op grond van artikel 124 en artikel 273a van de Gemeentewet interbestuurlijk toezicht uit op de zorg voor en het beheer van de archiefbescheiden van de DRAN en haar organen overeenkomstig de voor het interbestuurlijk toezicht op de zorg en het beheer vastgestelde provinciale regeling.
3. De directeur van de DRAN is belast met het beheer van de archiefbescheiden van de DRAN en haar organen.
4. De gemeentearchivaris van de gemeente Arnhem oefent toezicht uit op het in het derde lid bedoelde beheer overeenkomstig de door de gemeenteraad van de gemeente Arnhem vastgestelde regeling.
5. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid en artikel 13, eerste lid van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden van de DRAN wordt de archiefbewaarplaats van de gemeente Arnhem aangewezen.
6. De gemeentearchivaris van de gemeente Arnhem is belast met het beheer van de archiefbescheiden van de DRAN en haar organen die zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
7. De aan de uitvoering van bedoeld archiefbeheer verbonden kosten komen ten laste van de DRAN, die dit doorberekent aan de deelnemers.

Hoofdstuk 8: Wijziging, toetreding, uittreding en opheffing

Artikel 25 Wijziging van de regeling

1. Deze regeling kan door de deelnemers op voorstel van elke deelnemer worden gewijzigd.
2. Een wijziging van de regeling vereist unanimiteit.
3. De wijziging van de regeling treedt, tenzij anders is bepaald, in werking op de dag volgend op die waarop de wijziging is bekendgemaakt.
4. Het gemeentebestuur van de plaats van vestiging is belast met de toezending van de gewijzigde regeling aan gedeputeerde staten van de provincie Gelderland en met bekendmaking van de gewijzigde regeling in de Staatscourant.

Artikel 26 Toetreding door andere gemeenten

1. Toetreding van een gemeente tot deze regeling geschiedt als ten minste tweederde van de deelnemers daartoe besluit.
2. De deelnemers kunnen bij hun besluit de voorwaarden bepalen waaronder de toetreding van een gemeente mogelijk is.
3. Toetreding van een gemeente is gebonden aan de volgende procedure:
   a. het verzoek tot toetreding wordt ingediend bij het Bestuur, dat zo spoedig mogelijk dit verzoek vergezeld van een advies doorstuurt aan de overige deelnemers;
   b. de deelnemers beslissen over de in het eerste lid bedoelde instemming;
   c. het Bestuur stelt de verzoekende gemeente in kennis van de genomen besluiten, als bedoeld onder b.
4. De toetreding treedt in werking met ingang van de eerste dag van de maand, volgende op die, waarin het Bestuur de wijziging van de regeling aan gedeputeerde staten heeft toegezonden.

Artikel 27 Uittreding

1. Indien een deelnemer geheel of deels (per doelgroep) uit wenst te treden, zal het Bestuur in het kader van de in het derde lid bedoelde afwikkeling van de gevolgen daarvan op basis van een sociaal plan personeel aan deze deelnemer toewijzen.
2. De uittreding kan op twee manieren plaatsvinden:
   a. gedurende de looptijd van voor deelnemer betreffende contract(en) met inachtneming van een termijn van aanzegging van het besluit aan de andere deelnemers van minimaal één jaar, met ingang van 1 januari van het opvolgende jaar.
   b. bij afloop van de looptijd van voor deelnemer betreffende contract(en) met inachtneming van een termijn van aanzegging van het besluit aan de andere deelnemers van minimaal 15 maanden voordat het contract afloopt.
3. Een uittredingsplan wordt vastgesteld als ten minste tweederde van de deelnemers waaronder de uittredende deelnemer, daartoe besluit. Het Bestuur kan een onafhankelijke derde opdracht geven een uittredingsplan op te stellen, nadat op de inhoud van deze opdracht instemming is

verkregen van het college van de deelnemer die wenst uit te treden. De kosten van het inschakelen van de onafhankelijke derde zijn voor rekening van de deelnemer die wenst uit te treden.
Bij uittreding gedurende de looptijd van contract(en) zullen de financiële gevolgen van de uittreding voor rekening van de uittredende deelnemer komen.
Bij een uittreding na afloop van de looptijd van het contract zullen alleen de directe kosten voor rekening van de uittredende deelnemer komen.

4. Het bepaalde in de vorige leden is, met uitzondering van het tweede lid, van overeenkomstige toepassing als de uittreding van een deelnemer betrekking heeft op een of meerdere doelgroepen. Voor uittredingsplan moet in dat geval deeluittredingsplan worden gelezen.

Artikel 28 Opheffing

1. De regeling kan worden opgeheven als ten minste tweederde van de deelnemers daartoe besluit.
2. De deelnemers nemen geen besluit als bedoeld in het eerste lid dan nadat zij daartoe toestemming hebben verkregen van hun raden.
3. De opheffing gaat in op de eerste dag van de maand, volgend op die waarin het Bestuur de opheffing openbaar heeft bekendgemaakt, tenzij het besluit tot opheffing een latere datum van ingang heeft.
4. Indien op grond van het eerste lid de regeling wordt opgeheven, geeft het Bestuur een onafhankelijke derde opdracht om een opheffingsplan op te stellen, nadat op de inhoud van deze opdracht bij gewone meerderheid van stemmen instemming is verkregen van de deelnemers.
5. Het opheffingsplan, bedoeld in het vierde lid, voorziet in ieder geval in de verplichting van de deelnemers tot deelneming in de financiële gevolgen van de opheffing van de regeling en in de personele gevolgen van de opheffing.
6. Het opheffingsplan wordt vastgesteld door het Bestuur.
7. Het Bestuur is belast met de uitvoering van het opheffingsplan, bedoeld in het vierde lid.
8. Bij ontbinding van de DRAN in verband met opheffing van de regeling of anderszins, blijft de DRAN voortbestaan voor zover dat voor de vereffening van zijn vermogen noodzakelijk is.

Hoofdstuk 9: Slotbepalingen

Artikel 29 Duur van de regeling

Deze regeling wordt getroffen voor onbepaalde tijd.

Artikel 30 Toezending en bekendmaking

Arnhem is belast met de toezending van deze regeling aan gedeputeerde staten van de provincie Gelderland en met bekendmaking als bedoeld in artikel 26 van de Wgr.

Artikel 31 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking na bekendmaking als bedoeld in artikel 26 van de Wgr en vervangt de regeling vastgesteld op 14 april 2016.

Artikel 32 Citeerwijze

Deze regeling wordt aangehaald als regeling DRAN.

TOELICHTING

Artikel 2
Omdat de DRAN een rechtspersoon is, moet deze worden ingeschreven in het Handelsregister.
Daarvoor is nodig dat een statutaire vestigingsplaats wordt gekozen. Ook om te bepalen bij welke bestuursrechter men in beroep kan gaan. Artikel 10 lid 3 van de Wgr vereist dat in de regeling de plaats van vestiging wordt aangewezen.
De gemeente van de plaats van vestiging is op grond van artikel 33 belast met de toezending van de regeling aan GS en de bekendmaking van de regeling in de Staatscourant.

Artikel 3
Artikel 10 lid 1 van de Wgr vereist dat de regeling het belang of de belangen ter behartiging waarvan zij zijn getroffen vermeldt.

Artikel 10
De Wgr vereist dat het Bestuur een reglement van orde voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden vaststelt.

Artikel 11
Artikel 18 juncto 16 en 19 lid 1 van de Wgr vereisen het volgende. In de regeling moeten bepalingen worden opgenomen omtrent de wijze waarop een lid van het Bestuur ter verantwoording kan worden geroepen voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid. Daarnaast moet de regeling bepalingen bevatten over de wijze waarop (een lid van) het Bestuur de door raadsleden gevraagde inlichtingen dient te verstrekken.

Artikel 15
De artikelen 34 t/m 35 Wgr bevatten bepalingen over de financiën van een BVO. In Hoofdstuk 5 van de gemeenschappelijke regeling zijn alleen bepalingen opgenomen, die een aanvulling vormen op de wettelijke bepalingen.
Artikel 35 lid 6 van de Wgr bepaalt dat de artikelen 186 tot en met 213 van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing zijn. Dit houdt in dat ook bij een BVO de financiële verordeningen als bedoeld in artikel 212 en 213 van de Gemeentewet moeten worden vastgesteld. Gelet op de plaatsing van deze bepaling in artikel 35 is dit een bevoegdheid van het Bestuur; de overige bepalingen van artikel 35 bevatten namelijk bestuursbevoegdheden.

Artikel 16
Artikel 35 van de Wgr bevat geen termijn voor de zienswijzeprocedure door de raad. In deze regeling is bepaald dat de raad een termijn van acht weken heeft om haar zienswijze kenbaar te maken. Binnen drie weken na het verstrijken van deze termijn, stuurt het Bestuur haar reactie op de zienswijzen aan de raden.
De begroting van de gemeenschappelijke regeling dient in ieder geval vóór 1 augustus van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan gedeputeerde staten te zenden. Dit betreft een fatale termijn. Deze termijn is zo vroeg in het jaar gelegen om de deelnemende gemeenten de mogelijkheid te geven de begroting van de gemeenschappelijke regeling in hun eigen begroting te verwerken. Er is voor gekozen dat de vaststelling van de begroting bij meerderheid kan geschieden ter voorkoming dat er een patstelling kan ontstaan, waardoor preventief toezicht bij niet tijdige vaststelling dreigt.

Artikel 17
De taken van de DRAN horen, wanneer ze binnen de eigen gemeente worden uitgevoerd, veelal binnen één (bedrijfsvoerings)programma. In dat geval hebben de colleges het mandaat om binnen het programma te schuiven met budgetten. Conform deze systematiek wordt voorgesteld om het Bestuur van de DRAN eveneens het mandaat te verstrekken tot verschuivingen binnen de begroting, mits dit past binnen de gemeentelijke bijdragen.

Artikel 18
De DRAN dient te beschikken over voldoende liquide middelen om haar taken uit te voeren. In dit artikel is dit afgedekt door te kiezen voor bevoorschotting per kwartaal vooraf.

Artikel 19
De genoemde data zijn gekozen zodat de gemeenten de uitkomsten van de rapportages kunnen gebruiken in hun voor- en najaarsnota.

Artikel 22
Artikel 28 van de Wgr bepaalt dat geschillen omtrent de toepassing van een regeling tussen besturen van deelnemende gemeenten of tussen besturen van een of meer gemeenten en het Bestuur van de DRAN door GS worden beslist (voor zover op grond van de wet de rechterlijke macht niet bevoegd is). In een regeling kan een voorportaal worden opgenomen, dat moet worden aangewend voordat het geschil aan GS wordt voorgelegd. Dit kan zijn 'onderling overleg' zoals voorgesteld, maar ook bijvoorbeeld mediation of niet-bindend deskundigenadvies. In laatste instantie beslist GS over een geschil.

Artikel 24
Op grond van artikel 41 lid 1 van de Archiefwet is het Bestuur belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de DRAN. Artikel 15 van het Archiefbesluit bepaalt dat het Bestuur ten aanzien van zijn archiefbescheiden beheersregels moeten vaststellen.

Hoofdstuk 8
Artikel 9 lid 1 van de Wgr vereist dat een regeling die voor onbepaalde tijd wordt getroffen, bepalingen bevat omtrent wijziging, opheffing, toetreding en de gevolgen van uittreding. Geadviseerd wordt om m.b.t. de beslissingen hieromtrent unanimiteit te vereisen.

Artikel 26 e.v.
Op grond van artikel 9 lid 1 en artikel 1 lid 3 van de Wgr moeten de deelnemers voor het wijzigen van, toetreden tot en uittreden uit een regeling toestemming verkrijgen van hun raden.
Het verzoek tot toetreding zou kunnen worden ingediend bij een van de deelnemers. Geadviseerd wordt om het verzoek te laten indienen bij het Bestuur.

Artikel 27
In geval een uittreding op robuuste wijze verloopt, kan het verstandig zijn om een derde in te schakelen voor het maken van een uittredingsplan. Dit kan een onafhankelijke registeraccountant zijn, maar ook een andersoortig een financieel adviseur of een mediator behoort tot de mogelijkheden.

Artikel 28
Artikel 9 lid 2 van de Wgr vereist dat de regeling waarbij een BVO wordt ingesteld bepalingen inhoudt omtrent de vereffening van het vermogen ingeval de BVO wordt ontbonden. Lid 3 bepaalt dat de rechtspersoon DRAN na zijn ontbinding blijft voortbestaan voor zover dit tot vereffening van zijn vermogen nodig is.

Artikel 30
Gelet op artikel 26 van de Wgr moet een keuze gemaakt worden welk gemeentebestuur de gemeenschappelijke regeling aan GS zendt en deze bekendmaakt. Dit is ofwel het gemeentebestuur dat daarbij bij gemeenschappelijke regeling is aangewezen ofwel de gemeente van de plaats van vestiging. Geadviseerd wordt om de gemeente waarin de DRAN statutair wordt gevestigd (zie artikel 2) te belasten met de toezending van de gemeenschappelijke regeling aan GS van Gelderland.

Bijlage 1 stemverhouding DRAN

	Inwoneraantal per 1-1-2021 CBS		Reguliere procedure		Escape procedure	
			Stemverdeling reguliere situatie		Stemmen op basis van (ongewogen) inwoners in bijzondere situaties	Minimaal aantal gemeenten
Gemeente	abs.	%				
Arnhem	162.424	20,6%	1		21	5
Berg & Dal	35.010	4,4%	1		4	5
Beuningen	26.157	3,3%	1		3	5
Doesburg	11.064	1,4%	1		1	5
Druten	18.991	2,4%	1		2	5
Duiven	25.066	3,2%	1		3	5
Heumen	16.569	2,1%	1		2	5
Lingewaard	46.822	5,9%	1		6	5
Montferland	36.031	4,6%	1		5	5
Mook en Middelaar	7.909	1,0%	1		1	5
Nijmegen	177.359	22,5%	1		23	5
Overbetuwe	48.214	6,1%	1		6	5
Renkum	31.417	4,0%	1		4	5
Rheden	43.525	5,5%	1		6	5
Rozendaal	1.726	0,2%	1		1	5
Westervoort	15.014	1,9%	1		2	5
Wijchen	41.216	5,2%	1		5	5
Zevenaar	44.096	5,6%	1		6	5
Totaal	**788.610**	**100,00%**	18		101	

Besluit tot wijziging van de regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar, hierna te noemen de deelnemers;

overwegende dat
de gemeenten deel uitmaken van de oude regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN);

gezien het daartoe strekkende verzoek van het Bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN);

gelet op het bepaalde in artikel 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en de verkregen toestemming van de gemeenteraad van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar;

BESLUITEN

vast te stellen de navolgende wijziging van de regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN).

ARTIKEL I

De regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN) wordt als volgt gewijzigd.

A.

In de aanhef wordt:

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar

Vervangen door:

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar

B.

Artikel 2 lid 1 wordt gewijzigd door ‘Bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen (DRAN)’ te vervangen door ‘Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)’.

C.

Artikel 6 lid 1 wordt gewijzigd door ‘het bestuur’ te vervangen door ‘het Bestuur’.

D.

Hoofdstuk 3 wordt gewijzigd door ‘het bestuur’ te vervangen door ‘het Bestuur’.

E.

Artikel 9 lid 2 wordt gewijzigd door ‘het hoofd’ te vervangen door ‘de directeur’.

F.

Artikel 10 wordt gewijzigd en komt te luiden als volgt:

De vergaderingen van het Bestuur zijn openbaar.

De deuren worden gesloten wanneer ten minste vijf van de aanwezige bestuursleden daarom verzoekt of de voorzitter het nodig oordeelt.

Besluiten van het Bestuur zijn in beginsel openbaar.

Het Bestuur vergadert minimaal tweemaal per jaar en zo dikwijls als de voorzitter dat nodig oordeelt of ten minste één lid de voorzitter schriftelijk en met redenen omkleed hierom verzoekt. In het laatste geval wordt de vergadering binnen veertien dagen na een zodanig verzoek gehouden.

De leden van het Bestuur hebben ieder één stem. Bij stemming wordt besloten op basis van gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

Een lid van het Bestuur dat van opvatting is dat een besluit als bedoeld in lid 4 tot ongewenste en onrechtvaardige gevolgen leidt, voor de deelnemer die hij vertegenwoordigt, kan voorafgaande aan de vergadering een gemotiveerd en beargumenteerd schriftelijk verzoek indienen om via de escape-procedure te stemmen.

Bij stemming via de escape-procedure geldt dat besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen waarbij de leden van het Bestuur stemrecht hebben conform bijlage 1.

Voor het tot stand komen van een besluit via de escape-procedure zijn er ten minste vijf bestuursleden vereist die voor het besluit hebben gestemd.

Het bepaalde in artikel 28, eerste tot en met derde lid, van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing. Voor de raad dient het Bestuur te worden gelezen.

Het Bestuur stelt voor zijn vergaderingen een reglement van orde vast.

Artikel 10 lid 6 tot en met lid 8 zijn niet van toepassing op de artikelen 25 tot en met 28.

G.

Artikel 12 wordt gewijzigd.

Artikel 12 wordt gewijzigd van ‘Hoofd Bedrijfsvoeringsorganisatie DRAN’ naar ‘Directeur DRAN’.

Artikel 12 lid 1 wordt gewijzigd door ‘het hoofd’ te vervangen door ‘de directeur’.

Artikel 12 lid 2 wordt gewijzigd door ‘het hoofd’ te vervangen door ‘de directeur’.

Artikel 12 lid 3 wordt gewijzigd door ‘het hoofd’ te vervangen door ‘de directeur’.

Artikel 12 lid 4 wordt gewijzigd door ‘het hoofd’ te vervangen door ‘de directeur’.

Artikel 12 lid 5 wordt gewijzigd door ‘het hoofd’ te vervangen door ‘de directeur’.

Artikel 12 lid 6 wordt gewijzigd door ‘het hoofd’ te vervangen door ‘de directeur’.

H.

Artikel 13 lid 2 wordt gewijzigd door ‘het hoofd’ te vervangen door ‘de directeur’.

I.

Artikel 17 lid 2 wordt gewijzigd door ‘het bestuur’ te vervangen door ‘het Bestuur’.

J.

Artikel 18 wordt gewijzigd, zodat het als volgt komt te luiden:

In de begroting van inkomsten en uitgaven wordt de raming van de verschuldigde bijdrage van elke gemeente voor het jaar waarvoor de begroting dient opgenomen.

Het Bestuur stelt de jaarlijkse verdeling van de kosten zoals worden opgenomen in de begroting, vast op basis van de volgende uitgangspunten:

De structurele kosten van de DRAN worden verdeeld over de deelnemers waarbij gewerkt gaat worden met een drempelbedrag. Het drempelbedrag wordt vastgesteld door het Bestuur. Het bedrag wat resteert wordt verdeeld op basis van inwonersaantallen per 1 januari van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar over de gemeenten die dat betreft (dat wil zeggen die in de kostenverdeling alleen op basis van inwoners boven het drempelbedrag uitkomen).

De kosten voor het callcenter worden verdeeld over de deelnemers waarbij gewerkt gaat worden met een drempelbedrag. Het drempelbedrag wordt vastgesteld door het Bestuur. Het bedrag wat resteert wordt verdeeld op basis van een prognose van de hoeveelheid declarabele ritten vraagafhankelijk vervoer (dat wil zeggen die in de kostenverdeling alleen op basis van ritten boven het drempelbedrag uitkomen).

Het Bestuur stelt jaarlijks de prognose van de vervoerskosten, zoals opgenomen in de begroting, vast op basis van het verwachte gebruik.

De gemeenten betalen bij wijze van voorschot, jaarlijks vóór 15 januari, 15 april, 15 juli en 15 oktober telkens één vierde gedeelte van de voor dat jaar geraamde bijdrage.

Bij het niet overeenkomstig het bepaalde in het vierde lid tijdig voldoen van de voorschotten kan aan die gemeente rente in rekening worden gebracht. Het Bestuur stelt hiertoe nadere regels vast.

K.

Artikel 19 wordt gewijzigd door ‘het bestuur’ te vervangen door ‘het Bestuur’.

L.

Artikel 21 wordt gewijzigd door ‘1 juli’ te vervangen door ’15 juli’.

M.

Artikel 23 sub c wordt gewijzigd door ‘het hoofd’ te vervangen door ‘de directeur’.

N.

Artikel 24 wordt gewijzigd, zodat het als volgt komt te luiden:

Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Arnhem is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de DRAN en haar organen overeenkomstig de door de gemeenteraad van de gemeente Arnhem vastgestelde regeling.

Het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland oefent op grond van artikel 124 en artikel 273a van de Gemeentewet interbestuurlijk toezicht uit op de zorg voor en het beheer van de archiefbescheiden van de DRAN en haar organen overeenkomstig de voor het interbestuurlijk toezicht op de zorg en het beheer vastgestelde provinciale regeling.

De directeur van de DRAN is belast met het beheer van de archiefbescheiden van de DRAN en haar organen.

De gemeentearchivaris van de gemeente Arnhem oefent toezicht uit op het in het derde lid bedoelde beheer overeenkomstig de door de gemeenteraad van de gemeente Arnhem vastgestelde regeling.

Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid en artikel 13, eerste lid van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden van de DRAN wordt de archiefbewaarplaats van de gemeente Arnhem aangewezen.

De gemeentearchivaris van de gemeente Arnhem is belast met het beheer van de archiefbescheiden van de DRAN en haar organen die zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.

De aan de uitvoering van bedoeld archiefbeheer verbonden kosten komen ten laste van de DRAN, die dit doorberekent aan de deelnemers.

O.

Artikel 25 lid 4 wordt gewijzigd en komt als volgt te luiden:

Het gemeentebestuur van de plaats van vestiging is belast met de toezending van de gewijzigde regeling aan gedeputeerde staten van de provincie Gelderland en met bekendmaking van de gewijzigde regeling in de Staatscourant.

P.

Artikel 27 wordt gewijzigd, zodat het als volgt komt te luiden:

Indien een deelnemer geheel of deels (per doelgroep) uit wenst te treden, zal het Bestuur in het kader van de in het derde lid bedoelde afwikkeling van de gevolgen daarvan op basis van een sociaal plan personeel aan deze deelnemer toewijzen.

De uittreding kan op twee manieren plaatsvinden:

gedurende de looptijd van voor deelnemer betreffende contract(en) met inachtneming van een termijn van aanzegging van het besluit aan de andere deelnemers van minimaal één jaar, met ingang van 1 januari van het opvolgende jaar.

bij afloop van de looptijd van voor deelnemer betreffende contract(en) met inachtneming van een termijn van aanzegging van het besluit aan de andere deelnemers van minimaal 15 maanden voordat het contract afloopt.

Een uittredingsplan wordt vastgesteld als ten minste tweederde van de deelnemers waaronder de uittredende deelnemer, daartoe besluit. Het Bestuur kan een onafhankelijke derde opdracht geven een uittredingsplan op te stellen, nadat op de inhoud van deze opdracht instemming is verkregen van het college van de deelnemer die wenst uit te treden. De kosten van het inschakelen van de onafhankelijke derde zijn voor rekening van de deelnemer die wenst uit te treden. Bij uittreding gedurende de looptijd van contract(en) zullen de financiële gevolgen van de uittreding voor rekening van de uittredende deelnemer komen. Bij een uittreding na afloop van de looptijd van het contract zullen alleen de directe kosten voor rekening van de uittredende deelnemer komen.

Het bepaalde in de vorige leden is, met uitzondering van het tweede lid, van overeenkomstige toepassing als de uittreding van een deelnemer betrekking heeft op een of meerdere doelgroepen. Voor uittredingsplan moet in dat geval deeluittredingsplan worden gelezen.

Q.

Artikel 31 wordt gewijzigd en komt te luiden:

Deze regeling treedt in werking na bekendmaking als bedoeld in artikel 26 van de Wgr en vervangt de regeling vastgesteld op 14 april 2016.

Toelichting

R.

De toelichting op artikel 15 wordt gewijzigd door ‘het bestuur’ te vervangen door ‘het Bestuur’.

S.

De toelichting op artikel 17 wordt gewijzigd door ‘het bestuur’ te vervangen door ‘het Bestuur’.

T.

De toelichting artikel 20 wordt gewijzigd door ‘Artikel 20’ te vervangen door ‘Artikel 22’ en ‘het bestuur’ te wijzigen naar ‘het Bestuur’.

U.

De toelichting op artikel 24 wordt gewijzigd door ‘het bestuur’ te vervangen door ‘het Bestuur’.

V.

De toelichting op artikel 27 wordt gewijzigd en komt te luiden:

In geval een uittreding op robuuste wijze verloopt, kan het verstandig zijn om een derde in te schakelen voor het maken van een uittredingsplan. Dit kan een onafhankelijke registeraccountant zijn, maar ook een andersoortig een financieel adviseur of een mediator behoort tot de mogelijkheden.

W.

De stemverhouding in bijlage 1 wordt vervangen door de bij dit besluit behorende en onlosmakelijk verbonden bijlag 1. Bijlage 1 wordt gewijzigd

Artikel II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na die, waarop het op de voorgeschreven wijze bekend is gemaakt door plaatsing op de voet van artikel 139, tweede lid, van de Gemeentewet.

Bijlage 1

Bijlage 1 stemverhouding DRAN

	Inwoneraantal per 1-1-2021 CBS		Reguliere procedure		Escape procedure	
			Stemverdeling reguliere situatie		Stemmen op basis van (ongewogen) inwoners in bijzondere situaties	Minimaal aantal gemeenten
Gemeente	abs.	%				
Arnhem	162.424	20,6%	1		21	5
Berg & Dal	35.010	4,4%	1		4	5
Beuningen	26.157	3,3%	1		3	5
Doesburg	11.064	1,4%	1		1	5
Druten	18.991	2,4%	1		2	5
Duiven	25.066	3,2%	1		3	5
Heumen	16.569	2,1%	1		2	5
Lingewaard	46.822	5,9%	1		6	5
Montferland	36.031	4,6%	1		5	5
Mook en Middelaar	7.909	1,0%	1		1	5
Nijmegen	177.359	22,5%	1		23	5
Overbetuwe	48.214	6,1%	1		6	5
Renkum	31.417	4,0%	1		4	5
Rheden	43.525	5,5%	1		6	5
Rozendaal	1.726	0,2%	1		1	5
Westervoort	15.014	1,9%	1		2	5
Wijchen	41.216	5,2%	1		5	5
Zevenaar	44.096	5,6%	1		6	5
Totaal	**788.610**	**100,00%**	18		101	

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN)

Bijlage 1 stemverhouding DRAN

	Inwoneraantal per 1-1-2021 CBS		Reguliere procedure		Escape procedure	
			Stemverdeling reguliere situatie		Stemmen op basis van (ongewogen) inwoners in bijzondere situaties	Minimaal aantal gemeenten
Gemeente	abs.	%				
Arnhem	162.424	20,6%	1		21	5
Berg & Dal	35.010	4,4%	1		4	5
Beuningen	26.157	3,3%	1		3	5
Doesburg	11.064	1,4%	1		1	5
Druten	18.991	2,4%	1		2	5
Duiven	25.066	3,2%	1		3	5
Heumen	16.569	2,1%	1		2	5
Lingewaard	46.822	5,9%	1		6	5
Montferland	36.031	4,6%	1		5	5
Mook en Middelaar	7.909	1,0%	1		1	5
Nijmegen	177.359	22,5%	1		23	5
Overbetuwe	48.214	6,1%	1		6	5
Renkum	31.417	4,0%	1		4	5
Rheden	43.525	5,5%	1		6	5
Rozendaal	1.726	0,2%	1		1	5
Westervoort	15.014	1,9%	1		2	5
Wijchen	41.216	5,2%	1		5	5
Zevenaar	44.096	5,6%	1		6	5
Totaal	**788.610**	**100,00%**	18		101	

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, ~~Rijnwaarden~~, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar, hierna te noemen de deelnemers;

Overwegende dat
Deelnemers besloten hebben om samen te gaan werken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer;

De verwachting is dat samenwerking de kwaliteit van dienstverlening naar zowel de eigen organisaties als de inwoners zal vergroten;

De verwachting is dat samenwerking ook zal leiden tot kostenbesparingen en een verhoging van de efficiency;

Deelnemers willen samenwerken ter behartiging van de sturing en beheersing van hun ondersteunende processen en van uitvoeringstaken;

Deelnemers hebben besloten om deze samenwerking vorm te geven middels een bedrijfsvoeringsorganisatie;

Gelet op
- artikel 1, eerste lid en artikel 8, derde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
- titel 10.1 van de Algemene wet bestuursrecht;
- de verleende toestemming, overeenkomstig artikel 1, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen, van de raden van de betrokken gemeenten aan de deelnemers voor het aangaan van de samenwerking en het treffen van deze regeling;

Besluiten
te treffen de

regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen
In deze regeling wordt verstaan onder:
1. college: het college van burgemeester en wethouders van een deelnemer;
2. basismobiliteit: de mogelijkheid voor burgers om zich zelfstandig en tegen een redelijk tarief te verplaatsen met een vorm van aanvullend openbaar vervoer of het doelgroepenvervoer.
3. doelgroepenvervoer: vervoer voor inwoners die geen of niet altijd gebruik kunnen maken van regulier openbaar vervoer. Hiermee wordt bedoeld vervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet, het leerlingenvervoer, kleinschalig OV, maatwerkvervoer in het kader van de Participatiewet;
4. aanvullend vervoer: het openbaar-vervoervangnet dat wordt ingezet daar waar de vervoervraag te laag is voor het exploiteren van een reguliere lijndienst;
5. ~~Vervoersorganisatie~~DRAN: bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen;
6. medewerkers: ambtenaren/medewerkers werkzaam bij de ~~Vervoersorganisatie~~DRAN;
7. regeling: de regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~Doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)
8. Wgr: de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 2 Bedrijfsvoeringsorganisatie
1. Er is een bedrijfsvoeringsorganisatie, als bedoeld in artikel 8, derde lid, van de Wgr, genaamd ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen (DRAN).
2. De ~~Vervoersorganisatie~~DRAN is statutair gevestigd te Arnhem.

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Hoofdstuk 2 Belangen, taken en bevoegdheden van de ~~Vervoersorganisatie~~DRAN

Artikel 3 Te behartigen belangen

De ~~Vervoersorganisatie~~DRAN is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar- vervoer-netwerk.

Artikel 4 Doelen en taken

1. De ~~Vervoersorganisatie~~DRAN heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers.
2. De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de ~~Vervoersorganisatie~~DRAN.

Artikel 5 Overeenkomst provincie Gelderland

Voor het uitvoeren van de taak aanvullend vervoer genoemd in artikel 4 lid 2 is de ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland. In deze overeenkomst komen de provincie Gelderland en de bedrijfsvoeringsorganisatie overeen dat de ~~Vervoersorganisatie~~DRAN, gedurende de looptijd van de overeenkomst, de taak van het aanvullend vervoer (basismobiliteit) uitvoert voor de provincie Gelderland.

Artikel 6 Bevoegdheden

1. Aan het ~~bestuur~~ Bestuur van de ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN worden de volgende bevoegdheden gedelegeerd door de deelnemers:
   - het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen op het terrein van doelgroepenvervoer;
   - de vertegenwoordiging in en buiten rechte van de deelnemers in het kader van de in artikel 4 opgedragen taken.
2. De ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN is behoudens instemming van alle deelnemers niet bevoegd tot:
   a. het vestigen van opstal-, pand- en hypotheekrechten;
   b. het afgeven van garanties of andere waarborgen;
   c. het in erfpacht aannemen of uitgeven van roerende of onroerende zaken;
   d. het in eigendom aannemen of uitgeven van onroerende zaken;
   e. het oprichten van en het deelnemen in een rechtspersoon;
   f. commerciële dienstverlening aan private partijen.

Hoofdstuk 3: Inrichting, samenstelling en werkwijze van het ~~bestuur~~Bestuur

§ 1. Het Bestuur

Artikel 7 Samenstelling

1. De deelnemers wijzen uit hun midden elk één lid voor het Bestuur aan.
2. De deelnemers wijzen voor de door hen benoemde leden van het Bestuur plaatsvervangende leden aan. Het bepaalde in deze regeling ten aanzien van de leden van het Bestuur is op de plaatsvervangende leden van overeenkomstige toepassing.
3. Het Bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter aan alsmede diens plaatsvervanger.
4. De voorzitter is verantwoordelijk voor de voorbereiding van de vergaderingen van het Bestuur en de vergaderorde binnen het Bestuur, onverminderd het bepaalde bij of krachtens artikel 9 lid 1.
5. De voorzitter en de secretaris ondertekent de stukken die namens het Bestuur uitgaan.
6. Het Bestuur kan de voorzitter machtigen om namens het Bestuur te handelen.
7. Het Bestuur wordt bijgestaan door een secretaris.

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Artikel 8 Aanwijzing en ontslag

1. De leden van het Bestuur hebben zitting voor dezelfde periode als waarvoor het betreffende college wordt benoemd.
2. Het lidmaatschap van het Bestuur eindigt van rechtswege, zodra het lid ophoudt lid van het college te zijn of de deelnemer die het lid heeft aangewezen uittreedt.
3. Een lid van het Bestuur kan te allen tijde ontslag nemen. Dit gebeurt door mededeling aan het Bestuur. Het lid blijft zijn functie waarnemen totdat in zijn opvolging is voorzien.
4. Indien tussentijds de plaats van een lid vacant komt, wijst de daartoe bevoegde deelnemer zo spoedig mogelijk een nieuw lid aan.

Artikel 9 Bevoegdheden Bestuur

1. Het Bestuur heeft de bevoegdheden voor zover benodigd voor de uitoefening van de in artikel 4 lid 2 genoemde taken.
2. Het Bestuur kan haar bevoegdheden mandateren c.q. volmacht verlenen aan ~~het hoofd~~de directeur van de ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN met inachtneming van het bepaalde in hoofdstuk 10 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 10 Vergaderingen

1. De vergaderingen van het Bestuur zijn openbaar.
2. De deuren worden gesloten wanneer ten minste vijf van de aanwezige bestuursleden daarom verzoekt of de voorzitter het nodig oordeelt.
3. Besluiten van het Bestuur zijn in beginsel openbaar.
4. Het Bestuur vergadert minimaal tweemaal per jaar en zo dikwijls als de voorzitter dat nodig oordeelt of ten minste één lid de voorzitter schriftelijk en met redenen omkleed hierom verzoekt. In het laatste geval wordt de vergadering binnen veertien dagen na een zodanig verzoek gehouden.
5. De leden van het Bestuur hebben ieder één stem. Bij stemming wordt besloten op basis van gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
6. Een lid van het Bestuur dat van opvatting is dat een besluit als bedoeld in lid 4 tot ongewenste en onrechtvaardige gevolgen leidt, voor de deelnemer die hij vertegenwoordigt, kan voorafgaande aan de vergadering een gemotiveerd en beargumenteerd schriftelijk verzoek indienen om via de escape-procedure te stemmen.
7. Bij stemming via de escape-procedure geldt dat besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen waarbij de leden van het ~~bestuur~~ Bestuur stemrecht hebben conform bijlage 1.
8. Voor het tot stand komen van een besluit via de escape-procedure zijn er ten minste vijf bestuursleden vereist die voor het besluit hebben gestemd.
9. Het bepaalde in artikel 28, eerste tot en met derde lid, van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing. Voor de raad dient het Bestuur te worden gelezen.
10. Het ~~bestuur~~ Bestuur stelt voor zijn vergaderingen een reglement van orde vast.
11. Artikel 10 lid 6 tot en met lid 8 zijn niet van toepassing op de artikelen 25 tot en met 28.

§ 2 Informatie en verantwoording

Artikel 11 Informatie en verantwoordingsplicht

1. Het Bestuur verstrekt een deelnemer halfjaarlijks een rapportage over de verrichte werkzaamheden en de verlangde inlichtingen. Een lid van het Bestuur geeft de deelnemer, die hij vertegenwoordigt, mondeling of schriftelijk de door één of meer leden, overeenkomstig het reglement van orde van dat college, verlangde inlichtingen.
2. Een verzoek om inlichtingen kan schriftelijk worden ingediend bij het Bestuur.
3. Het Bestuur verstrekt de gevraagde inlichtingen schriftelijk of mondeling zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen acht weken na ontvangst van het verzoek.
4. Een lid van het Bestuur voorziet de deelnemer, die hij vertegenwoordigt, van alle informatie die, in relatie tot het door het gevoerde en te voeren beleid en de daarbij door het aangewezen lid ingenomen dan wel in te nemen standpunt, noodzakelijk is.
5. Een lid van het Bestuur is aan de deelnemer, die hij vertegenwoordigt, verantwoording verschuldigd voor de wijze waarop het lid de deelnemer in het Bestuur heeft vertegenwoordigd, naar de door de deelnemer, die hij vertegenwoordigt vastgestelde dan wel te stellen regels.

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

6. De leden 1 tot en met 5 zijn van overeenkomstige toepassing jegens de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten.
7. Het Bestuur stelt de Rekenkamer of rekenkamercommissie van de deelnemende gemeenten afzonderlijk en in gezamenlijkheid in staat om alle informatie te verkrijgen die voor de wettelijke uitoefening van de rekenkamer- of rekenkamercommissietaak nodig is.

Hoofdstuk 4 Ambtelijke organisatie ~~Vervoersorganisatie~~DRAN

Artikel 12 ~~Hoofd~~ Directeur ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN

1. Het Bestuur heeft de bevoegdheid tot het aanstellen, tewerkstellen, het schorsen en ontslaan van ~~het hoofd~~de directeur van de ~~Vervoersorganisatie~~DRAN. ~~Het hoofd~~De directeur fungeert tevens als secretaris voor het Bestuur.
2. ~~Het hoofd~~De directeur staat het Bestuur en de voorzitter bij de uitoefening van hun taak met raad en daad terzijde.
3. ~~Het hoofd~~De directeur heeft in de vergadering van het Bestuur een adviserende stem.
4. De dagelijkse leiding van de ~~Vervoersorganisatie~~DRAN berust bij ~~het hoofd~~de directeur.
5. ~~Het hoofd~~De directeur is voor zijn handelen verantwoording verschuldigd aan het Bestuur.
6. Het Bestuur regelt de vervanging van ~~het hoofd~~de directeur.

Artikel 13 Aanstellen overig personeel

1. Het Bestuur heeft de bevoegdheid tot het aanstellen van medewerkers als ambtenaar, het tewerkstellen op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht en het schorsen en ontslaan van het personeel van de ~~Vervoersorganisatie~~DRAN.
2. Het Bestuur kan de in het eerste lid bedoelde bevoegdheden mandateren aan ~~het hoofd~~de directeur.

Artikel 14 Rechtspositie personeel

Het Bestuur stelt de rechtspositieregeling van het personeel vast.

Hoofdstuk 5 Financiële bepalingen

Artikel 15 Organisatie financieel beheer

1. Het Bestuur stelt de nodige voorschriften vast met betrekking tot de organisatie van de financiële administratie en het geldelijk beheer van de ~~Vervoersorganisatie~~DRAN.
2. Bij de in het eerste lid bedoelde voorschriften wordt bepaald welke ambtenaren van ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN met het doen van ontvangsten en betalingen voor de ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN en met zorg voor de boekhouding zijn belast.

Artikel 16 Procedure begrotingsbehandeling

1. Het Bestuur voorziet de ramingen in de ontwerpbegroting als bedoeld in artikel 35 eerste lid van de Wgr van een behoorlijke toelichting.
2. Het Bestuur zendt de ontwerpbegroting aan de raden van de gemeenten toe voor 15 april voorafgaand aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking heeft.
3. De gemeenteraden kunnen hun zienswijze omtrent het ontwerp van de begroting, indien zij dit in de nota van wijziging aan de orde gesteld wensen te hebben dan wel een nadere toelichting van het Bestuur verlangen, binnen acht weken na de verzending ervan aan het Bestuur kenbaar maken.
4. Het Bestuur zendt het ontwerp van de begroting onder bijvoeging van de zienswijzen van de gemeenteraden, zijn commentaar daarop en zo nodig een nota van wijziging uiterlijk drie weken voor de voorgenomen datum van vaststelling aan de gemeenteraden. Artikel 35, tweede lid van de Wgr is ten aanzien van dit commentaar en de nota van wijziging van overeenkomstige toepassing.

Artikel 17 Procedure bij wijziging begroting

1. Het bepaalde in artikel 35, eerste en derde lid van de Wgr is niet van toepassing op af- en overschrijvingen op de posten van de begroting, alsmede op andere ontwerp-wijzigingen voor zover daaruit geen verhoging van de gemeentelijke bijdragen voortvloeit.
2. Wijzigingen als bedoeld in het eerste lid worden door het ~~bestuur~~ Bestuur vastgesteld.

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Artikel 18 Gemeentelijke Bijdragen

1. In de begroting van inkomsten en uitgaven wordt de raming van de verschuldigde bijdrage van elke gemeente voor het jaar waarvoor de begroting dient opgenomen.
2. Het Bestuur stelt de jaarlijkse verdeling van de kosten zoals worden opgenomen in de begroting, vast op basis van de volgende uitgangspunten:
   - ~~De voorbereidingskosten van de Vervoersorganisatie worden verdeeld over de deelnemers waarbij gewerkt gaat worden met een drempelbedrag van € 15.000,- per deelnemer. Het bedrag wat resteert wordt verdeeld op basis van inwonersaantallen over de gemeenten die dat betreft (dat wil zeggen die in de kostenverdeling alleen op basis van inwoners boven het drempelbedrag uitkomen).~~
   - De structurele kosten van de ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN worden verdeeld over de deelnemers waarbij gewerkt gaat worden met een drempelbedrag. ~~van € 5.000,- per deelnemer.~~ Het drempelbedrag wordt vastgesteld door het Bestuur. Het bedrag wat resteert wordt verdeeld op basis van inwonersaantallen per 1 januari van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar over de gemeenten die dat betreft (dat wil zeggen die in de kostenverdeling alleen op basis van inwoners boven het drempelbedrag uitkomen).
   - ~~De kosten vervoersysteem worden als volgt verdeeld:~~
     ~~Kosten regiecentrale:~~
     ~~- De kosten van vraagafhankelijk vervoer worden in principe op basis van gebruik verdeeld.~~
     ~~- De kosten van routegebonden vervoer worden gesplitst en in principe verdeeld in een vaste vergoeding per deelnemer die routevervoer inbrengt en een vergoeding op basis van gebruik.~~
     ~~Vervoer:~~
     ~~- De kosten vervoer worden verdeeld op basis van gebruik.~~
   - De kosten voor het callcenter worden verdeeld over de deelnemers waarbij gewerkt gaat worden met een drempelbedrag. Het drempelbedrag wordt vastgesteld door het Bestuur. Het bedrag wat resteert wordt verdeeld op basis van een prognose van de hoeveelheid declarabele ritten vraagafhankelijk vervoer (dat wil zeggen die in de kostenverdeling alleen op basis van ritten boven het drempelbedrag uitkomen).
3. Het Bestuur stelt jaarlijks de prognose van de vervoerskosten, zoals opgenomen in de begroting, vast op basis van het verwachte gebruik.

~~3.~~4. De gemeenten betalen bij wijze van voorschot, jaarlijks vóór 15 januari, 15 april, 15 juli en 15 oktober telkens één vierde gedeelte van de voor dat jaar geraamde bijdrage.

~~4.~~5. Bij het niet overeenkomstig het bepaalde in het ~~derde~~ vierde lid tijdig voldoen van de voorschotten kan aan die gemeente rente in rekening worden gebracht. Het ~~bestuur~~ Bestuur stelt hiertoe nadere regels vast ~~in de richtlijnen, bedoeld in het tweede lid~~.

Artikel 19 Informatievoorziening

Het ~~bestuur~~ Bestuur geeft voor 1 maart van elk lopend boekjaar inzicht in te verwachten ontwikkelingen alsmede de algemene financiële kaders voor het opvolgende jaar, teneinde de gemeenten in staat te stellen daar in hun begrotingscyclus op te anticiperen.

Artikel 20 Aanbieding rekening

1. Van de inkomsten en uitgaven van de ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN wordt door het Bestuur over het dienstjaar verantwoording gedaan onder overlegging van de rekening en het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de rekening, ingesteld door de krachtens artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet aangewezen deskundigen. Voor de raad dient het Bestuur te worden gelezen.
2. Het Bestuur zendt de in het eerste lid bedoelde stukken aan de raden van de gemeenten toe voor 15 april van het jaar dat volgt op het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben.

Artikel 21 Vaststelling rekening

1. Het Bestuur onderzoekt de rekening zonder uitstel en stelt haar vast voor 15 juli van het jaar volgende op dat waarop zij betrekking heeft.
2. Het Bestuur zendt de rekening aan Gedeputeerde Staten.
3. In de rekening wordt de door elk der gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bijdrage opgenomen.

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Hoofdstuk 6: Geschillen en aansprakelijkheid

Artikel 22 Geschillen

De deelnemers zullen geschillen als bedoeld in artikel 28 van de Wgr in onderling overleg proberen op te lossen, alvorens deze voor te leggen aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.

Artikel 23 Aansprakelijkheid

De ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN verzekert zich tegen:

a. civielrechtelijke aansprakelijkheid (wettelijke en contractuele aansprakelijkheid) voor schade aan personen en goederen;
b. wettelijke aansprakelijkheid voor vermogensschade;
c. de deelnemers ontvangen van ~~het hoofd~~de directeur de verzekeringspolissen.

Hoofdstuk 7: Archief

Artikel 24 Zorg voor archiefbescheiden

1. Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Arnhem is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de ~~bedrijfsvoeringsorganisatie~~DRAN en haar organen overeenkomstig de door de gemeenteraad van de gemeente Arnhem vastgestelde regeling.
2. Het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland oefent op grond van artikel 124 en artikel 273a van de Gemeentewet interbestuurlijk toezicht uit op de zorg voor en het beheer van de archiefbescheiden van de ~~bedrijfsvoeringsorganisatie~~DRAN en haar organen overeenkomstig de voor het interbestuurlijk toezicht op de zorg en het beheer vastgestelde provinciale regeling.
3. ~~Het hoofd~~De directeur van de ~~bedrijfsorganisatie~~ DRAN is belast met het beheer van de archiefbescheiden van de ~~bedrijfsvoeringsorganisatie~~ DRAN en haar organen.
4. De gemeentearchivaris van de gemeente Arnhem oefent toezicht uit op het in het derde lid bedoelde beheer overeenkomstig de door de gemeenteraad van de gemeente Arnhem vastgestelde regeling.
5. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid en artikel 13, eerste lid van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden van de ~~bedrijfsvoeringsorganisatie~~ DRAN wordt de archiefbewaarplaats van de gemeente Arnhem aangewezen.
6. De gemeentearchivaris van de gemeente Arnhem is belast met het beheer van de archiefbescheiden van de ~~bedrijfsvoeringsorganisatie~~ DRAN en haar organen die zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
7. De aan de uitvoering van bedoeld archiefbeheer verbonden kosten komen ten laste van de ~~Vervoersorganisatie~~DRAN, die dit doorberekent aan de deelnemers.

Hoofdstuk 8: Wijziging, toetreding, uittreding en opheffing

Artikel 25 Wijziging van de regeling

1. Deze regeling kan door de deelnemers op voorstel van elke deelnemer worden gewijzigd.
2. Een wijziging van de regeling vereist unanimiteit.
3. De wijziging van de regeling treedt, tenzij anders is bepaald, in werking op de dag volgend op die waarop de wijziging is bekendgemaakt.
4. Het ~~Bestuur~~ gemeentebestuur van de plaats van vestiging is belast met de toezending van de gewijzigde regeling aan gedeputeerde staten van de provincie Gelderland en met bekendmaking van de gewijzigde regeling in de Staatscourant.

Artikel 26 Toetreding door andere gemeenten

1. Toetreding van een gemeente tot deze regeling geschiedt als ten minste tweederde van de deelnemers daartoe besluit.
2. De deelnemers kunnen bij hun besluit de voorwaarden bepalen waaronder de toetreding van een gemeente mogelijk is.
3. Toetreding van een gemeente is gebonden aan de volgende procedure:
   a. het verzoek tot toetreding wordt ingediend bij het Bestuur, dat zo spoedig mogelijk dit verzoek vergezeld van een advies doorstuurt aan de overige deelnemers;
   b. de deelnemers beslissen over de in het eerste lid bedoelde instemming;
   c. het Bestuur stelt de verzoekende gemeente in kennis van de genomen besluiten, als bedoeld onder b.
4. De toetreding treedt in werking met ingang van de eerste dag van de maand, volgende op die, waarin het Bestuur de wijziging van de regeling aan gedeputeerde staten heeft toegezonden.

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Artikel 27 Uittreding

~~1. Een deelnemer kan niet eerder dan vier jaar na de datum van inwerkingtreding van deze regeling uit de BVO treden voor het geheel of met betrekking tot een doelgroep uit het vervoerssysteem door een daartoe strekkend besluit van die deelnemer.~~

~~2.~~1. Indien een deelnemer geheel of deels (per doelgroep) uit wenst te treden, zal het Bestuur in het kader van de in het ~~vierde~~ derde lid bedoelde afwikkeling van de gevolgen daarvan op basis van een sociaal plan personeel aan deze deelnemer toewijzen.

~~3.~~2. De uittreding kan op twee manieren plaatsvinden:

a. gedurende de looptijd van ~~het~~ voor deelnemer betreffende contract(en) ~~met de regiecentrale~~ met inachtneming van een termijn van aanzegging van het besluit aan de andere deelnemers van minimaal één jaar, met ingang van 1 januari van het opvolgende jaar.

b. bij afloop van de looptijd van ~~het~~ voor deelnemer betreffende contract(en) ~~met de regiecentrale~~ met inachtneming van een termijn van aanzegging van het besluit aan de andere deelnemers van minimaal 15 maanden voordat het contract ~~met de regiecentrale~~ afloopt.

~~4.~~3. Een uittredingsplan wordt vastgesteld als ten minste tweederde van de deelnemers waaronder de uittredende deelnemer, daartoe besluit. Het Bestuur kan een onafhankelijke derde opdracht geven een uittredingsplan op te stellen, nadat op de inhoud van deze opdracht instemming is verkregen van het college van de deelnemer die wenst uit te treden. De kosten van het inschakelen van de onafhankelijke derde zijn voor rekening van de deelnemer die wenst uit te treden.
Bij uittreding gedurende de looptijd van ~~het~~ contract(en) zullen de financiële gevolgen van de uittreding voor rekening van de uittredende deelnemer komen.
Bij een uittreding na afloop van de looptijd van het contract zullen ~~de~~ alleen de directe kosten voor rekening van de uittredende deelnemer komen.

~~5.~~4. Het bepaalde in de vorige leden is, met uitzondering van het ~~derde~~ tweede lid, van overeenkomstige toepassing als de uittreding van een deelnemer betrekking heeft op een of meerdere doelgroepen. Voor uittredingsplan moet in dat geval deeluittredingsplan worden gelezen.

Artikel 28 Opheffing

1. De regeling kan worden opgeheven als ten minste tweederde van de deelnemers daartoe besluit.
2. De deelnemers nemen geen besluit als bedoeld in het eerste lid dan nadat zij daartoe toestemming hebben verkregen van hun raden.
3. De opheffing gaat in op de eerste dag van de maand, volgend op die waarin het Bestuur de opheffing openbaar heeft bekendgemaakt, tenzij het besluit tot opheffing een latere datum van ingang heeft.
4. Indien op grond van het eerste lid de regeling wordt opgeheven, geeft het Bestuur een onafhankelijke derde opdracht om een opheffingsplan op te stellen, nadat op de inhoud van deze opdracht bij gewone meerderheid van stemmen instemming is verkregen van de deelnemers.
5. Het opheffingsplan, bedoeld in het vierde lid, voorziet in ieder geval in de verplichting van de deelnemers tot deelneming in de financiële gevolgen van de opheffing van de regeling en in de personele gevolgen van de opheffing.
6. Het opheffingsplan wordt vastgesteld door het Bestuur.
7. Het Bestuur is belast met de uitvoering van het opheffingsplan, bedoeld in het vierde lid.
8. Bij ontbinding van de ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN in verband met opheffing van de regeling of anderszins, blijft de ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN voortbestaan voor zover dat voor de vereffening van zijn vermogen noodzakelijk is.

Hoofdstuk 9: Slotbepalingen

Artikel 29 Duur van de regeling

Deze regeling wordt getroffen voor onbepaalde tijd.

Artikel 30 Toezending en bekendmaking

Arnhem is belast met de toezending van deze regeling aan gedeputeerde staten van de provincie Gelderland en met bekendmaking als bedoeld in artikel 26 van de Wgr.

Artikel 31 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking na bekendmaking als bedoeld in artikel 26 van de Wgr en vervangt

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

de regeling vastgesteld op 14 april 2016.

Artikel 32 Citeerwijze

Deze regeling wordt aangehaald als regeling ~~Vervoersorganisatie~~DRAN.

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

TOELICHTING

Artikel 2
Omdat de ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN een rechtspersoon is, moet deze worden ingeschreven in het Handelsregister.
Daarvoor is nodig dat een statutaire vestigingsplaats wordt gekozen. Ook om te bepalen bij welke bestuursrechter men in beroep kan gaan. Artikel 10 lid 3 van de Wgr vereist dat in de regeling de plaats van vestiging wordt aangewezen.
De gemeente van de plaats van vestiging is op grond van artikel 33 belast met de toezending van de regeling aan GS en de bekendmaking van de regeling in de Staatscourant.

Artikel 3
Artikel 10 lid 1 van de Wgr vereist dat de regeling het belang of de belangen ter behartiging waarvan zij zijn getroffen vermeldt.

Artikel 10
De Wgr vereist dat het Bestuur een reglement van orde voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden vaststelt.

Artikel 11
Artikel 18 juncto 16 en 19 lid 1 van de Wgr vereisen het volgende. In de regeling moeten bepalingen worden opgenomen omtrent de wijze waarop een lid van het Bestuur ter verantwoording kan worden geroepen voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid. Daarnaast moet de regeling bepalingen bevatten over de wijze waarop (een lid van) het Bestuur de door raadsleden gevraagde inlichtingen dient te verstrekken.

Artikel 15
De artikelen 34 t/m 35 Wgr bevatten bepalingen over de financiën van een BVO. In Hoofdstuk 5 van de gemeenschappelijke regeling zijn alleen bepalingen opgenomen, die een aanvulling vormen op de wettelijke bepalingen.
Artikel 35 lid 6 van de Wgr bepaalt dat de artikelen 186 tot en met 213 van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing zijn. Dit houdt in dat ook bij een BVO de financiële verordeningen als bedoeld in artikel 212 en 213 van de Gemeentewet moeten worden vastgesteld. Gelet op de plaatsing van deze bepaling in artikel 35 is dit een bevoegdheid van het ~~bestuur~~Bestuur; de overige bepalingen van artikel 35 bevatten namelijk bestuursbevoegdheden.

Artikel 16
Artikel 35 van de Wgr bevat geen termijn voor de zienswijzeprocedure door de raad. In deze regeling is bepaald dat de raad een termijn van acht weken heeft om haar zienswijze kenbaar te maken. Binnen drie weken na het verstrijken van deze termijn, stuurt het Bestuur haar reactie op de zienswijzen aan de raden.
De begroting van de gemeenschappelijke regeling dient in ieder geval vóór 1 augustus van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan gedeputeerde staten te zenden. Dit betreft een fatale termijn. Deze termijn is zo vroeg in het jaar gelegen om de deelnemende gemeenten de mogelijkheid te geven de begroting van de gemeenschappelijke regeling in hun eigen begroting te verwerken. Er is voor gekozen dat de vaststelling van de begroting bij meerderheid kan geschieden ter voorkoming dat er een patstelling kan ontstaan, waardoor preventief toezicht bij niet tijdige vaststelling dreigt.

Artikel 17
De taken van de ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN horen, wanneer ze binnen de eigen gemeente worden uitgevoerd, veelal binnen één (bedrijfsvoerings)programma. In dat geval hebben de colleges het mandaat om binnen het programma te schuiven met budgetten. Conform deze systematiek wordt voorgesteld om het ~~bestuur~~ Bestuur van de ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN eveneens het mandaat te verstrekken tot verschuivingen binnen de begroting, mits dit past binnen de gemeentelijke bijdragen.

Artikel 18
De ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN dient te beschikken over voldoende liquide middelen om haar taken uit te voeren. In dit artikel is dit afgedekt door te kiezen voor bevoorschotting per kwartaal vooraf.

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Artikel 19
De genoemde data zijn gekozen zodat de gemeenten de uitkomsten van de rapportages kunnen gebruiken in hun voor- en najaarsnota.

Artikel ~~20~~22
Artikel 28 van de Wgr bepaalt dat geschillen omtrent de toepassing van een regeling tussen besturen van deelnemende gemeenten of tussen besturen van een of meer gemeenten en het ~~bestuur~~ Bestuur van de ~~bedrijfsvoeringsorganisatie~~ DRAN door GS worden beslist (voor zover op grond van de wet de rechterlijke macht niet bevoegd is). In een regeling kan een voorportaal worden opgenomen, dat moet worden aangewend voordat het geschil aan GS wordt voorgelegd. Dit kan zijn 'onderling overleg' zoals voorgesteld, maar ook bijvoorbeeld mediation of niet-bindend deskundigenadvies. In laatste instantie beslist GS over een geschil.

Artikel 24
Op grond van artikel 41 lid 1 van de Archiefwet is het ~~bestuur~~ Bestuur belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de ~~Vervoersorganisatie~~DRAN. Artikel 15 van het Archiefbesluit bepaalt dat het Bestuur ten aanzien van zijn archiefbescheiden beheersregels moeten vaststellen.

Hoofdstuk 8
Artikel 9 lid 1 van de Wgr vereist dat een regeling die voor onbepaalde tijd wordt getroffen, bepalingen bevat omtrent wijziging, opheffing, toetreding en de gevolgen van uittreding. Geadviseerd wordt om m.b.t. de beslissingen hieromtrent unanimiteit te vereisen.

Artikel 26 e.v.
Op grond van artikel 9 lid 1 en artikel 1 lid 3 van de Wgr moeten de deelnemers voor het wijzigen van, toetreden tot en uittreden uit een regeling toestemming verkrijgen van hun raden.
Het verzoek tot toetreding zou kunnen worden ingediend bij een van de deelnemers. Geadviseerd wordt om het verzoek te laten indienen bij het Bestuur.

Artikel 27
~~Geadviseerd wordt om op te nemen dat pas na een bepaalde termijn kan worden uitgetreden. Teneinde de periode over een collegeperiode te tillen is er gekozen voor een termijn van vier jaar.~~
In geval een uittreding op robuuste wijze verloopt, kan het verstandig zijn om een derde in te schakelen voor het maken van een uittredingsplan. Dit kan een onafhankelijke registeraccountant zijn, maar ook een andersoortig een financieel adviseur of een mediator behoort tot de mogelijkheden.

Artikel 28
Artikel 9 lid 2 van de Wgr vereist dat de regeling waarbij een bvo wordt ingesteld bepalingen inhoudt omtrent de vereffening van het vermogen ingeval de bvo wordt ontbonden. Lid 3 bepaalt dat de rechtspersoon ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN na zijn ontbinding blijft voortbestaan voor zover dit tot vereffening van zijn vermogen nodig is.

Artikel 30
Gelet op artikel 26 van de Wgr moet een keuze gemaakt worden welk gemeentebestuur de gemeenschappelijke regeling aan GS zendt en deze bekendmaakt. Dit is ofwel het gemeentebestuur dat daarbij bij gemeenschappelijke regeling is aangewezen ofwel de gemeente van de plaats van vestiging. Geadviseerd wordt om de gemeente waarin de ~~Vervoersorganisatie~~ DRAN statutair wordt gevestigd (zie artikel 2) te belasten met de toezending van de gemeenschappelijke regeling aan GS van Gelderland.

Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie ~~Vervoersorganisatie~~ Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Bijlage 1 stemverhouding ~~Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen~~ DRAN

	Inwoneraantal per 1-1-2021 CBS		Reguliere procedure		Escape procedure	
Gemeente	abs.	%	Stemverdeling reguliere situaties		Stemmen op basis van (ongewogen) inwoners in bijzondere situaties	Minimaal aantal gemeenten
Arnhem	~~152.293~~162.424	~~19,9~~20,6%	1		2~~1~~0	5
Berg & Dal	35.010	4,4%	1		4	5
Beuningen	~~25.282~~26.157	3,3%	1		3	5
Doesburg	~~11.355~~11.064	1,~~45~~%	1		1~~2~~	5
Druten	~~18.294~~18.991	2,4%	1		2	5
Duiven	~~25.548~~25.066	3,~~23~~%	1		3	5
~~Groesbeek~~	~~34.258~~	~~4,5%~~	~~1~~		~~5~~	~~5~~
Heumen	~~15.369~~16.569	2,~~10~~%	1		2	5
Lingewaard	~~45.788~~46.822	5,~~96,0~~%	1		6	5
Montferland	~~35.150~~36.031	4,6%	1		5	5
Mook en Middelaar	~~7.762~~7.909	1,0%	1		1	5
Nijmegen	~~170.681~~177.359	22,~~53~~%	1		2~~32~~	5
Overbetuwe	~~46.833~~48.214	6,1%	1		6	5
Renkum	~~31.408~~31.417	4,0~~4,1~~%	1		4	5
Rheden	~~43.625~~43.525	5,~~57~~%	1		6	5
Rozendaal	~~1.509~~1.726	0,2%	1		1	5
~~Rijnwaarden~~	~~10.912~~	~~1,4%~~	~~1~~		~~1~~	~~5~~
Westervoort	~~14.992~~15.014	1,9~~2,0~~%	1		2	5
Wijchen	~~40.886~~41.216	5,~~24~~%	1		5	5
Zevenaar	~~32.265~~44.096	~~4,2~~5,6%	1		6~~4~~	5
Totaal	**~~764.210~~788.610**	**100,00%**	1~~9~~		10~~10~~	

Bijlage 3 Toelichting op aanpassingen
Bij B&W advies en raadsvoorstel 'Herziening GR BVO DRAN'

Voor: B&W d.d. 26 oktober 2021
Gemeenteraad d.d. 14 december 2021

In 2017 hebben de gemeenten al ingestemd met een wijziging van de BVO DRAN met betrekking tot de naam, openbaar vergaderen en archiefbeheer. Deze wijzigingen zijn formeel niet in werking getreden doordat ze niet zijn gepubliceerd.

Het gaat over
Artikel 1 (tenaamstelling)
Volgens de regeling uit 2016 wordt de naam DRAN nog altijd gehanteerd bij besluitvorming bij de provinciale en gemeentelijke bestuursorganen. Ook is dit de naam waaronder de BVO ingeschreven staat bij de Kamer van Koophandel.

Artikel 10 (openbaar vergaderen)
In navolging van de instemming met de wijzigingen in 2017, zijn de vergaderingen van AB en DB van de BVO sindsdien in beginsel openbaar.

Artikel 24 (archiefbeheer)
In navolging van de instemming met de wijzigingen in 2017, heeft de gemeente Arnhem gehandeld als zorgdrager van het archief, overeenkomstig het gewijzigde artikel 24.

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Beslissing op bezwaarschrift tegen beschikbaar stellen krediet.

Adviseur	: R. Berendsen	**Datum B&W**	: 16 november 2021
Programma	: 1 Veiligheid en 8 RO	**Datum Raad**	: 14 december 2021
Portefeuillehouder	: E. Weststeijn/S. Warmerdam	**Openbaar**	: Ja

---

Aan de Raad

Aanleiding
Op 8 september 2020 heeft uw raad een krediet beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van acties uit het uitvoeringsplan communicatie en handhaving schoolplein IKC Dorpsschool. Hiertegen is bezwaar aangetekend.

Gevraagde beslissing
Het bezwaar, conform het advies van de commissie bezwaarschriften gemeente Rozendaal niet-ontvankelijk verklaren.

Wat willen we bereiken?
Doelstelling is een beslissing te nemen op het ingediende bezwaarschrift. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) moet de gemeenteraad beslissen op het bezwaarschrift omdat het bezwaar is gericht tegen een beslissing van de gemeenteraad.

Argumenten
Op 8 september 2020 heeft uw raad een krediet beschikbaar gesteld. Hiertegen is op 23 september 2020 door vijf bewoners bezwaar aangetekend.
Vanwege het mediationtraject is de afhandeling van het bezwaarschrift opgeschort. Nadat duidelijk is geworden dat het mediationtraject niet het gewenste eindresultaat heeft opgeleverd is de opschorting beëindigd.
Op 15 oktober 2021 is het advies van de commissie bezwaarschriften gemeente Rozendaal (hierna: bezwaarschriftencommissie) ontvangen. De bezwaarschriftencommissie heeft op basis van de stukken geconcludeerd dat het raadbesluit zich enkel richt op het verstrekken van een krediet. Het verstrekken van een krediet is niet gericht op rechtsgevolg waardoor er geen sprake is van een besluit in de zin van art. 1:3, eerste lid, Awb. Dit is in de lijn met de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (201004686/1/H2) van 12 januari 2011.
Doordat er geen sprake is van een besluit in de zin van de Awb kan er ook geen bezwaar worden aangetekend en wordt geadviseerd, gelet het advies van de bezwaarschriftencommissie het bezwaarschrift niet ontvankelijk te verklaren.

Kanttekeningen
Indien bezwaarmaker(s) het niet eens zijn kunnen zij beroep aantekenen bij de rechtbank.

Wat gaan we daarvoor doen?

a) Planning
Nadat de raad een besluit genomen heeft wordt dit kenbaar gemaakt aan de bezwaarmakers.

b) Evaluatie
Niet van toepassing.

c) Participatie en communicatie
De beslissing op het bezwaar wordt schriftelijk aan de bezwaarmakers kenbaar gemaakt.

d) Publicatie verplicht?
Nee, publicatie is niet verplicht.

Wat mag het kosten?
Niet van toepassing.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens, gemeentesecretaris	Ester Weststeijn, burgemeester

Bijlage(n)
1. Bezwaarschrift (geanonimiseerd)
2. Advies commissie bezwaarschriften (geanonimiseerd)

Commissie bezwaarschriften gemeente Rozendaal:

Advies betreffende het bezwaarschrift van , namens een inwoners van Rozendaal, tegen het besluit van de gemeenteraad van Rozendaal van 8 september 2020, waarbij werd ingestemd met het beschikbaar stellen van een krediet voor het uitvoeren van acties uit het uitvoeringsplan communicatie en handhaving schoolplein IKC Dorpsschool.

De commissie voor de bezwaarschriften van Rozendaal heeft kennis genomen van:

- Het besluit van de gemeenteraad van Rozendaal van 8 september 2020, waarbij werd ingestemd met het beschikbaar stellen van een krediet voor het uitvoeren van acties uit het uitvoeringsplan communicatie en handhaving schoolplein IKC Dorpsschool;
- Het bezwaarschrift van van 23 september 2020, namens het vijftal bewoners, tegen het raadsbesluit van 8 september 2020.
- Het schrijven van 26 oktober 2020 waarin hij aangeeft waarom het besluit van 8 september 2020 zijns inziens gericht is op enig rechtsgevolg.
- Correspondentie tussen partijen om het bezwaarschrift aan te houden in verband met een mediationtraject.
- De mededeling dat het mediationtraject zonder resultaat is gebleven.
- Overige ten behoeve van de behandeling van het bezwaar ingediende stukken

Juridische aspecten:

- Op grond van artikel 1:3, eerste lid van de Awb wordt onder besluit verstaan: een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan, inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling.
- Artikel 7:3 Awb schrijft voor dat van het horen van belanghebbenden kan worden afgezien indien het bezwaar kennelijk niet ontvankelijk is.
- Op grond van Artikel 9 van de verordening commissie bezwaarschriften gemeente Rozendaal, beslist de voorzitter van de commissie over de toepassing van artikel 7:3 Awb.

Inhoud bezwaar:

voert namens cliënten in zijn bezwaarschrift onder andere het volgende aan:

- Het plan voorziet in het tijdelijk plaatsen van camera's op het terrein van IKC Dorpsschool. Omdat dit cameratoezicht ook op de verlengde Akkerlaan en het er omheen liggende terrein ziet kan dat inbreuk maken op de privacy van bezwaarmakers.
- Door uitvoering van het plan zou, in strijd met het bestemmingsplan, gecommuniceerd worden dat het gebruik van het schoolplein tot 19:00 uur is toegestaan.
- Het tijdelijk cameratoezicht voldoet niet aan de eisen die de Gemeentewet en de Algemene (Europese) verordening gegevensbescherming (AVG) daaraan stellen.
- Door de uitvoerring van het besluit wordt, in strijd met het bestemmingsplan, gecommuniceerd dat de weg (de verlengde Akkerlaan) openbaar toegankelijk is en dat het schoolplein vrijelijk mag worden gebruikt.

Beoordeling ontvankelijkheid:

Op grond van artikel 1:3, eerste lid van de Awb wordt onder besluit verstaan: een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan, inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling.

correctie verschrijving jaartal

2020

Het raadsbesluit van 8 september ~~2021~~ betreft het verstrekken van een krediet voor het uitvoeren van acties uit het uitvoeringsplan communicatie en handhaving schoolplein IKC Dorpsschool.
Op een verzoek namens de voorzitter van de bezwaarschriftencommissie, heeft mr. Kressin aangegeven dat het raadsbesluit zijns inziens op rechtsgevolg gericht is omdat het leidt tot cameratoezicht in strijd met de wet en tot het aanbrengen van borden en communicatiebeleid waarmee, in strijd met het bestemmingsplan, wordt aangegeven dat het terrein pas na 19:00 uur niet toegankelijk is voor publiek.
Gelezen het bovenstaande is de voorzitter van mening dat het raadsbesluit zich enkel richt op het verstrekken van een krediet en dat het verstrekken van dat krediet niet gericht is op rechtsgevolg. Om die reden is zij van oordeel dat het hier een kennelijk-niet ontvankelijk bezwaar betreft en dat van het horen van bezwaarmakers kan worden afgezien.
Gelet op het bovenstaande acht de commissie het bezwaar niet-ontvankelijk.

Inhoudelijke beoordeling:
Gelet op het advies om het bezwaarschrift niet-ontvankelijk te verklaren, behoeft de inhoud van het bezwaarschrift geen nadere bespreking.

Advies:
De commissie adviseert ten aanzien van het bezwaar tegen het besluit van de gemeenteraad van 8 september 2020, waarbij werd ingestemd met het beschikbaar stellen van een krediet voor het uitvoeren van acties uit het uitvoeringsplan communicatie en handhaving schoolplein IKC Dorpsschool, niet ontvankelijk te verklaren.

Rozendaal, 15 oktober 2021

Commissie bezwaarschriften gemeente Rozendaal,
De secretaris, De voorzitter,

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Beslissing op bezwaarschrift tegen beschikbaar stellen krediet.

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 16 november 2021.

Overwegende dat

- op 23 september 2020 door een vijftal bewoners een bezwaarschrift is ingediend tegen het beschikbaar stellen van een krediet door de gemeenteraad op 8 september 2020;
- de commissie bezwaarschriften gemeente Rozendaal op 15 oktober 2021 advies heeft uitgebracht;

Gelet op

- de bepalingen van hoofdstuk 6 en 7 van de Algemene wet bestuursrecht;

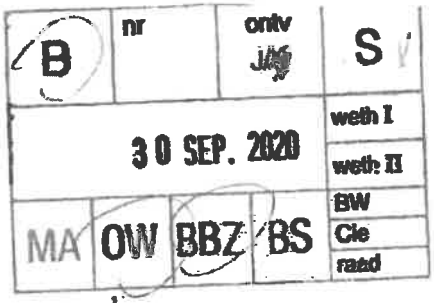
Besluit:

overeenkomstig het advies van de commissie bezwaarschriften gemeente Rozendaal het bezwaarschrift van de vijf omwonenden gericht tegen het beschikbaar stellen van een krediet op 8 september 2020 niet ontvankelijk te verklaren.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 14 december 2021.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester



20/000507

Gemeente Rozendaal
t.a.v. College en BW
Kerklaan 1
6891 CL Rozendaal

Per email en per post

Bezwaarschrift omwonenden Kapellenberglaan tegen het besluit van de gemeenteraad dd. 8 september 2020 inzake "Uitvoering communicatie en handhavingsplan schoolplein IKC Dorpsschool en verzoek tot opschorting uitvoering cameratoezicht.", tevens verzoek aan de gemeente de opschorting van de uitvoering van het besluit te bevestigen.

Arnhem, 23 september 2020

Geacht college,
Ik vraag uw aandacht voor het volgende. Onderstaand genoemde cliënten maken hierbij bezwaar tegen het besluit dat op 8 september 2020 in de gemeenteraad is genomen, i.e. het besluit in te stemmen met het uitvoering communicatie en handhavingsplan schoolplein IKC Dorpsschool.

<u>Bezwaarschrift</u>

1. Het plan voorziet in het tijdelijk plaatsen van cameratoezicht op het terrein van de IKC Dorpsschool, teneinde, althans zo begrijpen ondergetekenden dat, het gebruik van met name het schoolplein te kunnen monitoren.

2. Cliënten zijn allen omwonenden van de Dorpsschool en het terrein van de dorpsschool. De wijze waarop het plan is toegelicht maakt niet duidelijk over hoe en waar dat cameratoezicht precies zal plaatsvinden, en zij hebben er bezwaar tegen nu dat cameratoezicht, dat zich kennelijk ook zal richten op de verlengde Akkerlaan (op het terrein van de dorpsschool) en het eromheen liggende terrein, ook inbreuk kan maken op hun privacy. Tevens voeren cliënten een handhavingsprocedure en ageren zijn in een partiele bestemmingsplanwijziging, Door uitvoering van het plan zou thans, in strijd met het vigerend bestemmingsplan, door de gemeente gecommuniceerd worden dat een gebruik van het schoolplein tot 19.00 is toegestaan, en dat is nu juist waar cliënten zich in genoemde procedures verzetten. Zij zijn daarom belanghebbenden bij het besluit.

3. Cliënten wijzen erop dat het tijdelijk cameratoezicht op verschillende gronden niet voldoet aan de eisen die de wet eraan stelt.

4. In de eerste plaats is de bevoegdheid van de Burgemeester gebaseerd op artikel 151 Gemeentewet in verbinding met artikel 2:77 van Algemene Plaatselijke Verordening van Rozendaal. Deze bepalingen staan alleen onder strikte voorwaarden een tijdelijk camera toezicht toe. Echter krachtens de Gemeentewet is het toezicht beperkt tot openbare terreinen. Het terrein van de Dorpsschool, inclusief het is veel veld, de omliggende gasvelden, en de verlengde Akkerlaan met parkeerplaatsen zijn thans krachtens bestemming geen openbaar terrein in de zin van de wet (Artikel 1 Wet openbare manifestaties). Het is de gemeente dus reeds op die grond niet toegestaan tijdelijk cameratoezicht plaatsen die op dit niet openbare terrein uitkijkt. Het moge zo zijn dat de gemeente het voornemen heeft om in ieder geval een deel van het terrein (de verlengde Akkerlaan en de parkeerplaatsen) tot openbaar gebied te bestemmen maar zolang het bestemmingsplan niet is gewijzigd en rechtskracht heeft is het terrein waar het cameratoezicht moet plaatsvinden niet openbaar en derhalve kan artikel 151 C geen basis vormen voor dat toezicht. Het cameratoezicht is dus onrechtmatig.

5. In de tweede plaats is gebleken dat het besluit een cameratoezicht te plaatsen niet is voorafgegaan door een overleg met de officier van justitie heeft, zoals door de wet is vereist, en is evenmin geborgd dat de uitvoering van het cameratoezicht met de politie is geregeld, terwijl krachtens de Gemeentewet uitsluitend de politie deze gegevens mag verwerken (inzien). De gemeente heeft zelfs aangegeven zelf te willen uitlezen op basis van meldingen, en dat is krachtens de Gemeentewet, en overigens ook de AVG, niet toegestaan.

6. In de derde plaats is het plaatsen van camera's uitsluitend dan toegestaan, indien het noodzakelijk is in het kader van het handhaven van de openbare orde. Uit de stukken blijkt, en dat is de raadsvergadering door het college ook zo toegelicht, dat de beelden uitsluitend zullen worden uitgelezen achteraf op basis van meldingen van omwonenden, waarbij tevens de beelden zodanig worden gemanipuleerd, dat een identificatie van personen niet mogelijk is. In deze uitvoering ontbreekt ieder praktisch handhavingsoogmerk, en ook om deze reden mag cameratoezicht niet plaatsvinden, althans is het besluit om het cameratoezicht te plaatsen in strijd met de eisen die de wet staan stelt.

7. In de vierde plaats vereist de UAVG (Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensverwerking) dat de uitvoerder van cameratoezicht en de verwerker van de persoonsgegevens zich houdt aan de voorschriften van de AVG. Daarbij hoort dat voor de op basis van een Data Protection Impact Assessment is getoetst in hoeverre het plaatsen van een camera een middel is dat op basis van het proportionaliteitsbeginsel in het subsidiariteitsbeginsel noodzakelijk is om het beoogde doel te bereiken. Overigens is de wettelijke verwerker van deze gegevens de school wanner de camera's op haar terrein worden geplaatst.

8. Het doel is volgens de gemeente het doen van waarnemingen over het gebruik van het schoolplein, nu in de nadere toelichting echter is aangegeven dat de gegevens niet structureel zullen worden uitgelezen is reeds de vraag of het cameratoezicht überhaupt de gewenste informatie zal opleveren.

9. De gemeente heeft niet aangegeven dat dit doel niet ook op andere wijze die minder indruk op de privacy van personen kan worden bereikt, en het maken van deze afweging is wel wettelijk vereist.

10. Het College heeft in dat verband in de gemeente te raadsvergadering aangegeven dat de AVG hier niet van toepassing zou zijn omdat het geen persoonsgegevens zou betreffen, nu immers de beelden zo zullen worden opgeslagen dat personen niet kunnen worden geïdentificeerd. Dit is een misvatting. Het onherkenbaar maken van camerabeelden door blurren is op zich een verwerking van persoonsgegevens en valt dan onder de werking van de AVG. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft expliciet aangegeven dat bijvoorbeeld het plaatsen van camera's in een winkelstraat op een wijze die geen identificatie van personen toelaten, en de opslag daarvan, reeds een verwerking van persoonsgegevens is en daarom onder de genoemde wet valt. In dat geval had de gemeente aangegeven camera te plaatsen louter om te kunnen tellen hoeveel personen door een winkelstraat liepen. Nu de gemeente zelfs betwist dat de AVG van toepassing is dreigt zij te handelen in strijd met alle verplichtingen die een gegevensverwerker onder de AVG heeft.

11. Samengevat voldoet het cameratoezicht niet aan de eisen die de Gemeentewet en de AVG eraan stellen en daarom dient de gemeente haar besluit te herzien, en cameratoezicht pas uit te voeren indien en zodra aan alle eisen van de wetgeving is voldaan.

12. Door dit thans niet legitieme cameratoezicht worden onder meer de privacybelangen van ondergetekenden geschaad.

13. Daarnaast zou door uitvoering van het besluit met het publiek worden gecommuniceerd dat de weg openbaar toegankelijk is, en dat het schoolplein (tot 19.00 uur) vrijelijk mag worden gebruikt, een situatie die op dit moment in strijd met de geldende bestemming van het terrein is. Het is reeds onaanvaardbaar dat de gemeente het gebruik van het terrein strijdig met het bestemmingsplan niet tegengaat, het gaat veel te ver, en past niet bij de orde handhavende taak van een gemeente, het publiek uitdrukkelijk uit te nodigen om in strijd met het bestemmingsplan het schoolplein te gebruiken. Zoals de gemeente bekend hebben cliënten geageerd tegen de niet handhaving als ook tegen de voorgenomen bestemmingsplanwijziging, en past het niet dat een gemeente, vooruitlopend op door haar verwachte besluitvorming, en wellicht ook op een door haar gewenste uitkomst van de beroepsprocedure die daarop zal volgen, reeds het ontstaan van een feitelijk situatie strijdig met de wet bevordert. Heel concreet: door het verbod van aanwezigheid op het schoolplein na 19.00 te communiceren zoals in het bestemmingsplan is voorzien suggereert de gemeente dat een gebruik vóór 19.00 wel zou mogen en dat is (thans) bepaald niet het geval.

14. Dit bezwaar wordt gemaakt en ondertekend namens:

Verzoek tot opschorting uitvoering van het besluit

15. Tevens verzoeken cliënten de gemeente om binnen 10 werkdagen na heden schriftelijk te bevestigen dat zij gedurende de behandeling van het bezwaarschrift zullen afzien van de uitvoering van het cameratoezicht. Mocht de gemeente deze bevestiging niet binnen de gestelde termijn geven, achten mijn cliënte zich vrij zonder nadering kennisstelling een voorlopige voorziening te vragen om opschorting van het cameratoezicht te bewerkstelligen. Reeds het plaatsen en in bedrijf hebben van de camera maakt op onrechtmatige wijze inbreuk op hun privacy waardoor er belang is bij de opschorting totdat de rechtmatigheid daarvan is vast komen te staan.

Met vriendelijke groet,

Mede namens cliënten,



Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Overbruggingskrediet inhuur sociaal domein 2022

Adviseur	: B. Boelens	**Datum B&W**	: 16 november 2021
Programma	: 6 Sociaal Domein	**Datum Raad**	: 14 december 2021
Portefeuillehouder	: A. Logemann	**Openbaar**	: ja

Aan de Raad

Aanleiding
Sinds de decentralisaties van het sociaal domein in 2015 en de daarmee gepaard gaande toename van de lokale verantwoordelijkheid heeft de organisatie de toegenomen werklast (vooral op gebied van regie en opdrachtgeverschap) in eigen huis proberen op te lossen door een herschikking van taken en het schuiven met budgetten. Dit is gedaan vanuit een sterk gevoelde verantwoordelijkheid bij de organisatie om vraagstukken pragmatisch en binnen de beschikbare budgetten op te lossen. Het college is in het voorjaar van 2021 tot de conclusie gekomen dat deze pragmatische aanpak niet meer afdoende is.

Om weer in control te komen op het sociaal domein in brede zin en om als goed werkgever de werkbelasting bij medewerkers gezond te houden c.q. te krijgen, heeft de raad in mei krediet beschikbaar gesteld voor incidenteel extra capaciteit. Omdat de verwachting was dat er vanaf 2022 structureel capaciteitsuitbreiding nodig was, moest de inhuur ook resulteren in een advies over een toekomstbestendige invulling van het sociaal domein in Rozendaal. Dit advies raakt ook aan een bredere organisatiestrategie, namelijk hoe kunnen we gezien de beperkte omvang van onze organisatie de taken zo goed mogelijk vormgeven?

Tijdens de raadsinformatieavond Sociaal Domein op 12 oktober j.l. is de raad geïnformeerd door de extern adviseur over de stand van zaken in het sociaal domein. De afwegingen om te komen tot een structurele duurzame taakinvulling in het sociaal domein vraagt om politieke keuzes en besluitvorming. Het proces om te komen tot een besluit voor een structurele invulling duurt langer dan de aanwezigheid van de extern adviseur op het eerder verstrekte krediet van € 52.360. Tegelijkertijd is vanuit het college aangegeven dat de huidige situatie (1 fte voor alle taken zonder duidelijke strategie, sturing en prioritering) niet toekomstbestendig is en dat de continuïteit van de werkzaamheden onvoldoende geborgd is bij een vertrek van de huidige adviseur zonder (implementatie van) het advies over de toekomstbestendige invulling.

Tijdens de raadsinformatiebijeenkomst is zorg geuit over de continuïteit en daarom doen wij nu een voorstel voor een overbruggingskrediet. Dit betreft de periode van 1-1-2022 tot het moment dat de gewenste structurele duurzame taakinvulling is gerealiseerd. We richten ons op een inzet van externe inhuur tot uiterlijk 1 juli 2022. De uiteindelijke lengte van de inzet is afhankelijk van politieke besluitvorming en van de eventuele werving die nodig is.

Gevraagde beslissing
1. In te stemmen met een krediet van € 45.000 voor de tijdelijke inzet van een senior adviseur sociaal domein in 2022;

2. Dit krediet te onttrekken aan de reserve sociaal domein.

Wat willen we bereiken?
De doelstelling van de incidentele inhuur voor 2022 is vierledig:
- Ondersteuning van de huidige functionaris
- Professionaliseren van het opdrachtgeverschap naar de gemeente Rheden;
- Voorstel voor de structurele taakinvulling met scenario's;
- Kwartiermaker (voorsorteren/herstructureren taken en rollen voor structurele invulling, werving extra functionaris (afhankelijk van gekozen scenario)).

De doelstelling op de langere termijn (2022 en verder) is om de kwaliteit van de gemeentelijke taken op het sociaal domein in de volle breedte en op strategisch, tactisch en operationeel vlak te waarborgen.

Argumenten
1. Er is tijdelijk extra ondersteuning nodig om de continuïteit van de werkzaamheden te borgen
Binnen de huidige context en taakopvatting is er te weinig capaciteit gelet op het aantal taken. De argumenten voor de kredietaanvraag van 23 mei 2021 (te weinig capaciteit, meer grip op opdrachtgeverschap, goed werkgeverschap) zijn er nog steeds. Tijdens de genoemde raadsinformatiebijeenkomst is expliciet gevraagd om een kredietvoorstel om de continuïteit te borgen.
De opbrengst van de 'extra handen aan het bed' heeft tot nu geleid dat we:
- Achterstallige taken wegwerken en werkdruk verlichten;
- Overzicht en inzicht hebben in het brede takenpakket sociaal domein;
- Een evaluatie hebben van de pilot Jeugd.

2. Herzien opdrachtgeverschap gemeente Rheden vraagt meer tijd
We hebben een eerste voorstel gedaan voor de verschillende rollen, verantwoordelijkheden en de governance van de nieuwe dienstverleningsovereenkomst. De gemeente Rheden heeft meer tijd nodig dan gepland om dit handen en voeten te geven. Daarnaast zijn we een gestructureerd driewekelijks overleg met Rheden gestart en hebben we de behoefte aan verantwoordingsinformatie geïnventariseerd.

3. Structurele invulling heeft samenhang met organisatiestrategie
Er zijn verschillende varianten om de structurele invulling van het sociaal domein te organiseren. Wij willen dit doen aan de hand van verschillende scenario's die ook samenhang hebben met de bredere organisatiestrategie. We hebben gemerkt dat een zorgvuldige voorbereiding hiervan meer tijd vraagt en dat daarom uitstel van het voorstel voor een structurele oplossing tot de raadsvergadering van februari 2022 nodig is.

4. Kwartiermaker voor de structurele invulling
Om de continuïteit te borgen vragen wij de adviseur ook om kwartiermaker te zijn voor de invulling van de structurele rollen en functies in het sociaal domein. Dit zal de adviseur oppakken nadat de raad in februari over de structurele taakinvulling besloten heeft. Afhankelijk van de keuze van de raad zal het 'kwartiermaken' meer of minder tijd kosten. Hierdoor zal mogelijk een deel van het krediet niet nodig zijn.

Kanttekeningen

1. *Krappe arbeidsmarkt kan structurele invulling rollen en functies belemmeren*

Uiteraard hopen wij de rollen en functies goed in te kunnen vullen. Afhankelijk van het gekozen scenario kan de krappe arbeidsmarkt voor dit soort functies een belemmering zijn.

2. *De structurele invulling zal in het tweede halfjaar van 2022 kosten met zich mee brengen en zijn nog niet bekend*

We beogen de structurele invulling per 1 juli 2022 georganiseerd te hebben. Dit leidt voor 2022 tot meerkosten die niet in de begroting zijn voorzien. Deze kosten zijn sterk afhankelijk van het gekozen scenario en de beleidsambities van de raad. Daarom zijn deze kosten nu niet te ramen. In de aanloop naar de Kadernota 2023 kunnen wij deze kosten beter inschatten en komen wij bij u terug met een voorstel.

Wat gaan we daarvoor doen?

Als de raad instemt met het krediet, verlengen we de inzet van de reeds betrokken senior adviseur.

a) Planning

We hopen in december de inzet van de adviseur te kunnen verlengen.

b) Evaluatie

Met de adviseur maken we resultaatafspraken en deze worden gedurende en na afronding van de opdracht geëvalueerd.

c) Participatie en communicatie

N.v.t.

d) Publicatie verplicht?

Nee

Wat mag het kosten?

Het benodigde krediet is berekend op basis van de inzet van een senior adviseur voor de duur van een half jaar voor 24 uren per week . Dit is gemiddeld 4 uren per week minder dan in 2021. De inschatting is dat dit maximaal € 45.000 gaat kosten. Omdat het eenmalige kosten betreft willen we deze financieren uit de reserve sociaal domein. Deze reserve is mede bedoeld voor kosten die samenhangen met de decentralisatie van het sociaal domein naar gemeenten. Na onttrekking van het krediet bedraagt de reserve sociaal domein € 307.294. Op basis van de huidige planning schatten wij in dat de kosten van inhuur overeenkomen met het geraamde krediet in 2021, zodat er geen krediet over blijft dat we in mindering kunnen brengen op deze aanvraag.

Het besluit over de structurele invulling heeft gevolgen voor de meerjarige exploitatie. De structurele financiële consequenties verwerken wij in de kadernota 2023.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage(n)
Voortgangsrapportage Opdracht Sociaal Domein

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Krediet verlenging inhuur sociaal domein 2022

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 23 november 2021,

Besluit:

1. In te stemmen met een krediet van € 45.000 voor de tijdelijke inzet van een senior adviseur sociaal domein in 2022;
2. Dit krediet te onttrekken aan de reserve sociaal domein.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 14 december 2021.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

VOORTGANG OPDRACHT SOCIAAL DOMEIN

Gemeente Rozendaal

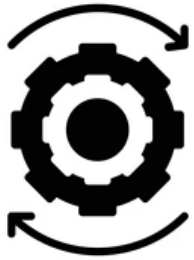
23-11-2021

Luuk Vos (extern adviseur)

OPDRACHT

- **1:** Sparringpartner en ondersteuner van de adviseur Sociaal Domein bij de uitvoering dagelijkse adviestaken.
- **2**: Opdrachtgeverschap-opdrachtnemerschap en regie in het Sociaal Domein vormgeven. Dit richt zich op de samenwerking met de gemeente Rheden.
- **3**: Advies over de toekomstige structurele taakinvulling en formatie van het brede welzijnsdomein.
  - **Subvraag**: antwoord op de vraag ‘waar zit de toegevoegde waarde van de gemeente Rozendaal op het sociaal domein voor inwoners van Rozendaal (t.o.v. beleid en uitvoering bij gemeente Rheden)’?

SPOOR 1: ONDERSTEUNING FUNCTIONARIS



Lopend

- Overname van diverse taken
- Wegwerken ‘achterstallig werk’
- Ondersteuning huidige functionaris bij prioriteren van taken



Gerealiseerd

- Overzicht en inzicht in brede werkzaamheden Sociaal Domein
- Evaluatie Pilot Jeugd
- Start met ‘wekelijks’ werkoverleg met planning werkzaamheden Sociaal Domein



Aandachtspunten

- Eerste fase heeft ondersteuning functionaris minder aandacht gekregen doordat focus gelegen heeft op:
  - 1. Het krijgen van een beeld van het werkveld ten behoeven van langetermijnoplossing
  - 2. Opdrachtgeverschap aan de gemeente Rheden

SPOOR 2: OPDRACHTGEVERSCHAP RHEDEN



Lopend

- Driewekelijkse werksessie met de gemeente Rheden om te komen tot:
  - Vormgeven nieuwe Uitvoeringsafspraken (Service Level Agreement ofwel SLA) Sociaal Domein
  - Inhoudelijke bijdrage aan nieuwe rekenmethode voor uitvoeringskosten gemeente Rheden
  - Inrichten jaarlijkse gesprekscyclus over de SLA (agenda, afspraken, vertegenwoordiging)
  - Inrichten uitwisseling van data (managementrapportages)
  - Borgen van de gesprekscyclus in de governance van de hele dienstverleningsovereenkomst



Gerealiseerd

- Opstarten werksessies met Rheden
- Inventarisatie Rozendaalse informatiebehoefte over de SLA Sociaal Domein
- Beschrijving van profielen en rollen in de Rozendaalse organisatie betrokken bij het opdrachtgeverschap DVO Rheden (ambtelijk opdrachtgever, accounthouder, proceseigenaar)
- Schets gewenste jaarlijkse gesprekscyclus



Mijlpalen

- Starten jaarlijkse gesprekscyclus → Q1 2022
- Vaststellen DVO en SLA Sociaal Domein → april 2022



Aandachtspunten

- Opstart overleg gemeente Rheden ging langzamer dan gepland
- Afhankelijk van snelheid en capaciteit gemeente Rheden

SPOOR 3: ADVIES STRUCTURELE TAAKINVULLING



Lopend

- Alle taken in beeld en ‘op capaciteit’ zetten
- Principes en waarden waarlangs organisatie wordt aangestuurd vaststellen
- Beheergemeente 2.0 en andere scenario’s met betrokkenen vertalen naar concrete taakinvulling
- Bevindingen, scenario’s en advies in adviesrapport



Gerealiseerd

- Inhoudelijke opgave Sociaal Domein in Rozendaal in beeld
- Knelpunten en oorzaken huidige situatie in beeld



Mijlpalen

- Advies voor structurele taakinvulling in de raad → februari 2022



Aandachtspunten

- Duurzame structurele invulling heeft samenhang met bredere organisatiestrategie en vraagt meer tijd dan voorzien:
  - Het expliciteren van principes en waarden waarlangs organisatie wordt aangestuurd, is noodzakelijk voor strategische keuze taakinvulling Sociaal Domein;
  - Het operationaliseren van ‘Beheergemeente 2.0’ voor de opgave in Sociaal Domein.

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Bestuursbrief interimcontrole 2021

Adviseur	: B. Pelgrum	**Datum B&W**	: 16 november 2021
Programma	: Bestuur en ondersteuning	**Datum Raad**	: 14 december 2021
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	**Openbaar**	: Ja

Aan de Raad

Aanleiding
Van 11 tot 15 oktober heeft de interimcontrole voor de jaarrekening 2021 plaatsgevonden. De accountant heeft haar bevindingen en adviezen vervat in een Bestuursbrief ter informering van uw raad als opdrachtgever voor de interne controle (Bijlage 1). Hierbij zendt het college u de bevindingen ter kennisname en geeft daarop een bestuurlijke reactie.

Gevraagde beslissing
1. Kennisnemen van de Bestuursbrief interimcontrole 2021 en de Bestuurlijke reactie.

Wat willen we bereiken?
Uw raad informeren over de tussentijdse bevindingen van de accountant bij de interimcontrole 2021. U op hoofdlijnen informeren over de wijze waarop dit college de bevindingen van de accountant ziet en daar in haar beweging naar verbeterde interne beheersing mee om wil gaan.

Argumenten
1. Het college onderschrijft het geschetste beeld dat de accountant geeft over de interne beheersing. De adviezen die ze daarbij geeft herkent het college en worden meegenomen in de dagelijkse aanpak naar versterkte interne controle.
2. Over de bevindingen heeft op 23 november een gesprek met uw raad als opdrachtgever plaatsgevonden daartoe vertegenwoordigd door de controlecommmissie.

Kanttekeningen
1. Het betreft een tussentijdse rapportage gericht op het continue verander- en verbeterproces van de interne beheersing. Bij jaarrekening 2021 zal een definitief accountantsoordeel met uw raad als opdrachtgever worden gedeeld.
2. Het oordeel dat hier is geschetst is een momentopname, terwijl de ontwikkeling van de interne controle voortschrijdt. Met name op het vlak van het verbeteren van afspraken met de uitvoeringspartners verdient het nadrukkelijk vermelding dat het gaat om work in progress.

Wat gaan we daarvoor doen?
In bijgevoegde Bestuurlijke reactie wordt op hoofdlijnen geschetst welke vervolgstappen dit college ziet op de aanbevelingen die de accountant doet.
Planning

Op 23 november heeft een gesprek met uw controolecommissie plaatsgevonden over de tussentijdse bevindingen. In de maand mei 2022 zal de jaarrekeningcontrole plaatsvinden, leidend tot een defitief oordeel van de accountant over de interne beheersing 2021.

Wat mag het kosten?
De interimcontrole heeft niet geleid tot meerkosten in de uitvoering van de accountantsdienst.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage(n)
1. Bestuursbrief 2021
2. Bestuurlijke reactie

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Bestuursbrief interimcontrole 2021

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. **16 november 2021**

Besluit:

1. Kennisnemen van de Bestuursbrief interimcontrole 2021 en de Bestuurlijke reactie.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 14 december 2021.

Klaas Schaap, griffier	Ester Weststeijn, burgemeester



Bestuursbrief 2021

Gemeente Rozendaal

DEFINITIEF

18 november 2021

stolwijk kennisnetwerk

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Rozendaal

Bedankt voor uw vertrouwen

Doetinchem, 18 november 2021
324601/HdF/NK

Geachte college,

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening over het kalenderjaar 2021 van uw gemeente hebben wij een interimcontrole uitgevoerd. Naar aanleiding van deze controle hebben wij een managementletter geschreven.
Ook ontvangt u met deze brief onze bestuursbrief. Deze brief is bestemd om ter informatie aan de gemeenteraad te verstrekken.

Onze bevindingen en aanbevelingen zijn bedoeld als constructieve input voor directie en College van B&W als onderdeel van het continue proces van het veranderen en verbeteren van de beheersing van uw organisatie.

Wij hebben de interimcontrole verricht in overeenstemming met het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften. Nederlands recht vereist onder andere dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het College van B&W.
De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging.

Tot slot hebben wij onze dank uitgesproken voor de medewerking die ons gedurende de uitvoering van onze werkzaamheden is verleend en de prettige wijze van samenwerking.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA w.g. mevr. H.G.J. de Feiter RA

GEMEENTE ROZENDAAL

Samenvatting

Onze kernpunten

Ons beeld van de algemene beheersing

De interimcontrole 2021 heeft laten zien dat de in 2020 ingezette (door)ontwikkeling van de organisatie en financiële beheersing en verantwoording ook in 2021 is doorgezet. Er zijn natuurlijk verbeterpunten.

Voor wat betreft de algemene beheersing blijft het belangrijk om de uitbestede diensten goed te blijven beheersen. Dit kan en moet ook worden verbeterd.

Planning & control cyclus

De planning en control cyclus is ingericht. De rapportages ontwikkelen zich steeds meer tot planningsdocumenten, zodat realisatie van de plannen beter kan worden aangegeven. Het verwachte resultaat over 2021 is positief en de begroting is structureel sluitend, alhoewel dat een uitdaging blijft.

Richting de rechtmatigheidsverantwoording

Er is een vooronderzoek uitgevoerd naar de gevolgen van de rechtmatigheidsverantwoording. Om klaar te zijn voor de uitvoering hiervan vraagt dat nog de nodige tijd. Het is belangrijk dit tijdig op te pakken.

Top 3 risico's

Voor wat betreft de controle van de jaarrekening 2021 onderkennen wij de onderstaande 3 grootste risico's:

1. Juistheid en volledigheid lokale heffingen

De belastingen en heffingen worden door de Connectie geheven en geïnd. Echter ontbreekt er op dit moment nog controle-informatie. Het is belangrijk om dit voor het opstellen van de jaarrekening 2021 te hebben. Dit is nodig om hierover een oordeel te kunnen verstrekken.

2. Beheersing uitbestede diensten

Uw organisatie heeft relatief veel taken en diensten uitbesteed aan diverse partners. Bij het uitbesteden van diensten blijft het College van B&W verantwoordelijk voor de rechtmatige, juiste en volledige verwerking van de financiële gevolgen. Het is belangrijk met de samenwerkende partners niet alleen een goede dienstverlening, maar ook goede afspraken te maken over de verantwoordingsinformatie en de controle-informatie. Deze informatie is ook nodig om een oordeel te kunnen geven als organisatie, maar ook als accountant.

3. Risico op niet Europees aanbesteden

Uw organisatie loopt nog steeds een risico op het onterecht niet Europees aanbesteden. Wel is er aandacht voor, waardoor het risico beperkt is. Fouten hierin kunnen leiden tot een ander dan een goedkeurend oordeel.

Aandachtspunten Raad

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

Speerpunten	Bevindingen
Afwikkeling de Del	Wij rapporteren hierover in het accountantsverslag bij de jaarrekening.
Grondverkoop de Steenhoek	In turap 3 van 2021 wordt bij programma 8 “Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening” nader toegelicht dat de verkoopopbrengst van de Steenhoek € 744.000 bedraagt. Deze opbrengst is niet begroot. De juistheid en volledigheid van deze verkoopopbrengst zullen bij de jaarrekeningcontrole door ons worden gecontroleerd.
Uitbesteding de Connectie: fiatteringsproces inkoopfacturen	De bevoegdheden voor het inkoopproces liggen in de mandaatregeling en in de budgethoudersregeling vast. ▪ Er is een budgethouder en een budgetbeheerder ingesteld. ▪ Alle medewerkers zijn bevoegd tot bestellen. Verplichtingen groter dan € 15.000 worden ter goedkeuring voorgelegd aan het College van B&W. ▪ Facturen groter dan € 1.000 moeten worden geautoriseerd door 2 personen, expliciet voor de prestatie (budgetbeheerder) en voor de betaling (budgethouder). ▪ De betaaladvieslijst wordt gereedgezet en definitief betaald door de Connectie. De betaaladvieslijst van de salarissen wordt geautoriseerd door de gemeentesecretaris. ▪ De financieel medewerker controleert de betalingen achteraf, maar legt dit niet zichtbaar vast. ▪ De crediteurenstamgegevens worden beheerd door de Connectie. Hierop vindt geen interne controle plaats door de gemeente Rozendaal. *Voor het uitbesteden van werkzaamheden adviseren wij u in de contractuele overeenkomsten expliciet afspraken te maken over de inhoud, de verantwoording hierover en de controle-informatie die u wil ontvangen. Wij adviseren u controle-informatie op te vragen van de Connectie inzake (onder meer) de aansluiting tussen het bankafschrift en de kolommenbalans en de mutaties in de crediteurenstamgegevens.*

Ons beeld van de algemene beheersing.

Algemene beheersing

Ontwikkelingen in 2021

- **Formele taken**

Uw gemeente heeft een controlecommissie en deze vervult een actieve rol. De rekenkamercommissie heeft net als voorgaande jaren een slapende rol, volgend uit de beperkte omvang van de organisatie. Er zijn in 2021 ook geen collegeonderzoeken naar de doelmatigheid/doeltreffendheid uitgevoerd. Volgens de verordening bestaat hiertoe ook geen verplichting.

- **Integriteit**

De integriteit van personeel is opnieuw onder de aandacht gebracht in 2021 door de indiensttreding van een personeelslid. *Wij adviseren u de **ingehuurde** medewerkers een separate geheimhoudingsverklaring en integriteitsverklaring te laten ondertekenen.*

In 2020 is de frauderisicoanalyse geactualiseerd. *Wij adviseren u in aanvulling hierop een nota misbruik en oneigenlijk gebruik op te stellen.*

- **Regiegemeente**

De gemeente Rozendaal heeft meerdere taken aan andere partijen uitbesteed. Daarmee bent u een regiegemeente. Een regiegemeente blijft wel altijd zelf verantwoordelijk voor een correcte uitvoering.

- **Uitbesteding aan De Connectie**

Vanaf 2020 is de financiële administratie uitbesteed aan de Connectie. De afspraak is dat de Connectie een ISAE3402 Type 2 verklaring jaarlijks zou verstrekken met betrekking tot de financiële administratie. Dit is een waarmerk voor de juiste opzet, het bestaan en de werking van financiële processen. Door omstandigheden zal dit voor 2021 niet worden opgeleverd. Als alternatief levert De Connectie de uitgevoerde interne controle op.

In oktober 2020 is ook het opleggen en innen van de lokale heffingen aan de Connectie overgedragen. In de dienstverleningsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de inhoudelijke dienstverlening. Er zijn geen afspraken opgenomen over de verantwoording en de controle-informatie.

Wij adviseren u de dienstverleningsovereenkomst uit te breiden met de gewenste verantwoordings- en controle-informatie.

De Connectie zal over dit proces met betrekking tot 2021 geen waarmerk geven voor de juiste opzet, het bestaan en de werking. De Connectie heeft aangegeven dit in de toekomst wel te willen opleveren.

Wij adviseren u de Connectie te verzoeken over 2022 een ISAE 3402 type 2 verklaring met betrekking tot de lokale heffingen op te leveren.

Wij adviseren u de uitbesteding van ICT en de daarbij behorende afspraken op korte termijn te formaliseren in een dienstverleningsovereenkomst, rekening houdend met de inhoudelijke afspraken, de te ontvangen verantwoordingsinformatie en de benodigde controle-informatie.

Ons beeld van de algemene beheersing.

- **Uitbesteding aan Rheden**

Aan Rheden zijn de uitvoeringstaken in het Sociaal Domein uitbesteed, zoals de WMO, Jeugd, Participatiewet en Tozo. De dienstverlening vanuit Rheden is gebaseerd op een dienstverleningsovereenkomst uit 2015. Deze en de bijbehorende prijsafspraken zijn aan actualisatie toe. De gesprekken hierover zijn gaande. Onder meer de op te leveren verantwoordingsinformatie ontbreekt.

Bij het actualiseren adviseren wij u eenduidige afspraken te maken over de inhoudelijke dienstverlening en de te ontvangen verantwoordings- en controle-informatie.

Verantwoordingsinformatie heeft de meeste waarde indien deze wordt gewaarmerkt door de accountant van Rheden.

Wij adviseren u een gewaarmerkte SiSa-verantwoording voor de Participatiewet op te laten stellen en een gewaarmerkte separate verantwoording voor het proces en de kosten WMO en jeugd.

- **Normenkader 2021**

Het normenkader 2021 is nog niet aan de Raad gezonden.

Wij adviseren u het normenkader compleet te maken met de ontbrekende wet- en regelgeving. Hiervoor verwijzen wij u naar onze managementletter van 2020.

Uw planning & control cyclus

De planning & control cyclus vormt de basis van uw beheersorganisatie en geeft u inzicht in wat uw organisatie wil bereiken en in welke mate u dat heeft bereikt. Hierbij maakt u gebruik van diverse instrumenten. Enerzijds om de doelstellingen te bepalen en vast te leggen en anderzijds om de voortgang en realisatie te monitoren. De doelstelling is om tijdig bij te kunnen sturen, zodat de doelen gehaald worden.

Begroting

De eerste begroting 2021 laat na mutaties in de reserves een positief resultaat van € 26.000 zien. Gedurende 2021 is dit resultaat incidenteel positief beïnvloed door de verkoopopbrengst va de grond van de Steenhoek. Dit leidt tot een begrotingssaldo van € 611.000 positief bij Turap 3.

De provincie Gelderland heeft vanuit haar beoordeling geen specifieke aandachtspunten aan de gemeente Rozendaal meegegeven.

De begroting van de gemeente Rozendaal ontwikkelt zich meer en meer als een inhoudelijk planningsdocument. De vraag ‘wat willen we bereiken’ staat centraal. Voor de begroting 2022 wordt deze weg nog verder ingezet door de prioriteit meer naar voren te brengen en de vraag ‘wat gaan we daarvoor doen’ nog meer SMART te formuleren. Vervolgens zal in de toekomst de doorontwikkeling plaatsvinden om de doelstellingen van de begroting om te zetten in persoonlijke doelstellingen.

Het BBV stelt een aantal eisen aan de begroting.

Op basis van de begroting 2021 adviseren wij u het uitstaand aantal verlofrechten toe te lichten en het EMU saldo vorig begrotingsjaar.

Meerjarenperspectief

In de begroting 2021 wordt het jaar 2024 afgesloten met een tekort van € 9.375. Dit tekort is in de begroting 2022 opgevangen maar de financiële ruimte is beperkt in de jaren 2023 en 2024 om tegenvallers binnen de exploitatie op te vangen.

Tussentijdse informatievoorziening

De raad wordt in de financiële ontwikkelingen geïnformeerd door 3 tussenrapportages gedurende het jaar. Hierin worden financiële afwijkingen toegelicht. In de rapportages wordt geen informatie gegeven over eventuele risico’s die ontstaan door het anders of niet uitvoeren van beleid.

Wij adviseren u te overwegen een toelichting op de voortgang van de vraag ‘wat willen we bereiken’ toe te voegen.

Jaarrekening

Over de jaarrekening rapporteren wij in ons accountantsverslag.

Het weerstandsvermogen

Iedere organisatie heeft te maken met risico's. Deze doen zich op allerlei terreinen voor. Omdat risico's het functioneren van een organisatie beïnvloeden, dient de organisatie inzicht te hebben in de risico's. Weerstandsvermogen is de weerbaarheid van een organisatie in financieel opzicht. Als een risico zich voordoet, wordt het weerstandsvermogen van de organisatie aangesproken. Het weerstandsvermogen moet voldoende zijn om te kunnen acteren op de risico's en dit geeft ook gelijk aan hoe sterk de organisatie financieel is. Om vast te stellen dat uw organisatie voldoende in staat is risico's op te vangen, moet een inschatting worden gemaakt van het zogenaamde benodigde weerstandsvermogen.

In het kader van onze adviesfunctie hebben wij het systeem van risicomanagement en weerstandsvermogen in uw organisatie beoordeeld.

Nota weerstandsvermogen

De gemeente Rozendaal kent geen nota Weerstandsvermogen die door de Raad is vastgesteld. In een nota Weerstandsvermogen kunnen uitgangspunten staan voor het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen en het proces van risicobepaling wordt beschreven. Daarnaast wordt een toelichting gegeven op welke middelen onderdeel zijn van het beschikbare weerstandsvermogen.

In de begroting en de jaarstukken wordt de verplichte paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement opgenomen waarin een toelichting is gegeven van de stand op dat moment.

Risicobepaling

Jaarlijks worden de risico's bij de begroting en bij het jaarverslag geactualiseerd. De actualisatie vindt plaats door de financieel medewerker in overleg met de beleidsmedewerkers. Het onderkennen van risico's wordt ook aangedragen door het College van B&W.

Wij adviseren u de actualisatie van de risico's in gezamenlijkheid op te pakken.

Dit daagt medewerkers uit om mee te denken over de risico's en kansen van het eigen beleidsveld.

De risico's voor het deelnemen in een gemeenschappelijke regeling en op planschade zijn beiden opgenomen.

Bij het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen wordt rekening gehouden met de kans dat een risico zich voordoet én de financiële impact. Deze berekening wordt uitgevoerd in Excel. Hierbij wordt ook rekening gehouden met het feit dat risico's zich niet allemaal tegelijkertijd voordoen.

Wij kunnen geen oordeel geven over de volledigheid van de risico's maar hebben een vergelijking gemaakt met andere gemeenten. De vermelde risico's komen in grote lijnen overeen. Mogelijke risico's die nog kunnen worden toegevoegd zijn de risico's inzake het niet beschikbaar zijn van de ICT systemen, datalekken, invoering omgevingswet en de herverdeling van het gemeentefonds.

Risicomanagement en weerstandsvermogen

Algemene beheersing

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat een toelichting op de aanpassingen in de risico's opgenomen dient te worden in de jaarstukken (V&A 2018.4.12).

Wij adviseren u in de jaarstukken in de paragraaf Weerstandsvermogen nader in te gaan op aanpassingen in de risico's ten opzichte van de begroting van het onderhavige jaar.

Bepaling beschikbaar weerstandsvermogen

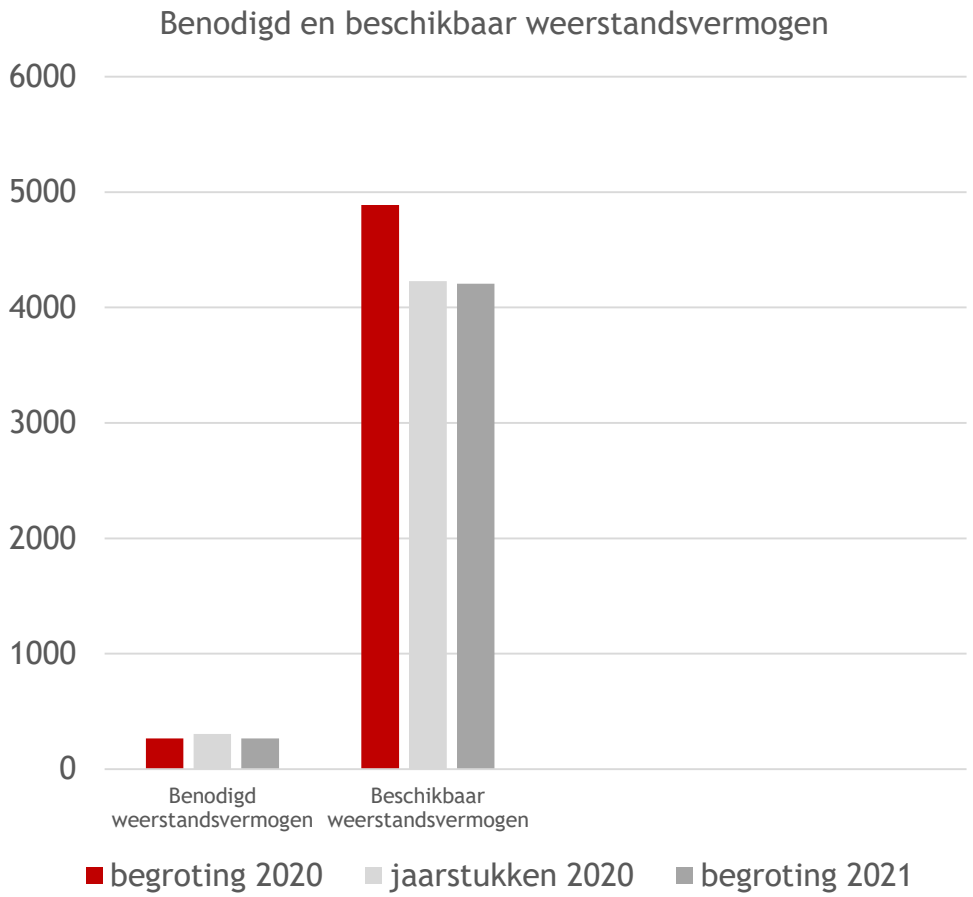
Voor het bepalen van het beschikbare weerstandsvermogen wordt uitgegaan van de algemene reserve en onvoorzien. De stille reserves en de onbenutte belastingcapaciteit worden niet meegenomen en dit is uit behoedzaamheidsoverwegingen ook niet aan te raden.

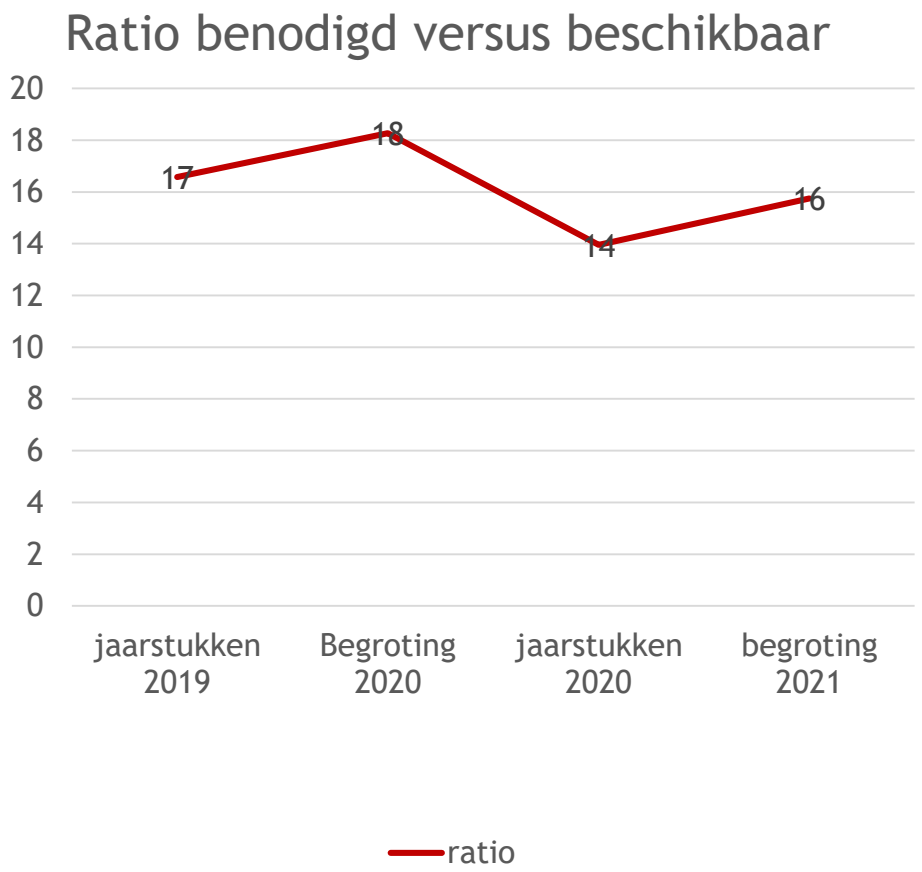
Benodigd versus beschikbaar

In de begroting is de algemene uitleg op de ratio weerstandsvermogen opgenomen. Een score van het beschikbare weerstandsvermogen die meer dan 2x de omvang van de risico's behelst, is uitstekend. Dit is van toepassing op de gemeente Rozendaal.

Risicomanagement en weerstandsvermogen

Hiernaast laten wij u het verloop van het weerstandsvermogen in een grafische weergave zien.





Informatiebeveiliging

Het begrip informatiebeveiliging kan worden aangeduid met de volgende punten: Onder ‘informatie’ wordt verstaan persoonsgegevens, intellectueel eigendom, bedrijfsgevoelige informatie of informatie van klanten en relaties.
Met informatiebeveiliging wil een organisatie ongewenste toegang tót en daarnaast de verwerking en vernietiging ván informatie voorkomen. Daarnaast wil een organisatie ook de gevolgen van een mogelijk datalek minimaliseren.
Dit is een combinatie van beleid, procedures en maatregelen.

Anders gesteld: Informatiebeveiliging is het geheel van maatregelen, processen en procedures die de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van alle vormen van informatie en de informatievoorziening binnen de grenzen van een organisatie garanderen. Het beschermt informatie en de informatievoorziening tegen een breed scala aan bedreigingen. Het heeft tot doel de bedrijfscontinuïteit te waarborgen, bedrijfsrisico’s te minimaliseren en investeringsrendementen en bedrijfskansen zo groot mogelijk te maken.

In het kader van onze natuurlijke adviesfunctie hebben wij de informatiebeveiliging in uw organisatie beoordeeld.

Algemeen

De gemeente Rozendaal neemt IT-diensten af van de Connectie/Rheden. Aan deze dienstverlening ligt geen service-level-agreement ten grondslag.

Wij adviseren u een service level agreement met de Connectie op te stellen en daarbij specifiek aandacht te schenken aan de informatieverstrekking over de geleverde diensten en tevens afspraken te maken over controle-informatie zoals bijvoorbeeld een ISAE 3402 type II verklaring.

Met Xantion is een overeenkomst voor de levering van hardware en software.

Informatiestromen

Informatiestromen zijn stromen van relevante gegevens die nodig zijn voor het uitoefenen van het dagelijkse werk en die op verschillende plaatsen binnen en buiten de organisatie ontstaan. De binnen de gemeente Rozendaal aanwezige informatiestromen worden in beeld gebracht.

Informatiebeveiligingsbeleid

De gemeente Rozendaal heeft een eigen informatiebeveiligingsbeleid. Deze loopt van 2020-2023. De basis daarvan is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), een normenkader voor informatiebeveiliging binnen de overheid.

De IT hoort ondersteuning te bieden aan de integrale bedrijfsvoering. Een IT beleid is het middel om synchronisatie tussen de bedrijfsvoering en IT in kaart te brengen. Een IT beleid geeft op basis van de strategie van de organisatie de noodzakelijke ICT weer. Een vergelijking tussen de gewenste situatie en de daadwerkelijke situatie geeft inzicht in de ommissies en maakt het mogelijk een plan te definiëren om de gewenste situatie binnen een acceptabele tijd te bereiken. Een overkoepelend IT-beleid is voor de gemeente Rozendaal niet opgesteld.

Toegangsrechten

De toegangsrechten worden aangevraagd door 2 personen bij de verschillende leveranciers van de software applicaties. Er vindt geen monitoring plaats op de reeds toegekende rechten.

Algemene beheersing

Bewustheid cyberrisico's

In 2021 is de bewustwording vergroot door een aantal bijeenkomsten van het personeel. Er wordt nog veel op papier gewerkt. Er is geen clean-desk-policy waardoor het risico op ongewenst inzicht geven op informatie wordt vergroot. Er zijn gedragsregels opgesteld in 2021 maar deze zijn nog niet formeel bekrachtigd. Een privacybeleid is onderhanden.

Apparatuur binnen netwerken / updates

Het is toegestaan aan medewerkers om eigen USB-sticks en dergelijke mee te nemen. Het installeren van software en hardware kan alleen door de leverancier worden uitgevoerd. Binnen de Microsoft omgeving kunnen medewerkers zelf software installeren. De update van applicaties is extern belegd. Bij een update wordt niet vooraf getest. Eventuele updates moeten zelf door de medewerkers worden geïnstalleerd. Hierop vindt geen controle plaats of de update is doorgevoerd.

Continuïteit van de dienstverlening door Rozendaal

Na een storing/aanval dient binnen 48 uur alle software weer zodanig te werken dat de burgers geen hinder ondervinden. De Connectie maakt back-ups van de data, maar een eventuele uitwijkprocedure dient nog besproken te worden met de Connectie. Op dit moment is er geen zicht op de mogelijke gevolgen van een eventuele hack.

Beheer en onderhoud apparatuur

Het inventariseren van de aanwezige apparatuur en locatie is onderhanden voor de gemeente Rozendaal bij een extern adviesbureau. De apparatuur is niet voorzien van een unieke codering. Het onderhoud van laptops ligt bij de leverancier. De leverancier kan niet inloggen op de applicaties van de gemeente Rozendaal. De laptops worden na 10 minuten automatisch vergrendeld.

Netwerken en verbindingen

Een inventarisatie van de netwerkverbindingen en verbindingen met externe systemen is op dit moment onderhanden door een extern adviesbureau.

Firewalls

De firewalls zijn in beheer bij de leverancier en De Connectie. De leverancier verzorgt de antivirus scanner. Er is geen zicht op eventuele incidenten of de uitkomst van het uitvoeren van een pen-test.

Richting de rechtmatigheidsverantwoording

Algemene beheersing

Landelijke ontwikkeling

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording zou eerst over 2021 plaatsvinden, maar is met (minimaal) 1 jaar uitgesteld. De verwachting is dat het College van B&W over het jaar 2022 een rechtmatigheidsverantwoording moet opstellen. Hierdoor heeft uw organisatie een extra jaar ter voorbereiding gekregen.

De commissie BBV heeft inmiddels wel een nieuwe kadernota Rechtmatigheid 2022 uitgebracht, waarin zij haar visie geeft over het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording. In de kadernota rechtmatigheidsverantwoording 2022 zijn enkele stellige uitspraken en aanbevelingen opgenomen die van belang zijn bij het totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording.

We brengen de volgende punten graag onder uw aandacht, die nieuw zijn of afwijken van de wijze waarop de accountant hiermee omging.

Normenkader

De commissie BBV adviseert de door de Raad gedelegeerde bevoegdheden aan het College van B&W niet op te nemen in het normenkader rechtmatigheid.

Aanpassingen in financiële verordening

In de kadernota Rechtmatigheid 2022 worden de volgende aspecten aangehaald om in de financiële verordening op te nemen:

- De kaderstelling op het gebied van rechtmatigheid vorm te geven;
- De verantwoordingsgrens – de grens tot waar onrechtmatigheden worden geaccepteerd - op basis van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves
- De rapportagegrens – de grens voor het melden van afwijkingen door het College van B&W- voor de rechtmatigheidsverantwoording;
- Het aangeven binnen welke financiële grenzen het College van B&W mag handelen op programmaniveau;
- De afspraken tussen de Raad en het College van B&W over verschuivingen van uitgaven tussen jaarschijven in een investeringsbudget;
- De kaders indien specifieke budgetten bij onder uitputting op jaareinde in bestemmingsreserves op genomen worden.

Richting de rechtmatigheidsverantwoording

Algemene beheersing

Rechtmatigheidsverantwoording

Voorwaarden die van invloed zijn op de verslaggeving of het getrouwe beeld van de jaarrekening worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

In de kadernota Rechtmatigheid 2022 worden de volgende aspecten aangehaald om rekening mee te houden bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording over 2022:

- Overschrijdingen van de begroting tellen mee in de rechtmatigheidsverantwoording;
- Bij complexe situaties waarin er verschillende onderbouwde standpunten zijn en specialisten niet tot een eenduidig oordeel komen, kan het voor het College van B&W onduidelijk zijn of financieel rechtmatig is gehandeld. Het College van B&W neemt deze mee in de rechtmatigheidsverantwoording als onduidelijkheid;
- Wanneer misbruik van overheidsgelden (bijvoorbeeld bij de Participatiewet) is geconstateerd en een terugvordering (met eventueel een boete) is opgelegd blijft staan dat misbruik van overheidsgelden heeft plaatsgevonden. Dit misbruik van overheidsgelden telt mee in de rechtmatigheidsverantwoording.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Het College van B&W moet in de paragraaf Bedrijfsvoering een toelichting geven op alle afwijkingen, die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen en de maatregelen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de wet Fido en bijbehorende regelingen moeten worden toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. Dit is een stellige uitspraak die in het addendum van de kadernota 2021 is vermeld en is daarmee verplicht vanaf 2021.

Indien de normen uit de gids proportionaliteit veelvuldig niet nageleefd worden of slecht gedocumenteerd en/of gemotiveerd zijn, dan moet het College van B&W hierover rapporteren via de paragraaf Bedrijfsvoering.

Nota Misbruik en oneigenlijk gebruik

De commissie BBV beveelt aan om een overkoepelend beleidsstuk misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) te maken. Dit bevat algemene uitgangspunten en de maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik. Is het M&O beleid niet actueel of wordt deze feitelijk niet nageleefd dan vermeld het College van B&W dit in de paragraaf Bedrijfsvoering. De commissie BBV adviseert om geconstateerde fraude door eigen medewerkers toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering.

Richting de rechtmatigheidsverantwoording

Onze adviezen voor 2022

Zoals hiervoor vermeld schrijft de kadernota rechtmatigheid 2022 een aantal aanpassingen in de financiële verordening voor. Daarnaast vraagt de herziening van wetgeving een aanpassing van interne regelgeving. Inmiddels is er een notitie in voorbereiding waarin is aangegeven wat de consequenties zijn van de intrede van de rechtmatigheidsverantwoording voor uw organisatie.

Wij *adviseren* u het volgende:

- *Het controleprotocol, de controleverordening en de financiële verordening na het in werking treden van de aangepaste wet te herzien;*
- *Een overkoepeld beleidsstuk M&O op te stellen;*
- *De verbijzonderde interne controle zodanig in te richten dat in het eerste jaar met name getoetst wordt op de rechtmatigheidsaspecten en in de komende jaren te beoordelen of de interne controle verder uitgebreid kan worden;*
- *Voorafgaand aan het uitvoeren van de verbijzonderde interne controle een normenkader vast te laten stellen en hierin de gedelegeerde bevoegdheden niet op te nemen;*
- *De gids proportionaliteit uit te werken in het intern inkoopbeleid;*
- *In het controleplan de volgende punten mee te nemen:*
    - *Interne controle op de overschrijdingen op de drempel van het schatkistbankieren en de renterisiconorm;*
    - *Interne controle op de naleving van het interne inkoopbeleid;*
    - *De naleving van het M&O-beleid.*
- *Tussentijds te rapporteren over geconstateerde afwijkingen uit de verbijzonderde interne controle en maatregelen en de effecten van de maatregelen te monitoren.*

De status van de interne controle bij uw organisatie

In 2021 is de verbijzonderde interne controle beperkt tot een beoordeling van de spendanalyse op Europese aanbestedingen in het eerste half jaar.

Voor de gemeente Rozendaal is door een extern adviesbureau een algemeen kader geschetst hoe de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording plaats kan vinden. Het beleggen van de verantwoordelijkheden en afspraken bij de partijen die uitbestede werkzaamheden uitvoert, is onderwerp van gesprek. Welke rol neemt de gemeente Rheden hierin en de Connectie?

Een controleplan dient nog te worden opgesteld, waarin de risico's en de te controleren items zijn opgenomen. Alle relevante processen zullen moeten worden opgenomen.

Vanaf 2022 is € 35.000 budget beschikbaar voor de verbijzonderde interne controle (VIC).

Wij adviseren u op korte termijn de kaders voor de uit te voeren verbijzonderde interne controle over 2022 op te stellen.

Wij hebben de bestuursbrief besproken

Afsluiting

Afstemming

Deze bestuursbrief is tot stand gekomen in overleg met en na afstemming met de betrokken ambtenaren en het College van B&W. Deze brief is bestemd voor het College van B&W en is ter informatie voor de gemeenteraad.

Afsluiting

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.
Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA w.g. mevr. H.G.J. de Feiter RA



Toegevoegde waarde

die bijdraagt aan uw duurzame succes

Samenwerkende specialisten

Binnen Stolwijk Kennisnetwerk bundelen wij een aantal kennisgebieden op financieel, bedrijfskundig, economisch en personeelsniveau. Vanuit deze verschillende disciplines hebben wij een 360 graden overview, zodat wij u beter en vollediger kunnen adviseren. Deze aanpak, waarbij specialisten en generalisten nauw samenwerken, leidt ertoe dat wij een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het duurzame succes van uw organisatie. Hoe wij dat doen? Dat leest u in het transparantieverslag op onze website.

Uw succes > www.stolwijkkennisnetwerk.nl

stolwijk kennisnetwerk

MEMO

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Bestuurlijke reactie Bestuursbrief interimcontrole 2021

Adviseur	: Bas Pelgrum	**Datum**	: 1-12-2021
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	**Openbaar**	: Ja

Geachte raadsleden,

Hierbij zenden wij een reactie op de tussentijdse bevindingen van de accountant Stolwijk Kelderman, zoals geschetst in de Bestuursbrief d.d. 11 november 2021. Wij zullen hierin allereerst ingaan op de globale inzichten die dit rapport ons verschaft en vervolgens op hoofdlijnen ingaan op de belangrijkste aandachtspunten die de accountant meegeeft. In de jaarstukken zal nader worden ingegaan op de ontwikkelingen van de interne beheersing.

1. Beeld van algemene beheersing

De accountant geeft een schets van de algemene beheersing waarbij we als organisatie stappen zetten om nog beter in staat te zijn om te sturen op resultaten en risicobeheersing. Voorbeelden zijn de voortgaande ontwikkeling in de P&C-cyclus en de inzet op het vlak van aangescherpt opdrachtgeverschap naar de uitvoeringspartners. Wel zijn er stappen nodig om te komen tot een interne controlestructuur die past bij de komende wettelijke verplichting voor de rechtmatigheidsverklaring.

We herkennen als college het beeld dat de accountant schetst. Wij maken goede vooruitgang maar zijn er nog niet. We zien dan ook als belangrijkste opgave voor het komende jaar om onverminderd aandacht te besteden aan verbeterde regie en aangescherpt opdrachtgeverschap richting de partners. Daarin leggen we de focus op het onderdeel informatievoorziening en het sociaal domein.

1.1 Aanscherpen opdrachtgeverschap/regie

We investeren als college veel in het op peil brengen van de afspraken met onze belangrijkste uitvoeringspartners. In het bijzonder wordt er veel aandacht en tijd besteed aan het verzakelijken van de relatie met Rheden en De Connectie. Bij die nadere afspraken wordt expliciet stilgestaan bij de 3 aspecten die de accountant aangeeft: informatievoorziening over de kwaliteit van de inhoudelijke dienstverlening, verantwoordingsinformatie en controle-informatie. We merken dat het nader uitwerken van de afspraken veel vraagt van onze partners. Ook zien we, zoals ook eerder geagendeerd bij uw raad, dat de huidige interne organisatie nog forse stappen moet zetten om voldoende toegerust te zijn op professioneel opdrachtgeverschap dat hoort bij het uitbesteden van de vele taken die we als gemeente hebben. Dit vraagt een herbezinning op de interne organisatie (functies, rollen en competenties), die we in beeld brengen voor met name het sociaal domein en het i-domein.

1.2 Versterken interne controle

Een belangrijk aspect om te komen tot verbeterde interne controle is de beweging richting de rechtmatigheidsverantwoording. Hiertoe is met externe advisering en afstemming met de accountant een verfijning van de controleaanpak noodzakelijk. In een nader uitgewerkt plan van aanpak zal aan de controlecommissie van de raad worden geschetst hoe we hier mee om willen gaan. Daarin zal expliciet stil moeten worden gestaan bij de vraag hoe we dit op een voor Rozendaal passende wijze kunnen inrichten, meer in het bijzonder: in hoeverre de aanpak past binnen de staande capaciteit. Bovendien vraagt dit ook iets van onze uitvoeringspartners Rheden en De Connectie. Want hoewel wij als zelfstandige gemeente zelf eindverantwoordelijk blijven voor de uitbestede taken, willen wij de interne controle hierop zo veel mogelijk neerleggen bij onze uitvoeringspartners

2. Aandachtspunten

De accountant schetst een top 3 risico's:

2.1 Juistheid en volledigheid lokale heffingen

We onderkennen dit punt van risico en staan daarin niet alleen. We trekken samen met de andere partners van De Connectie op om de noodzakelijke controle-informatie te verkrijgen.
Ter nunancering van dit onderdeel verdient het vermelding dat er geen indicaties zijn dat er daadwerkelijk fouten worden gemaakt door De Connectie op het vlak van heffen en invorderen. Sterker nog: we zien dat (niet alleen voor Rozendaal) de aanpak van De Connectie leidt tot een betere uitvoering van de wettelijke taken op het vlak van belastingen. Meer coherent en minder bevattelijk voor kwetbaarheden in de uitvoering.

2.2 Beheersing uitbestede diensten

Hierop is al ingegaan onder 1.1 aanscherpen opdrachtgeverschap / regie.

2.3 Risico's op niet-Europese aanbesteding

Het voldoen aan de wettelijke eisen bij inkoop en aanbesteding heeft onverminderd onze aandacht. Bij alle gemeenten is dit een thema, maar vanwege de relatieve grote impact van een eventuele fout door het niet-aanbesteden heeft dit voor Rozendaal ook direct invloed op een eventuele goedkeurende verklaring van de accountant. Wij zien echter een toegenomen alertheid binnen de organisatie op dit punt bij het aangaan van verplichtingen. Wij zien dan ook dat het risico voor Rozendaal om te voldoen aan de Europese aanbestedingsnormen relatief goed beheerst wordt. Simpelweg omdat dergelijke grote opdrachten maar zelden worden verstrekt door onze organisatie. Mocht daar sprake van zijn, hebben we die doorgaans – door onze kleine schaal – snel in beeld.

Wel zien we dat bij lopende opdrachten en/of verlengingen (contractmanagement) de risicobeheersing nog verbeterd kan worden. Om die reden is al ingezet op een extra tussentijdse (halfjaarlijkse) interne controle op grotere opdrachten. Daarnaast is het aspect van contractmanagement en het optimaliseren van de administratie van inkoopafwegingen een aandachtspunt waarop we de staande inkoop en aanbestedingsbeleid herijken.

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Comptabiliteit

Contactpersoon	: A. van der Wiel	**Datum B&W**	: n.v.t.
Programma	: Paragraaf 4 Financiering	**Datum Raad**	: 14 december 2021
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	**Openbaar**	: ja

Aan de Raad

Aanleiding
Achterliggend treft u aan het concept-besluit tot wijzigingen op de investerings- en financieringsstaat/begrotingswijzigingen 2021 en 2022 als gevolg van voorstellen met financiële consequenties.

Gevraagde beslissing
De investerings- en financieringsstaat / begrotingswijzigingen voor bovengenoemd dienstjaar te wijzigen als aangegeven in de bij dit besluit behorende begrotingswijzigingen (nr. 2021-12, 2022-01, 2022-02 en 2022-03)

Burgemeester en wethouders van Rozendaal,

Boele Boelens,
Secretaris

Ester Weststeijn,
Burgemeester

Bijlage(n)
4 Begrotingswijzigingen

De raad van de gemeente Rozendaal

Besluit:

De investerings- en financieringsstaat / begrotingswijzigingen voor bovengenoemd dienstjaar te wijzigen als aangegeven in de bij dit besluit behorende begrotingswijzigingen (nr. 2021-12, 2022-01, 2022-02 en 2022-03).

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal 14 december 2021.

Klaas Schaap,
Griffier

Ester Weststeijn,
Burgemeester

Begrotingswijziging

Begrotingsjaar:	2021
Nummer:	12
Datum raadsbesluit:	14 december 2021
Onderwerp:	Digitale agenda projectkosten

Exploitatie

Lasten		**€**	**Baten**	
GRB/kstnsoort:	600402/43510	80.900	GRB/kstnsoort:	601000/871000
Omschrijving	DA projectkosten		Omschrijving	Onttr. Res. Digitaliserin
				601000/871000
				Onttr. Algemene reserv
Totaal		**80.900**	**Totaal**	

Balansmutatie

Lasten		**€**	**Baten**	
			balansrekening	04000/47100
			Omschrijving	Onttr. Algemene reserv
			balansrekening	04604/47100
			Omschrijving	Onttr. Res. Digitaliserin
Totaal		**0**	**Totaal**	

	€
	44.400
ıg	
	36.500
e	
	80.900

	€
	-36.500
e	
	-44.400
ıg	
	-80.900

Begrotingswijziging

Begrotingsjaar: 2022
Nummer: 1
Datum raadsbesluit: 14 december 2021
Onderwerp: Digitale agenda organisatiekosten 2022

Exploitatie

Lasten		**€**	**Baten**	
GRB/kstnsoort:	600402/43510	116.000	GRB/kstnsoort:	601000/87100
Omschrijving	Organisatiekosten		Omschrijving	Onttr. Alg. reserve
Totaal		**116.000**	**Totaal**	

Balansmutatie

Lasten		**€**	**Baten**	
			balansrekening	04603/47100
			Omschrijving	Onttr. Alg. reserve
Totaal		**0**	**Totaal**	

€
116.000
116.000

€
-116.000
-116.000

Begrotingswijziging

Begrotingsjaar: 2022
Nummer: 2
Datum raadsbesluit: 14 december 2021
Onderwerp: Fietspad Kluizenaarsweg

Exploitatie

Lasten		**€**	**Baten**	
GRB/kstnsoort:	601000/47100	319.500	GRB/kstnsoort:	601002/87100
Omschrijving	Stort. res kap.lasten		Omschrijving	Onttr. Res fietspader
			GRB/kstnsoort:	601002/87100
			Omschrijving	Onttr. Alg. reserve
			GRB/kstnsoort:	601002/87100
			Omschrijving	Onttr. Alg. reserve
Totaal		**319.500**	**Totaal**	

Balansmutatie

Lasten		**€**	**Baten**	
balansrekening	02040/43201	240.000	balansrekening	04607/47100
Omschrijving	MVA maatsch. Nut		Omschrijving	Onttr. Res. Fietspade
balansrekening	02040/43201	79.500		04000/47100
Omschrijving	MVA maatsch. Nut			Onttr. Alg. reserve
				04000/47100
				Onttr. Alg. reserve
Totaal		**319.500**	**Totaal**	

€
147.550
n
92.450
79.500
319.500

€
-147.550
en
-92.450
-79.500
-319.500

Begrotingswijziging

Begrotingsjaar: 2022
Nummer: 3
Datum raadsbesluit: 14 december 2021
Onderwerp: Inhuur sociaal domein

Exploitatie

Lasten		**€**	**Baten**	
GRB/kstnsoort:	600402/43517	45.000	GRB/kstnsoort:	601000/87100
Omschrijving	Inhuur sociaal domein		Omschrijving	Onttr. Reserve sociaa
Totaal		**45.000**	**Totaal**	

Balansmutatie

Lasten		**€**	**Baten**	
			balansrekening	04603/47100
			Omschrijving	Onttr. Res sociaal dc
Totaal		**0**	**Totaal**	

€
45.000
al domein
45.000

€
-45.000
ɔmein
-45.000

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

	Omschrijving	Saldo per 1-1-2021	Toevoeging 2021	Onttrekk 2021	rest vstgest opnames 2021	Nog vast te stellen opnames
	1	2	3	4	5	6
a.	***Algemene reserves***					
	Algemene reserve	4.217.152	106.098	0	538.964	0
	Totaal onderdeel a.	**4.217.152**	**106.098**		**538.964**	**0**
b.	***Bestemmingsreserves***					
	Monumenten	25.959				
	Vervanging inventaris gem.huis	82.567	6.686			
	Digitalisering	130.400	43.000		129.000	
	Fietspaden	147.550				
	Reserve sociaal domein	620.154			312.860	
	Reserve wegen	88.966	3.221			
	Reserve begraafplaats	18.913				
	Res. Energietransitie	318.277			318.277	
	Res. Dekking kapitaallasten	3.955.179	471.781	185.064		
	Totaal onderdeel b.	**5.387.965**	**524.688**		**760.137**	**0**
c.	***Voorzieningen***					
	Riolering	868.000	84.000			
	Wachtgeld/pensioenen wethouders	354.464	15.000			
	Totaal onderdeel c.	**1.222.464**	**99.000**		**0**	**0**
	Totaal generaal	**10.827.581**	**729.786**		**1.299.101**	**0**

* € 369.450 bestaat uit:

Fietspad Kluizenaarsweg	171.950
Digitaliseringagenda	152.500
Inhuur sociaal domein 2022	45.000
Totaal	369.450

Saldo per 1-1-2022 voor dec raad	Onttrekkingen raad dec 2021	Saldo per 1-1-2022 na dec raad	
7	8	9	
3.784.286	369.450	3.414.836	*
3.784.286	**369.450**	**3.414.836**	
25.959		25.959	
89.253		89.253	
44.400	44.400	0	
147.550	147.550	0	
307.294		307.294	
92.187		92.187	
18.913		18.913	
0		0	
4.241.896		4.241.896	
4.967.452	**191.950**	**4.775.502**	
952.000		952.000	
369.464		369.464	
1.321.464	**0**	**1.321.464**	
10.073.202	**561.400**	**9.511.802**	